Foly. Ujs. O.
6 b.
20.

Digitalizálta
a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ

MA
1826
K

Fo

1.845

Francisci Kreßnerics.

MAGYAR
HÍRMONDÓ.

HUSZADIK SZAKASZ.

Bétsben

Ns. Polach József betűivel,

1801.

30343

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA'
KÖNYVTÁBA

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

MAGYAR KÖNYVTÁRA

Nro 1.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 3-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bétsi.

A' napokban ment innen le Budára Muravieff-Apostol Muſzka Követ, hogy azon Muſzka Templomnak fundamentom kövét Maga tegye a' földbe, mellyet a' Muſzka Csáſzár fog most ottan építettni, arra a' végre, hogy abba tétessék a' kedves Húgának, Alexandra Pawlowna néhai Nádorispányné Ő Csáſzári Hertzegségének Teste.

Négy napokkal ez előtt érkezett ide Cacault, a' most Rómában múlató Frantzia Követ, a' ki Ferdinánd (Toskánai) Nagy Hertzeg-

hez van küldve igen fontos írásokkal. Ő Király. Hertzegségét nem találván Grétz várossában, utánna jött Bétsbe az Ő Kir. Hertzegségének jövendö Olasz Birtokait illető derék Feltételekkel.

Méltoságos Bikkessy Károly, a' Magyar Fels. Udvari Kamaránál valóságos Tanátsos Urnak, örökös, firól fira szalló jussal méltóztatott Ő Felsége ezen következendő Beregh Vármegyében fekvő helységekben birtokokat adni, u. m. Vámos Attyán, Tisza-Vídon, Tisza-Szalkán, és Zsukon, nem különben egy Munkátsi Hegyen fekvő Jónás nevü szabad szőlőt, ezen kegyelmes végezés mellett, hogy ezután Vámos-Attyáról fog a' nevezett Mgs Bikkessy Úr neveztetni.

Ő Felsége méltótatott Tek. N. Bucholtz Ferentz Xavérius a' Fels. Kir. Udvarnál a' Bányákat illető dolgokban Referens Assessor Urat, minden taxa fizetés nelkül Királyi Tanátsossá nevezni.

N. Sáros Vármegyének első Al-Ispánnya Tek. Pechy János Úr, a' Haza eránt viseltető különös jó indúlatjából gondoskodott a' Sebbe esett Katonák állapotjának könnyebbítése felöl, és a' nevezett N. Vármegyében lévő Papoknál, Földes Uraknál 's más tehetős Lakosoknál is azokért magát közben vetvén, 7 hordó pályinkát, 2970 réf vászonat, kész pénzben pedig 826 forintot gyüjtött számokra. Ezen jó Hazafiúságát a' nevezett Al-Ispány Úrnak és a' szegény sebes Katonákkal jót tett Adóknak különös kegyelmességgel méltóztatott Ő Felsége elfogadni.

Magyar Orſzág.

Eſztergomból Június 12-dikén. Május 24-dikén úgymint Pünkösd vasárnapján ſzentelte fel Mgs Vilt József Püspök és Érseki Helytartó Úr a' Szölgyéni fényes templomot, temérdek sokaságnak és ſzámos Uraságoknak, nevezetesen Mélt. Szabó András Püspök Úrnak és sok Nemes Vármegye és M. Uradalom Tiſztjeinek jelenlétében.

Június 1-sö napján tartatott Eſztergomban a' Tek. Nemes Vármegyének ſzékújjító Gyülése. Öſzſze sereglettek más ſzomſzéd Vármegyékbe való Urak is. Méltoságos Zerdahelyi Pál Sz. István Rendje Vitézze, ennek a' Vármegyének Administrátora, minden Tiſztségre kinevezvén némelly kándidátusokat, majd nem egygyező akarattal válaſztódtak a' Tek. Rendek által e' következendök: Al Ispánynak: Tek. Miklosffy Imre, Fő adóſzedőnek T. Lippai Ferentz 's a' t. Urak Főjegyzőnek neveztettek ki Titt. Horváth Imre, Aljegyzőknek Zerdahelyi József és Sándor Mihály Urak. Tábla-Biráinak neveztettek harmintzketten többnyire más ſzomſzéd Vármegyébe valók. E' meg lévén megvendégelte a' megújjíttatott Tiſztséget, és más Rendeket réſzſzerént a' feljebb említett Administrátor Úr, réſzſzerént a' Tek. Nem. Fő Káptalan, Tö Tiſzt. Beſznák Pál Kánonok Úr által. 's a' t. Ez a' történet avagy tsak azért is nevezetes mi nálunk, minthogy 1790-dik eſztendőtöl fogva, nem tartatott ebben a' Vármegyében ſzékújjító Gyülés.

A' Garan vize mentében, a' hol közönségesen

legtöbb ſzéna ſzokott teremni, igen apró a' fü és ritkás, a' sokáig tartott Májusi ſzárazságok miatt. A' ſzénának ſzük vólta más ſzükségeknek is okozója leſz, ha tsak a' sarjú ki nem pótolja az öreg ſzéndnák fogyatkozását. A' Gyümölts kevés, a' laposabb fekvésü ſzölöket érezhetöképpen megtsipte a' Sz. György napi kegyetlen fagy; úgy hogy ott igen ſzük terméssel biztatnak a' ſzölök. Az öſzi vetések majd nem mindenütt bó aratást ígérnek, valamint a' tavaſziak is, miólta sok buzgó könyörgés tételek után, kinyitódtak végtére az egek tsatornái, 's alkalmatos essözéssel megvídámittatott a' fonnyadozó föld. Egyébaránt hallatlan itt a' drágaság, és annál megjegyzésre méltóbb, mivel egy eſztendö alatt harmad fél forintból kilentzedfél forintra ment fel egy Sallai ſzapu (két Pozsonyi mérö, vagy egy köböl) búzának az árra, holott a' tavalyit nem lehetett igen ſzük terméſnek mondani.

Anglia.

Londonból Jún. 15-dikén. Bizonyosan tudjuk már hogy a' Bresti kikötöhely torkában fekvö egygyesült Frantzia és Spanyol hajóssereg kéſzen áll a' kievezésre, és sok ſzárazra való Katonaságot rakott fel; mellyre nézve kettöztetett ſzorgalmatossággal tétetnek partjainkon most ujra, az óltalmazásra való kéſzületek; azt hiſzſzük pedig, hogy Corwallis Admirálisunk mindenkor meg felelhet annak, egygyesülvén Calder Adm. hajóssereggével, a' kik igen nagy vígyázással járnak fel 's alá a' nevezett kikötöhely elött, 's az ellen-

ségnek minden mozgásait ſzemmel tartják."— Némely Újságaink jelentik, hogy az a' tíz hadi hajó melly Lisbona eleibe küldetett, ollyan útasításſal ment el, hogy ha minden esetre annyira ſzolgálna a' Spanyol és Frantzia egygyesült seregeknek a' hadi ſzerentse, 's Portugalliát elvehetik, a' Királyi Famíliát rakja fel a' hajókra, 's ſzállítsa által a' gazdag Brasília Rió Janieró nevű városába.

Legjobbnak tartattak még eddig a' kereskedés könnyebbítésére, a' portékák egy helyből más távolyabb helyekre kevés költséggel való elſzállítására, a' sík földön (tér vagy róna földön) a' víz-tsatornák vagy úgy nevezett Kanálisok; de most Angliában ismét egy új találmányt probálgatnak ezen tzélnak elérésére; a' melly nem foglalna el annyi haſzon vehető helyet mint a' Kanálisok, 's azonban, tsak egy harmadréſznyi költségbe kerűlne mint az. Ez az új találmány abban áll, hogy a' ſzekér útakon a' kerék vágások tsupa vasból léſznek kitsinálva, a' mellyekben a' mint a' próba tétel után állítják, olly könnyen forog a' terhes ſzekér; hogy 10 ló terhét egy ló könnyen elviheti, és a' tereh hordó ſzekerek is ezután mind egy lóhoz fognak kéſzíttetni.

Londonból Jún. 16-dikán. A' mi déli Amérika körűl kóvájgó hajóink egy Spanyol hajót, mellyen 2 millió vert tallért akartak a' Spanyolok Európába ſzállítani ſzerentsésen elfogtak. — Egy 10 hadi hajókból álló hajóssereg indúla el a' napokban Angliából, hogy Lisbona előtt fel 's alá úſzkálván, ſzemmel tartsa Portugalliának ki-

menetelét, 's ha Lisbonát el találnák venni a' Spanyolok és Frantziák, annak minden módon ellene álljon, hogy az odavaló kikötőhelyben fekvő Portugallusok hajósseregét Cadixba ne vigyék a' Spanyolok. — Az Angliai Kórmányszék minden igyekezettel azon van, hogy a' szárazon lévő Nagy Brittanniai Katonaságot jó lábra állíttsa, a' melly tzéljának elérésére, már sok intézeteket tétetett, még pedig a' Frantzia Seregek elrendelése módját vévén mustráúl. Egy Kadét Oskolát állított fel, alkalmatos Tisztek készítésére, a' mellyben 300 zan fognak, a' Katonai Tudományokra taníttatni 's a' t.

Frantzia Ország.

Párisból Jún. 17-dikén. Frantzia Országnak belső részeiből is minden oda viszsza tért seregek megindúltak a' határ szélekre, egy része észak felé vette útját, más része délnek Spanyol Ország határi és a' Frantzia Országi tenger partok felé. Gondolni sem lehet azt, így írnak a' Párisi Újságok, hogy ezen felettébb való készületeknek, valamelly már meghatározott tzéljok ne vólna.

Párisból Jún. 18-dikán. A' Bonaparte Adjutánsát, a' kit valamelly különös Követtségben küldött vólt a' Fő Konzul Petersburgba, igen jó szívvel fogadta az Orosz Császár, a' kinél több ízben vólt magános Audientzián, és a' Státus Ministerekkel is egynehányszor vólt egygyütt, midőn tanátskoztak. — Azt írja Duroc polgár, hogy I. Sándor Orosz Császár olly különös tekintettel bír, a' mellynek első meglátása is tiszteletet

és bizodalmat önt ezen Nagy Fejedelem eránt az emberbe. Mind a' Nép mind a' Katonaság egyforma 's különös ſzeretettel viseltetik a' Csáſzár eránt. A' minap el útazván ezen Felség Cronstadtba, melly Sz. Pétersburghoz egy mértföldnyire fekſzik, hogy annak kikötőhelyében az Oroſz hajóssereget megvi'sgálja, még estve kilentz órakor viſzſza nem jött Ö Fge Petersburgba; a' mellyen nagy nyughatatlanságba esvén a' Nép, már több Regementek is öſzſze sereglettek, 's nagy kiabálással kívánták a' Csáſzárt; midön megérkezvén leírhatatlan öröm fogta el minnyájokat, 's úgy oſzlottak el a' fő piatzról.

Badajos ból (melly erösség Elvás vára eránnyában fekſzik Spanyol Orſzág határ ſzélein a' Guadiana vize mellett) egy Fő Tiſzt érkezett Kurír fövel Párisba, illyen Tudósításokkal, hogy Alentejo tartományát a' Spanyol Seregek egéſzen elfoglalták, annak egygyik fő városát és erösségét Campo-Major-t három napig tartó kemény ostromlás után a' benne vólt nagy ſzámú őrizet feladta. — Alonchos mellett egy Portugallus Sereg Oſztály nagy veſzteséggel megveretett, kik közzül 500 zan fogságba estek, de Elvás erősége még magát fel nem adta. — A' Békesség kötésre Lisbonából tellyes hatalommal elbotsátott Pinto Minister Badajos ba érkezett; 's azt nyilatkoztatta ki, hogy kéſz Portugallia minden kikötőhelyeit az Anglusok előtt bézárni. Más ígéreteket is tett még a' nevezett Minister a' Badajosban lévő Fr. Követ Bonaparte Lutzián előtt, de a' mellyek nem egygyezvén meg mindenekben a'

két Hatalmasság kívánságival, még a' Seregek mind addig elöre nyomúlnak, míg az egygyesség egéſzen meg nem leſz.

A' Moniteur nevü hivatalbeli Pári'si Újság írja, hogy a' melly Innepet Július 14-dikén akart a' Kórmányſzék a' Békesség örömére egéſz Fr. Orſzágban tartatni, kizonyos okokra nézve el halaſztódott: mikorára? nem tudatik. — Ugyan ezen Újság írja, azt is; hogy Ankónába és Otrantóba jó hírek érkeztek vólna Egyiptomból, mellyek ſzerént az Anglusok a' Frantziák által Június elején meg verettek; de ezt veti utánna, hogy ez ugyan igaz lehet, bizonyosan azonban még sem lehet azt állítani, mivel némelly hajós Kapitányoknak ſzokások, költött jó hírekkel térni bé a' kikötőhelyekbe, tsak azért, hogy jobb ſzívvel fogadják őket a' lakosok.

Orosz Birodalom.

Ekként nyilatkoztatta ki magát az Oroſz Csáſzár egy a' Kormányſzéki Tanátshoz intézett Hirdetés által, azon indító okokra nézve, mellyek Ő Felségét a' letartóztatódott Anglus hajóknak ſzabadon botsátására határozták. — „Azok a' hajók, mellyek itt fogva tartattak, többnyire mind magános kereskedők hajói, és így ezek, és nem az Angliai Kórmánnyſzék érzi, a' letartóztatás sullyát. Az Angliai hajóssereg, a' melly a' Balticumi tengerre bé evezett, és a' Revali kikötőhelyünkhöz való közelítése által, meg tartóztatott Minket, hogy ezen hajókat eddig is ſzabadon hazájokba viſzſza nem botsátottuk, a' Mi kíván-

ságunk ſzerént már onnan eltávozott, még pedig ollyan maga kinyilatkoztatásával, hogy nem is vólt ſzándéka, a' mi partjainkat ellenség képpen megkeresni, sőt hogy az Angliai Kórmányſzék, mindenkor baráttságos indúlattal viseltetett a' Mi Udvarunk eránt. Ezek a' környülállások tették lehettségessé, hogy a' Mi Birodalmunk ditsőssége meg nem sértése nélkül, a' nevezett hajókat ſzabadon botsáthattuk 's a' t.

A' Jun. 5-dikén költ Petersburgi Udvari Újság igen sok ſzemélyeket ſzámlál elő, a' kiket az új Oroſz Csáſzár, minekutánna fogságaikból kiſzabadíttatott, ſzámkivetésekből viſzſza hívott; hogy az el múltakról annál jobb móddal elfelejtkezhessenek, Tiſztségekre emelt, hívatalokba állított, vagy megajándékozott.

Olaſz Orſzág.

Rómából Jún. 13 dikán. Nagy nyughatatlansággal várja a' RómaiNép mitsoda kimenetele légyen a' Párisba útazott Státus Titoknok Kárd: Consalvi Követtségének, a' ki egyſzersmind abban is el van botsátva Pápa Ö Szentségétől, hogy a' Frantzia Respublikában lévő Papok jövendő állapotjára nézve a' Kórmányſzékkel végezhessen. Pápa Ö Szge naponként több órákat fordít a' magánosságban való buzgó könyörgésre. — A' napokban 221 Spanyol Vólt-Jésuiták érkeztek ide Civita Vechiából. — A' Nápolyból jött Tudósítások ſzerént, Gravina Hertzeg, Akton Generális, és Alquier Frantzia Követ Palermóba útaztak onnan, a' hol a' Nápolyi Király megbetegedett.

Ánkonából Június 8-dikán. Ez előtt harmad nappal érkeztek az ide való kikötőhelybe három második rangú Nápolyi hajók (fregátok) 700 ſzárazra való Katonasággal, 's még sokkal több ollyan hajók váratnak ide, mellyek itt Katonákkal megrakodván Égyiptomnak veſzik útjokat, Gantheaume Frantzia Admirális óltalmazása alatt, a' ki Messina körül vár magához egynehány Spanyol hajót.

Majlandból Jún. 13 dikán. Az a' hír futamodott itten, hogy Pápa Ö Szge, oda hagyta Rómát, de a' melly hír úgy látſzik tsak onnan támadt, mivel egy Sereg Frantzia Katonaság Román kereſztül vette útját Nápolyba, 's mivel a' Murát Fr. Generális Armádiájánál nagy mozgások vagynak.

Turínból írják Június 8 dikán, hogy a' Frantzia Kórmányſzék 25 ezer forinton vett meg ottan, egy fából kéſzült Remekjét a' legnagyobb tökélletességre vitt képfaragásnak, melly tsak egy a' maga nemében. A' faragás Nagy Sándor ütközeteit, a' leg nevezetesebb Katonai történeteket, és sok Európai Fejedelmek és Fövezérek képeit ábrázolja. A' kéſzítője Bonzanigo egy a' leg nevezetesebb képfaragó mesteri közzül Olaſz Orſzágnak, 's 15 eſztendeig fáradozott ezen nevezetes Munka kéſzítésében. Több Udvarok akarták ezt megſzerezni Bonzanigótól; nevezetesen az Oroſz Udvar nagy ajánlásokat tett érette; de ő ezt a' Párisi Nemzeti Gyüjtemény közzé kívánta helyheztetni; a' hova maga is elkéséri Munkáját, ne hogy az útban elromoljon. Párisban egy képfaragó Oskolát is akar felállítni.

Elegyes Levelek.

Egy Regensburgban nyomtatódott könyvetske, Német Orſzágnak a' most elmúlt háború által lett veſzteségét igy adja elő. Elveſztett az, eſztendönként való jövedelmeiböl 4, 764,000 forintot, és a' Tartományinak egy tizenegygyed réſzét.

A' Frankfurti legujjabb tudósítások ſzerént, a' Rajna jobb partjáról mind Casselből mind Deutzból viſzſza mentek a' Frantziák ismét a' Rajna bal partjára.

A' Philadephiából jött levelek irják, hogy igen virágzó állapotjában vagynak most Eſzaki Àmérikában az egygyesült Státusok; és ha az Ànglus és Frantzia Nemzetek között való háború még sokáig tart, úgy az Amérikai kereskedés egéſzen helyre áll. A' mint felſzámláltatott 63,000 emberre megy ezen Státusban az ollyan lakosok ſzáma, a' kik mint hajósok, hajoslegények, vagy inasok a' tengeren való ſzolgálat által keresik élelmeket, 's igen jó fizetések vagyon. Tereh hordó hajót alig lehet kapni. Tsak Philadelphiában 60,000 hordó liſzt áll kéſzen, hogy ha hajók akadnak, mind Europába ſzállíttasanak; minden hordótól négy tallért fizetnek a' kereskedők Európáig a' hajósoknak. Teméntelen életet 's liſztet takarítnak ki innen, még is a' föld népe ſzükséget nem ſzenvéd. Havre de grace körül 400,000 véka búza van öſzſze hordva, 's ez is mind Europába ſzállíttatik.

A' Római levelek ſzerént, nagy nyughatatlanságot ſzerez a' Frantzia seregek Római Státusban

való meg-jelenése, mind az oda való Kórmányszéknek, mind a' Népnek. Annyira terhelik azok az egyébaránt is nagy szükséget és drágaságot szenvedő Népet, hogy félő, ne talán az utólsó szükségre való jutását maga elött forgatván, neki kiseredjen. Küldött ugyan már Pápa Ő Szge Párisba Követet, a' ki azon Státusnak mostani szomorú állapotját a' Fr. Kórmányszék elött eleven színekkel le fesse 's annak akaratját jobbra bírja. —

A' Florentziai Státus is igen sínlődő állapotban érzi magát; az adót nem győzi. Livornó városára most leg közelebb is öt száz ezer forint kontribútziót vetett Murat Fr. Generális.

Jelentés.

Mely Atyai indúlattal viseltessen Felséges Urunk a' két Magyar Haza eránt, 's melly igen kívánja a' haszнos Tudományoknak nagyobb nagyobb virágzásra lehető jutását Hazánkban, az is egy jele, hogy mostanában, egy Újj közhaszнú Munkát méltóztatott Ő Fge kegyesen meg engedni, hogy hetenként magyarúl adattasson ki, az Újjságok formájára ugyan, de a' melly tsak a' Tudományok gyarapítását, nevezetesen a' szélesen ki terjedő Orvosi Tudomány haszнos vóltának közönségesebbé tételét tette fó czéljának. Melynek minthogy olyan ágai is vannak, mint a' Fizika, Khémia, Botánika, Veterinária,

vagy Barmok orvoslása 's a' t. melyek a' Gazdaságban is igen nagy világosságot nyújtanak; sőt ez, azok nélkül el sem is lehet: tehát a' Gazdaság Tudománnya is benne fog ezen Munkába foglaltattni. Azon kivül az említett Orvosi és gazdaságbeli Tudományoknak, 's azok ágainak Literáturája is benne léfzen — A' Munka így fog nevezödni

ORVOSI ÉS GAZDASÁGBÉLI TUDÓSÍTÁSOK.

Mivel pedig a' Fels. Csáfzári, és Királyi kegyelmes engedelem ezen Tudósítások' ki adhatására tsak most adódott, és már a' fél eſztendő kezdete Juliussal jelen van: látni való, hogy már ezen Munkának most Júliusban jó móddal elkezdödni lehetetlen. Azért is tsak 1802-ben Januáriusban fog meg indúlni.

Most tsak azon kérettettnek a' Tudományok kedvellöi, hogy ha az említett czélra tartozó valami haſznos vélekedéseiket, vagy jegyzéseiket kívánnák közleni; vagy e' dolog eránt bövebb tudósítást akarnának venni; vagy talám ha valakik magokat még elöre az Elö fizetök közzé bé írattni kívánnák: méltoztassanak Titulussaikat, 's a' helyet, a' hová a' válaſz, vagy idövel a' Munka küldettessen, a' hozzájok leg közelebbi Postahely nevével felküldeni. Az ezen Munkáért elöre fizetendö pénznek a' Postákon leendö letevésére (melyröl elöre is jelentetik hogy sok nem léfzen, és egy nem sokára ki adandó Tudósitás-

ban meg fog határozódni mennyi leſzſz) úgy is még elég idő van Januáriusig. — Kivül a' Levél boritékjára semmit egyebet nem kell írni; hanem tsak az említett Munkának nevét így.

Pro Orvosi, 's Gazdasági Tudósitások.

à Wien.

Közönséges Híradás.

Újjolag érkeztek hozzám kiterjedő haſznáról esmeretes hírű Új-Lublói Savanyú vízzel töltött üvegek. Egynek az árra 40 kr. egy Ládának pedig, mellyben 20 pintes üvegek vagynak 13 fl. 20 kr. Találtatnak mind a' Posonyi mind a' Pesti Könyvárros boltjaimban. A' melly N. E. Uraságok kívánnak ſzerezni belőlök, méltóztassanak leveleiket hozzám megváltva, a' mint nevezik frankózva útásitani. Posonban Jún. 24-dikén 1801-ben.

Fűskuti Landerer Mihály.

Jobbítás.

Az utólsó Újság árkusunk közzül némellyekben a' 863 dik oldalon megzavaródtak a' 3-dik 4-dik és 5-dik sorok, a' mellyek így vóltak: Ekként nyilatkoztatta ki magát az utolsó Parlamentomban Addington Úr, Grey Urnak azon kérdésére mellyet oda fellyebb említettünk.

Ezenkivül, a' 850-dik oldalon Vasziltsokov helyett olvastassék Vasziltsikov.

Fél árkus Tóldalékkal.

TOLDALÉK 17

A' Magyar Hírmondónak, Júliusnak 3-dik napján 1801-dik Eſztendőben költ árkusához.

Hadházról Május 20-dikán. —

Ezen fojó hónapnak 12-dik napján költ Újság Levélben a' Magyar Literatura fáradhatatlan elő mozdítója néhai nagy érdemü T. Földy János Orvos Doctor Úr halálá, az Érdemes Közönségnek tudtára adatván, a' maga sírhalmára maga által még életében kéſzített Epitaphium is ki nyomtattatott. Ezen Levélek Írója, a' ki a' meg boldogúlt Úrnak még hamvaiban is tisztelője; nem kevéssé örvendezett egy a' Magyar Literatura eránt magát ennyire érdemessé tett Tudós Hazafinak ezen Tudósítás által való meg tiszteltetésén: de más réſzről meg nem álhattya a' maga méltó meg illetődését jelenteni azon, hogy azon tiſztelt Úr' Versei, néhol (ámbár kevés) változtatást ſzenvedtek. A' Tudosító Úr, a' ki a' néhai Földy Úr halálát a' M. Hirmondó nagy Érdemü Íróival közlötte, maga a' Verseket, a' mint azokat a' meg hólt Úr maga után hagyta, vagy nem látta, vagy ha látta is azokon azon tzélból tett változtatást, hogy azok jobbak legyenek. Az első Esetben, ha a' Verseket nem látta, menthető a' Tudósító, ámbár ugyan a' Tudósítónak, kivált az Originál munkák közönségessé tételében a' vólna a' kötelessége, hogy azoknak jól utánnak járjon. — A' második Esetbe, ha a' Verseket jobbakká igyekezett tenni: keményebb reflexiókra

tette magát érdemessé. Az Igyekezet ugyan jó vólt, de még is kéttségbe hozza ezen Levél Írója, valyon azt a' meg boldogúlt Úr nevébe meg lehetne e' köſzönni vagy sem? Valaki eredeti munkáiban változtatást tenni, akkor kivált mikor azoknak közönségessé való tételekben a' ſzerző tehetſégeinek a' Közönséggel való meg esmertetése és így annak nevezetessé való tétele a' tzél, már maga is vakmerőség, annyival inkább azoknak még eredeti ſzépségekből is valamit el venni valósággal ollyan dolog, a' mellyet egy Szerző is a' maga munkája El-jobbítójának meg nem köſzönhet. — Akkor lett vólna ditséretes a' Tudósító jó igyekezete ezen Versek jobbításában, ha azok nem jók lettek vólna: de hogy azok a' magok eredeti valóságokban sokkal ſzebbek, mint a' mint el jobbíttattak, az Eredetieknek a' már meg jobbíttattakkal való egybe vetéséből világos. De ha talált vólna is valami lenni a' versekbe a' mi talám változtatást kívánt vólna: Ubi plura nitent paucis non offendar. Nem ſzükség lett vólna azokat jobbítgatni, annyival inkább azoknak eredeti ſzépségekből is annyit el venni. Külömben is az Originálok változtatást nem ſzenvedő munkák, kivált az illyen esetben a' mellyben valaki munkája közönségessé tétetik: ezen Levél Írója meg nem foghattya mi adhat akármelly Tudósítónak is Just a' más eredeti munkája el bérmálására. Az ollyan Tudósító, a' ki a' maga jobbítgatásai által az Eredeti munkák ſzépségét kissebbíti, mind azok Szerzőjét meg sérti, mind a' Közönség eránt való Tiſzteletlenségét el árúlja az által, hogy az előtt a' maga jobbítga-

tásait, mint a' Szerzö munkáját úgy adja ki. Sőt ha ſzebbekké téſzi is az Originálokat, akkor is a' Publicumot tsallya meg.

Jól tudja azt ezen Levél Írója, hogy a' meg boldogúlt Úr ezen ő Versei el forgatását nehezen ſzenvedné, és ehezképpest az eránta való Tiſztelet vette erre, hogy a' ki botsátott versekre ezen Reflexiókat tegye, 's egyſzersmind jónak láttya az említett Verseket úgy a' mint azok az Epitáphiumon olvastatnak, ide tenni; a' mint következnek:

Amott a' Kapus Úr mentében
Láttomra vólt egy Körtvély fa
A' Sirhalmok 's tserék (a) ſzélébe
Ki vágták nints az is már ma.
Én e' kies Tért (b.) válaſztottam
Számomra Temető hellyül
E' Vad körtvély fát óhajtottam
Sirhalmomat tzimző jelűl.
Még is ha történik halálom
Ne másuva temessetek

---

a) Itt mindjárt az tserék helyébe Erdő van téve, pedig a' ki a' boldogúlt Úr Temetö helyét meg nézné, és az Epitaphiumon érdőt látna, más valami e dő mellett keresné a' Földi Úr sirhalmát, mivel ott nem erdő hanem tsak tsere van. Jól tudta azt a' meg boldogúlt Úr, mi az Erdő, mi a' Tsere, külömben is nem lehet által látni, mivel ſzebb az Erdő ezen Versbe a' tserénél, hanem ha azért, hogy az s után két Consonans nem következik.

b) A' meg jobbitott Versbe: En e' ki ez Tert van téve, nehéz által látni mi okon, holott amúgy jobb, és a' Magyar nem is ſzokta azt mondani: En e' ki, hanem En a' ki, 's a' t.

Itt nyugtasson meg amaz álom (c.)
Tettzésem ez! kedvezzetek!
Egy ákátzt Körtvély fám helyébe
Ültes óh (d.) egy jól tévő kéz
Melyről Zephir naplementébe
Susogva majd síromra néz.
Mind *egyiket tüskék borittyák* (e.)
Mint az én kínos éltemet
Ök azt védelmekre fordíttyák
A' mi engem sírba temet.
Ti Gyermekek majd ha láttyátok
Hüs balsamú Virágait
Májusba nyilni: ne bántsátok!
Hadd fedgyék FÖLDY hamvait (f)

---

c) Nem könnyű által látni mi oka lehetett a' Tudósítónak vagy inkább a' jobbítónak a m a z á l o m helyébe e g y j ó á l m o t tenni. Jobban hangzik az úgy, és jobban is ki fejezi az általa tzélozott halált.

d) Ü l t e s s o t t. Kár vólt az o h helyébe o t t tenni. Már hogy oda és nem másuvá kell ültetni egy ákátzt, meg mondja akkor, mikor körtvélyfája h e l l y é b e kívánnya azt ültettetni, és így az o t t szükségtelen, és sokkal szebb az o h a' melly a' meg boldogúlt Úr arra való nagy kivánságát teszi ki.

e) A' ki jött nyomtatásban igy van: M i n d k e t t ő t s o k T ü s k é k b o r í t t y á k. Igy a' mint van, mind azért jobb mivel a' Magyarság semmit sem szenved miatta, fojvást, és úgy megyen a' Vers, mintha Vers se vólna, mind azért mivel ez a' szó s o k, ott a' hol már t ü s k é k vannak szükségtelen akkor, mikor erőltetés nélkül oda nem tétethetik.

f) Ez így van el jobbitva:

Majd azok közt, kik itt el mennek (g)
Így ſzóll egy a' ki jól esmért
Így ſzálla el Tavaſza ennek
Vagy Éltében Tavaſzt sem ért.

Ti Gyermekek ne ſzaggassátok
Hüs balsamú Virágait
Ha nyitni Májusba láttyátok
Hadd fedjék Földy Tetemit.

Mind az Eredet Versek fojamattya, mind a' dolgok egymás után való következése meg van ezen Versbe bontva, és talám itt az el jobbító azon figurát tartotta maga előtt, melynek Virgílius haſznát vette akkor, mikor így ſzóll:

Moriamur et in . . . arma ruamus. Külömben igen tsak Vers sütésnek láttzik, és hogy azt Földy Úr nem úgy írta, azt fel nem fedezni ſzentség törés vólna.

g) Ez igy van el jobbítva:

Akkor talám kik itt el mennek
Igy ſzóll egy. . . . . :

Salynálni lehet, hogy az el jobbító nem tsak a' Verseket rontotta itt el, hanem még ſzületett nyelvét is, és annak egybe rakásának módját meg sértette. Akkor talám kik itt el mennek Így ſzóll egy. Mit akar ezzel mondani? talám azt, hogy azok közt kik itt el mennek így ſzóll egy. Hiſzem ugy van az originálba mi ſzükség vólt azt el forgatni, és érthetetlen Constructió törésbe esni? Hát azt úgy adni ki mint ama Nagy Magyar Literátornak munkáját, nem de nem annak meg hidegült hamvainak meg gyalázása e'?

Hogy erre az Érdemes Publicumot ezen Levél Írója figyelmetessé tegye, és a' néhai Nagy Érdemű Úrnak el jobbított, el magyarított Munkáját, a' reá méltán tétethetett reflexióktól meg mentse: azt a' meg hólt eránt viseltető tiſztelete kívánta. —

JOANNES NEP. ALBER e Scholis Piis S. Theologiae Doctor, et in Archi-Episcopali Lyceo Colocensi S. Scripturae Professor per omnes Veteris, et Novi Testamenti libros eiusdem S. Scripturae fecit Interpretationem, atque hanc Hungariae, et Provinciarum, que cum ea coniunctae sunt, Venerabili Clero dedicavit. — Propositum illius fuit Hungariae Praesulum illi voto servire, quo in Budensium Comitiorum suo consessu anno ab hinc undecimo totius Scripturae S. Interpretationem in praxi per omnes illius libros in suarum Dioecesium Lyceis fieri voluerunt: cum ad id tempus, biennium, quod erat Scipturae S. pro alumnis Theologiae destinatum, tolum fere in solis Hermenevticae regulis percipiendis contereretur, atque ex practica S. Scripturae Interpretatione aliqua tantum illius capita delibarentur. Quae ratio, etsi non diu tenuit, et in plerisque Lyceis reducta illa prior methodus sit; nemini tamen dubium esse potest, quin talis in pra. xi Scripturae S. tractatio non tantum utilis, verum etiam necessaria futura sit iis quoque, qui ad priorem methodum iterum adacti sunt: quod quantumcumque praecepta Hermenevticae didicerint; ex his tamen solis, sinc bono Interprete, Scripturam S. intellecturi numquam sint. — Quare ille sic suam hanc fecit Interpretationem, ut adhibitis non tantum aliorum Interpretum Commentariis, verum etiam Sanctorum Patrum Operibus, insuper linguarum Orientalium, et antiquarum Veesionum subsidiis eam exhiberet iuxta onnem Hermenevticae artem exactam, atque eruditam ex Patrum intelligentia, et sensis. Procedit de capite ad caput, et de versu ad versum una continente Oratione non seiungendo Interpretationem a textu, ponendoque semper omnia integre Scripturae verba. Et qualiscumque difficultas, vel obscuritas se obiicit; hanc enodat, et discutit plana, et aperta explicandi ratione: explicationemque suam semper ex aliquo principio Hermenevtico domonstrat, ut nihil asserat, quod non probet. Istaque ratione illos etiam, qui sunt difficillimi, et obscurissimi Scripturae libri in apricum deducit illa imprimis

loca diligentissime discutiendo, in quibus a Catholicis ii disconveniunt . qui aliter credunt. Sed neque etiám omittit illorum; quorum nunc ingenia adversus Revelatam Religionem pruriunt, argutiunculas ad illa Scripturae S. loca retundere, ubi talis veritas Religionis proponitur, ad quam ipsi suis ratiunculis consurgunt. — Speciminis autem gratia, ut ex re judicium ferri posset, non solis verbis sibi assensum quaereret, delecta quaedam Scripturae S. loca misit ad Venerabilem Eundem Clerum per omnes Dioeceses: nec in vicem vel huius sui laboris, vel istius Eidem Clero factae a se oblationis aliud rogavit; quam ut ii, quibus placeret, se subscribcrent, subscriptioneque hac testarentur se Opus, ubi prodierit, accepturos, et si sufficiente numero essent, qui illud acciperent, edi posset. Nec praenumerationis pretinm aliquod etiam praevie postulavit; sed cum pretium secundum philyras determinasset non ultra in Mediana charta quam cruciferos duos, in Scriptoria autem quatuor; tum primum pretium ab iis, qui Opus accepturi sunt, postquam illud accepissent, voluit, ut per partes exhiberetur. — Est autem oblatio haec sic accepta a Praesulibus, et ab iis, qui Dioecesibus praesident; ut neminem alicubi esse intellexerit, cui non ratio istius Operis valde esset probata, et ubi non hi suas etiam dando literas Clero suo illud commendassent. — Haec autem istius Editionis etiam per Ephemerides publicatio propterea fit; ut quoniam res ipsa demonstrasset non tantum e Clero, verum etiam e DD. Secularibus esse plures, qui illud habere velint, eoque magis, quod Scriptura S. non tantum pro Clero, verum etiam pro omni Christiano sit; illi a comparatione non excluderentur, deinde notitia illius etiam ad exteras Provincias efferretur, et cum illis quoque, siqui inde illud accipere vellent, communicandum esse libenter, ostenderetur: nec arcentur, sed potius invitantur etiam ii, qui Religione disiuncti sunt, cum Scripturae S. tractatio vel eo maxime debeat conducere, ut quaerendo ex ea veri-

tatem, quae nonnisi una, atque simplex esse potest, in unius Veritatis gremium omnes consociemur, neve inter nos, qui in eumdem Christum credere nos profitemur. dissensiones sint, et schismata. — Impressio illius fiet Pesthini per D. Mathiam Trattner in Formato, ut vocant, Octavi maioris ea typorum, et chartae diligentia, ut nihil etiam ex hac parte ulterius desiderari possit. Addentur etiam suis locis mappae Geographicae, et tabulae Chronologicae, ut nihil desit, quod ad eius perfectionem, et integritatem pertinet. Totum Opus excrescet circiter ad 15 tomos; sicque inteńditur, ut tomo primo prodeunte ad nuddinas, quae erunt mense Augusto istius anni, semper deinde, quotiescunque ibi erunt nundinae, singuli, aut etiam bini tomi prodeant, intraque triennium tota editio peragatur. Pretium totius Operis in charta Mediana faciet circiter 25 fl. — Cui ergo, extra illam etiam, quae per Dioeceses fit circulationem, placuerit, istud Interpretationis S. Scripturae Opus habere; is velit nomen suum per literas Colocam in Hungariam ad eius Editorem mittere cum designatione chartae Medianae, vel Scriptoriae. Sed suas literas non gravetur gratuitas, (Franco vulgo. dicunt) mittere, ex Hungaria ad 15tam usque Augusti, exteri ad finem Septembris huius Anni.

Colocae 15ta Aprilis 1801.

Primus Tomus Operis huius citra omnem dubitationem, ut in Sua ad Venerabilem Clerum Hungariae oblatione promisit Autor, ad Nundinas Pesthinenses, quae Mense Augusto hoc Anno futurae sunt, prodibit. Nam tametsi ex omnibus Dioecesibus rescriptum nondum venerit, tamen tali cum adprobatione, et desiderio hoc illius opus, quod in specimine exhibuit exceptum est, ut, quamvis casu in hoc impeditissimum tempus incidisset propter incommoditatem molestissimi belli: tamen eo numero iam sint ii, qui se subscribendo declararunt opus accepturos, ut his solis habitis iam etiam edi illud possit.

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

Nro 2.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 7-dik napján 1801-dik Eiztendőben.

Béts.

Baaden Julius 6 dikán (két órányira esik Bétshez). Négy nappal ez elött érkezett ide Budáról Múravieff Muſzka Követ. Nem győzi eleget dítsérni Magyar Orſzágnak kellemetességeit, 's főképpen Buda várának kies, és igen ſzép ki látásu fekvését. Nagyon magaſztalja egéſz útjában a' Lakosok által ſzemélyéhez mutatott ritka embertségeket. Mindenek felett az ez elött a' Magyar Testőrző seregnél ſzolgált Győri Posta Mesternek nemes ſzívüségét belsö meg-indúlással emlegette elöttem, mellyel ezen Derék Hazafi egyſzersmind

a' Nemzet betsületét is gyarapította. — Muravieff még tsak negyven egy két eſztendös, nem magos, 's mint az ábrázatja tetſzetös, úgy ſzinte a' beſzédei, 's egéſz maga alkalmaztatása igen kedveltető. Itt ferdövel él, 's illy kedves Vendégeknek nagyon kedveznek az itt múlató Méltoságok. Tegnap elött és ma dél elött míg a' ferdoben vólt, igen ſzép muzsikával mulatták. Már el is kezdték ide 's tova hordozni Baaden gyönyörü vidékeinek meg tekintésére: réſzſzerént hogy a' hegyek és a' távolabb eső magos bértzek között fekvö sok régi várak, tükör 's egyéb fábrikak, kies völgyek, tsergö patakok, 's viz-omlások; réſzſzerént pedig hogy a' térségen el-terült fényes Kastélyok és mulató nagy kertek' ſzemlélésében kedvét 's gyönyörüségét találhassa. Ezen sietve irt levelemet a' Svéd Követ által küldöm, a' kinek, és Muravieff Apostol követnek társaságában több órákat töltöttem. Méltó, hogy a' Hirmondó ezt a' két Magyar Hazával közölje.

Azt a' ſzomorú újságot irják némelly Konſtántzinápolyból érkezett levelek, hogy ott a' Pestis véletlenül kiütvén, felette nagyon puſztítja a' lakosokat.

T. Puchholtz Úr, a' ki most Királyi Tanátsos lett, a' Felséges Curia mellett, az az, a' Tekintetes Királyi Tábla, és a' Fels. Septemvirális Táblánál Referens Assessor.

Frantzia Orſzág.

Párisból Jún. 18 dikán. Ezen hónapnak 27-dikén fog a' Livornói Grof (a' Pármai örökös

Hertzeg) Párisból elútazni. Mondják, hogy a' Spanyol Királyné van főképpen rajta, hogy ezen Fejedelem a' kivel kettős atyafiságban vagyon, Hetruriai Király nevezet alatt vegye által az Olasz Országban nékie adatott szép Birtokot; 's ugyan a' Spanyol Királyné vette reá az örökös Hertzeget, hogy Párison keresztül útazzon, és a' Fő Konzulnak különös jó indúlatját személy szerént köszönje meg. (A' Pármai örökös Hertzeg Attyának, testvérje a' Spanyol Országi Királyné; ezenkívül, a' Hitvese a' Királyné leánya.) — Az a' Toussaint Louverture nevű Nigrítziai Szeretsen, a' ki magát Sz. Domingó szigetének a' Frantziák részére lett elfoglalásakor Katonai derék maga viselete által igen nevezetessé tette, Sz. Domingó-nak Fő Generálissává nevezteteti az Fő Konzul által. Igen buzgó pártfogója ö ott a' Frantziáknak, 's két fiát Párisban nevelteti. — A' Marengó nevű 14 ágyús Frantzia rabló hajó, egy igen gazdag portékákkal megterheltt Anglus hajót fogott el a' napokban. — Magdonald Fr. Generális Koppenhágába útazott, a' hol Követ fővel fog a' Dániai Udvarnál maradni.

Párisból Június 22-dikén. A' Moniteur nevű Párisi Újságban ezen nevezetes dolgok találtatnak, a' mellyek, mint sokan tartják, vagy egyenesen a' Fő Konzul pennájából folytak, vagy legalább az ő jóvá hagyásából tétettek most a' hivatalbéli Újság által közönségessé: „A' Jó reménység Fokát, Ceylon és Surinám szigeteit nem erővel nyerték az Anglusok, hanem azokat az Orániai Hertzeg hívségében megmara-

dott lakosok és Katonák adták által a' Brittusoknak. — Napkeleti Indiában a' Frantziák semmit el nem veſztettek, hanem a' mit óltalmazni nem lehetett. Mind Isle de France, mind a' Reunion ſzigete kezek között vagyon még. — Martinique ſzigetének lakosi, a' pártütéshez kéſzülő Nigrítziai Szeretsenektől való féltekbe folyamodtak az Anglusokhoz, 's hívták öket ſzigetjekbe, nem reménylhetvén az akkori Revolútzióval küſzködő Frantziáktól azok ellen segíttséget. — Trinitas ſzigetét, melly a' Spanyoloké vólt, senki sem óltalmazta az Anglusok ellen. Málta, mellyet az Anglusok úgy kerítének kezekre, hogy azt hajókkal ſzüntelen körül fogva tartották, soha sem esett vólna az ő birtokokba; ha a' Frantzia Respublika ez előtt két eſztendővel belső rendeletlenségek által fogyatkozást nem ſzenvedett vólna. Hogy Toulont és az ott vólt gazdag Magazínumokat 33 hadi hajókkal elfoglalhatták, annak is egyedül a' Revolútzió vólt az oka. Ugyan onnan ſzármazott az is, hogy a' Hollandusok Texeli hajósseregének majd fele, önként függeſztette ki hajóira az Orániai záſzlókat. Az alatt, hogy Anglia a' Revolutziónak, minden maga megerőltetése nélkül nagy haſznát vette; két öſzſzeſzövetkezéssel fenyegették a' ſzárazon való Hatalmaſságok Frantzia Orſzágot. Tsak nem egéſz Európa tsata piattzá változott, a' mellyen ennek két millió lakosi veſzték el életeket. Azonban a' ſzövettségek is elbomlottak. — Portugallia van még hátra, a' melly a' mint közel van ahoz, a' leg jobb Tartományit elveſzti. — Hannóverát a'

Pruſzſzusok elfoglalták; 's a' több Éſzaki Hatalmasságok is kéſzülnek, hogy a' tengeren való ſzabad kereskedést óltalmazzák. — Mit fognak tehát az Angliai Ministerek tselekedni? talám valami harmadik öſzſze ſzövetkezést próbálni? Némely Ministereket fognak magok réſzére vonni; az Ásiai és Afrikai aranyot nem fogják kémélleni; — de nem leſz haſzna. Tudják már a' Nemzetek illy hoſzſzas hadakozásból ſzerzett tapaſztalások után egymást vóltaképpen betsülni: egy Hatalmasság sem fogja magát már most arra ajánlani, hogy Angliának a' tengeren való uralkodását segíttsége által maradandóvá tegye. — De talám elkezdödik még egyſzer Frantzia Orſzágban annak tulajdon lakosi és polgári között a' belső háború? Nem; a' Revolútzió véget ért. Ha ſzinte némely nyomorúltak meg hagyják is magokat a' pénz ſzeretete által vakíttatni és veſztegettetni; mi leſz belöle? az hogy a' gyalázatos veſztő helyen halnak meg. — Hogy fogja Anglia egyedül, ha egéſz Eurápától magára hagyatik, a' hadat folytatni? Az igaz, hogy így még tovább is meg tarthatná kezei között az egéſz föld minden réſzeivel való kereskedést: de mindennek határának kell lenni. Ha Anglia minden erejét a' föld négy réſzeibe el-oſzlatja, végtére tulajdon erejének terhe és ſzéles kiterjesztése alatt lerogyik. Nem akarjuk itt megvisgálni és megmutogatni, hogy valyon az a' víz árok, a' melly Angliát Frantzia Orſzágtól elválaſztja ollyan ſzéles e' éppen, hogy azon kereſztül rontani tellyességgel nem lehetne? elég az hozzá, hogy a' hadakozás Angli-

ának nem ſzerentse. — Ha tehát annak Ministerei hajlandók a' Békességre ; ő tőlök függ. Gondolják meg azonban, hogy a' Frantzia Nemzet a' 19 dik ſzázadban nem az a' Nemzet többé a' melly vólt a' 18-dik ſzázad közepe táján, mikor még megſzenvedte kikötöhelyeiben az Anglus Komiſzáriusokat, a' kik a' Frantzia hajókat kedvekre mótózták, 's a' t. Ha ezeket gondolóra vévén az Angliai Ministérium ; egy ollyan Módját találja fel a' Békesség helyre állításának, a' melly Angliának ditsösségére váljon ugyan, de azonban minden más Hatalmasságokat a' tengeren való jussaitól meg ne foſzſzon, söt azok között az egyenlőséget fenn tartsa ; úgy a' Békességet semmi meg nem akadályoztatja, 's minden Nemzeteknek út nyittatik a' kereskedésre, a' mesterségekre, és tudományokra a' mellyekre akkor, mindenek örömmel és tellyes tehettségekkel adják magokat. 's a' t.

Párisból Jún. 24-dikén. Egy a' békételenkedő Chouans-ok Fővezéri közzül, kinek neve Bidelot, kézre kerítődött Bernadotte Generális Katonái által, a' kinél igen nagy summa arany és ezüst pénzre találtak. — A' Gantheaume Adm. hajósserege 5 Török hajót tsípett el a' Siciliai tengeren. — Attól tartottunk vala, hogy Pruſzſzia és a' mi Köztársaságunk között hadra kél a' dolog, Német Orſzág, nevezetesen Hannóvera miatt, de az ettől való félelmünk ismét kezd elenyéſzni. A' mi Újság leveleink nyilván írják, hogy Hannovera az Orániai Hertzegnek fogna adatni. — Tegnap előtt vólt a' Római Státus Se-

cretáriussa Kárdinális Consalvi Úr, a' kit Pápa Ő Szge igen fontos dologban küldött ide, a' Fő Konzulnál magános Audientzián, a' kivel előſzſzör is igen hoſzſzasan beſzéllgetett. — Egynehány napok ólta nagyon megváltoztak a' környülállások, mellyek arra kénſzerítették vólt a' hadi dolgokra ügyelő Ministert, hogy a' tábori lovak viſzſza adása eránt, és más több kétzületek eránt is rendeléseket adott ki; ezt abból gondolhatjuk, mivel ezen rendelések mind meg változtattak; söt Strasburgba el küldetett a' parantsolat, hogy minden Katonai élettel 's liſztel tele Magazinok eladassanak.

A' mint némely magános Párisi levelek írják, a' nevezetes Sieyes most ismét megjelenik a' közönséges társaságokban, 's ötet is gyakorta látogatják némely jó baráti.

Polgár Leclerc a' Konsuláris Gárda Tiſztje, ki Duroc Polgárt Sz. Petersburgba kéſérte, Június 17-dikén delben érkezett meg Párisba Május 36-dikán költ levelekkel. Beſzélli Leclerc Polgár, melly különös kegyességgel fogadta légyen a' Csáſzár Duroc Adjutánst. Május 27-dikén a' Strázsa váltásnál megjelenvén Ő Fge, ott esmertette meg Duroc Polgár a' vele lévő Tiſztet a' Csáſzárral. Az nap délután a' Csáſzári Palota mellett lévő kertben sétálván az Oroſz Csáſzár, elő találta ott Duroc polgárt, a' kit egy magános sétáló helyre híván, sokáig beſzéllgetett vele, fel 's alá sétálva. Nagyon ditséri ez levelében az Iső Sándor test őrző Seregét, 's annak a' Katonai gyakorlásokban mutatott nagy gyorsaságát.

Párisból Jún. 24-dikén. Az a' hír futamodott itten, hogy Státus Tanátsos Champagny polgár neveztetett ki a' Fő Konzul által Bétsi Követnek. Mind tálentomaira, mind characterire nézve különös betsben lévő embernek írja a' Párisi Publiciste nevű Újság Champagny Urat.

Brüsselből Jún. 18-dikán. Egy napja se' múlik el, hogy itt Kurírok ne mennének keresztül, még pedig sietve vagy Páris felé, vagy onnan más idegen Udvarokhoz, legsürübben járnak a' Berlínből jövő vagy oda sietö Kurírok. — Nagy dolgokba béavattatott emberek beszéllik, hogy az Angliába és Hiberniába való kiszállás módja, következendö képpen vólna meg határozva; u. m. Egy 25 ezer emberből álló válogatott Sereg fog Brestnél hajókra ülni, 's 30 Spanyol és Frantzia elsö rangú hajók óltalmazása alatt Hedouille Generális vezérlése alatt Angliába kiszállani. Egy más Sereg Normandiából indul ki a' tengerre 's négy elsö és három második rangú hajóktól késértetve Humbert Generális vezérlése alatt fog valahova kiszállani. — A' harmadik 12,000 emberből álló Sereg kilentz második rangú hajók védelmezése alatt Pikárdiából és Flandriából fog valamerre elevezni, még ezen Sereg Fö Generalissa nem tudatik. Ugyan egy időben fog ezen seregeket szállító hajókkal a' Hollandiai hajósereg Winter Admirális vezérlése alatt kiindúlni, hasonlóképpen számos szárazra való Katonasággal. — Tegnap előtt ment itt egy Kurír keresztül, a' kit Generál Adjutáns Duroc küld Petersburgból Párisba, a' mint a' Kurír beszéllette,

Frantzia Orſzágra nézve igen fontos és kellemetes tudósí ásokkal. — Winter Admirális minden nap ütközet rendbe állítja a' Texeli helyben a' kórmányozása alatt lévő hajóssereget, 's úgy gyakorolja azt a' fegyverben.

Páris Jún. 20-dikán. A' Brüsseli Prefektus következendő értelmű Jelentést küldött a' belső dolgokra ügyelő Ministerhez. — Még eſztendővel ez előtt 7500 Koldúsok ſzámláltattak fel tsak Brüssel városában, a' kik közzül legalább is négy ſzázan, két kézi munkájok által kereshettek vólna kenyeret magoknak. Miólta pedig a' Kóborlók a' Polítzia vígyázása által városunkból ki-igazíttatak, és a' közönséges fonó házakban, 's más helyeken a' here módra élősködő 's kóldús név alatt tsapongó dolog kerülőknek dolog adatott, azólta annyira meg kevesedett ezek ſzáma, hogy már most tsak 100-zan vagynak kik magokat koldúsoknak vallják. — Nem ſzűnik meg a' Kórmányſzék igen nagy ſzorgalmatossággal nyomoztatni a' Respublikában lappangó haramia társaságokat, mellyek már felette elſzaporodtak, és tetemes károkat tettek, mind magános ſzemélyeknek, mind pedig posta útak el állása és a' posta legények foſztogatása által a' Státusnak. Némellyek ezek közzül, már sok eſztendő ólta űzték ezt az irtóztató mesterséget és elés módját. Sok helyeken találtak utánnak az őket üzőbe vett Katonák fegyveres és puskaporos barlangokat, 's a' t. Az illyen haramia tsoportok többnyire már mind kiírtattak.

Ànglia.

Londonból Jún. 16-dikán. A' Frantzia Kórmányſzékkel való sürű levelezéseiből a' Ministériumnak minden jót reménylenek; mivel már az is tudva való dolog, hogy mind a' Fő Konzul engedett el azon kívánságaiból mellyeknek Anglia által való betöltését a' Békességre nézve ſzükségesnek tartotta; mind a' Ministérium kéſz vólt némelly ajánlásokat tenni, mellyekről ez előtt még tsak gondolkozni sem akart. Egyedűl az Égyiptomi dolgok kimentelének bizonytalan vólta tartja függésben a' két Kórmányſzéket, hogy azon tartományra nézve az alkudozásokban közelebb nem léphetnek. — Akarmit mondjon is a' Párisi hívatalbeli Ú ság, azon nyilván való rettenetes nagy kéſzületeknek palástolására, mellyek velünk által ellenben Frantzia Orſzág partjain tétetnek; sokkal jobban van ezen kéſzületek felől 's azoknak tzéljairól a' Ministérium tudósíttatva, mintsem a' Moniteur ſzavainak hitelt adhatna. Jól tudja a' Nagy Brittanniai Kórmányſzék, hogy a' Brest körül öſzſze gyülekezett 25 vagy több ezer emberből álló seregeknek 's a' kikötőhelyében lévő 30 első nagyságú hajóknak, ſzámtalan ſzállító bárkáknak egyéb tzéljok az Angliára való véletlen rá rontásnál nem lehet, 's a' t.

Londonból Jún. 17 dikén. A' napokban küldött a' Kórmányſzék a' Portsmouthi kikötőhelybe 1,100,000 forintot réſzſzerént arany, reſzſzerént ezüst pénzben, a' melly summa pénzt mint a' Portugalliai Udvar ſzámára ajánlott 3 millió 3

ſzáz ezer forintnak egy harmad réſzét egy Anson nevü második rangú hajó fogja Lisbonába ſzállitani. — Tegnap előtt terjeſztette a' Parlamentom eleibe Addington Minister azon ſumma pénznek ſzámát, a' melly ezen folyó eſztendőben a' Státus ſzükségeire megkivántatik; ezen rettentő nagy ſumma pénz, körül belől 484 millió forintra megy. — A' melly kereskedő hajósseregünk Chinából meg érkezett hozott 13 millió font herbatét, 107 ezer font fonni való sejmet. — A' mint az idevaló Újságokban ſzámba vétetett, 330 millió forintot fizetett Anglia a' had kezdetétől fogva, hadi segittségül más ſzárazon hadakozó Hatalmasságoknak.

Dánia.

Koppenhágából Június 22-dikén. Leirhatatlan az az öröm, mellyet itt ſzámos kereskedökben az Angliából ſzabadon botsátott Dánus hajókról érkezett tudósitás okozott; a' mellyet annyival inkább nem várlak a' kereskedök, mivel tudva vólt elöttök, hogy a' többi Éſzaki Hatalmasságokkal egygyütt, tsak úgy állhat helyre az Angliával való baráttság, ha kéſz leſz a' Nagy Brittanniai Kórmányſzék az éſzaki ſzövettséget helybe hagyni, és a' ſzerént a' tengeren való ſzabad hajókázásnak 's kereskedésnek leg kissebb akadályara sem léſzen. Nelson Admirális viſzſza tért már Angliába.

Spanyol Orſzág.

Madrittból Jún. 2-dikán. Elkezdették már az ide való Újságok a' Portugalliában elő fordú-

ló hadi történeteket hírdetni. A' hívatalbeli Újság leg közelebb ezeket írja. Midőn a' Spanyol Tábornak bal ſzárnya Alentejó Tartományába bé-ütött mindjárt az első öſſzetsapáskor veſztettek a' Portugallusok 150 hóltakat, 200-an fogságba estek, és ſzámosan megsebesedtek: sokan a' ſzaladás közben fegyvereiket elhányták 's a' t. Olivenza erősségét Május 20-dikán adták fel a' Portugallusok, a' mellyben 36 ágyút nyertek a' Spanyolok. Irumenha vára is fel adta magát, ebben vólt 17 ágyú. — Azt irta vólt a' Spanyol Tábor Fővezére, midőn ezen Tudosításokat Madrittba küldötte, hogy a' mint reményli, nem sokára Lisbonához fog az egéſz egygyesült ármádia elöre nyomulni.

Olaſz Orſzág.

Messiná-ból Május 27-dikén. Tegnap előtt mene el előttünk az Olaſz Orſzág és Sicilia között való ſzoros tengeren kereſztül Gantheaume Frantzia Admirális hajósserege 4 első rangú, 2 második rangú, és egy harmadik rangú hadi hajókkal 's két ſzállító hajókkal egygyütt. A' mint állítják, a' Brindisi kikötöhelynek vette útját, a' melly város Nápoly Orſzág alsó tsúttsa felé fekſzik az Adriaticumi tengerre; ott várják már Gantheaume Admirálist három második nagyságú Nápolyi hajók, több ſzállító hajókkal és ſzárazra való Katonasággal egygyütt. Toulonból is 3 első rangú és 4 második rangú hajókat vár maga után a' nevezett Admirális. Az első vagy Admirális hajó, mellyen maga

van, 90 ágyús és 1800 ember vagyon rajta. — A' több elsö nagyságú hajók mind 74 ágyúsok, 's 1480 ember vagyon mindeniken. A' második rangú hajók is mind seregeket viſznek, mellyeknek ſzáma öſzſzeséggel 12,000 emberre tétetik. — Azt is halljuk, hogy egy Spanyol hajóssereg minden órán elérkezik 's egygyesíti magát a' nevezett Frantzia Admirálissal.

Bolognából Jún. 20-dikán. Az ide való Municipálitás tegnap ki-hirdettette, hogy a' lakosok kéſzíttsék magokat, ſzámos Frantzia seregeknek alkalmatos kvártélyokra való bé-fogadásához. Hova fognak azok útazni, még nem bizonyos, hanem más helyekből érkezett tudósítások ſzerént, sok katonák takarodtak bé felé Olaſz Orſzágba, nevezetesen a' Római Státusba.

Nagy kéſzületeket tétet a' Florentziában lévö Frantzia Kórmányſzék Komiſzáriussa Agar polgár, hogy a' Toskánai Hertzegség jövendöbeli Fejedelmét illendö pompával fogadhassa.

Helvétzia.

Bernából Jún. 24-dikén. Ezen hónap 15-dikén közönséges Gyülést tartván az ide való Polgárság, elvégezte, hogy Argans (Argöw) és Waathland-nak a' Bernai Cántontól leendö elſzakaſztása ellen a' Helvétziai Ideigvaló Kórmányſzék elött protestáljon. Kikelt a' Bernai Cánton egyſzersmind az újjonnan felállítandó Igazgatás Módja ellen is, fontos okokat hordván elö az ollyan Kórmányozásnak semmivé tételére, a'

mellyben a' Hatalom el nyomhatja az igasságot. Ezen Protestátiók ki nyomtatódnak és az Oroſz, Pruſzſziai és Angliai Udvarokhoz elküldetnek, 's a' jelenvaló Helvétziai Kórmányſzéknek is eleibe terjeſztetnek.

Elegyes Levelek.

A' mint a' Sz. Petersburgi Újság levelek írják igen sürüen tartatnak az oda való Ministériumban az Elzaki Hatalmasságok Angliával való ügye elintézésére a' tanátskozások, és a' Nagy Britanniai Kórmányſzéktől a' végre oda küldött Követ Lord Sz. Helenssel, az alkudozások, remélik is, hogy ámbár tellyes meghatározott akaratja az Oroſz Csáſzárnak 's a' többi Elzaki Udvaroknak a' tengeri ſzabad hajókázást illető közönvettségnek fenntartása; mindazáltal Anglia a' jó békességért és baráttságért arra is reá fog állani.

Egy 102 eſztendös Aſzſzony hólt meg mostanában Pruſzſziai Sléziában; a' ki három ſzázadban 7 Fejedelmét érte ezen Tartománynak, úgymint 4. Austriai és 3. Pruſzſziai Fejedelmeit. Életének 70 utolsó eſztendeiben soha egéssége legkissébb változást sem ſzenvedett.

Hamburgból Jún. 23 dikán. Ma érkezett ide Hertzeg Conde, 's Cuxhavenbe fog hajóra ülni és Angliába indúlni. — Adams Úr az Amérikai egygyesült Státusok Berlinben vólt Követje is itt ment kereſztül, haza felé Amérikába.

Ismét egy új 's valósággal igen ſzép mustráját láttuk az úgy nevezett Stereotypia nyom-

tatásnak Falka Úr érdemes Hazánkfia munkája által, a' ki ezen ſzép találmánnyát már igen nagy tökélletességre vitte. Az illyen nyomtatásra nem öntött betűket ſzednek öſzſze; hanem a' mit ki kell nyomtatni, azt a' betű mettző elöſzſzör (talám réz) táblára mettzi le, 's arra önti az ón formát, a' mellyel azután papirosra nyomtatnak: de az egéſz módja az illyen formák kéſzítésének még eddig titokban tartatik. Mivel pedig az illyen öntött formákkal való nyomtatás (Stereotypia) sokkal többe kerül, mint a' közönséges mód ſzerént való nyomtatások, még eddig tsak a' meg-maradandó közönséges betsű (Klaſzſzikus) könyvek nyomtatására alkalmaztattak, mellyekből mivel sok ezereket is bátran lehet nyomtatni, tsak ugyan sokkal ólisóbbak az illyan exemplárok, 's a' nyomtatás is gyönyörűbb, mint a' rendſzerént valók. — A' jelenvaló mustráúl nyomtatódott versek, mellyeket gyönyörködve ſzemléltünk és olvastunk, meg érdemlik hogy a' Hírmondó Érdemes Olvasóival közöltessenek.

ILLVSTRISSIMO

D. JOS. IZDENCZY

De Monostor

Ins. Ord. St. Stephani R. A. Commendatori

et.

Status Consiliario.

Carmine fit vitax VIRTVS, expersque sepuleri.
OVID. Lib. IV. de Pon. Eleg. 8.

Si licet hoc tenui TE compellare libello,
Et pretium ϛερέω conciliare τύπω.
Sponte sua VIR MAGNE! Tuum mea dextera Nomen
Scribet, et hoc tantum lingua soluta canet.
Hoc vnum cecinisse sat est; quia texere Laudes
Nec Tua Facta sinunt, nec mea lingua potest.
Musa sit, et Phoebus, qui TE, Tuaque Omnia cantet,
Incipiatque suo Gesta notare stilo.
Hungariae Fasti Laudes, et Facta loquentur,
Ac licet Ipse vetes, hi tamen illa canent.
Scit Patria, et sentit, quod agis; videt illa, precorque,
Ut videat Pectus, Consiliumque Tuum!.. ..
Intenta est Operi, sudatque domestica Clio,
Ut plenam de TE construat Historiam.
Tempus erit, quo Facta nouus Polycletus in Aere
Exprimat, et veram finiat Effigiem.
Ut, cum Posteritas hanc viderit ultima, dicat:
Hic est, qui Regi se, Patriaeque dedit;
Propria non nouit, vel spreuit commoda; et una haec
Non sibi, sed Regno viuere cura fuit.

G. A. Sz.

FALKA sculpsit, et in solidum fudit Budae MDCCCI.

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 3.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 10-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

B é t s.

Nem sokára vége léſzen azon Rend-tanátsának, melly azon sok Írásoknak, es bizonyító leveleknek meg-visgálásában foglalatoskodik, a' mellyek által, a' nem régen meg-szűnt Frantzia Háborúban tett vitézségeket bé bizonyítják a' Katona Tiſztek, hogy azok által a' Mária-Theresia Rendjének nagyobb vagy kissebb Kereſztjét, magoknak meg szerezhessék. Ezen Érdem-rendnek felállításakor nagy summa pénzt tett le tőke-pénzül a' néhai Felséges Mária Theresia Királynénk, a' mellynek Interesséből fizetődnek a' Rendnek bi-

zonyos ſzámu Vitézei, eſztendőnként 400 a' Nagyobbak pedig 800 és 1200 forintokkal. A' Rendnek törvénye kivánja, hogy kiki Irásban adja bé érdemeinek fel-jegyzéseit mint magok a' Tiſztek leg jobban tudhatják kimutatott vitézségeket; kivált azok, kiket el-ſzakaſztanak a' nagyobb Seregtöl, hogy magokban hadakozzanak az alattok való Katonasággal, az elóre küldött ellenség tsapatokkal. Rendkívül való példa történt Feldmarsal Lieutenant Hertzeg Lichtenstein János, egy Magyar Lovas Regement Tulajdonossának sok ſzembe tűnő érdemeivel, a' mellyeket két Lovas Regementeknek Tiſztjei tettek jegyzésbe a' Hertzeg híre és tudta nélkül, 's mint ſzemmel látott Tanúi a' Hertzeg sok vitéz tetteinek, béadták írasban Ö Felségének. —

Feldmarsal Gróf Lacy, ama közel 80 eſztendös Bölts, Katona, és Minister, igen igen gyengélkedő egésségben vagyon, kivált egynehány napoktól fogva! (közönségesen Lasczinak nevezik.)

Ö Felsége méltóztatott Lőtsei ſzületésű Tek. Engel J. Kriſztián, a' Fels. Erdélyi Cancelláriánál Concipista 's egyſzersmind Könyv-vi'sgáló, 's a' Göttingai és Prágai Tudós Társaságoknak levelező Tagja Érd. Hazánkfiát, kinek neve egyébaránt is eléggé esméretes, kivált a' Historiában gyönyörködők előtt betses munkáiról, az Austriai Birodalomhoz tartozó Német Orſzági és Gallítziai Augustána Confessiót tartó Ekklésiákra ügyelő Bétsi Fő Consistóriumnál Tanátsossá (Kirchen-Rath-tá) nevezni.

Magyar Orſzág.

Elevenen emlékezvén reá a' Magyar Hírmondó mostani egygyik Írója, melly nagy kívánsággal tudakozódiak tőle, a' két Magyar Hazában tett tavalyi útazása közben sok Érdemes Hazafiak, a' Bács Vármegyében ez előtt nyóltz eſztendővel kimért és azólta ſzüntelen munkában lévő Ferentz Tsatornája név alatt esmeretes Kanális állapotjáról; mellynek ſzerentsés végre hajtását a' haſznos kereskedés gyarapodására mindenek igen ſzívesen óhajtották: most tehát egy Zomborból, Június végén költ Tudósítás ſzerént, örömmel adjuk a' két Hazának tudtára, hogy ezen Ő Felsége nevét viselő Tsatorna ſzerentsésen elkéſzült. Minekutánna a' Kanális elkéſzülését, az annak végre hajtására öſzſze állott ſzabad Társaság Ő Felségének béjelentetette; mingyárt egy Királyi Kommiſzſzió rendeltetett annak megvisgálására. A' Királyi Biztosok jelen létében ereſztődött belé víz a' Dunából, a' kik azon egéſzſzen a' Tiſza ſzomſzédságában lévő úgy nevezett Fekete Motsárig (Czerna Baráig) fel hajókáztak és azt minden tekintetben igen alkalmatosnak találták. A' Tsatorna 14 mértföldnyi hoſzſzaságú; kezdödik a' Dunánál Monostorſzeg felett, Zombor Királyi várostól fél órányi távolyságra megy el, azután Szivácz, Cservenka, Kúla, Új és Ó Verbáſz, Sz. Tamás és Túria helységei mellett folyván, Földvár ſzomſzédságában a' Tiſzába ſzakad. Ezen Tsatornának útja világosan ki van téve az általunk kéſzíttetett Bács Vármegye Mappáján, meglátſzanak azon a' Hollandus módra kéſzült

víz fogók is vagy zsilipek, a' mellyek a' víz zuhanásainál a' hajóknak sérelem nélkül való lebotsátására ſzolgálnak, ezeknek ketteje a' Tsatorna kezdeténél a' Duna partján, és végezeténél a' Tiſza partján vagyon kéſzítve. A' Tsatorna olly ſzéles és mélly, hogy azon a' Dunán járó leg nagyobb terhes hajók is bátran járhatnak, 's a' melly útat eddig a' tekervényes és sok helyeken veſzedelmes Dunán az efféle terhes hajók három 's négy hét alatt is nagy ügyel bajjal tehettek, oda ezen Tsatornán három négy nap alatt könnyen elérhetnek. —

A' Tsatorna megvisgálására kirendelt Királyi Kommiſzſzióban vóltak, Cs. K. Generális Frohn, Kir. Tanátsos Mgs Báró Podmanitzky József, Kir. Tanátsos 's Magyar Országon a' Hydraulikának és Hajókázásnak Fő Igazgatója Heppe, és Fő Indsinér Sátor Dániel Urak. Sok tekintetben érdemessé tette magát a' Magyar Haza előtt az ezen Kanális kéſzítésére öſzſze állott Társaság, mind a' Hazára nézve igen ſzükséges és haſznos kereskedés gyarapításával, mind pedig az által, hogy ezen a' mi Hazánkban első Kanálissal tett próba tételnek ſzerentsés végbe menetele után, könnyebb leſzſz már a' tört úton járni, 's a' Kereskedés előmozdítására, a' hol lehet, több Kanálisokat is kéſzíteni.

Bács Vármegyéből. A' múlt hónapnak 18-dikán tartatott ezen N. Vármegyében Méltóságos Ürményi József Ő Excája ſzeméllyes jelenlétében a' Székújjító Gyülés. A' melly alkalmatos-

sággal némely változások is estek a' N. Vármegye Tiſztjei között. — Első Vice-Ispány Kir. Tanátsos T. Patséry Odry András Úr, ki mind a' múlt Török, mind a' most végeződött Frantzia háborúban sokképpen érdemessé tette magát a' Haza eránt, a' Státusok közönséges megelégedésével viselt hívatalában meg hagyatott. T. Latinovitsch Taddeus öregsége és beteges állapotja miatt hívataláról önként le mondván, helyébe a' Tiſza-mellyéki Járásban vólt Fő-Szolgabíró Bajsai Vojnitsch Fábján Úr tétetett. Fő Notáriusi hívatalában meghagyatott T. Csebi Márfy Leopold Úr; úgy ſzinte Első Vice Notáriusnak T. Bunyik Beniámin Úr: Másodiknak válaſztatott vólt Archivárius Matyasovſzky János Úr. Fő-ſzolgabírák: a' Tiſza mellyéki Járásban Potskay Zsigmond Úr; a' Felső vagy Bajai Járásban sok eſztendőkig Fő ſzolgabíróságot viselt Patséri Szalay Péter Úr helyében, ki önként le tette hivatalát, válaſztatott Almási Antonovitsch Simon Úr. Az Apaténi vagy Közép Járásban Latinovitsch Jó'sef Úr; az Alsó Járásban Polack Jó'sef Úr. Tábla Biráknak neveztettek Ö Excája a' Fő Ispány Úr által; Mgos Rothenhausi Redly Ferentz és Mgos Tanátsos 's Zombori Administrátor Ürményi Mihály, T. Praefektus Zinkola, T. Cseh Antal, T. Csáſzár Ferdinand, 's még mint egy húſzig való érdemes Urak.

Tudtára esvén a' Bács Vármegyei Státusoknak Érdemes Hazánkfia Tek. Csáſzár András Úrnak a' Siket-némákat nevelő Oskola felállításá-

ra tett buzgó igyekezete, 's annak végre hajtására eddig tett ſzerentsés lépései, azonnal 1000 forintot ajánlott ezen Vármegye is azon Nevelő Oskolának felállítására, a' melly summa pénzt a' Nemes Vármegye, egy különös jó végekre gyüjtött Kassájából fizette ki.

Nagy ſzámmal vagynak már nem tsak a' Nemes Vármegyék közzül, hanem magános jóltévő ſzemélyek is, a' kik ezen ſzent végre, gyönyörű áldozatokat tettek, által látván azon Intézetnek közhaſznú voltát. Mi ezen jóltévő N. Vármegyék és Èrdemes Hazafiaknak Neveit rövid idön fogjuk Erd. Olvasóinkal közleni.

Komárom Július 1-sö napján. Nálunk is a' Himlönek a' Gyermekekbe való oltása, kezd közönségessé lenni. Minekutánna t. i. Doctor Nagy Sámuel Úr, a' ki a' Doctorságot a' külsö Akadémiákban tanúlván, a' Bétsi Nagy Ispotályban is magát gyakorlotta, Szolga Biró Csepi Sigmond Úrnak négy eſztendös kis fijába, és három fertály eſztendös Leánykájába a' terméſzetes himlöt igen ſzerentsésen bé oltotta vólna, ezen Példa sok Szüléket arra birt, hogy Gyermekeikbe a' himlöt naponkênt jó elömenetellel oltatják.

Ànglia.

Londonból Jún. 21-dikén. Némely ide való Kereskedök kéſzülnek már, hogy Ègyiptomba küldjék kereskedő hajóikat, telyes reménységben lévén annak az Anglusok birtokába való megmaradása felöl. — A' napokban 30 Portékás nagy ládák rakattak itt meg különbnél különb drágaságokkal, mellyek Bétsbe ſzállíttatnak.

Londonból Jún. 22-dikén. A' napokban ereſztettek bé Plymoutnál a' tengerre egy gyönyörű 100 ágyús első rangú hajót, mint egy 10,000 ember nézőknek jelenlétében. A' hajó neve Megneijjedj (Dreadnought) és 13 eſztendő ólta dolgoznak rajta. — Több ízben tanátskozván már a' Dánus Követ Gróf Bernstorf, Hawkesbury Ministerrel; azólta parantsolat küldetett napnyúgoti Indiába, hogy a' mi seregeink, a' mostanában elvett 3 Dánus ſzigeteket hagyják oda. — Svécziából is egy tellyes hatalmú Követ váratik Londonba. — A' mai hivatalbeli Újság újjolag azt hirdeti, hogy mivel Brest körül 60,000 emberből álló Frantzia seregek állanak kéſzen, a' mellyek 24 óra alatt hajókra ülhetnek, ſzükség hogy az ellenség kiſzállására és Angliában való megjelenésére elkéſzülve legyen a' Nép, de azért attól előre meg ne rettenjen. — Mind Nagy Brittanniából mind Hiberniából igen sok Familiák költöznek ki mostanában, 's által menvén Éſzaki Amérikába ott telepednek meg; ennek oka a' feltébb való Drágaság, melly miatt a' ſzegényebb Familiák minden iparkodások és ſzorgalmatosságok mellett is, minden vagyonjaikat megélték már, 's azután alig tudtak két kézi terhes munkájok után is tengődni. Most az utolsó 2 hét alatt többen ültek hajókra 2 ezer embernél. Általjában éſzre lehet venni a' mi három egygyesült Orſzágunkban, hogy azokban ez a' két egymással ellenkező állapot, a' Gazdagság és a' Szegénység, a' leg nagyobb mértékben találtatik. A' kereskedők igen jól élnek, a' ſzegény-

ség az élettel küſzködik. Dublinban (Hibernia fővárosában) 110,000 ember lakik, 's azok között 20,000-ren, olly ügyefogyott állapotban vagynak, hogy ha nem koldúlnának nem is élöskódhetnének. — Huszonhétre ſzaporodott már a' Bresti kikötöhely külsö réſzében vagy torkában a' kievezésre kéſzen álló Spanyol és Frantzia elsö rangú hajók ſzáma: mellyre nézve a' mi az elött vigyázó hajóssereg ünk is egynehány hajókkal neveltetett.

A' mint a' Londoni Újságok állítják, Angliának dolga Napkeleti Indiában mind a' kereskedésre, mind a' hadi és más politikai környül állásokra nézve igen jó lábon áll; a' Ganges két mellyékén ki terjedett minden Tartományoknak Fejedelmei, vagy adófizetöi az Anglusoknak, vagy frigyesi: Persiával ſzoros egygyességben él, 's a' t. Egyedül Bataviát és a' Manilli ſzigeteket bírják még az Anglusokon kivül Európai idegen kezek; de ezeknek elfoglalására is tételnek a' kéſzületek .... Tsak a' mit az egy Pamuttal való kereskedésböl nyér Anglia eſztendönként, mellynek nagyobb' réſze napkeleti Indiából ſzállíttatik Nagy Brittanniába, teméntelen kints. 1780-dik eſztendöben 500,000 mázsa pámut vitetett bé Agliába, de a' két utolsó eſztendökben 4 millió mázsára megy a' mennyit oda ſzállítottak. A' pamut ſzövö mesterséges Mühſzerek és Rokkák pedig, olly nagy tökélletességre vitettek már Angliába, hogy hajſzál vékonyságú 's még is erös fonalat ereſztenek ázok. Ez azoka, hogy ha ſzinte elég fonni való pamut vólna is más Országok-

ban, még is inkább hozatják a' Muselint Patyolatot 's Veleſzt kéſzítő Fábrikások egyenesen Angliából a' ſzött pamutot, mintsem hogy itt fonassák, mivel azok óltsóbbak. Még Magyar Orſzágon is találtatnak már, noha igen kevés ſzámmal Muselin Fábrikák, de azokba mind Ànliából került pamutból dolgoznak a' Takátsok. — Meg nem állhatjuk, hogy említést ne tegyünk itt egy Érd. Hazánkfiáról, a' ki sokáig tanúlván külső Orſzágokon a' külömb külömbféle Pamut Matériák kéſzítése módját, nem régiben Po'sonban állított fel egy Muselín Fábrikát, 's már most külömbnél külömb Muselíneket, Patyolatokat, Veleſzeket, Pikéteket 's más gyönyörű Pamut matériákat kéſzít, mellyeket nála sokkal óltsóbb árron lehet meg ſzerezni, mint illyen nemű külföldi Portékákat. A' neve ezen derék Fábrikásnak Röhrer János Vas Vármegyei fi, 's a' mint reá emlékezünk Acsádra való.

Londonból Jún. 23-dikán. Azt írják a' Ministériumnak kedvezö Újságok; hogy mostanában a' Király Dundas Vóltministert a' Mezei Jóſzágában meglátogatván, ott ebédelt, 's illyen ſzókkal emelte fel a' poharát az ebéd felett: „Annak a' derék férjfiúnak egésségéért, a' ki az Egyiptomba való kiſzállás Plánumát kigondolta, és bátorkodott a' mellett, még tulajdon vélekedéseim ellen is megállani. (Ez pedig Dundás Úr vólt)

Meg sem gondolta a' Ministérium, hogy az Ànliában felállítandó Kadét-Oskola plánumát a' Parlamentom minden Tagjai közül-akaratúl helybe ne hagynák; azonban igen sokan kikeltek e'

miatt a' Ministerek ellen, a' kik egéſzſzen más oldalról nézvén ezt a' dolgot, úgy gondolkoztak, hogy Frantzia Orſzág példájára talám még végre Angliába is Katonai Kórmányſzéket akarnak a' Ministerek felállítni. „Bezzeg nem vólt Marleborough idejében ſzügsége Angliának a' Kadét Oskolára, így ſzólla Walpole Úr és többek, még is azért a' leg nagyobb ditsőséggel tudtak a' ſzárazon is hadakozni. (Marleborough igen híres Anglus Generális vólt a' múlt ſzázad elején, egy időben élt a' híres Turrennel és Eugéniussal.) Leg jobb Mód az, a' jó Katona Tiſztek formálására, ha az érdemet meg-jutalmaztatja a' Kórmányſzék. Frantzia Ország híres Generálissai, az egy Bonapartet ki-vévén, a' kiről igaz hogy Katonai Oskolába formáltatott, mind a' Táborba tanúlták a' katonaságot. Az is baj leſzſz még, hogy ha végre a' Hadi Oskolába nevelt Tiſztek a' Parlamen omban meg jelennek, a' Politikai dolgokba belé se' ſzóllhatnak 's a' t. Meg-mutatták ellenben a' Ministerek, hogy eddig is régen ſzüksége lett vólna Angliának a' Hadi Tiſzteket formáló Oskolákra; de még most se' késő, mert, így ſzólla Elford Úr, ha békesség leſzſz is, az tovább 10 eſztendőnél nehezen fog tartani.

Frantzia Orſzág.

Némelly Párisi Újságok még Június 19 dikén kezdték már hirdetni, hogy a' Békesség Spanyol, Frantzia Orſzág és Portugallia között, Badajozban valósággal megköttetett vólna, a' hol t. i. a'

Frantzia telyes hatalmú Biztos Bonaparte Lutzián és Sz. Cyr Generális jelen vóltak, sőt hogy ezen Békesség kötést Mádrittban már a' Spanyol Király a' maga aláírásával is megerösítette vólna. Ezen nevezetes Tudósítást egy rendkívül való Kurír vitte Párisba; de a' hivatalbeli Újság mind ezekről még semmit se' jelentett.

Párisból Jun. 26-dikán. Nagy Katonai Parádé tartatott tegnapelött a' Fő Konzul jelenlétében a' Tuillerie Palota előtt, mellynek a' Palotából nézői vóltak a' Livornoi Gróf, Kárdinális Consalvi és Spina Urak Pápa Ö Szge követjei. A' Parádé után Audiéntziát adott a' Fő Konzul minden Generálisoknak. — A' Livornói Gróf elútazása Június 29-dikére halosztódott, Július 5 dikén fog Lionba 9 dikén Chamberybe és 13-dikán Turínba érkezni. — Azt végezte a' Státus Tanáts, hogy a' Rajna bal partja 4 új Departamentomiból válaszszon négy Tagokat, ha abban legközelebb üres helyek lesznek.

Fr. Polgár Garnerin tegnap a' tizenhetedik levegöbeli útazásához fogott Chantilli városában. Próbára, és a' jelen vólt számos Nép gyönyörködtetésére elöszször egy ollyan mesterséges levegötöl kiürített Golyóbist repített fel Garnerin, a' mellyről egy aszszonyi formába kitsinált mesterséges kép függött le. Ez a' golyóbis fel felé sietvén kellemetesen múlattatta a' nézöket, míg végre a' levegö égben mesterségesen elpattanván, az aszszonyi kép lassanként ereszkedett lefelé egy esést óltalmazó igen okosan ki talált szerszámmal egygyütt, 's olly tsendesen szállott le, hogy ha va-

lóságos ember lett vólna sem ütödött vólna meg. Maga Garnerin a' feleségével egygyütt reggel nyóltz óra után ült fel egy ollyan Golyóbisról függő hajóra, 's felindúlván a' földről minekutánna ide 's tova lebegtek a' nézök felett, 's ezeket kölzöngettették, nagy méltósággal felemelkedett a' Golyóbis hajójokkal egygyütt iszonyú magasságra, végre Vincennes felé vette útját 's egynehány minútum alatt eltünt a' nézök szemei elöl; hol szállottak a' földre még nem tudni. Még ezután egy kis golyóbis is ereszttetett fel, melly alig emelkedvén fel, egy tsillag forma testé változott, 's nem sokára belölle tüzes golyóbisok húllottak, végre maga is elpattanván egy virág bokrétává változott, és ez tüzi mesterségeket tsinált a' levegöben. Mind ezek a' múlattságok nagy megelégedéssel gyönyörködtették a' nézöket.

Orosz Birodalom.

Június 3dikán mind az Igazgató Tanáts által tartatott közönséges Gyülés, mind a' Papi szent Zsinatot (Synodust) meg tiszttelte az Orosz Császár a' maga személyes megjelenésével. Az utolsóba bémenvén, minekutánna a' Gyülésben leült, következendö Parantsolatja olvastatott el Ö Fgének a' Sz. Zsinat elött: „Minthogy Mi a' Papok betsben való tartásának a' Nép között is valamely jelét és példáját kívánnánk adni; egyszersmind pedig ö bennek is több tiszteletet igyekeznénk önnön magok eránt gerjeszteni, a' vétkes tselekedetektöl pedig nagyobb mértékben való írtózást szíveikbe óltani, a' melly virtusok az ártatlan ál-

dozatokkal foglalatoskodó Isten ſzolgáiban, mindenek felett legjobban megkivántatnak: Erre nézve jónak találtuk; hogy a' Sz. Zsinat kérése ſzerént, melly már 1796 dik eſztendőben helybe is hagyatott, de a' mellynek még eddig semmi következése nem lett, a' Papokat, 's Diakonusokat, ha ſzinte nagyobb vétkekbe esnének is azok, a' testeken verés által elkövetendő büntetések alól felſzabadíttsuk. Ezen kegyelmes Rendelését Ő Felségének az Ò Hitü Oroſz Vallás Papjai eránt különös és igen ſzép beſzéddel köſzönte meg a' Sz. Zsinat nevében az Elölülő Püspök.

Június 11-dikén tétette az Oroſz Csáſzár Sz. Petersburgban egy Hirdetés által közönségessé, hogy Ő Fge is ditsö eleinek példáját követvén, magát a' bé vett ſzokás ſzerént a' Csáſzárságra felkeneti; és a' Csáſzárnéval egygyütt Moskau fővárosában a' jövő September hónapban megkoronáztatja; mellyhez képest minden hív alatta valóit meghívja és serkenti Ő Felsége, hogy buzgó könyörgéseik által az Istenhez fokáſzkodván, kérjék a' Mindenhatót, hogy ezen Csáſzárságra való felkenettetés és megkoronáztatás, valóságos jele és záloga légyen azon kegyelemnek és ſzeretetnek, a' melly Ő Fgét a' Csáſzárt hív alatta valóival ſzorossan egygyesíttse.

Elegyes Levelek.

Azon hívatalbeli hadi Tudósítások között, a' mellyeket a' Spanyol Tábor Fővezére küldött Portugalliából Mádrittba, még ezen nevezetes Tudósítás is említést érdemel. Május 29-dikén. A' Gallitziai Sp. Seregek Vezére St. Simon Generális

jelenti, hogy az Anglus rabló hajók, rettenetes dolgokat követtek el, a' kik nem elégedvén meg azzal, hogy a' haláſz hajókat a' haláſzokkal egygyütt elfogdosták, Gallítziának Rivadeos nevű kis városához nem meſzſze a' ſzárazra is kiſzálván a' közel lévő falukat kegyetlenül prédálták, 's foſztogatták.

Velentzéből Jún. 23-dikán. Az az Anglus kis hajóssereg, a' mellyen az Anglus zsóldba lépett kiköltözött Svájtzerek és Condé seregei Máltába akartak menni, valamely okból ismét viſzſzá tért Triestbe; úgy mondják némellyek, hogy a' Gantheaume Frantzia Adm. hajósseregétől tartott, a' ki már az Adriaticumi tengerre béevezett. —

Tudománybeli Kérdések.

1.) Béla Király nevetlen Notáriusa, a' ki bizonyosan Pál vólt, az Erdélyi Püspök (Lásd Al. Horányi Nova Memor. Hung. P. 1. p. 121.) igy kezdi a' maga Írását: P. dictus Magister, ac quondam bonae memoriae gloriosissimi Belae Regis Hungariae Notarius. — Úgyde öſzvevetvén az időket, úgy jönki, hogy ő hamarébb meg hólt, mint III-dik Béla Király, a' kinek Notáriusa vólt; tudnillik még 1181-dik eſztendőben. Lásd Al. Horányi oper. cit. p. 123. G. Pray Hierarch. Hung. P. II. p. 252. — Miképpen nevezi hát az élő Királyt, bonae memoriae, jó emlékezetü nevezettel? nem valamelly régi Magyar ſzóllásnak kö-

vetéséből tselekefzi e' ezt? — mert hogy a' régi Magyarok az élők felől is ſzoktak néha illy formán ſzóllani, az előttem bizonyos dolog.

2.) Rogerius (Miserab. Carm. Cap. XL.) IV-dik Béla Királynak a' Tatárok' el menetele után Magyar Orſzágban lett viſzſza jövetele felől így ír: Rex Bela maritimis de partibus, per Cruciferos de Insula Rhodi adjutus in Hungariam venit. Vólt ez 1243-dik eſztendőben. — Úgy de a' Sz. János vitézi Rendje még azután sokára, 1309-ben foglalta el Rhódus ſzigetét, 's azontúl kezdődött a' Rhódusi vitézek' nevezete. Hogy hogy fordúlhat hát elől ez a' nevezet már a' Rogerius írásában? annyival inkább, mivel, tsak nem bizonyos az, hogy ő vólt az a' Rogerius, a' ki Spalatumi Érsekségében 1266-ban hólt-meg. Lásd Thomae Archid. Hist. Salomit. C. XLVIII-LI. p. 629. 634. edit. Schwandt. Script. Rer. Hung. Tom. III. -- Conf. ibid. p. 664.

3.) Nadányi János (Flor. Hung. p. 82.) le-írván a' Sz. Láſzló Király' kegyességét, azt teſzi utánna, hogy sokan a' Magyar Orſzág Koronáját, mellyel ma a' Királyok mag-koronáztatnak, nem a' Sz. István Koronájának tartják; hanem azt beſzéllik, hogy az, a' Láſzló Király idejében az égből ſzállott alá. Tulajdon ſzavai Nadányinak ezek: Comitabatur Regem divini favoris opinio--unde et factum, ut coronam Hungariae, qua hodie Reges ornantur, Ladislao Principe coelo delapsam, contra quod supra rela-

tum est (p. 65. in Vita S. Steph.) in fabulas iret. — Honnan vehette magát ez a' köz beſzéd? Onnan e', a' mi vagyon Turótzi Jánosnál (Chron. P. II. Cap. LII.) Gejza és Láſzló Hertzegekről, 's egy Angyal által Gejzának az égből hozatott Koronáról? vagy pedig onnan, hogy az Orſzág lakosi közül sokan sokáig tudtak abban valamit, hogy valósággal a' Sz. Láſzló idejében is (de mikor még ő tsak Hertzeg vólt) egy Korona küldetett Magyar Orſzágba (tudniillik Gejza Királynak, a' Láſzló testvérjének) a' mellyel koronáztattak meg annakutánna a' Magyar Királyok?

Ha valaki ezen kérdések felöl maga értelmét velem közleni méltóztatik, nagy köſzönettel fogom venni. — Írtam S. Patakon, Junius 15 dik napj. 1801-dik eſzt.

Szombathi János.
Professor. mk.

Elöſzſzöri Híradás.

A' Füredi Savanyú vízről. Junius hónapnak 24 dik napján.

Tudtára adatik az Érdemes Közönségnek, hogy itt a' közel lévő Helységben 500 akó, jó Fejér, és veres eladó Bor találtatik. A' kinek tehát ſzüksége lenne illyetén Borokra, magát az itten lévő Comiſzárius, Nemzetes Varga Ádám Urnál jelenteni méltóztasson, a' ki is bővebb útaſítást fog az eránt adni.

Jobbítás. Az utolsó árkusban a' 33-dik levél oldalon o, helyett 7500 Kóldusok, olvastassék 1500 Kóldusok.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 4.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 14-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bétsből.

Nádorispány Ő Királyi Fő-Hertzegsége vasárnap estve indúlt innen útnak Olaſz Orſzág felé, Gróf Szapáry Fő Udvari Mester, és Gróf Kollonits Kamarás Úr, társaságokban. Egyenesen Velentze várossába ſzándékozik menni Ő Kir. Hge; onnan azután útját Istriának, 's Dalmatziának veſzi, a' melly Tartományokat Albániának nem régen birtokunkba esett réſzével egygyütt gondosan el fogja járni.

Egy Kurír érkezett ide a' napokban, a' Nápolyi Királyné Ő Felségéhez, azt a' hírt hozván

magával a' többek között, hogy, egy Olaſz hajós Gazdának tanú-bizonysága ſzerént, Gantheaume Frantzia Admirális hajósseregét üzőbe vették, 's már majd el is fogták az Angʼlusok a' Spartoventoi Foknál — Sicilia és Calabria között, mint a' meg küldött Olaſz Orſzág mappáján lehet látni.

Tegnapelőtt víradóra nagy gyilkosság történt itten Döbling nevű ſzomszéd helységben, a' hol Gróf Lichtenberg Generálist halva találták a' ſzobájában, sok ſzúrások, 's kínzások jelei között. Ezen nagy érdemü Generális két törzsökös Magyar Familiákkal vólt atyafiságban a' Sz. házasság által. Az egygyik leányát ugyan is, a' múlt eſztendőben meg-hólt Gróf Nádasdy Proprietárius Generális tartotta feleségül, a' másodikat pedig Gróf Erdődy Károly, vólt Udvari Titoknok vette el hitves társúl.

T. Péchi János N. Sáros Vármegyé Èrdemes Al-Ispánnyát Királyi Tanátsossá méltóztatta Ő Felsége minden taxa fizetés nélkül emelni.

A' napokban ment itt kereſztül egy Szibériából való Kálmuk, a' ki a' most múlt Fr. háborúban nagy sebet kapván fogságba esett, 's tsak mostanában gyógyúlhatott fel annyira, hogy haza felé útazhat. A' tekintete és ábrázat vonásai igen különösek és az Európai emberekétől ſzembetűnőképpen külömbözők, homloka mód nélkül magas, ſzemei egymáshoz közel állók, igen sebesen forgók és villámlók. Törtetve beſzéllt Frantziául, egyébaránt pedig tsak Oroſzúl. Igen ditsérte a' Szibériai lakást és földet azokhoz az Eu-

rópai Orſzágokhoz képest, mellyeket eddig látott. „Szibéria a' boldog Orſzág, így ſzólla; bezzeg nem lát ott az ember ennyi sok népet mint itt, a' hol az én Apám lakik, körül belől egy két mértföldnyire sints ott több lakos hanem az Apám familiája 's az én Feleségem; az a' jó Orſzág!

Magyar Orſzág.

Pestről Júl. 6-dikán. Június 6-dikán hagyá ide Pestet Tiſzt. Dömjén Úr, az ide való Királyi Univerſzitásban eddig Fizikát tanitott Professor, útját Zagrábnak vévén, a' hol Kánonokká tétetett.

Professor Tiſzt. Práy Úrnak ezen derék Munkája Historia Regum Hungariae már egéſzſzen ki jött 3 Réſzben, 's Budán az Univerſzitás betüivel nyomtatódott. Rövid időn egy más Munkája is jelenik meg a' nevezett Nagy Erdemü Hazafinak illyen tzím alatt: Epistolae Procerum Regni Hungariae.

Szikſzóról Jún. 17.dikén. Egy Könyvet botsátott ki a' múlt eſztendőben, Megyénkben lakos Bagaméry Mihály Úr, illyen név alatt: A' Szent Háromság egy Istenségnek a' józan okosságból való meg erősítésére tett próba. Ezen könyverske Sáros-Patakon már kéſzen is vagyon nyomtatott Exemplárokban. — Mennyire mehetett fel tett tzéllyának megerősítésében az Auctor, a' bőlts Olvasók fogják meg ítélni. — Egyébaránt az Auctor felől el lehet azt mondani, mellyet a' T. Censor Úr approbátiója is erősít) hogy ezen könyvetskéjében új Tudományt talált fel, a' Szent-Háromság tagadók ellen, és azt ditséretesen mutogattya. Mélly annál nagyobb ditséretire ſzolgál az Auctornak, hogy felőlle, mint Falusi Gazda felől ezt sokan nem is reményleték.

Anglia.

Londonból Jún. 23-dikán. A' Londoni Kurír nevű Újság egy Konstántzinápolyi levelet hirdet ki, a' mellyben azok a' Katonai hibák hoſzſzasan elöſzámláltatnak, mellyeket Menou Fövezér tett, miólta az Anglusok az Egyiptomi partok előtt megjelentek. — Igen sokáig beſzéllgetett Június 21-dikén Ottó Fr. Agens Hawkesbury Ministerrel a' Békesség helyre állítását illető Feltételek felöl, a' melly beſzéllgetésnek hallgatója vólt Addington Minister is. — A' napokban három Irlandusok menvén Addington Úrhoz, kik mind Parlamentom Tagjai 's eddig a' Ministerek ellen vóltak, így nyilatkoztatták ki magokat, hogy ök kéſzek a' Minister réſzére állani, ha nékiek ezen két kérdésre igazán megfelel tudnillik: 1. Vagyon e' valami politikai öſzſze kötte és Addigton és Pitt Úr között? 2. Kívánja e' igazán Addington Úr, hogy a' Békesség helyre álljon? A' Minister felelete e' vólt: Èn Pitt Úrral tsak baráttságban vagyok. A' Békeséget pedig nem tsak igazán kívánom, söt azt is tanátslom, hogy annak megnyerésére még nagy áldozatokat is tegyünk. Egéſzſzen megelégedtek a' nevezett Tagok ezen Felelettel. — Némelly Újságok kihirdették, hogy Parker Admirális mentségei között, mellyeket az Április 2-dikán Koppenhága előtt történt verekedésbeli maga viselete óltalmazására hordott elő a' Hadi Kommiſzſzionak, a' többek között az is elő fordúlt, hogy ő azért nem küldött Nelson Admirálisnak több hajót a' Dánusok öſzſzetörésére, mivel tudta hogy

az Anglusok közzül is igen sokan hűllottak el és estek sebbe, a' minthogy 1655-re ment azután ezeknek ſzáma.

Londonból Jún. 24. Merry Úr ki ezelőtt Koppenhágai Követ vólt, az Amérikai Státusokhoz rendeltetett ugyan Követnek, de ezen végezés ismét megváltozott, 's már most Frantzia Orſzágba indúl, hol Cootes Urat fogja felváltani, a' ki eddig ottan, az Anglus hadi fogjok kiváltásában munkálódott. Úgy mondják, hogy ugyan azon hívatala 's hatalma leſz Merry Úrnak Párisban, mint Ottó Frantzia Agensnek vagyon Londonban, tudniillik; hogy ſzóbeli ajánlásokat is tehessen a' Békesség helyre állítására.

Illyen nevezetes Jegyzéseket teſz a' Londoni Kurír nevű Újság Frantzia Orſzágról; mellyek egyſzersmind a' Párisi Moniteur Június 9-dik és 12-dik napjain költ Jegyzéseire feleletűl ſzolgálnak. „Az a' gondolkozás módja, mellyet a' Frantzia Kórmányzék a' Moniteur Újság által mostanában kinyilatkoztatott helyes, a' Konzulok Rendtartásával megegygyező, és az ő akaratjok végre hajtására tzélozó. — Két ellenkező gondolkozású Fél szegezi magát a' Konzulok tzélja ellen, u. m. Frantzia Orſzágban azok, a' kik a' Kórmányſzék nélkül való Orſzágot hirdetik, és azok, a' kik Angliára fogják, hogy a' Kereskedést egyedűl tsak magáévá akarja tenni, 's Frantzia Orſzágban új Revolútziót támaſztani. Ezek az örökké tartó háborúnak baráti, kik abban tulajdon haſznokat keresik, vagy pedig olly

reménység által táplálttatnak, hogy az által hibáikat mindenkor elfedezve tarthatják; nem gondolják meg azt, hogy a' puſztító dühösségnek is határának kell lenni, és hogy ez az indúlat, mint a' tüz, maga magát megeméſzti 's a' t. — Távol légyen úgymond tőlünk hogy úgy okoskodjunk mint némely gyanús emberek, kik azzal tartják, hogy a' Frantzia Kórmányſzék nem igazán bánik velünk, 's nem úgy gondolkozik mint magát a' Békesség eránt kinyilatkoztatja; hogy Bonapartenak tzélja egyedül Anglia végső veſzedelme; hogy az a' ditséret, mellyet az új Mininisterekre ruház tsupa tettetésből ſzármazik 's több efféle. — Mitsodás Systema légyen az a' mit Bonaparte vett fel a' Kórmányozásra, meg lehet azon ſzerentsés következésü Rendelésekből esmerni, mellyekkel Frantzia Orſzág állapotját, már eddig is az előbbenihez képest megjobbította. — Még a' Frantzia Nemzet elött is ſzembe tünő az a' külömbség, mellyet az Orſzág jelenvaló mind külső mind belső állapotjára nézve kéntelen éſzre venni, ha öſzſze veti a' mostanít a' Konzulok előtt való környülállásokkal. A' Robespierre követői semmit se mozdíthatnak; Vendée-ben a' tsendesség helyre állott; sok Frantziák, kiknek hazájokhoz többé semmi jussok nem vólt, viſzſza hívattak; a' haramiák által való prédálásoknak az Orſzág belső réſzeiben vége ſzakaſztatott; a' Békesség a' ſzárazon helyre állíttatott, 's ezen békesség által Frantzia Orſzág határa a' Rajnáig kiterjedett, a' mellett hogy Spanyol, 's Olaſz Orſzág, Helvétziával és Belgiummal egygyütt ſzövettségében meg-

maradtak: mind ezek a' Bonaparte Kórmányozása alatt vitettek véghez, azért hogy a' Frantzia Nemzet, más Hatalmasságok előtt is Nemzeti és Hatalmassági Rangra emeltessen. — Gondolhatni tehát, hogy az a' különös tálentomú férjfiú, a' ki az Olasz Országi első táborozásától fogva, lassan lassan, tsak ugyan szerentsésen elérte a' maga tzélját; által fogja látni azt is, hogy Frantzia Ország mind addig tökélletes bátorságban nem lehet, míg annak hatalma Ànglia hatalma ellen a' Békesség által bizonyos határokra nem talál. Könnyen elhiheti a' Fő Konzul az Àngliai Ministerium felől, hogy a' Békességre hajlandó; mivel a' Ministerek gondolkozása módját, melly tselekedeteikből nyilván kitetszik, esmerheti. 's a' t.

Altaljában a' tetszik meg a' Londoni Kurírnak ezen hoszszas jegyzéseiből, hogy azok egyenesen a' Bonaparte ditséretére vannak intézve; a' melly nagy reménységet nyújtott sokaknak, a' Békesség közelítéséhez.

Frantzia Ország.

Párisból Jún. 22-dikén. Az a' hír futamodott itt, miólta az utolsó Kurír Petersburgból megérkezett, hogy a' Sváb Kerűletnek Heitersheim nevü városában, a' Máltai Rendnek nem sokára Nagy-Mestere fog válaszlódni. — Felette sok Mesterlegények tódúlnak Német Országból Frantzia Országba, de a' kik mindenütt hijjában keresik a' Mühelyeket. — Mostanában legkissebb Tudósításokat se tétetett a' Kórmányszék Egyiptomról közönségessé; hanem a' Moniteur nevü Újság ál-

tal azt hirdettette ki, hogy a' Fényes Portával való békességes alkudozások, már igen jó előmenetellel folynak.

A' következendő nevezetes környülállásokat hordják még elő a' Párisi Újságok azon igen pompás Múlattságnak le írására, mellyet Chapal Minister a' Pármai Hertzeg' kedvéért a' maga Házánál adott a' múlt hónap 12-dikén. — Megjelentek ezen Múlattságban Gambaceres és Lebrun Konzulokon kivül, a' Ministerek, és igen sok Generálisok. 300-nál ſzámosabb Dámák véltak a' vendégek között gyönyörü köntösökben díſzeskedve, a' kiknek a' bémenetelkor egy egy ſzép bokrétával kedveskedett az ajtón álló; 's onnan karon fogva vezettettek a' Minister Követjei által egy ſzálába. Tizenegy óra tájban kezdettek a' legjobb Játſzók egy arra kéſzítettt Teátromban a' nevezetes le Cercle nèvü Vígjátékhoz; ennek vége lévén, az egéſz Társaság a' kertbe ment, a' melyben egy igen mesterségesen kéſzült Flandriai falu vólt kivilágosítvà, és abban a' Flandriai paraſztoknak külömb külömbféle mulatozásokban, tántzokban 's éneklésekben, sokáig gyönyörködtek a' nézök. Más magános ſzegeleteiből a' kertnek sürüen hallott két egymásnak felelő türkökből valamelly elandalító ekhó. Némelly omlással fenyegetö köſziklák nyilásiból véletlen igen gyönyörü hármónia énekléssel lepték meg a' legjobb énekes játſzók, (operisták) az azok mellett borzadozva járó vendégeket. Egy más hegy tetején látſzott az Emlékezet kivilágosított Temploma, a' mellyben Apolló a' kilenc

Múzsákkal egygyütt a' Mesterségeknek 's a' Ditsősségnek örökösítésére éneklettek. A' kertnek fái mindenfelé arany és bársony ſzínű gyümöltsökkel ékeskedtek, 's a' sétáló helyek valamely ſzemfényveſztő világ által láttattak megvilágosodni. Valamerre a' Pármai Hertzeg sétált, mindenütt igen kellemetes módra játſzó ſzökő-kútak víz-zuhanások kivilágosított hídak 's piramisok ötlöttek ſzemeibe, mintha ugyan tündér kezek kéſzítették vólna azokat azon ſzempillontatban. Ezen ígéző ſzép múlattatásai után a' vendégeknek kezdödtek a' tántzok, mellyeket a' legjobb Ballettántzoló F e j é r ſzemélyek kezdettek el. Egy a' tántzoló ſzemélyek közül bokrétát tartván kezében, általadta azt a' tántzolás közben a' Pármai Hertzegnek, melly ennek kezeiben azonnal egy Koronává változott. Ezután kezdett az egéſz Társaság a' tántzhoz, 's múlattak ki világos ki viradtig. — Ez a' Múlattság vólt az a' melyről a' minap írtuk, hogy 30 ezer forintba került.

Párisból Jún. 28-dikán. Ezen hónapnak 24-dikén igen pompás Parádé vólt itt a' Strázsa váltáskor; a' mellyre ugyan több Katonák meg nem jelentek, mint rendſzerént ſzoktak, de a' Fő Konzul különös hadi gyakorlásokat tétetett, mellyek igen nagy kéſzséggel és frisseséggel mentek véghez. A' Gyalogság Batalionok ſzerént kettöztetett lépéssel, a' lovasság pedig az ágyúkkal egygyütt sebes vágtatva tett fordúlásokat egyik oldalról a' másikra. Ugyan azon nap nagy ebéd vólt az első Konzulnál, mellyen a' Pármai Hertzegen kivül Cardinális C o n s a l v i, Gróf Schock

Kapitány, a' Prufzfziai Király Testőrző seregéből, ki a' Fő Konzul mellett ült; sok Generálisok, kik a' Seregektől nem régiben érkeztek Párisba, és fzámos Tifztviselők, jelen vóltak.

Garnerin, kiről legközelebb irtuk, hogy Chantilliből a' levegőbe indúlt, három fertály óra alatt negyedfél mértföldnyire fzállott le Chantillitől, tovább is folytatta vólna útját, de a' fzél a' Golyóbisnak felső réfzét meghasítván kéntelen vólt lefzállani. Július 14-dikén ismét útnak indúl Garnerin, még pedig hofzfzas és nevezetes útazást fzándékozik tenni.

Az a' híres Tsillagvizsgáló Lalande éfzre vette hogy az idén két egéfzen egyenlő hofzfzaságú nap vólt, mivel a' nap éppen éjfélkor ment a' Rákjelbe, a' melly azt tselekedte, hogy Június 21-dik és 22dik napjai egyenlők vóltak, a' melly ritkán történik.

A' napokban magához hivatván a' Fő Konzul Moreau Fővezért a' Malmaisoni majorjába, az egéfz napot tsak vele töltötte el. — A' mint némelyek erősítik valamelly hadi Plánumot kéfzítettek. — A' Frantzia Respublika nevezetes Innepnapja tsak ugyan Július 14-dikén fog tartatni. — Minden Olafz Orfzágban tartózkodó nyugodalomra botsátott Frantzia, Cisalpinai, Pedemontziumi és Liguriai Tifztek parantsolatot vettek, hogy a' Touloni vagy a' Bresti kikötőhelyekbe haladék nélkül útnak indúljának.

Ostendéből Jún. 23.dikán. Mind Dunkirchennél mind a' több Anglia és Frantzia Orfzág között való Kanálisra néző Fr. kikötőhelyekben

felette sok lapos szállító hajók készültek el, a' mellyek közzül egyre-egyre 100,200-zig való Katona tér. Hogy az Anglusok fejekbe is nem kevés gondot ütöttek ezen készületek, mellyeknek az ez előtti tsak árnyéka se lehetett, meg tetszik tsak abból is, hogy majd egymást érik a' partjaink előtt vi'sgálódó Anglus fregátok, kik szüntelen szemmel tartják a' kikötőhelyekben való mozgásinkat. De azért a' Frantzia rabló hajók kedvekre bújkálnak az ellenséges hajók között, és sokszor tsípnek el apróbb hadi hajókat. A' tengeri dolgokra ügyelő Minister Forfait egy hirdetést tett legközelebb közönségessé, a' mellyben, a' Frantzia tengerei Tiszteket és hajós legényeket nagyon ditséri, 's bátorítja, hogy az Anglus fregátokat is bátran megtámadják 's a' t. — A' Fő Konzul parantsolatjárael járta Latouche Admirális minden kikötőhelyünket Bourdeaux-tól kezdve Flieszingenig, és mindenütt alkalmatos rendeléseket tett, hogy a' kievezés és a' szárazra való seregek szállítása minél hamarébb 's jó móddal megeshessen.

Egy Straszburgi Puskamíves, kinek neve Girarde, azt a' módot találta fel, hogy akármelly flintából felényi puskapor töltéssel is mint eddig szokás vólt, által lehet 130 ölnyi meszszeségre, a' középszerű vastagságú deszkát löni golyóbissal, melly végre a' régi flintáknak is tsak kevés igazítás szükséges.

Olasz Ország.

Minthogy Veróna városát a' Lunevillei Békesség által az Austriai Olasz Tartományok és

a' Cisalpini Respublika között vont határ linea az Ets vize két felé oſztja; tehát abban egygyeztek meg a' két Hatalmasságok, hogy a' Városnak minden lakosi tartoznak ezután Kokárdát hordani, még pedig az Austriához tartozó Verónalakosi fekete Kokárdát, a' Cisalpinai Polgárok pedig három ſzínűt, a' melly jel mind a' két Fél által illendő betsben tartasson. A' külföldiekre nézve pedig kihirdettetett, hogy a' melly leveleket Verónába útasítanak, nyilván reá legyen a' borítékra írva hogy Austriai Verónába ſzóll e' a' levél valakinek, vagy Cisalpinai Verónába.

Velenzeből Jún. 26dikán. Az a' tudósítás érkezett ide az Adriaticumi Tengerről, hogy egy Anglus hajós Sereg jelent meg Korfu ſzigete előtt, mellyet Keith Admirális küldött el Egyiptom partyaitól Gantheaume Fr. Admirális eleibe. Hihető tehát hogy mivel ezen utolsó is az Adriaticumi tenger felé evezett, öſzſze találkoznak. — Ollyan hír is futamodott már itt, hogy valósággal öſzſze is ütközött ezen két hajóssereg, még pedig a' Frantziáknak nagy veſzteségekre.

Májlandból Jún. 27 dikén. Az idevaló Kereskedők újra 500 ezer forintot tartoznak fizetni Kontributzió neve alatt. — A' Kórmányſzék kéntelen vólt Követeket küldeni Párisba, és a' Fő Konzulnak azok által tudtára adni, hogy azon 50,000 emberből álló Frantzia Armádiát, melly a Cisálpinai Respublika földjén van, lehetetlen tovább, a' Cisalpinai Lakosoknak tartani. — Bolognában a' kenyér ſzűke miatt nagy lázzadás támadott a' nép között. Negyven arany van feltéve jutalmúl, a' ki a' rejtekbe búzát vagy

liſztet tartogató lakost elárúlja. — Elba ſzigetéből érkezett ez a' Tudósítás, hogy a' Frantziák két ízben akarták Portó Ferrájót, erőſzakkal megvenni, de mind a' kétſzer viſzſza veretlek és azólta 750 sebeseket küldöttek által Livornóba.

Német Orſzág.

Hannoverából Jún. 28 dikán. Következendő értelmű Jegyzést adott bé a' Hannóverai Ministerium ezen hónapnak 15 dikén Pruſzſziai titkos Tanátsos Dohm Úrnak; mellyben a' Pruſzſziai seregeknek, ezen Tartományból való kitakarodásokat sürgeti és kéri a' Kórmányſzék. Négy okokra nézve tartotta a' Pruſzſziai Király, a' Hannóverai Tartománynak ideig való elfoglalását ſzükségesnek úgymint. 1.) Angliának a' 4 éſzaki Hatalmasságok ellen való ellenséges maga viseletére nézve, melly tsak abból ſzármazott, hogy azok az elmúlt eſztendőben nevezetesen December 16-dikán, a' tengeri ſzabad hajókázás fenntartására ſzövettségre léptek. 2.) Mivel Anglia Svéczia ellen feltámadot t. 3.) Mivel az éſzaki ſzövettség kívánta azt a' Berlini Udvartól. 4.) Minthogy semmi reménység a' Békességhez nem lehetett. Úgy de ezen okok Május ólta mind elenyéſztek, a' környülállások egéſzſzen meg-változtak, Anglia mind az Oroſz és Dánus mind a' Svécziai letartóztatott hajókat ſzabadon botsátotta, 's közel van ahoz, hogy ezen Hatalmasságokkal öſzſze barátkozzon. Maga kívánta a' Pruſzſziai Király, hogy az Albis vizén való hajókázás felſzabadíttasson, hogy Hamburg és Lübeck városai

a' Dánus seregek által elhagyassanak 's a' t. Melyhez képest úgy gondolja a' Hannóverai Kórmányszék, hogy a' Prusszíziai Királyt a' maga böltsessége és igasság szeretete arra bírja, hogy seregeit a' Hannóverai Tartományokból viszsza fogja hívni, 's meg engedi, hogy azokat a' Hannóverai lakosok tovább ne tartsák.

Másodszori Híradások.

JOANNES NEP. ALBER e Scholis Piis S. Theologiae Doctor, et in Archi-Episcopali Lyceo Colocensi S. Scripturae Professor per omnes Veteris, et Novi Testamenti libros eiusdem S. Scripturae fecit Interpretationem, atque hanc Hungariae, et Provinciarum, que cum ea coniunctae sunt, Venerabili Clero dedicavit. — Propositum illius fuit Hungariae Praesulum illi voto servire, quo in Budensium Comitiorum suo consessu anno ab hinc undecimo totius Scripturae S. Interpretationem in praxi per omnes illius libros in suarum Dioecesium Lyceis fieri voluerunt: cum ad id tempus, biennium, quod erat Scripturae S. pro alumnis Theologiae destinatum, totum fere in solis Hermenevticae regulis percipiendis contereretur, atque ex practica S. Scripturae Interpretatione aliqua tantum illius capita delibarentur. Quae ratio, etsi non diu tenuit, et in plerisque Lyceis reducta illa prior methodus sit; nemini tamen dubium esse potest, quin talis in praxi Scripturae S. tractatio non tantum utilis, verum et ana necessaria futura sit iis quoque, qui ad priorem methodum iterum adacti sunt: quod quantumcumque praecepta Hermenevticae didicerint; ex his tamen solis, sine bono Interprete, Scripturam S. intellecturi numquam sint. — Quare ille sic suam hanc fecit Interpretationem, ut adhibitis non tantum aliorum Interpretum Commentariis, verum etiam Sanctorum Patrum Operibus, insuper linguarum Orientalium, et antiquarum Veesionum subsidiis eam exhiberet iuxta onnem Hermenevticae artem exactam, atque eruditam ex Patrum intelligentia, et sensis. Procedit de capite ad caput, et de versu ad versum una continente Oratione non seiungendo Interpretationem a textu, ponendoque semper omnia integre Scripturae verba. Et qualiscumque difficultas, vel obscuritas se obiicit; hanc enodat, et discutit plana, et aperta explicandi ratione; ex-

plicationemque suam semper ex aliquo principio Hermenevtico domonstrat, ut nihil asserat, quod non probet. Istaque ratione illos etiam, qui sunt difficillimi, et obscurissimi Scripturae libri in apricum deducit illa imprimis loca diligentissime discutiendo, in quibus a Catholicis ii disconveniunt . qui aliter credunt. Sed neque etiam omittit illorum, quorum nunc ingenia adversus Revelatam Religionem pruriunt, argutiunculas ad illa Scripturae S. loca retundere, ubi talis veritas Religionis proponitur, ad quam ipsi suis ratiunculis consurgunt. — Speciminis autem gratia, ut ex re judicium ferri posset, non solis verbis sibi assensum quaereret, delecta quaedam Scripturae S. loca misit ad Venerabilem Eundem Clerum per omnes Dioeceses: nec in vicem vel huius sui laboris, vel istius Eidem Clero factae a se oblationis aliud rogavit; quam ut ii, quibus placeret, se subscriberent, subscriptioneque hac testarentur se Opus, ubi prodierit, accepturos, et si sufficiente numero essent, qui illud acciperent, edi posset. Nec praenumerationis pretinm aliquod etiam praevie postulavit; sed cum pretium secundum philyras determinasset non ultra in Mediana charta quam cruciferos duos, in Scriptoria autem quatuor; tum primum pretium ab iis, qui Opus accepturi sunt, postquam illud accepissent, voluit, ut per partes exhiberetur. — Est autem oblatio haec sic accepta a Praesulibus, et ab iis, qui Dioecesibus praesident; ut neminem alicubi esse intellexerit, cui non ratio istius Operis valde esset probata, et ubi non hi suas etiam dando literas Clero suo illud commendassent. — Haec autem istius Editionis etiam per Ephemerides publicatio propterea fit; ut quoniam res ipsa demonstrasset non tantum e Clero, verum etiam e DD. Secularibus esse plures, qui illud habere velint, eoque magis, quod Scriptura S. non tantum pro Clero, verum etiam pro omni Christiano sit; illi a comparatione non excluderentur, deinde notitia illius etiam ad exteras Provincias efferretur, et cum illis quoque, siqui inde illud accipere vellent, communicandum esse libenter, ostenderetur: nec arcentur, sed potius invitantur etiam ii, qui Religione disiuncti sunt, cum Scripturae S. tractatio vel eo maxime debeat conducere, ut quaerendo ex ea veritatem, quae nonnisi una, atque simplex esse potest, in unius Veritatis gremium omnes consociemur, neve inter nos, qui in eumdem Christum credere nos profitemur. dissensiones sint, et schismata. — Impressio illius fiet Pesthini per D. Mathiam Trattner in Formato, ut vocant, Oc-

tavi maioris ea typorum, et chartae diligentia, ut nihil etiam ex hac parte ulterius desiderari possit. Addentur etiam suis locis mappae Geographicae, et tabulae Chronologicae, ut nihil desit, quod ad eius perfectionem, et integritatem pertinet. Totum Opus excrescet circiter ad 15 tomos; sicque intenditur, ut tomo primo prodeunte ad nuddinas, quae erunt mense Augusto istius anni, semper deinde, quotiescunque ibi erunt nundinae, singuli, aut etiam bini tomi prodeant, intraque triennium tota editio peragatur. Pretium totius Operis in charta Mediana faciet circiter 25 fl. — Cui ergo, extra illam etiam, quae per Dioeceses fit circulationem, placuerit, istud Interpretationis S. Scripturae Opus habere; is velit nomen suum per literas Colocam in Hungariam ad eius Editorem mittere cum designatione chartae Medianae, vel Scriptoriae. Sed suas literas non gravetur gratuitas, (Franco vulgo. dicunt) mittere, ex Hungaria ad 15tam usque Augusti, exteri ad finem Septembris huius Anni.

Colocae 15ta Aprilis 1801.

Primus Tomus Operis huius citra omnem dubitationem, ut in Sua ad Venerabilem Clerum Hungariae oblatione promisit Autor, ad Nundinas Pesthinenses, quae Mense Augusto hoc Anno futurae sunt, prodibit. Nam tametsi ex omnibus Dioecesibus rescriptum nondum venerit, tamen tali cum adprobatione, et desiderio hoc illius opus, quod in specimine exhibuit excep'um est, ut, quamvis casu in hoc impeditissimum tempus incidisset propter incommoditatem molestissimi belli: tamen eo numero iam sint ii, qui se subscribendo declararunt opus accepturos, ut his solis habitis iam etiam edi illud possit.

A' Füredi Savanyú vízről. Június 24-dik napján.

Tudtára adatik az Érdemes Közönségnek, hogy itt a' közel lévő Helységben 500 akó, jó fejér, és veres eladó Bor találtatik. A' kinek tehát ſzüksége lenne illyetén Borokra, magát az itten lévő Komiſzárius, Nemzetes Varga Ádám Urnál jelenteni méltóztasson, a' ki is bővebb útasítást fog az eránt adni.

Jelentés.

Mivel a' régi és új Érd. Előfizetők titulussainak nyomtatásával 's a' t. igen nagyon el vagyunk foglaltatva, kénſzerittetünk az el-tévelyedett Újság árkusok, és mappáknak kívánt meg küldéseket valamennyire későbbre halaſztani.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDÉLMÉVEL.

Nro 5.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 17-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

Ő Felségek tegnapelőtt hagyták oda Hetzendorf-ot, 's ezentúl már a' Laxenburgi régi és új Kastélyokban fogják tölteni a' nyári napokat.

A' nem régen Pétersburgból viszsza érkezett Gróf Beckers Cs. Kir. Fő-Strázsamester Úr, 's egyszersmind Nádorispány Ő Kir. Hertzegségének Szárny-Adjutánsa is el útazott Ő Királyi Hertzegségével, Ki is Augustus közepe felé szándékozik Budára viszsza térni.

Baaden Júl. 16-dikán. Ma érkezett ide Feldmarsal Gróf Lacy gyengélkedő egésségben.

Ferdövel ſzándékozik élni Ő Exja, mellynek jó foganatját közönségesen óhajtjuk. Ő Felségeket is ide várják Laxenburgból Augustus közepe felé. — Igen sok Magyar 's egyéb Nemzetbéli sebes Tiſztek 's Közkatonák élnek itten ferdövel, az úgy nevezett Petersbaad-ban, melly egy nagy, Kaſzárnya forma épületből, 's ferdöből áll, mellyet mintegy három eſztendökkel ezelött maga költségén vett meg a' Felséges Csáſzár a' sebes Katonaság ſzámára.

Tudni való, hogy az idevaló meleg ferdökben minden réz vagy egyéb értzből (az aranyat ki-vévén) kéſzült gombok, órák, gyürük, függök 's a' t. meg-feketednek. Egy iffjú Aſzſzony, ki ezeket nem tudta, bé megy a' napokban a' ferdöbe igen ſzép fejér patyolat ruhával 's tsipkékkel fel-ékesítve. Alíg értek a' kezei a' vízbe, mingyárt feketék lettek. Èſzre vévén, nagyon el pirúlt, 's egy ſzegeletbe vette magát, 's a' kezére ült, hogy az ott ferdő más Méltóságok is éſzre ne vehessék. Ülésében, a' víz egéſz a' nyakáig ért a' tettſzeni akaró Aſzſzonynak, 's azért a' mezítelen hagyott mejje, 's nyaka is feketék lettek. Már az ábrázatja is ollyan kezdett lenni, mint a' Szeretsennek, de a' mellyről még az Aſzſzony nem tudott semmit. De midön minnyájan reá függeſztették ſzemeiket, némellyek már katzagni is kezdettek, éſzre vette a' fekete mejjét, 's midön némellyek tudtára adták, hogy az ábrázatja is el feketült, megijedt, 's nyakra főre az öltöző ſzobába vette magát, a' hol sok kínok után is alig tudták

nagyjában lemosni rólla a' fekete ſzínt. Ez az Aſzſzony eddig kéttség kivűl valamelly fejér festékkel, az ábrázatjának 's mejjének való ki-fejérítésével ſzokott élni. A' fejér festékbe az értznek valamelly neme, talám ólom, vólt keverve, melly az után feketévé tette a' testét a' ferdőben.

Lichtenwaldból Stájer Orſzágnak Zilli kerületéből írják, hogy Június 26-dik napja az oda való környékre nézve igen ſzerentsétlen nap vólt. Délután 4 óra tájban olly nagy jég esett ezen a' tájjon, hogy mintegy 10 órányi kerülő földön minden vetést, ſzőlőt, és gyümöltsöt egéſzſzen elpuſztított, sőt egynehány embert is meg ölt, a' kiket a' mezőn kapott. Húſz ſzőlőhegyet annyira potsékká tett ez a' példa nélkül való jég essö, hogy azokon a' ſzőlöknek nyoma is alig látſzik. Az iſzonyú ſzél pedig melly azt követte, a' házak fedeleit leſzaggatta, egynehányat le dütött és embereket is oda ölt.

T. T. Szegedy Pál neveztetett Ő Felsége által a' Székesfejérvári Káptalan Nagy Praepostjának. Különös tulajdonságai között ezen Erdemes Papi Úrnak, ritka ſzelídségét méltán lehet magaſztalni, mellyet a' Kriſztus tanítványinak annyira ajánlott, de a' mellyet a' méltóság 's gazdagság hamar megſzokott veſztegetni. —

M. Csernely Dávid a' Kőſzegi Dicasteriális Tábla Praesese Udvari Tanátsossá neveztetett Ő Felsége által.

Magyar Orſzág.

Magyar Orſzágon az aratás a' mint sok helyekről írják középſzerű, némelly tájjékokon pedig jobb 's a' kereſztek jobban fizetnek mint a' gazdák közönségesen reménylették, a' honnan az élet árra kezd alább ſzállani. Széna mindenütt kevés lett. A' hegyallyai ſzőlők még eddig ſzépek, hanem mivel az idő járása igen különös, 's meleg nyári napokat folytában alig reménylhetünk, jó nyóltzſzáz egygyediki borokkal nem igen merik magokat a' Hegyallyai ſzőlős gazdák bíztatni.

Triestből Jún. 20-dikán. Következendő értelmü Hirdetést tétetett itt a' Kórmányſzék közönségessé. —

„Mivel az Ànglus hajóssereg Komendánsa, a' ki az idevaló kikötőhelyben az Ànglus zsóldba lépett sereget hajóira ſzedi, nyilván kijelentette, hogy ő a' Nagy Brittaniai Kórmányſzék új parantsolatja ſzerént, nem tsak minden Nápolyi és Római Státushoz tartozó kikötőhelyeket bé fog zárni, (blokírozni) a' mellyekben Frantzia őrízet vagyon, hanem az azokba ſzándékozó vagy azokból kifelé igyekező kereskedő és más akárminémű hajókat is általjába elſzedi, és az azokon lévő portékákat préda gyanánt tartja, kivévén mindazáltal az Austriai hajókat, a' mellyeket mindenütt ſzabadon botsát: ehezképest tudtára adja a' Triesti Kórmányſzék minden Kereskedőknek, hogy magokat ezen rendelésekhez tarthassák."

Anglia.

Londonból Jún. 26-dikán. Otto Frantzia Agens rövid idön viſzſza fog Párisba útazni, a' mint mondják azért, hogy ſzóval adhassa a' Fr. Kórmányſzéknek tudtára, azon tanátskozásoknak következéseit, mellyeket eddig tartott Hawkesbury Ministerrel, mivel azokat írás által nem lehet olly jól elöadni mint kellene; de más tzélja is van még ezen útazásnak. — Azt írják az idevaló Újság levelek, hogy most egéſz Európa alkudozás és egygyezésbe foglalatoskodik. Gróf Cobenczel Párisban, Gróf Bernstorf Londonban, Lord Sz. Helens, és Duroc Polgár Sz. Petersburgban, Cardinális Consalvi Párisban, Merry és Otto rövid nap Párisba fognak menni. — Égyiptomból semmiféle Tudósítást sem tétetett mostanában a' Kórmányſzék közönségessé, a' mellyböl némellyek illyen következtetést húznak ki, hogy még nem hajlott egéſzſzen réſzünkre a' hadi ſzerentse, abból is gyanítják ezt sokan, hogy ismét ſzámos Katonaságnak föképpen lovasságnak kellett hajókra ülni 's Égyiptom felé elevezni.

Londonból Jún. 27-dikén. Ezen hónapnak 22-dikén eleibe terjeſztette Addington Minister a' Parlamentomnak, Anglia közönséges Kassájának jelenvaló állapotját. Ezen ſzámadás ſzerént 1793-dik eſztendö előtt, míg tudniillik a' mostani háború el nem kezdödött, Angliának Nemzeti adóssága 2142 millió forintra ment; azólta pedig a' folyó háború alatt nevekedett az adósság 268

millió forintal; most tehát mindöſzſze 4824 millió forintra megy. A' jelenvaló eſztendöre, a' mellyben leg több hadi hajói vagynak Angliának, kívántatni fog a' had folytatására körül belöl 630 millió forint.

Londonból Jun. 28-dikán. A' Lisbonából jött Tudósítások reánk nézve nem igen kedvezök. Portugallia kéntelen a' nagyobb erönek engedni, és kikötöhelyeit elöttünk bézárni. Nints hát Angliának egyebet mit tenni, hanem hogy a' Portugalliai borokat és más terméseket idegen hajókon hordassa, és ha Frantzia Orſzággal mostanában békesség nem leſzſz, hogy a' Portugalliai Kolóniákat nevezetesen a' gazdag Brasíliát azonközben elfoglalja, ne hogy a' Spanyolok és Frantziák azokból is haſznot hajtsanak magoknak. Az a' hajóssereg, a' melly a' Lisbonai kikötöhelyet ezentúl bézárva fogja tartani, Saumarez Admirális vezérlése alatt már kievezett, és sietve folytatja útját Portugallła felé. Június 24-dikén minden Portsmouth és Plymouth elött kéſzen álló hadi hajók parantsolatot vettek, hogy haladék nélkül ſzélnek ereſzſzék vitorláikat. Ezeknek nagyobb réſze a' Brest elött álló hajóssereghez van rendelve. — Egy Orákulum nevü Londoni Újság ezeket írja. Angliának ſzinte olly ſzámos és fontos okai vagynak a' békéllésre mint Frantzia Orſzágnak; a' honnan nem lehet kételkedni, hogy az új Ministerek igazán ne kívánnák a' Békességet, ha ſzinte azok a' régi Ministerekkel egygyet értenek is. Már most a' had folytatásnak semmi jó tzélja nem lehet. Minden kárté-

teleket elkövettünk már az ellenség ellen a' mitőlünk kitelhetett: a' mi kevés haſznunk lehetne pedig ezentúl a' had folytatásában, az soha se lehet elég azon károk kipótolására, a' mellyek a' hadakozásból ſzármaznának. Az ellenség tengeri ereje és kereskedése semmivé tétetett. A' velünk hadba elegyedett hatalmasságok kikötőhelyeinek hajósseregeinkel bézárva való tartása teméntelen költségbe kerül. Mi leſzſz belölle, ha minden kikötőhelyek eleibe a' hol az ellenségnek hajói vagynak és leſznek egy egy hajóssereget kell állítanunk? — Nehézségek mindenkor adhatják elő magokat a' Békesség ellen akár most akar tíz eſztendő múlva köttesék az. Nem fogjuk már mi azt megakadályoztatni, hogy a' Frantzia Nemzet a' ſzárazon feljül ne múljon minket hadi erejével; valamint nékie is keservesen kell azt érezni, hogy mi a' tengeren uralkodunk. — Frantzia Orſzágban belső zenebonát támaſztani veſzedelmes, az eddig valóknak sem vólt egyéb haſzna 's kimenetele, hanem hogy a' Nemzet még feljebb-feljebb emelkedett. — A' ſzövettségeknek, a' mint már a' tapaſztalás eléggé megtanított bennünket, semmi foganatja nints. Tekintsünk ſzéllyel az Európai Hatalmasságok között. Minden Státus kívánja a' nyúgodalmat, 's a' kipihenést. A' ſzárazon újjonan kezdendő háborúságok új veſzedelmeket ſzülnének. Tsak a' Békesség által igérhetnek magoknak a' Nemzetek boldogabb időket.

Frantzia Orſzág.

Párisból Júl. 2-dikán. A' Jún. 16-dikán költ Mádritti Udvari Újság jelenti, hogy Ongu-

ella erős várát, melly egyedül tartoztatta meg a' Spanyol ármadiának jobb ſzárnyát az elébb való nyomúlástól feladták a' Portugallusok. — A' Fő Konzul rendeléséből egy különös Kabinét állíttatott itt fel, mellynek feje a' Törvényekre ügyelő Minister. Ezen Kabinét tagjainak foglalatossága a' leſzſz, hogy minden külső Orſzági politikai, hadi, és politziára tartozó törvényeket öſzſze ſzedjen egéſz Európából, 's azokat Frantzia nyelvre fordíttsa, és rendbe ſzedje, a' mellyekből végre egy az Európai Törvények Gyüjteménnye névvel nevezendő Bibliothéka fog állíttatni. — A' Havre de Grace nevü kikötőhelyből, melly éppen ott esik a' hol a' Seine vize a' tengerbe ömöl, Jún. 29-dike éjtſzakáján 43 kissebb rangú hadi hajók lopództak ki a' tengerre, úgy hogy az Anglusok legkissebbet se vettek éſzre az egéſz dologból, merre vették útjokat nem tudatik; — kéttség kívül tsak valamelly más kikötőhelybe eveznek a' hol minden e' felé ſzállító és hadi hajóknak öſzſze kell gyülekezni.

Páris Júl. 2-dikán. Azon Egyházi Gyülekezet vagy Papi Zsinat, mellyet Párisban az úgy nevezett Constitutzionális Papok tartanak Június 29-dikén kezdödött, Lecoz Rennes i Püspök elölülése alatt. Mintegy negyven Püspökök, 's ugyan annyi más Egyházi ſzemélyek jelentek meg ezen Zsinatra, mellynek kezdetekor felette sok nép gyülekezett a' templomba. Ezen alkalmatossággal a' Párisi Püspök mondott Nagy Misét, 's két más Püspökök, nevezetesen a' Tours-i és Toulouse-i ſzolgáltak mellette. Amaz ékesen

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

ſzóllásáról, és gondolkozásáról esmeretes Gregoire Püspök mondott a' környülállásokhoz alkalmaztatott beſzédet: egygyességre kéri és inti ebben az egymástól külömböző értelemben lévőket, és az Evangyéliomra nézve, mellynek tzélját jól fejtegeti, fontos jegyzéseket teſz. A' Gyüléshez intézett beſzédje bé-rekeſztésében előfordúlnak ezen nevezetes ſzavai: A' Religiónak (Vallásnak) nem kell egyébaránt az emberi dolgokba avatkozni, hanem a' mennyiben az emberek között ſzelíd erkőltsöt és jóságos tselekedeteket terjeſzthet el. A' Religiót megtámadják sokan a' károk miatt, mellyeket a' képmutatás és tudatlanság ennek nevében követtek el; valamint a' Philosophia ellen is hasonló nehézségek formáltatnak, némelly emberek tselekedetei miatt, kik ennek forma ruhájába öltözködtek: de a' viſzſzaélés nem Religió, nem Philosophia, sem egygyiknek sem másiknak nem lehet azt vétkül tulajdonítani, a' mit nyilván kárhoztathatni, akár ki kövesse el az ollyan tselekedeteket. 's a' t.

Miólta a' Párisi Polítzia kitanúlta, hogy kiváłt egy eſztendő ólta igen sok tolvajok, 'sebelők, 's más féle roſzſz emberek lappanganak kóldúsi lárvák alatt Frantzia Orſzágnak majd minden városaiban, a' kik nappal valamelyik tagjokat öſzſze 'sugorítva gunnyaſztanak 's kéregetnek, a' mellett vi'sgálódnak, éjtſzaka pedig lopnak, foſztanak; azólta ollyan rendelések tétettek, hogy ezután tellyességgel ne legyen ſzabad sem az úttzákon sem házról házra kéregetni, mert az igazi

kóldúsok a' közönséges Kassából fognak táplál-tatni, és ruháztatni. Hogy tehát ezeket elgyőzze tartani az Orſzág, minden városokban közönsé-ges úgy nevezett dolgozó Házak épittetnek, a' hol akárminémü nyomorúltaknak úgymint vakok-nak, siketeknek, tsonkáknak bénáknak, tetſzések ſzerént való dolog adatik, a' mellyért illendően tartatnak és ruháztatnak, azok pedig a' kik vagy koros idejek vagy beteges állapotjok miatt alkal-matlanok a' dologtételre, a' ſzegények házába küldetnek. — Párisban a' Fő Konzul egy ollyan poſztó Fábrikát vi'sgált meg a' napokban, a' mellyben 150 többnyire vak dolgosok ſzolgálnak a' kallók körül. 's a' t. A' mint már sokan felvete-gették igen nagy haſznára leſzſz az Orſzágnak hogy a' koldúsok a' közönséges Kassákból fognak tar-tatni, mivel ezen rendelés által ſzámtalan Fáb-rikák állhatnak fel az egéſz Respublikában, a' mellyekből a' haſzon egyenesen a' közönséges Kassákba fog takarodni.

Régtől fogva nem emlékeznek a' Párisi la-kosok reá, hogy olly nagy ſzámmal lettek vól-na az idegenek ezen városban mint most. — Úgy látſzik hogy a' Nép ſzokik el a' Teátromokba va-ló járástól. Azt jegyzik meg némellyek, hogy egy darab idő ólta, körűlbelől tsak 6 ezer fo-rint gyűl bé naponként az egéſz városbeli Teátro-mokba a' nézőktől.

Párisból Július 4-dikén. Nagy kéſzületek tétetnek már is a' Jul. 14-dikén tartandó Nemzeti Innepre. Kéſzülnek arra a' Győzödelmi-kapuk, Tűzijátékok, különbnél különb Illuminátziók 's

a' t. — Egy iſzonyú jég essö Rouen körül mindeneket elpuſztított, ollyan darab jegek estek hogy egy 12 latot nyomott. — Az idevaló Újság levelek bizonyítása ſzerént, a' három Papi Válaſztó Fejedelemségek a' nem sokára Német Orſzágban elkövetkezendö úgy nevezett Saekulárizátzió alkalmatosságával meghagyatnak; egyébaránt pedig a' több Papi birtokokra általjában ki fog az terjeſztetni. Azt írja a' Londoni Kurír nevü Újság, hogy a' Frantzia Kórmányſzéknek némelly elökelö Tagjai egymásközött meghasonlottak, nevezetesen hogy Moreau Generális világosan ellene vólna az Angliába való kiſzállásnak. — Az valósággal történt dolog, hogy Moreau több ízben ſzabadon kinyilatkoztatta ez eránt a' maga gondolatját, de úgy hogy az megeshetik, és a' kiſzállás módjának tsak némelly feltételeit nem hagyta helybe. — Most a' Kórmányſzék valamely írást nyomtattat, a' melly nagy titokban tartatik, hogy mi legyen. Két Strázsa áll a' Nyomtató mühely elött, és senkinek a' dolgozó ſzeméllyeken kívül bé menni nem ſzabad.

Brüsselböl Július 3 dikán. A' Fr. Kórmányſzék rendeléséböl egynehány ſzobák kéſzíttettek az ide való pompás Wallis nevü palotában; de kiknek ſzámokra mind ez ideig nem tudatott; hanem most halljuk már, hogy valamelly diplomátikai Agensek fognak azokba rövid nap elérkezni, kéttség kivül Angliából, hogy itt a' helyre állandó Békesség dolgában alkudozásokhoz kezdjenek. Valójában ide is érkezett tegnap elött a' nevezetes Vólt-Director Carnot Polgár Párisból a' test-

vér öttsével Generális Carnottal egygyütt, és azólta itt múlat.

Orosz Birodalom.

A' Petersburgból Június 14-dikén költ Tudósítások ſzerént, minden Oroſz Birodalmi kikötőhelyekbe parantsolat küldetett, hogy a' meddig Angliával a' békételenségnek egéſzſzen vége nem ſzakaſztatik, az Oroſz hajók azokból ki ne evezzenek, a' melly rendelése a' Csáſzárnak Nelson Admirálisnak is tudtára adatott.

Moskauból írják, hogy a' nevezetes Generál-Feldmarsal Hertzeg Repnin meghalálozott.

Éppen most érkezett ide ezen Oroſz Orſzág határſzéleiről való Tudósítás, hogy Jún. 17-dikén valósággal el kéſzült az Oroſz Csáſzári Ministérium és Lord Sz. Helens között Petersburgban az az Egygyesség, a' melly által a' Londoni és Petersburgi Udvarok között eddig fenn forgott háborúságok el igazíttattak, és a' tengeren való ſzabad hajókázás törvénnyei jövendőre meg-határoztattak. A' Svécziai és Dániai Udvaroknak is eleibe fog ezen Egygyességkötés terjeſztetni, és ha reá állanak viſzſza nyerik az Anglusok által elfoglalt Napnyúgoti Birtokaikat.

Dánia.

Koppenhágából Jún. 30-dikán. Két Katona Tiſztek, kik az Április 2 dikán történt ütközetkor az úgy nevezett Katonai subordinátzió ellen vétettek, 's hamarébb elhagyták helyeiket mint

a' parantsolat ſzerént kellett vólna, arra ítéltettek a' hadi törvényſzék által, hogy agyon lövessenek; melly halálos sententziát már a' Király is helybe hagyott. — A' Londonban lévő Dánus Konzul egynehány ezer forintból álló summa pénzt küldött ide a' Királyi Kereskedő Társasághoz, mellyet nékie a' letartóztatott hajók Kapitányjai nyújtottak által, az Aprilis 2-dikán történt ütközetben megsebesedett Katonáknak, 's a' meghóltak özvegyeinek és árváinak ſzámokra.

Június 17-dikén ment keresztül a' Sundi ſzoros tengeren Pole Ànglus Admirális a' ki a' Napkeleti tengeren lévő hajósseregnek Nelson helyébe Fővezérévé neveztetett. Nelson Admirális Jun. 19-dikén evezett el Helsingör elött Anglia felé.

Svéczia.

Stockholmból Jún. 26-dikán. Tudtára adatta egy nagy éſzaki Udvar a' Brittaniai Kórmányſzéknek, hogy illendő vólna, 's kívánnya is, hogy minekelőtte Lord Sz. Helens Petersburgban bizonyos egygyességre lépne az Èſzaki Hatalmasságok nevébe az Oroſz Udvarral, térjen viſzſza az Àngliai hajóssereg a' Napkeleti tengerről. — A' Londonból jött levelek jelentik, hogy Jún. 16-dikán adta ki a' Ministérium a' Svécziai letartóztatott hajók ſzabadon való botsátása eránt a' parantsolatot; a' melly örvendetes tudósítás mindjárást elterjeſztetett a' Kereskedők örömére ezen városban.

Olaſz Orſzág.

Livornóból Jún. 29-dikén, Egynehány Au-

gustából (melly Siciliának napkeleti partján fekszik) legközelebb érkezett hajók Kapitánnyai mind egy nyomon beszéllik, hogy Messínába az Afrikai partoktól egy posta hajó érkezett, fontos Tudósítással Gantheaume Admirális felől. E' szerént a' nevezett Frantzia Admirális szerentsésen elverekedett az Afrikai partokhoz Barbariának Barcan tartományáig 's annak Derna nevű városánál 8000 embert a' szárazra kirakott, a' honnan azok 5 nap alatt a' pusztákon keresztül Alexándria alá könnyen előre nyomúlhatnak, és ha ezek még jó idejében oda érnek, könnyen tehetnek egy fordítást az Anglusok között. — A' mint beszéllik, a' Gantheaume útja, melly által a' Warren és Bikerton Anglus Admirálisokat eltudta kerülni e' lett vólna; a' Messínai szoros tengeren által menvén északnak tartott és Kandia megett evezett el, melly meg lévén egyenesen letsapott dél felé az Amérikai partokhoz. — Ezen Tudósítas Cremonába is azonnal elküldetett Moncey Fr. Generálishoz.

A' Római Tudósításokból tudjuk, hogy Pápa 'Ö Szentsége magát a' most Párisban ölszlze gyülekezett Püspökök Zzinatjában folyó dolgokba éppen nem fogja elegyíteni. A' Római Státus Titoknokja Kardinális Consalvi éppen más dolgok eránt vagyon Párisba küldetve.

Rómából Jún. 26-dikán. A' Frantzia Kormányszék kívánságai, mellyeknek t. i. helyben hagyása éránt küldetett vólt Pápa Ö Szentségéhez Párisból a' Kurír, és a' mellyek a' Kardinálisok Gyülésében Ö Szentsége jelenlétében megvisgáltattak, ollyanok hogy azokat a' következéseire néz-

ve helybe hagyni nem lehetett — Nagy kívánsággal várják mindenek a' Kardinális Consalvi Követtségének kimenetelét, a' ki mind tekintetére nézve különös méltósággal bír, mind ritka tudománnyáról és ékesenſzóllásáról esmeretes. — Pápa Ő Szentsége egy darab idö ólta gyengélkedö egésséggel bír.

Spanyol Orſzág.

A' mint a' Spanyol Orſzági újjabb Tudósításokból kitetſzik, tsak ugyan meg van kötve a' Békesség Spanyol és Portugallia között, de a' Fő Konzul nem akarja azt helybe hagyni, 's ez az oka, hogy még eddig a' Moniteur nevű Újság leg kissebb említést sem tett arról. — Úgy gondoljuk azonban, hogy tsak némely változások fognak azon tétetni. P. o. Hogy míg a' Békesség Angliával helyre nem áll, 20,000 Frantzia és 12,000 emberből álló Spanyol seregek legyenek örízeten a' Portugalliai kikötöhelyekben, 's a' t. A' Békesség tzikkelyei még nem tudatnak, hanemha azokat ſzámlálnánk elő a' mellyeket tsak gyanításból emlegetnek némely Újság levelek.

A' Madrittból Jún. 12-dikén költ Újság levelek is nyilván írják már, hogy a' Békesség Portugalliával helyre állott. A' Békesség feltételei közzül általjában tsak ezeket említik az Újságok, hogy Portugallia kikötöhelyeit az Angluſok előtt bézárja, a' Spanyol és Frantzia seregeket örízetre azokba béfogadja, 's egynehány millió forintot fizet a' két Hatalmasságoknak. Az egygyesült seregek ſzáma, melly már Portugalliában benn járt 80,000 emberre tétetik, mellyeknek egy harmad réize Frantziákból állott.

Elegyes Levelek.

Bremából Jún. 29 dikén. Tegnap előtt vett Generál Lieutenant Kleist Berlinből parantsolatot, hogy a' Brema külső városaiban fekvő Pruſzſzus seregeket az innen való elútazásra kéſzen tartsa, a' Fő kvártélyát pedig Hoya-ba költöztesse. Ezen Tudósítást tegnap közlötte Kleist Generális a' Bremai Tanáttsal.

Tirolisból írják, hogy a' Botzeni ſzőlőhegyeken rendkívül gazdagok a' ſzőlők terméssel, úgy hogy a' ſzőlő-veſzſzőkön több ſzőlőfejeket (fürt ſzőlőket) olvashat meg az ember, mint ſzőlő leveleket. — A' Tirolisi bértzeken Június 14 dikén esett nagy hó és hideg, melly némelly helyeken fél ölnyi magasságú is vólt, sok ezer darab fiatal marhát, juhot, bárányt ölt meg. — Olaſz Orſzági Tirolisban a' drágaság miatt nagyon békételenkedik a' Nép. — Velentzében egy Génuai ſzületésű, 's már koros embert fogtak el gyanúra, de azután valósággal találtak nálla egy tsupa hamis bankótzédulákkal dugva tele ládát. Innsbruckba hozzák fegyver között ezen papirosból dolgozó Alchimistát.

A' Konstántzinápolyi levelek, mellyek már Június 5-dik napjáig adják elő az Égyiptomi történeteket, semmi bizonyost nem irnak, hogy Kairót vagy Alexándriát által adták vólna a' Frantziák, holott a' Kapután Basa 12,000, a' Nagy Vezér 35,000, Anglus Generál Planket pedig a' ki napkeleti Indiából érkezett 5,000 emberrel régen megérkeztek Kairó alá a' mint magok a' Konstántzinápolyi levelek megjegyzik.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 6.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 21-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Béts.

A' Felséges Nápolyi Királyné ma indúl el innen Mária-Czelbe. A' Kedves Magzatjai, Ö Királyi Hertzegségek is oda mennek Ö Felségével. A' ſzokott ájtatosságoknak el-végzése után, Czelből beljebb megy Ö Felsége Stájer Orſzágba, és Bruck várassán kereſztül Grétzbe ſzándékozik útazni a' (Toskánai) Nagy Hertzegnek és a' Nagy Hertzegnének, mint kedves Leányának látogatására.

E' folyó hónapnak 13-dikán estve érkezett Grétz várossába Nádorispány Ö Kir. Hertzegsé-

ge, mint azt a' Bétsi Udvari Újságból olvassuk. A' (Toskánai) Nagy Hertzeg és a' Nagy Hertzegné Ő Kir. Fő-Hertzegségek, azután annak az Orſzágnak Gubernátora jó meſzſze eleibe mentek Nádorispány Ő Kir. Hertzegségének, ki is megérkezvén a' Nap nevü vendég-fogadóban, mingyárt látogatására ment gyalog Ő Nagy Hertzegségeknek, kik a' nagy piatzon laknak Gróf Wagensberg házában, (nem pedig Hg. Rosenberg házában, mint egyſzer hibásan írtuk vala.)

Fő Hertzeg Maximilián, a' Koloniai Válaſztó Hertzeg, egynehány hetektől fogva betegeskedik.

Feldmarsal Károly Ő Fő Hertzegsége igen jó egésségben vagyon. Némelykor az Udvari Teátromokba is el jár, a' mint leg közelebb meg-jelent az Achille czímü Olaſz Operán, mellynél ſzebbet már sok eſztendöktől fogva nem látott, és nem hallott Béts várossa. Achilles ſzemélyét egy Brizzi nevü igen igen derék Énekes viseli, ki az utólsó Török háborúban, Al-Hadnagy fővel katonáskodott a' Vukásovits ſzabad seregében.

Az a' ſzomorú hír érkezett ide Nápoly várossából, hogy Ferentz Januarius Királyi Hertzegnek, a' Nápolyi Korona Örökössének, a' múlt eſztendöben ſzületett kedves Fia meg-halálozott, és a' kedves Hitves Társa is, Clementína Fő Hertzeg Aſzſzony, a' Fels. II-dik Ferentz Csáſzár Húga, olly beteges állapotban vagyon, hogy abból való fel-gyógyúlását alig reménylhetik.

Egy Staféta érkezett ide Békés Vármégyéből azzal az igen kedvetlen hírrel, hogy annak fő

várossa Gyula, Juliusnak 9-dikén, egéſzſzen porrá égett. Oda a' Vármegye háza, a' mellyből még is ki menthették a' pénzes ládát (Cassam domesticam.) Oda Báró Wenkheim Kastélya 's a' t.

Pozson Vármegyében fekvő Kis-Lévárd helységéből is el égett nem régen ötven egynehány ház.

Inspruck Juliusnak 6-dikán. Mintegy egy órányira hozzánk sok kutya forma vad-állatok mutatják magokat, mellyek a' Juhokban sok kárt teſznek. Minden ſzomſzéd helységek fel-kelnek ki-irtásokra. — A' Hadi Tanáts Rendelésére az a' Toskánai ſzabad Sereg, melly Velentzéhez közel Meſztreben feküdt, 's Gyalogságból állott, ſzéllyel oſzlik. A' ki közzűlök a' Csáſzári Záſzló alatt ſzolgálni akar Rangját és fizetését meg tartja, a' többek Passusokkal haza, Toskánába botsattatnak. A' Páduában feküdt Toskánai Lovassággal is éppen ez történik.

Magyar Orſzág.

A' Báts Vármegyei Szék-újjításnak alkalmatosságával, az eddig vólt T.T. Fiskális Urak, úgymint Szutsits Jó'sef Első, és Alföldy János Második Fiskálisoknak az eddig ditséretesen viselt hivataljokban tovább is köz akarattal meg hagyattattak. Generális Perceptornak meg maraſztatott T. Pinkovits Simon Úr, a' ki ezen hivatalt már több mint tíz eſztendőktől fogva, példás igyekezettel, és a' Státusoknak tellyes meg elégedésekkel viseli.

Ànglia.

London Jul. 3-dikán. Tegnap érkezett ide Lisábonából annak a' hírnek meg-bizonyosodása, hogy a' Békesség helyre állott Spanyol Orſzág, és Portugállia között. Az alkunak tzikkelyeit még nem tudjuk magok valóságában. Times nevű, 's más Anglus Újságok ezeket közlik, hogy t. i. a' Portugallusok minden kikötöhelyeket zárjanak el az Ànglus hajók előtt; hogy fizessenek Spanyol Orſzágnak 800 ezer font Sterlinget, az az 8 millió forintot, a' most folytatott háborúra való költségekért; hogy Spanyol és Frantzia Katonaság őrízze a' Portugállus kikötőhelyeket; hogy a' Frantziáknak 30 millió livrát, (12 millió forintot) fizessenek, 's meg engedjék nekik, hogy Brasiliába és az Amazon folyó-vizéig (Amérikában) bátran hajókázhassanak, 's kereskedhessenek 's a' t.

London Juniusnak 29 dikén. Az alsó Ház parantsolta, hogy az Orſzág Népe ſzámláltatnék meg. Előre úgy vetnek hozzá, hogy Angliában 9. Skótziában 2. Hiberniában 3 millió lelkek vólnának. — Pittről azt írják, hogy 1782-ben 24 eſztendős korában, már Minister vólt. Az Ő igazgatáshoz, és ékesen ſzólláshoz értő tálentomi esméretesek: de úgy is mint hazafi és ember, tekintetet érdemel, a' mit róla az ellenkező fél is meg esmér. Tudva vólt felőle, hogy 1798-ban Tirney Úrral duellált, (ellene pistolyra kelt) de miért, azt eddig nem tudták. 1798-ban Május 25-dikén azt kivánta Pitt az alsó Házban, hogy a' Hajós Legények 10 ezerrel ſzaporíttas-

sanak. Ennek Tirney Úr magát tüzessen ellene ſzegezte. Pitt meg indúlt és azt mondta kéttſzér is, hogy a' ki ezt ellenzi, nem lehet egyéb tzélja, hanem hogy a' Ministereket a' Haza óltalmára ſziükséges intézetekben akadályoztassa. Tirney más nap Pitt Urat egy pár pistolyra ki hivta, és ki is mentek egy egy késérővel London mellé a' gyepre, és 12 lépésnyiról egyſzerre egymásra löttek: de kárt egygyik sem tett a' másikban. A' második pistolyt Pitt az ég felé lötte. Ekkor a' késérőik azt állíttották, hogy több elégtételt egygyik sem kívánhat. Erről az egéſz történetről mind a' két fél mélyen halgatott, a' Parlamentomban mindazáltal egymás ellen vóltak azután is; de többé nem olly hevessen.

London Juniusnak 29-dikén. Botany Bayból, (a' világ ötödik réſzéről, a' hova a' nagyobb bűnü férjfiak és aſzſzonyok ſzoktak ſzámkivetésbe küldetni) olly tudósítások érkeztek, hogy az oda küldött Anglusok magokat jól viselik, a' vad lakosokkal öſzve házasodnak, és az új városon kívül, sok faluk is támadnak. A' föld termékeny, a' levegö egésséges, és ſzázadok múlva a' földnek az a' réſze is Európához fog hasonlítani. Az Országló ſzék ismét két hajót ſzándékozik ki küldeni, az oda való Partoknak, az az Új Hollandiának, sőt azon egéſz Világ újj Réſzének bővebb visgálására. — A' napokban egy igen kellemetes napon 8 Dámák a' magok kiséröikkel Portsmouthtól nem meſzſze, múlatság kedvéért a' tengerre ki hajókáztak, egyſzer tsak azon vették éſzre magokat, hogy egy Frantzia

hajó reájok rontván, öket el tsípte, és a' Boulognei kikötőhelybe vitte.

London Juniusnak 30-dikán. Egy Török Tiſztnek Konstántzinápolyba tett túdósítása ſzerént, az Abukir alatt lévő Ànglusokhoz Május 6-dika táján, 3000 Ànglusokból álló segítség érkezett.

Mahonból azt írják, hogy a' Majorkai Gubernátor, és egy Frantzia ember között folytatott levelezésnek, valamelly fel fogott darabjából ki tetſzik, hogy a' Carthagenában öſzve-sereglett hajókat Minorcába akarják titkon küldeni.

Egy a' mi Breſzt környékén álló hajósseregünknél tartózkodó Frantzia, a' napokban mint kém, meg fordúlt Breſztben, 's azt mondja, hogy ott igen sok ágyú, 's egyéb ahoz tartozó holmi rakattatik hajókra. — Lord Keithnak hajósserege, minekutánna Admirális Warren magát azzal öſzve-tsatolta, áll már most 14 Linea hajókból, és hasonló 4 Török hajókból. — Az itten lévő Spanyol Ágens, Don Manuel de la Torre, ki a' hadi foglyokra ügyel, Madritból azt a' túdósítást vette, hogy a' Portugalliai, Spanyol, és Frantzia Országok közt a' békesség meg kéſzült, de a' Frantzia Igazgatóſzék annak helybe-hagyásától még eddig magát vonogatta. — True Britton nevü Anglus Újság, így rajzolja le az ellenkező félnek (Oppositziónak) mostani nevezetessebb tagjait: Grey Úr tsak maga dolgozik tüzesen, 's keményen fogja a' dolgot; Tyrney Úr az időtöl vár sokat; Scheridán Úr pedig a' többi rovására nevet.

Frantzia Orſzág.

Páris Jul. 7-dikén. A' hivatalbéli Újság ezeket közli mai napon Ègyptomról: Egy Lody nevü hajó érkezett meg Alexándriából Nizza várossa alá. Májusnak 19-dikén indúlt el Alexándria alól, 's Nizzá-hoz érkezett Jun. 28 dikán. A' hajó el indúlásakor még a' Frantziák birtokában vólt mind Alexándria, mind pedig Cairó. Az Ànglusok által ásták a' Madie Tó mellett lévő tőltést, 's a' vizet a' Madie Tavából, a' Mareotis Tavába tsapolták, (melly már sok ſzámos eſztendőktől fogva ki-ſzáradva állott, 's egyebet fövénynél az ember nem is látott benne. Ezeket az Égyiptom mappáján meg lehet látni, mellyel 1799-dik eſztendőben kedveskedtünk Érd. Olvasóinknak) Ezzel azt tették az Anglusok, hogy már most az egéſz környéket Alexándriánál, 50 órányi meſzſzeségre, víz borította el, 's mint az Anglusokhoz nem lehet már e' miatt férni az Abukiri erősségekben, úgy a' Frantziákhoz sem Alexándriában. Menou Generális bennt van Alexándriában, minden ſzükséges dolgoknak bőségében."

Az elsö Consult is a' Rhematismus bántja, melly sokſzor a' köſzvénynek pitvara (anti-chambre) ſzokott lenni. Az ármádiánál kapta. Corvisart nevü Orvossa ki-ſzívó flastromokkal (Visicatoire) gyógyítja.

Brüssel Juliusnak 7-dikén. Carnot Polgár innét Hollándiába ment: onnét, a' mint mondják Angliába fog útazni.

Páris Juliusnak 2-dikán. Éppen most érkezett meg Párisban Generális Augereau, és azt

mondják, nem is megyen többet Hollandiába viſzſza. Victor Generális lett helyette a' Batáviai 'sóldon lévő minden Frantzia seregeknek vezére.

Páris Juniusnak 29-dikén. A' múlt éjtſzaka indúlt el innét a' külsö dolgokra ügyelö Minister Polgár Talleyrand a' Bourbon l' Archambaulti feredökbe 25 napra vagyon kimaradásra való engedelme. Távoly-létében Caillard Polgár folytatja a' hivatalát, a' kit Talleyránd indúlása előtt való napon a' Fö Conzul eleibe vitt Malmaisonban.

A' Párisban lévő Oroſz Csáſzári Követ, Gróf Kalitsev, Frantzia Minister Polgár Talleyrandnak ezt a' jelentést adta írásban a' Csáſzárja' nevében: „Sietve adja az alább írt, Polgár Talleyrandnak tudtára azon Parantsolatokat, mellyeket ö a' maga Csáſzárjától, éppen tsak most vett. Ö Felsége a' minden Oroſzoknak Csáſzárja, az Elsö Consulnak azon igazság ſzeretetéről, melly neki méltán olly nagy hírt nevet ſzerzett, jó vélekedéssel lévén, reményli, hogy ö, a' meghólt Felséges Csáſzárral kötött ſzövettséget bé fogja tellyesíteni, melly is abból áll, hogy azon terhes fel tételeknek, a' mellyekre kéntelen állott a' Fels. Neápolyi Udvar, még terhessebbé való tétele tovább ne sürgetödjön. — Jónak látja az alábbírt Polgár Talleyrandnak eſzébe juttatni, hogy a' Frantzia Igazgató ſzék eleibe tett 5 tzikkelyeknek el fogadása, melly válaſz gyanánt ſzolgált az Egygyezés munkájának kezdödését sürgető írásokra, vólt egyedül az arra indító ok, hogy az alábbírt Párisba küldödjön. — Az új Rendelések, mellyeket az erant vett, hogy mikez tartsa

magát, neki azt parantsolják, hogy Ö a' mellett meg maradjon, hogy az említett öt tzikkelyek, mellyek a' dolgokról való Egygyezés fundamentomául meg határoztattak, minél elébb bé tellyesíttessenek. — Mind a' két Hatalmasság költsönösön meg egygyezett ezen tzikkelyek által abban, hogy a' két Siciliá-nak Királya, úgy a' Szárdiniai Király is éppen azon Orſzágoknak birtokába viſzſza tétessenek, a' mellyeket ök, a' Frantzia seregeknek Olaſz Orſzágba lett bé menések előtt bírtak. — A' külső dolgokra ügyelő Minister Polgár Talleyrandnak tellyes hatalma vólt arról újjra is bíztatást tenni, hogy ezen öt tzikkelyek el fogadódtak, és végre-hajtódnak. Minthogy pedig mind ezek mellett is egy réſzről a' Neápolyi Felség, a' tudvá lévő fel tételekre fegyverek erejével ſzoríttatott, más réſzről az annak rendi ſzerént tett ígéret ellen, melly abból állott, hogy a' Szárdiniai Felségnek a' békesség kötéskor, előbbeni birtokai viſzſza adatnak, ez a' Felség még is minden örökségeitől meg-foſztatva ſzemléltetik, nem ok nélkül lehet hinni, sőt gyánítani is kell, hogy valamelly előre el nem látott környülállások a' Frantzia Igazgatásnak gondolkodása módját meg változtatván, azt más ollyan tekintetre és czélra birták, mellyek az Ö Császári Felségével meg állított tzikkelyekkel és intézetekkel ellenkeznek. Az alábbírtnak meg van parantsolva, hogy Polgár Talleyrandnak adja tudtára, hogy a' két Birodalom között, a' jó egygyesség külömben fenn nem állhat, hanem ha az említett és a' Frantzia Igazgatás által elöljáró tzikkelyek gyanánt el fogadtatott öt tzikkelyek

tsalhatatlanúl bé-tellyesítődnének: jelenti azért, hogy Ő Felsége a' Csáſzár sem a' Folignoi fegyvernyugvást, sem azokat a' Neápolyi Felséggel való békességnek fel-tételeit, helyesnek nem tartja, 's el nem fogadja, mellyek Marquis Gallónak, (ki is Párisban alkudozott a' Nápolyi Király nevében) eleibe adattak, de ez azoktól magát vonogatván, (Toskánában a' Frantzia sereggel lévő) Murat Generálisnak által küldettek, a' végre, hogy azoknak Micheroux Nápolyi Biztos írja ott magát alá, söt mind ezeket úgy nézi, mint a' mellyek, a' Fő Conzul ígéreteivel nagyon ellenkeznek. — Ezen eleibe adott parantsolathoz hozzá ragaſztja még azt, hogy egyedűl az a' czél, mellyre az Első Consul törekedni láttatott, és az ő igen ki-híresedett mérséklettsége, mellyel a' köz békesseget látſzatott helyre állítani, hitethették tsak el Európával, hogy ezen békesség meg kéſzülésének idő pontja közel vólna, hogy már a' jövendőkről lehetne gondolkodni, és végre, hogy az ember már a' felől is bizonyos lehetne, hogy az a' ragadozó indúlat, melly a' Directorium ideje alatt uralkodott, egéſzen el enyéſzett. — Ezek indították a' Fels. Csáſzárt arra, hogy tellyes hatalmú Ministerét Párisba küldje, a' ki által a' Frantzia Igazgatóſzékkel való költsönös baráttságnak helyre állítódását reményleni lehetne. Az alábbirt azzal hizelkedik magának, hogy az elsö Conzul böltsen meg fogja fontolni, mennyire függjön attól az ő híre, ha ígéreteit, és a' felőle való reménységet bé tellyesíti, és hogy töle függ Európának a' közönséges békesség által eſzközlendő tsendessége. Kéri ezek-

re nézve az alábbírt Polgár Talleyrandot, jelentse bé mind ezeket az első Conzulnak, neki pedig minél elébb, az ezekre adandó Válaſzt adja tudtára. Továbbra is 's a' t. Kalitsev."

Minthogy az ezen írásra való Válaſzſzal Polgár Talleyrand késett, a' múlt Májusnak első napján egy újj rövid Levele által sürgette őtet Gróf Kalitsev.

Azon három tzikkelyekről, mellyek ide fellyebb nem említődnek, az a' vélekedés, hogy azok között ez vólna az első, hogy a' Sz. Papa a' maga világi birtokaiban meg hagyattassék: a' második, hogy a' Toskánai Nagy Hertzegnek, nem Német, hanem Olaſz Orſzágban légyen a' ki elégíttése; a' harmadik pedig, hogy a' Lünevillei Egygyezés ſzerént a' Német Birodalomban történendő újj intézetek, tsak a' Muſzka Udvarnak helybe hagyásával történhessenek.

Berthier Hadi Minister bé jelentette az Első Conzulnak azt, a' mit neki a' Massiliába megérkezett Abukiri Komendáns, és a' több Tiſztek beſzéllettek, mellyből meg tetſzik, hogy az az erősség, öt napi tüzelése után az Ánglusoknak, mivel benne óltalom eſzközök nem találtattak, magát tovább nem tarthatta.

Orosz Birodalom.

Pétersburg Júniusnak 19-dikén. Ma hivatott egynehányat az elő kelő kereskedőink közzül a' kereskedésre ügyelő Ministerünk magához, és jelentette nekik, hogy az Angliába való kereskedést ismét éppen ollyan bátran folytathatják, mint eddig: mivel a' Muſzka és Anglus Udvarok

közt történt öſzve háborodás tökélletesen el vagyon tsendesedve. A' nevezetesebb kereskedő házak már ezen kereskedéshez hozzá is kezdettek. Az első hajó búzával indúlt Angliába.

Olaſz Orſzág.

Májland Juniusnak 30 dikán. A' Szárdíniai Felség mellett lévő Muſzka, úgy a' Portugallus és Burkus Ministerek Rómából Neápolyba útaztak. Mariána Fő Hertzeg Aſzſzony is, a' F. Csáſzár Testvére, onnét Albániába utazott.

Májland Juliusnak 3 dik napján. Junius 7-dikén evezett bé a' Meſzſzinai kikötőhelybe egy gazdag terhü Anglus kereskedő hajó, mellyet Gantheaume Frantzia Admirális Candia ſzigetétől 30 mértföldre el fogott.

A' napokban 7000 zsák élettel érkeztek némelly kereskedő hajók a' Genuai kikötőhelybe, a' lakosoknak nagy megvígaſztaltatásokra, a' kik az éhségtől rettegtek.

Helvétzia.

Berna Jul. 2-dikán. „A' Svájtzer Orſzág réſzéről Párisban tartózkodó Követünk, Talleyrand Frantzia első Ministernek az idevaló Kormányſzékhez ſzólló írását küldte hozzánk, a' mellyben ezt az igen nevezetes dolgot olvassuk: A' Frantzia Respublica Walliserland nevü Tartományunkat kéri magának tőlünk: mivel a' melly nagy Orſzág-útat akar tsinálni Frantzia Orſzág Walliserland-nak hoſzſzában, abból pedig azután ki Májland felé, a' Simplon hegyén kereſztül, nem elégséges erre az

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

ára Walliserlandnak azon réſze, melly a' Rhodanus (Rhone) bal partján fekſzik. (Walliserland ki van téve Helvétzia mappánkon.) Ezért a' Tartományért tserébe adja Frantzia Orſzág Frickthal nevű, most a' Római Csáſzártól kapott Tartományát, mellyet lehet Sváb Orſzág mappánkon látni. Azután le-mond Frantzia Orſzág azokról a' haſznokról, a' mellyek' bé-telyesítésére kötelezte magát Helvétia az 1798-dikban kötött ſzövetséges alkuban; 's a' háládatosságnak se kívánja semmi jeleit mind azokért a' sok jó-tételekért, a' mellyeket mutatott Frantzia Orſzág Helvétziához. — Azt mondják, hogy Svájtzer Orſzág erre magától nem áll Orſzág Gyülése nélkül, a' melly, talám nem sokára fog itten tartattni.

Török Orſzág.

Konstántzinápoly Jún. 12 dikén. Tegnapelőtt érkezett az itten múlató Anglus Követhez egy Kurír Egyiptomból, a' következő nevezetes tudósításokkal: „Minthogy még eddig arra nem mehettek egéſzſzen az Anglus seregek, hogy Cairó és Alexándria között közösülések ne legyen a' Frantziáknak; ezek tehát sok eleséget akartak Máj. 23-dikán bé-ſzállítani az Alexándriában lévő Frantzia Katonaság ſzámára. Arra végre 500 Frantziák vóltak ki rendelve egy két ſzáz tevékkel, 's azon kívül még 100 Gyalog Frantziaság. De midőn már nem meſzſze vóltak Alexándriához, rajtok mentek az Anglusok; 's ſzerentsésen el vették tőlök az eleséget, 's a' kísérő frantziákat is mind egy lábig el-fogdosták. — Caironak

erősségében mintegy 3 ezer Frantziák ülnek. — Ezeket a' Törökök vették körül.

Elegyes Levelek.

Mi egy magános levélnek értelme szerént ezeket közölhetjük Nádorispány Ő Kir. Fő Hertzegsége' mostani útazásáról: „Igen tsudálkoztak rajta itten (Grétzben), hogy Nádorispány Ő Kir. Hge huszonkét óra alatt Bétsből ide érkezett, útját vévén Neustadt, és Bruck várossain keresztül, melly hegyes völgyes vidékeken menő útnak hosszsza tizen-három Postát tészen. Valóban sebesen is jött Ő Kir. Hertzegsége. (Feldmarsal-Lieutenant Hertzeg Lichtenstein János a' maga lovaikon, a' mellyeket öt Státiókra állított ki, tizen hat óra alatt Grétzbe ért. De még nevezetesebb a' Néhai Fels. Első Ferentz Császár sebes útazása, ki is tizen két óra alatt Bétsből Grétzbe érkezett.) Ide jövén Bétsből Ifland Úr, a' Berlíni Kir. Teátrom Directora, másnap az Ember-gyűlölés és Bánat czímű Játékban igen igen jól játszotta a' Tisztartó személyét. Nádorispány Ő Kir. Hge két egész napot töltött itten. Hólnap (Juliusnak 16-dikán) hajnalban el útazik innen Velentze felé. Éjtszakára Cilly várossába szándékozik érni, Juliusnak 17-dikén pedig Laybachba, és 18-dikán Istriába, a' hol ama híres kéneső Bányákat meg fogja tekinteni: Velentzében hat napot tölt Ő Kir. Hertzegsége, 's onnan azután Triestbe tér 's a' t.“

Hágából Julius 4 dikén. A' Párisba rendelt Svécziai Követség Titoknokja Rentersvärd Úr, bé nem várta ide Caström Urat, a' ki Berlinből jön

ide helyébe, hanem Párisba indúlt sietve; és míg B. Ehrensvärd Úr oda meg érkezhetnék, addig annak ſzolgálatját fogja ottan viselni.

A' Chínai elsö Minister Ho-Xeno, áristomba tétetett, mivel sok hatalmat mert magának venni. A' Csáſzári Palotának Xin-U nevü ajtaján bé méréſzlett menni, és a' maga polotájának több ſzobáit Nam-mu, nevü fából épí-tette, a' melly fának tsupán tsak a' Csáſzári Palotára nézve ſzabad haſznát venni, és 200 sor gyöngye vólt neki; tehát sokkal több mint magának a' Csáſzárnak vagyon. Azután, hogy Ministersége alatt a' túnyaság, a' kóldúlás, és a' tolvajság nevekedett. Az el foglalt tsupa kéſz pénzét, ezen elsö Ministernek, többnek mondják egy millió font Sterlingnél, az az tíz ezer millió forintnál.

Az itt következö sürgetö Tudósítást, úgy, a' mint kezünkhez érkezett, sietünk Írásunk által közönségessé tenni:

Selyem Kosoknak El-adása.

Mostani idönek jártában, mellyben a' közönséges Igyekezet a' Mesterségeknek, és Tudományoknak nagyobb tökélletességére tzéloz, a' Birkák, 's Gyapjujak javíttásának jelessége, melly minden Gazdának, különössen pedig Nemes Magyar Hazánknak Birtokossainak több haſznára válik, értekes, és vígyázó ſzemet érdemel; és noha több Jóſzágoknak Birtokossai sok eſztendöknek folyása által ezen haſznos Tzélnak el

érésén munkálóttak, Igyekezeteiket mindazonáltal egyedűl a' tagadhatatlan Haſznot hajtó selyem Kosoknak Ritkasága, és Drágasága hátrálta. Hogy tehát ezen Akadályak el mellyékeſztessenek, kinek kinek minden Ellenvetés nélkül tetzetös léſzen, ha közönséges Haſzonra nézve is a' Selyem Kosoknak ſzáma ſzaporéttatik, és eddig vólt drága ára nevezetessen le ſzálléttatik.

Ugyan ezen Tekéntetre nézve hirül adatik, hogy Nagyméltóságú Hertzeg Eſzterházy Szarvkeö (németül Hornſtein) nevezetű, ezen Tettes Nemes Sopron Vármegyében fekvő Uradalmában, melly Sopron Várasán fellül Bétsi Útnak megyében két órányira fekſzik; Nem külömben Ozorai Tettes Tolna Vármegyében helyheztetett Uradalmában ezen folyó Eſztendönek Kis Aſzon Havának első napjátul fogva; Jövendőben pedig minden Eſztendőben Szent Jakab Havának első napjátul fogva Mind Szent Havának végéig 2500 Darab leg jobb ſzerü Selyem Kosok, minden Darab 16 fl. el fognak adattattni, és kinek kinek ſzabad léſzen említett Számbul Tettzése ſzerint a' kivántató ſzükséget magának ki válaſztani; valamint ki ki maga ſzámára, a' mennyire ſzüksége léſzen, fent ki tett Áron a' Jelentést vagy Bétsben a' Hertzegi Háznak Tiſzttartójánál, avagy Kissmartonban alább jedgyzett Gazdaság Igazgatójánál, akár pediglen Eő Hertzegsége Uradalombéli Tiſzttartóknál meg teheti.

Nagy Méltóságu Hertzeg Eſzterházy
Gazdaság Igazgatója által.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

Nro 7.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 24-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Béts.

A' múlt kedden (Jul. 21-dikén) Schönbrunn-ba jöttek Laxenburgból Ő Felségek, a' Fels. Nápolyi Királyné látogatására, Ki is egésségének véletlen változására nézve, kénszeríttetett az erre a' napra meg-határozott útját későbbre halasztani. — Császár és Császárné Ő Felségek Schönbrunn-ban ebédeltek, estvére pedig bé-jöttek ide a' Wien nevű külső várossában épült, igen szép új Teátromnak meg-tekintésére, a' mellyben az akkor estve adott Alexander czímű pompás Német Operát is végig várták. Más nap audient

tziát adott Ő Felsége, melly jókor reggeltöl fogva dél utánni negyedfél óráig tartott. Öt órakor Laxenburgba ki ment a' Fels. Csáſzárnéval.

Tegnap reggeli hét órakkor indúlt el Schönbrunn-ból a' Fels. Nápolyi Királyné, Christina, Amália, Antonia, és Leopold Ő Királyi Hertzegségekkel. Útját a' változó időre nézve meg-változtatta: mivel egyenesen Grétzbe megyen, a' honnan, ha az idő engedi, a' nagyobb bértzek felé tér viſzſza Ő Felsége, hogy azon való útjában Mária-Czelbe is el mehessen.

Mélt. Lováſz Sigmond Titkos Tanátsos Úr Ő Excellentiáját, Temesi Grófnak, és Temes Vármegye Fő-Ispánnyának méltóztatott nevezni Ő Felsége.

Ma megy innen egy Kurír Párisba, Gróf Cobenczel Lajos Követünkhez, kinek haza való jövetele még továbbra halasztódott. A' melly ritka Magyar Orſzági füveket gyűjtögettek Cróf Waldstein Ferentz Ő Nga, és Kitaibel Pesti Professor Úr, Hazánkban tett útozásaiknak alkalmatosságával, 's azokat Plantae rariores Hungariae titulus alatt világ eleibe botsátott Gróf Waldstein Úr, most az eddig ki jött hetven plántákat le írásokkal egygyütt a' leg jobb íz ſzerént, igen ſzépen bé-köttette, 's ezen Kurír által Bonaparte Első Consulné ſzámára küldötte, ki is gyönyörködni ſzokott az illyen ritka hazabéli Productum-okban. (A' plánták nagy papirosra — in folio — vagynak nyomtatva, 's igen helyessen ki-festve, minden plántának a' le-írásával egygyütt 1 forint az árra.)

Paget Anglus Követ, ki a' Nápolyi Udvarnál viselt eddig Követséget, harmad napja, hogy ide érkezett Nápolyból. Még tsak harmintz esztendös koru, 's igen nagy gazdagsággal bír. Ma Londanba indúlt innen, 's hat hét múlva, viszsza tér ide Követ fövel az eddig itt múlatott Minto Anglus Követ helyébe.

Az a' tudósítás érkezett ide Pétersburgból, hogy a' Muszka Császár parantsolatjára, Gróf Pahlen-nek is, a' két Szubow Testvérek után kelletett menni, 's Pétersburgot huszonnégy óra alatt oda hagyni. Gróf Pahlen azon Grófnénak az Ura, ki a' boldog emlékezetü Nádorispánynét késérte vólt ki Pétersburgból Bétsig, Bétsből pedig le Budára, a' honnan azután viszsza tért Pétersburgba.

Magyar Orszag.

A' Horváth Orszagi Királyi Táblának vólt Elöl-ülöje, néhai Udv. Tanátsos Pászthori Pászthory Imre Úr helyébe, ugyan azon Táblánál eddig vólt Assessor Királyi Tanátsos Komori Bedekovits Thaddeus Urat, méltóztatott Ö Felsége Elölülönek ki-nevezni.

Poprádról, Szepes Vármegyéből, Juliusnak 5-dikén. A' tüzi-fa érezhetöképpen szükülvén és drágúlván nálunk, az Elöjáróink gondossága és a' Schlagendorfi Evangélicus Prédikátor Tiszt. 's Tudós Mauks Tamás Úrnak segitsége által, a' Schlagendorfi határon igen jó, 's haszna vehetö kö-szénre találtunk. T. Berzevitzy Ferentz Úrnak a' földjén is talált az emlitett T. Prédikátor Úr hasonló kö szenet, 's már most a' telet nyugott lélekkel várjuk.

Acsa (*Pest Vármegyében*) Jul. 11-dikén. „Tsak ugyan meg-haláloza hoſzſzas sínlődése után, tegnap reggeli 3 órakkor Mélt. Gróf Rádai Ráday Gedeon Korona-Őrző Ő Excellentiája. A' teste következendő éjtſzaka vitetődött Pétzelre, a' Familia kriptájába, a' hol fog a' temetési pompa is tartattni a' jövő őſzön. Mit veſztett a' megbóldogúlt Méltóságban a' Magyar Haza, eléggé mutatja azt minden Karoknak, és Rendeknek, külömbség nélkül való fájdalma és sohajtása.“

Liptó Vármegyéből Jul. 12-dikén. Winkler Imre Urat, ezen Nemes Vármegye Orvosát, a' köz-jóra intézett sok érdemeiére, és tudományának az ember társai haſznára lett tetemes fordítására nézve, a' Felséges Király a' Magyar Nemesek közzé helyheztetni méltóztatott, mind Magát, mind pedig Maradékait.

Szarvas (*Békés Vármegyében*) Jul. 13-án. E' folyó hónapnak 9 én két harmad réſze el égett Gyula várossának. Irtóztató tüz vólt az: azt gondoltuk, hogy az Itélet napja ért bennünket. Porrá égett mind a' három Templom, a' Vármegye háza, 's az ahoz tartozó épületek, a' nem régen épült ſzép Kastély, a' serfőző, a' ſzép malmok, 's a' t. A' mit az ember élet halál közt ki menthett is a' tüz torkából, mind el égett az útzákon, és a' piatzokon.

Német Orſzág.

Bayreuth Jul. 10 én. E' folyó hónapnak 8-dik és 9 dikén éjtſzaka hét ki-költözött Frantziákat fogtak itt el titkon, a' Király (a' Pruſzſziait érti: mivel ez a' város, a' tartománnyal egy-

gyütt Prufzfziához tartozik) parantsolatjára, úgymint Gróf Precyt, kit az előtt Perrin-nek híttak, a' fiával egygyütt; azután Laverennt, ki, mint fzinte az első is, hajdan Frantzia Generális vólt. A' negyedik és az ötödik Maceau, és Durand, az előtt Stábális Frantzia Tifztek vóltak, a' Király, azután pedig a' Királyi Hertzegek fzolgálatjában. A' hatodik Grünbaum Obrister vólt, de a' kinek igaz neve la Chapelle; a' hetedik St. Felix, kit máskép' Kausmannak is híttak, ez előtt a' Chouan-ok (a' Respublicanus Frantziák ellen fegyvert-fogó Frantzia lakosok) Vezére vólt. Ez, mikor meg fogták, ezt mondta: „Én a' Királyomért halok meg.“ A' nyóltzadik Pichegru lett vólna, ki öt 's hat eftendőkkel ez előtt, Fő Hadi Vezére vólt a' Frantzia ármádiának; ha tiz nappal ez előtt a' fzomfzéd tartományba nem vette vólna magát. Ez itten Peterle név alatt vólt esméretes. Minnyájokat az idevaló új várba zárták, és írásaikat el-petsételték. Mindenik különös fzobában őríztetik egy al tifzt, és három köz ember által. Kést, villát, beretvát, ollót, 's a' t. el fzedtek tőlök. A' húst, 's kennyeret falatokra metélik elejbek. Sénkit hozzájok nem ereftenek. Ő Felsége a' Frantzia Kórmányfzék kérésére fogatta el őket: mivel azon öfzfze-esküdtek közzül valók, kik a' múlt eftendő végén Bonaparte első Consul életének véget akartak vetni, az úgy nevezett pokolbéli efzköz által.

Frantzia Orfzág.

Páris Jul. 10-én. Duvivier híres réz 's egyéb értz-mettző, egy emlékeztető pénzt kéfzített

ama hallhatatlan érdemü Pap abbé de l' Epée emlékezetére. A' pénz egygyik oldalán látſzatik az emberi nemzet ezen Jó-tévöjének a' képe, melly igen jól el van találva, következendö írással: Charles de l' Epée, né à Versailles en 1712; mort à Páris en 1789 az az: De l' Epée Károly, ſzületett Versáliában 1712; meg hólt Párisban 1789 ben. A' másik oldalon ezen ſzók olvastattnak: Au génie inventeur de l' art d' instruire les sourds-muets dans les sciences et les arts. Magyarázatja ez: Azon fel-találó nagy éſznek, melly annak mesterségét találta fel, 's közönségessé tette miképpen kellessék oktatni a' siket némákat a' tudományokra, és a' mesterségekre.

Tegnap azt tette itt közönségessé a' hivatalbéli Újság, hogy Merry Úr Párisba érkezett Londonból, a' honnan a' végre küldetett ide, hogy az Anglus hadi foglyoknak ki-tserélésében foglalatoskodjon. — Vallyon nints e' reá bízva valami a' békesség dolgában??

Némely embereket fogtak el itten tegnap a' Regard nevü útzában, kik három elsö ſzépségü lovakat tartottak titkon magoknál. Azt mondják, hogy Bonaparte elsö Conzul lovai közzül lopták el azokat.

Páris Juliusnak 3-dikán. A' Fö Conzul 24 ezer tallért ád eſztendönként az édes annyának. Minden hónapnak, a' régi Kalendárium ſzerént, az elsö napján viſzen neki egy inas 2000 tallért. A' leg ifjabb öltse a' Conzulnak, a' Gantheaume Admirális hajós seregénél ſzolgál.

Most Párisban igen ſzokásban vagynak a' minden féle ezüst edények. Az Ötvösök alig győznek annyi munkát kéſzíteni, a' mennyit kívánnak tőlök.

Bordeauxban, a' környvárosoktól minden ollyan írások el ſzedettek, mellyek a' mostani Igazgatás fundamentominak kárára lehetnének.

Már régen vólt itten ſzó arról, hogy a' közönséges dolgokat illető Írásoknak, Német, Olaſz 's több nyelvekre való fordíttatása meg ſzűnne; azért, mivel, miólta Conzulok vagynak, ezek nem hoznának mindennap 10, 's 12 törvényeket, mint az előtt, és így a' Fordítóknak kevés dolgok vólna. De minthogy a' Fordítók közt sok érdemes emberek vóltak, úgymint Marron, az ide való Reform. Prédikátor: Boldoni, és Podoléri, Lamey és Winkler, kik ketten az Encydopediában is dolgoznak, és Polgár Weiſz, a' ki, mint Német tolmáts Moreau Generalist Német Orſzágban késérte, a' Fő Consul, a' Törvényes Minisſternek jelentésére, ezeknek kötelességét még ſzélessebben, úgymint arra terjeſztette ki, hogy az után, minden Európai Nemzeteknek, polgári büntető, kereskedő, tengeri, katonai, és belső rendét illető Törvényes, Frantzia nyelvre fordíttassanak Lemierre és Brosselard vígyázások alatt.

Páriból Jun. 26-d kán. Ma kezdette el nálunk ama' híres Dolomieu, mint Professor, igen ſzámos halgatók gyülekezete előtt, az Ásványokról és az Ertzekről való tanítássát. El beſzélte, hogy midőn Siciliában fogva vólt, a' maga bilintseiben is, mitsoda örömét találta az

ezen Tudománynak rendbe ſzedésén való elmélkedéseiben, és hogy miként tett a' maga árestomában némelly könyveknek a' ſzélére, mellyeket neki engedtek, jegyzéseket. Tentát kormos vízzel kéſzített, pennát pedig fa-ſzálkából egy vas ſzeggel faragott, mert se tentát, se papirost nem adtak neki. Dolomieu Máltai Vitéz vólt, 's 1798-ban nagyon segítette Bonapartét, Málta ſzigetének meg-vételére. Midőn 1800 Égyiptomból haza akart térni, Siciliánál el fogták. — Nagyon magaſztalja Dolomieu Meſzſzina városſában lakó Anglus ſzármazású Kalmárnak, a' ki egyſzersmind ottan az Éſzaki ſzabad Amerikánusok dolgát folytatja, és a' neve Bloadbent, hozzá mutatott rendkivűl való ſzívességét, mellyel az ő ſzenvedései enyhítödtek. És mivel Dolomieu ezen Jóltévöjét Alquier Polgár előtt, a' ki Nápolyban békességet kötött, háládatosan emlegette, ez, a' múlt Mártziusuak 30-dikán, így írt Bloadbent Agens Úrhoz Florentziából: — „Uram! Nagyon érzékenyen beſzélte el előttem Dolomieu Polgár az Úrnak, az ő ſzerentsétlenségén azt a' hathatós réſz-vételét és ſzolgálatjait, mellyeket vele tartós, és keserves fogsága alatt tapaſztaltatott. A' Frantzia Kórmányſzék nevében igen érzékenyen köſzönön az Úrnak, hogy vígaſztalása és segítsége által, egy olly nevezetes embernek napjait fenn tartotta, a' ki Frantzia Országnak betsületére ſzolgál, és a' ki egéſz Európának tulajdona. — Több más hasonló bóldogtalan sorsú Frantziákra is ki terjeſztette az Úr, gondos emberi szeretetét. — Nem halaſzthatom el, hogy az Úrnak mindgyárt ki ne nyilatkoztas-

sam, mennyire ſzívemre hatott az Úrnak ezen nagy lelkű maga viselete. Ha az Úr Frantzia Polgárokkal ennyit tselekedhetett, tőlünk az Úr bizonyosan nem idegen: és méltán magára vonja minden én Polgár-társaimnak tiſzteletét, sőt az ő háládatosságokról is, én előre, és örvendve bizonyossá merem az Urat tenni. Akármelly Orſzág ſzegletében éljen is az Úr, a' Frantzia Köz-társaság' jóvóltára és óltalmára, mindenkor ſzámot tarthat. Fogadja el addig is az én igaz tiſztelettemet és leg ſzívessebb indúlatomat, mellyekkel az Úrnak olly igen tartozom 's a' t.

Alquier, a' Frantzia Köztársaságnak a' Nápolyi Felséggel békességet kötő tellyes hatalmú Ministere.

Nancy Jul. 10-én. Bonaparte hitvessének is, majd ſzinte olly tiſzteletet tettek itt tegnap, mintha maga ez első Consul útazott vólna ezen kereſztül. Ő Polgárné Aſzſzonysága a' Plombieri ferdökbe (Lotharingiában fekſzik) ment, Bonaparte édes annyával, és Beauhornois kis-aſzſzonnyal, az első Consul mostoha, a' Conzulnénak pedig édes leányával. Mindenütt nemzeti Katonaság kísérte a' hintókat, egygyik Megyéből (Departement) a' másikba. Ide való meg érkezéseket egy nappal az előtt adta tudtunkra a' Respublica ſzolgálatjában lévő Kurír, Polgár Monneret, a' kivel jöttek két más hintók is, a' mellyekben ültek a' Consulné tselédjei.

Olaſz Orſzág.

Florentziából Jun. 20-dikán. Lengyel ſzületésű, de most Frantzia Generális Jablonovſzky

vezérlése alá, egy Toskánai sereget bízott Murat Fő Vezér.

Aquilából, melly Neápoly Országban fekszik, ezeket írják Juniusnak 20 dik napján. Tegnapelőtt igen erőss jég essö-szakadás közben, közel hozzánk, egy magas hegynek fele része bé omlott, és ez által sok emberek oda lettek. Az Ország útja egy órányira el öntödött. Erről a' szerentsétlenségről várjuk a' bővebb túdósítást.

Róma Jun. 27 én. A' melly Frantzia Katonaság Nápoly Országának Aquila várossa környékén kvártélyozott, e' folyó hónapnak 22 dikén mi felénk jött a' Pápa birtokaiba: mert ott egy hegy két felé repedvén, le zuhant intóztató módra, maga alá temetvén 500 embert, kik között 25 Frantzia Katonák is vóltak. Egy kis folyóvíz, melly ezen a' vidéken folydogált, (talám Pescara folyóvize lészen, mint a' mappánkon is ki vagyon téve,) már most nem mehet az Adriai Tengerbe, mint eddig, hanem egy képtelen nagy tót formál, a' lakosok szántó-földjein és kaszállóin.

Nápolyban a' St. Elmo erősségét a' Muszka örízet oda hagyta, a' hova már Királyi seregek mentek bé. Úgy mondják, hogy a' Nápolyi birtokokba most újjra 4000 Frantziák nyomúltak bé. Magába Nápolyba Watrin Generális meg-érkezett.

Ancona Jun. 26-dikén. A' Tigris nevű Frantzia rabló hajó, (Corsaro) a' melly igen sok idegen hajókat fogdosott már el az Adriai Tengeren, végre maga is prédája lett az Anglus hajóknak. A' történet nevezetes, 's azért meg-ér-

demli, hogy bővebben ſzólljunk felőle. „Már el-múlt két hete, a' miólta ki-evezett ez a' rabló hajó ebből a' kikötőhelyből, 's a' mint alá 's fel járt az Adriai Tengeren, 's leste, hogy valamerről jövő, vagy menő hajót látna, végre a' rablók ſzemébe tűnik egy Török hajó, melly Kis-A'siának Smyrna nevű várossából hajókázott Triest felé, sok Török Orſzági, 's egyéb napkeleti portékával meg rakodva. A' Tigris-nek igen kevés fárodságába került a' Török hajónak elfogása, melly gazdag préda nem küldődött tsak maga az Anconai kikötőhelybe, hanem ſzemélyesen kísérte azt a' Frantzia rabló hajónak Vezére, magán a' rabló hajón. Már jól látta az Anconai hegyet, 's örült, hogy mingyárt haza érkezik a' Török prédájával, de melly igen meg-döbbent a' ſzíve, midőn véletlenül két Anglus hajót látott nagy sebeséggel ellene jönni. Hirtelen másfelé tsapott a' rabló hajó az el-fogott hajójával együtt: de éppen ezen útját-változó-tsalárdságával el árúlta magát. Mert az Anglusok könnyen éſzre vehették abból, hogy vagy mind a' két ſzaladó hajó, rabló hajó legyen, vagy pedig, hogy az egygyik rabló hajó, a' másik pedig préda-hajó lenne. Noſzſza a' kissebbik Anglus hajó utánnok evedzik igen sebesen, a' nagyobbik pedig, melly egy Fregát vólt, eleibek került. A' Frantzia rabló hajó eleint derekason ágyúzott az utánna jövő Anglus hajó ellen: de tsak hamar éſzre vette, hogy már a' két Anglus hajó, 's azoknak erős tüzelése közzé került, a' maga meg-adásáról kezdett gondolkozni, 's azért a' ki-feſzített vitorláit öſzſze kezdte vonni 's tekerni. Az ágyú-

zás is meg-ſzűnt, a' hajó menése is tsendesett, a' mikor az Anglusok tsónakokon (ladikokon) tüsténт hozzájok eveztek, a' hajókra fel-kapaſzkodtak, és az Anglus záſzlókat nagy hamarsággal a' hajóra függeſztették, az arról le vett Frantzia záſzlókat pedig a' tenger vizéhez érdeklették. Az Anglus hajósok tsak akkor vették éſzre, hogy majd tsak egy ágyú lövésnyire vóltak már Anconához: meg-állottak tehát még egy kevessé a' nagy prédából vett örömöknek ki-jelentésére, 's a' parton lévő Frantziákat mintegy látſzattak a' tusakodásra ki híni. Végre bé-ballagtak hajóikkal a' Tenger tágos réſzei felé."

Livornó Jun. 29dikén. A' Frantziák igen erőssen lövöldözik Porto-Ferrajot, Elba ſzigetének erős várossát, mellynek fekvését meg lehet látni a' meg küldött Olaſz Orſzág mappáján. Az újonnan kéſzült ágyú féſzkekből (batteriákból) sok tüzes golyóbisokat is hánynak belé, de ez a' vár tellyes maga elſzántával védelmezi magát. Az Anglus hajók, mellyek azon a' környéken ismét járnak kellnek, sok eleséget ſzállítottak bé az őrízet ſzámára.

Ancona Jun. 29dikén. Igen nagy mozgásban van itt a' Katonaság, melly jön és megy napról napra. Tegnap reggel 700-an maséroztak ki innen, hólnap is seregesen indúlnak ki utánnok. Az a' híre, hogy az ide érkezett Nápolyi Fregátokra, más záſzlók tétetődnek, 's ki húzván vas matskáikat a' tengerből, innét más tengerekre hajókáznak. A' melly Frantzia Katonaság ezen tartományban kvártélyozott, mind ide jön nagy sietséggel. Ma estvére ezret várunk ide, kik azután

Romagna tartományába (Bononia felé) folytatják útjokat.

Sinigaglia Jun. 29-én. Egy Anglus hajót láttunk ma reggel a' városunk bástyájáról, 's jó darabig néztük, hogy kergetett az a' tengeren egy Frantzia rabló hajót. — Nem hísszük, hogy ki szabadúlhatott vólna a' veszedelemből.

Pesaro Jul. 6-án. Sok Frantzia Katonaság megy ezen keresztül Romagna tartományába. Városunkban hét száz Lengyel Katona feksik őrízetül. Ezek Hazájokat oda hagyták, midőn az megszűnt maga ura lenni, 's azólta Frantzia zsóldon katonáskodnak.

Róma Jul. 1 sö napján. Igen fényes pompát tartottunk itten két nappal ez előtt a' Sz. Péter roppant nagyságú templomában, a' mellyben Sz. Péter és Sz. Pál napját ültük. Az ezen ünnepet meg-előző vetsernyén, más nap pedig a' nagy Misén maga tette Pápa Ő Szentsége az isteni szolgálatot, serkentő buzgósággal. Körülette vóltak segítségül a' sok Cardinálisok, és a' Praelátusok igen nagy számmal. Estve az egész város ki vólt világosítva. A' Sz. Péter templomának kerek bólt-hajtása is, melly a' templom közepén iszonyú magosságra fel-emelkedik, sok ezer meg ezer égő lámpásotskákkal ki vólt világosítva, mellynél szebbet semmi Útazó nem látott még a' világon. — Nyughatatlan szívvel várjuk Cardin. Consalvi Kurírját Párisból, 's várjuk, mi lesz már jövendöben a' mi Státusunkból.

Florentzia Jul. 4-én. Sok Frantzia lovas katonaság ment innen keresztül az Apennínus hegyén, útják vévén Bononia városának. Müller

Frantzia Generális (Svájtzer Orſzágból veſzi eredetét) Corsica ſzigetébe hajókázott innen, 's az ott tartózkodó sereg vezére léſzen. Vatrin, és Solignac Generálisok vették kezek alá az ebben a' tartományban lévő seregek' vezérléseit. Tharreau Generális Párisba megy. A' melly Frantzia és Cisalpíniai sereg ki-ment Toskánából, az Lodi és Piacenza városok környékein gyülekezik öſzſze.

Elegyes Levelek.

Egy Máj. 29-dikén Gibraltar-ban költ levélnek ez a' summája: „A' melly ármádia Bombay várossánál (Napkeleti Indiában fekſzik, mint látni lehet Europa, Àsia, Afrika, és Auſztrália czímü mappánkon) ſzállott hajókra, az réſzſzerént Anglus, réſzſzerént pedig az úgy nevezett Cipay-okból, — nemzeti katonákból áll. A' ſzámok tiz ezerre megy, 's Blanket Admirális vezérlése alatt ſzállott ki Suez várossánál, minekutánna végig hajókázott vólna a' veres tengeren, a' hol a' Frantziák Forte nevü fregátját némelly ſzállító hajókkal egygyütt el tsípték. — Warren Admir. Apr. 22-én kaptsolta öſzſze hajós seregét Keith Adm. hajós seregével. — Sir Sidney Smith a' Nilus folyó vizén Cairó felé indúlt sok ágyúzó kis-nemü hajókkal, a' ki elöl a' Frantzia hajók, és némelly Albániai Katonák egéſz Cairo alá vonúltak. — Sir Ball Sándor, ki Alexándria vidékén áll a' hajóival, sokáig kergette Gantheaume Frantzia Adm. hajóit, de el nem érhette."

Koppenhága Júliusnak 7-dikén. A' köze-

lebbi 3 nap alatt, 455 hajó ment által a' Szund nevü ſzoros tengeren.

Hogy a' Kutyák meg ne veſzſzenek, nagyon jónak irják a' Frantzia újjságok, hogy az ember a' kutyák nyelvének a' hegyén lévő érnek, vagy ſinak a' végét egy kis késsel tsípje el. Ha meg veſz is az illyen kutya, elébb el döglik, hogy sem a' dühösség útól érné.

Tudósítások.

A' Nagy Váradi M. Püspökség Uradalmaiban, a' Serházak, Pályinkásbóltok, Vendégfogadók, Méſzárlzékek és Puſzták, kótya vetye által kifognak árendába adódni. A' Kótyavetye Nagy Váradon fog tartatni Septembernek első napján ezen folyó eſztendőben. A' kinek ezek közzül valamelyiket kiárendálni ſzándéka vólna, tessék magát addig is a' Méltóságos Püspökség Praefectusánál Kováts Imre Úrnál jelenteni, a' kivel addig is lehet az Arenda eránt levelezni.

Még a' múltt 1800 dik eſztendőben jött világosságra ezen tzímü könyv: Áhítatosságra való könyv, azoknak ſzámokra, kik az Úr Vatsorájával méltán élni akarnak. De az erről való Tudósítás mind eddig, valami okért, el maradott. Az a' tzélja ezen könyvnek, hogy légyen segély abban, hogy az Úr' Vatsorája nem tsak jobban betsültessék, hanem haſznossabban is, és méltábban gyakorolj tassék.

Foglalatja ím' ez: 1. Az Úr' Vatsorájával való élés is a' Kereſztyénséghez tartozik. 2. A' Sz. Végvatsorának ſzereztetéséről. 3. Az Úr' Vatsorájának tzéljairól. 4. Miben áll az Úr' Vatsorájával való méltó élés? 5. Nem kell az Úr' Vatsorájával élni helytelen és babonás tzélokból. 6. Miben áll az Úr' Vatsorájához való helyes készület? 7. Vezetés az embernek közönséges Maga vi'sgálására. 8. Sok meg tsalja magát a' maga vi'sgálásban. 9. Az Úr Jézusnak Példájáról. Az Úr Jézus az Istennek legbuzgóbb Tiſztelője vólt. 10. Az Úr Jézus az embereknek leg nagyobb ſzeretője vólt. 11. A' Kriſztusnak Érdeméről. 12. A' Kriſztus Jótéteményjeiben való réſzesülésnek módjáról. 13. A' gyónásról. 14. Az Úr Vatsorájával való élésnek napján, Elmélkedés, Énekek és Imádságok. 15. Otthon való áhítatosságok az Úr' Vatsorájával való élés után.

Mind azoknak, valakiknek a' munkás Kereſztyénség, és annak elömozdító-eſzköze, minémü az Úr' Vatsorája is, ſzíveken fekſzik, ajánlom e' munkátskát jó reménységgel. Az árra, köttve 21 xr. köttetlen 16 xr. Találtatik nálam, és Sopronban.

Szüts István,
Csenyei Evangy. Préd. mk.

A'

CSASZARI ÈS KIRALYI FELSÉGÉ

ENGEDELMEVEL.

Nro 8.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 28 dik napján 1801-dik Esztendóben.

Bétsi

Fő Hertzeg Maximilián Ő Kir. Hsége, Coloniai Valasztó Hertzeg, és a' Német Rend Nagy Mestere, a' nyáron által Hetzendorfban lakott, a' hol két héttel ez elött betegeskédni kezdett, és tegnap éjfél után, ki múlt a' világból, életének még tsak negyven ötödik esztendejében.

A' Cs. Kir. Felségnek Kamárássa és valóságos titkos Tanátsossa, az Arany Gyapj Rendének Vitézze, Munkáts és Sz. Miklós Dominiumoknak Ura, Nemes Beregh Vármegyének örökös Fő Ispánnya, Római Sz. Birodalmi Gróf Schön-

born Eugenius Ervinus Ő Excja, ezen hónapnak 25-dikén, estvéli hetedfél órakkor meg halálozott életének 74-dik eſztendejében.

A' Felséges Csáſzár méltóztatott Gróf Cobenczel Fülep Ö Excellentziáját, az Arany-Gyapj, és Sz. István nagy kereſztjének Vitézzét, első nagyságú Követé nevezni, ki is nem sokára Párisba indúl innen, a' hol Gróf Cobenczel Lajós Testvérét váltja fel Rendſzerént való Cs. K. Követ Fővel.

Hogy a' fellyebb való eſztendőkben, a' hadi fuvározás (ſzekerek által való ſzállítás) által, és egyebként is, lovaikban meg károsodott emberek enyhűléseket érezhessék, a' Katonai tereh hordó lavaknak (Fuhrwesen) ſzükség felett való ré zét Felséges Urunk a' meg károsodttak közt, ingyen ki oſztatta. Felső Austriába pedig, 's a' Monárchiának egyéb réſzeiben, a' mellyekben t. i. az ellenség sokáig feküdt, 's a' lakosokat tsak nem ulólsó inségre juttatta, annyi eleséget hordatott ſzámokra Ő Felsége, a' ſzáma nélkül való sok ſzekerek által, hogy nem tsak meg mentette őket a' ſzörnyű éhségtől, hanem olly bővséget hozott bé közzéjek, a' millyenről már régen nem emlékeznek.

Az itten lakó Wolfsohn Úr, a' ki híres arról, hogy minden féle Tsont-törésekre és ſzakadásokra különös jó kötő eſzközöket kéſzít, Berlinbe vivén innét azon 313 darabból álló kötő eſzközöket, mellyeket az oda való Orvosi társaságnak kéſzített, ezen ő kéſzítménnye három napon ki tétetett a' végre, hogy meg visgáltassék, és mind az Orvosok, 's a' Seb Orvosok,

mind egyéb a' Mesterséghez értők által jóknak találtattak. Az Orvos-társaság nem tsak Wolfsohnnak adott irott bizonyságot, hogy munkája tökélletes, jó, és tsínos, hanem ezt a' Pruſzſziai Felségnek is bé jelentette, a' kitől Wolfsohn az alkun fellyül, 200 arannyal és egy érdem pénzel meg ajándékoztatott.

Magyar Orſzág.

Tek. Strobel József Urat, Somogy Vármegye' Nagy Érdemü Tábla Biráját, Aulae Familiarissá méltóztatott nevezni Ő Felsége.

Buda Jul. 21 dikén. Ma tette le itten a' Fels. Helytartó-Tanátsnál a' hitet, Fő Tiſztelendő Szányi Ferentz, már megyebéli Püspök Ő Nagysága, ki ez előtt Dulcinai válaſztott Püspök, és a' Pétsi Káptalannak Nagy Prépostja vólt, most pedig a' Felséges Királytól Rosnyói Püspöké neveztetett.

Karlovitz Júl. 12-dikén. Tegnap kezdődött el itten a' nem-egygyesült Görög, vagy is Illyriai Püspököknek gyűlése, egy felekezetekbéli Püspöknek válaſztására nézve, a' ki a' Károlyvári Püspökségben fogja a' hivatalát viselni. Az erre végre Ő Felségétől Királyi Bíztos Fővel kegyesen ide küldetett Feldmarsal Lieutenant Báró Geneyne Pétervári Commendáns Úr Ő Excellentziáját a' Papi Rend, a' Város Tanátsa, és az Erdődy Lovas Regementjének egy réſze; úgy ſzinte a' Jellachich Regementjének ſzép Granatérossai is nagy tiſztelettel fogadták. A' gyűlés után gazdag ebéd vólt az ide való Érsek Ő Excellentziánál. Hólnap fog a' gyűlés tanátskozni a' válaſztandó Püspök eránt, kinek neve az után

bé fog küldődni a' Biztosnak Pétervárára, a' hova Ő Exja az nap viſzſza tért innen, minekutánna a' zsinat kezdetét Jelen-létével meg-tiſztelte vólna.

Ànglia.

London Jul. 3-dikán. Nagy pompával vezette bé tegnap Nelson Admirálist a' Király' harmadik fia, a' Clarentzi Hertzeg, a' Parlamentom gyüllésébe, minekelőtte az el-oſzlott vólna. Az idén, míg a' tél bé nem következik, nem fog többet a' Parlamentom egybe gyülni; melynek ülései, miólta a' régi Minieterek hivataljokból ki-léptek, tsendesen és lárma nélkül mentek végbe. Söt ſzembetűnőképpen lehet éſzre-venni, hogy a' Ministériummal ellenkező fél, kezd az új Ministerekkel öſzſze-férni, a' mit főképpen Addington Úr tsendes 's békességet ſzerető terméſzetének tulajdonítanak. — Bizonyoson tudjuk, hogy a' mi Kabinétunkban, meg-tétettek már a' ſzükséges rendelések az eránt, hogy Portugalliának külső Orſzági birtokai, mind addig el-foglalva tartatódjanak, míg a' közönséges békességkor, a' Spanyolok és Frantziák, Portugalliát oda nem hagygyák, és annak függetlenségét meg nem esmerik. Az a' híre, hogy egy tsapat Anglus hajós sereg Mádéra ſzigetét, és az úgy nevezett Zöld Fok ſzigeteket (Afrika napnyugoti ſzéleinél) foglalja el; másik pedig a' gazdag Brasiliai kikötőhellyeket Amerikában, és hogy ezek már el is eveztek a' ki ſzállásra meg-kívántató sereggel, és titkos útasításokkal. — A' Portugallusok' Napkeleti Indiában fekvő Goa várossát, és egyéb birtokait, a' mi ott lévő ſzámos seregeink kön-

nyü móddal el foglalhatják. A' mennyivel nevekedik tehát a' Spanyolok és Frantziák ereje, míg a' magában ſzegény Portugalliát el-foglalva tartják; ſzint annyit nő a' mi gazdagságunk Portugallia gazdag Koloniáival. A' Portugalliával való kereskedést neutralis hajók által fogjuk üzni; de azomban a' ki kötőhellyeit bé zárva fogjuk tartani; a' bé-kerítve tartó hajóknak pedig, a' ſzomſzédságban lévő Gibráltár, télen által is bátorságos menedék hellye léſzen. Portugalliának, Anglus seregekkel segítségére lenni sem tanátsos, sem semmi módon lehetséges nem vólt; mivel, Égyiptomnak viſzſza vételére 30,000 Anglus kívántatott.

London Július 8 dikán. A' Napkeleti Indiából jött leg újjabb tudósítások ſzerént, igen bő és jó termése vólt ott mindenféle füſzerſzámoknak, úgy hogy régen nem emlékeznek az emberek illyen jó eſztendőre. — Portugalliából 180 kereskedő hajókból álló sereg érkezett meg a' Portsmouthi kikötőhelybe — Következendő módon felel egy ide való Ministerális Újság a' Párisi Moniteur nevü Újságnak azon állítására, hogy Anglia a' jelen való hadban erejével keveset nyert 's a' t. „Ha Frantzia Orſzág mind viſzſza-adná azt, a' mi a' Revolutzióból ſzármazott zürzavarok által esett bírtokába, úgy keveset tarthatna meg. Olaſz Orſzágba, Hollandiába, Helvétziába maga támaſztotta a' Revolútziót, a' melly által ezen ſzerentsétlen Orſzágokat könnyen hálójába kerítheite. Égyiptomot, mint baráttyoknak és ſzövetségeseknek birtokát, minden jus ellen foglalta el. Ha ſzinte Anglia némely ſzigetekhez, Kolóniák-

hoz, az azokban uralkodó belső háborgások, mint kedvező környül-állások által jutott is; még nem lehet azzal vádolni, hogy azon békételensé-geket maga támaſztotta vólna.

Pitt, igen nevezetessé lett Anglus vólt Mi-nistert, így rajzollya le egy Frantzia Újság: Pitt Guillielmus, kinek az Attya az 1778-ban meghalá-lozott Lord Chatam vólt, alig ült két eſzten-deig az Orſzág-gyülésében (Parlamentomban) hogy nagy eſzére nézve már 1782 ben Kints-Tár igaz-gatójának neveztetett. Egy eſztendő múlva ezen hívatalából ki-nyomta ugyan az ellenkező-Fél, de nyóltz hónap múlva elébbeni tiſztségét ismét viſzſza nyerte, söt még a' Kints-Tárnak első Lord-jává is neveztetett. Látta ekkor Európa, mit tehe-tett egy 24 eſztendős férjfiú Angliának leg nehe-zebb környülállásai között, az ellenkező fél ellen, a' melly ekkor, mind ſzámára, mind tálentomai-ra nézve igen erős vólt: de Pitt Úrnak bátor maga viselete, és ellene való viaskodása által még is meg aláztatott. Pitt Úr állandó maga viselete mel-lett, mélyen bélátó, éles, és egyenes éſzſzel bír; hideg vérrel és állhatatos ſzorgalmatossággal dol-gozik. A' maga meg-alázás (modestia) olly nagy mértékben tulajdona, hogy gyakran másoktól ta-nátsot kérni nem ſzégyeli. A' beſzédjében világos, ritkán mond kétſzer egy dolgot, alig kever valamely illetlen gúnyolást vagy vagdalódzást be-ſzédébe, magával mindenkor bír, állhatatosan meg marad a' fel vett dolgok mellett: mesterségesen elő adja ellenségei beſzédjét, 's erőssen ellenek ſzegezi magát, noha nem mindég jó ki mene-tellel. Több órákig magára tudja vonni halgatói-

nak figyelmetességét, még a' hírtelen, és kéſzület nélkül való feleletei által is; melly réſzében az ékesen ſzóllásnak Fox vetélkedő társán kívül sénki hozzá nem hasonlít. Szava harsány (hasító), halkal ſzóll, de a' kellemetesség benne is hibázik, mint többnyire minden Anglus Orátorokban. Majd nem egyedül maga áll ellent a' közönséges gyülésekben az ellenkező Félnek, melynek tagjai ötet tálentomokra nézve felyül haladják. Az önnön haſzon keresésnek benne semmi nyoma nem találtatik, fösvényen bánik a' közönséges Kints Tárral, maga is keveset költ, mértékletesen él, és magánosan; sem bor, sem aſzſzonyok után nem ásítozik. Igyekſzik, hogy mennél ritkábban jelennyen meg a' Nemzetebéli több Nagyok között, a' kiknek társaságokban eröltetett a' maga viselete. Közönséges figyelmetességet érdemelt Pitt Úr, kiváltképpen nagy eſze, tökélletességei, és jó erköltse által, noha a' közvélekedés nagy hibákkal vádolja némelly Polítikai tselekedeteit. Ambár mostanában a' Ministeriumból maga ki lépett, melyben magát ifjú korában nagyon meg külömböztette, noha ezen időben közönségesen mindent a' gyönyörüségnek ſzokott az ember feláldozni: úgy mutattyák mind az által a' környülállások, hogy még idővel nem tsak viſzſza lép, hanem állandó is leſz Pitt Úr ezen síkos méltóságban. Egy ideig Pitt Rennes városában vólt, a' hol meg tanúlt Frantziáúl, noha a' Frantziákat nem ſzenvedheti.

Olaſz Orſzág.

Róma Jun. 24-én. Már bizonyosan tudódik, hogy a' Frantzia papoknak Párisi zsinatja, a'

Pápa Ő Szentségét meg nem hívta: melly ha meg történt vólna, a' Pápa kétség kívül azt tselekedte vólna, a' mit illy esetben tselekedni ſzokás. Ő Szentsége ezen dolog eránt való gondolatját minden Katholikus Püspökökkel tüstént fogja közölni. Consalvi Cardinális Párisi útjának, a' papok ott való gyülésével, semmi közi nintsen.

Frantzia Orſzág.

Páris Jul. 6-dikán. Mengsnek, ama' híres kép-írónak, ki 1779 ben Rómában meghólt, a' fia, ide érkezett, Attyának sok rajzolatit magával hozván, mellyekből még az ide való képes Kabinétban egy se találtatott.

Páris a' Jul. 11-dikén költ hivatalbéli Újság ezen nevezetes dolgokat közli: Az Angliai Parlamentom Windham nevü tagja, az előbbeni Ministerium egéſz plánumát igy adja elő azon feleletében, mellyet mondott a' Ministerekkel ellenkező Tagoknak a' Parlamentomban, hogy t. i. Anglia ugyan akar Frantzia Orſzággal békességet kötni; de úgy hogy minden el foglalt Koloniákat (Napkeleti, és Napnyugoti Indiában fekvö birtokokat) magának meg-tart. Ha a' Frantzia Kórmányſzék is éppen úgy gondolkodott vólna; Velentzét, Stájer Orſzágot, Karinthiát, Kárnióliát, Istriát, Dalmatziát, Német Orſzágnak felét, Nápoly Orſzágot, Hollandiát, a' Cisálpiniai Respublikát, Helvétziát, az is meg tartotta vólna magának, és Portugallia Spanyol Tartomány vólna. De minden el foglalt Tartományi közzül, tsak a' leg tsekéllyebb réſzt tartotta meg magának, a' többit viſzſza adta, és

ismét viſzſza állította Európában az egygyerányuságot; (aequilibriumot) mivel a' Frantzia nép oda haza tsendességben, azokkal a' hatalmasságokkal pedig békességben akar élni, a' kik ő néki békét hagynak. — Hollandia, Helvétzia, és a' Cisalpíniai Respublika függetlenek. Frantzia Orſzág öt millióval ſzaporította népinek ſzámát, és ollyan Orſzágokat adott viſzſza, mellyekben a' lakosok ſzáma többre megy 30 milliónál. Austria Lengyel Orſzág fel-oſztásakor 4 millió embert kapott. Az alatt, mig Anglia frigyeseinek a' ſzárazon békességet kellett kötni; az Oroſz, Svéd, Dánus, és Burkus ſzövetségbe állottak az Angliai Kórmány-ſzék ellen. Ha Pál Csáſzár meg nem hólt vólna, a' Koppenhágai ütközetnek (Apr. 2 dikán) más következései lettek vólna, mint Angliában reménlték. Sándor Csáſzár, a' ki a' maga Orſzáglásának kezdetét, a' közönséges békesség elő mozdítása által akarja ditsőségessé tenni, lágyabb eſzközökhez nyúlt: de azért nem fog arról el felejtkezni, a' mivel a' maga hatalmas Birodalmának tartozik. — Még egy népes Anglus hajós sereg van a' Báltikum tengeren. — Még Hannóverát a' Pruſzſzus birja. Windham Ex-Minister értelme ſzerént, kinek kinek meg kell azt magánál tartani, a' mit bír, következésképpen a' Pruſzſzusnak is meg kellene magának Hannóverát tartani. Ez a' Válaſztó Fejedelemség, a' Lünevilli békesség kötés meg-határozása ſzerént, sem Papi sem világi Fejedelemhez nem tartozik. Angliának a' Hannovera el-veſztéséből ſzármazott kára, a' honnan a' Pruſzſzus egy milliónyi haſznot húz, eléggé ki pótolódott, azok által a' magazínu-

mok által, mellyeket a' Dániai ſzigetekben talált Indiában. Mindezekből a' következik 1.) hogy még soká kellene hadakozni, ha az egéſz Európát ollyan emberek igazgatnák, mint az Anglus Ex Ministerek. 2) hogy a' nemzetek mostani állapotjában, egynek sints több oka arra mint Angliának, hogy attól a' feltételtől el-álljon, hogy a' békesség idején meg kell mind azt tartani, a' mi hadakozás által vevődött el másoktól. 3.) hogy az Angliai új Ministerium egyedül az által mutathatja ki a' békesség eránt való ſzeretetét, ha az egy erányúságnak ſzükséges vóltát meg esmeri. 4.) hogy azok a' dühös emberek, a' kik örökké a' hadakozást kívánnyák, a' Kabinétokból ki tiltódjanak, és télvíz idején hajókra rakattatván, hazájokból, egynéhány eſztendőre, az Arábiai puſztákra, 's az ütközet hellyére küldődjenek, hogy az emberiséget tanúlják meg: mert azok leg inkább, mind félénkények, a' kik a' Kabinétokban a' hadokozásra, a' halálra és az életre tele torokkal kiáltyák a' magok voksokat.

Páris Julius 12-dikén. Az Égyiptomi dolgokról, következendő értelmű tudósítást olvasunk a' hivatalbéli Újságban, a' Moniteurben: „Generális Menou 6000 emberrel van benn az Alexándriai sántzokban; 1500 emberből álló lovasság és gyalogság gyüjtött öſzve eleséget a' Bahirehi Járásban. Belliard és La Grange Generálisok, Májusnak 17 dikén 10,000 emberrel jöttek ki Kairóból, hogy a' Nagy-Vezért Belbeisnél meg-támadják. A' tsata 19-dikére vólt meghatározva. Mi ezeket jobban tudjuk, mint az Anglusok: mivel a' mi tudósításaink sokkal új-

jabbak az övéknél. — Tovább Murád Bey, és három ő alatta vólt Bégek el-veſztek, és a' Mamelukok, mind el-ſzélyedtek. A' Mamelukoknak egy réſze felsö Ègyiptomot birja, a' Frantziák uralkodása alatt. — Ha a' Frantzia Generálisok egymás között meg nem hasonlottak vólna; a' Mártzius 21 dikén történt ütközetben, az Anglus Seregek semmivé tétetödtek vólna."

„ Gantheaume Admirális utóbbi tudósítása, melly Junius közepén költ, igen örvendetes, és az Anglusoktól, a' közép tengeren történt tsatáról került tudósításokkal ellenkező. — Blankett Ànglus Admirális, tsak 260 emberből álló sereget vitt magával Sues-hez, a' veres tenger tsúttsánál Ègyiptomban fekvő városhoz. Az Ànglusok a' békességről, és a' ſzárazon lévő Európai tartományokban uralkodó tsendességről költött ſzámtalan hamis hírekkel akarják magokat vígaſztalni. Majd azt hírlelik, hogy a' Nápolyi Királynak és a' Sz. Pápának le kelletik mondani birtokairól, holott mind ott, mind itten mindenek tsendességben vagynak; majd pedig azt mondják, hogy a' Pruſzſziai Király valaki ellen háborúhoz kéſzülne. Azomban a' Pruſzſziai Király Hannóvera tartományában katonáit máig is benn tartja a' Frantzia Respublikának egygyet-értésével. Azt a' hírt is az Anglusok költötték, mintha némelly el ereſztett Ministereket, megént az elöbbeni helyekbe akarnák viſzſza tenni. Ki nem esméri a' Római Csáſzár állhatatosságát a' Köz-jóra intézett dolgoknak végre-hajtásában? Hát Fö Hertzeg Ká-

roly gondolkozásai, 's jóra való törekedései nem esméretesek é? Egéſz Európának ſzüksége van a' tartós békességre: nem gondolkozhatik ez tehát az új hadakozásokról. Azt is hántorgatják, ha valyon Florentziába megy é az Új Hetrúriai Király, vagy Nápolyban telepedik meg; és ha a' vólt Toskánai Nagy-Hertzeg Bavariát nyeri é el előbbeni orſzágáért; 's végre, ha a' Szárdíniai Király Rómában fog é királykodni? — A' Toskánai Király Toskánában fog uralkodni. A' Toskánai Nagy-Hertzegnek Német orſzágban fog a' kára meg-fordíttatni a' Lünevillei békesség-kötés értelme ſzerént, a' mellyre Német orſzág, 's minden Európai Fejedelmek reá állottak. A' Szárdíniai Király pedig, önként választotta Cagliari-t lakó helyének?"

Páris Jul. 13-dikán. A' most múlt háborúban leg inkább elhíresedett Frantzia Fél-Brigadák, minnyájan az Angliával által ellenbe lévő partok körül táboroznak. A' győzhetetlen nevű Fél Brigada Dünnkirchennél; a' rettenetes nevű pedig, melly a' Latour d' Auvergne ſzívét arany tokba hordja magával, Boulognénál fekſzik. — Vagy 2 eſztendő ólta külömb külömbféle változásokon mentek által nálunk minden névvel nevezendő lábbeliek: leg nevezetesebbek vóltak a' tsónak vagy ketsege órrúk, de ezekkel már egéſz zen felhagytak mind a' férjfiak, mind az Aſzſzonyok. Most már a' minden sar (stékli) nélkül való tzipellőket is kezdik a' Dámák elhagyni, és helyettek magos sarkos tzipellőket hordani, a' melly a' tyuk ſzemek tenyéſztetésére nem is roſz. —

Páris Július 14-dikén. A' Moniteur nevű Új-

ságban ezen fontos tudósítás vagyon, hogy Consalvi Cardinális azon követtségnek végre hajtásában, a' melyben Pápa Ő Szentségétől küldetett vólt a' Párisi Kórmányszékhez, igen szerentsés vólt. Mi lett légyen ezen követtségnek tzéllya nem mondatik. — A' helyett, hogy a' Portugalliával való békességet hirdetné a' Moniteur, azt írja; hogy azon 20 ezer emberből álló Frantzia seréghez, melly most Portugalliában áll, még 30 ezer ember fog nem sokára ugyan oda útnak indíttatni.

Strasburg Július 15-dikén. Lodi nevű Frantzia hajón Égyiptomból haza jött, egy magános személyhez ide útasított levelében, következendő nevezetes dolgok olvastatnak: Égyiptomban nem a' leg jobban folynak a' dolgok, mellynek két oka van, egygyik Menou és Reynier Generálisok között való egyenetlenség; másik az a' rettenetes pestis, melly kevés idővel az Anglusok ki-szállása előtt, Kairóban és Felső Égyiptomban ki-ütött, melly miatt nem lehetett a' Frantzia seregeket öszve gyűjteni, és az Anglusokat, minekelőtte Égyiptomban el-terjedtek vólna, mindenfelől meg támadni. Mikor ez a' hajó Alexándriából el jött, már akkor 50 ezeren lettek ennek a' szörnyű pusztító döghalálnak áldozatjává. Kairóban naponként 1000-en halnak meg. A' Frantziák közzűl is sokat el ragadott ez a' pestis. Felső Égyiptomban 6 Bégek, azok között Murád Bég, és mintegy 1200 Mamelukok hóltak meg. A' Frantzia Generálisok között vólt egyenetlenség leg inkább onnan származott, mivel Menou és Reynier a' hadakozás plánumokban egygyet érteni nem tudtak; és utóljára an-

nyira ment a' dolog, hogy Reynier, Damas, és Daure Generálisok, Frantzia Orſzágba, az említett Lodi nevű hajón haza mentek. Ha tsak a' Gantheaume Admirális hajósserege, Égyiptomba valahogy segítséget, nem ſzállít, kéntelen leſz Frantzia Orſzág Égyiptom nélkűl ellenni.

Dánia.

Koppenhága Juniusnak 11-dikén. Úgy olvassuk, hogy a' Muſzka Csáſzár Ministeriuma és Lord St. Helens Anglus Követ között ezen 10 tzikkely állíttatott meg.

1-ső Valamint magok közt a' két Hatalmasságok közt, úgy ezeknek jobbágyi (Alatta-valói) közt békesség és barátság legyen.

2. Mind a' két fél egyaránt fog bánni a' kereskedésre nézve azzal a' nemzettel, a' melly kettőjök közzül valamellyikkel hadakozni fog.

3. Az olly Hatalmasságoknak hajói, mellyek sem egygyik, sem másik hadakozó féllel nem tartanak, bátran mehessenek a' hadat folytató nemzet partjaihoz és kikötőhelyeikbe, és az ollyan hajóktól tsak azt lehessen el venni, a' mit az ellenségnek a' hadhoz való kéſzűletre nézve vinnének; egyéb portékái pedig a' hadba elegyedett jobbágyoknak is, ſzabadok legyenek: azonban a' mellett változást ne ſzenvedjenek azok a' különös egygyezések, mellyek talán a' had idején el-vétetni ſzokott portékák eránt, más Hatalmasságokkal kötődtek. Mind a' két Hatalmasság ſzoros parantsolatot ád a' maga hajós Kapitánnyainak, hogy a' tiltott portékákat hajóikon el ne duggassák.

4. Mivel legyen a' hajó megrakva, azt tsak hadi, és ne más hajó vi'sgálhassa, és ha ez egy olly kereskedő hajót akar meg motozni, a' mellyet neutrális hadi hajó késér, attól egy ágyú lövésre álljon meg. A' hadakozó fél hadi hajójának Kapitánnya egy kis hajót küldjön a' késérő hajóhoz, melly által, hogy ez a' kereskedő hajót késérheti-é, és hogy az kihez tartozzék? meg tudhassa, és ha mindent rendben találván, gyanúnak helye nem leſzſz, úgy további motózásnak is helye ne legyen. Ellenben a' késérő hajó magát egy ideig, még a' hajó meg visgáltatik, mellynél a' késérő hajóról egynehány tiſztek jelen lehetnek, magát viſzſza tartóztassa. Ha a' késérő hajó ſzükségesnek látná a' visgálást, értsen egygyet, adja azt értésére a' késérő hajó Kapitánnyának, és a' kereskedő hajót a' hadakozó félnek leg közelebbi kikötőhelyébe vigyék bé, hogy ott vígyázva meg motózhassák.

5. A' hadakozó fél hadi hajójának Kapitánnya felel az illyen általa meg tartóztatott hajóknak költségéről és káráról: ha pedig tovább megy, mint a' parantsolatja tartja, meg büntetődik. Ellenben a' késérő hajók, ha őket megakarják tartóztatni, nem erőſzakoskodhatnak.

6. Ez a' tzikkely illeti a' törvénykezés módját, mellyhez mind a' két fél tartja magát.

7. Nem fogják el hinni, hogy a' hajó az é a' nemzeté, mellynek záſzlóját ki-teſzi, ha tsak a' Kapitánnya és a' rajta lévő embereknek fele is nem abból a' nemzetből való.

8. Ez az egygyezés minden tengeri hadakra ki-terjed, és a' kereskedés állandóúl e' ſzerént megy.

9. Dániának és Svétziának hajói, és tavaly meg-ſzállott birtoki viſzſza adatnak, ha ehéz hozzá állanak.

10. Mind ezeknek meg állítása két hólnap alatt, vagy ha lehet elébb is, történjen meg.

Most már hitelesen tudjuk, hogy a' múlt Aprilis másodikán, midőn magunkat az Anglus hajós Sereg ellen védelmeztük, a' hajóinkon halva maradt 370 ember, kik közt 10 Tiſzt vólt. Sebet kaptak 650-en, kik közzül 104 en meg haltak: 546-en pedig, kik közt négy Tiſzt vólt, ki-gyógyúltak. Egéſz summája a' hóltaknak és a' meg sebesedteknek 1020.

A' Londonban lévő Dánus Követ 3545 font Sterlinget (35 ezer és 450 forintot) küldött a' 2-dik Aprilisi ütközetben el-estek özvegyeinek, és árváinak, melly summa az Angliai kikötőhelyekben, az akkor le-tartóztatva vólt Dánus hajókon gyült.

Elegyes Levelek.

Madrit Juniusnak 24-dikén. Azt rebesgetik itten, hogy azon Spanyol és Frantzia seregeknek egy réſze, mellyek eddig Portugallia ellen hadakoztak, Gibráltár vára ellen fognának rövid időn küldettetni (Gibráltár Spany. Orſzágban fekſzik, a' közép tengerbe való bé járásnál. Az Anglusok bírják).

Úgy halljuk Petersburgból, hogy köztünk (Svéd Orſzág) és a' Muſzkák között, a' kereskedés helyre állott.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 9.

Költ Bétsben, Szent Jakab Havának (Júliusnak) 31-dik napjan 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

Ő Csász. és Kir. Felségek a' múlt kedden estve jöttek bé ide Laxenburgból, 's más nap jókor reggel el kezdvén audientziát adni a' Fels. Urunk, megént negyedfél óráig délután, a' Hozzá folyamodó Ügyes bajos minden Renden lévő Emberekkel, tovább foglalatoskodott nyóltz óránál egy húzomban, 's többnyire mindég állva. Négy óra tájban ebédhez ültek Ő Felségek, 's minekutánna Fő Hertzeg Maximilián temetésénél is jelen kívántak lenni, estve hét óra tájban vilzza-tértek Laxenburgba.

Tegnap előtt, délutáni hat órakor tartatott a' Fő Hertzeg Maximilián pompás temetése. A' test már az előtt bé-hozódott Hetzendorfból az Udvarban lévő Templomba, a' honnan azután mind azokkal a' czeremóniákkal vitetődött a' Tiſzt. Capucínusoknál lévő Udvari kriptába, a' mellyekkel a' Fő Hertzegeket ſzokták el-temetni; azzal a' külömbséggel, hogy a' Német Rendnek egynehány nagyobb Vitézzei is drága Udvari hintókban mentek a' Test előtt. Ő Felségeken kivül jelen vóltak a' temetésen a' Fő Hertzegek is, a' Fels. Csáſzár Testvér Öttsei, és Hertzeg Albert Ő Királyi Hertzegségek.

A' múlt hónapokban útaztak innen Párisba egynehány gazdag urasságok és aſzſzonyságok, kik egéſz árkusokat töltenek bé azon hivságok, és bújálkodások (luxus) le-írásával, a' mellyeket látnak ottan mind az öltözetekben, mind pedig a' házi eſzközökben — bútorokban. Némelly kereskedö aſzſzonyoknak az ágya, annyi Német-alföldi drága tsipkékkel 's igen fínom patyolatokkal van fel-ékesítve, hogy a' mi pénzünk ſzerént, nyóltz ezer forintba kerül az. Az aſzſzonyok olly ki-válogatott ízlésü ruhákban járnak, hogy a' Bétsi gazdag iffiú aſzſzonyságok fel nem vehették ottan az innen magokkal oda vitt finom 's az utólsó mód ſzerént ſzabott köntösöket, hanem mind új ruhákat kelletett ott tsináltattni magoknak, hogy azokban a' Párisi új világ előtt meg-jelenhessenek. A' ſzeles 's betyárkodó iffiak olly fel kötik a' mejjek táján a' nadrágokat, hogy már lájblit (mejjrevalót) nem is viselnek. A' hajakat a' homlokokra lefűsülik, 's a' ſzemeket velek

úgy bé takarják, hogy miattok jól nem látván; sokszor egymásba öklelőznek. — Hátúl pedig, a' nyakok tsigája felé, tsak nem egészszen el-beretválják a' hajokat, 's hogy puszta fejek nagyon szembe ne tüúhessen, az öltő ruhájok gallérába vas drótot dugdosnak, 's az által a' gallért egész a' fejek feléig hátúl fel-tornyozzák. — A' nevelés és a' tanítás nagyon meg-tsökkenvén a' Revolutzió ideje alatt, a' jól nevelt és tanúlt iffiú a' leg nagyobb ritkaság közzé tartozik most ottan. A' fel serdült iffiak többnyire tsak a' testi gyakorlásokra adták magokat, a' millyen a' tántz 's a' t. Soha se vólt annyi derék tántzos iffiú Párisban, mint mostan. Akármelly Teátromba is oda illenének első 's második Tántzosoknak. Ha a' Consulok, vagy mások bált adnak, abban az iffiak többnyire frantzia Quadrille-t tántzolnak, hozzá-foghatatlan tökkélleteséggel. — De ebből is áll minden tudományok. Hanem most már a' nemzeti nevelés és tanítás más lábon fog állani. — Az új tiszteiet-tételek közzé tartozik az most Párisban, hogy a' szép nem allja virágokat visz ajándékba a' vendég-fogadóba meg érkezett idegeneknek. A' Bétsi iffiú aszszony szobájában, hirtelen ott terem két illyen aszszony virágokkal, a' mellyeket a' Bétsi Dáma nyájas beszédei között el-vett, 's két arannyal meg ajándékozza a' Párisi hal árúló, most virágokkal kedveskedő aszszonyokat. Meg köszönték ök ugyan a' gazdag ajándékot, „de, úgymond, ez tsak nekünk kettönknek való, hanem még vagy harmintzan vagynak oda le a' kapunál, kik is a' hasonló ajándékért, hasonló ajándékot várnak Aszszonyomtól.“ Ez

tsak el-ijedt, 's egy ſzobába vette magát a' Párisi Flora isten-aſzſzonyok elől, 's alattomba a' Politziánál jelentést tétetett a' ſzemélyes bátorságára nézve, a' melly már veſzedelemben kezdett forogni a' ſzemtelen ajándékozók miatt.

Mára (péntekre) várják ide ebédre Cs. K. Ő Felségeket Laxenburgból, Kik is a' Fő Hertzeg Maximilián-ért ma estve tartandó Vigiliákon, hólnap pedig a' Halotti Misén meg fognak jelenni az egéſz Cs. Kir. Familiával, és a' külömbféle Rendek Vitézeivel, 's egyéb Udvari Méltóságokkal egygyütt.

Magyar Orſzág.

Acsa (Pest Vármegyében) Júl. 13-dikán: — A' mi vídékünkön a' ſzük ſzéna bé-takarítással már egéſzſzen kéſzen vagyunk; de az olly kevés, hogy itt körül belől tsak harmad réſznyi, vagy leg fellyebb felénnyi ſzénánk vagyon, mint ſzokott más közönséges jó ſzéna termő eſztendőben lenni. A' ſzénánk ſzük vólta felől majd minden réſzen panaſzolkodnak, az Ipoly mellyéket ki vévén, a' hol azt állítják, hogy jó ſzéna-termés vólt. Az aratás jobb vígaſztalást ígér, ha tsak a' borongós ég az eránt való reménységünket a' gyakor esözések által meg nem háborítja; az aratásunknak első hete ugyan meg lehetősen ment, de a' mostani hóld újság igen homályos fellegek közt kezdi uralkodását, és félő, hogy tartós ne legyen az essőzés; főképpen ha a' mi köz Kalendáriomunknak, (a' Naſzaly hegye és erdők gőzölgésének) hiſzünk, vagyon mitől tartsunk. Az őſzi gabonánk igen ſzép, tellyes ſzemű és jó kalálzos, hanem a' tavaſz-gabonáinkban, kivált

némelly helyeken, igen sok üſzög látſzik. A' gyümöltsnek éppen híre sints nállunk, kukoritzát valamit tsak reménylünk. Réteinkről is talám fog valamit ſzénánk ſzükségén a' jól indúlt sarjú könnyíteni. Szüretet, ha még veſzély nem éri, azt is igen középſzerűt várhatunk. A' bor már itt 7 forint, 's több is akója. A' Kortsmákon mindenütt 7, 8, 's több kr. itzéje. Minden drága, a' pénz ſzük.

Anglia.

London Julius 2 dikán érkezett meg Demeraryból, 's Szurinámból (Amerikából) 160 hajó rádmézzel, kávéval, pamuttal (gyapattal) rakodva. Az egéſz hajós-sereg 230 hajóból ál ott. 60 Nevfoundlandnál hátra maradt közzülök. Ezeket még várják: de az a' híre, hogy 15-öt már el-tsíptek belölök a' Frantziák. — Herschel csillag-visgáló, a' Királyi társaság elött nem régen egy irást olvasott fel, mellyben bé-bizonyítja, hogy a' napot ſzínes nedvességen sokkal jobb nézni, mint ſzínes üvegen kereſztül. Ö e' végre veres bort, vagy vízzel böven meg-elegyített tentát ſzokott venni. Ezen az utólsón kereſztül a' nap mint a' hó olly fejérnek látſzik. Tsak a' tsupa víz is sokat el veſz a' nap súgárinak hévségében.

London Jul. 8-án. A' Portugalliából hozzánk érkezett hajók, a' sok oda való, Porto nevű borokon kivül, által hozták mind azon ide való Kalmárokat is, portékájokkal egygyütt, a' kik eddig ottan laktak. — Portugallia réſzéről helybe van a' kötött békesség hagyva, de nints még Frantzia Orſzág réſzéről. — Arról már kételkedni nem lehet, hogy Speedwel nevű Anglus 16

ágyús hajó, 9 kereskedő Spanyol hajót, és e' mellett egy 36 ágyús hajót, el-fogott, és Málta szigetébe vitte. — A' napokban a' Király, Felséges Familiájával Southamtonba érkezvén, a' lakosoktól olly szíves örömmel fogadtatott, hogy a' Királynét így szóllította meg: „itten nints Regementre szükségünk, hogy bennünket őrizzen.“— Kairó várossáról, mellynél van most az Égyiptomi hadnak féſzke, azt írják, hogy benne 400 ezer ember lakik, nagy helyen fekszik, és 200 Török templom, vagy Mosé számláltatik benne. A' körülötte lévő dombos helyeken állanak az erősségek, és a' Frantziák most azokba vették magokat. Tölünk még most is viszik Égyiptomba az ott lévő Anglus Katonaság számára a' kőszenet: mert ott a' tüzelő-fának leg nagyobb szükiben vagynak.

Olasz Ország.

Róma Júl. 4-dikén. Régenten bizonyos adót kelletett a' Nápolyi Királynak adni, Sz. Péter és Sz. Pál napján Pápa Ő Szentségének. Egynehány esztendőkkel ez előtt le hagyott ugyan erről az adóról a' Nápolyi Király, de VI dik Pius Pápa protestált az ellen, 's az adóra való jussát elő-hordta. E' folyó esztendőben is el maradt a' hajdan szokásban vólt adó: Pápa Ő Szge tehát ennek el múlasztása ellen mostan is protestált. — Velletriben 50 rosz emberek, a' kik az ottani igazgatás módját fel akarták forgatni, mind el fogattattak. — Ezen hónap 28 dikán fordúl elő a' Pápa előli ülése alatt annak meg-visgálása, ha valyon Hess Crescentzia Apátza szüzet a' Szentek közzé leheté számlálni? Ebben a' dolog-

ban Cardinális Somaglia léſzen a' tárgyot elő-adó (referens) tag.

Frantzia Orſzág.

Páris Júl. 13-dikán. Bonaparte Fő Consul, a' maga külömben erős testének a' sok munka által lett meg-rongáltatását, éppen azzal a' tsendes lélekkel ſzenvedi, mellyel a' hadnak veſzedelmeit tűrte és ki-állotta. Sénki sem látja őtet az ő tsendes Malmaisonjában — mezei lakó-helyében — vagy fel-háborodva, vagy zúgolódva. El bádjatt testének erősíttésére mindennap 4 órát ül lágy meleg feredőben, ezután beſzéllget a' Ministerekkel. Maga múlatságára sétál a' háza körül és laptázik, mellyben Isabey Képíró, a' kit Bonaparte az ő egygyügyű (nem fenn-héjázó) terméſzetéért kedvell, rendſzerént réſzt veſzen. Kivűlette kevés ember férhet közel Bonapartéhoz. Isabey Bonapartét zöld kurta ruhában igen ſzépen le-festette. Egygyik keze a' kebelébe, másik a' 'sebjébe van dugva. Nagyon ſzembe tűnik ezen a' képen a' tsendes lélek, a' nagy dolgokról való gondolkodás, és a' pompa nélkül való méltóság. — Gróf Kobentzel nem vólt jelen azokon a' vígságokon, mellyeket itten a' Livornói Gróf tiſzteletére adtak. — Moreau ról azt mondják, hogy egy állandó hadi-tanátsnak Elől-ülője leſz. Massena, Bernadotte, Lasnes és Augereau vagynak, mint Generálisok, az Anglusok ellen való próbatételre ki nevezve; az az, hogy azon a' kesken tengeren, melly Anglia és Frantzia Orſzág között fekſzik, által hajókázzanak a' Frantziák, és nagy erővel, réſzſzerént Angliába rontsanak, réſzſzerént pedig Hiberniá-

ba; és az ehez való kéſzület, több tsupán ijeſztgetődzésnél.

Más Levél ugyan Párisból Juliusnak 14-dikén. Tegnapelött vólt a' második ülése a' zsinatnak. A' végezéseikről még eddig tsak ennyit tudunk: hogy ők, t. i. a' Frantzia Püspökök 's egyebek, mint a' Katholika kereſztyén Romai Anyaſzentegyháznak, és a' Szent Széknek, melly az egygyességnek közép pontja, ſzoros követői, a' Pápát az Ekklésia látható fejének, a' Kristus első Helytartójának, és minden hívek közönséges Attyának meg-esmerik. Tiſztelik benne az elsőséget (Primatia) és az ezzel járó méltóságot, hatalmát és jussait, a' mennyiben ezeket az Anyaſzentegyház, a' Szentírás, és a' kézről kézre adott ſzokás, (Traditió) meg-esmerik. — Ragaſzkodnak azon eredeti, és közönséges Egyházi rendtartáshoz, mellytől függött a' régi Frantzia (Gallicana) Ekklésiának ſzabadsága. — A' világi törvényekhez való ragaſzkodást 's azokhoz való hűséget, az isteni, és termeſzeti törvényekkel meg-egygyező kötelességnek lenni tanítják. — A' haza-ſzeretetét, annak óltalmazását, a' köz terhek viselését, olly közönséges kötelességnek esmérik, hogy abban az Egyházi Rend, tanítóknak is, de példa-adónak is köteleztetik lenni. Az Orſzágló-ſzéknek van jussa, hogy a' Papi Rendtől hűséget kívánjon. A' ki azt állítaná, hogy a Papi Rend az Orſzágnak hűséget, a' Pápa engedelme nélkül, nem ajánlhat, olly hibát ejtene, melly az Isten beſzédével, az Atyák hagyományával, és a' Szentek példájával ellenkezne, az Orſzág nyugodalmának veſzedelmes, söt maga-

nak a' Szent Széknek is ártalmas vólna. És az illyen hiba után való indúlás nem egyéb vólna Országh háborításnál. — Nem elég pedig tsak meg ígérni a' hűséget, hanem mikor a' ſzükség kívánja, annak fenn tartását is elébb kell segíteni. Ha valakinek a' ſzívében valami lappang, a' mi ezekkel ellenkezik, azt a' jó-lelküséggel megegygyeztetni nem lehet. — Ezeket a' végzéseket a' Papoknak a' prédikálló-ſzékből ki kell hírdetni.

Páris Jul. 14 én. Hogy Domingo ſzigetének mind meg tartását, mind egéſz meg hódoltatását a' fekete börű fő Generális Toussaint vitte véghez, az bizonyos; de hogy ezt, a' maga kedvéért tselekedteé, vagy a' Frantziakéért, azt tsak az idő mutatja meg. Ez a' nevezetes ember Domingóban Cap français-tól nem meſzſze fekete ſzüléktől, kik rabſzolgák vóltak, ſzületett 1747-dik eſztendőben. Most 57 eſztendös, és a' termete közép ſzerű. Minthogy már ifjúságában ki tört belöle, hogy tsak alkalmatossága legyen, még nagy ember leſz belöle, az oda való ültetések (plantatiók) gondviselője gondosan nevelte, ſzabadon botsátotta, meg-kereſzteltette, a' Katholika vallásban nevelte, haſznos tudományokra tanította, és sok féle dolgokat bízott reá, mellyeket ő mindenkor még jobban el igazított, mint az elöljárója reménylette. Mikor a' Frantzia Fel zendülés ki ütötte magát, és annak a' híre Domingóba is elhatott, Toussaint-nak is a' jött a' fejebe, hogy valamit próbáljon. Frantzia újságokat jártatott, hogy a' dolgok mibenlétét tudhassa. Mikor a' had a' Frantziák és Spanyolok közt

ki-ütötte magát, ezek sokat ígértek neki; sőt minden Szeretseneknek ſzabadságot ajánlottak, hanálok katonáskodnának. Toussaint, és a' kik vele tartottak, oda is állottak. Mikor pedig meg-hallotta, hogy a' Frantziák a' feketéket meg hivták, a' maga követőivel haza tért, Domingót egy ideig függetlenné tette, és a' kereskedés eránt majd Angliával, majd az Éſzaki Amerikabéliekkel, majd más hatalmasságokkal alkudozott; 1801 nek a' kezdetével végre, bizonyos fel-tételek alatt, Domingot a' Frantziák hatalma alá adta. - Az ő lakó-helyéről Emery-ről azt mondja egy, kevés eſztendők előtt ottan meg-fordúlt Német útazó, hogy az igen kies helyen fekſzik, a' régi Spanyol határtól 3 mért-földnyire. Az épületek magas síkságon vagynak, mellyek mellett a' kávé termő földek a' viz partján fekü ſznek. A' környéket köſziklák foglalják körül. Ő maga a' feleségével ſzépen él, gyermekeivel jól bánik, 's abban, hogy másokkal jól tegyen, fáradhatatlan. Nála minden ember örül, 's mindeneken az illendőség, és rendes magok tartása tünik ſzembe. A' gyemekei ſzolgálnak neki; a' felesége a' kávé tenyéſzés körül dolgozik, ki is 42 eſztendős. Innep napokon feleségével, 's több kereſztyén hozzá tartozóival egygyütt Misét halgat, és a' Missionarius Papnak tanításain órákat tölt.

Páris Jul. 15 én. Már nyughatatlankodtunk az Elsö Consul egéssége felöl, midőn három nappal ez előtt az Operába jött véletlenül, kit a' nézők éſzre-vévén, nagy öröm-kiáltással fogadták. Még nagyobb mértékben jelentette ki a' temérdek sok nép fel-gyógyúlásából vett örömét a' tegnapi

napon, mellyen a' Frantzia Revolutziónak kezdetét, — melly rörtént 1789-dik Jul. 14-én — olly pompával 's közönséges vígságban töltötték a' Párisiak, 's az Orſzágnak sok más ſzegeleteiből is oda gyült Frantziák, hogy azt telyes lehetetlen le-írni vóltaképpen. A' miólta Páris áll, soha illy ünnepet nem látott. A' magát múlató nép, mellynek ſzáma fél-millióra fel-ment, egéſz nap, estve 's az éjtſzakán által is külömb külömbféle tántzokban, mindenféle musikákban, Pántomiákban, mesterséges tüzekben, ki-világosításokban vigadozott, és gyönyörködött. Garnerin is a' levegöbe fel-ment negyed magával, 's tsak hamar el-enyéſzet a' nézö sokasság ſzemei elöl. Három óra múlva le-ſzállott Páristól 15 mértföldnyire. Ez az ünnep nem került többe a' Kórmányſzéknek 300 ezer livránál (120,000 forintnál).

Miként nevelödjenek a' Gyermkek mostanában Frantzia Orſzágban, egy Párisi Journálnak tudósításaiból hozzá lehet vetni, mellyek ebböl állanak: hogy 5 hónapok alatt, abban a' kerületben, mellyben Páris fekſzik, tolvajságért 75 gyermekek ítéltettek meg, kik 16 eſztendösnél mind ifjabbak vóltak. 49-en ítéltettek árestomba, 26-an a' ſzüléikhez viſzſza-küldödtek. Nem lehet azomban ebböl azt gondolni, hogy a' meg lett emberek még többet loptak, mert kivilágosodott, hogy Párisban a' tolvajoknak több mint fele, vagy roſzſz nevelésü, vagy gonoſz erkölcsü, vagy pénzen ki-bérlett gyermekekből áll. Ez a' következése annak, hogy a' vallást, és jó erkölcsöt el mellözvén, eddig tsak a' Revolutziónak lelkét gyarapították bennek.

Nevezetes elegyes Levelek.

Egy nevezetes Író ezt a' kérdést teſzi fel: Valyon lehet e' reményleni, hogy a' Békesség Anglia és Frantzia Orſzág között rövid idön hellyre áll? Mellyre azt feleli: Tegyük fel, hogy a' Frantziáknak az a' tzéljok, hogy Angliába ki ſzáljanak, melyben ha ſzerentsések leſznek, és Angliában győzedelmeskednek: úgy ſzükségesképpen meg kell lenni a' békességnek. De mivel ez tsupa bizonytalanság; próbáljuk a' fel-tett kérdést más óldalról fejteni meg. — Hogy mind a' két Hatalmasság hajlandó a' meg békéllésre, dátumokból tudjuk, és hogy nagy ſzüksége is vólna mindeniknek a' békességre, az is igaz: de hogy mitsoda fundamentomon lehetne öſzve békélleni, azt semmi emberi okosság meg nem állíthatja, hanem egyedül, vagy a' vak ſzerentse, vagy valami különös történetek, vagy a' fegyver. Mert két ollyan hatalmas nemzeteknek a' dolga forog fenn, mellyek közzül az egygyik Európában egéſz Orſzágokat, Respublikákat, 's Tartományokat hódított meg; a' másik pedig gazdag ſzigeteket és virágzó Kolóniákat hajtott hatalma alá. Amaz t. i. a' Frantzia Nemzet, minden el foglalt Tartományokkal ſzabad tettzése ſzerént bánik, azokat kezei között állandóúl meg tartani igyekezik; söt az Új Respublikákon, úgymint Batávián, Helvétzián, Cisalpínián, és Ligúrián való felső hatalomról sem akar le-mondani; úgy hogy mind ez ideig is annyira függenek ezek Frantzia Orſzágtól, hogy Rómától az ő hajdani adó fizető Tar-

tományai nem függöttek annyira. Mindezek már valósággal egy testé lettek a' Frantzia Respublikával, 's nem is lehetnek többé a' békességes alkudozások tárgyaivá. Az Anglus Nemzetnek ellenben, az eddig Európában, Àsiában, Àfrikában, Amérikában, 's itt a' Nap-nyúgotti Indiákon el-foglalt ſzigetek és Koloniák közzúl, a' Frantzia Kórmányſzék meg határozása ſzerént kellene némellyeket meg tartani, némellyeket pedig, úgymint a' termékenyebbeket, gazdagabbakat, a' több haſznot hajtó kikötőhellyeket, a' nagyobb erősségeket, söt egéſz Tartományokat kezei közzül kibotsátani, és vagy a' Spanyoloknak, vagy a' Frantziáknak viſzſza-engedni, a' kikhez azok ez előtt tartoztak. Melly kívánságra, az Àngliai Ministerium, akármelly hajlandó legyen is az a' békességre, lehetetlen, hogy reá álhasson.

De ennekfelette Hollándiának új lábra lett állítása; a' Scaldis vizén való ſzabad hajókázás, melly az Anglusok nagy kárával van egybe-köttetve; az Oráhiai Hertzeg' jövendő állapotja, mellyet lehetetlen, hogy az Anglusok hideg vérrel vegyenek; és Égyiptom dolgának valamely felé való el dűjtése, hogy a' Frantziák uralkodjanak é abban idővel, vagy az Anglusok: a' békességes alkudozások leg nehezebb tárgyai közzé tartoznak. Különösön pedig Égyiptom jövendő állapotját kell a' két hatalmasságoknak egymás-között meg állítani, minekelőtte a' békesség kötéshez fognának. Vagy a' Frantzia Kórmányſzéknek kell az Égyiptomi Koloniáitól vég bútsút venni, vagy Angliának kell arról egéſzſzen le-mondani, melly ennek minden esetre káros lenne;

mivel így Britanniának Indiákon való hatalma mindég veſzedelemben forogna, külömb külömbféle képpen meg-gyengűlne, és rövid idő alatt semmivé tétetődne. — De akármely káros lenne is ez Angliának, tsak ugyan többet érnének Egyiptomnál, Ceylon ſzigete Napkeleti Indiában, a' Jó-reménység Foka, Málta, Szurinám, a' Frantziák Nap nyúgotti Indiákon lévő, és a' Hollandusok Fűſzerſzám' termő ſzigetei, mellyeket a' Frantziáktól vett el Anglia. E' ſzerént, igen sok függ abban Angliától, hogy a' maga és Frantzia Orſzág birtokainak egygyenlő mértékre való vétele által, a' békesség meg-kéſzülését elő-mozdítsa. De azt mondja valaki: mit is lehetne Frantzia Orſzágtól kívánni, hogy az Angliával kötendő békességért mostani birtokaiból fel-áldozzon? Talám hogy a' Rhénus mejjékén nyert Német Tartományokat, vagy a' fel-tserélt Belgiumot adja oda? — Leg alább ha kívánságait mérséklené, annyit meg-nyerne, hogy Ponticherry (ez előtt a' Frantziák bírtoka vólt a' napkeleti Indiában) és a' napnyúgotti Indiákon el-veſztett ſzigetei ki pótolódnának. Azt a' nagy lelkűséget is meg-mutathatná a' Frantzia Kórmányszék, a' meg károsított Szárdiniai és Nápolyi Királyok, a' Pápa, az Orániai Hertzeg, és a' Burboni Ház eránt, hogy ezeknek állapotja, a' jövendő békességes alkudozások alkalmatosságával ſzeműgybe vétetődjenek, a' mi a' Respublikának semmibe se kerűlne.

A' többi nehézségek közzé tartozik még a' tengeri neutrálitás felől való nagy vetélkedés is, mellybe, úgy látſzik, hogy felettébb belé avatja

magát Frantzia Orſzág; ennek is el kell még a' békesség kötés előtt igazítódni. De mindezeken kivűl, mennyi kívánsága lehet még mind a' két Félnek, a' melly majd idővel jön mind világosságra; úgy hogy, sok más véres ütközetek után, a' békességes alkudozásoknak fő pantyai sem vóltak ollyan fontosok, mint itt a' mellesleg valók.

Mind ezekből a' jön ki, hogy igen meſzſze van még a' két Nemzet az egymással való megbékélléstől; és hogy azt a' veſzedelmes tsimbókot, melynek ki-fejtésétől függ egyedűl a' békesség, tsak a' vak ſzerentse, vagy valami különös történet, vagy a' fegyver óldhatja meg.

Frantzia polgár Durocnak Pétersburgban kedvesen fogadtatásáról, mellyről a' Frantzia tudósítások nem győztek eleget írni, az Anglus Újság-Levelek egéſzſzen más hangon beſzéllenek. Egy nevezetesen így ſzóll: „Durocnak, a' ki a' mi Követünk Sz. Helens előtt Pétersburgban meg érkezett, öt napot kellett ottan várni, míg a' Muſzka Ministeriummal való tanátskozásra bébotsáttatott. — Vette éſzre, hogy a' Csáſzár nem igen siet ötet látni. Keresett tehát alkalmatosságot, hogy a' Felségnek útjába eshessen. Gyakran meg jelent tsak magára egy inassal, majd a' Parádé piatzon, majd abban a' nyári kertben, mellyben a' Csáſzár és Csáſzárné gyakran sétálnak, tsak hogy ſzembe tűnhessen. Fő czélja az, hogy a' Csáſzárt a' Rhénus (Rajna) mellyéki jóſzágok pótolásának ki-tsinált módjára, reá vegye, mellynek oſztán a' Regensburgi Orſzág-gyűlése előtt akarják haſznát venni. Sokan kételkednek benne, hogy az ő küldésének haſzna lenne.“

Pétersburg Jun. 30-dikán. A' mai ide való Udvari Újságban ezeket olvassuk: „A' Római (Német) Birodalomnak Constitútzióját mindenkor maga épségében igyekezett fenn-tartani. II dik Katalin Oroſz Csáſzárné, kinek példáját a' mostan uralkodó Csáſzár követni fogja, 's ennek hathatós közben-járásában nagy bizodalommal lehetnek a' Német Papi Fejedelmek, a' kiknek éppen annyi jussok van a' további meg-maradásra, mint a' Világi Fejedelmeknek. — Ha Anglia mind hatalmában akarja azokat a' birtokokat meg tartani, a' miket másoktól el vett, akkor minden tengeri erővel-bíró Fejedelmek az ő hatalmától fognak függeni. Ha ki ereſzti kezei közżül az el-vett birtokokat, már akkor Frantzia Orſzágnak is viſzſza kell adni a' más Hatalmaſságoktói el-vett orſzágokat, és tartományokat 's a' t."

Hamburg Jul. 18 án. Juniusnak 17-dik napján állott helyre a' békesség Anglia és Muſzka Orſzág között. Már most az Anglus hajós-sereg ki megy a' Balticum tengerről, Hollandia 's Frantzia Orſzág ſzélei felé, a' honnan ha Angliába akarnak ki-ſzállani a' Frantziák, felette nehezen ronthatnak kereſztül a' tengeren, annyi sok Anglus hajók miatt.

A' Zürichi Elöljárók ſzokatlannak találták, hogy a' Lavater ki faragott képe, az oda való Templomba helyheztetódjön. Az árvák kertyébe fog tehát tétetni: de még eddig tsak fele gyült azon költségnek öſzſze, melly e' végre meg kívántatik.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDELMEVEL.

Nro 10.

Költ Bétsben, Boldog-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 4-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bétsből.

A' már egynehány eſztendőktől fogva Nuncius Apostolicus fővel, a' Sz. Pápa Követségében itten lévő Ruffo, ez előtt Érsek, most már Cardinális Ő Eminentziája, nem sokára Rómába megy innen, kinek helyébe a' Faeno-i Érsek, Serioli Úr fog ide jönni.

Feldmarsal L. Gróf Lichtenberg gyilkossainak már tsak nem egéſzſzen nyomába akadtak. A' kertéſzſze igen sokat ki-vallott, de a' vadáſzſza még eddig tagadja nagy meg általkodással. A' környül állások azt mutatják, hogy a' vadáſz boſz-

ſzúságból leve az ura gyilkossa. Ez egygyet értvén a' kertéſzſzel, mikor estve le vetkeztette az Urát, akkor lépett bé a' kertéſz a' ſzobába, 's a' Generális nyakának esett az éles görbe késével, a' milyennel t. i. a' fátskák ágait ſzokták le-vagdalni a' kertekben. — A' múlt eſztendőben meghólt Gróf Nádasdy Generális, nem ennek a' Gróf Lichtenbergnek a' leánnyát tartotta feleségül, mint az a' Jun. 14-dikén költ árkusunkban hibásan van elő adva, hanem ezen meg-öletett Gróf Lichtenberg Testvér Báttyának a' leányát.

Udvari Tanátsos Sonnenfels Úr azon munkáját, mellyet a' Vétkek büntetése körűl való voksok többségéről nem régen írt, a' Pruſzſziai Királynak meg-küldvén, az a' Felség ez eránt különös meg-elégedését nyilatkoztatta egy ſzép levele által, és annak bizonyságául, mennyire betsülje ezen munkát, a' ſzerzöt egy nagy arany érdem-pénzel meg-tiſztelte.

Tirolisból Julius 17-dikén. Az Ingenieurek fő Igazgatója János K. Fő Hg. ide váratik, a' ſzéleken lévő ſzoros útaknál kéſzülő erősségeknek meg tekintésére. — Junius 15-dikén nálunk rettentő égi háború vólt Vomp nevű faluban. Mikor éppen a' templomba vóltak, a' menykő a' tornyot meg ütötte, a' templomot öſzve futkosta, némellyeket az oltár körül a' földre vert: de a' kiknek tsak ugyan bajok nem lett.

Lembergből Jul. 8-dikán. Gyönyörködve ſzemléltük, melly ſzép pompával jött bé városunkba ezen hónap 6 dikán, ez előtt Vurmzer, most pedig Neuendorf nevét viselő Magyar Hu-

ſzár Regement. Leg elől jöttek az érdem pénzel meg jutalmaztatott Márs-fiai, azután nyóltz trombitások, kik a' muzsikához értök álmélkodásáig, hozzá hasonlíthatatlan ſzép nótákat fújtak, míg az egéſz Regement a' Generálitás házához bé takarodott; a' hol várta már öket a' Lotharingiai Hertzeg, Schustek, és Schmieder Generálisokkal egygyütt. A' ſzokott Salve-adás és könyörgés el végződése után, kvártélyokra oſztódtak ezek a' derék vitézek.

Magyar Orſzág.

Körmötz-bánya Julius 4-dikén (ezen eltévelyedett levelet elébb nem közölhettük) Méltóságos Beſztertze-bányai Püspök Szerdahelyi Gábor Úr Ő Nagysága Június 27-dik napján érkezett a' ſzent Bérmálás véget Városunkba, közönséges nagy örömünkre, Kinek is a' Nemes Városunk Érdemes Elő-járói, és a' Királyi Kamara és pénz-verő háznak nevezetessebb Tiſztjei ſzinte a' határ ſzéléig mentek hintókon eleibe, a' hol a' N. Városunk' Al-Nótáriusa Bláži Dániel Úr, rövid Deák beſzéddel fogadta és tiſztelte Püspök Ő Nagyságát. A' Kir. Nemzeti Oskola-béli Ifjúság 's annak Localis Directora, 's Érd. Tanítói a' Város kapuja előtt két rendbe állván, fej, 's térd hajtással tették meg a' magok tiſzteleteket. Ez után a' ſzámos harangok, és mozsarak zugásai közt bé-érkezvén Ő Nagysága a' városba, a' Kir. Gymnasium-béli Deák Ifjúság között a' Város nagy templomába ment, 's ott buzgó imádságát végezvén, 's egyſzer'smind a' népre áldást adván, a' Plébániára ment, a' hol sok Tiſztelkedő Papi,' 's vilagi Urak jelen létekben, igen ſzép Deák

Orátióval meg-tiſztelte Püspök Ő Méltóságát a' Királyi Gymnasiumnak L. Directora, kinek hasonló rövid és igen ſzívre ható beſzédben felelt Ő Nagysága, 's különösen ſzívére kötötte az Ifjúság gondos nevelését, főképpen az Istenhez való kötelességekre nézve. Minekutána Junius 28 és 29 dik napján négy ezer és hetven három ſzemélyeket meg-bérmált vólna Ő Nga, azon hónap utólsó napján viſzſza tért a' Szentkereſzti múlató lakásába.

Julius 3-dik napján, estve felé, olly nagy ſzélvéſz támadott hirtelen a' városunkban, hogy sok helyeken a' házok' fedeleit fel ſzaggatta, a' zsindeleket ſzéljel-hordta, a' vastagabb élő-fákat derekan ketté törte. Az vólt nagy ſzerentsénk a' sok károk között, hogy fél óránál tovább nem tartott.

Bártfáról Jul. 10-dikén. Soha még oly ſzámos vendégek az ide való ferdőbe nem vóltak, mint az idén, a' kik is külömbb külömbbféle múlattságokban gyönyörködtetik magokat. Erre való nézve Höcht Úr, a' Ferdő' árendátora, egy igen gyönyörűséges nagy Theátrumot épittetett itten; mellyben előſzſzör Május 5 dikén, a' Tirolisi Sebestény (Der Tyroler Wastel) nevű énekes játékot jádzották el. Most pedig minden héten, hol Olaſz, hol Magyar énekes és más játékokat jádzanak benne.

Zemlin Jul. 16-dikán. Pásmán Oglu mind ez ideig el zárva tartván Viddinnél, az onnan való járást; Serviában és Bosniában felettébb meg ſzűkült a' só: a' honnan, a' mi Magazinomainkból, tsak 14 nap ólta, mintegy 15,000

mázsát szállítottak oda, mellyeket már meg lehetősön is ki ürítettek.

A' Widdinból jött tudósítások szerént, Pásmán Oglu, Julius 5-dikén a' Törökökkel öszve tsapván, nagy vérontást tett közöttök, és szállyel verte öket. De ismét kezdenek újra öszve seregleni, és segítséget várnak magokhoz. Az a' híre, hogy a' 'Sófiai Basa is, a' kire a' vólt bízva, hogy 60 ezer embert szállíttson Égyiptomba, parantsolatot vett, hogy Viddin alá mennyen Oglu ellen.

Zagrábból Jul. 11-dikén. Tegnap előtt, egy Sclavoniából jövő hajó, mellyen 4000 mérő élet vólt, el süjjedt a' Száva vizén; de szerentsére semmi ember kár nem esett.

Olasz Ország.

Florentzia Julius 11-dikén. Mind itten, mind Pármában, nagy készületek tétetnek az új Hetrúriai Királynak fogadására: A' Pármai Hertzeg, a' Hetrúriai Király édes Attya a' leg szebb lovait és a' leg drágább hintóit tartja készen, hogy a' fiját, mikor 18 dik és 24 dik közt Pármába érkezik, ezekkel meg-ajándékozza. A' kiknek sebes futó lovaik vagynak, meg hívattattak ezen alkalmatosságra a' versfutásra. — Egy Porto Ferrajói rabló hajó, el-tsípett egy Frantzia hajót, a' mell. éppen az oda való ostromhoz száz nagy golyóbist, 250 hordó puska-port, 6 hoszszú és 2 mozsár ágyút akart Genuából vinni. — Az aratás Olasz országban meg lehetős, és ez annál nagyobb szerentse, mivel imitt amott a' drágaságot már tsak nem az éhség követte.

Majland. Julius 11-dikén adattak által a' Frantzia seregeknek azon Nápolyi, úgy nevezett Presidii tartományok, mellyek Toskánában feküſznek. Orbitellonál 800-an, Porto Longonénál pedig mintegy két ezeren ſzállottak ki. — Bresciától fogva Veróna felé nyúlva, sok Frantziák sereglenek egygyüvé, midőn Velentze felé, az Auſztriai bírtokok ſzélein alig vagynak mind öſzſze is 3000-ren.

Velentze Julius 10-dikén. Az ide való Kalmároknak tudtokra adatott, hogy az Anglus hadi hajóknak se' enni valót, se' hadi eſzközöket ne adjanak, 's ne vigyenek. Tartunk tőle, hogy ezért az Anglusoktól a' hajókázásunk alkalmatlanságot fog ſzenvedni. — A' nem régen egygyesült hét ſzigetek fő városában, Korfuban, Május közepe táján az ott lévő Török hajókhoz tartozó legények, ittas fővel nagy rendeletlenséget követtek el. Sok oda való lakosokat meg-öltek, és meg sebesítettek, azután egyébütt is a' ſzigetben garázdálkodtak. A' Török Vezér Kapidzi Basa Chedzi Mustafa Aga nem bírt velek, és már attól lehetett tartani, hogy az egéſz nép fel-zúdúl ellenek; mivel közzűlök sokan meg-gyilkoltattak. A' város alatt álló Muſzka hajónak Kapitánnyához, Haſztfert Károly Úrhoz folyamodtak tehát, a' ki a' ſzigeten el-ſzélledt Törököket öſzſze-fogdostatta, a' magok hajóikra hordatta, és a' lakosoknak, hogy a' fegyvert le-tegyék, meg-hagyta.

Anglia.

London Jul. 3-dikán Billington nevű híres éneklő aſzſzony, eſztendőnként való 3000 font Ster-

ling, vagy is 33 ezer forint fizetésért állott bé az ide való Theátrumhoz énekesnek: és még ezen felyül egy napon az övé a' jövedelem. — Miólta Nelson, a' kivel most az Anglus Nemzet büſzkélkedik, az éſzaki Tengert oda hagyta: így köſzöngetik a' poharat. Legyen az, a' ki Parantsolónk lenni meg ſzűnt, példánk. — Azok a' postalegények, a' kik ezen tengeri Vitézt Yarmouthból Londonba vitték, hajós-legény ruhában vóltak.

Július 8 dikán estve, azt a' váratlan tudósítást hozta az ide való Udvarhoz egy Kurír, hogy 24000 emberből álló Frantzia sereg, Sz. Cyr Generális vezérlése alatt, Szalamankán felül Portugalliába bé ment, és az Almeidai erősséget bé zárta, melly Lisbonához 30 Frantzia mértföldre esik. Ezen a' tájékon semmi Portugallus sereg nints, melly Sz. Cyrnek ellene állana, mivel egy réſze Abrantes-nél, más réſze pedig a' Gallitziai határſzéleken áll a' Spanyol seregek előtt. Könnyű leſz azért Sz. Cyr Generálisnak Lisbonáig menni minden akadály nélkül. A' Frantzia seregnek ezen mozgásaiból ki tettzik, hogy Sz. Cyr egyenesen Párisból vett parantsolatot a' bellyebb nyomúlásra.

Londonból Julius 9-dikén. Blanket Admirálisnak következendő értelmű levele tevődött itt közönségessé, mellyet küldött, a' Nagy Vezér Generálstábjánál lévő Holloway Oberstlieutenánthoz:

Suezből Mártz. 30-dikán. Veſzedelmes és terhes hajókázásom után, éppen most érkeztem ide, Lion nevű hajómon, más két hajókkal egy-

gyütt. A' Ia Forte nevezetü Fregát, melly ezelőtt a' Frantziáké vólt, és egy, eleséggel, 's hadi ſzükséges eſzközökkel meg terhelt ſzállító hajó, a' Veres tenger fövényein el veſzett, de egy ember se veſztette el életét. Az eleségből semmit sem lehetett ki ſzabadítani, melyre való nézve tsak kevés ideig múlatok Suezben. Ezen a' hajón lévő Katonaság ſzáma áll 260 Európaiakból és Seápoyokból; hanem meg lehetősön meg fog azokkal ſzaporodni, kik Bombayból utánnam el indúltak.

London Jul. 10 én. A' Portugalliaiak nagyon panaſzolnak a' közelebbi Hadi Vezérjek tehetetlensége ellen. Junius 20-dika éjtzakáján illyen czédulákat ragattak Lisbonában az úttzák ſzegeleteire: Ha valaki Portaliria és Abrantes között egy 84 eſztendös gyermeket, vagy egy pár bársony sarut talált, jelentse magát az Újságot író Háznál, és jó jutalmat kap. — (A' Vezér a' Köſzvény miatt bársony saruban jár, és a' mint a' seregei viſzſza vonták magokat; egy pár bársony sarut el veſztett) Azt írják Lisbonából hogy ha azon 16 Portugalliai Generálisoknak és Stabális Tiſzteknek, kik a' háború kezdetével Hadi tanátsot tartottak, életeknek eſztendejeöſzve ſzámláltatik, 1200 ra megyen. És így azok bizonyoson nem vóltak valami ſzeles ifjak. A' Spanyol seregnek Generálissimussa, Német ſzületésü Gróf Glotz, ki sem ſzállott a' hadba; kétség kivül mert jó végét nem látta.

London Jul. 10 dikén. Ezen a' tavaſzon 9 Ànglus hajó egy honáp alatt, a' Dávidútja nevü tengeren 111 Czet halat fogott, és ezeknek tsak

a' 'sirjából mintegy 40 ezer font Sterlinget, (400, ooo f.) alkalmasint kap. — Gibráltárba sietve küldödött némelly hadi kéfzület, és katonaság. Ez az erősség ugyan győzhetetlen állapotban van. De még is efzekbe juthat a' Frantziának és Spanyolnak, hogy ott próbát tegyenek.

Londonból Julius 14 dikén. A' Frantziák és Spanyolok következendő feltételek alatt kinálták meg Portugalliát a' békességgel:

1.) Hogy Portugallia zárja bé kikötőhellyeit minden Anglus hajók elött, és az Anglusok minden tulajdona Portugalliában confiskáltasson. Meg lefzfz.

2.) Hogy Frantzia Orfzágnak fizessen nyóltz millió Crusádot; felét kéfz pénzben, felét pedig drága kövekben. Meg lefzfz.

3.) Hogy Algárbia Tartománnyát engedje által. Nem lehet. A' dolognak hevesen való meghányása vetése után Olivenza Tartománya által engedödött.

4.) Hogy a' Frantziák Cayennéből, éfzaki Brasilia felé fzabadon hajókázhassanak. Meg engedödik.

5.) Hogy Portugalliának városaiba 20,000 Spanyolok, és 10,000 Frantziák fzáljanak belé, kiket Portugallia a' maga költségén tartson. Nem engedödik meg azon az okon, mivel Frantzia Orfzág ezelött egynehány hónapokkal tsak azt kívánta, hogy a' Portugalliai határokon vonnyanak kordont a' Spanyol és Frantzia seregek, és tsak akkor fzáljanak Portugallia városaiba bé Frantzia seregek, ha Portugallia Angliának segítségére akarna lenni; és mivel maga, a' Frantziák réfzéről

Portugalliában lévő, békességet munkálódó Követ, t. i. Bonaparte Lucian sem tud rólla semmit is, hogy mi változtathatta meg a' Frantzia Kórmányſzéknek elébbi maga meg határozását. Mivel Bonaparte Lucian erről valósággal semmit sem is tudott, és Pintó Úrnak ezen utólsó pontra tett jegyzését igen hellyesnek találta; a' békességnek Frantzia, Spanyol Orſzág, és Portugallia reſzéről; Junius 7 dikén neveket alá írták, és már a' két utólsóbb Hatalmosságok azt hellyben is hagyták; de nehezen hiſzik, hogy a' Frantzia Kórmányſzék abban meg egygyezne, mig meg nem engedik a' Portugallusok, hogy városaikba Frantzia katonák ſzáljanak bé.

Frantzia Orſzág.

A' Moniteur nevü hivatalbeli Újságnak Jul. 17-dikén költ darabjában, a' többek között közönségessé tétetik az a' levél is, mellyet az Abukiri Katona őrizetnek 17 All Tiſztyei írtak a' Fő Konzulnak, az arra való válaſzſzal egygyütt. Ez a' Katonai őrizet arról panaſzolkodik, hogy ötet betstelenítik, és azzal vádolják, hogy magát úgy a' mint kellett vólna nem védelmezte. Polgár Konzul! — így írnak azok az All-tiſztek. — Ennek a' tudósításnak Kegyelmed hitelt ne adjon; mert ha a' mi felsőbb Tiſztjeink, mikor még magunkat védelmezhettük, tsak egy ſzót ſzóllottak vólna is az erősség fel adásáról, nem engedtünk vólna parantsolatjoknak, és az ő itéllet tételeikre apellláltunk vólna. A' Fő Konzul így válaſzolt nékiek: Vitézek! Olvastam leveleteket, 's végire jártam, hogy viseltétek magatokat. Meg esmerem, hogy méltó fiai vagytok a' 61-dik fél Brigadának. Meg

parantsoltam, hogy fegyvereiteket viſzſzaadják. A' leg első alkalmatossággal igyekezni fogok rajta, hogy értetek boſzſzút áljak; meg ne haljatak addig, mig még egyſzer nem győzedelmeskedtek. Éljetek ſzerentsésen. Bonaparte.

Bonaparte Lucian, Arachis Hypogen nevű plántának a' magvát küldötte ide Valentziából, a' hol azt böven termeſztik, melynek tsak nem olyan jó olajja van, mint a' Provencei olaj, és ſzék sóval egygyütt igen derék ſzappant lehet belőle kéſziteni. Egy font illyen magnak van fél font olajja. Úgy tartyák, hogy ezt a' plántát Frantzia Orſzágban is haſzonnal lehet termeſzteni.

Párisból Június 10 dikén. Tolosában egy vad embert mutatnak pénzért, kit egy Hollandus Hajós Kapitány hozott magával Madagaskárból Frantzia Orſzágba. Közönséges nagyságú és húſz eſztendősnek látſzik, sokat és mohon eſzik, ſzereti különösön a' nyers húst, némelykor egéſz darab köveket és vasakat nyél el. Olykor olykor el jajditja magát, mint az az Aveyroni Departamentomból való vad ember. Ez is ſzinte olyan siket és buta mint amaz; felettébb félénk, és úgy látſzik, hogy semmi más érzést nem esmér a' félelmen és az éhségen kivül. Még eddig rá nem tudták ſzoktatni, hogy valami ruhát ſzenvedjen a' testén. Leg jobban ſzeret a' puſzta földön feküdni, még pedig úgy, hogy a' feje igen alatsonyon legyen. Az Aſzſzonyokhoz leg kissebb vonattatása sints, és leg kissebb meg indúlást benne nem ſzereznek.

Malmesonban eddig egy Biliárdon töltötték idejeket a' Fő Conzullal ott múlató Katona Tiſz-

tek, de a' mellyen való játéknak ez előtt egy néhány napokkal vége ſzakaſztódott, mivel terhére vólt a' lárma a' Fő Konzulnak.

A' Frantziák' Nemzeti Innepe, Párisban már Julius 13-dikán estve elkezdődött, a' midőn hat órakor sok ágyú lövésekkel adatott jel az innep közelítésére. Számtalan nép tolakodott már ekkor az Eliziomi mezőkre, a' hol nagy költséggel 's jó ízzel már ez előtt meg tétetődtek az innepi kéſzületek. A' mező egygyik felén három Játékſzín ſzemléltetett, más felől egy Görög épület formájú templom, gyönyörü módra épitve, melly narants fákkal, 's virágokból ékesen öſzſze font kötelekkel, körül vólt véve, 's egéſzſzen ki-világosítva; a' közepén egy győzödelmi kapu, minden felől pedig a' muzsika elosztva. Reggel ismét ágyú lövésekkel jel adatván, és noha éjjel ſzüntelen esett is az eső, még is az egéſz város, a' ſzámos vídékiekkel egygyütt, kik e' napra ide gyülekeztek, az feljebb említett mezökre sietett. De tsak négy órakor dél után kezdődtek a' külömbkülömbféle játékok, 's testi gyakorlások. Különösen ſzép vólt látni, magános kissebb gyülekezetekben, miképpen tántzolták az Orſzág külömb külömb réſzeiben, ſzokásban lévő tántzokat. Itten a' hegyes tartománybéliek a' lassú lejtőst járták, amott a' déli Tartományból valók a' friss négypárost, (quadrillet) más helyen a' katonák a' Német Orſzágban most tanúlt forgóst (Walzert) tántzolták, más helyeken ismét a' Szabaudiában és Helvétziában ſzokásban lévő tántzokkal múlatták magokat. — Az Éliziumi mezök közepén egy tem-

plom vólt a' Békességnek fel állítva, a' Régiek' íze ſzerént, igen gyönyörű formára, a' mellyben ollyan muzsikai Concertet adtak, mellyhez még hasonlót soha se' hallottak. Ennek a' templomnak a' végén egy magas kőſzikla, mellyet egéſz Párisban láthattak, emelkedett fel, sürű bokrok és fák között, mellynek tetején a' Hírnek képe úgy vólt helyheztetve, mintha az, az egekbe repűlvén, a' seregek' vitézségeit hirdetné, és pálma ágakat hányna a' földre. Ugyan ezen a' kőſziklán vólt estve a' mesterséges tűz is, mellynek még eddig párját nem látták. Vólt egy úgy nevezett Mâts de Cocagne is, az az, pogátsás árbotzfa, a' melly egéſz a' tetejéig bé vólt ſzappannal kenve, hogy a' mászásban vetekedők könnyen reá ne mászhassanak (kúſzhassanak). A' fa közepén állott egy borostyán koſzorú, sódarral, kolbáſzſzal, véres hurkával, gömbötztzel, 's a' t. fel-ékesítve, a' melly, mihelyest oda ért a' fára mászó, fel-ſzaladt előtte a' fa-tetejére. Sénki se' mászhatott a' fa-tetejéig utánna: mivel éppen hajóslegények (matrózok) nem vóltak jelen, kik az illyen síkos fáknak meg-kúſzásában is gyakorolják magokat. — Az egéſz innep igen nagy rendtartással ment véghez; kiki magát tetſzése ſzerént múlathatta. A' Politzia már egy hónappal az innep előtt öſzſze-fogdostatta az úttzákon alá 's fel kóſzáló roſz aſzſzonyi ſzemélyeket, 's Sz. Deny-be küldte, hogy ſzemtelenségekkel, kivált a' köz-népnek botránkozására ne lehessenek.

Spanyol Orſzág.

A' Június 17-dikén költ Udvari Újság, a'

hadi környülállásokról, következendő értelmű tudósítást foglal magában. Abban a' ſzempillantásban, mellyben Hertzeg de la Pace, a' Portugallusokkal kötött békességet, Ő Felsége nevében, alól írásával meg erőssítette; a' Spanyol sereg Alentéjó Tartományának nagy réſzét el foglalta. A' békesség alól írása előtt esett hadi történetekről való tudósítás pedig, e' következendő: A' Spanyol Sereg, Don Ign. Lancaster vezérlése alatt, a' Sz. Ottallai, Barbacénai, Sz. Vizenzói, és Montforti erősségeket meg vette. Május 29-dikén, a' régi mód ſzerént épített, de újabb erősségekkel meg erőssített Arroches Városát meg támadta, kapuit bé rontotta, a' midőn Solano Joachim, a' vár Kommendánsa két halálos sebet kapott. Az őrizethez tartozott Portugallus lovasság el ſzaladt; hanem azon 1500 főből álló gyalogság, melly hirtelenséggel ki rohant, ſzembe ſzállott a' Spanyol lovassággal; de 150 halva maradt, 80 meg-sebesedett, 180 pedig a' Spanyolok fogságába esett. Ezután az ütközet után Asumórt, Alegrettét és Portalegrót, hol eleséges magazinumokra találtak, el foglalták a' Spanyolok. A' Portugallusok két ágyút, sok fegyvereket, és munitziós ſzekereket hagytak hátra. — Junius 2-dikán, Spanyol Oberstlieutenant Raym Orel, Casteldavid-ot kemény ellent állás után el vette, mellyben 18 ágyút, 4 haubitzát, sok fegyvert, sátorokat, és az ágyúkhoz tartozó kéſzületeket talált. — Junius 6-dikán, Marquis de Mora egy Flor de Rosas nevű falunál, az ellenség elől-járó seregére reá bukkanván, azt ſzélyel verte. Ezután a' tsata után, fel adta magát Sz.

Lucia erőssége. Bobában örömmel fogadták a' Spanyol katonaságot; Generális Ordognerhoz is azt vitték hírűl, hogy Extremozban, Evoromonteban, és Evorában nyughatatlanúl várja ötet a' nép.

Azon költség meg ſzerzésére, mellyet a' ſzárazon és vizen való kéſzületek kívánnak, a' Papság 5 milliomot fizet; erre való nézve, a' Sz. Pápának egy Brévéje tétetett közönségessé, mellyben a' VI-dik Piustól ezen adózás eránt adatott engedelem erőssítődik meg.

Híradás.

A' ſzelid Tudományok valamint egygyes embernek, úgy egéſz Orſzágnak javára 's díſzére ſzoktak virágzani. A' Tudományoknak kúltsa a' Nyelv. Mennél mivelttebb ez, annál tanúlttabb 's tekéntetesebb a' Nemzet. — Hogy a' Magyar Nyelv ſzép, bő, 's a' legnagyobb tökélletességre alkalmatos, nyilván ki tetſzik azon ſzámos Munkákból, mellyek kivált húſz eſztendő ólta majd mind egygyik Tudomány' nemében gyönyörködtetik és ditsőítik a' Hazát. De tsak ugyan a' Poézis által javúl, 's tsínosodik még is főképpen a' Nyelv, annak ſzívre-ható ereje által ébred legkönnyebben a' Jónak és Szépnek nemesebb ízlése. — Ezen kívánatos haſzonnak bizonyos reménysége' fejében adódtak ki mostanság Himfy' Szerelmei. Ugyan is olly eleven ſzínekkel, olly ártatlan etsettel festi Himfy 20 Énekekben, 's 200 Dalokban a' Szerelem' keserveit, hogy mindegygyikéből azonnal kitündöklik a' ſzűz ſzemérem, az állhatatos hivség, a' rövid és értel-

mes Vers' nemében a' legszebb gondolatok változó bősége, a' ritka könnyúség, 's a' tiszta igaz Magyar ajaknak kényes tulajdona. Vádollya bár ezentúl valaki nyelvünket, hogy tsak a' véres hadaknak rettentő ábrázolására akalmatos: Himfy' Szerelmei már előre megtzáfolták. — De a' külső fényes kéfzület is tökélletesen megfelel a' belső fzépségnek; minthogy az egéfz munka kisdedrét formában, a' legfinomabb író papirosra nyomtatódott, homlokát egy rézre mettfzett díszes kép ékesíti; 's kellemetes zöld vagy rózsa fzínű boríték járúl hozzá. Ehezképest bátran ígérhetni, hogy a' Magyar Litterátúra kedvellőji teljes gyönyörűségeket fogják találni eme' minden tekéntetben igen jeles könyvnek olvasásában. — Meg lehet azt több helyeken is fzerezni: de leginkább Pesten Weingand, és Kis István Könyváros Uraknál. Bétsben pedig a' Magyar Hírmondó Íróinál vagynak nagyobb fzámmal letéve a' nyomtatványok. — Egynek egynek az árra 1 fl. 30 xr.

Ő Cs. K. Felségének, Juninus 19 dikén költ kegyelmes Privilegiuma által, Nemes Vas Vármegyében fekvő Alsó-Patty nevű helység, Tit. Gróf Saurau uradalma, mezö várossá tétetődött, 's ugyan ott Alsó-Patty-on négy orfzágos vásár is engedődött meg minden eftendöben, úgymint Februarius 3 dik, Május 4 dik, September 4-dik, és November 4 dik napjain, a' melly napokon mind annyifzor marha-vásár is fog tartódni.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL,

Nro 11.

Köt Bétsben, Boldog-Aſszony Havának (Augustusnak) 7-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bétsből.

Tegnap előtt ismét a' Városban vóltak Ő Fel-Felségek a' ſzokott Audientziának adására nézve: Ebéd után látogatására jött bé Ő Felségeknek a' Fels. Nápolyi Királyné, Schönbrunn ból, a' hova Augustus 1-sö napján meg-érkezett Grétzi útjából ſzerentsésen.

Egy levél érkezett hozzánk Mádritból, Pári'son kereſztű, 22 nap alatt. Jött azzal az úttal Párisból egy tudósitásunk is, azzal a' nevezetes hírrel, hogy Bonaparte meg-állította már a' Római Catholica hitet Frantzia Orſzágban, mellyben az

Ő rendelése és Pápa Ő Szentsége helybe hagyása ſzerént, négy Èrsek, 12 Püspök, és 15 ezer Plébánusok leſznek. Az Èrsekeket, és a' Püspököket az Elsö Consul fogja tenni, a' Sz. Pápa helybe hagyásával. — Champagny Fr. Követ is meg indúl onnan Aug. 15-én Béts felé, nyóltzvan egynehány embereivel.

Magyar Orſzág.

Budáról Julius végén. Nádorispány Ő Királyi Fö Hertzegsége, a' közelebb el-oſzlott Insurgens Nemes Magyar seregnek Fő Kapitánnyánál magánál Ő Kir. Hertzegségénél, Generál-Adjutánságot viselt Oberslieutenant Kutschera Urat, egy Ő Kir. Hertzegsége képével ékeskedö Pixissel méltóztatott meg ajándékozni; e' mellett pedig, a' nevezett Úr jeles érdemeivel, és hüséges maga viseletével való tökélletes meg-elégedését, tulajdon keze írásával méltóztatott meg-bizonyitani.

Zagrábból Julius 15-dikén. Junius 9-dikén tartotott Cs. N. Zagráb Vármegyének igen népes gyülése, mellynek alkalmatosságával Gróf Patachich Bertalan Ő Nagysága, fényes pompával által vette ezen Vármegyebeli Administrátori hivatalát. Ezzel az alkalmatossággal a' Turopolyi Nemesek is fegyverben diſzeskedtek.

Anglia.

Egy Ánglus Katona Tiſzt Ègyiptomból ezeket írja: Egy meleg puſztában táborozunk, a' hol ſzerentsénkre, két lábnyira a' földben, vízre találtunk. A' Keith Admirális seregének línea hajói 12 mértfölnyire vagynak hozzánk vatsmatskákon. 26-dik Mártz.tól fogva a' lakosok hozzánk

engedelmesen viselik magokat, melly engedelmességben reményljük hogy meg is fognak mind addig maradni, mig mink leſzünk a' nyertesek. Az eleség bövebben van és óltsó; úgy hogy, egy font jó örű húst 2 'sold-on (mintegy két krajtzáron) adnak, egy piásteren pedig, (piáster, majd egy forintot téſzen) 5 darab ſzép apró marhát is lehet venni. A' hoſzſzú farkú örűt, melly Egyiptomban nagyon közönséges, katonáink deréknek tartyák. Egy illyen örűnek a' farka nyom gyakran 20 's 30 fontot is, és mivel nehéz vólna ezt maga után húzni ennek az állatnak, egy két kerekű kis deſzkát ſzoktak alá kötni 's így ſzekerezik az örű farka az ura után. Miólta Abukirnál ki ſzállottunk, ruháinkat meg nem változtattuk; egyébb eránt a' mennyire tsak lehet, tiſztán tartjuk magunkat; katonáink elevenek, és állapottyokkal meg vagynak elégedve. Hanem ſzüntelen kell vígyáznunk, mivel a' ſzolgálattétel sujjos, következésképpen hamar el-fáraſztja embereinket.

Egy másik levélben, melly az Alexándriai táborban költ Aprilis 10-dikén, ezek vagynak: Még mindég ugyan azon egy hellyben vagyunk. Kétség kivűl még bizonyos ideig, ezen a' vidéken, az ellenséggel semmi bajunk nem leſz. Alexándriának jövendő állapotja, egéſzen attól a' segítő seregtől függ, mellyet a' Frantziák magokhoz várnak. Generális Menou azzal biztatja katonáit, hogy már 7000 ember, 9 linea hajókba a' Frantzia kikötőhellyekből ki evezett, hogy nékiek minél hamarébb segítségül legyen. Azomban a' Frantzia katonák állapotjokkal tellyességgel nintsenek meg-elégedve, úgy hogy nints egy nap is,

mellyen 10 's 12 ſzökevények hozzánk által ne jönnének.

London Julius 17-dikén. A' Julius 17-dikén költ rendkivűl való Udvari Újság, következendő értelmű fontos levelet foglal magában, mellyet a' mi Konstántzinápolyi elsö rangú Követünk Lord Elgin küldött, Lord Hawkesburyhoz; és a' melly a' Junius 5-dikétöl 8-dikáig esett hadi történeteket adja elö.

Konstántzinápolyból Junius 5 dikén. „Milord! Èppen alkalmatosságom adódván, hogy Angliába levelet küldjek: közlöm az Úrral azokat az Egyiptomról való közelebbi tudósításokat, mellyeket Lord Keith-nak Május 22-dik napján hozzám írt magános leveléből, éppen most tudtam meg. — Minekutánna az ellenség Rahmaniét (ki van téve az Ègyiptomi mappánkon) oda hagyta, tsudálatos sebes lépésekkel, Május 12-dik napján Kairó-hoz ment, még pedig a' mint gondolják azért, hogy Belbeis-nél a' Nagy-Vezért meg-támadja. Generális Hutchinson, a' ki Rahmaniéból Kairó felé elöre nyomúlt, az Arabsok segítségével, 500 meg terhelt tevét 600 késérő emberrel egygyütt el-fogott. Ezeket a' tevéket Alexándriába akarták hajtani, a' hol mindenféle eleségnek és a' víznek nagy ſzükibe vagynak. Generális Hutchinson útjában azt vette éſzre, hogy a' lakosok, mindenütt nagyon neki vagynak a' Frantziák ellen keseredve, és ha valaki közzüllök kezekbe kerül, azt meg ölik. — Admirális Blanket, arról tudósítja Admirális Keith ot, egy, Május 6-dikán költ levelében, hogy a' várt segítő-sereg már Indiá-

ból el jött. Damiét-nek fel adása után, 700 Frantziák űltek hajóra, hogy hazájokba mennyenek, kiket Lord Keith el-fogott. — Elgin."

Egy másik levelében, ezeket írja hozzám Lord Keith:

„Az Alexándriai tetőkről Május 23 dikán. A' Kapitány Basa, egy levelében, mellyet ezen hónapnak 19 dikén írt hozzám Kemesheriffből, azt adja tudtomra, hogy a' Nagy-Vezér Titoknokja, azzal az örvendetes hírrel érkezett vólna meg, hogy a' Frantziák és Koptusok Kairóból ki-ütöttek, hogy a' Nagy-Vezért meg támadják; de a' Nagy-Vezér Ártilleriájával és lovassaival előre nyomúlt, az ellenséget meg verte, és meg futamtatta. — Elgin."

(Éppen mikor ezeket írjuk, esik értésünkre, hogy az itt (Bétsben) múlató Minto Ánglus Követhez két Kurír érkezett, egygyik Konstántzinápolyon, a' másik Triesten keresztül; azt az igen fontos hírt hozván magokkal, hogy az egygyesült Török és Ánglus seregek megvették Kairót, Égyiptom' anya-várossát. Négy ezer Frantziát találtak benne, kiknek azonban meg-engedődött, hogy hazájokba térhessenek. A' napot még bizonyosan nem tudjuk, de úgy látszik, hogy a' dolog Június 29 dikén történt. A' verekedés igen véres vólt, mellyben a' Frantziák részéről 2000 en estek el.)

Soha se vólt Nagy Britaniának olly temérdek hadi ereje, mint most: mert a' Királyi hajóssereg, 120 — 130 ezer főből áll, a' kereskedő hajóssereges is éppen annyiból állanak. A' mostani háborúban, el-foglalt Koloniák véde-

mezésében, és az Égyiptomi hadakozásban 100 ezer ember foglalatoskodik. Irlándiában magában 100,000 ember áll; ugyan tsak Irlandia és Skótzia partjait 200,000-böl álló katonaság örízi; és így tsak nem 800,000 emberre megyen Britanniának a' tengeren és ſzárazon lévö mostani hadi ereje, melly miatt valamint a' mezei munka, úgy ſzintén a' kézi mesterségek is sokat ſzenvednek: 's e' ſzerént nem lehet tsudálni, ha Britanniában nagy a' drágaság, és ſzük a' kenyér.

Tsak ugyan ſzerentsésen ki-találták az Anglusok azt, a' mire eddig sok hellyeken, milliomokat fordítottak minden haſzon nélkül, nevezetesen egy ollyan machinát találtak fel, melly által a' fojó vizek ellenébe lehet hajókázni. Julius 1 sö napján tették meg ezzel a' próbát a' Tamesis (Themse) fojó vizén, hol a' machína segítsége által, harmad fél Anglus mért-földet haladott elő, a' víz ellenébe, egy meg terhelt hajó, a' két parton álló temérdek sok nézök tsudálkozására. Lehet reményleni, hogy ezen találmánynak idövel, a' kereskedésre nézve meg-betsülhetetlen nagy haſzna leſzen.

Frantzia Orſzág.

Párisból Julius 20 dikán. A' Moniteur nevü hivatalbeli újságban, ezt az igen nevezetes történetet olvassuk: „Contra Admirális Linois minekutánna a' Provence i partok körül fel 's alá járkáló Anglus hajókat üzőbe vette 's kergette vólna; arról a' vidékről el indúlván, Gibráltár előtt jelent meg három Linea hajókkal, úgymint az úgy nevezett Rettenetes, Meg-győzhettetlen, mind a' kettő 80 ágyús, és De-

saix 74 ágyús hajókkal, és egy 18 ágyús Fregáttal; a' midön egy tsapat Anglus hajóssereg, melly 6 Linea hajókból állott, éppen oda érkezett. Julius 4-dikén, vasmatskákon állottak, az Algesira i öbölben, (ez Gibráltár váránál vagyon) Linois Contra-Admirálisnak hajói, és várta, hogy az ellenség más nap majd meg támadja. Éjtſzaka, Devaux Brigadíros Generálist, ki ſzállította a' ſzárazra, a' sereg' egy réſzével, hogy a' parton lévő sántzokat 's batteriákat fegyveres néppel meg erössítse. Julius 5-dikén reggeli 8 órakor kezdették el az ágyúzást, azon hat Anglus Linea hajók ellen, mellyek tsak egy puska lövetnyire vóltak a' Frantziákhoz. A' tsata igen heves vólt, mellyben úgy látſzott, hogy midenik fél el tökéllette magát a' győzedelemre. Ha a' Frantzia hajós sereg valamivel nyertesebb vólt azért, mert jobb hellyen állott, úgy de az Anglus hajóssereg fél annyival nagyobb vólt, és egynehány 90 ágyús hajói is vóltak. A' Hannibál nevü 74 ágyús Anglus hajó már annyira ment vólt, hogy a' Frantzia hajóssereg, és a' ſzáraz föld közzé bévette magát, (illyen fordúlással verte meg Nelson a' Frantzia hajós sereget Abukírnál, 's kétség kívül itt is jó foganatját reméllették az Anglusok ennek a' próbának). Az idő vólt tizen-kettőd fel tájon. Éppen ez a' ſzempillantás vólt az, a' mellyben meg kellett válni, mi leſz a' dologból. Két óráig állott ellen a' Rettenetes nevü hajó, mellyen maga Contra-Admirális Linois vólt, 3 Anglus hajóknak. Egy az Anglus hajók közzül, záſzlóit, három fertálykor 12-re, le ereſztette, (annak jeléül, hogy kéſz a' maga meg adására)

Kevés idővel azután, ugyan azt tselekedte a' Hannibál nevű hajó is, mellyre három Frantzia hajók két óldalról keményen tüzeltek. Ezt el-foglalta a' Rettenetes nevű hajó. A' rajta lévő 600 emberből 300-at halva találtak. Az első Anglus hajót pedig, melly elősször botsátotta le-zászlóját, ki szabadították a' Frantziák kezéből, Gibráltárból jövő, sok ágyúzó, és más apróbb hajók. — Ez a' tsata valósággal igen nagy ditsőségére szolgál a' Frantzia Seregnek. Contra Admirális Linois, az el vett Hannibál nevű hajóval, Cadixba fog menni, hogy azt ott meg újíttassa.

Párisból Julius 23-dikán. „Sir Jones Saumarez Anglus Contra-Admirálisnak hajós-serege, mellyet a' mi Contra Admirálisunk Linois meg vert, ezekből a' hajókból állott: Caesar 84, Spencer 84, Pompejus hasonlóképpen 84, a' vakmerő 74, Hannibál 74, a' Tiszteletes 74 ágyus. Ezek közzül a' Hannibál nevű el fogaltatott, Pompéjus pedig, melly már a' zászlóját le ereszttette vólt, haszonvehetetlenné tevödött, a' többiek is tetemesen meg károsíttattak."

„Gantheaume Admirális 24-dik Júniusban, hajós seregével egygyütt Kándia szigete és Égyiptom között lévő tengeren vólt, 's más nap reggel egy ellenséges hajót vett észre, melly már ki tette vólt a' Gantheaume üzőbe való vételére tzélozó jelt; de mivel a' Frantzia hajóssereg sokkal sebesebben tudott evezni mint amaz, tsak estve tudódott ki bizonyoson, hogy az az ellenséges hajó, egy 74 ágyús Anglus linea hajó legyen. Ez az ellenséges hajó midön már látta, hogy a' Frantziákat el nem kerülheti, szélnek ereszttette ma-

gát, még pedig akkor, mikor a' Frantzia hajók egymástól távol vóltak; ki terjeſztette minden vitorláit, és tettette, mintha a' Frantzia lineákon kereſztül akarna vágni. De a' Megoſzhatatlan és a' 10-dik Augustus nevü 74 ágyús hajók, elébe mentek, és 600 ölnyi távolságról kezdtek előſzſzör reá tüzelni, azután közelebb egy puska lövetnyire mentek egymáshoz, és egy órányi költsönös ellentállás után, kénteleníttetett az Ánglus hajó magát meg adni. Ez Swiftsbury nevü 74 ágyús hajó, a' Keith Admirális hajós seregében a' leg ſzebbik, melly ott vólt az Abukíri ütközetnél is, 1798-dik eſztendőben. A' Frantzia hajókban, mellyek ezt a' prédát nyerték kevés kár esett; a' kettőn mind öſzve 6 ember hólt meg, és 29 esett sebbe. — Gantheaume Adm. a' maga hajói közzül mindenikről egy egy tsapat katonaságot ültetett a' Swifisburyra, — Julius 4-dikén, Bristolból (Angliából) az Egyiptomi sereg ſzámára eleséget ſzállító, könnyü ſzerü kis Anglus hajót fogott el Gantheaume Admirális. És igy négy hét alatt, két 74 ágyús Anglus linea hajókat vettünk el." — (a' hívatalbeli Újságból.)

Arról a' Moniteur semmit sem említ, hogy a' Swifisbury el vétele után, Dernának Afrika ſzélein fekvő várossának vette vólna Gantheaume az útját, és hogy ott egy, hét ezer emberből álló sereget ſzállított vólna ki a' ſzárazra, de meg lehet, hogy bizonyos titkos okai vagynak, ennek el halgatásában. Ennyi leg alább ebből a' tudósításból bizonyoson ki jön, hogy Gantheaume, Június 24 dikétől fogva, Julius 4-dikéig az

Afrikai tengeren vólt, az az Kándia ſzigete, és és Derna között. Hihetővé teſzi továbbá ezt a' hírt az a' Livornóban Július 15-dikén költ levél is, mellynek íme ez a' veleje: „Az Àfrika ſzélei felöl ide érkezett, különösen egy, Tripolis várossa alól 13 nap alatt ide jött kereskedő-hajó azt állítja, hogy Gantheaume ki ſzállította népét Derná-nál; 's hogy a' lakosok nem tsak nem ellenzették ki-ſzállását, söt inkább minden módon segítségére vóltak. Egy Corsica ſzigetéből jött hajó pedig azt állítja, hogy Gantheaume azon ſziget mellett hajókázott el Frantzia Orſzág felé, minekutánna népét ſzerentsésen ki-rakta vólna a' ſzárazra.“ — Derna leg alább is ſzáz húſz mértföldnyire esik Alexándria várossához, 's a' sivatag puſzták miatt, igen nehéz azokon a' vídékeken járni.

Párisból Julius 22-dikén. Az Algesirásnál Junius 5-dikén történt tengeri tsata kedvetlen érzést fog Londonban ſzerezni. Hat Ànglus elsô rangú hajók hartzoltak ott három Frantzia hajókkal, még is meg verettettek, a' Hannibál nevût a' miéink el vették, a' Pompéjus nevü pedig valami nehezen el ſzabadúlt. Àngliában nintsennek hozzá ſzokva az illyen hírek hallásához. Admirális Saumarez kétség kivül hadi törvényſzék eleibe fog Londonban idéztetni, és ha magát elegedendöképpen nem tudja óltalmazni, el veſzti az életét.

Páris Julius 21-dikén. Említette ugyan, a' mint tudva vagyon, a' Moniteur nevü ujság, hogy Consalvi Cardinálisnak Párisba való útazása nem vólt sikeretlen, arról azomban, hogy

mi lett legyen az ő czélja, egy ſzóval sem emlékezik. Más ide való újságok azt allítják, hogy ő és Bonaparte Jósef; amaz mint a' Szent-ſzéknek, ez pedig, mint a' Frantzia Közönséges-társaságnak meg hittje, a' békességnek a' Pápa birtokiban való helyre állítására nézve valamelly egygyességre léptek: — mellynek, a' mint rebesgetik, ezek a' tzikkelyei: hogy t. i. a' Vallás ſzolgai, vagy az úgy nevezett belső ſzeméllyek ezután is az Országtól fizettessenek, és nekik a' lak helyek (a' plébániák) viſzſza adattassanak, a' hol pedig annak hijjával vannak még, ott újak állíttassanak. A' Papok ezután is feleségtelenek legyenek: a' kik közzülök a' közelebbi eſztendőkben (a' Revolutió alatt) meg-házasodtak, a' papságból lépjenek ki. — A' haza hűségére a' belső ſzeméllyek is esküdjenek meg. A' Püspököket az Első Consul nevezi ki, és a' Pápa erősíti meg őket, 's a' t. A' Vendei Bernier nevű esmérettes pap: nagyon segítette, ezen egygyezésnek meg készülését.

Párisból Julius 22-dikén. Még Május 19 dikén küldött Moreau Generális a' Hadi Ministerhez Straſzburgból egy levelet, de a' melly nem régen lett közönségessé: így ſzóll benne a' többek között: „Polgár Minister! Az Armáda élelmére és fizetésére ügyelő fő Tiſztek vettek ugyan parantsolatot, hogy sáfárkodásokról adjanak ſzámot, de a' Moniteur újságnak kérkedése, melly ſzerént Aprilis 5-diki és 7-diki darabjában Olvasói előtt azt pergette, hogy a' Német Birodalomra semmi adó nem vettetett, és a' seregek, a' közönséges kintstárból fizetődtek, kötelességem-

mé teſzi, hogy ſzámoljak azon summákról, mellyeket ezen sereg kapott, és hogy azok hova fordíttódtak. — Mikor én a' Rajnai vezérséget 1800nak kezdetével által vettem, fizetetlen vala a' seregeknek 8 hólnapi zsóldja: az elesége igen rendetlenül és tsekélyen oſztatott ki: öltözete pedig nagyon ſzomorú ſzínt mutatott — még is tsak két hónapi zsóldot kértem a' Kórmányſzéktöl, tudván a' kintstárnak környül-állásit, kérésemet ahoz mérsékeltem. — A' táborozás el kezdödése elött 8 milliót (livrát, az az 8 millió és 200 ezer forintot) kaptam, mellyel a' sürgetöbb ſzükségeket póloltam ki. Így ſzállott ki a' sereg 1800 ban a' táborba, minekutánna ruházatja 's élelme jobb renden vólt, jó kedvel és serénységgel. A' Fegyvernyugvás eránt való alkudozás kezdödése elött az adó ſzedésben rendet nem lehetett tartani. — A' bé-ſzedett pénz 44 milliót téſzen, 25 millió fizetödött zsóldba. 7 milliót pedig, magános sereg oſztállyoknak segedelmére, és egyéb ſzükséges tzélokra fordíttattam. — Ataljában az adókból (a' mellyeket t. i. Német Orſzágnak déli réſzeiben tsikartak ki) 13 hónapi zsóld fizetödött. 7 vagy 8 ſzáz ezer tallérnak pedig most is a' sereg kaſzájában kell lenni, melly alkalmas állapotban tért haza az háborúból. A' gyalogság tellyes ſzámmal vagyon, a' lovasság pedig több most, mint a' táborozás kezdetével vólt. Az ágyúink 200-ra, lovaink 3000-re ſzaporodtak. Hidje el Polgár Minister, hogy az adó olly jó rendel ſzedödött bé, a' mint tsak lehetett, és én a' közönséges Társaság javáról el nem felejtkeztem. Az el-foglalt tartományokra annyi terhet tettünk, a' mer-

nyit tsak lehetett, úgy mindazonáltal, hogy az Emberiség törvénye meg ne sértödjön.— Moreau."

Brüsselből Julius 11 dikén. Polgár Barras a' Directoriumnak vólt leg híresebb tagja, kinek már most Párison kivül kell tartózkodni, ezen hónapnak 19 dikén érkezett ide, és az úgy nevezett Bellevue vendég fogadóba szállott. Ex-Director Carnot is tsak nem abban az időben érkezett ide Hollandiából, és éppen abban a' vendég fogadóban lakik. Tsudállatos ezen két igen nevezetes embereknek öszve jövetele, kik a' Revolutzió idején a' leg hatalmassabb emberek személlyét viselték, és egymásnak nem mindenkor a' leg jobb baráti vóltak. A' mi Departamentomunk Prefectusa meg látogatta mind a' kettöt, és egygyütt találta öket egy szobában.

Német Ország.

Hamburg Julius 17-dikén. A' kik Londonból jönnek, nem győzik le-beszélni, melly divatjában van ott a' kereskedés. 7 's 8 ezer hajó is áll egyszerre a' Themse vizén vasmatskákon, mellyeken mindent böven lehet kapni, a' mi tsak a' világnak vagy egy vagy más részében terem.

Berlin Julius 20 dikán. A' jövö öszön tartandó hadi-gyakorlásokra, a' F. Svécziai Király ide váratik.

Az Albis (Elbe) vizének alsó mellyékéröl, Julius 15-én. Közel hozzánk egy nagy városban, erösen kezd nevekedni a' talvajok, és azon igen meg romlott embereknek a' száma, kik magok magoknak gyilkossai. Meg-vagynak ugyan régi biráink és törvényeink, de ezekre, az erkölcstelen és vallástalan nép nem ügyel, — —

A' Hessen Darmstadti Landgrófnak a' Rajna bal partján vallott kára áll: 12 elveſztett tiſztségekből, 7 nagyobb, 4 kissebb városokból, 142 falukból, 104 mezei majorokból és malmokból, 76,000 lakosokból, és 666,050 forintból álló eſztendei jövedelemből. Ezen kivül a' Land-Gróf, tíz eſztendők el-forgása alatt, mig t. i. a' Frantzia háború tartott, eſztendei jövedelmeit bé nem vehetvén, vallott 6,793,596 forint kárt; váraiban pedig, és az azokban vólt jóſzágaiban el veſztett 3,793,596 forintot.

A' Paderborni Püspökségben lévő Büreni gazdag Klastrom, a' la Trappe Szerzetje tagjainak botsátódott által, melly Szerzet Frantzia Orſzágból jött vólt ki Bétsbe, a' honnan az után Muſzka Orſzágba ment, innen pedig Német Orſzágba küldödött. Magában Paderborn városában vagynak ebből a' Szerzetből 100 an, az egéſz Tartományban pedig 500 an, kik között mintegy 50, vagy 60, három, öt, 's tíz eſztendős gyermekek is vagynak.

Elegyes Levelek.

Párma Julius 17-dikén. Ma dél után érkeztek meg itten pompás útazó hintókban, és a' sokaságnak örvendő kiáltozási között a' Hetrúriai Király és Királyné, 400 Frantzia granatérosoktól és 300 lovasoktól kéſértetve.

Berna Julius 15-én. Helvétziának dél felől való réſzében, a' hova Cisalpiniából életet nem ſzabad vinni, a' ſzükség, drágaság, és az új adó miatt nagy békételenség uralkodik. Graubündenben is imitt amott, nevezetesen Puschiavoban; már ki ütötte magát a' lárma.

Helsingör, a' Szundi ſzoros tengerről Jul. 11-dikén. Graves Admirális, 4 napja, hogy előttünk 45 hajóval Angliának éſzaki partjai felé elevezett. Poole Admiral, a' ki még vagy 40 hajóval hátra maradt, Karlskrona és Bornholm ſzigete előtt fel 's alá hajókázik.

Hága Julius 13-dikán. Dünkirkenben, Calaisban 's egyéb a' partokon fekvő városokban, a' Frantziák nagyon gyakorolják magokat abban, hogy a' hajóba igen gyorsan bé tudjanak ſzállani.

Hágából Július 21 dikén. Tegnap az a' hír jött ide, hogy tsak ugyan meg van már a' Portugalliával való békesség valósággal kötve, és hogy már az első Conzul is helybe hagyta.

Serviából írják: hogy egy, Belgrádból Macedónia felé indúlt Karaván nagy társaságát, egynehány úton álló Török tolvajok, meg támadták, mikor amazok aludtak vólna; sokat közzüllök meg öltek, és minden portékáiktól meg foſztották.

A' Bétsbe menő Champagni, hajdan Nemes ember vólt, és az Első Consullal tanúlt. Julius 14-dikén a' Fő Conzul némely Katona Oſztállyoknak záſzlókat adván, így ſzóllott: „Katonák, mindenkor ezen záſzló alá seregeljetek öſzve, és esküdjetek meg, hogy ezt az ellenség kezébe nem engeditek jutni: vagy ha ennek meg kellene lenni, óltalmazása kedvéért, meg halni is mind kéſzen vagytok.“ A' Katonák kiáltották: hogy arra esküſznek. — Laybach várossából azt írják, hogy a' Bussy lovas vadáſz Regementje el-oſzlik, 's a' legényeket Frantzia Orſzág ſzéléig ki-

sérik háza. Az eddig — egy bizonyos időtől fogva, itt tartózkodott Maria Antonia Fő Hertzeg Aſzſzony, a' Májlándi Ferdinand Fő Hertzeg, 25 eſztendős ſzép leánya, és két eſztendőktől fogva a' meg-hólt Bavariai válaſztó Hg özvegye, minden órán viſzſza tér innen München be.— A' Csernovitzi hegyek közt Bukovinában Junius 7-dikén egy 127 eſztendős Boſznyák hólt meg. Ezek az emberek egéſz életeket a' hegyek közt töltik el, és tsak azzal élnek, a' mit ottan termelztenek. Száz közzül is alig vetődik le egy a' mezőségre. — Sok Katona Tiſztek dolgoznak Krakó-ban Meyer Obersternek igazgatása alatt, Napnyúgoti Gallitziának jó mappáján.

Titkos Tanátsos, és a' gazdaságra ügyelő Pétersburgi Társaság elölülője Nastow, az Oroſz Akadémia elölülőjévé neveztetett, 2250 Rubelből álló eſztendei fizetéssel. Ezt az Oroſz Akadémiát, meg kell különböztetni, az úgy nevezett Tudományok Akadémiájától. Ez 1728-ban állott fel; amazt pedig, Nagy Katalin Uralkodása alatt, 1783-ban fundálta Daschkew Hertzegné, és különösön az Oroſz nyelv pallérozására vólt rendelve. Ennek az Akadémiának a' munkája azon 6 Kötetekből álló, Orolz Lexikon, melly 1794-dik eſztendőben végződött el, és a' mellyen az Akadémia tagjai közönségesen dolgoztak.

Újonnan intetnek az emberek, hogy háló ſzobáikban virágokat ne tartsanak; úgymint a' mellyek meg mérgesítvén ki gőzölgések által a' levegöt, sokſzor reménytelen halált okoznak az álvóknak.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDELMEVEL.

Nro 12.

Költ Bétsben, Boldog-Aſszony Havának (Augustusnak) 11-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bét s.

Haydn Jó'sef Úrnak, Hertzeg Eſzterházy Muzsika-Igazgatójának, a' Világ Teremtéséről írt remek muzsikáját, a' múlt eſztendő végén adták Párisban leg elöſzör, az Opera nevű Teátromban, mellyet már most Theatre des arts, a' mesterségek Teátromának hívnak. Jelen vólt Bonaparte is, minekutánna útjában az életét czélba vévő pokolbéli machinától ſzerentsésen meg-menekedett vólna. Illy véletlen környül-állások között is nagyon meg-elégedtek a' halgatók Haydn muzsikájával, a' mu'sikusok pedig egéſz

az el-ragattatásig érezték a' remek-munka ſzépségeit. Mingyárt akkor el-tökéllették magokban, hogy egy pénzt veretnek Haydnnek örök emlékezetére. A' pénz tsak a' múlt hónapban lehetett kéſzen, mellynek 20 dik napján egy levelet írtak Haydn nek a' Musikusok igen nyájas és sok magaſztaló ki-fejezések között, 's neveket ſzáz harmintz egynehányan alá-írták. Ezen musikai társaság Deputátusokat küldött a' Párisban lévő Gróf Cobenzl Lajos Cs. K. Ministerhez, arra kérvén Ö Excellentiáját, hogy az emlékeztető pénzt a' levéllel egygyütt méltóztatna el-fogadni, 's Haydn-nek meg küldeni. Igen is el-fogadta, 's maga is olly gyönyörü levelet írt Julius 28 dikán Haydn-nek, hogy azt tellyes lehetetlen olvasni nagy ſzívbéli öröm 's vigaſztalás nélkül. A' Kurír a' múlt héten érkezett meg ide Párisból a' kedves ajándékkal, mellyet vévén Gróf Colloredo Ferentz Cabinet-Minister Ö Exja, azonnal Augustus 5-dikén költ levelében írt Haydnnek sok nemes 's érzékeny ki fejezésekkel, és az emlékeztető pénzt a' musikai társaság, és Gróf Cobenzl levelével egygyütt utánna küldte Kis-Martonba, a' hol nyáron által ſzokott múlatni a' már közel hetven eſztendős Haydn, 's a' hol ſzerzette három eſztendővel ez előtt nagy réſzét a' Világ Teremtéséről írt musikájának is. Az emlékeztető pénz tiſzta aranyból van, 's nyom közel 50 aranyat. Az egygyik oldalára Haydn képe van nyomva ezen írással: Joseph Haydn. A' kép alatt látſzik kis betűkkel N. Gatteaux pénz-mettző neve, a' ki semmi fizetést nem kívánt fáradságáért. A' pénz másik oldalán egy Lant, régi mu-

sikai ſzerſzám, van ki tsinálva, sok ſzép ábrázolásokkal, 's körülötte ez van reá írva: Hommage à Haydn, par les Musiciens qui ont éxécuté l' Oratorio de la création du Mond au Théatre des arts l' an IX de la République Française ou MDCCC. Az az: Haydn-nek tett mély tiſztelet azon Musikusok által, kik a' Világ teremtése nevü Orátoriumát adták a' Mesterségek Teátromában, a' Frantzia Respublicának 9 dik eſztendejében, vagy 1800-ban.

Már régtől fogva egy két ſzáz forintot ád Gróf Merodens minden eſztendőben a' maga kotsissának, sokat ígérő kis leányának nevelésére, és taníttására. De a' kotsis, a' mi pénzt kapott a' jóltévőjétől a' ſzülött gyermekének 's magának javára nézve, azt el pazérolta, sőt arra a' kegyetlenségre vetemedett, hogy az ártatlan leányát az istállóban tartotta titkon a' ſzéna alatt lévő üregben majd három egéſz eſztendeig, azt hazudván a' jól-tévőjének, hogy jó házba adta azt nevelni, minthogy a' feleségével sem élt egygyütt. Történt a' napokban, hogy a' kotsisnak falura kellett menni az urával. A' kis leány az éhségtől kénſzeríttetvén, ki-jött éjtſzakának idején az istállóból, 's az udvarba öntött moslék, 's ſzemet között, tsontot, répát, 's egyéb zöldséget keresett élelmére. Ennél fogva tudódott ki a' kotsis' ſzörnyü tselekedete, ki eddig tsak ſzáraz kenyérrel, zöldséggel, 's apró tsonttal tartogatta a' leányát, a' pénzét el-fetsélvén roſz ſzemélyek társaságában. A' leány 11 eſztendős, felette ſzáraz, és sárga. Mindég mezítelenül vólt;

azért meg van a' böre karczolva 's szaggatva a' szénától, 's az gaztól, A' kegyetlen atya magát a' Dunába akarta ölni féltében: de ki kapták, 's nem sokára meg lakol halhatatlan gonoszságáért.

Magyar Ország.

Fiuméből Jul. 30-dikán. A' Pesti Királyi Univérsitásban Seb-Orvosi Tudományt (Chirurgiát) és Báb a mesterséget Tanító Stáhly György Úr, kit Ő Felsége, a' Magyar Littorálén, a' Nép között felettébb el terjedt Vénusi nyavalyának meg visgálására és ki irtására ki rendelt Guberniális Kommissió mellé, méltóztatott Fő Orvosúl ki nevezni; ezen hónapnak 5-dikén érkezett meg ide segítő társaival egygyütt, és a' Kommissiótól elébe szabott munkához azonnal hozzá fogott, el járván elöször minden Kerületeket, mellyekbe betegek találtattak, és meg nézegetvén külön külön ebben a' nyavalyában lévöket, Báró Argentó Jósef Úrnak az ide való Gubernium Assessorának, és az említett Kommissió Tagjának jelen létében.

A' mennyire meg érdemli ez a' nyavalya, a' már bé adott Orvosi le írás szerént, az Igazgató-szék figyelmetességét, részt szerént azért, mivel egész Familiákra ki terjed, részt szerént, mivel mind a' két nemben, söt még a' tsetsemö kis gyermekekben is ollyan tsalhatatlan jeleit lehet ennek észre venni, mellyek tökélletesen meg egygyeznek azzal az úgy nevezett Siwens, vagy Sibbens nyavalyával, mellyet elöször Scotiában és Amérikai Kanadában vettek észre: szinte

olyan nagy ſzorgalmatossággal viseltetik a' ki rendelt Kommissió és a' helybeli Gubernium, ennek a' nyavalyának nem tsak ki irtása, hanem további el terjedésének a' leg jobb móddal lehető meg akadályoztatása eránt is, melly már nem tsak az ide való Camerális és Commertziális Kerületekben, hanem még a' ſzomſzéd Zagráb Vármegye sok helységeiben is erőt vett.

Mivel pedig ezzel a' nyavalyával küſzködő nép igen ſzegény, különösön pedig most, az eleségre való nézve, rendkivül való nagy drágaságot ſzenved: méltóztatott Ő Felsége, magoknak a' helységeknek kérésére, különösön pedig Nádor Ispány Ő Királyi Fő Hertzegsége maga közbenvetésére, kegyelmesen azt rendelni, hogy valamint a' gyógyításra, úgy az ezzel egygyütt járó ſzükséges rendeléseknek meg tételére meg kívántató költségek, a' Magyar Orſzági Királyi Kintstárból fizetődjenek ki.

Ebben a' nyavalyában lévő minden helységek, 13 Járásokra vagy úgy nevezett Tractusokta vagynak fel oſztva; és mindenik Járásban van egy, leg inkább a' határſzéleken fekvő Regementekből ki válaſztott Seb-Orvos, más meg kívántató segítő társakkal egygyütt; a' ki mellé egyſzersmind mindenik Járásban egy egy vígyázó Magistratuális ſzemély vagyon adva.

Professor Stáhly Úr, mind az ide való, mind a' Triesti közönségnek, mig ebben a' Városban, és a' Magyar Littorálén tartózkodik; a' hájogos ſzemek meg gyógyítására, és a' himlőnek mind emberi, mind pedig tehén himlő matériával való bé óltására kéſz ſzolgálatját egy közönséges Hir-

detményben ajánlja, különösön pedig, a' ſzegény sorsú embereknek, fáradtságát ingyen igéri.

Nagy örömmel vettük itt azt a' hivatalbeli Tudósítást, hogy a' Török Udvarnál lévő Cs. és K. Internuntius, az Afrikai partokon lévő Barbáriai Kórmányſzékekkel oly baráttságos egyességre lépett; hogy azok, az ez előtt Velentzéhez tartozott, most Csáſzári Királyi Jobbágyokkal, éppen úgy bánnyanak, mint más Cs. K. örökös Tartománybéliekkel, és az ő hajóikra ki függeſztett Cs. K. záſzlók, a' Tengeri rabló hajók által betsületben tartattassanak.

Német Orſzág.

Regensburgból Jul. 29 dikén. Bacher Polgár, a' Frantzia Respublikának itt tartózkodó Agense, a' Kormányſzéktől, Julius 14-dikén illyen értelmű levelet vett: Adja fel Kegyelmed a' Birodalmi gyüléſbe panaſz képpen, hogy az Anglusok a' Birodalomban mindenütt Katonákat ſzednek, melly nyilvánságoson ellene van a' Lünevilli békesſégkötés foglalatjának, és betű ſzerént való értelmének. Kívánnya azért Kegyelmed, hogy a' leg ſzorosabb eſzközök vétetődjenek elő ezen tilalmas Katona-ſzedésnek meg-akadályoztatására.

Olaſz Orſzág.

Velentze Júl. 29-dikén. „E' folyó hónapnak 26 dikán estve érkezett ide Nádorispány Ő Kir. Hertzegsége. A' miket láttunk Olaſz Orſzágba lett bé érkezésünktől fogva, közlöm, ha tsak rövideden is, a' Hírmondó' Érdemes Olvasóira nézve. Udina városſában meg nézte Ő Kir. Hertzegsége amá' híres monte di pietà, (zálog

házat) a' mellyben t. i. mindennémű jószágot el lehet zálogosítani bizonyos ideig. Júl. 22-dikén Trevisó-ba érkezvén, udvarlására jöttek Ő Kir. Hertzegségének Gróf Majláth Ő Excja és a' fia, azután Gróf Bellegarde, az Olasz Országi Tartományok Fő Vezére, Generális Hertzeg Rohán-nal. Meg-látogatta Ő Kir. Hertzegségét a' Modenai Hertzeg is, kinek a' Fő Hertzeg is látogatására ment azután. Castelfranco várossának vévén útunkat, Júl. 23-án estve Vicenzába érkeztünk. A' kedvetlen idők miatt, nem gyönyörködhetünk ezen útazásunkban úgy, mint gyönyörködhettünk vólna, ha két hónappal elébb vagy később útazhattunk vólna. Júl. 24-dikén Verónába ment Ő Kir. Hge, abba a' városba t. i. a' melly az Ets folyó-vize bal partján fekszik, mivel Veronának az Ets jobb partján fekvő része a' Cisalpíniai Respublikához tartozik. Már egy órával az előtt a' Gróf Grassi Ferentz palotájában várta Gróf Bellegard Ő Kir. Hgét, a' hova meg is szállott. Hálásra innen Bevilaquá-ra útazott, melly egy mértföldnyire esik Porto-Legnano várán innen. Ezt is meg-szemlélte útjában Ő Kir. Hge. Júl. 25-dikén Páduá-ba érkeztünk, 's még az nap ki ment a' Fő Hertzeg a' Botanicus Kertnek megvi'sgálására; mivel, a' mint tudva vagyon, nagyon jól esmeri Ő Kir. Hge a' füveket, 's azoknak hasznait is tudja. Más nap hajókra szállottunk, 's az innen (Páduából) Velentzébe menő tsatornán, a' sok szép nyári múlató házak, 's kies vídékek között egész Velentzéig hajókáztunk, 's gyönyörködtünk ezen pompás városnak tekinte-

tében, melly meſzſzéről úgy tűnt a' ſzemünkbe, mintha a' tenger habjai között lebegne. Mindenütt, a' merre ez ideig meg-fordúltunk, a' Cs. Kir. Gyalog és Lovas Katonaság tiſzteletére vólt Ő Kir. Hrgének egéſz seregekkel. A' három napok alatt, a' mióta itt vagyunk, igen sok nevezetes dolgokat láttunk. Sok leveleket kellene bé-írni ezeknek elő-beſzéllésével. Tegnap Regatta vólt a' nagy tsatornán: — sul Canal grande. A' Regatta abból áll, hogy a' hajós legények hajókon, a' gondolákon (fedeles tsónakokon) verset futnak evezésekkel a' tengeren. Ezt a' nevezetes múlatságot Mocenigo Ő Exja palotájából nézte Ő Kir. Hge. Ez Velentzének a' leg gazdagabb lakossa. Vasárnap estve nagy hajókra ſzállunk, 's Triestnek veſzſzünk útunkat az Adriai tengeren. Egy kis hajós sereg fogja Ő Kir. Hgét kísérni Vitéz (Chevallier) L' Epine vezérlése alatt."

Májlandból Julius 21-dikén. A' Mádritból Genuába jött magános levelekben a' vagyon, hogy Kádixban, 200 ágyúzó nagy hajókat kéſzítenek, mellyekről úgy gondolkodnak, hogy Ferolból 13 Linea hajók Kádix felé már ki eveztek. — Ennek a' hónapnak 15 dikén azt hallották Genuában bizonyos tudósításból, hogy Admirális Gantheaume az Afrikai partokon Dernánál, 7000 ki valógatott Katonákat a' ſzárazra valósággal ki rakott, és viſzſza jövöben, egy Swiftsbury nevű Anglus Linea hajót Kándiánál el vett. — Július 14-dikén evezett el Gantheaume Admirális az elvett Anglus hajóval, a' Genuai partok előtt, és bizonyos időkben örömöt jelentő Sálvékat adott. —

Julius 17-dikén evezett bé Genuába egy Ànglus hajó, fegyvernyugvást jelentő záſzlókkal; 214 fogoly Frantzia vólt a' hajón.

Nizzából Jul. 15-dikén. Tegnap érkezett ide egy Nápolyi hajó, mellynek Kapitánya esküvéssel állította, hogy ő a' Szárdíniai tengeren 40, réſzſzerént Frantzia, réſzſzerént Spanyol hajókat talált elő, a' mellyek napkeletfelé eveztek. Ezek többnyire ſzállító hajók, 's egynehány hadi hajók által óltalmaztatván, Generál Menou-nak viſznek segíttséget.

Frantzia Orſzág.

Párisból Jul. 21 dikén. Egygyességre lépvén a' Frantzia Kórmányſzék, a' Római Státussal; Murat Generális fog Rómába Követ fővel küldetni. — A' Pápa Ő Szgével Júl. 15 én kötött egygyességet a' Frantzia réſzről Bonaparte Jó'sef és Bernier, a' Római Státus réſzéről pedig, Státus Titoknok, Kardinális Conſalvi erősítették meg neveiknek aláírásokkal. Ezen egygyezés tsak azután fog kihirdetődni, 's végre hajtódni, minekutánna az, mind a' két Fél által helyben hagyatik.

Párisból Jul. 26-dikán. Azt a' tudósítást vettük itt Telegráf által a' mai napon, hogy egy, 40 ágyús Ànglus fregát, mellynek Kapitánnya Murray vólt, Sz. Malo ſzigeténél a' Frantzia partoktól nem meſzſze egy kőſziklába tsapódván ſzélyelſzakadt és elsüjjedt. — Panaſz képpen emlegeti a' Moniteur nevű Újság, hogy a' Nápolyi Kórmányſzék, a' Frantzia Respublikával kötött Békesség feltételeit, a' Státust megbántott foglyokra és ſzámkivettettekre nézve, nem tölti bé.

Név ſzerént említi ezen panaſzſzában a' nevezett Újság Akton Ministert.

Párisból Július 27 dikén. Tegnap előtt, mikor a' Fő Konzul, a' harmadik Huſzár Regementet visgálta, éſzre vette egy Kapitány, hogy egy Húſzár ittas vólt. Azonnal ki küldötte ötet a' többi közzül, és azt mondta: hogy neki nem leſz ſzerentséje a' Fő Konzul előtt meg jelenni. A' Huſzár el ment, és magát főbelötte. — A' külső dolgokra ügyelő Minister Talleyrand, a' fördőből viſzſza érkezett, és ismét hozzá kezdett rendes foglalatosságihoz.

Bastiából Korſzikának fővárosából, Jul. 15-dikén. Hét Frantzia hadi hajókból álló kis hajóssereget sejdítvén meg a' halászok a' ſzomſzéd tengeren; tudtára adatott az idevaló Komendáns Generális Casaltának, a' ki azonnal elküldött egy Tiſztet postahajón, hogy a' hajóssereg vezérjétől megtudakoztassa, kik és mi járatban lévők légyenek. A' postahajó tegnap viſzſza érkezett, levelet hozván Gantheaume Admirálistól, a' mellyben a' Komendánsnak rövideden ezeket jelenti. Èn az Afrikai partoktól jövök, a' mellyekre a' hajóimon lévő seregeket ſzerentsésen kiraktam. Viſzſza felé való útamban elfogtam egy, Swiftsbury nevü 74 ágyús Ànglus hajót.

Még sem közlötte a' hivatalbéli Újság ezt a' nevezetes hirt, hogy Gantheaume Frantzia Admirális 7000 embert ſzállított vólna ki Derna várossánál; 's éppen e' miatt már most kéntelenek vagyunk a' dolog igazságáról kételkedni.

Anglia.

Londonból Julius 21-dikén. Most már, mi-

vel gazdag aratást reménylünk, és Éſzaki Amérikából, 's a' napkeleti Tenger kikötőhelyeiből igen sok életet ſzállítanak hozzánk, ſzemlátomást ſzáll alább a' kenyér árra. — A' mi Ministeriális Újságaink újra azt állítják, hogy a' Frantziák nem abból a' tzélból tették a' kéſzületeket, hogy a' mi vigyázásunkat akarták az által meg tsalni, hogy a' magok fő hadi erejeket annál hirtelenebb ki küldhessék a' földközépi tengerre; és hogy Egyiptom ki ſzabadítása, minden ő kéſzületeiknek valóságos tzélja. — Admirális Pole, egy Kurír által azt a' parantsolatot vette, hogy a' nap-keleti tengeren lévő minden hadi hajókkal, késedelem nélkül viſzſza jöjjön. — Dikson és Graves Admirálisokra a' van bizva, hogy a' Hollandiai, és Calainál 's Dünkirchen nél lévő hajós seregeket, minden módon ſzéllyel verjék; mellyre való nézve sok ágyúzó hajók mentek el azon a' portok felé. — Admirális Nelsonnak pedig, egy nagy hadi erővel kellett közelebb a' Föld középi tengerre ki evezni. — Jork Hertzeg, mint Fő Generális (Generalissimus) azt a' parantsolatot adta ki, hogy minden Katona Tiſztek és köz emberek, Brittaniában és Irlándiában, késedelem nélkül a' magok Regementyeikhez mennyenek; e' mellett minden mi kikötőhelyeinkben lévő hajók parantsolatot vettek a' ki evezésre. — Ez előtt a' Hollandusokhoz tartozott Ambuskade nevű Fregát, melly a' minap a' Thamesis fokában el süjjedt vólt, ismét fel emelkedett, és ki ſzabadúlt.

Londonból Jul. 22-dikén. A' mi Konstántzinápolyi Követünk Lord Elgin, az utólsó tudósí-

tásait illyen kifejezéssel kezdette. „Haſznomra akartam ezen alkalmatosságot fordítani, hogy Európába írjak 's a' t." A' Ministériummal ellenkező Újságok erre illyen gúnyolódó jegyzést tettek. — Hát nem tudja Lord Elgin, hogy Konstántzinápoly Európában van? — A' Ministerek mellett fogó Újságok pedig ezzel mentik ezt a' geographiai hibát, hogy Lord Elginnek, az Asiai partokon Konstantzinápolyal által ellenben egy kis mezei majorja van.

Török Orſzág.

Konstántzinápolyból Junius 25-dikén. Abban az ütközetben, melly Május 18-dikán a' nagy Vezér és a' Frantziák között esett, 5000 Törökök, mind addig ellenek állottak ugyan annyi számból álló Frantziáknak, kik a' Nagy Vezér háta megé akartak kerülni, mig segíttséget kapván, a' Frantziákat meg ſzalaſztották. — A' Frantzia Generálisok egyenetlensége haſznokra van a' Törököknek és az Anglusoknak. Nem sokára fontos tudósitásoknak kell Égyiptomból kerűlni; mivel a' Nagy Vezér serege egygyesítette magát Hutchinson Generális seregével; melly egygyesült erő bátran meg támadhatja Kairót. — Nagy summa pénzt küldöttek innen Égyiptomba, mellyet ide Angliából hoztak.

Konstántzinápolyból Jun. 28-dikán. Az idevaló Spanyol Követ Corallo Úr, (a' kiről irtuk már Hírmondónkban, hogy Szebenen keresztül útazott a' tavaſzon, 's hogy igen drága ajándékok mentek Bétsből utánna, a' Fényes Porta ſzámára,) ismét próbát tett, mind a' Kajmacán, mind a' Nagy Úrnál, a' ſzokott Audientzia meg-

nyerése eránt, de mind eddig semmi bizonyos válaſzt nem nyerhetett, holott az, a' jó egygyet értés helyre állítására, elmúlhatatlanúl ſzükséges. Azt a' Fényes Porta valami mehezen tsak ugyan megengedte, hogy a' ſzállása elött Coralló Úrnak is Jantsárok Strázsáljanak, mint a' több idegen Miniſzterek lakása előtt. — Tudtára esett a' Portának, hogy a' Frantziák, Nápoly Orſzágnak napkeleti kikötöhelyeiben, nagy kéſzületeket teſznek, hogy azokban ſzárazra való seregeket ſzállíttsanak hajókra; mellyhez képest a' Moreai, Albaniai, és Macedóniai Basák parantsolatot vettek, hogy minnél több sereget gyüjtvén öſzſze, ezen Tartományokat a' Frantziák megeshető kiſzállások ellen óltalmazzák.

Elegyes Levelek.

Bernából Julius 14-dikén. Következendő értelmü Protestatió tétetett itt közönségessé:

Ezen fojó eſztendöben, Május 29-dikén közönségessé tétetett plánuma ſzeránt a' Constitutiónak, Helvétziában a' Kántonok hajdani igazgatása ugyan réſzſzeránt viſzſza-állítódott; de a' Bernai Kánton fel-oſztódott, és Helvétziától nagyobb réſzént el ſzakaſztódott. Valamint azért a' Berna Városához tartozó nemzeti jóſzágok eladattatásának, egy időben ellene állottunk; úgy most is kötelességünknek esmérjük, hogy az egéſz Bernai lakosság nevében, a' Város birtokainak Helvétziától való el ſzakaſztása ellen protestáljunk. — Ezen Protestatió, egy illyen értelmü levéllel bé adódott a' végre hajtó és Törvenyhozó Tanátsnak: „Végre hajtó és Törvényhozó Tanáts! Imé bé adjuk tinéktek a' Bernai Kánton

fel-oſztása ellen tett Protestátiónkat. Míg Helvétzia úgy nézödött, mint egy haddal megvett Tartomány, addig a' környülállásokhoz kellett magát alkalmaztatni: de már most, minekutánna függetlennek lenni meg esmertetett, és újonnan Kántonokra oſztattatott fel; egy valóságos Helvétus, annyival inkább egy igaz Bernai lakos sem egygyezhet abban meg, hogy Berna Várossa, Helvétziától el ſzakaſztasson, és meg-foſztasson minden jussaitól, mellyekkel régtől fogva él. Valamint pedig ez a' Protestátió hideg vérrel íródott; reményljük, hogy ti is Polgár Tanátsosok, ollyannak fogjátok ezt nézni, mint a' mellyre mi hivatalunk ereje ſzerént köteleztettünk. Berna, 15 Juliusban 1801-ben Berna Városának közönséges Tiſztviselöi, és Kommiſzſzáriusai, mint az egéſz Polgárság Képviselöi."

Sok Amérikaiak meginneplették Burnet Agensekkel egygyütt Burdeauxban, Julius 4-dikét, ugymint Amérika függetlenségének minden eſztendöben elö forduló innep napját. A' vendégségben a' többek között a' Fö Konzul Bonaparte egésségéért is ittak a' vendégek, közül-akaratúl, illyen kívánsággal; Sokára végezze Ö el világi pállyafutását, és ha végre a' terméſzetnek adózni fog, nevezze Ötet a' késö maradék Frantzia Orſzág Waschingtonjának.

Koppenhágából Júl. 25 dikén. Ma dél után érkezett ide, a' Frantzia Respublika hozzánk rendelt Követje Macdonald Generális, a' hozzá tartozó Követtségi Tiſztekkel egygyütt. — Ismét tértek viſzſza egynehány hajók, a' napkeleti tengerröl Angliába; rövid idön pedig az egéſz ha-

jóssereg útnak indúl. — Azon Április 2-diki ütközetet példázó emlékeztető pénz, melly itt veretett, és az ütközetben vitézül forgolódott Katonák között fog kioſztatni, igen ſzép. Egygyik oldalán látſzik egy Gothus módra fel-fegyverkezett hajó, mellyen egy oroſzlán, elsö jobb lábával a' Dánia tzímerét, bal lábával pedig egy oſzlopot tart; felette ezen írást olvashatni. A' bátorság óltalmaz; alatta pedig ezt: Április 2-dik napja. A' másik oldalán látſzik a' Királyi Korona, páltza és kard; illyen alól-irással. A' Király tiſzteletet mutat: a' Haza megesméri. Minden érdempénz körülete' talpára, annak a' Katonának neve fog kinyomatni, a' kinek az adódik.

Stockholmból Jul. 22 dikén. A' Király rövid nap elfog útazni Carlskronába; a' tzélját ezen útazásnak bizonyosan nem tudhatni. — Különösen megjegyzést érdemel ezen dolog: hogy itten, Julius 6-dikán adatott ki a' letartóztatódott Anglus hajók ſzabadon való botsáttatása eránt a' parantsolat, Londonban pedig Junius 16-dikán vették a' mi fogoly hajóink, a' ſzabad el útazásra való engedelmet: következésképpen, az itt ki adatott parantsolat vólt a' Londoninak következése, nem megfordítva; a' mint sok Újságok hirdették.

Svájtzer Orſzágban Sisikon nevü falu mellett, nem régen egy éjtſzaka az ott lévő nagy tóba, az úgy nevezett Waldstätter Seebe egy nagy köſzikla oldal belé dülvén: a' vizet a' partján úgy ki tsapta, hogy az 4 házat, egy fűréſzmalmot, és egy istállót, minden benne valók-

kal, egy ſzempillantás alatt, a'l víz méllységébe belé seprett. Tizennégy ember veſztette el itt az életét, kik közzül a' testét is tsak háromnak találták meg. Négyen halálos sebet kaptak. Jó nagy darab föld is el süllyedt. A' partnál lévő hajók pedig kettőn kivül, vagy öſzve törtek, vagy el merültek, úgy, hogy azoknak a' kik a' habok között kiábáltak, segítségekre nem lehetett menni. A' kik történetből oda haza nem vóltak, magok ugyan még maradtak, de mindeneket el-veſztették.

Livornó ból Jul. 22-dikén. Egy 16 ágyús Anglus hajó hányta le tegnap kikötőhelyünk előtt vasmatskáit, békességes záſzlók lobogván rajta. Ez a' hajó 51 nap alatt ért ide Egyiptomból, 's itt tette ki a' ſzárazra Dumas, és Dama Frantzia Generálisokat, kik az Abukíri erősségben estek hadi fogságra, de parolára ſzabadon botsáttatnak.

Híradás.

Bihar Vármegyei S. V. Ispány és Obester Beöthy Láſzló Úr mintegy 40 Kanczákból, ſzopó, tavalyi, és harmadfű tsikókból, 3 hágó Csödörökből álló ménessét, a' jövő Septembernek 23-dikán dél előtt, a' Nagy Marjai Puſztáján, Nagy Váradtól 3, Debreczentől pedig 4 mértföldnyire kótyavetyéltetni fogja. A' Kantzák válogatottak, és egyenesen a' leg jobb Erdélyi ménesekből veſzik eredeteket. Egygyenként fognak kótyavetyéltetni.

A' Himfy Szerelmeinek az árra 1 forint 20 kr., nem 1 forint 30 kr.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

TOLDALÉK

A' Magyar Hírmondónak, Augustusnak 11-dik napján 1801-dik Esztendőben költ árkusához.

Poeta ad Pictorem dum Ludovicum Boros de Rákos Consil. Aul. et Ref. Ordini S. Stephani R. A. Adlectum Audiit Mense Maio Anni MDCCCI.

Zeuxi! per Hungaricas Pictor celeberrime Terras,
Huc ades, et Tabulam, Peniculosque para!
Instat opus magnum; totam Artem, omnesque Colores
Adfer, et Illustrem, quem volo, pinge Virum.
Qua sit Fronte? quibusue Genis? quo denique Vultu;
Aut Oculis? ad rem scire superuacuum est.
Pinge Animum, et Mentem! — Mens Illi est magna, perenne
Justitiae studium, Relligionis Amor;
Simplicitas, Candorque Animi, Sapientia rara,
Consilium promptum, Sancta, tenaxque Fides.
Pauca loqui, sed multa agere, et contemnere Plausum,
Ac nullis unquam cedere Muneribus;
Arcanum seruare, Dolos euertere, Vera
Ferre, sui tantum non meminisse solet.
Ecce! Palatina Vir talis in Aede laborat,
Consumitque dies totus in Officio.

Quod superest, dulci cum Gnata; et Coniuge Tempus
Diuidit, aut Musis, vel dat Amicitiae.
Cetera dissimulo, neque Nomina scire necesse est.
Effigiem ex istis nunc mihi pinge notis! — —
Pictor ad haec placido subridens ore: Quis illum
Ignoret? Tu me ludere pergis, ait.
Nosco, sed has, uti vis, nequeo depingere Dotes;
Vincit Apelleam talis Imago Manum. —
Ut video, venit ipse, Crucemque a' Pectore gestat,
Regis Apostolici munere factus Eques.
Justitia, et Virtus omnis laetatur, Amicus
Plaudit, et Inuidiae non putat esse locum.

Tata Augustus' 4-dikén. A' jelenvaló hónapnak eddig el folyt napjai a' Tataiakra nézve valóságos öröm és innep napok valának Ekkor. látták meg t. i. újra, kilentz eſztendők után Kegyelmes Földes Urokat, Mélt. Galánthai és Fraknói Gróf Eſzterházy Ferentz Ő Excellentziáját. A' ki akkor itten jelen lehetett, nyilván tapaſztalhatta azt a' közönséges és ſzívbéli örömöt, a' melly a' kölömbféle lakosokban külömb és sokféle, de igen tetzhetőképpen ki mutatta magát.

Még az Ő Excja el érkezése előtt el telt 3 napok ſzüntelen való újság látásoknak, örvendetes beſzédeknek és tudakozódásoknak, muzsika zengéseknek, és nyughatatlan várásnak napjai valának, nem tsak a' Tataiaknak, hanem a' mindenfelől ide bé-gyülekezett külföldieknek is.

Illyen környülállások között leve oſztán Ő Excjának igen óhajtott meg-érkezése Aug 1-ső napján délután 2 és 3 óra között. Ki-mentek Ő Excja elibe fél mértföldnyire bizonyos Nemességen kivül, az itt való Cancellariánál lévő ifjú Urak, ló-háton, díſzesen fel-kéſzülve, és az Ő Excja Tatai Dominiumában lévő minden Helységekből ki-válogatott lovasok záſzlókkal. a' mellyekre külön külön mindenik Helységnek neve fel vólt írva; zengvén közöttök mind a' nemesebb, mind pedig a' köz és páſztori muzsikák, az ő mezei életeknek ábrázolására. Hozzájok érvén Ő Excja, tőlök ſzép Orátziótskával tiſztelteteti; és ekkor a' már előre, bizonyos meszszeségre egymástól ki-rendelt lovasok Ő Excja jövetelét egymásnak, és az utólsó a' városban nagy hirtelenséggel hírül adták; a' mikor az egyſzersmind az öſzſze-sereglett sokaságnak is ágyúk ropogása által tudtára adatott. A' városba bé-érvén Ő Excja elsöben is a' város Bírája, és Elöljárói köſzöntötték meg. Az után talált a' piatzon egy az ide való 'Sidók által fel-állíttatott triumfusi kaput. Ez magas Pyramis formára vólt fel-kéſzülve, zöld ágakkal és virág koſzorúkkal fel-ékesítve, és a' napnyúgoti óldalán ez a' felül, írás ſzemléltetett: *Heil Dir, der Du kommst in tausend Gefahren siegend, der Herr der Heerschaaren ist Dein Schild*; a' napkeletin pedig ez: *Glücklich erfolgte die Ankunft Sr. Exc. Grafen Franciscus Eſzterházy, den 1-ten August* 1801. Ezen kapunál az Ő Excja kotsija meg-állíttatott, ő maga egy 'Sidó által meg-köſzöntetett, és egy nyomtattatott köſzöntő Beſzéd

is kezébe nyújtatott. E' helytől fogva egész a' Kastélyig két felől szépen, és egymástól illendő meszszeségre el rendelve állottak minden Tzéhek, mindenik erre a' végre készíttetett igen tsínos tzímjeikkel. Ezek között a' muzsikáknak minden nemei gyönyörködtették a' füleket; a' honnan itten az Ö Excja kotsija is lassan ment, hogy mind a' muzsikák, mind a' Tzéhek annál ki-esmérhetőbbek lehessenek. A' Kastéllyának kapuját érvén, véletlen mintegy tündér világba láttatott Ö Excja belé bukkanni. Ott vóltak t. i. nagy számmal, szép gustussal fel-öltözött Pásztorok és Pásztornék, a' Tatai ifjak és Fejér-személlyek közzül ki-válogatva. Nem lehet már ezeknek öltözeteknél, énekeknél, és magok-viseleteknél, a' mellyel a' Grófot fogadták, szebbet gondolni; magán kivül vólt az ember ennek a' szépségnek látásán; a' honnan magát Ö Exc. ját is, a' Nápolyi ditsősségeknek 9 esztendőkig való szemlélések után is a' könyvezésig meg-indították. Ezen szép seregtől koszorúkkal tiszteltetvén Ö Excja, tovább indúlt a' kotsi, és a' Kastélyba fel-vivő közép gráditsnak végénél állott meg, a' hol ismét az elébbeniekhez minden szépben hasonló, de öltözetek' formájára valamennyire külömböző aratók, és aratónék — minthogy éppen aratás idején esett ez a' pompa — énekkel, muzsikával, és kalászból díszesen készített koszorúkkal kedveskedtek kedves Grófjoknak. Benn a' Kastélyban egy mind magát, mind Ö Excját igen meg-indító szép Orátziót tartott Fő Tiszt. Kánonok és Archidiaconus Szarenka Pál Úr, a' mellynek végezetével hármas

Vivat kiáltás hangzott az egéſz Kastélyban. Az alatt az idő alatt pedig, míg Ö Excja a' maga ſzobáiba jutott — mellybe mintegy 11 minútum telt — fel-állítottak az Àtsok, kőmívesek és tserepezők a' Kastéllyal által ellenbe egy fából és deſzkából kéſzült 6 ölnyi magasságú Obeliscust. Az egéſz Obeliscus zöldes ſzínnel vala meg festve, a' hegyire vólt a' Griff madár (a' Gróf Eſzterházyak czímere) helyheztetve; közép tájon pedig egy ég ſzínü tábla, a' mellyen ezen Német versek találtattak aranyos betükkel:

Der Obelisk,
den wir erheben
O Graf!
ist von Vergänglichkeit.
Herz, Liebe, Treue,
die wir Dir geben,
stoſst stolz von sich
den Zahn der Zeit.

Ezen Obeliscust kerülték meg az után, mi-nekutánna a' Grófot az ablaknál lenni éſzre vették, minden Czéhek muzsika ſzóval, és Vivat kiáltásokkal.

Igen sok vólna mind azokat a' módikat elő adni, a' mellyekkel Ö Excjának minden rendű és sorsú hívei örömöket és tiſzteleteket ki-nyilatkoztatni igyekezték, és abban egymással vetélkedtek. Tsak egynehányat említek hát még a' nevezetesebbek közzül. — Az Ö Excja' bé-jövetelének estvéjén kéſzítettek az ide való Kereskedők egy igen ſzép illuminátziót. Az Ö Excja Kastéllyára ſzolgáló nagy tón vala fel-állítva, tsíno-

san öſzſze-tsinált fenyö-ſzálakra két Pyramis. Ezek meg-világosíttattak. A' két pyramis között vólt az Eſzterházy Griff ezen alá-írással: Vivat Se. Exc. Graf Franz Eſzterházy, és a' Kalmárok' tzímere, ezen írással: Vom Handelstand gewidmet. 1801. hasonlóképpen meg-világosítva. Ez a' ſzép alkotmány a' tónak túlsó partjáról, ſzép tsendes időben, török muzsika, és rakétázások 's lövöldözések között közelített a' Kastély felé.

Más nap estve az Ö Excja belsö kertjében vólt egy ſzép illuminátzió. Fel vala itten állítva egy igen ſzép gustussal kéſzült kapu, a' melly felett zöld falon árany betükkel láttzott a' következendö Chronostichon:

LVX perItVra nItet rVtILo eXornata rVbore
soLVs aMor patrIs CorDe perennIs erIt.

az oſzlopjai felett pedig két felöl e' vólt írva: Vivat Redux. Ugyan itten a' T. T. Piárista Uraknál tanúló Ifjatskák egy a' Virgílius V-dik Eklogájának követésével kéſzített páſztori játékot, igen díſzes páſztori ruhákba fel-öltözve a' gyepen el-játtzottak, a' kik között ſzívet-ható vólt kivált két kis gyermeketskéknek hallása, a' kik még tsak nem rebegö nyelveikkel a' Deák verseket tiſztán, és ſzép pronuntiatióval mondották elö. Ezen játékot követte a' már fellyebb le-írt páſztornéknak, és aratónéknak páſztori dalljok, tántzok, és külömbféle mesterséges, és a' mezöket felette gyönyörködtetö forgásaik és bújkálásaik. Mind ezek azon a' kies helyen az Elyzeumban képzeltették lenni az embert magával.

Ugyan ezen estve meg vala világosítva Tatának piattza, és két, a' Kastély felé ſzolgáló úttzája. Szép vólt itten nézni, miképpen igyekezett a' külömböző éſz és tehettség külömböző találmánnyaival majd minden ablakban másképpen ki-mutatni Ö Excja eránt való tiſzteletét. Maga Ö Excja is méltóztatott minden meg-világosíttatott házakat meg-nézegetni.

Tiſzteltetett Ö Excja mindenféle ſrott és nyomtattatott Magyar, Német és Deák köſzöntő és örvendező versekkel is.

Mind ezekben a' tiſzteletnek meg-bizonyításaiban pedig a' vólt a' leg ditsösségesebb, hogy mind ezek a' ſzíveknek önként való indúlásaikból ſzármaznak.

Boldog, bizony, az a' Méltóság, a' ki ennyire bírja a' maga alattavalóinak ſzíveket, és a' kinek Tiſztjeinek bölts, mértékletes, és ſzelíd igazgatások alatt ennyire érzi a' nép a' maga boldogságát.

Tudósítások.

Füskúti Landerer Mihály, Posonyi és Pesti Nemzeti Könyv nyomtatónál és Arrosnál, egyéb jeles Könyveken kivül, az újjabbak közzül, még e' következendők is fel találtatnak:

Collectanea Genealogico Historica illustrium Hungariae Familiarum quae jam interciderunt. Ex MS. potissimum eruit, et Scutis gentilitiis auxit, Carolus Wagner, condam Bibliotheçae Universitatis Reg. Budensis custos. Decades IV. cum 50

scutis et sigillis aeri incisis. 8vo maj. 1802. f. n. 3 *Conspectus Familiarum Decadis I.* 1. Bánfi de Alſo Lindva. 2. De Bátor, Bebek de Pelsöcz 4. De Chetnek, 5. De Hedervára, 6. De Kanisa. 7. Oláh, 8. De Styborich, 9. De Ujlak, 10. De Zrin. *Decadis* II. 1. Cheh de Léva- 2. Corbaviae Comites. 3. Ernusth de Cháktornya, 4. De Frangepanibus, 5. De S. Georgio, et de Bozyn Comites, 6. De Kiswarda, 7. De Palócz, 8. Pethö de Gerfe, 9. De Zéch. 10. Zechen. *Decadis III.* 1. De Büd, 2. De Buthka, 3. Drágfi de Bélthek, 4 Drugeth de Homonna. 5. Liſzthius de Köpesény, 6. Pázmány de Panaſz, 7. De Rozgony, 8, De *Decadis IV.* 1. Apasi de Apa nagy falva, 2. Bochkavel Bochkaj de Kis Mária. 3. Chapi de Eſzen, 4. Dersfi de Zerdahely, 5. Elderbach de Monyorókerék. 6. De Gara, 7. Lórándfi de Serko, 8. Orſzágh de Gúth. 9. Rákóczi de Felsö-Vadáſz. 10. De Zokol- De utilitate hujusmodi veterum Collectaneorum non est, quod hic multis disseratur; in re pene simili ita Lazius: *Quae ut jucundum est*, inquit *scire*, *ita*, *utilitatem non minimam administrationi rerum*, *et lucem Historiis*, *atque Annalibus adfert*, *et successiones docet*, *et mutationes nominum*, *provinriarum*, *ostendit*; *denique Genealogias Principum*, *Comitumque explicat*. *Et que interciderurt stemmata*, *in singulis provinciis*, *corum memorium revocat*, *et provinciarum*, *inqua coluerunt ista*, *reddit illustriorem*. Ejusdem Authoris adhuc sequentia Opera reperiuntur:

Analecta Scepusii Sacri et profani. Partes IV. 4to 7 fl.

Diplomatarium Comitatus Saarosiensis: ex Tabularibus et Codicibus, MS. erutum 4to maj. 3 fl.

A. Magyaroknak Uradalmaik mind a' régi, mind a' mostani üdökben. Irta Dugonics András Kir. Oktató. 1801. 8. maj. 1 for. *Ezen Könyvben e' következendö tizennégy réſzre mettzett paisok találtatnak: A' Magyar Korona, Bessarábia, Scythia, Kumánia, Magyar Orſzág Pannónia, Erdély, Sklavonia, Szerém, Krodcia, Hercegovina, Dalmácia, Ragusa, Servia, Scrblia, Halicia, Vlodoméria, Bulgária, Valachia, Moldávia, Raccia, és Méria Orſzágoknak paissaik.*

Mezengy, az az: Páſztori Vers, melly több Akklogyákban, mint meg annyi réſzekbéli kifejezésekben, a' Magyar nyelvnek arra igen alkalmatos léte végett, és az ebben gyönyörködök kedvekétr írattatott P. Nagy Láſzló által. 8-vo min. 20 kr.

Néma Mester; az az: olly Házi Könyvetske, mellyben némelly különös Közjóknak fel-jegyzései egybe ſzerkeztetve fel-találtatnak. Írattatott Szegeden S. E. által a' Magyar Nemzet javára. 8-vo min. 1801. 24 kr.

Párizpápai Dictionarium latino-hungaricum, et hungarico-latinum. Novae huic Editioni additum est Repertorium novum germanicum a Carolo Eder, 8vo maj. Partes II. Posonii et Cibini 1800. 5 fl.

Magyar és Erdély Orſzági Nemzeti Kalendáriom Kristus Urunk' ſzületése után 1802-dik eſztendöre. Mellyben az Új, Ò, és a' Protestáns Ka-

lendáriomokon kivül, a' mostan uralkodó Európai Fejedelmek, 's a' Magyar Hazának több Egyházi 's Polgári Tiſztjei fel jegyeztetnek. Ezeket követik a' Magyar Királyok' nevezetesebb Történetei; holmi múlatságos esetek; gazdaságos jegyzések; az Orſzágos Vásárok, a' Posták járásai, 's a' folyó pénznek külsö érdemét, nehézségét és ſzokott úzsoráját mutató táblák, 4to 10 kr.

Római Történetek. Írta Dugonics András Kir. Oktató, 8vo maj. 1 for. 15 kr. *Ezen könyvnek közre-botsátására alkalmatosságot adtak a' Szerzönek az Aſzſzonyi fönek mostan igen módiban lévö sok ſzámú fodorításai, és csigabugjai, mellyet közönségesen* Ala-Titnak *neveznek.*

Léta Magyar Vitéz, és Zamira Pannóniai Kisaſzſzonynak a' földön és tengereken történt Viſzontagságai. Írta P. Nagy László 1800 30 kr.

Magyar Orſzágból tett Velentzei Útazás. Közre-botsáttatott az Útazótól. 20 kr.

A' Pártos Jerusálem IX Énekekben. Írta Nagy Ferentz a' Sáros Pataki Ref. Kollégiumban ez időben Hum. Prof. 8vo maj. 30 kr.

A' Szerecsenek, vagy is Karikleának és Theágenesnek Történetei. Írta Dugonics András Kir. Okt. 2 Darab 8vo maj. 2 for.

Gyöngyösi Istvánnak, hajdan Gömör Vármegye érdemes Vice-Ispánnyának, költeményes maradványi, mellyeket egybe ſzedett, és a' leg-régibb nyomtatványok és Kéz írások ſzerént hibáiból ki-mentett Dugonics András Kir. Okt. 8vo 2 Darab. Iró papirosra 3 for. közönségesre 2 for. 30kr.

Mindenféle Barmokat orvasló Könyv, mellyet a' közjónak haſznára ki-botsátott Tolnai Sándor Kir. Okt. 8vo maj. 51 kr. Ugyan annak

Compendium Artis Veterinariae, de cognescendis et curandis animalium epidemico-contagiosis et praecipuis sporadicis morbis, cum adnexis formulis et Tabellis aeneis 8vo maj. 1 for. 15 kr.

Csapó Jó'sef' orvosló Könyvetskéje, mellyet betegeskedő ſzegény sorsú Ember' ſzámára kéſzített 8vo min. 51 kr.

Consilium politicum praecavendi et extinguendi incendia in Urbibus, Oppidis et Pagis Hungariae, 4. 1800. 30 kr.

Arany Pereczek, avagy Macskási Juliánának ſzomorú Története. Írta Dugonics Andr. Kir. Okt. 1800. *Második kiadás.* 1 for. 15 kr.

Specimen Hierarchiae Hungariae complectens seriem chronologicum Archi-episcorum, et Episcorum Hungariae, cum rudi Dioecesium delineatione, adjectis, si quae sunt peculiares, praerogativis, ut plurimum ex Diplomatibus congestum a Georgio Pray, nunc Canonico Magno-Varndiensi. 4to maj. 4 fl.

A' Rómaiak Görög Orſzágban. 12mo. 15 kr.

A' Gyapjas Vitézek. Írta Dugonics András Kir. Okt. Két Darab 8vo maj. 2 for.

Új Házi Kertéſz; az az: Haſznos és tapaſztalásokkal erössíttetett Oktatás, mint kellessék haſznos gyümöltsfákat 's a' t. ſzembetünő haſzon vétellel nevelni. Második meg-bővitett kiadás. 1801. 8vo 24 kr.

Új Szakátskönyv. 8. 24 kr. Második, és a' külömbféle új étkek' főképpen pedig a' sütemé-

nyeknek el-kéſzítése' módjával meg bővített kiadás.

Koller Josephi, Cathedr. Eccl. Quinque eccl. Canonici Historia Episcopatus Quinque ecclesiensis. Tomus V. a f.nis 3. Omnes quinque Tomi 15 fl.

A' Magyar Királynéknak az ő Királyi jussokkal való Históriája, a' mostan uralkodó Felséges Mária Therésia Magyar Királynénak rézre mettzett képével egygyütt. 8vo maj. 40 kr.

A' ſzép Uránia Amerikában, ſzomorú Játék öt fel-vonásokban. 8vo min. 20 kr.

Orvosi Tanítás a' gyermekek' nyavalyáinak meg-esmérésekről, és orvoslásokról. Mellyet Svécziai nyelven írt Rosensteini Rosen Miklós, a' Fels. Svécziai Háznak fő Orvosa. Magyarra fordította Dombi Sámuel M. D. 8vo 1 for. 30 kr. Ezen betses munkát különössen lehetne azon Magyar Atyáknak és Anyáknak ajánlani, kik távúl lévén a' népesebb Városoktól, sokſzor Orvos nélkül ſzűkülködnek, nem tudván sokſzor beteges gyermekeiken segíteni, kéntelenek öket némelly tudatlan Bábáknak és réſzeges vén Aſzſzonyoknak pepetselések által időnek előtte a' más világra küldeni.

Gottholdnak külömbkülömbféle dolgoktól 's alkalmatosságoktól vétetett, és az Istennek ditsőségére, 's az emberi indúlatoknak meg-jobbításokra intéztetett kegyes elmélkedései. 8vo 1 for. 8 kr.

A' Jó Gazda Ember, vagy is olly haſznos könyv, mellyben a' ſzorgalmatos és gondos Gazdáknak ſzámokra az ő házaikban, házaik körül

's a' t. előfordúlandó haſznos dolgok fel-jegyeztetnek, 8vo min. 34 kr.

A' Jó Gazda Aſzſzony, mellyet az Aſzſzony ſzép nemnek ſzámára írt Veres Mihály. 8vo min. Harmadik meg bövített kiadás. 34 kr.

Német Mihály a' Selyem-juhokról való Oktatás. 8vo min. 36 kr.

Orpheus. Hónapos Írás két Kötetben. Mélt. Gróf Pálffy Károly Ő Exc.ja és Mélt. Báró Rádai Úr képekkel egygyütt 8vo 2 Darab. 2 for.

Mátyus István M. D. Ò és Ú Diaetetica, az az: Az életnek 's egésségnek fenn-tartására 's gyámolgatására Istentől adatott nevezetesebb terméſzeti eſzközöknek elö ſzámlálása, 's a' t. 8vo maj. 6 Darabok 9 for.

Robert Péter, ſzületett Ànglusnak különös történetei egy lakatlan ſzigetben. Fordította németből Sz. Iványi Láſzló. 8vo maj. 1 for. Ennek második Darabja a' sajtó alatt vagyon.

Somogyi Elek, üdvességes Múlatság, az az: kérdések és feleletek az Anyaſzentegyházban elő fordúlandó dolgokról és ájtatosságokról. 8vo min. 1 for.

Szilágyi Sámuel (idősbb) Voltér Úrnak Henriássa. 8vo maj. 1 for.

Posonyi Könyv nyomtató Wéber Simon Péter Úrnál következendő eladó könyvek találtatnak.

Földi János, — Terméſzeti Historia a' Linné Systémája ſzeréut. Az Allatok Orſzága 8 rétben 1 for. 30 xr.

Andreae Lehotzky Stemmatographia Nobilium Familiarum Regni Hungariae 3 Tom. in 4-to 4 for. 30 xr.

A' Kánt szerént való Filosofiának Rostálgatása levelekben, Magyarra fordítva és Jegyzésekkel megbövítve. 8. rétben 15 xr.

JOANNES NEP. ALBER e Scholis Piis S. Theologiae Doctor, et in Archi-Episcopali Lyceo Colocensi S. Scripturae Professor per omnes Veteris, et Novi Testamenti libros eiusdem S. Scripturae fecit Interpretationem, atque hanc Hungariae, et Provinciarum, que cum ea coniunctae sunt, Venerabili Clero dedicavit. — Propositum illius fuit Hungariae Praesulum illi voto servire, quo in Budensium Comitiorum suo consessu anno ab hinc undecimo totius Scripturae S. Interpretationem in praxi per omnes illius libros in suarum Dioecesium Lyceis fieri voluerunt: cum ad id tempus, biennium, quod erat Scripturae S. pro alumnis Theologiae destinatum, tolum fere in solis Hermenevticae regulis percipiendis conteréretur, atque ex practica S. Scripturae Interpretatione aliqua tantum illius capita delibarentur. Quae ratio, etsi non diu tenuit, et in plerisque Lyceis reducta illa prior methodus sit; nemini tamen dubium esse potest, quin talis in praxi Scripturae S. tractatio non tantum utilis, verum etiam necessaria futura sit iis quoque, qui ad priorem methodum iterum adacti sunt: quod quantumcumque praecepta Hermenevticae didicerint; ex his tamen solis, sine bono Interprete, Scripturam S. intellecturi numquam sint. — Quare ille sic suam hanc fecit Interpretationem, ut adhibitis non tantum aliorum Interpretum Commentariis, verum etiam Sanctorum Patrum Operibus, insuper linguarum Orientalium, et antiquarum Veesionum subsidiis eam exhiberet iuxta onnem Hermenevticae artem exactam, atque eruditam ex Patrum intelligentia, et sensis. Procedit de capite ad caput, et de versu ad versum una continente Oratione non seiungendo Interpretationem a textu, ponendoque semper omnia integre Scripturae verba. Et qualiscumque difficultas, vel obscuritas se obiicit; hanc enodat, et discutit plana, et aperta explicandi ratione; ex-

plicationemque suam semper ex aliquo principio Hermenevtico domonstrat, ut nihil asserat, quod non probet. Istaque ratione illos etiam, qui sunt difficillimi, et obscurissimi Scripturae libri in apricum deducit illa imprimis loca diligentissime discutiendo, in quibus a Catholicis ii disconveniunt, qui aliter credunt. Sed neque etiam omittit illorum, quorum nunc ingenia adversus Revelatam Religionem pruriunt, argutiunculas ad illa Scripturae S. loca retundere, ubi talis veritas Religionis proponitur, ad quam ipsi suis ratiunculis consurgunt. — Speciminis autem gratia, ut ex re judicium ferri posset, non solis verbis sibi assensum quaereret, delecta quaedam Scripturae S. loca misit ad Venerabilem Eundem Clerum per omnes Dioeceses: nec in vicem vel huius sui laboris, vel istius Eidem Clero factae a se oblationis aliud rogavit; quam ut ii, quibus placeret, se subscriberent, subscriptioneque hac testarentur se Opus, ubi prodierit, accepturos, et si sufficiente numero essent, qui illud acciperent, edi posset. Nec praenumerationis pretinm aliquod etiam praevie postulavit; sed cum pretium secundum philyras determinasset non ultra in Mediana charta quam cruciferos duos, in Scriptoria autem quatuor; tum primum pretium ab iis, qui Opus accepturi sunt, postquam illud accepissent, voluit, ut per partes exhiberetur. — Est autem oblatio haec sic accepta a Praesulibus, et ab iis, qui Dioecesibus praesident; ut nominem alicubi esse intellexerit, cui non ratio istius Operis valde esset probata, et ubi non hi suas etiam dando literas Clero suo illud commendassent. — Haec autem istius Editionis etiam per Ephemerides publicatio propterea fit: ut quoniam res ipsa demonstrasset non tantum e Clero, verum etiam e DD. Secularibus esse plures, qui illud habere velint, eoque magis, quod Scriptura S. non tantum pro Clero, verum etiam pro omni Christiano sit; illi a comparatione non excluderentur, deinde notitia illius etiam ad exteras Provincias efferretur, et cum illis quoque, siqui inde illud accipere vellent, communicandum esse libenter, ostenderetur: nec arcentur, sed potius invitantur etiam ii, qui Religione disiuncti sunt, cum Scripturae S. tractatio vel eo maxime debeat conducere, ut quaerendo ex ea veritatem, quae nonnisi una, atque simplex esse potest, in unius Veritatis gremium omnes consociemur, neve inter nos, qui in eumdem Christum credere nos profitemur, dissensiones sint, et schismata. — Impressio illius fiet Pesthi-

ni per D. Mathiam Trattner in Formato, ut vocant, Octavi maioris ea typorum, et chartae diligentia, ut nihil etiam ex hac parte ulterius desiderari possit. Addentur etiam suis locis mappae Geographicae, et tabulae Chronologicae, ut nihil desit, quod ad eius perfectionem, et integritatem pertinet. Totum Opus excrescet circiter ad 15 tomos; sicque intenditur, ut tomo primo prodeunte ad nuddinas, quae erunt mense Augusto istius anni, semper deinde, quotiescunque ibi erunt nundinae, singuli, aut etiam bini tomi prodeant, intraque triennium tota editio peragatur. Pretium totius Operis in charta Mediana faciet circiter 25 fl. — Cui ergo, extra illam etiam, quae per Dioeceses fit circulationem, placuerit, istud Interpretationis S. Scripturae Opus habere; is velit nomen suum per literas Colocam in Hungariam ad eius Editorem mittere cum designatione chartae Medianae, vel Scriptoriae. Sed suas literas non gravetur gratuitas, (Franco vulgo. dicunt) mittere, ex Hungaria ad 15tam usque Augusti, exteri ad finem Septembris huius Anni.

Colocae 15ta Aprilis 1801.

Primus Tomus Operis huius citra omnem dubitationem, ut in Sua ad Venerabilem Clerum Hungariae oblatione promisit Autor, ad Nundinas Pesthinenses, quae Mense Augusto hoc Anno futurae sunt, prodibit. Nam tametsi ex omnibus Dioecesibus rescriptum nondum venerit, tamen tali cum adprobatione, et desiderio hoc illius opus, quod in specimine exhibuit exceptum est, ut, quamvis casu in hoc impeditissimum tempus incidisset propter incommoditatem molestissimi belli: tamen eo numero iam sint ii, qui se subscribendo declararunt opus accepturos, ut his solis habitis iam etiam edi illud possit.

A' Füredi Savanyú vízről. Június 24-dik napján.

Tudtára adatik az Érdemes Közönségnek, hogy itt a' közel lévő Helységben 500 akó, jó fejér, és veres eladó Bor találtatik. A' kinek tehát szüksége lenne illyetén Borokra, magát az itten lévő Komiszárius, Nemzetes Varga Ádám Urnál jelenteni méltóztasson, a' ki is bővebb útasítást fog az eránt adni.

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 13.

Költ Bétsben, Boldog-Áſzſzony Havának (Augustusnak) 14-dik napjan 1801-dik Eſztendőben.

Bétsi

Tegnap űlte a' Felséges Nápolyi Királyné a' negyven-kilentzedik ſzületése napját Laxenburgban, sok ſzívre ható jelei között azon igaz ſzeretetnek, mellyel viseltettnek Ö Felségéhez a' kedves Magzatjai közönségesen. Mindenek-felett érzékeny, 's a' háládatos ſzívnek ritka próbái vóltak mind azok az örvendezések, a' mellyek által azon a' napon jelentette ki tiſztelletét a' Felséges Csáſzárné kedves Èdes Annyához, jólehet már az azelőtt való nap, Schönbrunba ment vólt Ö

Felsége ſzívbéli tiſzteletének meg-bizonyítására nézve.

Ma hagyják oda Laxenburgot Császár és Császárné Ő Felségek, 's a' közel eső Baadeni ferdőkre mennek September közepe tájáig.

Tegnapelőtt jött le Ö Felségétől azon Vitézeknek laistroma, kik a' Theresie Rendjének nagy közép és kis kereſztjét nyerték el jeles tselekedeteik által. Ezen közel hetven új Vitézeknek neveit minden órán közli a' Bétsi Udvari Újság. Közötiök van Feldmarsal Lieutenant Fő Hertzeg Ferdináud, a' vólt Májlandi Gubernátor Fő Hertzeg Ferdináud Ő Királyi Hertzegségének második ſziülött fia; azután Hertzeg Lichtenstein János, ki a' nagy kereſz et; és Gróf Wartensleben Ferdinánd Magyar Lovas Fő Strázsa mester, ki a' kis kereſztet nyerte el.

Gróf Cobenzl Fülep, Cs. K. Párisba menendő Követ, a' napokban indúl innen Párisba, a' hova tegnap előtt ment innen az utólsó Kurír Gróf Cobenzl Lajos Ministerünkhez; mivel már onnan minden órán viſzſza fog térni Bétsbe. Ez a' Kurír vitte Haydn Úrnak is; mind az oda való Musikai Társasághoz, mind pedig Gróf Cobenzl Lajós Ö Exjához ſzólló Válaſzſzát is.

Közöljük Gróf Cobenzl Lajos Párisban mulató, Cs. K. Ministernek Haydn Úrhoz utasított ſzép levelét:

„Nemes és Nemzetes Úr! Ezen Fő Városnak Muzsikusai közönségesen, kik az Úrnak, a' Teremtésről irt remek muzsikáját, az ide való Opera nevű nagy Teátromon, minden muzsikát

kedvellöknek és ahoz értöknek gyönyörködésekre, a' leg nagyobb ditsérettel adták elő, egyenlő akarattal meg-határozták, hogy a' magok tsudálkozásokat és tiſzteleteket; nyilván meg bizonyitsák ezen munkának ſzerzője eránt, ki a' muzsikának a' leg felségesebb tárgyokra való igen helyes alkalmaztatásával annyira tökélletesitette és meg-nemesitette ezt a' mesterséget, hogy az által maga, Európának követésre méltó példájává lett.

Ebből a' tzélból kéſzíttettek az említett muzsikusok egy arany emlékeztető pénzt, mellyet egynehány Deputátusaiktól hozzám küldöttek, azzal a' kéréssel; hogy azt a' mellette lévő Levéllel egygyütt az Úrnak küldeném el. En ezt a' kérést annyival örömöstebb tellyesítem, mivel gyönyörűségemre ſzolgál, hogy ennek, az Úrra nézve illy ditsőſséges történetnek alkalmatosságával, a' mesterségnek, ha ſzinte ahoz nem értek is, tsudállója lehetek és meg mutathatom, hogy az Úr tálentomainak, és ſzeméllyes tulajdonságainak különös tiſzteletéből, melly ſzívesen réſzt veſzek egy ollyan alkalmatossággal, mellyel egy, mesterséghez értő külső Orſzági társaság, úgy ſzólván, az egéſz idegen nemzet nevében, az Úr ritka érdemeinek, meg hódol, és a' Német Muzsikai mesterségnek betsülletére ſzolgáló, olly emlékeztető oſzlopot emel fel, melly az ő mostani tsudálkozását, a' késő maradéknak is által fogja adni. Különös tiſztelettel vagyok. Nemes Nemzetes Úrnak Páris Jul. 28-án 1801. kéſz köteles ſzolgája Gróf Cobenzl Lajos.

Felsége ſzívbéli tiſzteletének meg-bizonyítására nézve.

Ma hagyják oda Laxenburgot Császár és Császárné Ő Felségek, 's a' közel eső Baadeni ferdökre mennek September közepe tájáig.

Tegnapelőtt jött le Ö Felségétől azon Vitézeknek laistroma, kik a' Theresie Rendjének nagy közép és kis kereſztjét nyerték el jeles tselekedeteik által. Ezen közel hetven új Vitézeknek neveit minden órán közli a' Bétsi Udvari Újság. Közöttök van Feldmarsal Lieutenant Fő Hertzeg Ferdinánd, a' vólt Májlandi Gubernátor Fő Hertzeg Ferdinánd Ő Királyi Hertzegségének második ſzülött fia; azután Hertzeg Lichtenstein János, ki a' nagy kereſz et; és Gróf Wartensleben Ferdinánd Magyar Lovas Fő Strázsa mester, ki a' kis kereſztet nyerte el.

Gróf Cobenzl Fülep, Cs. K. Párisba menendő Követ, a' napokban indúl innen Párisba, a' hova tegnap előtt ment innen az utólsó Kurír Gróf Cobenzl Lajos Ministerünkhez; mivel már onnan minden órán viſzſza fog térni Bétsbe. Ez a' Kurír vitte Haydn Úrnak is; mind az oda való Musikai Társasághoz, mind pedig Gróf Cobenzl Lajós Ö Exjához ſzólló Válaſzſzát is.

Közöljük Gróf Cobenzl Lajos Párisban mulató, Cs. K. Ministernek Haydn Úrhoz utasított ſzép levelét:

„Nemes és Nemzetes Úr! Ezen Fő Városnak Muzsikusai közönségesen, kik az Úrnak, a' Teremtésről irt remek muzsikáját, az ide való Opera nevű nagy Teátromon, minden muzsikát

kedvellöknek és ahoz értöknek gyönyörködésekre, a' leg nagyobb ditsérettel adták elő, egyenlő akarattal meg-határozták, hogy a' magok tsudálkozásokat és tiſzteleteket; nyilván meg bizonyitsák ezen munkának ſzerzője eránt, ki a' muzsikának a' leg felségesebb tárgyokra való igen helyes alkalmaztatásával annyira tökélletesitette és meg-nemesitette ezt a' mesterséget, hogy az által maga, Európának követésre méltó példájává lett.

Ebből a' tzélból kéſzíttettek az említett muzsikusok egy arany emlékeztető pénzt, mellyet egynehány Deputátusaiktól hozzám küldöttek, azzal a' kéréssel; hogy azt a' mellette lévő Levéllel egygyütt az Úrnak küldeném el. En ezt a' kérést annyival örömöstebb tellyesítem, mivel gyönyörűségemre ſzolgál, hogy ennek, az Úrra nézve illy ditsőſséges történetnek alkalmatosságával, a' mesterségnek, ha ſzinte ahoz nem értek is, tsudállója lehetek és meg mutathatom, hogy az Úr tálentomainak, és ſzeméllyes tulajdonságainak különös tiſzteletéből, melly ſzívesen réſzt veſzek egy ollyan alkalmatossággal, mellyel egy, mesterséghez értő külső Orſzági társaság, úgy ſzólván, az egéſz idegen nemzet nevében, az Úr ritka érdemeinek, meg hódol, és a' Német Muzsikai mesterségnek betsülletére ſzolgáló, olly emlékeztető oſzlopot emel fel, melly az ő mostani tsudálkozását, a' késő maradéknak is által fogja adni. Különös tiſztelettel vagyok. Nemes Nemzetes Úrnak Páris Jul. 28-án 1801. kéſz köteles ſzolgája Gróf Cobenzl Lajos.

Gantheaume Frantzia Admirálisról az a' hír érkezett ide Konstántzinápolyból, hogy az Arabsok Tornyánál (nem meſzſze Alexándriától, mint az Egyiptomi mappánkon látni lehet) ki akarta ugyan népét ſzállítani a' ſzárazra, de az Ànglus hajók miatt reá nem mehetett. Ez úttal sok kárt vallott.

Magyar Orſzág.

Ollyan tudósítás érkezett hozzánk Somlyó környékéről, hogy a' nevezetes Somlyai hegyen lévő ſzőlőket egéſzſzen el verte és potsékká tette a' jégesső, még pedig olly irgalmatlanúl, hogy ezen tsapást, még a' jövő eſztendőben is megsínlik a' ſzőlők; az idén pedig több ſzüret nem leſzſz, minthogy már a' jégesső béſzüretelt. — Közönséges tsapás ez a' most folyó eſztendőben, mivel a' külföldi Újságok is minnyájan panaſzolkodnak a' ſzőlőhegyeknek jég által lett elverettetéséről. Még Olaſz Orſzágból is, nevezetesen Ferrarából írják, hogy az oda való környékeken a' jég minden ſzőlőket elpuſztított.

Olaſz Orſzág.

Livornóból Jul. 23-dikán. Már most ugyan igazán hozzá akarnak a' Frantziák látni Porto Ferrájó ostromlásához, mivel eddig igen sok kárát vallották, hogy annak megvételét könnyünek tartván, tsak imígy amúgy láttak a' dologhoz. Az ostromló sereg réſzſzerént a' betegség, réſzſzerént a' várbeli őrízet egynehányſzori kemény kiütése által igen sokat ſzenvedett. — Tegnap eve-

zett el a' mi kikötőhelyünkből Watrin Generális Elba ſzigete felé, hogy a' nevezett várat 8000 emberel kemény ostrom alá vegye. Harmintzhat ezer ſzütyő-zsákot kívánt Watrin Gen. Livornótól, mellyet azért vitt el magával, hogy ha fel nem adja magát a' vár, erőſzakkal máſzhassanak a' Katonák a' bástyákra, minekutánna tudnillik a' földel megtöltött zsákokkal tele hányták a' várnak árkait.

Turinban a' Katonaság között ſzörnyű zenebona ütötte ki magát, mivel hó pénzeiket ki nem adták. Komendánsokat meg ölték, és magokat a' várban bé sántzólták, 's nem is lehetett addig le tsendesiteni őket, mig Jourdán Generális kivánságokra rá nem állott; mellynek bé tellyesitésére, 500,000 Frank adót kellett a' népre reá vetni.

Florentziából Július 24-dikén. A' mi ideig való Kórmányſzékünk, Venturi és Feróni Urakat a' mi jövendő Királyunknak elébe küldötte. Márra várattatnak viſzſza Pármából Márkgróf Ventúrával egygyütt, a' ki fogja a' Király nevében, az új jobbágyoktól, a' hűségre való meg esküvést el fogadni. Egynehány napok múlva ide váratik maga is a' Király, a' Királynéval és a' kis Hertzeggel egygyütt. — Tegnap jott viſzſza Murát Generális Pármából.

Velentzéből Julius 29-dikén. Bolognából jött bizonyos tudósitások ſzerént, a' Pápa Ő Szentsége Birodalmában eső Sz. Leó várát, a' Frantzia Katonáknak által adták. — Egy Smirnából jövő hajó azt a' hírt hozta, hogy Adm. Varren, Gan-

theaume hajós seregét, egéſz Cerigó ſzigetéig, melly az Archipelaguson van, követte; de mivel ez, 60 tengeri mértföldel elébb járt, Varren minden haſzon nélkül viſzſza tért az Égyiptomi partokhoz. — Nádor Ispány Ő Kir. Fő Hertzegsége, tegnap a' Sz. Markus tornyába ment fel, mellyből Velentze vidékeire igen ſzép ki nézés esik.

Nápolyból Jul. 14-dikén. Ő Felsége a' Nápolyi Király is megegygyezett már benne, hogy akár millyen sorsú, a' Státust megbántott, 's ugyan azért eddig fogsában tartatott nagy bünösök, ſzabadon botsáttassanak, 's minden hibájok örök feledékenységbe mennjen.

Frantzia Orſzág.

Párisból Jul. 27-dikán. Azok közzül a' felséges festések közzül, mellyek Olaſz Orſzágból kerültek Frantzia Orſzágba, Bonaparte, a' leg ſzebbeket hat hat Hónapra, fel aggattattya a' maga ſzobájába, azután ismét viſzſza küldi a' közönséges képes házba. Leg elöſzſzör, ama híres Festőnek Raphaelnek halhatatlan munkáit viteti magához. — A' Spanyol Király, 11 Záſzlókat ajándékozott a' Békesség Fejedelmének, mellyeket tsak ugyan ő vett el a' Portugallusoktól, meg engedvén néki, hogy azokat a' maga Palotájában fel függeſzſze, és Tzímeréhez hozzá tétesse. — Midőn a' Spanyol Király Badajóznál, a' maga, tsata rendben menő seregét visgálta vólna, lóra ült, és úgy lovaglott Katonái között, a' Királyné pedig a' kotsiban maradt. Hirtelen elő tünik egy pompáson fel ékesített győzedelmi ſzekér, mellyet a' Katonák magok húzták; a' Királynét

erővel belé ültették, és úgy húzták el az egész sereg előtt.

Párisból Julius 28-dikán. A' mai Moniteur, az Algesirásnál Julius 6 dikán történt tsatáról, ezeket a' még eddig tudva nem vólt környü állásokat foglalja magában: Hét Spanyol ágyúzó hajók vettek ebben az ütközetben részt, mellyek közzül 5 haszon vehetetlenné tett. — A' Gibráltárból jött tudósítás szerént, az Anglusok ezen a' napon 1500 embert veszteltek. A' Frantziák közzül 180-on maradtak halva, 300-an estek sebbe, kik közzül 50-nél többen kemény sebet kaptak. A' tsata, hat óráig tartott egy végben, a' leg nagyobb tüzességgel, és azok a' három Frantzia Linea hajók, mellyek hat ellenséges hajó ellen viaskodtak, tsudállatos vitézséggel forgatták magokat. A' Hannibál nevű 74 ágyús hajó nagyon meg szaggatódott; a' többi 5 Anglus hajók is meg foztattak árbotzfáiktól, 's most újítyák őket Gibráltárban. — — Az Algesirási és Isola Vertei Batteriák, nagy kárt tettek az ellenségnek. — A' Spanyol Országi Király, a' Békesség Fejedelmének egy meg ditsérő Dekrétumot küldött. Junius 27-dikén visgálta meg a' Király a' Spanyol sereget, és 29 dikén el útazott a' Királynéval Olivenza Városába, a' Portugallusoktól közelebb által engedett Alentéjó Tartományába. — Hertzeg Braschi ide érkezett, a' mint mondják azért, hogy az Attya testvérjének, hatodik Pius Pápának hólt testét ki kérje.

Párisból Jul. 29 dikén. Tegnapelőtt hivta meg a' Zsinat, azokat a' Frantzia Püspököket és Papokat, kik eddig vele egygyütt nem tartottak,

a' maga pompás gyüléseibe, mellyekben a' mint mondják külömb külömbféle viſzſzás (controversus) dolgok fognak el igazitódni, a' békességnek és ſzeretetnek lelke ſzerént. — Ezek a' gyülések fognak közönségesen tartatni Párisban, a' Szüz Mária Templomában.

Párisból Julius 31-dikén. Az egygyesült Frantzia és Spanyol Bresti hajós sereg, ſzámos ſzárazra ki ſzállítható katonaságot ſzedett fel, és Dumanoir Frantzia Admirális az igazgatója. — Spanyol Orſzágba ſzüntelen ſzállitják még most is a' sok Frantzia hajóslegényeket és katonákat, a' kiket a' mint mondják, a' Spanyol kikötőhellyekben, a' ki evezésre kéſzen álló Linea hajókra fognak ültetni. De hogy ezek Irlandia ellen mennek e' olztán, vagy Egyiptomba, még titokban van.

Strasburgból Augustus 3 dikán. Regensburgból azt irják, hogy az ott tartózkodó Frantzia Követ, Polgár Bacher, úgy nyilatkoztatta ki magát: hogy a' Toskánai Nagy Hertzeg kárának ki pótolása a' Német Birodalomra tartozik, és a' Frantzia Kórmányſzék, abba magát éppen belé nem avatja.

Calaisból Junius 18-dikán. Ma reggel ment innen ki egy, hat ágyúzó hajókból álló kis hajós sereg, fegyveres néppel, hogy magát Bolognánál több hajókkal egygyesittse. A' vigyázó tornyokból láttzottak ugyan egynehány Anglus hajók, de ollyan meſzſze, hogy azt gondolta vólna az ember, hogy a' hajóssereg, a' part mentében el érhet a' maga fel tett tzéljára. El is mente már

felé úttyát, a' midőn négy Ànglus hajót vett észre; ekkor viſzſza akart térni, hanem más hat Anglus hajók kerültek a' háta megé, és egy 14 ágyú lövésből allott jelre, mellyet egy könnyű ſzerű hadi hajó adott, tsak hamar 20 Ànglus hajók sereglettek öſzve. Midőn e' ſzerént, mind előről, mind hátúlról, mind óldalaslag ki lett vólna az ellenség tüzesélésének téve; ſzerentsére egy fövény domb megé vonta magát a' Frantzia Konmendáns, és az ellenséggel ſzembe, vasmatskáit le hányta. Illy bajós környülállásai között ezen hajós seregnek, Generális Ferrand és Bonbes, az örizeten lévő seregnek egy réſzével, és könnyű ſzerü ágyúzó ſzerſzámokkal, sietve ki mentek Calaisból, hogy azon a' tájékon, hol ez a' hajós sereg vólt, Battériákat hánnyanak, és az ellenséget el üzzék. Az alatt, mig minden nézők nyughatatlanságban vóltak, a' ſzél meg tsendesedett, és a' hajós sereg el tökéllette magát, hogy a' Fegyveres nép segittségével az ellenség hajós seregén, melly ennek utánna nem mert menni, kereſztül evez. Ès igy jött viſzſza ide ez a' kis hajós sereg, délutánni négy órakor, a' nézők öröm kiáltási között. Tegnap evezett el innen egy kis Fregát, mellyet itt kéſzítettek. Rouen felé, és onnan a' Sequana vízen Párisba viſzik, a' hol a Fő Konzulnak adódik ajándékba.

Ègyiptom állapottyára nézve, egy Levelet tett közönségessé a' mai Moniteur, mellyet Livornóból Julius 21-dikén írt Daure, a' hadi Ministernek; az értelme ez: „Május 21 dikén hagytam oda Alexándriát, mellynek kikötöhelyében fogott el

egy Pique nevü Anglus Fregát, 's vitt Abukirba, a' hová 8-dik Júniusban érkeztem meg, innen 20 dik Juniusban hozott által Európába. Akkor még Ègyiptom állapottya ebben vólt: Generális Menou még benn vólt Alexándriában. Az Anglusok Abukirt, seregeknek egy réſzével körül véve tartották, és ſzemmel tartották, Alexandriában Menout. Az Alexandriai kikötöhellyben vólt Frantzia hadi hajókon lévö Katonaság örizte a' várost. Június 9-dikén ért bé Alexandriába az a' Héliópolis nevü könnyü ſzerü hajó, mellyet Gantheaume Admirális küldött el munitzióval, és fegyveres emberekkel. Ez a' hajó magát Gantheaume Admirálist, Alexándriától 15 órányi járó földre hagyta el, az Afrikai partoknál. Generális Beliárd igazgatott egy nagy hadi sereget Kátrában. Az Anglus sereg, Generális Hutchinson alatt, Terraneh-nál állott, és a' Kapitány Basa segítette a' maga Niluson lévö hajósseregével. A' Nagy-Vezér Kájró felé elöre nyomúlt vólt, de Generális Beliárdtól meg verettetett, és Salachieh-ig viſzſza nyomattatott. 600 Teve és 500 kisérö ember, Askam és Terraneh között, az ellenség kezébe esett. A' Burlósi és Damietti örzö sereg is, melly 600 emberböl állott, fogságba esett.“ Contra Admirális Linois-nak, ki az Algesirási tengeri tsatában győzedelmeskedett, egy meg tiſztelö kardot tsináltatnak ajándékban.

Az Anglus Katonaság eröss ſzemfájást ſzenved Ègyiptomban, mint a' mieink is ſzenvedtek elöſzſzör, mikor oda ki ſzállottak.

Ànglia.

Londonból Július 25-dikén. Nem jó ſzívvel

ſzenvedi a' közönség, hogy hat Anglus Linea hajó meg hagyta magát veretni három Frantzia hajóktól, és hogy a' Hannibál nevü hajónak meg kellett magát adni. Hanem azok a' Tengeri Katona Tiſztek, kik Algesirás környékét esmerik, azt állíttyák, hogy az Algesirási és Isola Verte-i Battériák, (Isola Verte egy ſziget, melly Algesirástól egy fél fertály órára fekſzik, ezek közt vóltak a' Frantzia hajók) tettek az Anglusoknak leg több kárt.

Német Orſzág.

Stuttgard Augustus 2-dikán. Bétsből és más hellyekről azt írják, hogy a' Berlini Anglus Követen kivül, a' Muſzka Követ is nagyon tüzessen rajta van, a' Pruſzſzus seregeknek a' Hannóverai Válaſztó Fejedelemségből való ki takarodásán; hanem a' Berlini Udvar, ezzel még mind addig késni akar, míg a' közelebb meg károsított Fejedelmek dolga el nem dül; egyſzersmind pedig nem akar a' Pruſzſziai Király abban a' plánumban meg egygyezni, mellyet a' Hannóverai Fejedelemségre nézve ki dolgoztak.

Frankóniából Augustus 1-ső napján. Würtzburgban, a' Magyar Orſzági, Tirolisi, és Austriai boroknak akójára 10 forint; a' Frantzia, Spanyol és Olaſz Orſzágiaknak 20 forint; a' Rajna, Ménus, és Tuber mellyéki boroknak 30 krajtzár, az égett bor akójára pedig 3 forint adó vettetett. — Az ott kereſztül vitetendő jóſzágok vám nélkül ſzabadon botsáttatnak. — Az a' hire, hogy a' Frankóniai Kerületben benn termett boroknak ki vi-

teléért is adót kell fizetni. — A' ſzöllő termés bő ſzürettel biztat.

Elegyes Levelek.

Páris Julius 21-dikén. Az ide való Újság levelekben egy igen nevezetes írást olvasunk, mellyet hajdani Portugalliai első Minister Marquis Pombal 1760 ban küldött az Angliai Kórmányſzéknek, a' két Udvar között akkor támadott egyenetlenség alkalmatosságával. Értelme azon írásnak ez, mellyet más Orſzágokról is, mutato nomine, könnyen el lehet érteni: „Még ti akkor Európában keveset tehettetek, mikor már mi hatalmasok vóltunk. Még a' ti ſzigetetek akkor tsak egy kitsiny pontot tett az egéſz föld le-rajzolásában, mikor Portugallia nevével már az egéſz világ bé vólt töltve. Már mink akkor Ásiában, Afrikában és Amérikában uralkodtunk, mikor ti még tsak egy kis ſzigetnek vóltatok urai. Hatalmatok tsak a' második rangot érdemlette meg; hanem mink adtunk olly eſzközöket kezeitekbe, mellyeknél fogva, a' leg első helyre fel emelkedtetek. Terméſzeti tehetetlenségtek nem engedte, hogy hatalmatokat, annál a' ſzigetnél, mellyet birtok, kilyebb is ki terjeſzſzétek; mert arra hadi sereg kívántatott vólna, mellynek fizetésére pedig pénzetek nem vólt. Abból a' kevés pénzből, mellyet a' nap-keleti Indiákon üzött kereskedéstekből nyertetek, tsak hat Regementet sem tudtatok vólna ki fizetni. És a' tenger, ez a' ti tulajdon Elementumotok; nem vitt annyit bé ſzámotokra, hogy 20 hadi hajót el tudtatok vólna tartani.“

„Ötven eſztendöktől fogva többet húztatok Portugallián 1500 milliónál. És az a' mód, melly által ezt a' temérdek kintset ſzerzettétek magatoknak, többet tett a' ti virágzástokra, mint maga a' meg ſzerzett kints. Bányáinkat mesterségesen magatokéivá tettétek, mert minden eſztendöben, ti veſzitek el töllünk rendſzerént azoknak jövedelmét. A' Brasiliai hajóknak hozzánk való meg érkezése után, alig múlik el egy hólnap, mikor már semmi nyoma nints nállunk, az azokon hozott aranynak; mind Angliába takarítódott által, hogy a' ti pénzbeli gazdagságtokat nevelje."

„Példa nélkül való ostobaság az, mellynek párját az egéſz világ históriájában nem olvasunk, hogy meg engedjük, hogy ti ruházzatok bennünket és minden pompára tartozó eſzközöket ti töllletek vegyünk. György (Anglus) Király jobbágyai közzül, mi tartunk 500 ezer mester embereket, kik mind a' mi költségünkön élnek Angliának fö városában. A' ti földeitek azok, mellyek nékünk kenyeret adnak. A' mi embereink hellyett ti magatokéival miveltetitek ſzántó földeiteket. Ez elött mi vittünk tinéktek eleséget, most pedig ti hoztok minékünk. Ez elött pallagban hevert földeiteket, fel-ſzántogattátok; most pedig mi hagyjuk heverni, ez elöttjó munkában vólt ſzántó földjeinket."

„De ha fel tudtunk benneteket mostani méltóságtokra emelni, le is tudtunk onnan benneteket buktatni. Jobban el tudunk mi nálatok nélkül élni, mint ti mi nálunk nélkül. Egy törvény, az arany ki vitelének halálos büntetés alatt

való meg tiltása, hatalmatokat meg-erőtelenítheti. Hijában biztatjátok magatokat azzal, hogy a' tilalom mellett is ki lehet a' mi arannyainkat vinni, mivel hajóitokat nem engeditek meg motóztatni; mert az erőſzak mindent meg tsinál."

„Mi leſz belölle, ha Anglia a' mi Amérikai gazdagságunkból többé semmit sem kap? ha a' ſzárazon és vízen lévő seregeit abból többé, nem fizetheti? ha az idegen Hatalmasságoknak hadi segítségül Portugallia aranyat nem adhat? ha azok az egynehány ezer mester emberek és Fábrikások, kik most Portugallia ſzámára dolgoznak kezeiket öſzve dugják?"

„De talám azt mondjátok: nem lehet az, hogy a' dolgoknak oly régtől fogva tartó állapotja, egy ſzempillantás alatt meg-változzon. Az igaz, de nézzétek tsak, melly ki nyújtott kezekkel ajánlja minékünk Frantzia Orſzág a' maga gyapjú miveit. És ha az ő ajánlását el fogadjuk, 's ha a' ſzomſzéd Barbáriában (Afrikában) vásároljuk bé a' mi ſzámunkra való gabonát; vége leſz úgy a' ti haſznotoknak. Jól tudjátok, hogy a' ti mi velünk való tengeri kereskedéstek, melly ſzámos hajókat táplál; és mennyi tengeri tiſztet 's hajós legényeket formál, a' kik hádakozás idején nagy réſzét teſzik a' Királyi hajóssereg-nek. 's a' t."

Madritból Július 10 dikén. A' mi Királyi Udvarunk, Badajótzból viſzſza érkezett. Ezen utazásról való tudósitás, a' tegnapelötti rendkivül való Udvari Újságban, le van minden környül állásokkal egygyütt irva; mellyből azt lehet látni; hogy Ö Felségek, Julius 1-sö napján Olivenza vá-

rosába mentek, melly Várost a' közelebb kötött békesség alkalmatosságával adott által Portugallia Spanyol Országnak; és hogy ott nagy pompával fogadták Ö Felségeket. A' város estve ki vólt világositva, és közönségesen örültek Új Fejedelmeknek hozzájok tett meg érkezésén.

Hágából Július 24 dikén. A' mi Hadi Ministerünk Polgár Gámbier, keményen öszve szóllalkozott Generális Augerauval, minekelőtte még ez, innen Párisba el útazott vólna, és ezért, kérte a' maga hivatalából való el botsáttatását; de a' Kórmányszék, melly kivált a' mostani környülállásokban az ö tálentomait betsülni tudja, ezt meg nem engedte. — A' mi Kormányszékünk, azoknak a' vitézeknek meg tisztelésére, kik 1799-ben, a' ki szállani akaró Anglusokat és Oroszokat olly vitézül viszsza verték, két emlékeztető Oszlopot akar fel állíttatni, melly 60,000 forintba fog kerülni.

Berlinből Julius 25-dikén. A' Condé Hertzeg leánya, Ludovika, tagjává lett a' de la Trappe név alatt esmeretes Rendnek, 's a' mint az Attyához útasított leveleiből kitudódott, igen szerentsésnek tartja magát ezen Társaságba való bélépese után. (A' nevezett Királyi vérből való Hertzeg, egész sereget, melly kiköltözött Frantzia Nemesekből állott, vezérlett a' Frantziák ellen. Elöször Cs. Királyi, azután Muszka, végre Anglus szolgálatban vólt. Egy hónappal ezelőtt Bétsből Londonba útazott Nemes maga viseletiért közönségesen tisztelteték.

A' fejér ruhának az a' mosása, melly sokkal több haſznot hajt bé, mint eddig, és a' mellyet nem régen találtak fel Frantzia Orſzágban, a' hol a' Pármai Hertzeg előtt is próbát tettek azzal, sokat hasonlít, a' Magyar hazában sok helyen ſzokásban lévő ſzapúlásnak, vagy a' mint néhól nevezik, lúgozásnak módjához. — A' fejér ruhát tudniillik egy kő, vagy mázos tserép edénybe, gyenge lúgba bé-áztatják, és bé-fedik, 48 óráig benne tartják, akkor ki-veſzik, ki fatsarják, azután tiſzta friss vízben meg rázogatják, újjra ki fatsarják, meg ſzárítják, és már ekkor a' ruha, mind tiſzta, mind fejér. Az említett lúgnak, tiſztának kell lenni: lehet azt azomban egy kevés tört tojás hajjal, vagy oltatlan méſzſzel erössíteni, vagy élhet az ember a' ſzappan főzők lúgjával is: külömben az illyen lúg, hamúból, hamú-'sírból és ſzódából kéſzül. A' melly lúgban a' ſzennyes ruha ázott, az mindenkor tiſztátalan leſzſz, de ha egy kevés öltatlan méſzet vetnek belé, és itató páperoson egyſzer kétſzer meg ſzűrik, ismét lehet vele élni. Fa, vagy réz edényben azért nem jó ebbe a' lúgba áztatni, mert a' lúg mind a' kettőből valamelly ſzínt veſzen magába. Ezen kivűl bé kell öket fedni: mert külömben a' ruhában imitt amott hójogotskák támadnak, és ott a' ruha meg nem ázván, foltos leſzſz. Ezzel a' móddal a' ruha mosás, tüz, fa, és ſzappan nélkül, kevés idő alatt, a' háznál véghez mehet, és a' ruha, kefélés (mint Bétsben ſzokás) sujkolás, vagy tapodás által nem rongáltatik.

(Egy árkus Töldalékkal.)

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDELMÉVEL.

Nro 14.

Költ Bétsben, Boldog-Aſszony Havának (Augustusnak) 18-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Béts.

A' Felséges Csáſzárt mára várják ide Baadenből, dél-előtti tíz órára, mellyben a' Mária Theresia Rendjének Nagy, Commendeur, és Kis Kereſztjét Maga méltóztatik Ö Felsége azon Vitéz Tiſztek, 's Vezérek között ki-oſztogatni, kiknek ítéltetett az a' Rend-gyűlése által, és a' kik Bétsben jelen vagynak, vagy a' ſzomſzéd Tartományokból ide érkezhetnek. A' meg nem jelenhető Vitézeknek pedig, kezekhez fog az ſzolgáltattni, a' ſzokott illendőséggel. A' ki-oſztogatás rendkivül való pompával esik meg, a' belső és külső

város kőzött lévő térségen, a' hova tsak nem az egéſz Bétsi Őrizet (garnizon) ki-állott már fényesebb köntössében, úgymint hat Batalion közönséges Gyalogság, egy Batalion Granatéros, két Oſztály (divisio) Vasas, és egy Batalion Ágyúzó, egy Batalion Invalidus, azután Inzsenör, Pionir 's egyéb, mintegy tizen-két ezerből álló Katonaság. Hogy az, valamint ſzemmel látott tanúja vólt ezen Vitéz Tiſztek jeles tetteinek, úgy ſzinte tanú bizonysága is lehessen nagy meg-tiſzteltetéseknek. Mert a' Generálisokon kívül, kik már is igen nagy ſzámmal gyülekeztek öſzſze, meg-jelen Feldmarsal Károly Ö Fő Hertzegsége is, a' többi Fő Hertzeg Testvéreivel egygyütt, meg-jelen az egéſz Felséges Udvar is nagy fényeségben, körül-véve a' sok Méltóságoktól, és a' pompás öltözetü Testőrző seregektől.

A' Bétsi Udvari Újság nem közlötte ugyan még azon Vitézeknek neveit, kik a' Mária Therésia Rendjének Kereſztjeit nyerték el a' napokban: de mivel már hiteles helyről meg ſzerzettük mi azoknak laistromát, közöljük azon rendben, a' mellyben, a' most nyert rang ſzerént következnek egymás után.

A' Nagy Kereſztet tsak egyedül F. M. L. Hertzeg Lichtenstein János, egy Magyar Lovas Regement Proprietáriussa nyerte el. Commendátorokká lettek: F- M. L. Gróf Kollowráth Vintze; Hg Rosenberg; Generál-Major Báró de Vaux; és Generál Major Szereday.

Következnek a' Kis Kereſzt' Vitézei: Schmidt, Oberstlieutenánt a' Neugebauer Regementjében;

Hranaky, Kapitány a' Gróf Sztáray Gyalog Regementjében; Merville, Oberstlieutenant a' Gemingen Gyalog Regementjében; Domokos, Kapitány a' Merveld Uhlánus Rgtben; Báró Vécsey, Oberstlieutenant a' Hg Lichtenstein János Huſzár Rgtben; F. M. L. Báró Szentkereſzty 'Sigmond; Generál-Májor Wolf de Lamarselle; Salamon, Kapitány a' Kavanach Vasas Regtben; Gróf Schaerfenberg, Kapitány a' Reisky Gyalog Regementben; Plachl, Fő-Hadnagy a' Kinsky Dragonyos Rgtben; Báró Drechsel, Oberstlieutenant a' Fő Hertzeg Károly Rgtben; Fasching, Kapitány az 1-sö Ágyúzó Rgmben; Loi, Kapitány a' Fő Hertzeg János Dragonyos Rgmben; Prochaska, Oberster a' Blankenstein Huſzár Rgben; Lutz, Oberster a' Generál-Quartiermeister Staabnál; Mayer, Oberster a' Generalquartiermeister-Staabnál; Levachich pensionált Oberster; B. Révay Antal Generál Májor; Morbert, Oberstlieutenant a' Székely Huſzár Rgmben; Troky a' Méſzáros Huſzár Rgmben; Gróf Raymundi, nem régen Pensionált Oberstlieutenant; Fő Strázsamester Graf, a' Tirolisi Vadáſzok közzül; Gróf Postrechowsky Generál-Májor; Oberdorf, Májor a' Gemingen Gyalog Rgmben; Gróf Mier, Oberstlieutenant a' Fő Hertzeg Károly új Uhlánus Rgmben; Tegethoff, Oberstlieutenant a' Wallis Olivier Gyalog Rgmben; Du Corron, Fő-Strázsamester az Inzsenőrök Corpussánál; Zaturetzky, Kapitány az Erdődy Húſzár Rgmben; Báró Trauttenberg, Oberster a' Hertzeg Auersberg Gyalog Rgmben; Schuster, Kapitány a' Fő Hertzeg János Dragonyos Rgmben; Fedák Oberster, Károly Fejér Vá-

ránák Commendánsa; Gróf Neipperg Májior az Ott Húſzár Rgmben; F. M. L, Gróf O-Reilly; F. M. L. Gróf Riesch; Fichtl a' Fő Hertzeg Ferdinánd Húſzár Rgmben; Gróf Paar Oberster a' Lattermann Gyalog Rgmben; Montfleury Oberster a' De Ligne Gyalog Rgmben; Bestian Kapitány; Quosdanovich Májior a' Pionier (út 's sántz tsináló) Corpusnál; Gavenda Kapitány az Ott Húſzár Rgmben; Hertelendi Oberster a' Palatinális új Húſzár Rgmben: Hertzeg Rohan Károly Generál-Major; Lippa Generál-Májior; Gróf Nimptsch János Generál-Májior; Schimpf, Májior a' 2-dik Ágyúzó Rgmben; Gróf Radetzky, Oberster a' Hertzeg Albert Vasas Rgmben; Rakowsky Májior a' Fő Hg Jósef Húſzár Rgmben; Gróf Degenfeld Oberstlieutenant a' Csáſzár Dragonyos Rgben; Fulda, Oberstlieutenant az Erdödy Húſzár Rgben De Pest Oberster a' Csáſzár Dragonyos Rgben; Gordon, Oberstlieutenant a' Fő Hertzeg János Dragonyos Rben; Báró Lutzow, Kapitány a' Nauendorf Huſzár Rgben; Schaibler, Kapitány a' Merveld Uhlánus Rgben; Dumontet Kapitány a' Márjásy Vadáſz Seregében; De Baut Oberster a' Bellegarde Gyalog Rgben; Meskó Oberster a' Hertzeg Lichtenstein János Húſzár Rgben; Seppert, Kapitány a' Generálquartiermeister-Staabnál; Nugent, Májior a' Generálquartiermeister-Staabnál; Andrásy, Oberster a' Fő Hertzeg Ferdinánd Húſzár Rgben; Le Breu, Kapitány a' Terzy Gyalog Rgben; Ingeniez Fő Hadnagy a' Splényi Gyalog Rgben; Papp, Oberstlieutenant a' Benyowſzky Gyalog Regementjében; Gróf Wartensle-

ben Májot a' Blankenstein Huſzár Regben; Fő Hertzeg Ferdinánd Feld-Marschal-Lieutenant; Hertzeg Mauritius Lichtenstein, Oberster a' Hertzeg Schwarzenberg Uhlanus Regben; Gróf Grün, General-Major; Hogarde Boernkopf Kapitány a' Kinſzky Ferentz Gyalog Rgben; Cazan Májot a' Tirolisi Vadáſzok közzül; Hertzeg Lichtenstein Lajos, Obristlieutenant a' Manfredini Gyalog Rgben; Horvát Kapitány a' Csáſzár Rgben; Crossard, Kapitány a' Waltet nevezetű könnyü Batalionban, az az ſzabad seregben. F. M. L. Dall-Aglió; Gróf Mignot Bussy General-Major; Huym, ez előtt Fő Hadnagy vólt a' Generalquartiermeister Staabnál, most Kapitány a' Jellachich Magyar Gyalog Regementjében.

Hertzeg Mauritius és Lajos Lichtenstein-ok, Testvér Attyafiak. Lajost úgy öſzſze-lötték tavaj Sváb Orſzágban, hogy jólehet a' leg híresebb Frantzia Seb-orvosok gyógyították is, meg is két mankón jár máig is.

Megént egy más Kurír érkezett ide Ègyiptomból a' még itt múlató Minto Anglu. Követhez, azt a' hírt hozván magával Keith Anglus Admiralistól, hogy Julius elein igyekezett ugyan Gantheaume Frantzia Admirális népét az Ègyiptomi partokra ki rakni, nem meſzſze az Arabsok Tornyától; de onnan az Anglus hajóktól való féltében, meſzſzebb vonta magát, úgymint a' Lybia határai táján lévő öblökbe. De itt is rajtok jöttek az Anglus hajók, mellyek mindöſzſze 8 ſzállító hajót és 1500 embert tsíptek el hajósseregéből. Ezt meſzſzebb is kergette vólna Keith, ha attól

nem tartott vólna, hogy ne talám, ha majd nagyon al-távozik Alexándriától, azomban módot találjon a' tsalfa ellenség arra, hogy magát más úton bé vegye a' ſzabadon hagyott Alexándriai kikötöhelyekbe; a' mellynek tehát bé-kerítésére ismét viſzſza tért ſzámos hajóival. — Ezen tudósitásnak értelme ſzerént, a' K a i r ó-ban vólt Frantziák Jul. 12-dik napján adták fel a' kis várokat a' várossal egygyütt, nem pedig Jun. 29-én mint gyanítottuk vala. — Egy más Kurír pedig azzal a' kedvetlen hírrel érkezett meg ide tegnapelött Londonból, hogy, a' melly békességes alkudozás folyt, már egynehány hónaptól fogva, a' Frantzia és az Anglus Nemzet között, félbe-ſzakadt, 's a' két Nemzet új eſzközökhez fogott, 's irtóztató kéſzületeket téſzen a' költsönös romlásokra nézve.

Triest Aug. 7-dikén. Tegnap reggel ſzerentsésen ide érkezett Velentzéből Nádorispány Ő Királyi Hertzegsége: pedig az idő olly állhatatlan, a' tenger olly igen haragos vólt, hogy három egéſz napot töltöttünk a' tengeren. Annyi hánkódások között is, nem vólt leg kisebb baja is Ő Királyi Hertzegségének, úgy ſzinte Gróf Szapáry, Kollonits, és Beckers ő Méltóságoknak se. Vóltak azomban nem kevesen, kik józan fővel is azt tselekedték, a' mit ſzoktak azok a' réſzeg emberek minvelni, a' kiknek gyomra a' sok bort meg nem emésztheti —. Hólnap dél után Istria Tartományába veſzſzük útunkat. Itt kivált Pola várossánál, sok felséges Római régiségeket látunk. Onnan Fiume-be megyünk, innen pedig Zeng (Segnia) felé fordúlunk. Ennel tovább nem folytatja

ſítját Nádorispány Ö Kir. Hge, hanem Buda felé tér, a' hova August 22-dik táján ſzándékozik meg érkezni, minekutánna Keſzthelynél a' M. Gróf Festetits György Gályájába ſzállott, és a' Balatonon való hojókázást egéſz Füredig próbálta, 's gondosan meg-visgálta vólna.

Magyar Orſzág.

Sopronban, egy héttel ezelőtt, az oda való Polgármester agyon lötte magát, még pedig két lövéssel. Az elsővel nem jól találván magát halántékon, (vakſzemen), a' másik lövéssel ugyan a' tájra lött, 's halva találtatott reggel a' konyhában. Testamentoma az aſztalon kéſzen vólt.

Bukkáriból Augustus 1-sö napján. Egynéhány hetekkel ezelőtt evezett bé egy Anglus kereskedő hajó Portoreebe, egy másik pedig Fiuméba, és sok lent 's kendert vásárlottak öſzve Olaſz Orſzágból és Cisalpiniából, mellyet a' két helly kikötőhellyeiben gyüjtöttek rakásra, és azután réſzſzerént idegen, réſzſzerént Csáſzári, és Svécus hajókra raktak, hogy Angliába által ſzállíttsanak. De minekelötte útnak indúltak vólna, egy Kurír érkezett Ő Felségétől a' Fiumei Guberniumhoz, azzal a' parantsolattal, hogy ezeket a' hajókat ki evezni meg ne engedjék. Azonnal egy Kommiſzárius ment a' Guberniumtól Portoréebe, ki a' meg rakott hajók Kórmányait le ſzedette. Az Anglus Kereskedő hajó ezen tselekedetnek egéſz erőből ellene ſzegezte magát, és 40 ágyúit keményen meg-töltette, a' hajón lévő 300 embereit bizonyos hellyekre el rendelte; és egy Ad-

mirális záſzlót függeſztett ki azzal a' fenyegetődzéssel, hogy ha a' mi réſzünkről tsak egy ágyút ſzegeznek is ellene; Portoréet azonnal öſzſze lövöldözteti. Ezen fenyegetődzésnek annyival nagyobb foganatja vólt, mivel tsak hamar azután két fegyveres Anglus Fregátok érkeztek, mellyek közzül egygyik Portoréebe, a' másik pedig Fiuméba evezett bé ollyan tzéllal, hogy az ott meg rakott hajóknak ki-evezését siettessék, és azoknak az útban óltalmazásokra legyenek. A' Portoréei Anglus Kereskedö hajón, vólt 40 ágyú, 3 haubitza, 300 ember, és vólt mellette egy jól fel-kéſzült prédáló-hajó is. — A' Portoréeben meg rakott hajók, kórmánnyaikat a' további rendelésig viſzſza-nyerték, és úgy látſzik, hogy az Anglus hajók óltalma alatt, rövid idön ſzabad leſz nékiek ki-evezni. — Óhajtva várják Nádorispány Ö Királyi Hertzegségét; Fiuméba 6-dikra várják, és mindeneket kélzítenek el-fogadására.

Dánia.

Koppenhágából Augustus 1-sö napján. Júliusnak 29-dikén vóltak Audientzián a' Királynál, Polgár Bourgoing, és Macdonáld Generális, a' Frantzia Köztársaságnak a' mi Udvarunknál lévö tellyes hatalmú Ministere. Amaz vég bútsút vett, ez pedig bé mutatta magát az Udvarnál, melly alkalmatossággal illyen értelmü beſzédet mondott Macdonáld a' Király elött: Király! A' Frantzia Nemzet, mellynek ſzámtalan ellenségei vóltak, annak a' hoſzſzas és irtóztató viaskodásnak le fojta alatt, mellyet ö ki állott és ditsösségesen végire

hajtott; mindenkor álhatatos érzéssel nézi azt a' baráttságos egyességet, melly soha meg nem ſzünt Frantzia Orſzág és Dánia közt uralkodni. A' Fő Konzul nem adhatta vólna a' maga eránt am való bizodalmának hizelkedőbb bizonyságát, mint mikor azt bizta reám, hogy ezt a' Felségeddel való ſzerentsés egygyetértést fel tartsam, és egyſzersmind a' Frantzia Népnek és seregnek tolmáttsa legyek, azon érzékenységnek és tsudálkozásnak Felséged előtt való ki fejezésében, mellyet ſzerzett a' Frantzia Népben, a' Dánus Nemzetnek a' maga meg sértett jussai óltalmazása eránt ki mutatott határ nélkül való hüsége, és vitéz, 's nemes ellentállása, melly a' Dánus Nemzetnek, örök ditsősségére fog ſzolgálni. Gyönyörüségemre ſzolgál az énnékem, hogy bizonyossá tehetem Felségedet arról, hogy én magam is ſzemély ſzerént abban az értelemben vagyok. Óhajtom különösön azt a' ſzerentsémet, hogy azokat a' virtusokat, azt a' nagy böltsességet, igazságot, közelebbről ſzemlélhessem, mellyek ezt a' Kormányſzéket igazgattyák, és a' mellyek által Felséged, népének javát, fegyverének betsülletét, és Koronájának méltóságát bizonyoson meg fogja mindenkor tartani. — Generális Macdonáld, Generalisi forma ruhában jelent meg, az említett napon Audientzián.

Anglia.

Londonból Július 27-dikén. Lord Nelson, ki a' mi éſzaki tengeren lévő hajós seregünknek valósággal Fő Kórmányozójává rendeltetett, egy Amazonni nevű Fregátra fog fel ülni; ma úta-

zott el innen Sherness felé. Az ő igazgatása alatt leſznek sok ágyúzó hajók, más kissebb hajókkal egygyütt.

Égyiptomból azt hallyuk, hogy Admirális Keith, Sir Sidney Smith et, egy Tigris nevü hajóval, és 5 fregátokkal valami titkos követtégbe küldötte. Két igen érdemes férjfiak, úgymint Keith, a' ki a' Tigris nevü hajóra vólt rendelve, és Hammer, Sidney Smithnek a' Tolmáttsa, sok más Anglusokkal egygyütt a' vízbe fúltak, midőn egy kis könnyü hajón Rosettába akartak vólna menni.

Londonból Július 31-dikén. Angliának a' tenger partokon lévö vídékein, mindenütt teſzik a' hadi kéſzületeket, hogy az ellenség bé-rontását, ha az meg-találna történni, haſzontalanná tegyék. Rendkivül forr a' buzgóság mindenekben. Nelsonra van bízva a' mi partyainkon a' hadi erönek fő igazgatása, és sokan azt hiſzik, hogy ennek a' nagy Hérosnak vezérlése alatt, az ellenséges partokat és kikötöhelyeket a' mi seregeink meg-látogattyák.

A' belső dolgokra ügyelő Departamentom, egy közönséges írást botsátott minden Britanniai Grófságban lévő Katona Tiſztekhez, mellynek ez az értelme: hogy mivel az ellenség, a' Frantziai és Hollándiai kikötőhelyekben nagy tűzzel teſzi a' hadi kéſzületeket, mellyeknek hihető az a' tzélja, hogy Brittanniának egy réſzét meg-támadják: haſznosnak találja Ő Felsége, hogy az Orſzágban lévő minden lovas és gyalog, önként ſzolgálni akaró katonákat meg-hivjon, hogy magokat kéſzen tartsák, és a' fegyverben gyako-

folyák. Ő Felsége nagy bizodalmát helyhezteti, a' maga Jobbágyainak önként való buzgó indúlattyában, a' Britanniai egygyesült Országok betsűlete, bátorsága, és függetlensége további feltartása eránt.

Míg Nelson a' hadi sereget az Ángliai partok körül igazgattya, az alatt Lord Cornwallis igazgattya benn, a' partokon lévő seregeket. Sok ágyúzó szerszámokat vittek innen a' tenger partokra. Chatamban egy, 1500 emberből álló tábort állítanak fel. Minden hajókra való seregek indúló félben vagynak, kiket itthon, az önként szolgáló katonaság fog fel váltani. Londonban ezen a' napon, 3000 hajóslegényeket fogdostak erővel.

Frantzia Ország.

Páris Július 27-dikén. Duvirier híres pénz-mettző, egy emlékezet-pénzt készített, melly ama' híres de l' Epeé Apátúr képével ékeskedik. Annyira eltalálta Duvirier a' nevezett Apátúr' képét, hogy a' belső dolgokra ügyelő Minister, ezen pénzből többeket is veretett a' végre, hogy azok a' Siketnémák Nevelő Oskolájában ki osztassanak. A' pénznek egygyik óldalán ez olvastatik: De l' Epée Károly, született Versailban 1712-dik esztendőben. A' más óldalán ez: A' Siketnémák tudományokra 's mesterségekre való tanítása első feltalálója Géniusának.

Párisból Július 28-dikán. A' Fő Konzulnak, Brüsselből egy igen mesterséges kotsit hoztak, melly az ő drága életét a' gyilkosok meg

támadása ellen bátorságossá téfzi. A' kotsi külső fája, és belső borítékja között lévő köz, két rendel egymás mellé rakott hal héjjal és pamutból kéfzült vastag papirossal van meg töltve, melly a' kotsit nehezebbé éppen nem teſzi. Ezen kivül belől a' kotsiban, sok titkos rejtekek vagynak, mellyekben mindenféle fegyvereket, és sok papirossakat lehet tartani. Egy Simon nevezetű ember kéfzítette ezt a' ſzekeret, és maga hozta ide. A' tengelybe van egy mesterséges edény tsinálva, mellyből, valahányſzor fordúl a' kerék olaj tsepeg ki, és ha minden nap járnak is a' kotsin, tsak három hónapban kell egyſzer meg tölteni ezt az edényt; melly nagyon könnyíti, a' tengelynek ſzokásban lévő gyakori bajos kenegetését.

Ezen a' napon érkezett ide Gróf Kalitséf-hez Pétersburgból egy Oroſz Kurír, kinek meg érkezése után kevés idővel, Gróf Kalitsef, Caillard ideig vólt Ministerrel conferentziát tartott, mellyben, a' tengeren való ſzabad hajókázás eránt Oroſz Orſzág és Anglia között közelebb kötött megegygyezést közlötte Gróf Kalitsef vele. Úgy láttzik, hogy Kalitschef Úr, rövid idön el akarván innen útazni, Oubril Követtségi Tanátsos Urat hagyja maga után, mint Agenst. Adjutáns Duroc pedig, kit a' Csáſzár meg hívott, hogy vele mennyen el Moscauba a' koronázásra, még egy darabig Pétersburgban marad.

Egy irás forog itt kézben, melly Junius 19-dikén költ Pétersburgban, és azt foglalja magában, hogy a' külső Orſzágokon lévő Oroſz Ministerek és Agensek, a' Frantzia Követek és Agen-

sek eránt való magok viseletében mihez tartsák magokat. Értelme ez: „Minden Politikai, kereskedés, és Levelezésbeli közösülések, mellyeknek a' Revolutziótól fogva Frantzia Orſzággal vége ſzakadt, még ugyan egy átaljában helyre nem állítódtak; de mivel már tsak ugyan el kezdődtek az arról való tanátskozások, hogy miképpen lehessen Frantzia Orſzággal baráttságra lépni, a' mennyiben azt a' Csáſzár méltósága, és alatta valóinak haſzna meg engedi: meg parantsolta Ő Felsége a' Csáſzár a' maga Ministeriumának, hogy minden külső Orſzági Követeinek és Agenseinek adja tudtára, hogy Ő Felsége kéſz, a' Frantzia Kórmányſzékkel a' régi egyességet helyre állitani, és hogy az erről való tanátskozások, már tökélletes folyamatjokban vagynak. Így lévén tehát a' dolog, nem ſzükség, hogy a' Csáſzár Követtyei, a' Frantzia Kormányſzék Követtyei eránt továbbra is idegenséget mutassanak. Ennekutánna fog pedig az a' külső Orſzági Követeknek elejekbe adódni, hogy a' Frantzia Követek eránt, minden alkalmatossággal azt a' tiſzteletet mutassák, mely ſzokásban van két olyan hatalmosságok Ministerei között, kik egymással jó egyességben vagynak; és hogy ő velek mindazokat közöljék, a' mi, Felséges Csáſzárunknak javára van. — Hertzeg Kurakin."

Azt hallyuk, hogy Generálisainknak meg engedődött, hogy a' kezek alatt lévő seregnek negyed réſzét, hat hónapi ſzabadsággal haza botsáthattyák; ki vévén a' Hollandiában lévő Frantzia seregeket.

A' Státus Tanáts gyűléseiben, mindég a' Fő Konzul maga űl elöl; mellyben a' polgári Törvény könyvről van a' ſzó.

Párisból Augustus 2-dikán. Bonaparte azoknak a' Katona Tiſzteknek, kik magokat az Algesirási ütközetben ditséretesen meg külömböztették jutalmat rendelt; nevezetesen Contra Admirális Linoisnak egy kardot ajándékozott; Troude és Touffét Fregát Kapitányokat Lineai hajós Kapitányságra emelte; Polgár Laindet-Lalande özvegyének 600 Frankból álló eſztendei fizetést rendelt; a' fiait pedig Moncoasu és Lalonde meg ölettetett Generálisoknak, a' Prytaneumbeli nevendék ifjúság közibe bé vétette.

Brüsselből Augusus 3-dikán. Soha sem ostromlották még az Anglusok tengeri kikötőhellyeinket annyirá mint most. Minden nap rettenetesen ágyúznak a' miéinkre, és a' miéink is Battériájokból ő reájok, úgy hogy ide is el hallik az ágyúzás. A' Mosa vizén, és a' Texeli kikötőhelyben lévő Hollandus hajósseregek parantsolatot vettek, hogy az előre való vígyázást illető rendeléseket kettőztessék meg, hogy az Anglusok meg ne zavarhassák őket. Hiteles embertől került, Londoni magános levelek azt írják, hogy Nelson, az éſzaki tengeren és a' kanálison, meg határozatlan tellyes hatalmú Fő Igazgatóvá tétetett, és ezen a' tengeren lévő egéſz hadi erő, az ő kezére van egéſzſzen bízva. Fő hadi ſzállását teſzi Dünenbe, hogy onnan a' Frantziák ki-ſzállásra tejendő kéſzületeire vígyázhasson. — Még mára várják ide Augereau Generálist, a' maga Hágai úttyából.

Strasburgból Augusus 7-dikén. A' Frantzia Respublika Regensburgi Agense, Bacher Polgár által, értésekre adatta a' Birodalmi Gyűlés tagjainak, hogy a' Frantzia Respublika azt kívánnya, hogy azon Világi Fejedelmeknek kára, kik a' Lünevilli Békesség-kötés ſzerént meg-károsodottaknak lenni ítéltettek, és a' Seculárizátzió, mellynek az által ſzükségesképpen meg kell esni, mentül elébb meg-határozódjon. Ezek ſzerént lehet reményleni, hogy a' Birodalmi-gyűlés, ennek a' fontos dolognak ezután jobban utánna lát mint eddig.

Elegyes Levelek.

Erlangából Augustus 8-dikán. Regensburgi Frantzia Ágens, Polgár Bacher, a' Frantzia Kórmányſzék parantsolattyára, tudtára adta a' Moguntziai Válaſztó Fejedelemségbeli Dlrektóriumnak, és a' Birodalmi gyülésen lévő többi Követeknek; hogy a' Frantzia Respublika, nem nézheti tovább bé-húnyt ſzemmel, hogy azoknak károk viſzſza tsak nem pótolódik, a' kiknek az, a' Lünevilli Békesség-kötés ſzerént meg-ígérödött vólt.

Pétersburg Városa most ismét tele van idegenekkel, kik réſzſzerént magából az Oroſz Birodalomból, réſzſzerént külső Orſzágokról valók. Sokan tsak a' ſzállásokért, egy hónapra 1000 's több Rubeleket fizetnek. Egy pár ló, mellyet ez előtt 50 Rubelért egy Hónapra ki lehetett bérelni, most 100 vagy leg alább 80 Ru-

bel. Ellenben pedig az eleségnek, különösön a' Tzúkornak [és Kávénak az ára nagyon lejjebb ſzállott.

Mádritból, Július 14-dikén. A' Király következő értelmű Levelet írt, tulajdon maga kezével, a' Békesség' Fejedelméhez: Nagy örömmel vettem, mind a' Portugallusoktól el vett záſzlókat, mellyeket az Úr nékem által adatott, mind a' hadi környülállásokról küldött tudósítást. Ezen meg-újított tselekedeteiben az Úrnak, látom erántam való ſzeretetének és hüségének bizonyságait, és hogy valamint mindenkor, úgy most is, mindenben meg-felelt az Úr kívánságimnak. Fogadja el azért az Úr az én meg-elégedésemnek nyilvánságos tanúbizonyságát. Meg-parantsoltam t. i. hadi Titoknokomnak, hogy két záſzlókat, mellyeket nékem az Úr küldött, adjon által, hogy az Úr azokat a' maga Palotájában fel-függeſzſze, és tzímereihez tétesse. Mindenkor meg-fogok az Úrnak ezen új ſzolgálat tételeire emlékezni, hogy baráttságomnak, és hajlandóságomnak új tanúbizonyságait meg-mutassam az Úr eránt. Badajótz 1-sö Júliusban, 1801.

Károly.

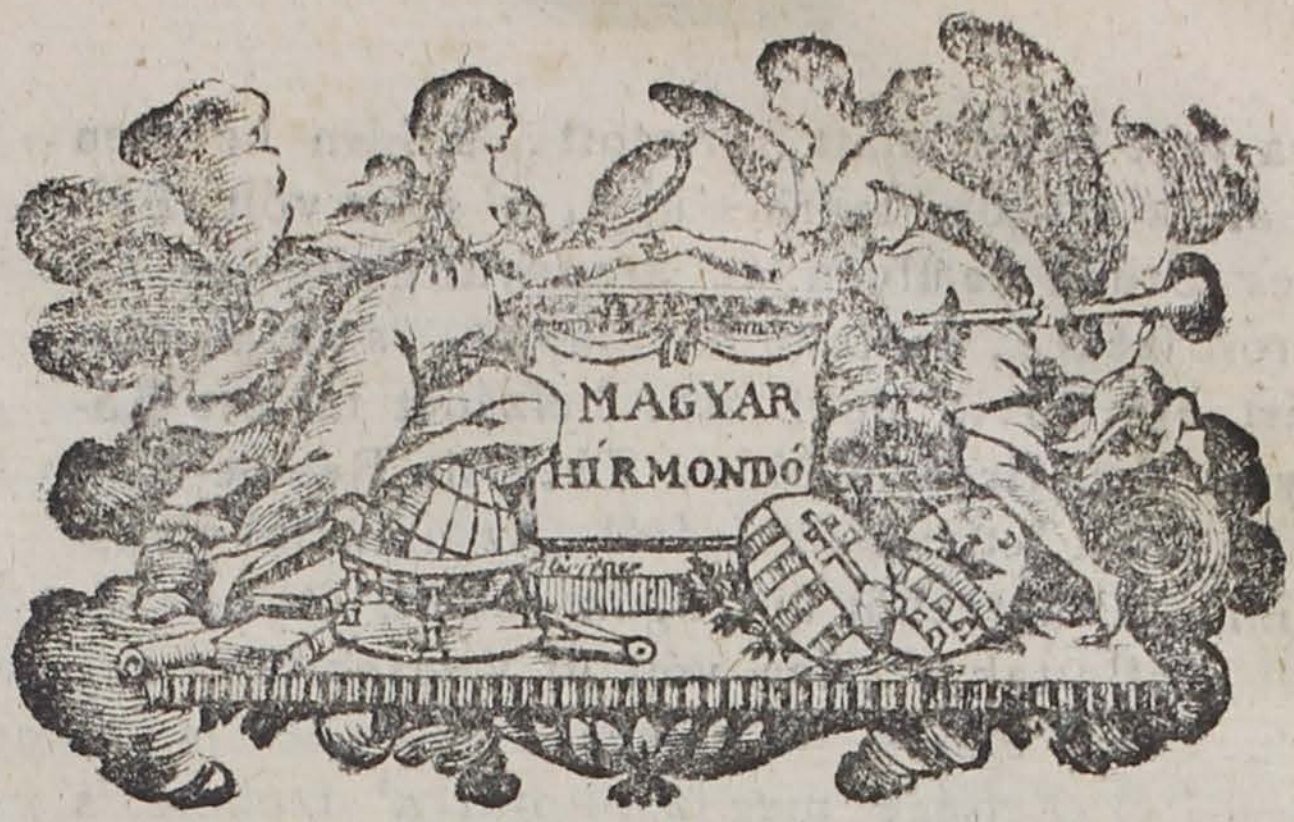

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRALYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 15.

Köl: Bétsben, Boldog-Aſzſzony Havának (Augustusnak) 21-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bés.

A' mint írtuk a' múlt postán, az egéſz Cs. K. Udvar meg jelent a' M. Therésia Rendje Kereſztjeinek el-oſztogatása alkalmatosságával: úgy mint a' Felséges Csáſzár és Csáſzárné, a' Korona Hrggel, és Ludovica Fő Hg Kis-Aſzſzony első ſzülött leányával: az után, Feldmarsal Károly, Antal, János, Ranieri, Lajos, Rudolf Testvér Fő-Hertzegek, az után Ferdinánd Fő-Hg a' vólt Májlandi Gubernátor, Jó'sef, és Ferdinánd Fő-Hg Katona fiaival. Ott vólt a' Kir. Hrg Albert is. Mivel a' czeremónia az arra a' pom-

pára vert Sátor alatt tartatott, 's igen kevesen láthatták azt jól; le-írjuk úgy, a' mint vólt. Fel. séges Urunk le-ülvén az arannyal gazdagon kivarrott ſzékre, fel tette a' kalapját, 's azzal mingyárt egy rövid de fontos beſzédet tartott Károly Ö Kir. Hrge, a' Mária Therésia Rendje Tagjainak most lett válaſztásáról. Az után fel olvasta mind a' hetvenöt új Tagok neveit. Azzal közelebb állottak a' jelen vólt új Vitézek. Hertzeg Lichtenstein János, Ö Felsége ſzéke elibe le-térdepelt; Ö Felsége meg-ſzóllította a' ſzokott 's meg-lehetős hoſzſzaságú formulával. Ezután a' Rend' Nagy Kereſztjét, ſzéles, hoſzſzú pántlikára függeſztve, Károly Fö Hg kezibe adták, ezüst tányéron. Ö Kir. Hge pedig Fels. Urunknak nyújtotta; Ki is le-vévén a' tányérról a' pántlikát a' Hrg Lichtenstein nyakába függeſztette, 's azzal meg-ölelvén, a' jobb ortzáját meg-tsókolta, annak jeléül, hogy Ö Felsége a' Hrget most úgy nézi, mint Társát, arra a' rendre nézve, melyet Ö Felsége, mint a' Rend' Nagy Mestere viſel. A' Hertzeg is viſzſza adta a' tsókot Ö Felségének. Fel-kelvén Hg Lichtenstein, Károly Fő Hrg is meg-ölelte 's tsókolta a' Hrget, és Gróf Ferrary, kik mind a' hárman a' Nagy Kereſzt Vitézzei. Azután a' Commandeurök térdepeltek le egymás után; azoknak is a' mejjekig függő Kereſztet, a' nyakokba függeſztette Ö Felsége. A' Kis Kereſzt Vitézei mindég hárman térdepeltek le egyſzerre. Károly Fő Hertzeg is három Kis Kereſztet nyújtott Ö Felségének egyſzerre az ezüst tányéron. Ö Felsége az el mondott formula után mindeniknek a' kezébe adta a' Kis

Kereſztet, melly bokros, Király ſzín veres, és fejér ſzínű pántlikáról függ. Arra meg-hajtották magokat 's fel-keltek, és a' régibb Kis Kereſzt Vitézeit meg-ölelték és tsókolták: azután pedig a' mejjek bal óldalára akaſztották magoknak a' Kis Kereſztet.

Háromſzáz és nyóltz Instántzia vólt ezen Rend-Rereſztjéért bé adva, a' külömbféle Vitéz Tiſztektől, és azon Attestátumokkal, (Bizonyságokkal) a' mellyek az Instántzia mellé vóltak téve, a' vitéz tettek meg-bizonyítására, többre mentek hétſzáz darab külömbféle Írásnál. Némelly Tiſztnek a' bé adott írása negyven árkusra ment. Sok idő kívántatott tehát ahoz, míg ezeket a' sok írásokat el olvasták a' Rend-Gyülés' tagjai. A' Gyülés kezdődött Mártzius közepében, 's tartott majd három hónapig. Azután oda is sok vi'sgálás 's ítélés kívántatott, míg az új Tiſzteket érdemek ſzerént rangra felofzthatták, hogy következzenek t. i. egymás után.

Némelly Olvasóknak kedvéért haſzontalan dolgot nem teſzünk, ha azt is meg-jegyezzük, hogy a' Mária Therésia Rendje három Classisra van fel ofztva, úgymint a' Nagy Kereſztre, a' Commendeur vagy Közép, és a' Kis Kereſztre. Mindegygyik Kereſztnek ugyan azon egy forma ſzínű pántlikája vagyon, úgymint világos veres és fejér ſzinű tsínos pántlikája, de a' mellynek ſzélessége és hoſzſza mindenikben külömbözők. A' Kereſzt kis formájú, 's aranyból kéſzült. A' Kis Kereſzt bokros (Maschl) pántlikán függ a' jobb óldalról a' ſzívnek ellenében. A' Commen-

deur Kereſztnek már ſzélesebb 's hoſzſzabb pántlikája vagyon, a' mellyet a' nyakába vet minden Vitéz, 's a' Kereſzt akkor éppen a' mejjén függ le. A' nagy Kereſzten még ſzélesebb és hoſzſzabb pántlika függ, és ezt a' pántlikát, mint a' lódingót a' jobb vállra függeſztik, úgy hogy a' pántlikának egygyik ága a' mejjén kereſztül le függjön egéſz le a' bal tsípőig: azután az öltö ruha, mente vagy dolmány, bal ſzárnyára a' ſzívnek ellenébe van egy négy ágú lapos Kereſzt ki-varrva.

Vége lévén a' Vitézek fejebb le-írt pompás meg-tiſztelésének, a' Fels. Udvar a' sátor előtt meg állott, és a' parádában ott igen hoſzſzú sorokban állott gyalog és lovas Katonaságot ſzemlélte; míg az muzsika ſzóval 's lobogó záſzlókkal Ö Felségek előtt el ment egymás után. — Ezután haza tért Ö Felsége a' temérdek sok népnek ſzüntelen való öröm-kiáltásai között. — Ezen valóban igen ritka 's ſzívre-ható pompás napról sokáig meg fognak a' Bétsiek emlékezni. Szép vólt mindenek felett látni, az Új Vitézek ſzüléit, testvéreit, 's jó barátjait, kik a' sátorhoz gyülekeztek seregesen. Kik közzül soknak a' ſzemekben tsilámlottak az öröm-könyvek, a' fioknak, vagy attyafioknak illy ritka meg tiſzteltetéséből vett belső meg indúlásokért.

Ritka dolog, hogy egyſzerre ennyi Mária Therésia Rendje Vitéze lett. A' Nemzetünk nagy díſzére, 's örömére vállhatik, hogy közel harmintzan vagynak ezen új Vitézek között, vagy ſzüle-

tett Magyarok, pedig ollyanok, kik eleitől fogva Magyar Rgtben ſzolgáltak.

Magyar Orſzág.

Szent-György (Sopron Vármegyében) Aug. 13-án. A' múlt Juliusnak 29-dikén Szala Vármegyében, az úgy nevezett Farkas erdőben, négy haramiák meg támadtak valakit, és mivel igen gyenge kotsissával magát nem védelmezhette, 200 forintól meg foſztottak. A' gondos Vármegyei Tiſzt, kinek betses nevét ugyan nem tudom, a' gonoſzságról tudósíttatván, haladék nélkül vadáſztatta a' Gonoſztévőket, és kettőt ſzerentsésſen el fogatott, a' harmadik pedig, meg nem adván magát, agyon lövetett: de az orgazdájok a' pénzel még is el illantott. Mosony Vármegyében a' kukoritza, hajdina, és fejér répa igen böven terem, melly örvendetes hír más Vármegyékről is jött hozzánk. Ehez tévén még a' kápoſztának, bab, lentse, és krumpli, vagy földi almának idei böségét, bizonyosan reménylhettyük, hogy az Isteni gondviselés véget vét a' mostani ſzörnyü drágaságnak.

Olaſz Orſzág.

Florentziából Julius 31-dikén. Julius 26 dikán, következendö értelmü Proklamátzió tétetett itt közönségessé; Mi elsö Lajós, Isten Kegyelméből Hetrúriának Királya, Pármának, Platzentiának, Guastallának, 's a' t. Örököse; mivel ezen fojó eſztendőben, Februárius 9-dikén, Lünevillében meg kötött békesség ereje ſzerént, a' Toskánai Felséges Királyi ſzékbe meg hivattattunk: in-

nen, tellyes hatalmú Ministerünkre Gróf Cesare Ventúrára azt biztuk, hogy Toskána Orſzágát neviinkben vegye által, és az esküvést ſzokott pompával fogadja el. Minden törvényeket, mellyek eddig ebben az Orſzágban vóltak, valamint minden közönséges Tiſztviselőket is, a' magok hivataljokban meg hagyunk és meg erőssítünk. — Párma Jul. 26. 1801.

Generális Murát pedig, tsak ugyan a' Florentziai lakosokhoz, a' maga Fő-Kvártélyából, Julius' 28-dikán ezt a' Proklamátziót küldötte: Florentziának Lakossai! Ti vagytok azok, kik a' Monárchiai igazgatás formájához való ragaſzkodástok által, más népek között, magatokat meg külömböztettétek. Imé egy Király adja tudtotokra, hogy a' ti Kórmányozástokat által fogja venni. Jól tselekeſzitek, hogy azokat a' törvényeket, és azoknak a' Fejedelmeknek emlékezetét tiſzteletben tartyátok, kik ezt a' Tartományt a' leg nagyobb fényességre fel emelték. Ebben akarja első Lajos is, a' maga Királyi hatalmát leg előſzör meg mutatni, hogy meg hagyja mind azokat a' bőlts rendeléseket és Törvényeket, mellyeket elébbeni Fejedelmeitek hoztak. A' ti Orſzágotok, a' ſzép mesterségeknek és tudományoknak hazája; Királyotok pedig, ki igazgatástokat által akarja venni, nem tsak a' tudományok és mesterségek ſzeretete által, hanem tulajdon virtusai által is, mellyek a' nagy embereket, és Fejedelmeket ſzeretetre méltókká eſzik, magára húzta egéſz Európa ſzemeit. Az ő Trónusba való bé ülése, viſzſza hozza azokat a' bóldog időket, mellyekben Toskána, a' Meditzis

Familiából való Fejedelmeknek, 's Leopoldnak igazgatása alatt, virágzó állapotban vólt. Az ő Ministere el fogja ti tőlletek fogadni a' hűségre való meg esküvést; maga pedig a' ti Királyotok meg esküdt már az egek elött, hogy benneteket bóldogokká teſz. Toskána Lakosai! miólta én ti köztetek a' sereget vezérlem, igyekeztem rajta, hogy éreztessem veletek a' békesség javait. Katonáim vigyáztak a' leg ſzorossabb katonai régulákra, betsülletben tartották vagyonaitokat és ſzeméllyeteket. Nem éreztetek egyébb terhet azonkivül, a' mit a' Frantzia sereg ſzüksége el múlhatatlanúl meg kívánt; melly róllatok való gondoskodásomat, erántam való hajlandóságtok bizonyság tételei meg jutalmaztatták. Királyotok meg fogja gyógyitani a' hadakozás által rajtatok esett sebeket. Szeressétek ötet, és ő meg fogja azt bizonyitani, hogy mint Atya, minden nap gondoskodik róllatok. Nézzétek úgy a' Frantzia Nemzetet, mint egy baráttságos népet, melly tudja betsülni az idegen nemzetek közt a' Monarchiai igazgatás formáját, ha ſzinte maga baráttya is a' Respublikai gondolkodás módjának. — Julius 28 dikán érkezett ide bé első Lajós Királynak tellyes hatalmú Ministere, a' Florentziai nép öröm kiáltása között; 29-dikben meg látogatták az ideig való Kórmányſzék tagjai, és az Érsek, estve pedig Palotája előtt gyönyörü Muzsika tartatott. Augustus 2-dikán fogja által venni az Orſzágot, a' Király nevében. Maga pedig a' Király mikor fog el érkezni, még nints meg határozva; most Pármában van az attyánál.

Livornóból Julius 29-dikén. Portó Ferrájó Várának erőss ostroma még mindég tart. Közelebb 600 Lengyelek mentek innen hajón Elba ſzigetébe, az oda való Katonai őrizet erősítésére; még 350 Lengyelek vagynak itt őrizeten. Még eddig a' Portó Ferrajó-i őrizö sereg, minden elébe adott Kapitulátzió punktumait meg vetette. Egy erősség sem állott még olly nyakason ellent mint ez.

Livornóból Jul. 31-dikén. A' napokban igen véletlenül jelene meg Warren Anglus Admirális Elba ſzigete mellett, hogy Portó Ferréját az ostrom alól felſzabadittsa. Három Frantzia Fregátok tsak alig menekedhettek meg a' Porto Ferrajó kikötőhelyéből, hogy az Anglusok kezébe nem kerültek, kettejét, egéſz az idevaló kikötőhelyig üzték nyoltz ellenséges hajók, de el nem érhették. — E' ſzerént nem tudhatni, mire válik el az Elba ſzigetében lévő Frantzia katonaság dolga: mivel azoknak eleséget nem lehet ſzállítani, valameddig az Anglusok az útat elzárva tartják.

Frantzia Orſzág.

Páris Jul. 18-dikán. Millyen változandóság alá legyen minden emberi dolog vetve, példa arra Velentze, mellynek a' 15-dik ſzázadban 300 hadi, 145 kissebb és 3 ezer kereskedő hajója, és ezeken réſzſzerént Katonája, réſzſzerént hajós legénnye 90 ezer vólt: mikor pedig a' közelebbi háborúban azt a' Frantziák el foglalták 7 hadi 15 kissebb, és 300 kereskedő hajójánál több nem találtatott.

Párisból Julius 31-dikén. Minden rendelések

az Angliába való ki szállásra már meg tevődtek, és még most is minden nap nevekednek. Számtalan Katonaság sereglett öszve a' Normándiai és Pikárdiai partokon, kik mind öszve mintegy 100 ezeren lehetnek.

A' Fő Konzul, Gantheaume Admirálist a' Státus Tanátsosok közzűl el ereszteté, melly is rövideden tsak úgy szokott meg esni, hogy minden fertály esztendőben, mikor azoknak a' Laistromát meg tsinállyák, kiknek a' Státus Tanáttsában székek és szavok lehet, ki haggya a' Fő Konzul azokat, kiknek elébbi hivatalokban való további meg maradásokat, nem láttya haszznosnak lenni. Gantheaume ugyan el küldötte Párisba annak a' hadi Tanátsnak végezését, mellyet ő Afrika partjain, Alexándriától 120 mértföldnyire gyüjtött öszve, 's mellyben el végeződött hogy azon a' hellyen ki nem rakhattya seregét a' szárazra, mivel a' pusztákon való kereszttül útazás Alexándriáig sok emberbe kerülne. De Bonaparte világosan meg parantsolta vólt Gantheaumnak, hogy Égyiptomban, és nem 120 mértföldnyire rakja ki a' sereget, a' mint ő tselekedett.

Latouche Contra Admirális, a' Bolognai táborból ezeket irja a' hadi Ministerhez, egy Julius 28-dikán költ levelében: Polgár Minister! Az az osztály ágyúzó hajó, mellyet olly régtől fogva hátráltattak Calaisban az ellenség hadi hajói, ma reggel, egy okos és méresz fortély által, egyesitette magát a' Bolognai kikötőhellyben lévő hajós seregetskével. Azok a' Battériák, mellyeket Generális Ferrand hányatott, igen nagy haszznára vóltak az ágyúzó hajós seregnek, mivel azok

egy ollyan vidéken vóltak, a' honan az előtt semmi óltalmat nem várhatott. Azok az ágyúzó hajók, mellyeket én, Mitrates Spanyol hajós Kapitány igazgatása alatt Calaisba küldöttem, hogy amazoknak onnan való ki evezését siettessék, a' Bologna előtt állott ellenséges hadi seregnek egy részével, igen keményen ágyúztak egy másra: de tsak ugyan az Anglusoknak kellett fel hagyni a' tsatával, kik is utóljára egyesitették magokat a' többi hajós seregeikkel, melly a' parttól más fél órányira állott vasmatskákon Ès igy minden ellent állás után is tsak ugyan el értek hajóink a' fel tett tzélra.

Párisból Augustus 5-dikén. Nem régiben 44,000 Livrából álló, a' Státus Kassájába tartozó pénzt vittek vólna Bolognából Arrásba; a' midőn 50 fel fegyverkezett úti tolvajok, a' kísérő Katonákat meg támadták, sokakat közzüllök meg öltek, és a' pénzt et vették. — A' Politziára vígyázó Minister, egy közönséges írást botsátott a' Prefektusokhoz, mellyben azt parantsolja, hogy minden Papokat, kik még a' haza hűségre meg nem esküdtek, kerestessen fel, és a' Respublika határaiból küldjön ki. — A' mi Újság Leveleink azt állíttyák, hogy Generális Boyer, a' ki Ègyiptomból jött haza, egy baráttyához ezeket irta: hogy Égyiptomban gyanakodnak; hogy Gen. Menou, a' Kléber meg ölettetésében részes vólt, hogy az ő rendelései, mellyeket eddig az Anglusok ellen tett, igen nyomorúltak vóltak; és hogy Ègyiptomban ő hozzá senkinek sints bizodalma, úgy hogy annak eddig bizonyoson az Anglusok kezében kell lenni. — Minden Katona

Tiſztek, kik Ègyiptomból haza jöttek, vagy a' kiket Menou haza küldött, a' mint mondják, az ő ellen való panaſzokat mind irásba tették, és a' Fő Konzulhoz el küldötték. Ebben minden azólta történt dolgok elő vagynak ſzámlálva, 's meg vagynak magyarázva, miólta az Ànglusok Ègyiptomba ki ſzállottak, és egyſzersmind le van festve Menounak minden maga viselete. — Egy Ramond nevezetű Tudós, a' Pyreneumi hegyeknek leg magassabb tetején, melly 1710 ölre van a' tenger ſzine felett fel emelkedve, nem régiben, ſzámtalan sok esmeretes, és esmeretlen kővé vált tengei állatokra, körös körűl pedig sok temető hellyekre találtt. — A' Fő Konzul egéſzſzen meg gyógyúlt, és az a' híre, hogy rövid időn Brestbe fog el útazni, hogy az oda való hadi kéſzületeket meg tekintse.

Párisból Aug. 8-dikán. Harmintz külömb külömbféle rangú hajókkal jelent meg Nelson Adm. ezen hónap 4-dikén a' Boulogne-i kikötőhely előtt, 's megtámadta hajóssegünknek egy oſztályát, melly a' kikötöhely előtt állott vasmatskákon. Kemény tüzelése között, több izben akart előre nyomúlni Nelson, de a' mi battériáink jól erányzott ágyúzásai nem botsátották. 1900 ölnyi meſzſzeségről mindöſzſze 900 bombát hányt hajóink felé az ellenség, leg kissebb kár nélkül. Más nap egéſzſzen el tüntek az Ànglusok előlünk.

Brüsselből Augustus 2 dikán. Dünkirchenből irják, hogy Pikárdiának és Flandriának kikötőhelyeiben, minden hadi kéſzületek kéſzen vagynak, hogy a' leg első parantsolatra ki evezhessenek. Sok hadi Tiſztek mentek mostanában oda

Brestből és Tulonból. Számos szárazra ki szálható Katonaság tartya magát kéfzen, hogy hajókra üljön. — Száz ötvenre megyen azoknak a' fel fegyverkezett hajóknak száma, mellyek Bolognában és Dünkirchenben egygyesitették magokat Nagy Brittannia ellen; és a' mellyeken, a' mint mondják, 25000 ember indúl ki, ha a' környülállások meg engedik.

Ànglia.

Ànglia, az Intereseket is oda számlálván, a' mostani háború kezdetétől fogva, adott más Udvaroknak segítségül 12 és fél millió font Sterlinget. — Egy egy Rézre mettzet kép még soha nagyobb szerentsét nem tett, mint a' mellyben Morton Raphael da Vinci Leonárdnak a' Májlandi Dominicánusok Evő palotájában tartott híres vatsoráját, mintegy 10 hónappal ez előtt le rajzolta. Ezt eleinten 10, azután 20, végre 50 Gvinével (melly mintegy 11 forintot tefzen) fizették, most pedig már nem lehet kapni.

Portsmuthban és más tengeri vidékeken, a' katonaságnak erös töltéseket osztogattak ki. Vűnenben számos gyújtogató és ágyúzó hajók gyültek öfzve, mellyeknek a' mint gondollyak az a' tzéljok, hogy az ellenségnek Calaisban, Bolognában és Dünkirchenben való hadi kéfzűleteit semmivé tegyék. — Július 30dikán ért Adm. Nelson Dealba, és ki függefztette egy Leyden nevű Linea hajóra a' maga Zászlóját, mint a' mi Linea és ágyúzó hajóinknak, Düneni Fő igazgatója. Oly szélesen ki terjedő tellyes hatalmat nyert Lord Nelson a' millyet tsak egy Britannia Nagy

Admirális nyerhet. — Az a' Calaisi kis hajós sereg, melly a' minapában Dünkirchen felé ki akart vólt szökni, de a' mi fel 's alá járkáló hajóinktól meg akadájoztatott, tsak ugyan ki evezett 27-dikben, és kitsiny lévén szeréntsére a' partok mellett a' viz, el szökött, és Bolognába bé evezett.— Az a' Swiftsure nevű hajó, mellyet a' Frantziák el vettek, Anglia felé vólt útban, hogy már meg rongyollott lévén, ott meg újitódjon. Kapitány Hollowell vólt az igazgatója. — Lord Cornwallynak Fő kvártélya Colchesterben lesz, a' hová már nagy hadi erő, és sok ágyúzó szerszámok gyűjtettek öszve. Lord Nelson mellé 3 Adjutánst adtak. A' Jorki Hertzeg, a' délre és napnyúgotra eső partok óltalmazása eránt, egy közönséges parantsolatot adott ki; az a' hire, hogy Irlándiában valamelly, a' haza el árulására tzélozó Levelezést tanúltak ki. Egy 22 ágyús könnyű kis Frantzia hajót, 3 mi hozzánk tartozó kis hajók, Brestnél egy tenger öbölben körül kerítettek, harmad fél óráig tartó viaskodás után el is vették, és Plymouthba bé hozták. Az Anglus kis hajókon lévő Katonaság, tsupa önként szolgáló Katonákból állott, kiknek tselekedetek vakmerőség vólt; mert erőszakoson másztak reá a' Frantzia hajóra. a' Frantzia Batteriák, és a' Bresti hajós sereg előtt. Rettenetes mészárlást vittek végbe. A' Frantzia hajón lévő 350 ember közzül meg ölék a' Kapitányt, és 91 köz embert, 79 et pedig meg sebesítettek. Az Anglus hajón 11 en hóltak meg, 57-en estek sebbe. A' Frantzia könnyű hajón, sok hadi készületek vóltak, mellyeket Senegálba akartak vinni. — Még mindég az a' híre, hogy Pol-

gár Otto ide fogja Londont hagyni, mivel a' Frantzia Orſzággal való békességes alkudozásoknak vége fog ſzakadni. Július 28 dikán, ismét egy posta hajó érkezett Calaisból Dóverbe, de a' mellynek nem ſzabad vólt a' kikötőhellybe jöni, sem a' rajta lévő útasoknak ki ſzállani. — Dóver és Calais között, minden közösülésnek vége van, tsupán tsak a' parlamentáris hajóknak ſzabad oda menni, hogy a' nállok lévő fontos irásokat által adják. Azt a' hírt, hogy Polgár Ottó Frantzia Orſzággal valamelly tilalmas Levelezést fojtatott vólna, nem lehet el hinni.

London Jul. 28-dikán. Az oltalmazásra való nagy és ſzakadatlanúl folyó kéſzületekből nyilván ki tetſzik, hogy a' Ministérium alattomban végire járt, és meggyőzödött a' felöl; hogy a' Frantziáknak valósággal fel tett tzéljok Angliába kiſzállani, és ott ſzerentsét próbálni. Midőn a' Lord Májor ki adta a' parantsolatot a' hajós legényeknek erővel való fogdosására London városában; egyenesen ezt adta okáúl ezen lépésnek, hogy a' Frantziák ki fognak ſzállani ha megtehetik.

Londonból Julius 31-dikén. Bizonyosnak mondják, hogy valaki Angliából egy igen ki dolgozott plánumot küldött vólna Párisba, melly ſzerént jó móddal reá lehetne a' Frantziáknak Angliára ütni. Èppen ez adott arra alkalmatosságot, hogy olly nagy tüzzel teſzik mindenfelé nállunk, az óltalomra tzélozó rendeléseket. Azt is beſzéllik, hogy ez is okozná Otto Polgárnak Londonból való el útazását.

Elegyes Levelek.

Bernából Julius 28-dikán. Az Olaſz Kánto-

nokban, még mindég tart a' nyughatatlanság, noha semmi magát még ki nem ütötte. Azt beſzélik, hogy valami titkos társaság adta vólna magát öſzve a' közönséges tiſztviselők ellen, de a' mellyet még is jókor ki tudtak; már most három Kompánia Helvétus Katonaság megyen oda. A' Kórmányſzék rendkivül való Követeket fog Májlandba küldeni, hogy azok zenebonáskodásának vége ſzakadjon, kik idegenek segíttsége által akarnak Cisalpiniai lakosokká lenni. Azomban az a' híre, hogy azok a' Kántonok fel ſzabadíttatnak ezen eſztendei adó egy réſze alól, mellyel földjeiktöl tartoznának, mivel az egéſz eſztendei dézmát már bé fizették. Az idegeneknek, hazafiúvá való tételére tartozó törvény bé vétetődött; melly ſzerént minden idegennek, a' ki a' Polgári jussal akar élni, elébb 10 eſztendeig kell Helvétziában lakni, magát haſznos emberré kell tenni, és pénzen kell néki a' Polgári just valami Kántonban meg váltani, 's arra a' közönség elöljáróitól abban való megegygyezést nyerni.

Kádixból Jul. 14-dikén. Ezen hónapnak 12-dikén dél tájban, indúlt ki, a' 9. első és 4. második rangú hajókból álló egygyesült Frantzia Spanyol hajóssereg Algesirásból, hogy onnan Kádixba által evezzen. Ugyan ezen idő tájban hagyták el 5 első és 2 második rangú Anglus hajók a' Gibráltári kikötőhellyet. Alkonyodás után, az egygyesült Frantzia Spanyol hajók öſzvezavarodtak, 's attól tartván, hogy az Anglus hajók nyomba követik öket, kezdették egymást ellenségesnek tartani; úgy hogy a' Hermenegilde nevü Spanyol hajó reá lött a' Rettenetes nevüre, és 7 embert egy-

ſzerre megölt 's 40-t megsebesitett rajta: de a' Frantzia Kapitány hamar éſzre vévén a' tévejedést eltávozott. Tsak hamar azután egy Anglus hajó kereſztül tsapott a' Károly Király és Hermenegilde nevü Spanyol hajók között, midön már egéſzſzen elsetétedett az idő, 's mindenikre kemény tüzet adott. Alig haladt ez ki közülök, hogy a' két nevezett gyönyörü hajók egymást ellenségnek vélvén, addig tüzeltek egymásra, mig elöſzſzör a' Károly Király nevü meggyúladván, a' levegöbe vetödött; 's 20 minuta mulva a' Hermenegildét is hasonló ſzerentsétlenség érte! Mind a' két hajó 112 ágyús vólt 's újj, és a' kettönn mintegy harmadfél ezer ember veſztette el életét, kik között igen sok 's a' legfőbb Spanyol Familiából való Tiſztek vóltak. — Egy Antonius nevü 74 ágyús hajó megmentett mintegy 300 embert, a' két meggyúlt és levegöbe vetödött hajókról, de ötet is tsak hamar megtámadván 3 Anglus hajók, addig verekedtek vele, mig árbotzfái ellövöldöztetvén, 's kereſztül lövetvén, kéntelen vólt magát megadni.

Híradás.

Miskóltz Városának, az eddig ottan tartatni ſzokott négy orſzágos Vásárokon kivül, ötödik orſzágos Vásárt is méltóztatott engedni Ö Felsége. Melly is már az idén megesik, és mindenkor tartatni fog Decembernek 16 dik napján, vagy ha éppen akkor Innep találna lenni, az utánna való napon. Azon kivül ugyan Miskóltzon minden Héten ſzeredán Barom Vásár, és egyſzersmind rendes Héti vásár vagyon.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 16.

Költ Bétsben, Boldog-Aſszony Havának (Augustusnak) 25-dik napján 1801-dik Eſztendóben.

Bét s.

Öregebbik Szaplonczai Szaplonczai József Urat, T. Máramaros Vármegyének O. V. Ispánnyát, méltóztatott Ö Felsége Királyi Consiliáriusnak minden taksa nélkül resolválni.

Egy Triestből érkezett, 's Augustus 6-dikán költ tudósitásból ezeket olvassuk: Nádor Ispány Ö Királyi Fő Hertzegsége, 5 hajóktól kísértetve Piránóba ſzerentsésen el érkezett, a' honnan még ma Triestbe fog hajókázni. Már dél előtt 10 órakor, láttzottak a' Piranóból ki evezett, 's Ö Királyi Fő Hertzegségét követő hajók, mellyek

alig érték Istriához, a' midőn 3 ágyúzó hajók, 13 lövésekkel jelentették a' Fő Hertzeg Triest felé való közelítését; ezután Muggra városa körűl ismét 3 ágyúzó hajók adtak jelt 13 lövéssel, mellyre a' több Ő Fő Hertzegségét kísérő hajók is, mindnyájan salvékat adtak. Annakutánna háromſzor meg ſzóllaltak Triest városából és ennek kikötőhellyeiből mindenfelől az ágyúk, Ö Fő Hertzegségének örömmel való fogadására, mellyeknek durrogásai között, ki ſzállott Ö Fő Hertzegsége a' hajóból, és a' parádéra ki állott Katonaság közt ment a' Gubernium házához, a' hová ſzámtalan sok nép todúlt öſzve. Estvéli hat óra tájban, ment Ö Fő Hertzegsége egy ſzépen fel ékesített hajón az új Lazareth-be, vagy arra a' helyre, a' hol bizonyos ideig meg ſzoktak állapodni a' külömbb külömbb féle vidékekről jövő hajók, hogy a' rajtok lévő tsunyaságoktól meg tiſztítódjanak. Itt meg köſzöntötték Ö Királyi Fő Hertzegségét, az Anglus Fregát, a' Cs. K. hadakozó, és más mindenféle kereskedő hajók. Viſzſza jövőben méltóztatott Ő K. Fő Hertzegsége az Anglus Fregátot meg tekinteni, a' mellyen lévő Katonaságtól nagy tiſztelettel fogadtatott. Jövő Szombaton ſzándékozik Ő K. Fő Hertzegsége Istriába és Polába menni, az ott lévő régiségeknek meg visgálására, a' honnan ismét tovább fogja útját fojtatni.

Triestből Július 29.dikén. Az Adriáticumi tengeren lévő, minden Austriához tartozó kikötőhellyekbe, ismét ſzoros parantsolat küldődött az eránt, hogy semmi eleséget ne adjanak az Ang-

lusoknak, kiknek sok apróbb 's nagyobb hajói kerengenek ottan körül.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 10-dikén. Márſiliából sok drága feſtésekkel meg rakott ládákat hoztak ide, mellyeket Olaſz Orſzágban ſzedtek el a' mi seregeink, és egynéhány eſztendöktől fogva Márſigeink, és egynéhány eſztendöktől fogva Márſieliában vóltak le rakva. Ide hozták a' hajdani Velentzei Szenátusnak is titkos Archivumát 34 ládákban. — Az egész Nemzeti Katonaság új lábra állitódott; a' lovasság áll 1750 Brigadából, a' gyalogság 850-ből; minden Brigada pedig egy All-Tiſztből, és 5 közemberből, 's e' ſzerént mind öſzve 15,689 emberből — A' Spanyol Király, a' békesség Fejedelme, és Bonaparte Lucián, viſzſza mentek Badajótzból Mádritba. — Némelly Londoni Újságok azt irják, hogy Otto Frantzia Poldgárnak tudtára adódott vólna, hogy vigyázzon magára, hogy meg ne öljék. De a' Moniteur nevü hivatalbeli Újság, ezek ellen keményen ki kél. Hogy lehetne az, úgymond, hogy illy meg világosodott Városban mint London, olly ártóztató vétek történjen. A' Rastadti Congressus alkalmatosságával eſett gyilkosság ugyan azt mutatja, hogy az Angliai Kórmányſzék némelly Agensei, feléttébb keveset vígyáznak a' Követek meg sérthetetlen vóltára. Az a' nap, mellyen Anglia zsóldosai azt a' gyilkosságot végbe vitték, világos tanúbizonysága annak, hogy sem a' terméſzet, sem a' Nemzetek Törvénnyében semmi ollyan ſzent dolog nem lehet, a' mit némelly Anglus Agensek meg ne mernének sérteni; de tsak né-

melly Ágensek azok. Mert az Isten mentsen meg, hogy azokat a' mások ellen való fel lázzaſztásokat, azokat a' vétkeket, mellyek tsak a' Vindhámhoz hasonló nyomorúlt emberek munkái lehetnek, egy ollyan Királynak tulajdoníttsuk, kinek magános virtusait az egéſz Anglia esmeri. A' ki ezeket az állításokat talán hamissaknak, és igazságtalanoknak nevezné, annak hiteles bizonyságokkal meg tudjuk mutatni, hogy Vindham sok gyilkosokat fizetett, kik Angliából, Hamburgon mentek kereſztül Párisba, és ott el fogattattak; kiknek nem tsak a' magok ſzája vallása, hanem tselekedeteik is azt bizonyítják, hogy ő reájok a' Fő Konzul meg ölése vólt bizva.

Párisból Augustus 4-dikén. Az Anglia ellen való indúlásról, mind inkább inkább kezdenek beſzélgetni. A' napokban, a' Fő Konzul testőrzői vetegették egymás között a' sorsot, hogy kik fognak ő közzűllök, a' tenger part felé, az ellenség ellen el útazni, 's mindnyájan kívántak réſzt venni ebben a' hadakozásban. Az a' híre, hogy a' hadi kéſzületeknek egy réſze, leg inkább Scótzia ellen vólna intézve. — Truguet Státus Tanátsos, és ez előtt, vólt tengeri Minister, Kadixba ment, a' hol, a' mint mondják, a' Frantzia Respublika ſzárazon és tengeren lévő hadi erejét fogná igazgatni. — A' mi újság Leveleink azt írják, hogy Bonaparte Lucián viſzſza fogna Madritból jöni, és Berlinbe menni, mint első rangú Követ. — — A' Fő Konzul, Chartes Városában lévő, el erőtelenedett, régi (Veteranús) Katonáknak egy Záſzlót ajándékozott, mellyre e' van varva. A' vitéz bátorság soha meg nem öregedik. —

A' minapában azt projektálták itt, hogy senki közönséges hivatalt ne viselhessen, hanem ha fegyvert fogott ez előtt a' Respublika óltalmazására.

Az alsó Rajnai kerületből irják, hogy a' Rajna bal partyán fekvő 4 új Departamentomok, egy írást adtak bé a' Fő Konzulnak, mellyben ezeket kívánják: 1.) Hogy legyen nékiek válaſztásra való ſzabad hatalmok. 2.) hogy a' Rajnán való hajókázás, a' Lünevilli békesség ſzerént ki ſzabott új határokhoz legyen alkalmaztatva. 3.) hogy az igazság ki ſzolgáltatása jobb lábra állítódjon. 4.) hogy az Ifjak közönséges neveltetése, melly a' Polgári társaságnak nagy oſzlopa, meg jobbíttassék. 5.) hogy az erdők jobban meg kiméllődjenek. 6.) hogy az adó fizetésnek a' lakosokra való ki vetésénen, az egyenlőségre jobban vigyázzanak.

Párisból Augustus 8-dikán. A' Fő Konzul, hellybe hagyta már a' Portugallia és Spanyol Országh között kötött békességet, és azt meg is erősítette a' Frantzia Respublika réſzéről; de hogy mi legyen a' békesség pontyainak foglalatja, mind ez ideig közönségessé nem tevődött. — A' Frantzia Orſzág, és az egygyesült Amerikai Státusok között való dolog is, már egéſzſzen jó lábon áll. — La Harpe, ki ez előtt Helvétziai Direktor, annakelőtte pedig Sándor Oroſz Csáſzárnak nevelője vólt, Pétersburgba ment.

Hágából Augustus 8-dikán. E' fojó Hónapnak 5-dikén útazott Generális Augereau ſzámos követőivel Helvoetsluys-ba, a' hol meg visgálta hajós seregeinket; egyſzersmind pedig meg ekin

tette a' Gorée-ban 's Brielben tétetett óltalomra való kéſzületeket is, és mindennel nagyon meg vólt elégedve. Jövö héten Helderbe, Texelbe, és Hollandiának éſzaki réſzébe utazik, holott ſzámos Katonaság fog öſzve seregleni, mivel az Anglusok Nelson vezérlése alatt, Hollandiának 's Belgiumnak partjait és kikötöhelyeit igyekeznek meg támadni. Eddig mink akartuk az Anglusokat meg támadni, már most pedig kéntelenek vagyunk, ugyan azok ellen magunkat óltalmazólag viselni.

Párisból Augustus 9 dikén. E' fojó hónapnak 5-dikén tette le a' belsö dolgokra ügyelö Minister az úgy nevezett Muzsikai Biblióthékának fundamentom kövét. A' pompa egy ſzép Muzsikával kezdödött el, mellyet magok a' Muzsikát tanúlók adtak; e' meg lévén, oda ment a' Minister a' fundamentom kövéhez, és arra egy réz pléhet tett reá, mellyen ez az írás van: Thermidor hónapnak (Augustus 5-dikén) 16 dikán, a' Frantzia Respublikának 9-dik, Bonaparte Konzulságának pedig 2-dik eſztendejében tette le Chaptál Polgár, belsö dolgokra ügyelö Minister, a' nemzeti Muzsikai Bibliothékának elsö fundamentom követ, mellynek felállitása, a' Respublika 3-dik eſztendejében Thermidor hónapnak 16 dikán végezödött el. Reá tett egyſzersmind három emlékeztetö pénzt is, mellyek közzül az egygyik a' Marengói ütközetnek, másik a' Lünevilli békességnek, harmadik azoknak az emlékezetére vólt verve, kik ezt a' Muzsika Mestersége gyarapitására tzélozó

haſznos intézetet rendelték és fel állították. Ezen az utólsón Apollónak a' képe van ki nyomva.

Ostendéből Augustus 3-dikán. A' Dippe-ben Havre de Graceban, és Calaisban vólt Hajós seregek, mind Bolognánál egygyesítették magokat, a' hova mennek a' Calais vidékén táborozott ſzárazon lévő seregek is, hogy ott késedelem nélkül hajókra üljenek. Azok a' hadi hajók, mellyek Flandriának külömbb külömbbféle kikötőhellyeiben kéſzítődtek fel, mind Dünkirchenben gyülnek öſzve. Még nem tudjuk, hogy ez a' két oſztály tengeri erő, egybe fogja e' magát kaptsolni, vagy tsak külön dolgozik egymástól. (Dippe, Buologne és Calais, ki vagynak téve, a' le küldött Nagy Britannia Mappáján, Angliával által ellenben Frantzia Orſzág látſzó ſzélén).

Brüsselből Augustus 6-dikán. Már most tudjuk, hogy az Àngliai Ministerium, meg vetette a' Fő Konzulnak minden projectumait, mellyek a' békesség fundamentomai lehettek vólna, úgy hogy, kevés ſzámot tarthatunk reá, hogy a' két hatalmasságok között eddig fojt békességes alkudozásoknak, valami ſzerentsés következése lenne. Már a' Frantzia Orſzágból menő magános Leveleket, Doverben nem veſzik bé.

Brüsselből Augustus 9-dikén. Egynéhány napoktól fogva, semmi próbát nem tett Nelson a' Frantzia partok ellen. Talám a' Bolognai kikötőhelly előtt álló hajósseregen, Augustus 4-dikén tett próbája győzte meg ôtet a' felől, hogy jó kéſzületek vagynak téve az ő meg támadása ellen. A' Frantzia könnyü hajók, sokkal jobb móddal vagynak tsinálva mint az Anglusoké, mivel

ezeknek nagyon laposs lévén a' fenekek, nem mennek le méjjen a' vízbe, és nehezen evezhetnek a' partok mellett. — A' Frantzia Kórmányſzék nem titkolja többé, hogy az ő fel tett plánuma az, hogy Angliát a' ki ſzállás által kénſzeríttse a' meg békéllésre. Ha vagy 60,000 Frantzia ki ſzálhat az Anglus földre, már akkor meg leſz Anglia véve; mivel azok a' leg jobb fél Brigadák fordítódnak erre a' tzélra, a' mellyek a' ſzárazon való hadakozás által, örökös ditsőſſéget ſzerzettek magoknak. A' tenger partokon fekvő seregek, tellyesek vitéz bátorsággal, és alig várják azt a' ſzempillantást, mellyben hajókra üllyenek, mivel gazdag prédát látnak magok előtt. — Frantzia Orſzág belsö réſzéből, mindég több több seregek takarodnak a' partok felé, úgy hogy már 152,000 megyen mind öſzve a' ſzámok; a' midőn az Anglus Katonaság ſzine Egyiptomban van. — A' hajós legényeket, kiket itt, és más Belgiumi Városokban fogdostak, már el vitték a' kikötöhellyekbe. — Augerau Generális, gyakori conferentziákat tart Hágában, Vinter Hollandus Admirálissal az eránt, hogy mi módon lehessen a' Hollandus hajós seregnek, a' Frantziákéval együtt dolgozni. Egyébb eránt már az el van végezve, hogy a' Hollandus hajókra Frantzia Katonaságot ültetnek; a' Hollandus sereg pedig, tsak a' maga partjait óltalmazza az ellenség meg támadása ellen.

Párisból Augustus 11-dikén. A' Fő Konzul, e' fojó hónap 8 dikán tartott ülésében tudósította a' Státus Tanátsát, arról az egygyességről, mellyet Cardinális Consalvival kötött. Ezen egygyes-

ség-kötés ereje ſzerént, minden vallásbeli dolgokról való viſzſza vonásnak, egéſzſzen végének kell ſzakadni, 's reményli is a' Kórmányſzék, hogy minden haza hüségére meg esküdt Papok, egynehány hónap múlva, egéſz tsendességgel a' magok hivatalok folytatása után fognak látni, és nem fognak a' mellett arról ei felejtkezni, hogy az ő hivatalok, a' békességnek, és egygyetértésnek hivatala.

Párisból Augustus 11-dikén. A' mai Moniteurben, Ègyiptom állapotjáról semmi új tudósítás nintsen. — A' közönség figyelmetességét, az Angliába való ki ſzállás vonta most egéſzſzen magára. Az a' híre, hogy Augereau Generális különösön akarja ezt, és bár sokak is az akadájok, még is úgy nézi, mint ki vihető dolgot, mellyre való nézve, egy igen fontos dolgot vállalt magára, a' midön tulajdon maga akarja igazgatni azt a' Frantzia sereget, melly a' Hollandiai hajókra fog fel ültetődni. Leg alább közönségesen az a' híre. — Még a' Lovasság is takarodik nagy ſzámmal az Orſzág belső réſzéből, a' partok felé, hogy ha majd a' mi derék gyalog Katonáink, Angliában jó lábra álhatnak, ezek is utánnok mehessenek. A' hajóra való ülés semmit sem rettenti többé a' mi Katonáinkat, mert meg vagynak már arról, a' tapaſztalás által győződve, hogy a' mi Kórmányſzékünk semmihez addig hozzá nem fog, mig annak lehető következéseit előre jól meg nem fontolja. Egyébb eránt nem lehet tagadni, hogy abból a' már méjj gyökeret vert gyűlölségből, melly a' Frantziák és Anglusok között nemzeti gyűlölséggé vált; a' viadal rettenetes fog len-

ni. — A' Fő Konzul mellett mind Párisban, mind Malmaisonban, mindég ſzámos őrző sereg van.

Coloniából Augustus 11-dikén. Ma tették le az ide való föbb Tiſztviselők, és a' Municipálitás, a' Konzuloktól elejekbe adott mód ſzerént a' hitet, az egéſz Polgárság képiben. Ezzel az alkalmatossággal tartott a' Prefektus egy beſzédet, mellyben elő ſzámlálta azokat a' haſznokat, mellyek hárúlnak a' Rajna bal partyán lakókra abból, hogy ők ezután Frantzia Orſzághoz leſznek kaptsoltatva. A' tzeremónia el végződése után, nagy vendégséget tartottak a' tanátsházban. — Mivel a' Frantzia Respublika törvényei ſzerént meg van tiltva, hogy azokat a' processiókat, mellyek a' Katholikusnál a' Templomokban ſzoktak tartani, az úttzákon gyakorolni nem ſzabad; innen, 3 Papokat Moguntziában a' Politzia ſzáz ſzáz forintra és egy hónapi Aristomra büntetett azért, hogy valamely meg tiltott protzessiót tartottak az úttzákon.

Olaſz Orſzág.

Florentziából Augustus 3-dikán. A' mi Orſzágunknak, mellynek, több 200 eſztendejénél hogy Királya nem vólt, ismét Királya lett. Már első Augustusban mindenünnen le ſzedödtek az Austriai Nagy Hertzegség tzímerei, és azok hellyett a' Burboni Ház tzímerei függeſztettek fel. Augustus 2-dikán vette által az Orſzágot Gróf Ventura, első Lajos Hetruriai Király nevében. Erre a' végre vólt fel állítva, a' régi Vár egy Szálájában egy pompás Trónus, és ugyan abban vólt a' Király képe fel függeſztve. Dél előtt 11 órakor

ment ebbe a' Szálába a' Király Ministere, egy tsapat Frantzia lovasságtól kísértetve, a' hol már egybe gyűlt vólt a' Senátus, a' Nemesség, a' Pápa Ö Sz-génél lévő Frantzia Követ, Labrador Spanyol Követ, Galeppi a' Pápa Követje, és Murát Generális több Fő Tiſztekkel egygyütt. Frantzia Kommiſzárius Polgár Agar vezette bé a' Szálába Gróf Ventura Ministert, ki is a' Trónus elébe le ülvén, fel olvastattak a' Lünevilli békességre tartozó Documentumok, és a' Királynak, az Orſzág által vételére, a' Grófnak tellyes hatalmot adó Levele; ezután meg esküdtek a' jelen vólt jobbágyok a' Király hüségére, és meg hajtották magokat a' Király képe felé. E' meg lévén, viſzſza tért a' Minister a' maga palotájába, nagy ágyúzások, és minden harangoknak hangzások között. Hatvan ſzemélyre vólt ekkor a' Ministernél aſztal teritve, és a' több hivatalos vendégek között ott vólt az Érsek is, más Toskánnai Püspökökkel egygyütt.

Májlandból Augustus 6 dikán. Az ide való Újságok, mellyek azt állitották vólt, hogy Gantheaume Admirális, Katonáit az Afrikai partokra ki rakta, megint ellenkezöképpen irnak, nevezetesen, hogy próbálta ugyan azt Gantheaume sok izben, de réſz ſzerént az Afrikai partok ellent állása, réſz ſzerént egy Anglus hajóssereg-nek feléje való közelítése miá, fel tett tzélját semmiképpen el nem érhette. — Jourdan Generális, ahoz a' Turinban lévő Frantzia Regementhez, melly zsóldjának ki nem adattatásáért, Julius 12-dikén zendülést indított vólt, következő értelmü proklamátziót küldött: Katonák! imé most hó

pénzeteket ki kaptátok; de vigyázzatok magatokra. Nem kell több egy illyen forma lépésnél, hogy a' Frantzia Respublika, melly most elébbeni tselekedeteitekkel kevélykedik, benneteket a' maga ellenségének esmerjen. A' Frantzia Nemzet ellenségei öſzve esküdtek ti ellenetek is, és tsak azért akarnak benneteket is a' magatok fejei ellen fel lázzaſztani, hogy a' Respublikával együtt titeket is meg buktassanak.

Florentziából Augustus 7-dikén. A' múlt Hétfön érkezett ide Cardinális Consalvi Párisból, és más nap reggel el útazott Róma felé. Ugyan azon a' napon tért viſzſza Rómába, Polgár Cacoult, Pápa Ö Sztségénél lévö Frantzia Követ is; melly bizonysága annak, hogy a' Pápa, és Frantzia Orſzág között vólt egyenetlenségek, Consalvi Cardinális által egéſzſzen el igazítódtak. — Tegnap útazott el innen Murat Generális Májlandba, Adjutánsával együtt, és által fogja venni az Olaſz Orſzági Frantzia 's a' déli réſzeken vigyázó egéſz seregnek Fő igazgatását. — A' Hetrúriai Király tellyes hatalmú Miniſtere Gróf Ventura, el küldötte a' Király nevében Guerrazzi Kapitányt, a' Portó Ferrajó-i, magát meg nem adni akaró nyakos örizethez, hogy attól a' várat a' kikötöhellyel együtt kérje fel, azt ígérvén néki, hogy ha meg adja magát, semmi bántódása nem leſz. Generális Murát is éppen akkor küldött oda egy Katona Tiſztet, ugyan abban a' követtségben, hasonló igérettel. — A' mi új Királyunk, nagy summa pénzt oſztogattatott ki, az ide való Katonaság között.

Anglia.

Londonból Augustus 4-dikén. Némelly Újságaink azt állitják, hogy az Angliai Ministeriumra nézve, semmi annál kívánatosabb dolog nem lehetne, mintha a' Frantziák Angliába ki ſzállanának; maga Pitt is igen nagyon örűlne azon. Mert valamig tsak egygyetlen egy fegyveres Frantzia vólna az Anglus földön, ſzéllyel ſzaggatná az Anglus azt a' Ministert, a' ki tsak egy ſzót merne is ſzóllani a' békességről. Még arra adna inkább a' Frantziák ki ſzállása a' Ministereknek alkalmatosságot; hogy a' hadakozást még vagy hét eſztendeig fojtassák, az Anglus nemzet ellent állása nélkül. — Azok a' 20 vagy 24000 Frantziák, kik még Anglus fogságban vagynak, bellyebb vitettek az Orſzágba, hogy ha az ellenség közelíteni találna a' tenger partokhoz, valami módon zenebonát ne támaſzſzanak. — Ide is el jött már a' híre, hogy a' békesség Portugallia, Spanyol és Frantzia Orſzág között meg kötődött; de egyébb bizonyost még belölle nem tudunk, hanem hogy a' Portugalliai kikötőhellyek az Anglusok előtt egéſzen bé záródnak, és Frantzia Katonasággal rakódnak meg. — Egynéhány ſzáz hajós legények jöttek haza Angliába, az Oroſz fogságból, kik midőn Pál Csáſzár parantsolatjára az Oroſz Birodalomba meſzſzire bé vitetődtek, sokat ſzenvedtek a' hidegtől és az éhségtől: mihelyt pedig Sándor Csáſzár uralkodása alatt ſzabadságba helyheztetődtek; igen nagy gondot viseltek reájok. — A' Saumarez Admirális hajósseregében ſzolgáló Katona Tiſztteknek magános Levelei, nem

tudják elégge le irni azt a' rettenetes itéletet, mellyet ábrázolt a' Károly és Hermenegilde nevü 112 ágyús hajók meg égése. A' ſzörnyü ſzél, olly hirtelen lángba borította a' hajókat, hogy hijába próbálták az Anglusok a' veſzedelem közzül ki ſzabadítani a' hajón lévö 2400 Spanyolokat, és e' ſzerént, vagy oda égtek, vagy a' tengerbe ugrándoztak.

Londonból Augustus 4-dikén. A' mi három Orſzágainkba semmi idegennek nem ſzabad bé jönni, sem onnan ki menni; melly által az óltalomra tartozó rendeléseket akarja el titkolni az ellenségtől a' Kórmányſzék. — Admirális Kornvallis meg ſzemlélte a' maga 112 ágyús hajóján, a' Bresti partokat. — Dovernél Batteriákat kéſzítenek, mellyeket nagy ágyúkkal fognak meg rakni.

Elegyes Tudósítások.

A' Romanzow kö-képével által ellenbe állíttatott fel nálunk, Szuvarow-nak rézből öntött képe. A' kép ſzép; de valami rendkívül való indúlatot nem mutat. A' fel állítása alkalmatosságával jelen vólt maga a' Csáſzár, és az ott való seregek. A' fija Szuvarovnak, a' Csáſzár lovagolván, háládatosságból a' térdét meg tsókolta: melyért ſzép móddal a' Csáſzártól, a' ki a' kéz tsókolásokon sem kap, de néha némellyeket meg ölel, meg intetett. Muſzka Orſzágban a' víz tsatornák egynehány eſztendötől fogva nagyon terjednek, mellyeknek a' Lakosok jó haſznát is tudják venni. Fát és talpakat ſzállítanak rajtok. Ebben az Orſzágban is kezd a' fa ſzükülni. — Kotzebúnak, a'

ki Petersburgból Német Országba viszsza tért, esztendőnként 1200 Rublát fizet a' Petersburgi Udvar. Ritka Komédia író illy szerentsés, mert néki a' Bétsi Udvar is esztendőnként 1000 Rftot ád.— A' Muszka Czár, egy Beljew nevü el égett városnak, 25 ezer Rublát adatott 20 esztendőre, interes nélkül.

Közlöttük a' minap Pitt vólt Minister élete rövid históriáját, közöljük most Fox-ét is, Fox 1768-ban, még nagyon ifjú korában lépett bé a' Parlamentomba. Hazája Constitutiójának fundamentomoson való meg tanúlása, a' Politikai dolgokban való esmérete, mellyet az Attya, Lord Holland körül szerzett magának; tsudállatos könnyü elméje, másokkal tsak hamar meg esmertették ötet. Két izben vólt külsö dolgokra ügyelö Minister, de tsak kevés ideig, mivel a' Király nem szenvedhette. Minden kéttség nélkül ö most leg első Orátor a' Parlamentomban, és talán soha sem is vólt ott senki is ö hozzá fogható. Pitt és Scheridan ugyan sokkal tündöklöbb és tzifrább beszéddel élnek; de soha még senkibe oly szélesen ki terjedö elmebéli tehettség, oly tüzes okoskodás ki nem mutatta magát; senki még oly szívre hatóképpen, 's annyira az el ragadtatásig nem beszéllett mint ö. A' mit tiz 's tizenként óráig tartó ülésben mások beszélnek, azt rendre mind fel veszi, a' vele ellenkezök beszédére mind meg felel, és azoknak tsak egy okoskodását, vagy egy gúnyoló szavát sem hadja el; és ámbár kellemetes szava valaminek elö adására nints, egész órákig magára vonnya hálgatóinak figyelmetességét, tsudállatos bö beszéde nyomos és egymásból fojó

okoskodása által. Felettébb bizik természeti tálentumaiban, a' honnan gyakorta akkor beszéll leg ékessebben, mikor tsak vaktában fog hozzá, és mikor éppen valamelly mulattságból jön el. Jó szívű, emberséges, szolgálatra kész, és egyébb ellenséget magának nem tart, hanem a' közönséges dolgokban; mikor pedig a' Parlamentom leg hevesebb üléseiből ki megy, a' vele ellenkezőkhöz is baráttságoson viseltetik. Igen kedves 's együgyü maga viseletü, nem kevélyen nagyra látó, mely rend szerént egygyütt szokott járni a' nagy tálentumokkal. Minden mesterség nélkül tud magának barátokat szerezni, 's azokat meg is tudja baráttságában tartani. De mind ezen szép tulajdonságait meg homájosíttyák azok a' vétkek, mellyeket bátorsággal el követ, semmit sem vigyázván a' köz vélekedésre. Sok ideit tölti el a' gyanús társaságokban, a' jádzásban, szereti a' dorbézolást; attyáról reá maradott örökséget, már sokszor hol el veszttette, hol viszsza nyerte; Ez az oka, hogy noha meg esmerik is, hogy Fox Úr tálentumaira nézve másokat felyül múl; de az Ország Kórmánnyát kezére bizni nem merik.

A' múlt Postáu le-küldtünk egynehány százat Nagy Británnia mappájából, mellyel a' folyó fél esztendőben kedveskedünk. Ez a' mappa Arrowsmitz leg újjabb mappája szerént készült, 's ki van metzve rajta az az új tzímer is, a' mellyel él Nagy Britannia ennek az esztendőnek eleitől fogva, a' miólta t. i. Irlandia Angliához és Skótziához kaptsolván magát, egy Birodalmat tészen ezen két Országgal. Mái postával küldjük a' többi Érd. Előfizető Uraknak is.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 17.

Költ Bétsben, Boldog-Aſszony Havának (Augustusnak) 28-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bétsből.

Az itt mulató Anglus Követhez Lord Mintóhoz a' minapában érkezett Egyiptom állapotjáról való tudósításnak bővebb le irása ez: Kairó, a' benne vólt Frantzia őrizettel egygyütt, az egygyesült Török és Anglus seregeknek, magát kapitulátzióra fel adta. A' hadi fogságba esett Frantzia Katonaságnak meg engedődött, hogy hazájába viſzſza térjen. Ki mondhatatlan vólt a' Kairói lakosok öröme, mikor meg tudták, hogy a' kapitulátziót mind a' két réſzről nevek alá irásával meg erőssítették, és bizonyoson kegyetlensé-

geket, és minden féle motskokat követtek vólna el a' fogoly Frantziákon, ha az Anglusok meg engedték vólna. Mikor a' Frantziák kapituláltak, egéſzſzen bé vólt Kairó kerítve a' Török és Anglus egygyesült seregektől; melyre való nézve nem tartották tanátsosnak, hogy a' reájók jövő veſzedelmet bé várják, hanem előre le rakták fegyvereiket. A' foglyok ſzáma 5000 re megyen, kik között Koptusok és Görögök is vagynak. És így, nem maradt a' Frantziáknak egyébb Ègyiptomban, Alexándriánál. Abdallah Menou is, ki maga igazgatta a' Kairóban vólt népet, látván hogy az ellenség rajta ment, követte a' többi társai példáját, és magát Kapitulátzióra fel adta. A' Török udvar, igen nagy örömmel vette a' Kairó meg vételéről való tudósítást, és ennél fogva úgy nézi már Ègyiptomot, mintha ismét egéſzſzen kezében vólna.

A' meg hólt Coloniai Válaſztó Fejedelem jóſzága 20 millióra betsűlődik. A' Testamentom tétele következendő 11 tzikkelyekből áll: Az elsőben, temetésének hellyét határozza meg; a' 2-dikban örökösének teſzi Ferdinánd Fő Hertzeg harmadik fiát Maximiliánt; a' 3-dikban a' Coloniai Válaſztó Fejedelemségben lévő Èrsekségnek és Püspököknek hagyja, mind azt a' rendes adóból ki maradt pénzt, a' mi halála óráját a' Cassájába bé nem adódott; a' 4-dikben azt kívánja, hogy mind azok a' drágaságok, és más jóſzágok, mellyek Münsterben, Coloniában, és Mergentheimban vagynak, ott meg maradjanak; az 5-dikben, a' Münsteri és Coloniai Kathedrálé Templomnak tiz tiz ezer forintot hágy, hogy minden

eſztendőben; halála napján, pompás Isteni tiſztelet tartódjon emlékezetére. A' Német Rendnek hasonlóképpen tiz ezer forintot; a' 6 dikban 1200 forintot rendel a' Komornyikjának minden eſztendőre; a' 7 dikben némelly magános dolgokat ajánl az utánna következőnek, mellyek a' Válaſztó Fejedelmi hivatalra és méltóságra tartoznak; a' 8 dik, 9-dik, 10-dik és 11dik tzikkelyekben rendelést teſzen, ezen testamentom tételnek végre hajtásáról.

Magyar Orſzág.

Keſzthelyről Augustus 18 dikán. Szala Vármegyében, a' Balaton mejjékén, bé ment éjtzaka egy faluba egy veſzett Farkas, és sok embereket 's barmokat meg mart. A' Vármegye Fizikusa Gutten Jósef Úr, hirtelen mindent el követett ugyan, a' mit tsak lehetett ezeknek a' nyomorúltaknak a' veſzedelemből való ki ſzabadítására; de még is 8 ember, 18 darab ſzarvas marha, egynehány lovakkal és sertésekkel egygyütt, ſzomorú áldozativá lettek a' veſzett Farkas marásának. Még 4 ember, 5 darab marha, a' meg mardostak közzül, ſzoros vigyázat alatt életben van, kiken nem veſzedelmesek a' nyavalya jelei. Illy ſzomorú állapotján jobbágyainak, nagyot könnyített Gróf Szétsényi Ő Excellentziának Atyai könyörületessége, meg fordítván egéſzſzen azoknak károkat pénzbeli segedelme által, kik marháikban kárt vallottak; és el engedvén egyſzersmind fél eſztendei adójokat, erről az eſztendőről való dézmával egygyütt.

Fiuméból Augustus 14-dikén. Sem itt, sem a' Portó Réi kikötöhellyben, régtöl fogva nem láttunk, olly sok, réſzſzerént hadakozó, réſzſzerént kereskedö hajókat, mint most. A' többi Anglus és Dánus hajók között vagynak két Anglus nagy Fregátok, mellyek közzül az egygyik, Thetis nevezetü, olly gyönyörüen van tsinálva, hogy a' mint mondják, az Anglus Fregátok között kevés van hozzá fogható.

Olaſz Orſzág.

Florentziából Augustus 10-dikén. Ma hozta Gróf Ventura Ministernek egy Kurír azt a' hírt, hogy Ö Felsége a' Hetrúriai Király, ma reggel indúlt útnak Florentzia felé Pármából, Bolognán keresztül. Abban a' Palotában fog lakni, mellyben ez elött a' Nagy Hertzegek laktak.

Majlandból Augustus 10 dikén. Tegnap elött érkezett ide Murat Generális Florentziából, és minekutánna, a' Frantzia sereg további tartásáról végezett vólna a' Cisalpiniai Kórmányſzékkel, ismét viſſza útazott tegnap Florentziába, mivel a' Király meg koronáztatásán jelen akar lenni.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 5-dikéu. A' Frantzia Respublika, és az egygyesült Amérikai Státusok között vólt baráttságos egygyesség, bizonyos idötöl fogva félben ſzakadt; de már ismét hellyre állott, és az egygyesség kötései Párisban a' Fö Konzul által meg erössíttettek, és mind a' két Kormányſzéktöl költsönösön ki tseréltettek. Még ez elött el kezdtéx, mind a' két réſzröl való ke-

reskedők, kereskedéseket baráttságoson egymás között fojtatni; lehetett Àmerikai hajókat látni a' Frantzia kikötőhelyekben, és a' Frantzia hajókat is jó ſzívvel fogadták az egygyesült Státusok; melly baráttságos egymás eránt való viselete ezen két nemzetnek, már előre azt mutatta, hogy rövid időn az ő Kórmányſzékek is egygyet fognak egymással érteni. — Gantheaume Admirális ide várattatik, hogy magát ſzemély ſzerént mentse. Egy réſze a' seregnek, mellyet magával viſzſza hozott, Tulonnál fog ki ſzállani a' ſzárazra, minekutánna a' Contumátziát ki állotta. — Az a' hír, hogy Minorka ſzigetéből, minden Anglus seregek ki takarodtak, és Egyiptomba mentek vólna, még nem bizonyos.

Párisból Augustus 7-dikén. Augustus 4-dikén jelent meg, jókor reggel, Adm. Nelson Bologna előtt, 30 külömbb külömbbféle nagyságú hadi hajókkal. A' mi könnyű hajós seregünknek egygy oſztálja, 500 ölnyire állott a' kikötőhellybe való bé menetel előtt, vasmatskákon; a' többi három oſztály pedig közel egymáshoz. Az Anglus ágyúzó hajók kezdettek a' miéinkre tüzelni, ezek is amazokra; hanem 1900 ölnyi meſzſzeségre vólt az ellenség, a' mi hajós seregünktől. Sokſzor akartak az Anglusok előre nyomúlni. Három Batalion gyalogság vólt, a' három oſztály hajókon, a' többi oſztáljai pedig a' könnyű hajós seregnek a' kikötőhellyben vóltak, és kéſzen tartották magokat, hogy az előre botsátott seregnek segittségre lehessenek, ha a' ſzükség úgy hozza magával. A' miéink azomban olly keményen tüzeltek az ellenségre, hogy kéntelen vólt annyira viſzſza

vonni magát, hogy már az ágyú gojóbis bé nem járta. Ezen a' napon 900 bombit hánytak reánk az Anglusok, de még is tsak egy ember sem hólt meg, sem meg nem sebessedett az által. Két ágyúzó hajóinkban esett kár, de a' mellyek mindjárt ismét haſzon vehetőkké tétettek. Augustus 5-dikén reggel, már el tünt az Anglus hajós sereg. Admirális Latouche sok kárt tehetett vólna az ellenségnek, ha tsendes idő lett vólna. A' vólt a' tzélja az Anglus Admirálisnak, hogy a' mi előljáró seregeinket kénſzeríttse a' kikötőhellybe vizſza evezni; de nem érte el tzélját. — Mikor útazik el a' Fő Konzul a' tenger partok felé, még nem tudódik; hanem a' bizonyos, hogy már minden útra való kéſzületek meg tevődtek, és hogy a' testörző Katonáinak is egy réſze parantsolatot vett, hogy magát kéſzen tartsa. — Párisból sok külső Orſzági plántákat küldöttek Corsica ſzigetébe, egynéhány azokhoz tudó kertészekkel egygyütt, 's azt akarják hogy ott is termeſztődjenek. Ezek közt vagynak az Isle de France-i fekete fa, az Antillesi kényér fa, és az Otaheiti viola ſzinü tzúkor plánta.

Párisból Augustus 11-dikén. Augustus 6-dikán oſztogatta ki a' belső dolgokra ügyelő Minister, az úgy nevezett Prytanéumban tanúló nevendék ifjaknak a' jutalmat. Jelen vólt a' Departamentom Prefektusa, az Institútum Deputátusai, sok más oskolabeli Tanítók, és ſzámos Polgárok. Vége lévén a' gyülésnek, nagy meg elégedését nyilatkoztatta ki a' Minister, látván a' nevendék ifjaknak egymás között való vetélkedéseket, a'

Tanítóknak a' tanításban való nagy tüzöket, és ſzép tálentomaikat, és azt a' rendet, 's illendőséget, mellyel az egéſz tzeremónia végbe ment.

Párisból Augustus 12-dikén. Pápa Ő Sz-ge és Frantzia Orſzág között Cardinalis Consalvival kötött egygyességről tudósította a' Fő Consnl a' Státus Tanátsot. — A' Kórmányſzék ſzorossan meg parantsolta, hogy a' közönséges újság Levelekbe semmit sem ſzabad belé tenni, a' mi a' Vallás, és a' Vallásbeli vélekedések ellen van intézve. — A' Bétsi Diárium ſzerént, Bonaparte, a' még meg lévő Nemzeti jóſzágokból 40 milliomot rendelt azoknak a' papoknak tartásokra, kiket a' Pápával kötött egygyesség ſzerént fizetni kell. — Azok a' sok ágyúzó hajók, mellyek Kádixban kéſzítődnek, leg inkább Gibráltár ostromlására vagynak rendelve. — A' Fő Konzul egygyik Adjutánsa, a' Pikárdiai és Flandriai kikötőhelyeket járja el, hogy a' ki ſzállásra való kéſzűletek meg tételét sürgesse.

Párisból Augustus 13 dikén. A' Státus Tanáts még mindég a' Törvény könyv tsinálásában foglalatoskodik, és maga a' Fő Konzul is, gyakorta meg jelenik a' Tanáts gyűléseiben. Azt mondják, hogy ebben a' Törvény könyvben arra leſzſz főképpen a' tekintet, hogy a' Polgárok ſzabadsága, tulajdona, és tsendessége a' lehetősségig meg óltalmaztasson. — Egy ide való Theátrumon, a' minapában illyen titulusú Komédiát jádzottak ismét el: A' régi Borospintze, mellyet hajdanában a' nép igen ſzeretett, és a' mellyben IV-dik Henrik jó Király felettébb meg ditsé-

rödik. A' Politzia ezt meg tudván, meg tiltotta, hogy többé nem ſzabad leſzſz el jádzani, mivel a' Respublika kilentzedik eſztendeje, nem az ollyan Komédiákhoz való.

Azok a' tolvajok, kiket a' napnyútogi Departamentomokban oly nagy tüzzel üldöztek, most már az éſzaki réſzekre vették magokat, a' hol a' minapában némelly útazó ſzekereket meg foſztottak. Erre való nézve, Párisból és Versáliából két lovas Regementet küldöttek a' ſzomſzéd Departomokba, hogy az ott lévő falukban kvártéjozzon. Azt irja a' Moniteur, hogy közönségesen az egéſz Párisban mindenféle értelemben kezd fel támadni ismét a' tolvajság. Ismét hamis pénz tsinálókat és pénz váltókat tapogattak ki, a' kik között van egy hajdani Dijoni Parlamentáris Tanátsos, és egy régi Királyi testőrző. A' Politzia meg intette a' házi gazdákat, hogy vigyázzanak, kiknek adják ki bérben házaikat, mivel sokſzor az illyen béres lakók adnak sok gonoſzságokra alkalmatosságot.

Párisból Augustus 15-dikén, A' Dünkirchen előtt vasmatskákon állott hajók parantsolatot vettek, hogy húzzák viſzſza magokat a' kikötőhelybe, hogy az ellenség meg ne támadja öket. — A' tenger partokon lévő battériáknak meg parantsolódott, hogy minden ellenséges hajóra; melly vagy éjjel vagy nappal közelít hozzájok, reá löjjenek. — Bordeauxból ſzomorú hírek érkeztek hozzánk, hogy t. i. a' temérdek sok egerek és pátkányok, mellyek eddig, a' mezei veteményekben nagy kárt tettek, már most a' ſzőllőket potsíkolják.

Ànglia.

Londonból Augustus 4-dikén. A' mi közönséges Újságaink most mindég Bonapartéröl, és az ő Angliába való ki ſzállásra tett rendeléseiröl ſrnak; azt jegyzik meg nevezetesen, hogy ha az Angliába való ki ſzállásban, ſzerentsések nem találnának lenni a' Frantziák, a' mi könnyen meg lehet; Bonaparte minden eddig nyert ditsősséget, és a' benne helyheztetett bizodalmat kotzkára tenné ki. — A' Ministeriális újságok, különösön ki kelnek az ellen az Ànglia ellen való motskos írás ellen, melly bizonyos idötöl fogva a' Moniteurben jön ki. Nevezetesen azt írja a' Moniteur, hogy a' Frantzia Kórmányſzék, Angliának a' más hatalmasságokkal való öſzve ſzövetkezései, eddig mindég úgy nézte, mintha a' sok vér ontásokért és sokaknak nyomorúltakká való tételéért, adott vólna ki olly summás pénzt. És így, a' mi Europa javáért tett áldozatainkat úgy nézte Frantzia Orſzág, mint valamelly kereskedést, melly ſzerént mink az öldökléseket, és a' halált pénzel fizettük. De mondja meg nékünk a' Moniteur, mennyi milliomokat vett el Frantzia Orſzág a' maga frigyeseitöl, hogy nyomorúságot és véróntásokat vásároljon azoknak? Van e' tsak egygy is az ő frigyes társai között, kit a' töllök való pénz ki tsikarás által, ſzegénységre ne juttatott vólna? Más Újság Levelek, a' Ministeriális Újságnak ezen ki kelését nem hagyják hellyben, ezt mondván, hogy az illyen ſzóbeli tzivakodás illetlen mind a' két nemzethez. Hogy a' Moniteur ollyan hangon ir, az a' Frantzia Kórmányſzék-

nek nem ſzolgál betsületére; miért követnék tehát öket ebben az Anglusok? — Az eddig tartott békességes alkudozásoknak, úgy láttzik hogy semmi haſzna nintsen, és óh fájdalom! a' hadakozás még tovább is tarthat, ha tsak annak, valami előre el nem látott történet véget nem vét.— A' mi Halhatatlan nevű fregátunk, a' Portugalliai partokon, egy Találmány nevezetű, egéſzſzen új, és jó kéſzületű Frantzia rabló hajót vett el.

Dóverből Augustus 5-dikén. Tegnap estve érkezett ide egy parlamentáris hajó, mellyet sem meg ſzállani, sem a' parthoz közelíteni nem engedtek, hanem egy hajót küldöttek elébe, hogy vegye által a' nálla lévő írásokat. Ma reggel, hasonlóképpen egy parlamentáris hajó ment innen Calaisba, és ennek sem engedődött meg, hogy a' Calaisi partokhoz közelebb menjen két mértföldi meſzſzeségnél; hanem egy hajó jött ki elébe, és a' vette által tölle a' leveleket.

Londonból Augustus 7-dikén. Lord Nelson illyen értelmű írást botsátott ahoz a' hajós seregh-ez, mellyel Augustus 5 dikén meg támadta a' Bolognai kikötőhellyet: Meg vagyok vele elégedve, melly okoson rendelték el a' Kapitányok, a' bombizó hajókat. Az Artilleriához tartozó Tiſztek is meg bizonyították a' magok felettébb alkalmatos vóltokat, a' midőn 24 ellenséges hajók közzűl, 10-et vasmatskájától meg foſztottak, a' többiek közzül pedig sokakat, a' mint gondolom, meg károsítottak. Nem titkolhatom el, mennyire kivántam vólna az ellenséggel mérgesebben öſzve tsapni; ugyan e' vólt a' kívánsága minden

más hadakozó vitézeknek, és azt meg is engedtem vólna, hogy az ellenséghez közelebb menjenek, ha a' környülállások kedvezőbbek lettek vólna. De leſzſz még nem sokára ollyan alkalmatosság, mellyben mind a' Tiſztek, mind a' köz emberek, eléggé ki mutathatják a' magok alkalmatos vóltokat, tüzöket, és vitéz bátorságokat. — Ma vagy hólnap, ismét valami új próbát fog tenni Nelson a' Frantzia partok ellen. — Az egéſzſz Nagy Britanniában, minden férjfi ſzemélyek, 16 eſztendőtől fogva 45-ig ſzámba vevődnek. — Gibráltárban nagyon félnek az ostromoltatástól, a' honnan már némelly lakosok, vagyonjaikat által küldötték Angliába. — Midőn Nelson hajóra akarván ülni, Fő Admirális Sz. Vincenttől bútsúzott vólna, ez azt mondta neki: Kedves Nelsonom, imé itt vagynak azok az útaſítások, mellyekhez tartsa magát; küldje pokolba azokat a' Frantzia hajókat, tanúlt mestersége ſzerént. — Itt azt állítják, hogy a' Frantziák Angliában nem fognak ki ſzállani, vagy ha megpróbálják is, ſzerentsétlenek leſznek, mivel arra a' végre nagyobb hajós sereg kívántatna, mint a' millyen a' Frantziáké. Ámbár pedig közönségesen meg vagynak is erről Angliában győzödve; még is tételi a' Kormányſzék minden lehető kéſzületeit, az Orſzág védelmezésére.

Brüsselből Augustus 13 dikán. Miólta meg tudták, hogy Nelson fő igazgatója egy rettenetes hajós seregnek; azólta minden Frantziai és Hollandiai tenger partokon lévő városokban, félnek a' reájok való ágyúzástól; minden azt hiſzi, hogy ez a' tengeri Hérós, mindent öſzve fogron-

tani. Augustus 9-dikén, sokáig nagy ágyúzás hallott a' tengerről. Közel van az a' szempillantás, mellyben a' Frantzia Ország és Anglia között lévő Kanális, emberi vérrel fog meg festődni. A' 21-dik Frantzia vadász Regement, Bolognába ment. A' Mastrichban, Brédában, és más hellyeken lévő őrző sereg is parantsolatot vett, hogy készen legyen az útra. — A' partok körül egymást érik az Anglus hadakozó hajók. Ha Pál Császár meg nem hólt vólna, most Nelsonnak a' Baltikumi tengeren vólna dolga.

Brüsselből Augustus 16-dikán. Némelly Flessingából jött levelek, azt a' hírt hozták, hogy Adm. Nelson a' Bolognai kikötőhellyen tett próbája után, a' Margatei kikötőhellybe ment, hol számos hajós sereget vévén maga mellé, a' Mósa vize torka felé vette útját. Hihető az a' tzélja, hogy a' Helvoet-Sluys-nál, vasmatskákon álló hajós sereget támadja meg.

Svéczia.

Stockholmból Augustus 2-dikán. Az Orosz és Svékus Udvar között, a' kereskedésre és hajókázásra nézve kötött egygyességnek tzikkejei ezek: 1.) hogy a' két Ország között állandó békesség, és igaz baráttság legyen, 's mind a' két Hatalmasság alatt valói, egymást költsönösen segíttsék, kivált a' kereskedést és hajókázást illető dolgokban. 2.) és 3.) hogy a' Svékusok Orosz Országban, az Oroszok pedig Svétziában, a' kereskedésre nézve tellyes szabadsággal éljenek, és úgy óltalmaztassanak mint maga a' nemzet; ki vevén, hogy ollyan portékákkal kereskedni sza-

bad ne legyen, mellyeknek kivitele vagy bé vitele meg van tilalmazva. 4.) hogy minden kedvetlenségek el távoztatódjanak, mellyek ſzármazhatnának a' kereskedésbeli ſzabadság, bizonyos határok közzé való nem ſzorításából; mind a' két hatalmasság meg egygyezett abban, hogy öríztetni fogja kikötőhelyeit, és a' határſzéleken fekvő Fióniai hellyeket, a' ſzárazon való kereskedésre nézve. Ezekben a' határ ſzéleken fekvő hellyekben, a' nagyobb kereskedőknek ſzabad leſz portékáikat öſzveséggel el adni, de darab ſzámra nem, úgy hogy nem ſzükség leſz azért az Orſzágba bé menni, ha itt jóſzágaikat el adhattyák, kivált a' meſzſze földről jött kereskedőknek. — A' fél kéz kalmárok, és a' kik portékáikat hátokon hordozzák, itt meg nem ſzenvedődnek. 5.) és 6.) Egygyik Hatalmassághoz tartozó kereskedő sem fizet a' másiknak, a' portékák ki 's bé vitelléért, és mindenik tartozik annak a' nemzetnek pénzével meg elégedni, a' melly között jóſzágát el adja. Ennek felette egéſzſzen a' törvények óltalma alá vétetődnek, Isteni tiſzteleteket a' magok módjok ſzerént ſzabadon gyakorolhatják, és tulajdonaikat magokkal minden akadáj nélkül el vihetik. 8.) A' két nemzetből való kereskedők, azon a' nyelven tarthatják jegyző könyveiket, a' mellyiken tettzik, és soha sem tartoznak azt elő adni, hanem ha valamely perlekedés alkalmatosságával, akkor is tsak azt köteleztetnek belőlle ki írni, a' mi el múlhatatlanúl meg kívántatik a' perben fel forgó dolognak meg világoſítására. 9.) és 10.) ha valaki el ſzegényedvén adósságát nem fizetheti, vagy pedig valami dologért tör-

vénybe idéztetik; annak a' nemzetnek törvénye ſzerént bánnak vele, a' melly között van. Ha pedig tehetős kereskedő, a' másik hatalmasság földjén hal meg, és az örököse jelen nintsen, háromſzor ki hirdetődik az újságokban halála, és ha ekkor az örököse magát nem jelenti, a' meg hólt jóſzága azé a' Státusé leſzſz, a' mellyben meg hólt. 11.) 12. és 13.) A' két Orſzág Konzulai, a' törvények különös óltalma alatt fognak lenni, és azokkal a' jussokkal, 's azzal a' ſzabadsággal fognak élni, mellyel maga a' nemzet. A' tengeri ſzökevények, még az idegen kikötőhellyekből is költsönösön által fognak adódni. A' kereskedő hajóknak nem ſzabad, sem útazót Passus nélkül, sem portékákat bizonyság levél nélkül fel venni. A' tilalmas portékák bé vivői, a' két Orſzág törvénye ſzerént büntetődnek meg. 14.) A' Svétziai timsóért, bé sózott heringekért, és a' sóért, mellyet Svétziából viſznek az Oroſz Birodalomba, a' közönséges adónak tsak fele, a' füstös heringekért pedig tsak harmad réſze fog fizetődni. — 15.) A' Svécziai Fiónia produktumaitól, minémű a' fa, ha az Oroſz Birodalombeli Fióniába bé vagy ki vitetnek, semmi harmintzad nem fizetődik. 16.) és 17.) ellenben pedig, a' kendertől váſzontól, fagygyútól, ha az Oroſz Birodalomból Svétziába vitetődik, felét kell fizetni annak a' harmintzadnak, mellyet eddig fizettek, a' len magtól pedig két harmad réſzt. Az Oroſzok meg tartják a' magok Stockholmi magazínumaikat. A' 18-dik és 19-dik tzikkely az arról való rendelést foglalja magában, hogy az Oroſzok és Svékusok, az idegen portékákat vagy kereskedő hajókat a'

magok nevek alatt bé ne vihessék. 20.) és 21.) hogy az egygyik Hatalmasság kikötöhellyeibe, ne mehessen bé ugyan azon egy idöben, a' másik Hatalmasság hadakozó hajói közzül több négynél. Ha ſzükségek van a' hadakozó vagy kereskedő hajóknak a' meg újítódásra, valamely hajó törés, vagy más hasonló környülállás után, akkor bátran bé mehetnek oda. 22.) és 23.) Mikor mind a' két Hatalmasság hadakozó hajói, mellyeket egy forma rangú Tiſztek kórmányoznak, egymást elö találják a' tengeren; egygyik se köſzöntse a' másikat, ha pedig valamelyiket alatsonyabb rangú Tiſzt igazgat, a' köſzöntse a' másikat, és ez feleljen viſzſza neki. A' meg feneklett hajókon, a' mennyire tsak lehet, segíteni kell. (Fojtatása következik)

Elegyes Tudósítások.

Augsburgból Augustus 3-dikán. Pichegrü, ki Májustól fogva itt egy ſzomſzéd faluban tartózkodott, ez előtt 10 nappal hirtelen el tűnt, és nem tudják merre vette utját.

Freyburgból Augustus 11-dikén. A' ki költözött, különösön pedig a' Condé Hertzeg seregében ſzolgált Frantziák, kik bizonyos időtől fogva, ezen a' vidéken nagyon meg ſzaporodtak, parantsolatot vettek a' Frantzia Kommendánstól, hogy Brisgóvia tartományából, mig abban a' Frantzia seregek benne leſznek, el távozzanak. Azért is, a' Fő Konzulhoz fojamodtak. De azonban tsak ugyan kezdenek apródonként fogyni.

Regensburgból Augustus 17-dikén. A' melly

panaſzt tett vólt a' Német Birodalmi Gyülésben, Frantzia Polgár Bacher az eránt, hogy az Anglusok Német Orſzágnak némelly réſzeiben Katonákat ſzedetnek, arra, tudtára adatta a' Gyülés nékie, hogy arról a' Katona ſzedésről ſzeretne közelebbről való tudósítást venni, hogy hol és kik tselekedték azt, hogy így a' ſzükséges rendelés, annak meg akadájoztatása eránt, meg tevődhetne. Polgár Bacher meg-ígérte a' gyülésnek az erről való további tudósítást.

Jelentés.

A' Nagy Várad körül Bihar Vármegyében fekvő, a' Religionarius Fundushoz tartozó Jószágok, úgymint: Pecze-Sz.-Márton, Berfia, Alma Mező, Harangmező, Vadász, Kereſztſzégh, Farnos, Aſzony-Vására, Felsö-Abrány, Prepost, Eössi, Kiss- és Nagy-Györ, és az Ottományi jószág, az ahoz tartozókkal, úgymint a' Pesterei, Urgeteghi, Topai réſzſzel, a' Kiss Zömlényi majorral, és minden ide tartozó erdökkel egygyütt, a' jövö October 19-dikén, a' többet ígéröknek Arendába ki fognak adódni Nagy Váradon, erre a' végre már ki nevezett Latinovits János Conſiliárius Úrnak jelenlétében. A' meg nevezett jószágok öſzve irattatását, és meg betsültetését meg lehet tudni vagy Budán, a' Felséges Királyi Hellytartó Tanátsnál, az úgy nevezett Exactorátus, vagy N. Váradon, a' fundationális jószágok, oda való Interimális Administrátoránál.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 18.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 1-sö napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

Gróf Saurau Cs. Kir. Nagy-Követ, Augustus' 24-dikén indúlt el innen Pétersburgba, Gróf Cobenzl Fülep pedig Aug. 22 dikén ment Párisba, a' hova September' 3 dik vagy 4 dik napján szándékozik meg érkezni. Öt Postát került Strasburg táján, azon sok ágyúzások 's egyéb czeremóniák el mellőzésére nézve, a' mellyekkel a' Strasburgiak tiszteletére akartak lenni a' várt Cs. Kir. Nagy-Követnek. Gróf Cobenzl Lajos, Párisban múlató Ministerünk, oda hagyja ezt a' zajos várost September 13-di-

ka táján, minekutánna t. i. közlötte vólna Testvér Öttsével a' ſzükséges útasításokat.

Champagni Frantzia Nagy Követ is minden órán ide érkezik Párisból. Már meg-érkeztek némelly belsö emberei: az úgy nevezett Laufzettel (elöre való tudósítás) is itt vagyon már, a' melly által bizonyos ſzámú lovak vannak ſzámára rendelve minden Posta-státziókon.

Igen pompás és a' dolognak betses emlékezetéhez képest, jeles ájtatossággal tartatott itten Augustusnak 23-dik napján a' Nemes Magyarság réſzéről, Elsö Ker. Magyar Király Sz. István' Innepe a' T. Tiſztelendö Kaputzínus Atyák templomában, ſok Fö Méltóságok és minden rendü Hazafiak' jelenlétében, kik ezen nevezetes pompára 's ájtatosságra minnyájan gyönyörü köntösökben jelentek meg a' nevezett helyen. A' Nagy Misét M. Püspök Pérer Jósef Ö Nga tartotta. A' Magyar Predikátziót pedig igen ſzivre haté ékesen ſzóllással Fö Tiſztelendö Somogyi Leopold Prépost és Györi Kánonok Úr. A' melly Prédikátzió nyomtatásban is rövid nap ki fog jönni. — A' Chórusban tartatott gyönyörü muzsika mellett a' kellemetesen énekl6k ſzáma között felettébb megkülömböztette magát, Udvari Operista és Bassista Weinmüller Károly Úr.

Feldmarsal Károly Ö K. Fö Hertzegsége tiſzteletére, a' Német Birodalomban fel állitandó Oſzlopra, a' következendö Deák verseket kéſzítette Prágai Professor Marsch Péter:

En decus Austriadum! de quo concertat amando
Svecus cum patria, Gallus et Imperium.

Germana Carolus pietate insignis et armis,
Unus, quemque duo saecla tulere Ducem. —
Quae Tua virtus erat — bello Germania salva —
Quae fraterna fides — Austria salva docet.
Invidiam, Brennumque domas meliore Camillus
Ingenio, non vi pax moderata Tua est. —
Gallia Te, Rhenusque colit, canit Ister et Albis;
Quin Tibi Suecorum Rex monumenta jubet.
En sacrat unanimi Teuto pietate tropaeon;
Teutonia Arminium Te colit Austriacum!

Látván Károly Fő Hertzeg, hogy némelly hivalkodó, 's egyéb dolgok nem lévén, minden idejeket a' magok tsinozgatására ſzánó ſzeles ifjaknak példájára, a' hadi Tanátsnál lévő sok ifjú Tiſztviselők, alatsony tetejű kis kalapokban, meg nyírett fővel, vastagon meg tekert nyakkal, különös tsinálmányú nadrágokban, és olly tzipőkökben járnak, mellyek alig akadnak meg a' lábok újján, és ez által a' reájok bízott tiſztséget alázzák, magokat mások előtt nevettségre és útálatra teſzik ki: keményen meg parantsolta, hogy a' hadi Tanátsnál lévő minden tiſztviselők, ezt a' felettébb útálatos módi öltözetet le tegyék, és magokat ennekutánna úgy viseljék, mint ollyan férjfiakhoz illik, kik a' Státus ſzolgálatjában vagynak.

Amaz igen dús Hertzeg Lichtenstein Aloysius, a' Hertzeg Lichtenstein János M. Therésia nagy Kereſztes Vitézzének Testvér Bátya, a' napokban ſzerentsétlenül járt a' vadáſzaton: mert egy kedves Vendége, ki egyéb eránt híres puskás, véletlenül az ortzájába lött. Két szerét a' jobb ſzeme alá, három pedig valamivel

leſſebb ment a' vastag húsba. Ezek közzül ki-vettek már kettöt, ha mi fájdalmasan is, de a' mellyek a' tsontba mentek, még azokat ki nem vehették.

Magyar Orſzág.

Füred (Szala Várm.) Aug. 18-án. A' napokban vólt ſzerentsém beſzélleni Feldmarsal-Lieutenant Ferdinánd Ö Királyi Fö Hertzegségével, ki, mint Divisios Generális meg visgálta a' vezérlése alatt lévö négy lovas Regementeket, mellyek Sopron, Vas, Szala, Somogy, Veſzprém, Fejér, Györ, és Moson Vármegyékben feküſznek. A' Regementek név ſzerént ezek, II-dik Ferentz Csáſzár, Hertzeg Albert, és Mack, mind a' három Vasas Regementek, és Ö Királyi Hertzegségének, úgymint Ferdinánd Huſzár Regementje. Örömmel ſzemléltem Ö Királyi Hertzegsége kezében az Urak által ki botsátott Vármegyék mappáit, a' mellyeket mindég magával hordott Ö Kir. Hge, 's azok ſzerént intézte útját a' fenn nevezett Vármegyékben. Nagyon dítsérte mind a' mappákat, mind közönséges hazafiúi igyekezeteit az Uraknak. Ö Kir. H-ge beſzélt velem Magyarúl is. Egy Oberster jó Barátom, ki gyakorta meg fordúl Ö Kir. Hertzegségénél Sopronban, nem gyözi eléggé ditsérni ritka tulajdonságait. Már jókor reggel fenn van, 's fel öltözik, még pedig mindenkor Magyar Generálisi Uniformissában fekete süveg (tsákó) a' fejében, 's tarsolyos kard a' derekán. Igy jelen meg a' ló oskolában is, a' hol sokſzor múlatja 's gyakorolja magát a' lovaglásban. Szorosan megkivánnya, hogy a' vezérlése alatt lévö Regementbéli Tiſztek is mindenkor uniformisban járjanak

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ha a' ſzállásán van (Gróf Peátsevics ſzép házában) többnyire a' mappák 's egyéb Katonai könyvek, 's hivatalbéli Irások között találja Ő Kir. Hrgét az ember. Ollykor Neustadtba (Német-Újhelybe) megy onnan Ő Királyi Hrge, az édes Szüléinek, úgymint Fő Hertzeg Ferdinánd, és Mária Beatrix Ő Kir. Hrgek tiſzteletekre. Az édes Szülők is, el jönnek Sopronba, majd minden héten kedves Fiok látogatására.

Keſzthely Augustus 23-dikán. Tegnap esett ſzerentsénk a' Felséges Nádor-Ispányt Ő Királyi Fő Hertzegségét Városunkban tiſztelni, midőn estvéli tízedfél órakor Olaſz Orſzági útjából ſzerentséssen ide érkezett, 's a' Mélgos Gróf Festetits György Ő Nagysága Kastéllyába beszállott. — Ma reggel hét órakor leg elsöben is a' Fára Templomban ſzent Misét hallott Ő Királyi Hertzegsége, az után a' mellette fekvö hajdani P. Frantziskánusok Klastromában, a' tiſztelt Gróf Földes Úr által, a' Mesteremberek ſzámára fel-állított Rajzoló Oskolát, deák Gymnasiumbeli Classisokat, és a' Nemes Convictust méltóztatott meg tekénteni, 's főképpen ezen utólsó Intézetnek Rendtartási és Nevendékjeinek külsö ſzép magok viselete, és a' Német nyelvben, és Calligraphiában elo mutatott próbái eránt különös fő tetſzését kegyesen ki-nyilatkoztatni. Innét által ment ugyan a' Mgos Gróf által egynéhány hónapok előtt fel állított muzsika Oskolába, a' hol Ő Királyi Hertzegsígét a' Tanitó és kisded Tanitványi, külömbbféle fuvó, és egyéb Instrumentumok kellemetes hangjai között, el éneklett, 's a' Felséges Vendégnek idvezlésére kéſzített Német Énekkel meg kö-

ſzöntették, 's mind a' Török muzsikában, mind más Instrumentumokon, tett elő-meneteleknek is, némely próbáit adták, a' kik között Ő K. Hsége, némely nemes Magyar Földes Uraságok Fiainak külömbbféle Instrumentumokon mutatott Gyakorlottságokat, és jeles kéſzségeket, meg elégedéssel tapaſztalván ditsérte; minekutánna pedig ezen nemzeti Oskolábéli Épületnek, még a' Praeparandiának, és Civilis Oskolának Classisait is megnézte vólna, el ment a' Georgiconba. Itt a' Tanitó házban bé-vezettetvén, mélly Tudományának, 's a' dolgok fő esméretének ki-mutatásával, a' Tanításhoz való kéſzületeket, és Segéd-eſzközöket, 's a' nevendék Praktikánsoknak külömbbféle Rajzolatjait meg-visgálván, a' tanításbéli Rendtartás, és az Intézetnek nevezetessebb Tárgyai eránt tudakozódott, azután által ment a' Selyem Gombolító-házba, 's annak miv-eſzközeit és némely oda bé rakatott jelesebb productumait a' gazdaságbéli Intézetnek meg-ſzemlélte; a' hónnét a' méhh zba vitetett (melly mellett a' Georgiconnak ſzép Tyrolis és Svaitzer sajtú Tehenei legeltettek) ebben némely magazin fa Kasokban, dolgozó méheket meg-nézvén, a' Zöldségbeli veteményes kerten, és ennek azon réſzén, mellyben a' Takarmánykereskedés és Fábrikabéli plánták termeſztetnek, kereſztül, 's végre a' külső Telekre, és Norfolki Anglus Gazdaság Systemája ſzerént fel oſztott ſzántó földekre vitetett. És imé egy emlékezetre méltó nevezetes Történet. A' Felséges Királyi Hertzeg, ama nagy emlékezetű Felséges második JÓSEF Tsáſzár példája ſzerént, a' ki egy alkalmatossággal Tseh Orſzágban ſzántott, nagy lelkü le ereſz-

kedessel az ide öſzve-sereglett ſzámos nézök között, egy kéſzen állott ékessen meg-festett, 's réſzſzerént meg-aranyozott, réſzſzerént ezüstözött vasas Ekével, virág bokrétákkal, feltziffrázott két ſzép ſzöke ökrökön — a' le-húlló essö közben is — egynehány lépésekre terjedö barázdát húzni méltóztatott, 's ez által a' Georgicon mezeit kegyelmessen felſzentelvén valamint a' mezei gazdaságnak kéſz mivét felséges ſzemélyével, és abban vett réſz-vétellel meg tiſztelte, úgy nem tsak a' Georgiconnak a' hol nagy neve örök emlékezetben, és tiſzteletben fog maradni — a' mezei Gazdaságnak további javitására serkentö öſztönt nyújtott; hanem az egéſz Hazában is, a' mezei gazdákat kettözött ſzorgalmatosságra iparkodásra, 's a' gazdaság pallérozódására való törekedésre ébreſztette. Illy nagy le ereſzkedésben, az Institútumnak meg mutatott fö kegyességének, leg mélyebb tiſztelettel és háladatossággal való meg köſzönése mellet, Ö Királyi Hertzegségének a' Georgion nevében, Asbóth János Tiſztartó és Gazdaságbéli Professor Úr, egy mezei Virágokkal ékessen egyelítve fontt Búza kaláſz-koſzorút nyújtott, 's ezen Gazdaságbeli Intézetet fö óltalmában ajánlván, néki egy ezen alkalmatosságra keſzült Magyar éneket nyomtatásban által adott, mellyet ekkor a' fent említett ifjú Éneklök, ott helyben, harmonica muzsika mellett, ſzívre hajtó élö ſzóval is igen ſzépen el éneklettek. — Fö megelégedésének, és belsö meg-örvendeztetésnek tsalhatatlan jeleit adta itt a' Felséges Hertzeg. — Sok jelen lévök ſzemeiből öröm köny-tseppek húllottak; maga pedig ezen Intézeteknek köz haſzon-

ra törekedő nagy ſzívű ſzerzője minémű indúlatokkal, és érzésekkel tellett légyen el ezeknek ſzemlélésén, azt könnyebb el gondolni, mint írásban ki fejezni.

Viſzſza-térvén így a' mezőről a' Felséges Hertzeg, minthogy az essőzés miatt a' kéſzen álló vitorlás gályán a' Füredre való útazás alkalmatlannak ítéltetett, kilentz órakor kotsin el indúlt, 's a' hajóról, a' mellyet az el menetel közben a' Balaton partjáról meg-nézett, — számos ágyú lövésekkel meg tiszteltetett.

Az emlitett Magyar Ének ímé így következik:

Derülnek,
A' hajdani arany idők meg-térnek!
Az Istenek
Tsillagos egek' fényéből,
Emberiség' ſzerelméből
Alá ſzállnak,
Köztünk járnak,
JŐSEFünk —
Hunnia' ſzerelme, édes reményünk —
Örvendezzünk!
Egy Felséges Királyi Vér
Georgiconunkba bé-tér:
Hintsünk ágot,
Gyöngy virágot,
Hirdessed,
Szerranusod (*) Róma bár emlegessed,
És ízeressed;
Fel nem érſz Magyar Budával,
Felséges pár Tsillagával,
E' fénylőebb,
Tündöklőebb,

(*) Sedabatque gravi Consul Serranus aratro. Claud.

Egygyiket
Tzéresnek koſzorúja is ékesített,
Ditsöitett;
E' vólt ama Zomántz-súgár,
Felséges Nagy JÒ'SEF Tsáſzár,
Ki ſzántásért,
Oſzlopot nyért.

Keſzthelyi]
Georgicon, a' másikat ének'li,
És tiſzteli;
Ez is JÒ'SEF — nagy Nevezet!
Érdemnek halmára vezet,
A' Magyar Szív,
Ehez is hív.

Örök Hír!
Fénye lebeg e' körül is, míg az ér
Emberbe vér;
Felséges FERENTZünk' Öttse
'S Virtusinak örökösſe,
Olly Magyar kints!
Mellynél fóbb nints.

Im! virány
Most is fején a' ſzép Érdem-borostyány —
Fő Kapitány!! — —
Meg-mutatta vitézségét,
Rettentette ellenségét,
Most haza ſzáll't,
Szántani áll't. —

Szelíden
Ki hozzánk le-botsátkoztál kegyessen,
Vedd kedvessen
E' tsekély ajándékunkat,
Búza-kaláſz-koſzorunkat

Hívségünktől,
Szerelmünktől.

Kedvedbe
Végy fel, oh! végy felséges kegyelmedbe,
Védelmedbe;
Rétjeinken a' virágok,
Mezeinken a' kalászok
Szebbek léfznek
Majd, 's tenyéfznek.

'S míg élünk
Örökre Néked fzentelve léfz' fzívünk,
Lefzfz mindenünk,
Nevedet fákra fel véssük,
'S Képeddel fel-ékesítjük
Kis tanyánkat,
Katzagánkat.

Német Orfzág.

Berlinből Augustus 14-dikén. Mivel a' mi Udvarunk, egygyesítvén magát az Orofz Udvarral, a' közönséges békességnek hellyre állitását olly igen fzívére vette; a' leg fontosabb tárgyaknak ki dolgozásában foglalatoskodik. De a' mellyek tökélletes fojamatba való hozására, még sok nehézségeket kell elöre el háritani. Ez az oka, hogy a' Slésiából és Prufzfziából itt kvártéllyozó seregek mind ez ideig semmi parantsolatot nem vettek, hogy vagy elöre vagy hátra mozdúljanak. Itt azzal tartják, hogy a' Belgiumban öfzve gyült Frantzia sereg nem Anglia, hanem a' Rajna alsó vidékei ellen van rendelve. Az igaz, hogy az Orofz és Prufzfzus Udvarok, magokhoz kaptsován Angliát, felettebb belé akarnak a' közönsé-

ges békesség dolgába ſzóllani, és hihetö, hogy a' közönséges békesség meg kötéséig meg fog határ gyanánt maradni az a' Kordon, mellyet vontak a' Pruſzſzusok a' Hannóverai válaſztó Fejedelemségben, ha tsak valamelly váratlan nagy történet nem adja magát elö. Ha meg gondoljuk a' Históriákból, hogy a' Vestfáliai békesség kötés alkalmatosságával, melly hoſzſzas késedelmet okoztak a' Német Orſzágban esett kár ki pótolása és a' Szekulárizátió eránt vólt nehézségek, és miképpen lett mindennek vége a' Svékusoknak újonnan nyert győzedelme által: nem lehet rajta tsudálkozni, ha a' mostani sokkal ſzövevényesebb környül állásokat jól gondolóra veſzſzük, hogy a' mostani Regensburgi Birodalmi Gyülésben, a' meg kárositott Fejedelmek dolga olly lassan foj. Tsak tsalárdságból tselekedte azt Frantzia Orſzág, hogy által engedte a' Német Rendeknek, a' Tartományoknak, a' meg károsított Fejedelmek közt való el oſztását; ez által tsak a' meg nem elégedés magvát akarta imitt amott el hinteni. 5,764, ooo forint eſztendei jövedelemre, és Német Orſzág egy tizen egygyed réſzére tették hirtelenébe azt a' kárt, mellyet vallott a' Német Birodalom a' közelebbi Frantzia háborúban. De azon kivül hogy az a' fel vetés nem hellyes, még igen is kellete koránt esik. Mert nints még bizonyoson meg határozva, hogy mennyit veſzt el a' Német Bírodalom, mivel a' Lünevilli békesség kötésnek leg nehezebb pontja, t. i. a' meg kárositott Fejedelmek kárának viſzſza pótolása igen meſzſze van, és nagy Hatalmasságok nem értenek ebben a' dologban egygyet Frantzia Orſzággal, úgy

hogy nem bizonyos még, ha valyon Frantzia Országa, a' Rajna bal partján lévő nyereségéből nem fog e' sokat el veſzteni vagy baráttságos egygyezés ſzerént, vagy hadakozás által.

Stuttgárdból Augustus 21-dikén. A' Hannóverai Kórmányſzéknek azon kérésére, hogy hagyják oda a' Pruſzſzus seregek a' Hannóverai Válaſztó Fejedelemséget, nem állott reá a' Berlini Udvar; sőtt újonnan rendelések tevődtek a' Katonaság ott való további tartásáról. Már most az Oroſz Követ sem sürgeti tovább ezt a' dolgot, a' ki pedig eleinte nagyon rajta vólt azon. Nehezen is lehet reményleni hogy ki takarodjanak a' Pruſzſzusok Hannóverából mind addig, mig tökélletesen ki nem elégitődik a' Király a' Rajna bal partján fekvő 3 tartományaiért, mellyekhez való jusáról még mind ez ideig le nem mondott, és a' honnan, nevezetesen a' Clevei Hertzegségből nem régiben is egy Stafétát küldött a' Kormányſzék Berlinbe, annak meg tudására, hogy mihez tartsa magát, mostani ſzoross környül állásai között.

Regensburgból Augustus 20-dikán. Augustus 15-dikén érkezett ide, az itt múlató Pruſzſzus Követhez Gróf Göcz höz egy Kurír. A' Gróf azonnal gyűlést tartott a' Csáſzári és más Fejedelmek Koveteivel, a' Kurírtól hozott írásokban lévő dolgokról.

Olaſz Orſzág.

Florentziából Augustus 13-dikán. Tegnap jött bé ide nagy pompával, a' nép öröm kiáltásai, az ágyúk durrogásai, a' harangok ſzózatjai,

és a' Muzsikák harsogásai között, az új Király a' Királynéval egygyütt. Generális Murát, meſzſzire ki lovaglott Ö Felségek elébe. A' Pitti nevü palotában ſzállottak meg, hol 3 külömbb külömbbféle nagy ſzobákban öſzve gyült vólt a' nemesi Rend, a' Katona Tiſztek, és az idegen Ministerek. Estve ki vólt az egéſz Város a' Theátrummal egygyütt világosítva, hol Ö Felségeket ki mondhatatlan örömmel fogadta a' nép. Ma vezette bé a' Királyhoz Gróf Ventura elsö Minister, a' Pápa Nuntiussát Galeppi Urat, kit is a' Király különös tiſztelettel fogadott. Délben nagy vendégséget tartottak, mellyben jelen vólt Murát Gen. több más Frantzia Generálisokkal, a' Ministerek, Püspökök, és a' Toskánai Érsek. — A' Király, Augustus 11-dike elött tömlötzbe tétetett minden rabóknak, ha tsak valami tetemes nagy vétket nem tselekedtek; közönséges engedelmet hirdettetett. — Livornoból azt irják, hogy, Anglus Admirális Varrennek hajós serege, a' Tuloni kikötöhellyet bé keritve tartja; és hogy Livornó elött sok Anglus rabló hajókat, és egynehány Fregátokat vettek éſzre, mellyek nem régiben egy Frantzia fregátot, és 6 ſzállitó hajót vettek el.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 15 dikén. Nyóltz Földmérök dolgoznak itten, a' Sváb kerület, Helvétzia, és más hellyek mappáinak, mellyeken t. i. a' hadakozás vólt, minden hiba nélkül való ki tsinálásában, a' ſzerént, a' mint azokat maga Moreau vétette vólt f. l. — Némelly Szárdiniai tudósitások ſzerént, a' Spanyol Orſzágból, Olaſz Orſzágba viſzſza ment Ex-Jésuiták, a' Szárdiniai Király

kivánságára, a' Pápa meg-egygyezéséből, Cagliari és Sassari Városokban két társaságot állítottak fel. — Mivel a' Moniteur Egyiptom állapotjáról, és Gautheaume Adm. hajós seregéről mind ez ideig mélly halgatásban van; ezt más Újság levelek igy pótolják ki, hogy aztirják, hogy Generális Menou ugyan fel adta Kairót, de egész erejével Alexándriába vonta magát, hol sokáig ki álhatja az ellenséges erőt; és igy ez a' város a' leszsz a' napkeleti seregre nézve, a' mi Genua vólt 1799-ben Massenának. Majd a' nap és éjtzaka egyenlőségekor, az az September 25-dikén történni szokott tengeri háború alkalmatosságával, midőn az Anglusoknak kikötőhellyeikben kell tartózkodni; az egygyesült Bresti hajós sereg ki evez, és 30,000 derék Katonákat viszen Alexándria alá, kik bizonyoson ki fogják ismét az Anglusokat és Törököket Égyiptomból üzni. Meg lehet, hogy az Angliai Kórmányszék illyen formán gondolkozik, és ez az oka, hogy Adm. Kornwallis mindég a' Bresti kikötőhely előtt áll, és hogy az Adm. Saumarez Gibráltárnál lévő hajós seregét is meg szaporították. — Azt beszélik, hogy Abbas Sieyes egy proklamátziót dolgozik, mellyet el fognak olvasni az Angliába ki szállítandó sereg előtt, mikor éppen a' tengerre ki akar evezni, és a' mellyben az ígérödik minden Frantziának, a' ki az Angliai földre ki száll, hogy Angliának temérdek kintséből 30,000 Livrát kap jutalmúl.

Svéczia.

A' Svécziai és Orosz Udvar között kötött egygyesség tzikkejeinek fojtatása:

24.) Ha a' két egygyező Hatalmosságok köz-

zűl valamellyik, valamelly más hatalmassággal hadba elegyedik; ſzabad leſz mind a' két fél jobbágyainak a' kereskedést és hajókázást a' hadakozó Nemzettel fojtatni, de úgy hogy semmi meg tiltott portékát annak ne vigyenek. Meg lévén győzettetve azon egygyességnek bölts fundamentomairól, melly a' múlt eſztendőben, Decembernek 16-dikán Pétersburgban köttetett, a' két nemzet közt való kereskedésre nézve; azt ezután is, mind a' két Udvar, a' maga egymás eránt való viseletének sinór mértékéül fogja tartani. Hanem e' mellett ezeket határozza meg a.) hogy a' neutrális hajók ſzabadon mehetnek a' hadakozó hatalmasságok partjaira, és kikötőhellyeibe. b.) hogy a' hadakozó hatalmasságok jobbágyainak, a' neutrális hajókon lévő jóſzágai, ſzabadok leſznek, ki vévén a' tilalmas portékákat. c.) hogy tsak azok a' kikötőhellyek fognak bé keríttetni, mellyekben, a' hadakozó hajók közel létek miatt, lehet a' veſzedelemtől tartani. d.) hogy a' neutrális hajókat, nem lehet meg tartóztatni, hanem ha valami igaz okból, és ſzembe tűnő tselekedetért. e.) hogy egygy hajót sem lehet meg motózni, ha a' vele lévő Kommendáns azt állítja, hogy semmi tilalmas portéka rajta nintsen. 25, 26, és 27.) A' hadakozás idején, egygyik hatalmasság bé zárhatja kikötőhellyét, a' másik hadakozó hatalmasság rabló hajói előtt. Tilalmas portékáknak ezek tartódnak: Az ágyúk, puskák, pistolyok, bombik, gránátok, a' kova, tapló, puska por, salétrom, büdöskő, mej vas, lántsa, kard, kard ſzíjj, patrontás, nyereg és kantár. A' többi;

neutrális hajókon lévő portékák úgy néződnek, mint neutrális jószágok. 28.) A' hadakozó hatalmasság, tsak az ollyan rábló hajóknak ád levelet, mellyektől ki-telik, hogy viszsza fordíttsák a' kárt, mellyet okozhatnak valami neutrális hajónak. 29) Mikor a' két hatalmasságok közzül valamelyik, más idegen hatalmassággal hadakozik, az ő hadakozó hajói, a' másik hatalmasság kisérő nélkül való kereskedő hajóit meg motózhatják; de 2, vagy 3 embernél többet nem szabad küldeni, a' hajón lévő portéka meg visgálására. 30) és 31) Ha valamelly hajón tilalmas portéka találtatik, tsak e' vétetödik el, a' többi rajta lévő jószág perdig nem. 32.) és 33.) Mikor a' két halalmasság közzül valamellyik hadakozik, a' másik jobbágyai, folyást élhetnek azzal a' szabadsággal és bátorsággal, mellyel az elött éltek, és sem magok, sem hajóik a' hadi szolgálatra nem kénszerítödnek. 34.) Ha a' két hatalmasságok között hadakozás támadna, mind a' két félhez tartozó kereskedöknek meg fog engedödni, a' had meg izenése után egy egész esztendeig, hogy a' magok jószágaikkal az Országból ki költözzenek. 35.) Ez a' békességes egygyesség 12 esztendöre kötödik, és meg erössítödik Curt Stedingk, Hertzeg Kurakin, Gróf Pahlen, és Hertzeg Gagarin által. Ezután következik Gustáv Királynak, és I-ő Sándor Császárnak nevek alá irásával való meg erössitése. Utóljára meg határozódik e' mellett a' portékákat meg visgáló hivatal, azokkal a' határ széleken fekvő hellyekkel és útakkal egygyütt, mellyeken kell foyni a' két Finnia köztlejendö kereskedésnek.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 19.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 4-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

A' múlt hónapnak elején, Grétzből Schönbrun-ba érkeztek, 's ott is múlatnak Ferdinánd, és a' Hitvesse, Ő Királyi (Toskánai) Nagy Hertzegségek. A' Nagy Hertzeg Aszszonyt igen terhes betegség érte ott a' napokban, a' mellyből mindazáltal a' sok szíves utánna-való-járások után szerentsésen ki-gyógyíttatott.

Erzsébeth Fő Hertzeg Aszszony, a' Felséges Nápolyi Királyné Testvére, tegnap gazdag ozsonnát adott Schönbrunban, melly után a' városból meg hívattatott tizenként pár Méltóságok

tántzra kerekedtek. Jelen vólt az egéſz Cs. K. Udvar, 's réſzesült az igen ſzép és víg múlattságban, melly főképpen a' Fels. Nápolyi Királyné egygyik, sok kellemetességekkel díſzeskedő Leányát illette, ki is az nap ülte ſzületése napját.

A' Felséges Csáſzárné tegnap előtt kívánta látni, és gazdagon meg-ajándékozni azt a' Leánykát, kit a' hallatlan kegyetlen ségű attya közel három eſz endeig tartott zárva az istállóban, a' mint azt Aug. 11-dikén költ árkusunkban el beſzéllettük. Az atyám, úgy mond a' Leányka, egy nagy kést mutogatott nekem, erős fenyegetései között, mellyel úgy mond, által veri ſzívemet, ha kiábálni méréſzlenék. — Ha az atyám valahova talált el-menni három négy napra, egy veder vizet tett elömbe holmi nyers zsöldséggel, salátával 's a' t. a' mellyet, ha meg-hervadt, a' vízbe mártogattam, és úgy rágtam sok rettegések között." — A' ſzörnyű gonoſzságú atya már a' fenyíték házba (Zuchthaus) van zárva három napoktól fogva, a' hova némelly Terméſzet vizsgálók engedelmet ſzándékoznak nyerni a' bé-menetelre, hogy közelebről meg-ſzemlélhessék ezt az írtóztató emberi állatot. — A' Leányka tegnap előtt Pozsonba ment innen az ott lakó édes annyával.

Ő Felsége, a' közelebb ki jött Udvari Újságban, következendő értelmű tudósítást méltóztatott közönségessé tétetni: A' hoſzſzason tartott, és sok költségbe került, de már Isten kegyelmességéből el végeződött hadakozás, arra kénſzerített bennünket, hogy mind az Orſzágban forgó pengő pénznek, mind az ellenség előtt állott

badi seregnek fel tartására, 1795-ben, ollyan 12 és 6 Krajtzáros, 1800-ban pedig 24 Krajtzáros ezüst pénzeket veressünk, mellyek magokban nem értek annyit, mint a' mennyiben közönségesen jártak. Mar most hellyre állván a' békesség, arról fogunk föképpen gondoskodni, hogy az említett pénzek nemei, mellyek tsak arra vóltak rendelve, hogy a' hadakozás idején a' pengő pénz fojamatja meg ne akadájoztatódjon, ismét bé ſzedődjenek, és a' Mi örökös tartományainkban forgó ezüstből, ismét tökélletes pénzek nemeit veressünk, de úgy, hogy az alatt az idő alatt, a' Státus ſzükségeire mindenkor tejendő bizonyos költségek, egy ſzempillantásig is hijjánosságot ne ſzenvedjenek. Melly tzélunknak el érésére, és az erre meg kívántató, előre való kéſzületeknek meg tételére, meg határoztuk, hogy a' nevezett pénzek közzül a' 24 és 6 krajtzárosok, e' fojó 1801-dik eſztendő, December Hónapjának utólsó napjáig bé ſzedődjenek, addig pedig, mindenféle mind közönséges, mind magános Kassáknál annyiba vétetődjenek el, mint a' mennyiben eddig jártak: de a' meg határozott idő le fojtával, mint valamelly darab ezüst, úgy nézettessenek. Mivel pedig még most, sem Finántziánk mostani állapotja, sem a' mindennapi kereskedés meg nem engedi, hogy egyſzerre minden apróbb ezüst pénz nemeit bé ſzedessünk; azt is meg határoztuk, hogy majd idövel, a' hét Krajtzárosokat is, mellyek ſzinte ollyan jó ezüstből vagynak, mint a' Conventionális pénzek, és már úgy is régen forognak kézben, ezüstből újra veressük. Erre való

nézve, meg tettük már a' ſzükséges rendeléseket, hogy később ben, a' közelebb reánk jövő Katonai eſztendő alatt, ennek az új hét Krajtzárosnak verettetése közönségessé tevődhessen, és az Országban lévő közönséges Kassáink által, a' Nép közt fojamatba mehessen: a' mikor oſztán, a' még most meg hagyatott 12 Krajtzárosok bé ſzedéséhez is hozzá fogatunk, és meg fogjuk határozni az idejét, melly alatt azoknak is bé kell ſzedődni. Ezen, a' Mi parantsolatunkra közönségessé tett jelentés ſzerént, kiki magának tulajdoníthatja, ha a' meg határozott idő után, a' 24, és 6 Krajtzáros pénzek, annyiban a' mennyiben most járnak, semmiféle Kassában bé nem vétetődhetnek. Költ Bétsben, Augustus 26dikán, 1801-ben.

Host nagy tudományú Hazánkfia (— Fiume várossában ſzületett) következendő czimü munkát botsátott ki a' napokban: Nicolai Thomae Host M. D. in Academia Caes. Reg. Nobilium Theresiana, Botanices Professoris Icones et Descriptiones Graminum Austriacorum. Vol. I. Vindobonae. Typis M. A. Schmidt. 1801. — A' Felséges Csáſzár, ki nagy Pártfogója a' Tudományoknak, különösen pedig a' Füvéſz tudománynak, kegyesen meg engedni méltóztatott, hogy Host Úr Ő Felségének dedikálhassa ezen költséges munkáját. Három kötetből fog az állani fél árkus formában, (in Folio) drága Hollandus pappirosra. Az elsö kötetnek az árra ötven forint; mivel ahoz járúlnak ſzáz ötven egynehány gyönyörűen kifestett füvek képei.

Magyar Orſzág.

Budáról Augustus 25-dikén. Nádor-Ispány Ő Királyi Fő Hertzegsége, Augustus 24-dikén, estvéli 10 órakor érkezett meg ide ſzerentsésen, a' Budai és Pesti lakosoknak nagy örömökre, Fő Udvari Mestere Gróf Szapáry Ő Ex jának, Cs. K. Kamarás Gróf Kollonits, és Szárny-Adjutánsa, Gróf Beckers társaságokban.

Zengből (Horváth Orſzágban) Augustus 14-dikén. A' Magyar Littorálékon uralkodó Vénusi nyavaja, a' Guberniális Commissió bölts rendelései, és az Orvosok fáradhatatlan ſzorgalmatossága által, ſzemlátomást irtódik ki, és nagy reménységünk van, hogy rövid időn, egéſzſzen is ki fog innen puſztúlni.

Olaſz Orſzág.

Rómából Augustus 14-dikén. Pápa Ő Sz-ge Augustus 11-dikén tartott közönséges gyülést, mellyre minden Kárdinálisok, és tudós Prelátus Urak meg vóltak híva; a' gyűlés tartott 4 óráig. Ma ismét egy titkos gyűlése fog tartatni a' Kárdinálisoknak a' Pápa elől ülése alatt, mellynek tárgya, kéttség kivül a' Frantzia Orſzági Katholika Anyaſzentegyház dolga.

Livornóból Augustus 14-dikén. Mivel semmi foganatja nem vólt, sem a' Hetruriai Király, sem Murát Generális utóbbi ígéreteinek, mellyek ſzerént a' Portó Ferrájói erősséget ſzép ſzerént fel kérették; már most mind nagyobb nagyobb tűzzel tevődnek az ostromlásra való kéſzületek. A' sántzok és battériák, már annyira el vagynak

kéſzülve, hogy az ágyúzáshoz nem sokára hozzá lehet fogni. Elba ſzigetébe mindég mennek a' Katonasággal és eleséggel meg rakott hajók, noha partyaink körül egy néhány Anglus fregátok és rabló hajók keringenek.

Florentziából Angustus 17 dikén. A' múlt éjtzaka ment el innen Generális Murát, feleségestől fiastól, és az egéſz Generál.Stábbal Májlándba, hol már állandóúl még fog maradni. — A' mi új Királyunk, egynéhány napoktól fogva, mindég Audientziát ád, és ſzüntelen megyen hozzá, a' ſzerentsés meg érkezésén örvendező sok vers, és a' sok instántziák.

Máltából Augustus 13-dikán. Tegnap előtt érkezett ide egy Anglus fregát Levántából, és Frantzia fogjokat hozott, kik között egy Generális is vólt. Tegnap ismét jöttek öt hajók, mellyeken hasonlóképpen Frantzia fogjok vóltak; ezek azt beſzélték, hogy az Alexándriai Frantzia őrizet ki tsapott vólt, hogy ki tiſztí ván a' Nílus vize tsatornáját, vizet ſzerezzen magának, és hogy ezzel az alkalmatossággal 700-an az Anglusok és Törökök fogságába estek. — Tegnap evezett itt el, egy Katonasággal és eleséggel meg rakott hajós sereg Égyiptom felé.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 18-dikán. Latouche Frantzia Admirálisnak, az Anglusok és Frantziák között, Boulognénál (nem Bolognánál, mint egynehányſzor hibáson íródott) esett tsatáról való tudósítása: Jelentettem már, hogy Aug. 4-dikén, az én igazgatásom alatt lévő Boulognei hajós sereg, az Anglusoknak minden rajtunk tett próbáit haſzon-

talanokká tévén, az ellenséget olly meſzſzire üzte, hogy a' kikötőhellyre való ágyúzásai egéſzſzen haſzontalanok vóltak. Tegnap, (Aug. 15-dikén) ismét elő jött Nelson, sok linea, és más külömb külömbféle ſzámos hajókkal; és a' mi elől állott hajóink előtt, 3000 ölnyi meſzſzeségre hányta ki vasmatskáit. Estve felé éſzre vévén, hogy meg akar az ellenség bennünket támadni, vigyázó hajókat állítottam ki, hogy mihelyt meg mozdúl, egyſzeribe adja tudtomra. Èjfél után egy óra tájban éſzre vette egy az én vigyázó hajóim közzül az ellenséget, és azonnal meg támadta azt. Irtóztató ágyúzást vittünk ezen az éjtzakán végbe, a' tenger közepén. A' ſzárazon lévő battériáinkból nem lehetett ágyúzni, ne hogy a' magunk hajóira lövöldözzünk. Az ellenség 3 ezer embert ültetett apróbb hajókra; ezek közzül 6 meg támadta a' mi Etna nevü ágyúzó hajónkat, melly az elöljáró sereget kórmányozta. Ennek Kapitánya 2 Anglus hajós legényt ölt meg tulajdon kezeivel. Ugyan ekkor, majd minden elől állott ágyúzó hajóinkat meg támadták az Anglusok; de mindenütt viſzſza verettettek. Azok a' bátor Anglus Katonák pedig, kik a' mi hajóinkra fel akartak máſzni, réſz ſzerént a' tengerbe hányattattak, réſz ſzerént fogságba estek. A' sereg jobb ſzárnyán ſzérül állott Vulkánus nevü ágyúzó hajót, sok ízben meg támadták, de ez mindég viſzſza verte öket. A' Sürprise nevü hajónk, mellyet Kapitány Carrau igazgatott, négy kissebb ellenséges hajók fenekeit öſzve lövöldözte, és sokat el fogott. Az alatt, mig így elölrül hadakoztunk, egy ellenséges oſztály mi közöttünk és a' ſzáraz föld között

elöre nyomúlt; de valamint Algesirásnál, úgy itt is ſzerentsétlen vólt az Anglusokra nézve ez a' fortély. Utóljára tsak ugyan kénteleníttettek magokat viſzſza vonni, és reggeli 4 órakor ſzünt meg a' tsata, mikor már annyira vóltak, hogy az ágyúgojóbis többé bé nem jarta öket. Ebben az ütközetben 8 Anglus hajók feneke jukadt ki, és 4 kissebb vevödött el. Minden nagyítás nélkül lehet az ö veſzteségeket 4, vagy 500 réſz ſzerént meg sebessedett réſz ſzerént meg öletett emberre tenni; még most is mindég hozza a' víz a' meg öletetettek testét, a' Frantziai partokra. A' miéink közzül 10-en hóltak meg, és 30-an estek sebbe.

Párisból Augustus 20-dikán. Egynéhányan világ elébe botsátották, némely közönséges írásokban a' magok gondolkodásait, a' Frantzia Orſzág, és Anglia között kötendö békességnek lehetösségéröl, vagy lehetetlenségéröl; de el felejtkeztek Lengyel Orſzág fel oſztásáról, és Anglia napkeleti birodalmainak, a' Tippó Saib Orſzága el foglalása által lett felettébb való meg nevekedéséröl. Ha az Európai hatalmosságok között, bizonyos egyerányúságnak kell lenni, úgy a' birodalmok nevekedését, akármelyik réſzében essen az a' világnak, egy formán mérö serpenyöbe kell tenni. Igaz az, hogy Frantzia Orſzág, a' Rajna bal partján nagyot nevekedett; de Lengyel Orſzág fel oſztása által, ſzinte annyit nevekedett a' ſzárazon lévö 3 hatalmasságok ereje.

Párisból Augustus 21-dikén. Az a' híre, hogy egy Meltzi nevezetü Májlandi Polgár, ki okosságáról, és emberséges maga viseletéröl es-

meretessé tette magát, a' Cisalpinai Respublika elöl ülöjévé tétettetne, még pedig azzal a' hatalommal, mellyel bir Bonaparte Frantzia Orſzágban. — A' Spanyol Orſzági Frantzia sereg melly mind inkább inkább ſzaporíttatik, vilzſza húzta magát a' Portugalliai határ ſzélekről, és Spanyol Orſzági segítö seregnek neveztetett. A' Portugalliával kötött békesség pontjai még mindég titokban tartódnak, mellyeket nem is fognak egy hamar fel fedezni, kéttség kivül azért, hogy ezzel is az Angliai Ministériumot akarják meg tsalni. — Egynéhány Spanyol hadi hajók, napnyúgoti Indiákon, 6 Anglus rabló és ágyúzó hajót réſz ſzerént el vettek, réſz ſzerént öſzve rontottak.

Anglia.

Londonból Augustus 11-dikén. Az Udvari Újság, a' Boulogne előtt Augustus 4-dikén esett tsatáról, Adm. Nelsonnak következő értelmü tudósitását adta ki: Huſzon négy külömbb külömbbféle ellenséges hajók állottak Boulogne előtt vasmatskákon. Mivel jó ſzél fújt a' bombiazó hajókra, jelt adtam, hogy hányjanak egynehány bombit az ellenség hajóira, hanem a' városnak a' menyire lehet kedvezzenek. A' hajós Kapitányok, azonnal a' magok hajóit jó rendbe ſzedték, és egynéhány óra múlva 4 apróbb ellenséges hajók el süjjedtek, hat pedig nagyon meg lévén károsítva, reggelre a' fövényen fel akadt. A' tenger vize viſzſza jövetelével, a' fel akadt hajók közzül, 5 valami nehezen bé evezett a' kikötöhellyhe, a' hatodik pedig a' víz alatt maradt. Nem lehet meg határozni a' kárt, mellyet vallott az ellenség azon kivül, a' mit mink ſzemeinkel lát-

tunk. Ez az egéſz tsata nem egyébbre való vólt, hanem hogy meg mutassuk az ellenségnek, hogy a' maga partjain kivűl lehet neki parantsolni. Az Artilleriához tartozó Tiſztek, derekason hányták a' bombikat. Fájdalommal jelentem, hogy Kapitány Fyers-t egy bombi, fennyeden tzombba meg sebesítette. Egy lapos ágyúzó hajó, éppen ebben a' ſzempillantásban süjjedt el.

Londonból Augustus 12-dikén. Lord Nelson a' Margatei kikötőhellyben lévén, egy írást botsátott a' halászokhoz, és más tenger parton lakókhoz, mellyben meg hivja őket az önként való Katonai ſzolgálatra, hogy ha az ellenség Angliába ki akarna ſzállani. A' többek közt ezzel a' ki fejezéssel rekeſzti bé írását: Lord Nelson hizelkedik magának, hogy ha minden ſzabad akaratból katonáskodó hazafiak fel kelnek Orſzágunk óltalmazására; a' tenger partok lakosai nem fogják el múlatni tulajdon elementumunknak öltalmazását, és abban az épségben meg fogják tartani a' tengeri fő hatalomhoz való jussainkat, a' mellyben az, ditsősséges eleinktől reánk maradott, és a' mellyet soha egy Frantzia sem támadott úgy meg, hogy el ne vette vólna vakmerőségének méltó jutalmát. — Mikor Lord Nelson a' Boulognei tsatában a' hajók között fel 's aló járkált vólna, egy bombi, éppen a' mellé a' hajó mellé esett le, a' mellyen ő vólt; ezen meg rettenvén a' hajós legények, viſzſza akartak fordúlni, de Nelson azt parantsolta nékiek, hogy semmi felé el ne térjenek, hanem menjenek egyenesen ahoz a' hajóhoz, a' mellyhez ő menni ſzándékozik.

Az Anglusoknak a' világ minden réſzében, és az egéſz tengeren lévö birodalmok, el rontja egéſzſzen az eddig vólt egyerányúságot. Miólta a' Tippó Saib jóſzágait el foglalták, tsupán napkeleti Indiákon, hol eddig is, olly ſzélesen ki terjedö földet birtak, reá megy 24 millióra jobbágyaik ſzáma, Tartományaik pedig öſzveséggel sokkal többet teſzen, mint az egéſz Frantzia Respublika kerülete. E' mellett, a' kereskedésbeli elsöség által, mellyet erövel magokra vontak, az egéſz kereskedö világban Despotismust gyakorolnak, melly el rontja az egyerányúságot. Alig iſznak meg tsak egy findzsa kávét is egéſz Európában: mellytöl már elöre meg ne vették vólna a' vámot az Anglusok. — Generális Moreau minekutánna olly sok eſztendöket töltött vólna el a' lármás hadi életben, már most tsendességben él, a' maga Párishoz közel lévö mezei jóſzágában.— A' Párisban egyben gyült Frantzia Synodusról régtöl fogva semmit sem hallani. — Generális Bernadotte Brestbe ment, hol meg fogja az ott lévö Katonaságot visgálni.

Londonból Augustus 14-dikén. A' Király Adm. Nelsont, az egygyesült, három Orſzágok Bárójává nevezte, ez alatt a' titulus alatt: Nilusi és Hilboroughi Báró Nelson, még pedig úgy, hogy ez a' méltóság az ö fiú ágon való maradékira is ki terjedjen, vagy ha semmi maradéka nem lenne, akkor ſzáljon az Attyára és ennek többi férfi gyermekeire, vagy pedig ha egygy is azok közzül életben nem lenne, az Admirális leány testvérei közzül egyre, és annak férfi magzatira.

Londonból Augustus 14-dikén. Miólta az éſzaki hatalmasságokkal való békesség helyre állott; a' tengeren való hajókázás és kereskedés, ismét virágzó állapotban van. A' világ más réſzeiből is jönek azólta gazdag portékákkal meg rakott kereskedő hajók, a' mi kikötőhellyeinkbe; mások ismét Anglus művekkel meg terhelve mennek onnan el.

Elegyes Tudósítások.

Hágából Augustus 10-dikén. Egéſzſz Hollandiában, ſzüntelen az Àngliába való ki ſzállásról beſzélgetnek egymás között az emberek; annyira, hogy még a' kereskedésbeli gondoskodásról is meg felejtkeznek, és a' társaságokban, sokſzor keménnyen öſzve kapnak azon egymással. A' kik a' Frantziák mellé ſzítanak, azt állítják, hogy tudja Bonapárte mit tsinál; mert ez a' tsudálkozásra méltó ember, hozzá van már ahoz ſzokva, hogy minden nehézségeket meg fontol előre, és azután kezd hozzá a' dologhoz. A' kik pedig az Ànglusok mellett fognak, azzal állanak elö, hogy lehetetlen leſzſz mind addig Àngliába ki ſzállani, mig az Ànglus rettenetes hajós sereg bé zárva tartja a' kikötőhellyeket; és ha az meg eshetne is, hogy ez vagy amaz oſztállya a' Frantzia könnyű hajóknak, közel mehetne az Anglus partokhoz; de meg lévén azok mindenüſt Battériákkal és fegyveres néppel rakva, az utólsó tsepp vérig ellent állanának, 's az alatt az Àngluſ hajós sereg, a' ki ſzállani akaró Frantziáknak hátok megé kerülne.

Hágából Augustus 16-dikán. A' Flessingai

kikötöhellyet tegnaptól fogva, bé kerítve tartják az Anglusok. A' Hollandiai partoktól fogva Dünenig 100, külömbb külömbbféle nagyságú Anglus hajók kerengenek a' tengeren. A' Belgiumi és más tengeri kikötöhellyekben, felettébb meg tsökkent a' kereskedés.

Tudósítások.

A' Keſzthelyi Georgikon nevezetű Gazdaságbéli Majorban jövő 1-sö Novembertől fogva taníttandó Tudományokról.

Méltóságos Gróf Tólnai Festetits György Ő Nagysága' Urodalmait kormányozó gazdaságbeli Direktziója réſzéről tudtára adatik az Érdemes Publikumnak, hogy Keſzthelyi Nemes Zala Vármegyében helyheztetett Mező-Városban Georgikon nevezete alatt felállíttatott gazdasági foglalatosságat tárgyazó Majorban, olly Ifjak ſzámára, kiknek a' Gazdaság meg tanúlására, 's abban ſzerzett Tudományok után gazdasági Tiſztségre kedvek vagyon, ez idei 1801-dik tanúló folyamat végeztével elüresedett két Stipendiumok réſzből már oda ajánlva vannak, egyébberánt jövendőre is olly sinór mérték tartatik, hogy September hónapnak 1-sőjén végeztetni ſzokott mindegygyik eſztendei tanúló gyakorlás után, két Ifjak minden Nemzet, — ſzületés, — és vallásbeli tekintet nélkül gazdaságbéli Praktikánsoknak bévétetnek, a' kikben megkívántatik, hogy a' Filoſofiát, vagy legalább az alsóbb 5 deák Oskolákat jól elvégezvén, deák, Magyar, és Német nyelveken beſzéljenek, és írjanak; ép, és egességes testűek legyenek, és az elvégzett tanúlásokról, 's jó magok

viseletéről a' Georgikon Elöljáróinak itt helyben hiteles Bizonyság és Ajánló Leveleket bémutassanak, az e' szerint alkalmatosaknak szabad szálláson, füttésen, és gyertyán fellül élelemre, és ruházatra első esztendöben 100, másodikban 120 harmadikban 150 forint adattatik, egyszers mind pedig arról bizonyossá tétetnek, hogy, ha az egész Cursust ditséretessen elvégezvén, az alatt tehettségeket, és jó erköltsöket nyilván megbizonyítják, a' Méltóságos Uraság Jószágiban Gazda-Tiszti alkalmaztatást fognak nyerni.

Minden egyébb Ifjaknak is, a' kik akar önnön költségeken, akar más Jóltévők, vagy Attyokfiai segedelmével a' Georgikonban taníttandó Gazdaságbeli, Mathematica, és Physico-Veterinariai Tudományokat tanúlni, 's magokat a' külső gazdaságbeli Tárgyakban is gyakorolni akarják, valamint eddig, úgy ezután hasonlóképpen (a' Georgikonbeli Elöljáróknál megteendö bejelentés után) mind ezekre való béjárás, 's kinek kinek tzéljához képest választandó Tudományoknak hallása, mellyek így egygy esztendő alatt is könnyen elvégeződhetnek, minden fizetés nélkül szabad lészen tsupán azon kötelezéssel, hogy magokat a' Georgikon Törvénnyeihez, és Rendtartásihoz alkalmaztassák, 's mind privatim, mind publice tartatni szokott Exameneknek alávessék.

A' Tárgyak, mellyek az említett gazdasági Majorban előadatnak e' következendök u. m.

A' Gazdaságbeli Cursusban.

1. Élet, Takarmány, Kertivetemény, Kereskedésre, 's feldolgozásra való Plánta, Gyümöltsfa, szöllö, és Erdömivelés, Ló, Szarvas-mar-

ha, Birka v. Diſznó, selyembogár, Méh, ſzárnyas 's baromfi tenyéſztés, vadáſzat és halászat.

2. Mind ezek körül elöfordúló mesterségek, avagy Technologia, azokkal való gazdálkodás p. o. Pálinka égetés, serfözés, méſzégetés, téglavetés; marhahizlalás, Bor, és etzet kéſzíttés 's a' t.

3. Falusi Politiabeli Rendtartások, a' marha' döge, tüzi veſzedelmek, fának megkéméllése körül 's a' t.

A' Mathematicus Cursusban

1. Számvetés az ép ſzámokban; a' közönséges és tizedes darab ſzámok, Ratió, Proportio; Arany; Társaság; és Kamat; vagy Interes Regulája; pénzváltás; a' nyereségnek, vagy kárnak ſzámlálása; Tserélés, a' pénzel való Kereskedés, Algebrának fundamentomi; Geometria theoretica, 's ennek három Réſzei, ugymint Euthymetria, Planimetria és Stereometria; a' Conica Sectiók.

2. Trigonometria plana a' practica Geometriával; Mechanica, és Hydrotechnia.

3. A' Városi és paraſzti épí tés mestersége, Gazdaságbeli, és kettös ſzámadás módja, és ſzámvetés' mestersége-

Egygyſzersmind ezek mellett a' földméres, és építésbeli Rajzolás.

A' Physico-Veterinariai Tanítás-is már ezen következö eſztendöben fog kezdödni, mellyre magát Lissiák András Úr, a' ki külömben ez elött már egynéhány eſztendökig Fergeſztumban mint Orvos Doktor Tudománnyát a' praxisban ditsé-

retessen gyakorlotta, most pedig a' helybéli Isj potály, és Betegháznak Orvosa magát ajánlotta. Ennek Tárgyai igy foguak egygymásután következni.

1. A' Terméſzetnek közönséges Historiája, gazdaságbeli Mineralogia, vagy is inkább Lythologia, gazdaságbeli Botanica, et Zoologia.
2. Physica Chemia, a' Plántáknak Phisiologiája a' Phytonomiával is egybe kötve; az Állatoknak Phisiologiája, és Anatomiája; úgy ſzintén ezeknek.
3. Pathologiája, és Therapiája, mellyel a' Veterinaria elvégződik, azután némellyek az Orvosi Politiából; Diaetetica, és Anthropologia.

Költ Keſzthelyen Augustus 24-dikén 1801.

Kastenholtz Károly Dániel, ki ez előtt két eſztendővel útazott el Bétsből, és azólta leg kissebbet sem lehet felőlle hallani, kérettetik közelebbről lévő Attyafiaitól, hogy hol létéről, és állapotjáról őket tudósíttsa, mivel valamelly, ő reá nézve kellemetes dolgot akarnának vele közleni. Hasonlóképpen kérettetnek a' két Magyar Hazában mindenek, hogy ha valaki a' meg nevezett embernek életben való létéről, vagy talám eddig meg történhetett haláláról valami bizonyost tudna; méltóztasson azt közleni Bétsben lakó Udvari Agens, és Juris Doctor Henry Úrral. Az érdemes tudósítónak, minden költsége, a' mibe ezen dolog felől való tudósítás kerülne, a' leg nagyobb köſzönettel és háládatossággal bizonyoson meg fog fizetődni.

A'

CSASZARI ÈS KIRÂLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 20.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 8-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

B é t s.

Udvari Tanátsos, és az ide való Nagy Ispotály Direktora Frank Péter Úrnak bölts vígyázása és igazgatása alatt, ebben az eſztendőben 16 gyermekekbe óltatott itt bé a' himlő, kik 21 nap múlva mindnyájan ſzerentsésen meg épültek. Melly ki mondhatatlan örömére ſzolgál az a' ſzüléknek, mikor kedves gyermekeiket, kiket, meg lehet hogy külömben a' ſzomorú halál karjaik közzűl ki ragadott vólna, egy olly haſznos találmány által, minémű a' himlő bé-óltása, mikor azt ahoz érő böls Orvosok viſzik végbe, életben meg tarthat-

ják: meg tettzik azon édes anyai forró indúlatból ſzármazott hálaadásból, mellyet a' Bétsi Udvari Újság a' minapában hirdettetett ki. Nevezetesen egy Krakkói Tiſztviselőnek Felesége oly ſzerentsétlen vólt, hogy két jó reménységü gyermekei kevés hetek alatt a' terméſzeti himlőben meghaltak; hogy az utólsót, más fél eſztendős fiú gyermeket is a' halál hasonlóképpen el ne ragadja, a' Bétsi közönséges Ispotály el terjedett jó hírétől is ketsegtetödvén, a' meg-keseredett ſzívü édes anya kéſz vólt oly meſzſze útra is el indúlni, és Bétsbe jött, hogy az itt lévő derekasan ki dolgozott kéſzületek ſzerént, ö is a' himlöt gyermekébe bé óltattasſa.

A' Gyermeknek már jó darab idövel az elött valami mérges kiütések vóltak a' testén. A' béóltott himlő mérge alig dolgozott a' testben, hogy nem tsak rendkivül sok, de roſzſzféle himlő, hanem az említett bör mérges ki pattogzásainak még benn lappangott réſze is egéſz erőben ütötte ki magát; ezenkivül a' gyermek még terméſzettel is igen gyenge vólt. Senki se is hozta kétségbe, hogy ily sok halálos okok egybe tsoportozván, ez is a' halál' áldozatja léſzen, de még is meg tartatott ſzegény életben, és, a' bánatos meg törödött ſzívü anyának viſzſza adattatott. Udvari Tanátsos és Profeſzſzor Frank Úr, bölts és derék rendelései, 's Doktor Kapellini Úr fáradhatatlan reá való vígyázása, és egéſz éjtſzakákat is fel áldozott Iffjú Orvos Ferkel ſzüntelen való gondviselése, és továbbá Jordán Therézia Aſſzonynak ſzorgalmatossága (ki már ezelött Stoll

és Reinlein Profeſzſzor Urak alatt, és már hat eſztendőben Profeſzſzor Frank Úr igazgatása alatt) igen nagy ditsérettel vígyáz az Ispotályban azon gyermekekre, kikbe a' himlő beléjek óltódott, ſzabadíthatták tsak meg a' már halálhoz közelített gyermeket. A' leg belsőbb és legforróbb háládatosságnak érzése mellett tartja az édes Anya ſzent kötelességének, hogy ezt itt, mindenek előtt nyilván köſzönje meg; és hogy azon ſzüléket is fel buzdítsa, kik a' nagy érdemű Udvari Tanátsos és Profeſzſzor Frank Úr igazgatása alatt lévő ezen bölts és haſznos intézetnek, és fáradhatatlan gondviselésnek gyermekeikre nézve haſznokat véſzik.

Addig is, míg már a' jövő eſztendőben meg indúlándó Orvosi és Gazdai Tudósításokban az ily Orvosi Tzikkelyek a' két Magyar Hazával egéſz folyamatjokban közöltetthetnének: sok okokra nézve kívántam ezen jó ſzívű édes anyának háládatos ki fejezéseit (melyeket az Udvari Újjság is ki hirdetni nem tsak egy ízben tartott méltónak) kedves Hazámmal közleni.

Sándorffi Jó'sef,
Bétsben Orvos Doktor.

Magyar Orſzág.

Nádor Ispány Ő K. Fő H-sége, a' Magyar Littorálén közelebb tett útazásának, mellyről már darabokban emlékeztünk, következendő környülállásos le írását közlötte velünk egy Fiumében Augustus 17dikén kolt Levél: Meg tudván a' mi nagy érdemű elöülónk, Klobusiczky Jósef Úr, hogy Ő Királyi Fő Hertzegsége Fiuménak ſzán-

dékozik venni útját, azonnal Triestbe ment, ezen kedves vendégnek, méltóságához illendő el fogadására; Augustus 11-dikén, egy nagy Török sátort küldöttek az úgy nevezett Monte maggiore hegyre, minden ahoz meg kívántató szükséges dolgokkal egygyütt, melly alatt ebédelt a' Fő Hertzeg Augustus 12-dikén. Ebéd után tovább fojtatta útját, a' hegy inneksö óldalán két felöl ki szegezett ágyúk durrogásai között Volovska felé, a' hol már készen várták Ő K. Fő Fi-ségét, Fiuméból oda vitt négy szépen fel ékesített kissebb hajók. Az egygyik hajón, egyforma ruhában tsínoson fel öltözött 16 Volovskai leányok eveztek, kik az egész útban szüntelen törekedtek, a' többi hajókon lévő hajós legényeknek eleikbe menni. Közelítvén Ő K. Fő Hge Fiuméhoz, el kezdtek az oda való battériákból, és a' vasmatskákon lévő mindenféle hajókról az ágyúk szólla-ni. Ki szálván pedig a' hajóból, számos világi és Papi Úri rendektől mélly tisztelettel fogadtatott, és azután szüntelen való öröm kiáltások között, a' Gubernium házába fel vezettetett. Estve az egész Fiumé gyönyörüségesen ki vólt világosítva. Augustus 13-dikán, méltóztatott a' Fő Hertzeg meg tekinteni a' tzukor fábrikát, annak szép kertjével egygyütt, a' K. Lazarétumot, és az abban, Professor Stáhly Úr által, a' Vénusi nyavajában küszködők számára fel állíttatott Ispotályt, a' többi külömbbféle fábrikákat, a' Frantziskánusok Tersáti klastromát; ezután ment a' Fiumarai Kanális fokához. Estve ismét szépen ki vólt az egész város világosítva. Kilentz órakor kezdödött el az a' gazdag bál, mellyet a' Fiuméi kereskedők ad-

tak; de a' mellyben Ő K. Fő H-sége, mivel gyá-fzolt, meg nem jelenhetett. Augustus 14-dikén, nyóltzad fél órakor el indúlt Bukkariba, hol egy sóval meg rakott kereskedő hajóra bé ment, akarván meg tudni, hogy rakják le a' hajóról a' sót; innen ment Portoréebe, hol a' kikötőhellyet, a' fegyveres házat, és a' várat meg visgálta, és a' hol fölöstökömöt evett. Azután útazott Nóviba; egy Novi előtt fekvő, Scolich nevű kis fzigetben, a' Zenggi Püspök, többnyire tengeri halakból kéfzített ozsonnát adott Ő K. Fő Hs-génck. Innen Zenggbe hajókázott, hová, ellenébe fújván a' hajónak a' fzél, estvéli 10 óránál elébb nem érkezhetett meg. Augustus 15-dikén oda hagyta Ő K. Fő H sége Zengget, és az egéfz Magyar Littorálét, ezer áldás kívánások között.

Rév Komáromból Aug. 29 dikén. Örömmel írom az Uraknak, hogy már mi nállunk is fzerentsésen el kezdette, a' Tehén-himlőnek kis gyermekeinkbe való bé óltását, ezen Hónapnak 12-dik napján, 's azt az ólta, mind itt a' Városban, mind ennek vidékjein mindenfelé fzerentsés elömenetellel folytattya Orvos Doctor Nagy Sámuel Úr, Hippocratesnek, ez az igen derék Tanítvánnya; a' kit valamint fzelíd 's ártatlan erkölcséért, fzeretnek: úgy nagy Tudományáért, és a' Betegek körül való fáradhatatlan forgolódásiért 's fzerentsés Cúráiért tifztelnek 's betsülnek nállunk egyformán mindenek.

Ennek, az emberi Nemzetre nézve leg hafznosabb Találmánynak, a' Tehén-himlő bé-óltásának, nem tsak leg első Fel-találója Anglus Dr. Eduard Jenner, hanem elterjefztői is, nagy fzor

galmatossággal fel-jegyeztetnek mindenfelé: a' mint ez, nem tsak a' külföldi tudós Újságokból; hanem Dr. Carenónak a' Tehén himlő bé óltásáról Német nyelven írt jeles munkátskájából is megtetſzik: a' végre kéttség kivül, hogy azoknak betses Neveik a' késö Maradéknak is által adattassanak.

Ezt a' nevezetes Laistromot kívántam én most, az Urak által egy betses Névvel nevelni.

F. J.

Olaſz Orſzág.

Livornóból Aug. 19 dikén. Nagy serénységgel tétetnek ugyan a' Portó Ferrájó ostromlására való kéſzületek, de mind ez ideig, még hozzá nem fogtak ahoz, mivel az Anglusok egynéhány Fregátot, és 8 ſzállító hajót, melly eleséggel és hadi eszközökkel vólt meg rakva, el fogtak, mikor Elba ſzigetébe akartak által evezni.— Mivel a' Portó Ferrájói örző sereg nagyon ſzükibe van az eleségnek, azok a' két fregátok, mellyek az ide való kikötőhellyben feküſznek, parantsolatot vettek, hogy egynéhány ſzállító hajókkal egygyütt ki evezzenek.

Genuából Augustus 20 dikán. Anglus Adm. Varren hajós serege, melly Julius hónap végén Livornó mellett evezett el, most Toulon előtt kereng, a' mi tengeren való hajókázásunknak nagy kárára. Két kereskedő hajóinkat fogták el Szárdíniánál az Anglus Fregátok. Málta és Minorca ſzigeteibe, igen sok meg sebessedett Anglusokat és Frantziákat hoznak Égyiptomból.

Spanyol Orſzág.

Mádridból Augustus 8 dikán. A' Spanyol

Orſzág és Frantzia Orſzág között kötött békességnek tzikkelyei ezek:

1.) A' két hatalmasság között, mind a' ſzárazon, mind a' vízen békesség, baráttság, és egygyetértés fog uralkodni; és a' tengeren, a' jelen való békességes egygyezés meg erössíttetéséig el vett minden jóſzágok költsönösön viſzſza fognak adódni.

2.) A' Portugalliai Király, az egéſz Orſzágában lévő minden kikötöhellyeit bé fogja zárni a' N. Britanniai hajók előtt.

3.) A' Spanyol Király viſzſza adja Jurumenát, Arronchest, Portálegret, Castel-Davidot, Barbacénát, Campo-Mayert, és Ouguelát, mind a' más el vett hellyekkel egygyütt, úgy ſzintén az azokban találtatott hadi eſzközöket is: hanem meg tartja magánál Olivenzát, és annak vidékeit 's lakosait a' Quadiana fojó vizétől fogva, úgy fogja örökké tartani, mint tulajdonát.

4.) A' Portugalliai Királynak nem ſzabad leſz meg engedni, hogy az ő Orſzága határain ollyan tiltott jóſzágok depositóriumai legyenek, mellyek Spanyol Orſzág jövedelmének kárt okozhatnának, ki vévén az ollyan portékákat, mellyek különösön a' Portugalliai Korona jövedelméhez tartoznak, és el múlhatatlanúl meg kívántatnak azon vídék ſzükségeinek ki pótolására, a' mellyben le rakattattak.

5.) Tartozik a' Portugalliai Király késedelem nélkül mind azokat a' károkat meg fordítani, mellyeket a' közelebbi hadakozás alatt, vagy a' N. Britannia hajók; vagy magok a' Portugalliai lakosok a' Spanyol jobbágyoknak okoztak; a'

Spanyol Király is ajánlja magát, hogy eleget teſzen minden kárért a' Portugallusoknak, a' mit tsak a' mostani hadakozás elött a' Spanyolok nékiek okozhattak.

6.) A' Portugalliai Király tartozik 3 hónap alatt a' hadi költséget meg fizetni, a' ſzerént a' felvetés ſzerént, mellyet a' Spanyol Követ altal fog adni Ö Felségének.

7.) Ezen békességes egygyezés meg erössíttetése után, meg fognak az ellenségeskedések mind a' két réſzröl 24 óra alatt ſzünni, hat nap alatt pedig minden Spanyol seregek oda hagyják a' Portugalliai Tartományokat; még pedig mihelyt a' békesség meg erössítése tudtokra adódik, 24 óra múlva mindjárt útnak fognak indúlni.

8.) Minden fogjok 15 nap alatt költsönösön ki tserélödjenek, és minden adósságok ki fizetödjön, a' mit a' fogságok alatt tsináltak. A' betegek pedig és sebessek maradjanak az Ispotályban, de mihelyt meg-gyógyúlván útnak indúlhatnak, azonnal ezek is ki-tserélödjenek.

9.) A' Spanyol Király meg-egygyez benne, hogy a' Portugalliai Király minden birtokai, a' magok épségekben meg-hagyattassanak.

10.) A' két hatalmasságok meg-újítják egymás között a' régi ſzövettséget, de azzal a' változtatással, mellyet a' Frantzia és Spanyol Orſzágok között lévö mostani baráttság kíván.

11.) Ezen békességes alku, 10 nap alatt, vagy ha lehet elébb is meg-erössíttessen. Költ Badajótzban, Június 6 dikán 1801-ben.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 23-dikán. Generális Bernadotte ſzüntelen gyakorolja Brestnél a' hajós legényeket és a' Katonákat a' tengeren való ütközetben, és ſzárazra való ki ſzállásban. — Nelson, minekutánna az Augustus 16-dikán Boulognénál esett tsatában, 4, vagy 500 derék Katonát el veſztett vólna; ismét el távozott, és tsak egynéhány hadi hajót hagyott Boulogne elött, a' tenger pártoknak ſzemmel való tartására. — Még mindég takarodik a' sok Frantzia Katonaság a' tenger partokra. — A' Fö Konzul parantsolatjára a' nemzeti Bibliothéka által fog vitettetni az úgy nevezett Louvre v. Lupara régi Királyi palotába; erre való nézve, minden eddig ott lakott háznépek ki költöznek belölle, és hogy a' tüz miá, ebben a' Frantzia Orſzág féltö kintsében, a' hová a' leg híresebb festök munkái is vitetnek, valaha valami kár ne essen, minden kementzék ki hordatnak az egéſz épületböl.

Párisból Augustus 25-dikén. A' Fő Konzul Augustus 22-dikén útazik el a' tenger partok felé, és a' mint némellyek állítják, maga fogja a' sereget Anglia ellen vezérelni, hogy a' maga jelen létével annyival nagyobb bátorságot öntsön a' Katonák ſzívébe. — Egy Párisi magános levél ſzerént, közönségesen az a' híre, hogy a' békesség elöljáró tzikkelyei, Frantzia Orſzág és Anglia között, rövid idön megfognak kéſzülni; annyi leg alább bizonyos, hogy a' Páris és London közt való levelezés ismét nagyon sürüen foj; és azt beſzéllik, hogy a' Fö Konzul, a' közönséges bé-

kesség hellyre állásáért kész nagy áldozatokat tenni. — A' hitet még le nem tett Papok ellen hozott kemény törvény meg enyhíttetett.

A' Belső dolgokra ügyelő Minister, két jutalmat tett fel azoknak, kik esztendő alatt, az eddig szokásban vólt gyapjú gerebelő és fonó műszereken vagy valami jobbítást tesznek, vagy azok hellyett újakat találnak fel. Az egyik jutalom áll 20 ezer, a' másik 40 ezer livrából. Az illyen fel tett jutalmoknak lehet köszönni, azokat a' sok új találmányokat, mellyekkel mostanában ditsekedhetik Frantzia Ország. Ide tartozik az a' magában menő kotsi, mellyet nem régiben készített Nántesben egy mester ember, és a' mellyen a' mint már meg próbálták, 3 óra alatt 10 mértföldet el lehet menni; az az új ágyúzó eszköz, mellyet nem régiben talált ki 3 ágyúzó Tiszt; az a' vászon veder, melly mind a' vizet, mind a' levegő viszontagságait jobban ki álja, mint az eddig szokásban vólt bőr veder, melly egy Dequinemare nevű polgár találmánya; ide tartozik utóljára, az a' Spanyol Király számára készített úti kotsi, melly meg mutatja, hogy hány mértföldet mentek már rajta el, és a' mellyet ezen az okon Pedometernek nevezett a' találója. Ennek mozgó része, a' bal felöl lévő nagy kerékkel egygyütt mozdúl, és egy, a' kotsiban belől lévő táblán mutatja, hogy millyen darab földet ment már el az ember. Két mutatója van, mellyek közzül az egyik sebessen, a' másik pedig tsak lassan forog, úgy hogy ez, 25 órában fordúl egyet, amaz pedig mindég egy grádust megyen el, valahányszor a' kerék nyóltzat fordúl.

Anglia.

Londonból Augustus 14-dikén. Itt az a' híre, hogy Sz. Kriox, Sz. János, és Sz. Tamás nevű 3 napnyúgoti, 's a' Dánusokhoz tartozó ſzigeteket, a' közönséges békességig el fogják a' mi seregeink foglalni, mivel a' Frantzia rabló hajók, az oda való kereskedoknek sok alkalmatosságot adnak a' nyughatatlankodásra. — A' Királyi Familia, melly a' Veymouthi kikötőhellyben tartózkodik, gyakorta ki megyen a' tengerre hajókázni, de mindenkor egynéhány hadi hajók mennek vele kisérőbe, hogy valamely Frantzia rabló hajó véletlenül reá ne üssön. — Scótziában és Irlándiában, Anglia példájára, a' tenger partokon külömbb külömbbféle táborokat állítanak fel, mellyekbe oda ajánlották magokat, mind a' két Orſzágban ſzabad akaratból Katonai ſzolgálatot vállalt seregek. Soha sem vólt talám N. Britanniának ollyan hadi formája mint most. Az eddig vólt viſzſza vonás, Irlandiában, most közönséges egygyet értésre változott által; a' honnan, hellyesen mondta azt Pitt, hogy semmi se lehetne kívánatosabb dolog Angliára nézve, mintha az ellenség meg próbálná a' ki ſzállást.

Londonból Augustus 16.dikán. Hogy a' Tiſztek, a' kezek alatt lévő seregnek vigyázására annál inkább figyelmezhessenek, olly kemény en meg parantsolódott nékiek, hogy minden Anglus kikötőhellyekben magok is a hajókon háljanak, hogy még ollyan kemény parantsolatra nem emlékeznek. — A' Chatami táborban 15,000 ember fekzik, kik annyira el vagynak kéſzülve, hogy ha

a' ſzükség úgy kívánja, két óra alatt útnak indúlhatnak akarmellyik réſze felé az Angliai partoknak.

Londonból Augustus 18-dikán. Lord Nelson a' Boulognei tsata után viſzſza térvén Deálba, következő értelmű levelet küldött az Admirálitás Titoknokjához, Nepeán-hoz: Haſznosnak ítélvén, hogy a' Boulognei kikötőhelly előtt vasmatskákon állott hajóssereget a' többitől el ſzakaſzſzam; meg parantsoltam négy oſztály hajóknak, hogy az ellenségre üssenek reá. Ezek a' hajók a' múlt éjtzaka 12-őd fél órakor az én Medusa nevű hajómtól el evezvén, egy óra előtt kezdtek neki a' tüzelésnek. Azt reménylettem, hogy oly okosak lévén Tiſztjeim, és az egéſz Katonaság annyira neki lévén tüzelődve és bátorítva, ſzándékomnak ſzerentsés ki menetele leſz; hanem hogy még is ſzerentsétlen vóltam, a' setét éjtzakának, a' tenger vize el menetelének, és annak kell réſzſzerént tulajdonítani, hogy nem érkezhettek meg Kapitány Parkerrel egygyütt minden ki rendelt seregek a' fel tett hellyre; de azomba kérem az Urat hogy értse meg jól a' mit írok, hogy senkit is közzülünk ebben az egéſz történetben vádolni nem lehet; mert ámbár minden oſztályok meg nem érkezhettek is egy időre, mindenik jól meg támadta mindazáltal az ellenségnek azt a' réſzét, mellyre reá talált, ki vévén a' 4-dik oſztályt, melly tsak a' nap fel jötével mehetett a' többihez.

Soha még ebben a' hadakozásban, a' Katonaságnak olly nagy maga el tökéllettségét és oly so-

ká tartó vitézségét nem tapaſztaltam, de hogy még is nem egéſzſzen kívánságom ſzerént ment a' dolog, a' fellyebb elő hozott akadájoknak kell tulajdonítani. A' mi pedig a' veſzteséget nézi, kevesebbre megyen mint a' mennyit gondoltam. Nem emlékezem reá, hogy magok a' Tiſztek is nagyobb bátorságot, és égőbb kívánságot mutattak vólna az ellenség meg támadására, mint ebben az ütközetben. Belső fájdalommal említem a' többek között Kapitány Párker barátomnak és segítő társamnak, és Langford Hadnagynak, ki sok eſztendőkig ſzolgált velem, meg sebessíttetéseket, mikor éppen a' Frantzia hajókra fel akartak máſzni. A' Medusa nevű hajón velem egygyütt vólt Goré Kapitánynak sokat köſzönök, és ha jól meg nézi az Úr az említett hajón esett veſzteséget; meg fogja velem egygyütt vallani, hogy az én hajóm betsűllete, a' Királynak és a' hazának dolga vitézebb kezek közt nem lehetett vólna. Az ütközetben vólt nehézségek nem engedték, hogy sokat el fogjunk az ellenségből; a' fogjok ſzáma mind öſzve egy Hadnagyból, 8 hajós legényből, és 8 köz emberből áll. Nelson és Bronte.

Deálból a' mint egy Augustus 19 dikén költ levél írja, ismét ki evezett Nelson, de még nem tudni, hogy merre veſzi útját. Minekelőtte ki indúlt vólna, meg látogatta az Ispotályban lévő betegeket, és vígaſztalta őket, a' többek között azt kérdi egy hajós legényről: mi baja? el lőtték úgy mond az egygyik karomat. Az enyímet is el lőtték azt mondja Nelson, és meg lehet hogy rövíd időn az egygyik lábomat is el veſztem, hanem soha jobb

helyt el nem veſztheti azt az ember, mint a' hazáért való viaskodásban. — Lord Keith jön viſzſza Égviptomból, és az a' híre, hogy Nelson fogná hellyette által venni a' közép tengeren lévő seregnek kórmányozását.

Londonból Aug. 20-dikán. Admirális Saumarez parantsolatot vett, hogy a' Gibráltári kikötöhellyet ſzorossan bé kerítve tartsa, mivel a' mi Ministériumunk azt hallotta, hogy az ott lévő Spanyol és Frantzia őrizetből, 5000 Frantziák, 6 linea hajókkal, és sok Fregátokkal nem régiben Lisbona felé ki eveztek, hogy egygy ott lévő Anglus kereskedő társaságot le tartóztassanak.

Elegyes Tudósítások.

Hágából Augustus 15 dikén. A' mi Respublikánkban a' Batáviai és Frantzia seregeknek nagyobb réſze mozgásban van. Zeelándiában, és a' Mósa vize felé ſzüntelen takarodik a' Katonaság. Helvoetsluysnál, Goree és Valchern ſzigeteknél 3 tábor állítódott fel. Mind ezeknek a' kéſzületeknek fő tzélja az, hogy az Anglusoknak ellenek áljanak, ha Nelson a' Hollandiai partokhoz közelítene; mások azonban azt hiſzik, hogy az Angliába való ki ſzállásra vagynak a' Frantziáktól intézve, kiknek mink segítő társaik lennénk. Nagyon ſzaporodik az Anglus hadi hajók ſzáma a' mi partjaink előtt. Dixon és Graves Admirálisok hajós serege ſzűntelen kereng azok körül. Scheveningen előtt 6 Anglus nagy hadi hajók feküſznek, és az ott lévő Telegráf mindég mozgásban van.

Hamburgból Augustus 17 dikén. A' Fő Kon-

zul Adjutánsa Polgár Duroc, gazdagon meg ajándékoztatván az Oroſz Csáſzártól, haza felé indúlt Pétersburgból.

Mélt Galánthai Gróf Eſzterházy Franciska kis Aſzſzonynak, az ő kedves Jegyesével Vá'sonkeöi Ifjabb Gróf Zichi Károllyal September 6-dikán hit által lett egyben köttetésének alkalmatosságára; a' Méltóságos Grófi Háznak egy különös hív tiſztelője által.

Ad nutum pro parte Tua ter Sponse beate!
Pro Te sors excidit, jubilus eja caue!
Unicus es, cujus pia tandem vota secundat
Unica tam multis, Sponsa petita Procis
Nec Sibi, quantumvis sit primô digna maritô,
Ullum alium, quam Te, poscit habere Virum,
Nam licet admirans stupeat Polus ipse procantes,
Maxime ait; reperi Te mihi dote parem
Ter felix Sponsus! ter felix Sponsa secundans!
Quos pietate pares, par quoque nectit amor;
Sint summi quamvis ità nexae Stirpis honores,
Augmentum capient, hôc mediante parî
Nam licet Heroes numerentur utrinque potentes,
Quos merito Stupuit solis utrumque latus,
Pace tamen Vestrâ pro Vestra dixero Laude,
Majorem His addet laus nova adaucta gradum.
Quando nempe Viros duplicî hâc ê Stirpe creandos
Dupliciter miros Stirps duplicata dabit
Atque ità quae duplicî, velut unâ ê carne sequetur
Lauros innumeras aucta propago feret;
De quo quis dubitet, stemma hoc qui noscit utrumque?
Fama patens vetat hoc velle negare decus,

Nec desunt plausus, Sacra haec cum gaudia pando
Jubilus illa Deus spectat, ovansque probat.
P. R. K. O. S. B.

Elöſzſzöri Híradás.

Mind azoknak, valakik a' Kerti Sáfrányt vagy nagyobb vagy kissebb mértékben termeſztik, 's annak megſzedett virágát ſzándékoznak eladni, adjuk ezennel tudtokra, hogy: mivel már azt nagyobb réſzént megſzedték és sokaknak jól esne, ha megſzedett virágát, valamelly hozzájok közel eső helyen adhatnák bé, és nem kellene meſzſze földre vitetni, azt a' rendelést tettük, akarván azokon könnyebbíteni, kik azt Magyar Orſzágon is termeſztik, hogy a' Pesten, Györben, Mosonyban és Posonyban lévő Kereskedő Házainknál, az arra a' végre rendeltetett embereink a' Sáfrányt, akár több; akár kevesebb légyen az bé fogják venni, és azonnal kéſz pénzül ki fogják az árát fizetni. Bétsben September 5-dikén 1801.

Fellner és Kereskedő társai.

Egy hazánkfia, ki magát a' Seb Orvosi tudomány mellett, a' belső Orvosi tudományban is, a' Bába mesterségben, a' barmok orvoslásában négy eſztendők alatt tökéllete-ítette, és a' Seborvosi tudományban már Diplomát is nyert, kívánna a' hazába bizonyos hivatalra alkalmaztatni. Ha azért valamely T. N. Vármegye vagy Város, kívánná az említett Seborvost maga ſzolgálatjába fel venni, ez eránt jelentést állunk tenni méltóztasson.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 21.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 11-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Magyar Ország.

Cseklész (Posony Várm.) Sept. 7-dikén. — Ki indulván Bétsből tegnapelotti dél után egész a' harmadik postáig alig mertem ki nyitni szemeimet az irtóztató nagy por miatt, mellyet az erős szél hordott mindenfelé. Nagyon segítette ez képzeléseit azon forgószeleknek, mellyek uralkodnak Afrikának; 's a' világ egyéb részeinek homokos pusztáiban. A' szél tsendesedett estve felé, 's a' szem bátran gyönyörködhetett már a' szép ki-látásokban, mellyek kezdődnek Petronellán innen 's igen kiessé válnak Nemet Ó-vár, és Haimburg

között Dévén felleg vára felé. Petronellá-nál újra is nagy tiſzteletet öntött belém a' már ez előtt is általam meg visgált Carnuntum Római városnak még fenn-álló maradvánnya. Ha már, — ſgy gondolkodtam magamban, ennek a' roppant nagyságú városnak idővel semmivé kelletett lenni, gondolhatják e' némelly el türhetetlen kevélységű emberek hogy gazdagságok örökké tartandó léſzen? — Alkonyodáskor Posonyba értünk, onnan pedig, a' fáradt posta-lovakkal, ide vergődtünk tízedfél óra tájban. Megſzállottunk a' Mélt. Gróf Eſzterházy Ferentz Mosony Vármegyei Fő Ispány igen ſzép ki látású kastélyában, melly már akkor rakva vólt Hazánk Fő Fő Méltóságaival. Másnap mindnyájan a' gazdagabb ruhákba öltöztünk, övessen és kalpagosan. A' Dámák pedig még kellemetesebbekké tették magokat a' drága Magyar köntösök, gyémánt köves és gyöngyös ékeségeik által. Illy fényes Nézők között ment véghez dél tájban az esketés czeremónia, melly által a' Mélt Gróf Eſzterházy Ferentz sok tökélletességekkel fel ruházott idősebb Leánya Francisca, a' vólt Orſzág Bíraja Gróf Zichy Károly Ő Excja második ſzülött fiának, Gróf Zichy Károly Cs. K. Kamarás Úrnak leve Hitves Társa. A' nagy bővséggel, és pompával adott ebéd után vólt a' mezei múlattság a' kastély tövében való kertben, melly különös ditsősségére válik a' Mélt. Grófnak; 's valóban meg érdemli a' böv elöadást. — Egy ſzép kerek pázsit közepében vólt a' földbe 'ásva egy igen magos ſzálfa, mellynek tetején sokféle ajándékok függöttek, annak meg jutalmazására, a' ki a' fa tetejéig málzni (kúſzni)

méréſzlene. A' pázsit környékén hét nagy fa-sátorok állottak; rakva ſzűrökkel, ködmönökkel kankókkal, tsizmákkal, 's egyébb paraſzti köntösökkel; azután tükrökkel, pipákkal késekkel, 's a' t. és mindenféle mézes kalátsokkal. Két állás rakva vólt temérdek sok sült petsenyével, kolbáſzſzal, kaláttsal, és zsemlyével; két más álláson pedig egy nagy hordó bor és ser vólt tréfáson fel ékesítve. A' Mélt. Grófnak harminz öt ezernél ſzámosabb jobbágyai közzűl, ki vóltak válogatva a' leg jobb tántzos legények, leányok, és menyetskék, kik a' helységek bíráival jöttek ide Nyitra Vármegye ſzéleiről, és Posony Vármegyének ide nem meſzſze eső helységeiből. Ide hozatta a' M. Gróf a' híres Somorjai Mu'sikus Czigányokat, úgy ſzinte a' Magyar-Bélieket is, kik mind öſzſze 18 an vóltak, kis és nagy hegedükkel, ſzimbalmokkal, klárinettel és vadáſz kürtökkel. Vóltak két próbált dudások is. Minekutánna a' Méltóságok le-telepedtek vólna a' partos pázsitra a' meg-hítt igen sok tántzos jobbágy férjfiak és fejér ſzemélyek párosón, ünnepi ruhájokban, a' Méltóságok eleibe jöttek mu'sika ſzók között, 's mindnyájan tántzra kerekedtek, három különös ſuportokban, mellyek közzül az egygyiknél Magyar, a' másiknál Német, a' harmadiknál pedig Tót tántzot tántzoltak. Leg többen vóltak, kik magyarúl tántzoltak, 's valóban igen derekason. Fél óra múlva meg ſzűnt a' tántz, 's mindnyájan a' magos ſzál-fára függeſztették ſzemeiket, ha valyon találkozik é valaki; a' ki fel-tudna egy kilentz ölnyi magosságú fára mászni, mellynek alja vastagabb nem vólt egy ember derekánál, feljebb

pedig vékonyabb és vékonyabb leve az a' máſzónak nem kevés nehézségére. A' fa igen egyenes, és sima vólt, mind azért, hogy a' haja le vólt véve, 's az ágoknak sehol semmi leg kissebb nyoma se látſzott rajta; mind pedig, hogy ſzappannal erőssen meg vólt kenve. Egy Cseklészi Tót legény válalkozott ki a' sokaság közzül, ki mezít lábra vetkezett, 's kék nadrágát, 's az inge elejét, 's két újját ſzurokkal meg kente, hogy annál könnyebben meg ragadjon a' sima fán. Mikor a' fának közepéig máſzott, már nagyon kezdett fáradni; hogy pedig még feljebb kúſzott, a' karjai 's lábai is reſzketni kezdettek; 's közönségesen attól féltünk, hogy el-erőtlenedvén, olly nagy magosságról le-esik, 's lábát kezét öſzſze töri. De a' Tót Legény, ha mingyárt lassan máſzott is már vége felé, 's meg meg-nyugott egy kevéssé, ſzerentsésen el-érte a' fa végét, 's az ott talált erſzényt huſzon öt forinttal, úgy ſzinte a' négy röf ſzép veres poſztót is az új kalappal egygyütt magával le hozta. Tsak hamar más nadrágot, 's sarkantyús tsizmát húzott, 's a' Magyar tántzokat derekasan meg rakta. Ez után ſzabadon ereſztödött a' nép a' petsenyékre, és a' bor 's ser italokra. Jól lakván, ki ki a' meg-hítt jobbágy férfiak 's aſzſzonyok közzül a' fa-sátorokhoz ment, 's a' melly három tzédulát húzott, mind egygyikkel nyervén valamit, elő mutatta tzéduláinak ſzámait, a' mellyekre tehát azt a' ſzűrt, tsizmát, pipát, tűkröt 's a' t. adták ki neki a' sátorból, melly az általa ki-húzott ſzámmal vólt meg-jegyezve. A' nép közönségesen nagy örömét mutatta a' Nézőknek belső meg-indúlásokra. Megént tehát

tántzolni kezdett, és már most sokkal több jelei köztt az örvendezésnek. A' tántz majd egéſz éjfélig tartott, minden káros pajkoskodás vagy ízetlenkedés nélkül, mellyet a' fő 's alsó Tiſztek és Bírák ſzelíd, 's mérséklett fenyítékeinek is lehet tulajdonítani. Ennél vígabb múlattságot, melly a' paraſztság kedvéért adatott, soha még nem láttam. Valóban meg is érdemlik ezek a' derék ember-társaink 's hazánkfiai az illyen, 's ehez hasonló velek való nemes bánást.

Zemlinből Augustus 31-dikén. Még Augustus elején pártot ütöttek vólt a' Jantsárok a' Belgrádi Basa ellen. Melly pártoskodásra az adott alkalmatosságot, hogy a' Pásván Oglu ellen való leg utólsó tsatában, nem birván a' Jantsárok Ogluval, a' Szerviai katonák mentek segíttségekre, kik is a' pártos Basát Viddinbe viſzſza vervén, sok prédát kaptak tölle. A' Jantsárok azt akarták hogy a' nyereség velek is közös légyen, de a' Szerviaiak erre reá nem álván, annyira magokra haragították amazokat, hogy ha a' Belgrádi Basa fia éſzre vévén a' Jantsárok gonoſz ſzándékat, a' Szerviaiakat a' tsata rendből hirtelen viſzſza nem vonta vólna, kardra költ vólna a' dolog. Fülébe menvén a' Belgrádi Basának ez a' dolog mindjárt parantsolatot adott ki, hogy ennek a' zenebonának indítói hívataljokból le tétessenek, sött hatot közzülök áristomba is tétetett. Ezen meg boſzſzankodván a' Jantsárok, rajta mentek a' Basán, a' felsö Várba bé ſzorították; és a' gyakori tsatázások által az egéſz Belgrádot annyira megrettentették, hogy sok lakosok és kereskedők el ſzaladtak onnét. Már Augustus 20-dikán annyira

ment vólt a' dolog, hogy a' Basa fia 1500 emberrel ment ellenek az attya ki ſzabadítására; de meg halván hogy a' Jantsárok minden nap ſzaporodnak, ismét viſzſza vonta magát Semendriához, hogy több segitö sereget vegyen maga mellé. Augustus 22-dikén Diván Effendit, és egynéhány Basákat fel kontzoltak, és kitsibe múlt, hogy magát a' Belgrádi Basát is meg nem ölték. Már most miólta meg hallották, hogy Ruméliából 40,000 ember jön a' Basa segíttségére, ismét el tsendesedtek; és az ólta, az el ſzaladt Belgrádi lakosokat és kereskedöket kezdik viſzſza hívogatni, azt ígérvén nékiek, hogy ha viſzſza jönek, semmi bántódások nem leſzſz. Mi leſzſz ezen zenebonának további ki menetele, az idö meg mutatja.— Szabátsban, és az egéſz Bosniában hasonló zürzavarok ütötték ki magokat, mellyeknek hasonlóképpen a' Jantsárok vóltak indítói, kik a' fö hatalmot minden módon magokévá akarják tenni.

Bártfáról Augustus 25 dikén. A' meg hólt Generális Suwarow fia, Hertzeg Italiskoy, egy más Oroſz Hertzeggel, rövíd idö múlva ide váratik, az itt lévö igen híres savanyú vízre.

Német Orſzág.

Monachiumból September 2-dikán. A' Válaſztó Fejedelem illyen értelmü rendelést tétetett a' napokban közönségessé: hogy ennek utánna a' Válaſztó Fejedelem birtokaiba, nem tsak a' R. Katholika Valláson lévök, hanem más hit sorsosai is meg telepedhetnek. Melly rendelésre ezek indították leg inkább a' Fejedelmet, mivel sem a' maga birtokai, sem a' Birodalom Constitutiójában fundamentomát ahnak nem látja, hogy más val-

lásbelieket ki rekeſzſzen jóſzágaiból; továbbá, hogy ez által kéttség kivül mindenféle mesterségek nagyot gyarapodnak, a' midőn az egymás között való vetélkedés mind inkább inkább nevekedik; utóljára, mivel más Státusok is, mellyek már a' pallérozottságban jó előre mentek, senkit Vallásáért a' magok kebelekből ki nem rekeſztenek, ha egyſzer jó és haſznos hazafi. Szükségesnek tartja azért a' Fejedelem, ezen közönséges jóra tzélozó rendelését alatta valóinak tudtokra adni, meg lévén a' felől győződve, hogy minden más hiten lévő embereket, kik ennekutánna közöttök meg fognak telepedni azzal a' tiſztelettel és ſzeretettel fogadnak, mellyet minden Vallás parantsol a' maga követőinek. A' Tiſztviselőket is közönségesen arra inti, hogy ebben a' tekintetben is magokat a' Fejedelem ezen rendeléséhez tartsák. Egyébb eránt pedig, roſzra magyarázná valaki a' Fejedelem ezen tzélját, ha azt abból a' ſzem pontból nézné mintha ez által, alatta valói vallásának mostani állapotját akarná meg bántani, melly is hogy valaha meg háborítódjon, soha meg nem engedi.

Regensburgból Augustus 30-dikán. Frantzia Àgens P. Bacher, az Anglusok ſzámára, Német Orſzágban tett katona ſzedés eránt, ezt a' jelentést tette a' Birodalmi gyülés előtt: hogy Heubach-ban, Löwenstein Hzg dob ſzó alatt ſzedetett Katonákat az Ànglusok réſzére, a' kiknél mind ez ideig bizonyos ſzámú katonái vagynak a' Hzgnek ſzolgálatban, melly tselekedete, nyilvánságoson meg sérti a' Lünevilli békesség kötésnek első tzikkejét. Ezen jelentésre egyſzeribe azt vé-

gezte a' Birodalmi gyűlés, hogy ez a' dolog jelentődjön bé Csa zar Ő Felségénél, hogy ez eránt további rendelést parantsolni méltóztasson.

Berlinből Augustus 25 dikén. Már ſzinte indúló félben volt Polgár Duroc, a' Fő Konzul Adjutánsa, mikor Kurír érkezett hozzá Pétersburgba Párisból az eránt, hogy tovább is maradjon Pétersburgban.

Olaſz Orſzág.

Civita Vechiából Augustus 10-dikén. Július 31 dikén, a' Portó Ferrájói Anglus őrizet ki ſzállott éjtzaka Piombinónál a' ſzárazra, és meg támadván az ott volt Frantzia és Lengyel Katonákat, kiket Elba ſzigetébe akartak onnan által ſzállítani, azokat ſzéllyel verte, 's némellyek közzülök Livornóba vették magokat. Az Anglus hajók, Portó Longonét, és az egéſz Elba ſzigetét bé kerítve tartják, a' honnan a' Porto Ferrájó előtt fekvő Frantzia sereg nagyon ſzűkibe van az eleségnek. — Egynéhány naptól fogva, három Afrikai rabló hajók járkálnak fel 's alá a' Pápa birtokainak partjai körül, mellyek már négy halász hajókat fogtak el a' halászokkal egygyütt.

Florentziából Augustus 24 dikén. Augustus 19-dikén ment itt kereſztül a' Pápának egy Kurírja Páris felé, vivén magával a' Cárdinális Consalvi által, kötött, és már meg erőssített egyességet. — A' Toskánai városok Küldötjei között, a' Zsidók Követjei is Audientzián voltak az új Királynál, és kegyelmesen fogadtatván Ő Felségétől, azt a' vígaſztaló bíztatást vették, hogy a' Király különös kegyelmébe fogja őket venni. — Gróf Ventúra első Minister, 100,000 Tallért kért

költsön a' Király nevében, a' Florentziai nemességtől.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 27-dikén. Káirónak; és vele egygyütt talám egéſz Egyiptomnak dolga el dült már valahára. Igen kevés, vagy egy tsep reménység sints többé Alexándria meg ſzabadítása eránt is, mivel Gantheaume Admirális ſzerentsétlen vólt a' maga követtségében. A' Kapitulás pontjai, mellyek alatt fel adta Generalis Belliárd Káirót elég tiſztességesek; mivel Katonáink fegyverestől, és hadi kéſzületeikkel egygyütt jonek haza, és mihelyt meg érkeznek, azonnal hadi ſzolgálatot ismét tehetnek. — Két Anglus rabló hajók, Kádixhoz nem meſzſze, fegyveres katonákat raktak ki a' ſzárazra, kik két falut mereven ki puſztítottak és sok prédát vittek el magokkal. Brest körül ugyan azt akarták két Anglus fregátok tselekedni, de a' partokon lévő battériák, és 1500 főből álló Frantzia katonaság, meg gátolták őket fel tett ſzándékokban. — Konstántin Nagy Hertzeg, a' Fő Konzul Adjutánsa, Polgár Duroc kedvéért, a' maga ſzép vasas regementjét tsata rend formában, parádéra ki állíttatta. — A' Fő Konzul, Augustus 13 dikán lépett a' Bavériai választó Fejedelemmel ollyan egygyességre, melly ſzerént a' Frantzia Kórmányſzék, a' Fejedelem mostani birtokaiért jót áll, e' mellett mind azoknak ki pótolását meg ígéri, mellyeket a' Rajna bal partján el veſztett. — Még sem ſzüntek meg a' Fő Konzul élete ellen való öſzve esküvések. A' minapába 13 illy gonoſztévőket fogtak el, kik hazájokba viſzſza tért emigránsok vóltak;

ezek közt vólt az a' Mameluk is, kit maga hozott Bonapárte Égyiptomból.

Helvétzia mappáján kivül, sok más Orſzágoknak mappájit vétette a' Frantzia Kórmányſzék munkába, mellyeken a' leg híresebb emberek dolgoznak. Nevezetesen magának Frantzia Orſzágnak kéſzíttet egy nagy mappáját, mellybe fel leſznek téve azok a' négy Rajnai új Departamentomok, mellyek a' közelebbi békesség-kötéskor ahoz járúltak; 's ennek két eſztendő alatt kell el kéſzülni. Továbbá az Etsch és Adda vizei között fekvő tartományok, Pedemontzium, és Bavária mappájinak ki dolgozására is ki vagynak már nevezve a' leg alkalmatosabb emberek. Az Etsch és Adda fojó vizei között lévő tartományok mappájinak el kéſzítésére másfél eſztendő van ki ſzabva.

Batávia.

Brüsselből Augustus 25-dikén. Az Augustus 17-dikén és 18-dikán hozzánk hallatott kemény ágyúzás onnan vólt, hogy egy oſztály hajós sereg ki akart Boulognéból Dünkirchenhez evezni, külömbbféle hadi kéſzületekkel, mellyet meg sejdítvén az Anglusok, hirtelen el állották az útat, és kéntelen vólt a' hajós sereg elébbeni helyére viſzſza venni magát. Élni akarván ezzel az alkalmatossággal a' Dünkirchen elött állott hajós sereg ki ment, hogy Boulognéhez evezzen, de e' sem érhette el fel tett tzélját, hanem a' Calaisi kikötöhelybe vette magát, mellyet már most ſzorosan bé kerítve tartanak az Anglusok.

Brüsselből Augustus 26 dikán. Az Anglusok nagy hadi erövel járkálnak fel 's ala, a' Mósa

vize fokánál. Generális Moreaut ide várják Párisból, ki is, a' mint a' híre van, a' Hollandiai sereget fogja vezérelni Anglia ellen. — A' Dünkircheni kikötöhelly, hol 66 lapos hajók feküſznek, bé van erős vas lántzokkal kerítve

Brüsselből Augustus 28 dikán. Éppen most haljuk, hogy Nelson harmadſzor is meg jelent Boulogne előtt. Már hallottunk is rettenetes ágyúzást a' tengerről. Az ide való őrizetnek egy réſze a' tenger partokhoz rendelődött; és más Belgiumi Városokban tartózkodó Katonasághoz is hasonló parantsolat ment. — Boulognétól hat órányira ki ſzállottak az Anglusok éjtzaka, és el égettek 600 hordó gyantát és ſzurkot.

Hágából Augustus 23 dikán. Mivel már úgy láttzik, hogy Ègyiptomot el veſztették a' Frantziák; az Anglusokkal köténdő békességnek kevesebb akadájai vagynak. — A' napokban Gorénál, egy Anglus hadi hajó katonákat rakott ki a' ſzárazra, hogy vegyenek húst a' katonaság ſzámára. Tizenkét Hollandus strázsa ellenek ſzegezte magát; de mivel amazok erőssebbek vóltak, nem tsak hogy elegedendő húst ſzereztek magoknak, hanem még a' 12 strázsát is fel rakták hajójokra, és el vitték magokkal.

Anglia.

Londonból Augustus 22 dikén. Az Udvari Újság Kairó kapitulálásának e' következendő pontjait hirdettette ki közelebb: A' Frantzia seregek takarodjanak ki Kairóból, a' Boulac-i és Gizehi erősségből, egy ſzóval Ègyiptomnak minden réſzéből melly még eddig birtokokban van. — Menjenek a' Nilus bal partján fegyverestül, búto-

rostól, és minden hadi eſzközeikkel egygyütt, Rosettébe, hol hajókra ültettetvén, által vitetnek az egygyesült hatalmosságok költségén, a' Frantzia Orſzági kikötöhellyekbe. — Még pedig ezen békességes alku pontjainak meg erössittetése után, 12 nappal mindjárt útnak indúljanak Rosette felé; mind ide, mind pedig egéſz Frantzia Orſzágig való útjokban, ki fog ſzámokra járni a' ſzükséges eleség. — Az egygyesült Anglus és Török hatalmasságok Tiſztjei fognak ſzállító hajókat rendelni, mellyek között leg alább 4, a' lovak és ſzekerek ſzámára leſz el kéſzítve. — Egéſz Frantzia Orſzágig, az egygyesült hatalmasságok bizonyos ſzámú hajói fognak vélek kiséröbe el menni. Az útban, nem leſzſz ſzabad egygyik félnek is a' másik eránt, ellenséges indúlattal viseltetni. — Nem leſz ſzabad a' hajóknak semmi féle kikötöhellybe bé térni, ha tsak valami el kerülhetetlen ſzükség nem kénſzeríti öket. Frantzia Oſztályos Generális Belliárd, tartozik a' Frantzia Kórmányſzék nevében jót állani, hogy a' ſzállító hajókat, le nem tartóztatják a' Frantzia kikötöhelyekben, és hogy ott a' kiséró Katonaságnak meg fog engedödni, hogy magának viſzſza jövöre eleséget ſzerezzen. — A' tudósok, a' mester emberek, és a' Frantzia seregnél akármi hivatalt viselt emberek, éppen úgy nézettetnek mint a' Katonák. A' tudósoknak el lehet magokkal vinni minden irásaikat. — Minden Égyiptomi lakosoknak, akármitsoda nemzetből valók legyenek, ha el akarnak a' Frantziákkal menni, tökélletes ſzabadság adódik az el menetelre, még pedig úgy, hogy elmenetelek után, hozzá tartozóiknak semmi bántódások

nem leſzſz, sem jóſzágaik nem confiskáltatnak. — Nem fog egy Égyiptomi lakos is, ki a' Frantziákkal el akar menni, akármitsoda Vallású legyen, sem maga ſzeméllyében, sem jóſzágában egy újjal is bántatni, azért a' Frantziákkal való ſzoros egygyetértésért, mellybe talám azokkal lehetett, míg Égyiptomban múlattak. — A' betegek, kiket hajóra nem lehet ültetni, Ispotályban maradnak, hol Frantzia Orvosok viseljenek reájok gondot, míg meg gyógyúlnak. — Az Ispotályra való költséget, az egygyesült hatalmosságok fogják tenni, de úgy, hogy a' Frantzia Kórmányſzék azután viſzſza fizesse. — Minekutánna az említett városokat és erősségeket oda hagyják a' Frantziák, Kommiſzáriusok neveztetődnek ki, kik az ágyúkat, magazinumokat, írásokat, és más efféléket, mellyeket t. i tartoznak a' Frantziák az egygyesült hatalmasságoknak oda hagyni, által vegyék. — Az egygyesült hatalmasságok egy hajót rendelnek ki, melly egy Frantzia Katona Tiſztet egy Kommiſzáriussal egygyütt, hirtelen vigyen által Toulonba, hogy azok, ezt a' békességes alkut közöljék a' Frantzia Kórmányſzékkel. — Mihelyt ez a' békességes alku meg erőssítődik, minden Kairóban lévő Anglus és Török fogjok adódjanak viſzſza. Az egygyesült hatalmasságok is, azonnal ſzabadon botsátanak, minden ő nállok lévő Frantzia hadi fogjokat. — Ezt a' békességes alkut, vigye el egy Frantzia Tiſzt Alexándriába Menounak, hogy e' mellé, mind maga, mind a' vele lévő katonaság, ha tettzik áljon mellé; még pedig ennek vétele után, két nappal tartozik ſzándékát tudtára adni,

az Alexándria előtt álló Ànglus Generálisnak. — Ki mondhatatlan örömöt okozott nállunk a' Kairó meg vételének híre; de kivált a' Ministerek válláról, nem kitsiny tereh esett le; mivel sok nyughatatlanságot okozott nékiek az Égyiptom jövendő állapotjáról való gondolkodás.

Londonból Augustus 23-dikán. Lord Nelson meg erössítvén hadi erejét, ismét ki evezett Boulogne felé, hogy meg zarvarja az ott fekvő veſzedelmes Frantzia hajós sereget. Ki indúlása előtt minden vele lévő hajóknak meg parantsolta, hogy dzsidákát, fejſzéket, hegyes dárdákat, és égő matériákat vigyenek magokkal, hogy ha az ellenség hajóit el nem vihetik is, — mivel azok mind egymáshoz, mind pedig hátúlról a' parthoz erős vas lántzokkal vagynak lántzolva, — leg alább fel gyújthassák. — Addington Minister, ollyan békességes plánumot terjeſztett a' Frantzia Kórmányſzék elébe, mellytől Anglia nem akar el állani. — Saumarez Admirálist, Adm. Poole fogja Kádixnál fel váltani. — A' tenger partok körül fekvő külömbbféle tartományokban, a' seregnek egy réſze, az aratásra ſzabadsággal haza botsátódott; mivel nem igen félnek már most, hogy olly nagy lévén Angliának a' tengeren való ereje, a' Frantziák egy könnyen meg támadják az Angliai partokat.

Londonból Augustus 24-dikén. Az Admirálitás egy Kurírt küldött Nelsonhoz Dóverbe, azzal a' parantsolattal, hogy a' tengerre evezzen ki. A' Kurír 23-dik Augustus éjtzakáján érkezett meg, és má nap 9 órakor útnak indúlt Nelson Eſzak felé. — Egy Dóverben Augustus 23-dikán

költ levél, azt írja, hogy a' Frantziák Boulogne előtt erőssen meg féſzkelték magokat; tizen egy battériák körül 17 ezer főből álló katona táborozik, kikhez veſzedelmes a' hajóknak közelíteni. Nem tsak Boulogne előtt pedig, hanem az egéſz napnyúgoti réſzén a' tenger partoknak, hasonló battériakat hányattak mindenütt, még pedig olyan mesterségesen, hogy tsak akkor veſzik azokat éſzre a' feléjek közelítő hajók, mikor már okádják ki reájok a' rettenetes tüzet.

Az a' híres fűſzfa, mellyet ama híres Anglus Poéta Pope maga kezével plántált Twickhámban, és a' melly alatt, mint hajdan Sokrates a' maga terepély Platanussa árnyékában sokat elmélkedett, ki ſzáradt. Lord Mendip, kinek jóſzágában vólt az említett fa, azt ki vágatván, apró darabotskákra fűréſzeltette, és mint valamelly erekjéket, el fogja küldözni annak a' nagy Poétának tiſztelőjihez.

Elegyes Levelek.

Pétersburgból Augustus 13-dikán. Moskau Városának lakosi, meg kérték a' Csáſzárt, hogy vigye el magával, a' maga meg koronáztatására az annyát is. Meg koronáztatván a' Csáſzár maga fogja a' Feleségét meg koronázni és e' ſzerént, egy Csáſzár és két Csáſzárnék koronáztatnak meg Moscauban egyſzerre, mellynek még az Oroſz historiákban példáját nem olvastuk. A' Gáthinai Csáſzári mulató hellyet, minden hozzá tartozó épületekkel és kertekkel együtt, az annyának ajándékozta I-sö Sándor Csáſzár, nagyon meg ſzaporítván egyſzersmind eſztendei jövedelmeit.

Konstántzinápolyból írják, hogy a' Kapitány Basa, egy arany tányéron küldötte el Kairó kúltsát a' Csáfzárnak. Ki mondhatatlan vólt ennek a' városnak viſzſza vételén való öröm Konstántzinápolyban, mellyet egéſzſz két nap hirdettek az ágyúk durrogásai. Tofanában ezer kost áldoztak fel ezen ſzerentsés történetért. Gazdag ajándékokat és nagy summa pénzt küldött a' Császár az egygyesült két seregnél lévő Tiſzteknek Égyiptomba. A' Konstántzinápolyban lévő Anglus Követnek pedig, Lord Elginnek, 60,000 piástert érő drágaságokat adott.

Másodszori Híradás.

Mind azoknak, valakik a' Kerti Sáfrányt vagy nagyobb vagy kissebb mértékben termeſztik, 's annak megſzedett virágát ſzándékoznak eladni, adjuk ezennel tudtokra, hogy: mivel már azt nagyobb réſzént megſzedték és sokaknak jól esne, ha megſzedett virágát, valamelly hozzájok közel eső hellyen adhatnák bé, és nem kellene meſzſze földre vitetni, azt a' rendelést tettük, akarván azokon könnyebbíteni, kik azt Magyar Orſzágon is termeſztik, hogy a' Pesten, Győrben, Mosonyban és Posonyban lévő Kereskedő Házainknál, az arra a' végre rendeltetett embereink a' Sáfrányt, akár több; akár kevesebb légyen az bé fogják venni, és azonnal kéſz pénzül ki fogják az árát fizetni. Bétsben September 5-dikén 1801.

Fellner és Kereskedő társai.

Egy árkus Tóldalékkal.

TÓLDALÉK

A' Magyar Hírmondónak, September' 11-dik napján 1801-dik Eſztendőben költ árkusához.

MAROSVÁSARHELYI GONDOLATOK,

az Erdélyi N. Magyar Társasághoz, midőn az Írót 1799-ben maga Tagjának meg-hívni méltóztatott. — Itt csak a' Töredék közöltetik a' Publicummal.

A' ti ſzavatokra Lelkem felhevüle,
És Vásárhely' kies halmára repüle,
Mellyről végig nézvén a' Scytha földeken, 1.)
A' hüs forrásokon, a' fenyves bértzeken,
E' Felséges Vídék úgy magához ragadt,
Hogy ſzük elmém éppen a' felhőkig dagadt;
Színültig tőlt édes Hazámnak képével,
Es a' Történetek' zajgó tengerével:
Sőt kijjebb tsapongván a' Népek' sorsára,
Hol örült, hol búsult, mint Világ' polgára. 2.)
Mi is emelhet fel egy halandót jobban,
Mint, ha az Emberség' tüzétől fellobban.
'S úgy nézvén e' Földet mint azon egy tanyát,
Es a' Terméſzetet mint egy közös Anyát,
Az Emberiségnek sorsán gondolkozik,
'S az Egek' tiſztébe belé avatkozik? —

Z

1.) Székelyek. 2.) Cosmopolita.

Òh emberi ſzívnek állhatatlan vólta!
(Így ſzóllék magamban) óh már a' miólta
E' földön értelmes porképek mozganak,
Mennyi változások, hány scénák vóltanak!
Hányſzor mutatta meg az emberek' ſzíve
Hogy ő a' jóltévő Mennyeiek míve:
De miatta hányſzor kellett e' Világnak
Piattzává lenni minden gonoſzságnak.
Ha egy Ember támadt, a' ki áldást ontott
Embertársaira: ezer vólt ki rontott.
Ha sok ſzázad alatt egy Nép arra hága
Hogy már Mennyorſzággá lett az ő orſzága:
Egy nap a' hódító véget vetett néki,
'S ma tsak bús puſztákra rogynak omladéki. —
Keletről fú a' ſzél . . az Éjſzín haboknak 3.)
Gözzei loholó ſzárnyáról tsorognak. . .
Arról jö, a' merről e' Dákok' földjére 4.)
A' Scythák' bajuſzos tábora bétére.
Mondd meg nékem, komoly fuvallat, látád é
Azt a' Volga' síkját, melly vólt az Árpádé?
Vannak é ott, kik még Mogorúl ſzóllanak? 5.)
Sohajtol . . . elsuhanſz . . . Értem: elmúltanak.
Elmúltak! bédültek abb' a' sirhalomba
Mellyhez közelítünk mi is minden nyomba. —
Tán nem is! Ki tudja? egyſzer megeshetik
Hogy a' Páris' helyét gonddal keresgetik
Trója' és Babilon' jövő Tudóssai;
'S Phocákkal pezsegnek London' tört tornyai?

3.) Éjſzíu Tenger, Pontus Euxinus, mind ſzínére, mind nemére nézve. 4.) Dacusok. 5.) Volga, (vagy Atil, Atel, Etel) és Jaik (II. Katalin és Pugatsew' idejétől fogva Ural) vize körül laknak a' régi Mogorok, Magyarok.

Hátha még ez a' Vár, mellyen andalgok most,
Vagy ledűl, vagy öríz meſzſze földi lakost,
Vagy nagy Birodalom' fényétől súgároz,
Vagy benne két-három medvefi kopároz?
Tsuda gondolatok, kétséges jövendők;
Változó Orſzágok, emberek, eſztendők!!
Múzsák! kik e' Várnak allyát megültétek,
Elbugygyantt elmémet, kérlek, segítsétek;
Mondjátok meg nékem, mi az oka annak
Hogy itt ſzabad népek, ott rabſzolgák vannak?
Itt puſzta a' vidék, ott terem 's mosolyog;
Itt éles az elme, ott ködbe tébolyog;
Itt kastélyok állnak 's gályák a' partokon,
Ott hóltt tsendesség ül az omladékokon? —
Gyarló Tudatlanság! Zablátlan indúlat!
Két Daemon, melly minden ſzépet jól feldúlat;
Melly a' kegyetlennek botot ád kezébe,
'S gyáva félelmet önt a' gyengék' ſzívébe;
Melly a' babonának felhozván fellegét
Elzárja a' Napnak fényit és melegét,
'S hideg homállyában olly tsudákat téſzen,
Mellyek az Èſz-tsirát elfojtják egéſzen.
Tsak a' tudatlan fő, tsak a' zablátlan ſzív,
A' mi téged, Ember, magad' kárára hív.
A' hol a' ſzív feslett, a' fő meg-agyatlan:
Ott az emberi sors megsírathatatlan. —
Múzsák! most olly Hellyen, gondolkodom, a' melly
A' Világ' abroſzán a' legrendesebb Helly:
Melly a' tsínos Nyúgot 's a' durva Kelet köztt,
A' hatalmas Èſzak 's az erőtlen Dél köztt

Középpontba lévén, tiſztán kimutatja
Millyen még az ember 's földünk' ábrázatja. —
Itt van a' legvégső oltára Pallásnak,
Az emberiségnek, a' tsínosodásnak:
Ezen túl keletre nevet a' ſzép Moldva,
De a' termés-elme nints mással megtóldva; 6.)
Tovább, túl az Éjſzín tengernek habjain,
Vad Tatár lovagol gazos parlagjain;
Túl a' zömök Kálmuk hordja sátorfáit;
Túl a' Mongol járja salétrom-puſztájit;
Azon túl lakoznak a' Mándsuk' fijai,
A' tarka tigrisek, 's a' Hajnal' lovai. — 7.)
Ezek mind okosok, emberek, — de vadak,
Kiknek, Öseink-ként, fő tzéljok a' hadak,
Kikben a' hódítás nemtelen ſzerelme
Elfojtja, a' mit hoz a' jó föld, ſzép elme,
És ki az, ki végig nézvén e' puſztákat,
E', Világunk' felét ellepő hordákat, 8.)
Ne borzadna, vagy is ne sírna ezekre
A' még ſzerentsétlen félig-emberekre? —
Fordúlj azért, Elmém, bóldogabb táj felé, 9.)
Hol már a' népeket az Èſz felnevelé:
Szemléld végig Erdélyt és Magyar-orſzágot,
Hol érzeni kezdik már a' napvilágot;
Járd el Germania' hajdani bakonnyát,
És tsudáld most benne a' muzsáknak honnyát;

6.) Termés-arany, termés kő: termés-elme. 7.) A' Mandsuk' földén vadáſzſza a' tigriseket a' Mandschu nemzetből való Chínai Csáſzár: leg-végső föld az N. keleten. 8. Horda a' bordozóskodó (nomadizáló) népeknek egy falkája. 9.) Napnyúgot felé.

Lépj a' Frantziának kimivelt kertjébe;
'S a' Potosi kintsek' büſzke örvényjébe, 10)
Hol a' másik Tenger kékellő kárpitja
A' le-nyugvó Napnak ágyát ki- 's bé nyitja.
Nem kezd é ſzívedbe édes öröm ſzállni,
Látván hogy az ember emberré kezd válni? —
Nézd a' munkás Éſzak mint nyüzsög és zsibong,
'S dolgos méh módjára keskeny kassába dong;
Az Éſzak a' köpü, a' Világ az a' rét,
Mellyben a' kintseket kurkáſzſza ſzerteſzét,
Söt ſzámos rajt 11.) botsát a' meſzſzi határra,
A' Bengala' 's Boſzton' virágzó partjára. —
De túl a' ſzelíd Dél áldott határain,
Nézd a' barna népet forró homokjain;
Vagy hever 's éhezik a' Paraditsomba,
Vagy kóldúl, vagy öl, lop, 's prédál alattomba.
Rongyos birtokossi ők a' gyémántoknak,
Mord 's paraſzt kertéſzſzi a' fűſzerſzámoknak.
Te vagy hát, óh Maros' jámbor Magyar Vára,
Hol öſzvefut a' jó' 's a' gonoſz határa:
Te vagy a' Pont, mellynél a' vadság eltűnik,
Te vagy, hol az ember érezni megſzűnik.
Vígyázz! mert közel van a' homálynak partja,
Elnyél, ha az Éſznek fénye meg nem tartja,
A' kinek díſzére építtsél Templomot,
És a' Vakság ellen hányj több több ostromot.

10.) A' Potosi, átaljába Pérui, kintsekct Spanyol Orſzág nyeli el; mikor az Ánglusok az Ezüst-flottát el nem tsíperítik. 11.) Coloniákat.

Tele olly Lelkekkel termékeny kebeled, 12.)
Kikben meg-megannyi Mentorid' tiſzteled,
Kiket a' Nemzetnek és a' két Hazának
A' bíztató Egek gyámolúl adának.
Rajta, Nemes Lelkek! álljunk ki a' gátra,
Már Európában tsak mi vagyunk hátra.
Hívnak magok után a' többi Nemzetek:
„Mit késtek? termékeny bennetek az elme,
„Forr ſzívetekben a' ditsőség' ſzerelme:
„Vitéz lángotokat jobbra fordítsátok,
„'S a' békesség' édes haſznát munkáljátok.
„A' durvaság ellen közös kötést fonjunk,
„'S Atlástól Pontusig örök sántzot vonjunk.—"
Mégyünk, nagy Nemzetek! Ímé Dáciának
Túlsó határin is már megindúlának;
Törjük az akadályt, mellytől nem mehetünk,
'S mind az Emberiség' kertébe sietünk.
Vajha Moldvának is kies parlagjai,
A' meddig terjednek a' Pontus habjai,
Magyar koronánknak óltalmába menne,
'S a' csangó Magyar is 13) polgártársunk lennę!!!

A' NAP' INNEPE.

Idvez légy áldás' forrása,
Világosság' tengere,
Munkás halandók lámpása,
Életünk' rugó-ere!

12. A' Királyi Tábla, a' R. Catholicum és Reformatum Gymnasiumok, és a' Magyar Tudós Társaság.

13.) A' Moldvában lakó törzsökös Magyarok így nevezik magokat: ezekhez járúlnak még az újabb időkben egyſzer máſzſzor ki-vándorlott Magyar és Székely famíliák; a' Bessarabiában, Krimeában és Uj Serviában lakó régibb és újjabb Magyarok.

Te mutatod meg minékünk
Mi fejér, mi fekete;
Te általad bús vidékünk
Öröm-kertté tétete.

Halmainkat, völgyeinket
Víg színbe öltözteted,
És sorvadó beteginket
Erőddel éleſztgeted.

Süss Atyáink Templomába
Süss ſzent súgáriddal bé,
'S a' setét Telet honnyába
Kergesd tölünk másfelé.

Im az Innep' Szűzetskéi
Elődbe ki ſzállanak,
'S jótéted' elsö zsengéi
Kaskáikba látſzanak.

Fogadd el az apróságot
Hozzánk-jöttöd' innepén,
Òh te, ki fényt 's gazdagságot
Hinteſz el Péru' gyepén. — "

Az Inkák így éneklének,
Így a' Nap' leányai,
Így a' Cusco' ſzenthelyének
Minden Béavattjai;

Midön hozzájok meg-téré
A' rokon Nap, 's fényivel
Hazájok' zöld Édenjére
Fényt és termést ſzóra el. — —

Hát mi hogy és mit ſzentellyünk
Néked, óh Keſzthelyi Nap!
Kitöl Éden leſz lakhelyünk,
Kitöl népünk fényre kap? —

Òh tiſzteld minden haboddal
Balatonnak Thétise!
Mert ki teſz jól tájékoddal?
FESTETITS vagy — Senki se.

AZ EMBER, — mint a' Poézisnek is legelsö Tárgya.

Òh me'ly örömben folytak el ekkorig
Zsengére nyíló napjaim! óh miként
Érzém hogy élni 's Tháliának
Rózsa nyakán enyelegni édes!

Víg borzadással jártam el a' Görög
Szépségek', és a' Római nagy Világ'
Pompás maradványit; 's ezeknek
Sírja felett az Olaſz negédes

Kertjébe ſzedtem drága narantsokat;
A' Frantz mezöket láttam; az Albion'
Barlangiban 's a' Német Erdök'
Bértzeiben örömet találtam. 1.)

Ollykor hevítvén lelkemet is belöl
Új képzelések 's büſzke vetélkedés:
Lantot ragadtam, 's a' lapályos
Dácia' térmezején danolván

A' Földnek allyáról fel emelkedém;
A' felleg elnyelt, mennyei képzetim
Mint az habok fogtak, 's úſztam
Gondolatim' tsuda Tengerében. —

1.) Ezekbe a' terméſzeti változásokba a' két régi és négy mái Tudós Nemzeteknek Poésiát, 's annak belső Characterét akarta az Iró le.ábrázolni.

„Méréſz Halandó! lelkesedett iſzap!
(Így zenge hozzám egy levegői hang)
„Szentségtelen létedre nem félſz
„Angyali pitvarokat tapodni?
„*Ki vagy? miért vagy? hol lakol és kinek*
„*Szavára mozgaſz? 's végre mivé leſzel?*
„Míg ezt ki nem visgálod; addig
„Por vagy, az is leſzel.“ E' ſzavára
Mint lenge párák' éjjeli tsillaga, 2.)
A' tágas Éther' mennyezetén alól
Sebes bukással földre húllván
Tsak tsupa por hamú lett belőllem.

LILLÁHOZ. — Óda, ſzoros Jámbusokban.

Én ſzenvedek, 's pedig miattad,
Miólta ſzívem' el ragadtad,
Édes Kegyetlenem!
El el-halok, mihelyt te jutſz eſzembe;
'S így kell talám e' gyötrelembe
Örökre sínlenem.

Érted borong éltem' tavaſzſza,
Mert nints Nap a' melly el-fogyaſzſza
A' rám borúlt ködöt.
Sír tiſztelőd, ha kél, ha fekſzik,
Miólta azzal nem ditsekſzik,
Kiben gyönyörködött.

2.) Itt értetődik a' levegőbe a' párákból támadt futó tsillag (Stella cadens), melly elégvén, gyakran a' földre hamú-salakot ejt.

Sír tiſztelöd, kétségbe esvén,
Miólta tőled távol esvén
Reménye füstbe ſzállt;
Hóltt-álom űl zsibbadt ölébe,
'S gyakran ijeſztő képzetébe
Lilit, Lilit, kiált.

E' ſzóra karjaim ki-nyúlnak,
De tsak sovány homályba hullnak:
Nints Lilla, nints öröm!
Már nyugtom' éjjel sem találom,
Mert ott is ébren tart az álom,
'S fejem Lillán töröm. —

Òh melly keserves annak élni,
Kinek tovább nints mit reméllni,
És még is élni kell!
El az, de nintsen benne Lélek;
Az én tüdőm is, bátor élek,
Lelkeilenül lehell.

És tán Te, ſzép ſzememvilága!
Úgy élſz, hogy életed virága
Virít, míg én' halok:
Adná az Èg! Azon örűlnék,
Könnyemnek ezzel el-törülnék
Felét az Angyalok.

De tán, Lilin, te is kesergeſz,
Rabgerlitzém saskézbe hergeſz,
'S kéred segédemet:
Hijába már, Kintsem, hijába!
Tsak az Halál' jégsátorába
Találſz fel engemet.

A' Palatínusné' halálára, Epigramma.

A' néki-ſzépűltt Budára
Nádorispányunk' ſzámára
Egy Aloét hoztak vólt:
De alíg lett virágzása, *)
Mint az Aloék' ſzokása,
Ö is azonnal meg-hólt.

*) Az Aloé, egy fejedelmi virága a' fejedelmi kertek-nek: mihelyt el-virágzik és magzik, azonnal meghal.

N. Körös, d. Julii 1801.

A' mint ſzőke vize le foly a' Dunának,
Nagy Jajja hallatik az Isten Házának;
Mivel ismét meg-hólt egy *Néhémiássa*,
Egy *Mósese*, 's a' Nagy *Telekinek* Mássa.
Ki Ö Tölök már tsak abban külömbözött
Hogy még e' földön vólt, 's a' Halandók között.
Ama *Gróf*, Századunk Kereſztyén Títusa,
Kinek: *Szélid 's Jó Gróf* vólt fő Titulusa.
Kit a' földnek azért küldött alá az Ég,
Hogy meg testesülve élne a' kegyesség.
Kit az Orſzág betsült a' Király ſzeretett,
A' Haza ditsekſzik, hogy Tőle ſzöletett
A' Virtus' Barátja, a' Bünnek Félelme,
Dísze a' Fő-Rendnek, a' Népnek ſzerelme.
Kire Pallás bízta fiainak gondját,
Oltárit a' Vallás, Thémis Mérő-fontját.
Ki a' Tiſztségeknek ſzületéssel 's Nemmel
Nem nyert Méltóságit, meg nyerte Érdemmel.

'S ez az Udvariak' Nemes Ellensége,
Vólt az Udvar Híve és Gyönyörüsége,
Melly illendő bérül adá Érdeminek
Fényes Szerentséjét a' Nagy *Telekinek*
Ez a' Nagy 's Kegyes Gróf hala-meg; a' mai
'S jövendő Nagyoknak példája: *Rádai.*
Fojj hát ſzöke vize, fojj le a' Dunának
Hirdesd mindenfelé Jajját a' Hazának
Zúgd hogy bár a' Jókat mind el nem temetik,
De el jő sok idő mig Párja ſzületik
Élők! virágokat ſzedjetek marokkal
Sír-bóltját hintsétek bé líliomokkal,
'S bár haſztalan ſzórják a' háláló kezek,
De ártatlan Éltét példázolják ezek.
Isten Háza! a' Gyáſzt, mellyet most vetél le,
Vedd fel újra, 's földig vond bé magad véle.
Jajgasd Sorsod' mellyel e' Hír hallására
Lettél négy eſztendös Naómiból Mára,
'S E' Század kezdete olly bánatba ejtett,
Mellyet még vége is tán el nem felejtet.
Szent Kövek! mellyeket emelt az Égfelé,
'S véletek Udvarát ſzentelte Béthellé;
Ha Kegyességéről el halgatni fognak.
Kiáltsátok Ti a' jövő Századoknak.
Músák! könyvezzetek, sóhajts Magyar Pallás!
Ki pótolhatatlan Néktek e' kár-vallás
Thémis! izend meg az Égbe Astreának.
Küldjön Mást ſzékébe vólt Helytartójának.
Magyar! e' jó Magyar-ſzívet tedd példává.
'S hogy követhesd, ſzíved' ſzemeld kriptájává.
Haza! ha akarod hogy igaz Fiaid
Nőjjenek, Tűkörül tedd nékik *Rádaid'*

Özvegyek! és Àrvák! kiket ha találа,
Indúlatja ſzánó kemén könyvé vála;
E' ſzent költsönöket viſzſza fizessétek;
Szájjal nem engedi: ſzemmel ditſérjétek.
Szegények! kiknek úgy ſzórta jobb kezével
Jó tétit, hogy nem vólt a' balnak hírével,
'S ſzeme mihelyt ſzegényt látott: keze adott
Olly alkun, köſzönést hogy el nem fogadott,
Sóhajtsátok sírja mellett e' háláló
Szókat: *Itt nyugoſzik a' minket tápláló.*
Jobbágyi! kiknek vólt Atyátok 's Uratok,
Sírjatok, mert míg élt, addik nem sírtatok,
Èlte meg kéméllte végig ſzemeteket.
Halálára tartván minden könyveteket,
Jó ſzívek! emeljünk Pora gyáſz térségén,
A' Háládatosság önként gyült költségén
A' hív kötelesség parantsolatjára,
Itt hol öſzve megy a' két Élet határa;
Egy Oſzlopot, mellyet bé ne lepjen soha
A' feledékenység' 's az eſztendök moha
Jertek; jó indúlat ſzerſzámi, hív kezek!
Segíttsetek; én egy Talp követ le teſzek
Az *Érdemet*; többet rakjatok ti erre.
Jó *Emlékezet*! légy Èpítő Mestere
A' ſzdag *Virtusinak* termékeny Bányája
Sok állandó követ ſzolgáltat reája.
Az *Igazság*' és a' *Hazai Szeretet*
Magosra fel viſzik e' ſzép épületet
Az *Ember Szeretet* öſzve czémentezi,
A' *Hívség*, *Kegyesség* 's *Jóság* bé-fedezi.
Szelídség' 's *Nyájasság*' ſzív enyvező mázza
Bé vonja; de ſzépen körül tzirádázza

Ártatlan *Erköltse* sok drága kövekkel
Igazakkal és a' ſzívben termettekkel.
Olaj ág Koronát a' *Tiſztelet* felül
Békesség ſzeretö lelkéröl, teſz jelül.
Felette lebeg a' *Ditsösség*' Kárpitja
'S az igaz Hérókat mind ide ſzóllítja
A' *Halhatatlanság*' Ör-álló strá'sája,
Harsog körülte a' *Jó Hír* trombitája,
És, igazgatván egy háládatos kezet,
Ezt metſzi rá sírva a' *Jó Emlékezet*:
Egy Emberben Százat fed; a' hamar meg-hólt
De késön ſzületett Rádait; e' sír-bólt.

Kováts Jósef.
Ref. Prédikátor.

SERENISSIMO
REGIO HEREDITARIO PRINCIPI
ARCHIDUCI AUSTRIAE
ET
REGNI HUNGARIAE PALATINO
JOSEPHO
BUDAM
EX PROVINCIIS ITALICIS
REDEUNTI
MENSE AUGUSTO ANNI MDCCCI.
G. A. S.

Longa Mora est omnis Nobis, quae Gaudia differt.
Ovid. Epist. XVIII.

Venisti tándem PRINCEPS, Tutela Coronae
Hungaricae, Regni Gloria, Gentis Amor!
O quanta ad Superos dedimus suspiria! Quae Te
Vota per ancipites sunt comitata vias!

Nam cur dissimulem? Timui; discrimina multa
Anxia de Reditu Sollicitudo dabat.
Longa, grauisque Via est; Alpes, atque aspera Saxa,
Fluminaque, et Coelum, nauifragumque Mare;
Quoue magis moueor: vesana Canicula feruet;
Hei mihi! in Ausoniis ignea Stella plagis.
Nouimus, in mediis, ubi nulla pericula, Terris
Fortuitis Homines saepe perisse malis.
Nouimus, Icario Corpus languere sub Astro,
Et vena sensim deficiente mori.
Quid? si vel Mare sit, vel Terra infesta, vel Aether?
Iniiciatque Tibi Fors inimica Manus? —
Talia dum meditor, tacistisque exaestuo Curis,
Atque ea, quae non sunt, Mente pericla creo;
Venit Apollo, Tuus, PRINCEPS, Consultor, et Altor,
Pone tuum, dicens, Mercuriane Metum!
Ille, cui metuis, meus est; de Sanguine Divum;
Auxiliatores poscit habere Deos.
Illi, si nescis, Tellus famnlatur, et Aër;
Substernitque suas Ventus, et Unda minas.
Ibit, et Hadriacas lustrabit alacriter Oras,
Pannonios repetat sospes ut ide Lares. —
Sic erat, ut dixit, qui nouerat omnia, Vates.
Vidisti Italicos, Illyricosque Sinus;
Regna Liburnorum veterum, Fontemque Timaui;
Dalmatiam, et Veneto Maenia structa Mari;
Diuersos Lingua Populos, Terrasque natantes,
Teucrum Relliquias, Euganeasque Plagas.
Te veniente suos demisit Carnia Montes;
Dura Tibi facilem Saxa dedere viam.
Continuere suas spumantia Flumina Vires,
Caeruleis Athesis laetior ibat aquis.
Hippotades Boream rigidis constrinxit habenis;

Adria sponte Tuum venit ad obsequium.
Quodue mage optaui: Titan sua Tela retraxit,
Aestiferumque loco iussit abesse Canem. —
Ergo ades, et Patriae rebus Te redde secundis
PRINCEPS, Augustae certa Columna Domus;
Exultent Montes, Budensia Pergama plaudant,
Hunnigenae saluum Te rediisse sciant.
Te redeunte noui currant longo ordine Soles,
Assumatque suam Patria laeta Togam.
Dicantur grates ad Puluinaria Diuum.
Ardeat in sacris Spica Cilissa Focis.
Carmina Musarum fundat, Phoebique Sacerdos;
Carmina, quae nullo sunt moritura die.

Lantosdal.

A' Keſzthelyi Georgikont tárgyazó híradásra.

Honnyim! merre zajog tért Balaton tava
'S hol húllámit hegyek' ſzirtaihoz löki,
Èdesb álom-e? vagy várt öröm hajnalunk,
Már egyſzer tsak ugyan kezd pirosúlnia,
'S a' ſzentebb ragyogás-fénnye között hasad.—
Honnyim nem tünemény, úgy vagyon ez hiſzem
Tsillogtatja ama ſzent Koronát FERENTZ! —
Mint a' napnak arany bársonyi lepleje
A' bértzekre borúl, és jelesíti a'
Reggel kellemeit, tiſzta időt igér
A' gazdáknak; — ezüst bóltozatú eget;
Úgy ránk, tapsra Hazám! olly deli fényt lövell
Keſzthely, melly ſzanaſzéjt ſzórja zomántzait,
'S bóldogságot igér nyomdokainknak is. —
Munkásság lobogó ſzent tüze, Festetits,
Látom már is hevit sok Hazafit, 's Tzéres
Egygy mindég ragyogó zöld koſzorút kötöz
A' Hűség ligetes völgyeiben neked.

Rajts Péter.

A'

CSASZARI ÈS KIRÀLYI FELSÉG'.

ENGEDELMÉVEL.

Nro 22.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septemberhek) 15-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Béts.

Ő Felsége, hogy az egész Birodalom igazgatásának sokfelé szélesen ki terjedő ágai szorossabban egybe kötődjenek, és mintegy bizonyos pontban egymással egygyesíttessenek, egy, úgy nevezett Státus és Conferentiale Ministeriumot méltóztatott fel állítani, melly három nevezetes részekre osztódik fel, az első vigyáz a' külső, a második a' belső, a' harmadik pedig a' hadi dolgokra. Külső dolgokra ügyelő Ministerré méltóztatott Ő Felsége ki nevezni az eddig vólt Státus Cantzelláriust; belső dolgokra

ügyelő Ministerré Gróf Kollowráthot, hadi dolgokra ügyelő Ministerré pedig Károly Fő Hertzeget. Ehez u. m. a' hadi, és tengeri dolgok Departamentomához Cs. Birodalombéli és Presidiális Udvari Tanátsos Fasbender Úr rendeltetett Titkos Referendáriussá, a' kit egyszersmind valóságos Státus, és Conferentz-Tanátsossá is nevezni méltóztatott Felséges Urunk; a' Belső dolgokat folytató Departamentomban pedig, eddig vólt Státus Tanátsosok Iszdenczy, és Grohman, és Udvari Tanátsos, 's eddig vólt Státus Tanáts Cancelláriabéli Director Fechtig Urak neveztettek Státus és Conferentz Tanátsosokká. Ellenben az eddig fenn állott tsupa belső dolgokra ügyelő Státus Tanáts már most egészszen dissolváltatott.

Magyar Ország.

Péterváradról Augustus 24-dikén. Egynéhány esztendöktöl fogva felettébb meg szaporodtak a' mi vídékeinken, az úton álló tolvajok, kiket mind ez ideig lehetetlen vólt ki irtani, noha a' leg hathatósabb eszközök vétetödtek elö. Ö Felsége, közönséges kegyelmét hirdettetvén ki ezek eránt a' gonosz tévök eránt, ha honnyaikba viszsza térvén, magokat ennekutánna úgy viselik, mint hüséges jobbágyok; mindnyájan Lugosba mentek, és le rakván fegyvereiket a' Vármegye házánál, újonnan meg esküdtek a' Király és elöljárójik eránt való hüségre és engedelmességre.

Pestről September 1-sö napján. — Doktor Bene Ferentz Pesti Orvos, ki a' dühösködö himlö méregnek veszedelmei ellen

sok ezer tapaſztalások által meg próbált Oltalmazó vagy Tehén Himlőt ſzerentsés ki menetellel leg előſzſzör óltotta bé Pesten, és most minden tehetségével ezen haſznos találmánynak el terjeſztésén dolgozik; kevés napok múlva meg ígért Oktatását a' Hazának által fogja adni.

Német Orſzág.

Frankfurtból September 2-dikán. A' Berlini Udvar, két nevezetes írásban jelentette ki a' maga akaratját, a' Colóniai Érsekség és a' Münsteri Püspökség jövendő állapotjára nézve. Az elsőnek, mellyet Bétsbe küldött a' Ministériumhoz, értelme ez: Meg halván a' Colóniai Válaſztó Fejedelem, és egyſzersmind Münsteri Püspök, ez a' mindenektől ſzerettetett nagy Fejedelem: Ő Felsége a' Pruſzſzus Király, mind a' maga tulajdon javára mind pedig azoknak az egéſz Birodalomban lévő Státusoknak jövendő haſznára nézve, kik a' mostani zürzavaros környülállásokban réſzt veſznek, illendő dolognak tartja, hogy a' Colóniai Érsekség és a' Münsteri Püspökség bizonyos ideig üressen maradjanak. Erre való nézve Csáſzár Ő Felsége kérettetik, hogy a' nevezett hivatalokba, válaſztásra való hatalmat ne adjon.

A' másik írás pedig, mellyet Dohm nevezetű Pruſzſzus Tanátsos küldött el a' Münsteri Káptalanhoz, ezeket foglalja magában: A' Colóniai Válaſztó Fejedelem halála által, a' Münsteri Püspökség éppen abban a' ſzempillantásban maradott üressen, mellyben a' Birodalom, a' végre gyült öſzve Regensburgban, hogy arról tanátskozzon,

mi módon, és mennyibe kellessék a' Lünevilli békesség kötésnek 7-dik tzikkejét végre hajtani, mellynek ereje ſzerént azoknak a' Fejedelmeknek kárát, kik a' Rajna bal partján lévő jóſzágaikat el veſztették, a' Rajna jobb partján eső jóſzágok ſzekulárizáltatása által kell ki pótolni. A' dolgok mostani környülállásiból, terméſzettel foj az, hogy mind azoknak az Érsekségeknek és Püspökségeknek állapotja, mellyek ezekben a' bizonytalan időkben leſznek üressekké, egy darabig függőbe maradjon, mivel külömben, a' kárvallások ki pótolásának bajos el intézése még nehezebbé tétetődne, és a' meg rongált Német Orſzág tsendeségének viſzſza állítása, melly amattól függ, nagyon hátráltatódna. Ő Felsége a' (Pruſzſzus) Király ezen dolog felöl való vélekedését, már nyilvánságoson ki jelentette a' Birodalom Fejének, ki is a' baráttságos e ygyetértéstől, a' böltsességtől, és az egéſz Birodalom java felöl való gondoskodástól viseltetvén, egéſzſzen bizonyossá tette arról a' Királyt, hogy ezt a' dolgot éppen abból a' ſzem pontból fogja nézni, a' mellyből a' Király. Ugyan ezt reményli a' Király a' többi Státusoktól is, mellyek előtt már hazafiúi egyenes ſzívűséggel ki nyilatkoztatta a' maga vélekedését. Semmit sem kételkedik pedig benne, hogy a' Káptalan ezeket az indító okokat gondolóra fogja venni, melly bizodalomból nyilatkoztatja ki ezen kívánságát, hogy a' Püspök választást el fogja halaſztani, várván a' maga jövendő sorsát a' Birodalom békességétől.

Berlinből Augustus 29-dikén. A' Koppenhágai Kórmányſzék egy pénzt veretett az Anglusok-

kal vólt tsatázásnak emlékezetére. A' pénz egygyik óldalán láttzik egy ifjú Királyi Héros, kinek az igazság egy kardot nyújt által, 's kinek fegyveres öltözete, teste állása, sietö lépesei, a' haza védelmezésére mutató kész bátorságot és vitézséget ábrázolnak. A' fején lévö sisak és az azt körül vévö Korona jelentik a' Héros Királyi vérböl való születését. Az igazság ül egy négy szegeletre ki faragott kövön, és egy más hasonló formájú könyökön, melly az ö erőss meg hajthatatlanságát mutatja. Minekutánna mind a' két részz jussait mérö serpenyöjében meg fontolta vólna, minden gond nélkül tartja azt a' bal kezében, nyújtván által a' másikkal fegyverét az ifjú Hérosnak. A' pénz egygyik óldalán ez az írás van: Az Isten, és az igazságos ügy. A' másik óldalán a' pénznek a' láttzik, miképpen küszködik egy fel fegyverkezett vitéz egy tengeri tsudával, hol is úgy ábrázolódik ki a' bajnok, mintha a' tenger partján állana, és azt óltalmazná részz szerént paissával, részz szerént az igazságtól vett fegyverével, mellyel a' fene vadat meg sebessíti. A' tengeri tsuda, rendszerént az ellenséges hajós seregnek szokott lenni ábrázoló képe, hogy pedig ezen a' pénzen sok fejűnek adódik elö, melly tüzet okád ki szájából, azzal az Anglus hajóknak és ágyúknak temérdek sokasága jelentetik. A' kép körül lévö írás ez: az ellenség viszsza verettetett nagy ereje.

Regensburgból September 8 dikán. A' Frantzia Ország és Anglia között kötendö békességnek elöljáró tzikkejei, már bizonyosan meg vagynak

erössíttetve, a' mit sok Frantzia Orſzágból ide jött levelek bizonyítanak. Az a' híre, hogy az a' gyülés, mellyben ez a' ſzerentsés dolog el végezödött, 18 óráig tartott; de hogy mi legyen az elöljáró tzikkejek foglalatja, még nem tudni.

Frantzia Orſzág.

Párisból Augustus 25 dikén. Az a' 40 hajókból álló Dünkircheni sereg, mellyet Augustus 18 dikán, mikor Boulognéba akart vólna evezni, a' Calaisi kikötöhellybe ſzorítottak az Anglusok, némelly tudósítások ſzerént, tsak ugyan egygyesítette magát a' Boulognei hajós sereggel. Hasonlóképpen az az ágyúzó és más féle hajókból álló sereg is, melly Cherburgból evezett ki, ſzerentsésen el érkezett Boulognéba, minekutánna két egéſz nap viaskodott vólna az Anglus hajókkal. Calaisból, Dieppéből, és Havre de Graceból is sok hajók egygyesítették magokat, az Adm. Latouche seregével. Adm. Nelsonról semmi új tudósítást nem vettünk; meg lehet, hogy más Frantzia kikötöhelly ellen akar próbát tenni. — Bonapárte Lajos viſzsza jött Spanyol Orſzágból.

Párisból Augustus 27-dikén. Nem igen jó ſzívvel ſzenvedi Bonapárte, hogy az Orolz Udvar ollyan könnyen meg békélt Angliával, és ezt mondják okának, hogy Polgár Duroc haza akart Pétersburgból indúlni. De az Oroſz Udvar sints azokkal a' változtatásokkal tellyességel meg elégedve, mellyeket Olaſz Orſzágban tett a' Frantzia Kormányſzék. — A' Fö Konzul, éppen azt a' bátorságot és vitézséget öntötte a' hajós sereg

ſzívébe, mellyet öntött vólt a' ſzárazon hadakozott egéſz katonaságba, annyira, hogy még azok is kik eddig a' dolgok ki menetele felől bal vélekedéssel vóltak, kezdik már el hinni, hogy meg lehet Angliát győzni. A' Kórmányſzék, most minden gondját egyedűl a' tengeri hadi dolgok jó lábra való állítására fordította. A' ſzárazra ki ſzállítándó sereg mindennek bővibenvan, és tsak egy napi zsóldja sem marad el. A' leg utólsó köz embert is az a' reménység éleſzti, hogy győzedelmes fegyvere által, Angliának és Indiának kintsét magáévá teſzi. — Azok között, kik Bonapárte élete ellen leg közelebb öſzve esküdtek, ott vólt Barrás is, kire magának Bonapártémak jelen létében tettek törvényt, és arra ítélték, hogy vagy a' Tempel nevü épületbe zárattasson, vagy Brüsselbe vitessen fogságba, mellyek közzül Barrás az utólsót válaſztotta.

A' Dünkircheni, és körül belől lévő partokon sok kementzéket tsinálnak, hogy ha az ellenség oda közelítene, tüzes gojóbisokat lehessen reája hányni.

Párisból Augustus 30 dikán. A' belső tsendességre vígyázó Minister, egy parantsolatot tétetett közönségessé, melly ſzerént minden idegen kóldúsoknak, késedelem nélkül ki kell takarodni a' Respublika határaiból. Az Anglusok, két oſztály kis hajós sereget, melly Boulognébe akart evezni, meg támadtak, 5 hajót el is vettek, de a' többi ſzerentsésen meg ſzabadúlt. — Augustus 29-dikén érkezett ide Rómából a' Pápával kötött egygyességnek meg erössítetése. — A' Moniteurben, Egyiptom állapotjáról még sints leg kissebb

tudósítás is, úgy nézik már itt ezt a' tartományt, mint a' mellyet 3 esztendei küszködéseink után örökre el veszttettünk. Ha Gantheaume a' Fő Konzul plánuma szerént 8000 főből álló segíttséget vihetett vólna oda, úgy hiszszük hogy meg lehetett vólna szabadítani; hanem a' szerentse mást végezett felölle.

Párisból September 2-dikán. Az Anglus Admirálitás, és maga is Nelson, egy officiális tudósításban azt tették közönségessé, hogy a' Boulognei Frantzia hajós seregnek elöljáró osztálja, melly Augustus 15 dikén meg-verte az Anglusokat, erőss vas lántzokkal vólt a' tenger partokhoz lántzolva. Továbbá azt is hírelték az Anglusok, hogy öket a' mi battériáink verték viszsza, és hogy hajós legényeik sok ideig viaskodtak a' mi ágyúzó hajóinkon. Mind ezek a' hírek tsupa hazugságok. Mert hogy lehetett vólna hajóinkat a' parthoz lántzolni, holott azok 500 ölnyi távolságra vóltak attól. Próbáltak ugyan az Anglus hajós legények hajóinkra fel-mászni, de viszsza verettettek. Battériáinkból pedig tellyességgel nem tüzeltünk, mivel setét éjtzaka lévén attól tartottunk, hogy a' magunk embereire lövöldöznünk. Egy szóval meg nem foghatják Frantzia Országban, hogy holmi kis tsatákon miért tsinálnak az Anglusok ollyan nagy lármát.

A' napokban egy Kurír érkezett ide Rómából, a' Pápa és a' Frantzia Kormányszék között kötött egygyességnek meg erősíttetésével; melly egygyességnek, (mint már a' Bétsi Udvari Újság is September 12-dikén költ darabjában, ki hirdette) főbb pontjai ezek: Az egész Frantzia Or-

ſrág 50 Papi Dietzé'sisekre leſzſz fel oſztva, mellyek közzűl mindenikbe egy egy Püspököt teſznek 15000 livra eſztendei fizetéssel. — A' Fő Konzul nevezi ki a' Püspököket, és a' Pápa erőssíti meg öket hívatalokban a' régi mód ſzerént. — Minden Püspök maga nevezi ki a' Papokat a' maga Dietzé'sisébe. — A' Pápának azon kell lenni, hogy a' régi Frantzia Püspökök hívatalokról le mondjanak, hogy a' Kórmányſzék újakat válaſzthasson hellyekbe. — A' Püspökök, a' Fő Konzul előtt teſzik le a' hitet melly igen ollyan forma leſzſz, mint a' milyenre a' Revolutzió előtt ſzoktak vólt meg esküdni.

Egy Frantzia Chémikus azt találta fel, hogy mi módon lehessen a' festékekben, olaj vagy víz hellyet téjjel élni. Még pedig azt állítja, hogy az ő új találmánya ſzerént té jel kéſzült festék, soha le nem pattog, se le nem válik, mint az olajjal és vízzel kéſzült festékek ſzoktak; következésképpen tartósabb, és hirtelen meg ſzárad, úgy hogy egy illy módra kéſzült festékkel bé festett házban még az nap lehet hálni, az egésségnek leg kissebb ártalma nélkül.

Ànglia.

Londonból Augustus 25-dikén. Az Egyiptomból jött későbbi levelek ſzerént, a' Kairói kapitulálás már végre hajtódott. A' Rosette felé útazott Frantzia Katonaságot, egy oſztály Ànglus sereg kísérte. Generális Menou, által adta e' már Alexándriát, még nem egéſzſzen bizonyos, de lehet gondolni, hogy az oda való környülállások ſzerént; nints egyébb eſzköz a' ki ſzabadú-

lásra, a' kapitulálásnál. — A' Boulognei második tsata után, Fő Adm. Sz. Vincent így írt Lord Nelsonhoz: Nintsen hatalmunk reá hogy a' ſzerentsén uralkodjunk, mellyet ha jobb lett vólna, az Úr, és derék Katonáink valósággal meg érdemlettek vólna. Nem tudom eléggé ki fejezni, mennyire tsudálkozom azon a' batórságon és vitézségen, mellyet mutattak Katonáink abban az ütközetben, ſzívem ſzerént sajnálván a' mellett veſzteségünket. Hogy az ellenség hajói a' parthoz, és egymással öſzve vóltak lántzolva, azt elöre el nem lehetett látni. Ezt a' levelet, mihelyt vette Nelson, azonnal közönségessé tétette a' maga hajós serege között, egy másikat ragaſztván mellé, mellynek értelme ez: Adm. Nelson kéri a' keze alatt lévő derék tiſzteket, és minden közembereit, légyenek meg győzödve a' felöl, hogy nem soká fog az ellenség a' maga ſzerentsés állapotjával ditsekedni. Mert rövíd idön oly plánumot fog ſzemélyesen végre hajtani, melly az egéſz ellenség táborát semmivé teſzi. Lord Nelson meg van arról győződve, hogy ha lehettséges lett vólna, az ellenség hajóit el venni, azt bizonyoson meg tselekedték vólna azok az emberek, kik erre a' végre fordítódtak. Arról is meg van továbbá győződve, hogy a' melly ſzempillantásban le ſzedi az ellenség a' foglaló lántzokat hajóiról, azonnal vagy valamelyik Britanniai kikötöhelybe viſzik azokat az ő Katonái, vagy pedig el fogják süjelzteni. — A' Spanyolok Amérikai tartományaikban 20 millió font Sterlinget (200 millió forintot) érő arany és ezüst van rakásra gyüjtve, mellyet a' Spanyol Orſzági Kórmányſzék a' mostani hadakozás kezdetitöl fogva

nem mert Európába általhozatni. — Lord Nelson Augustus 24-dikén a' Zeländiai partok körül vólt, de még addig semmi próbát nem tett. — A' Bresti nagy hajós sereghez, 8 hajók vittek friss vizet eleséggel egygyütt, ne hogy ezeknek szűkit látván, ezt a' jó hellyét kénteleníttessen oda hagyni.

Londonból Augustus 26 dikán. Ma reggel gyülést tartottak Lord Havkesbury-nál, mellyben több Kabinét tagjaival egygyütt, jelen vólt Addington Minister is. A' gyülésre, a' mint beszéllik, azok a' fontos írások adtak alkalmatosságot, mellyeket közelebb egy parlamentális hajó hozott, és a' mellyeket Ottó Polgár által adott a' Kormányszéknek.

Londonból Augustus 28 dikán. Admirális Nelson tegnap jött viszsza hajós seregének egy részével. Augustus 24 dikén a' Flissingai kikötőhelly előtt járkált fel 's alá, és személly szerént visgálta meg az említett kikötőhellyet; de mivel az óltalomra tett készületeket mindenütt igen erősseknek lenni találta, nem tartotta tanátsosnak hogy próbát tegyen. Már most Deálban van, a' hol tartózkodik Lady Hamilton is.

Orosz Birodalom.

Petersburgból Augustus 13-dikán. A' Császári família September 1-sö vagy 2-dik napján indúl el Moskauba; az idegen Ministerek 14 nappal mennek el elébb.

Pétersburgból Augustus 18-dikán. A' Császár következendő értelmű parantsolatot adott ki, a' hazárd v. szerentse játékok ellen: Nagy megillettődéssel tapasztalom, hogy a' szerentse játékokat,

mellyek olly sok törvények által meg vagynak tiltva, és a' mellyeket semmiféle jó rendtartású Kórmányszék meg nem szenved, ebben a' városban minden szégyen és irtózzás nélkül gyakorollyák. En ezt, következéseire nézve a' leg ártalmosabb rosznak tartom, és még a' nyilvánságos ragadozásnál is veszedelmesebbnek, melly is nem egyébb, hanem az erőszakos tolvajságnak színesebb lárvába öltöztetett faja; és mivel jól tudom, hogy ha bé hunyt szemmel nézödik, mejj gyökeret verhet magának, kivált az ollyan feslett erköltsü emberek rosszsz társaságában, hol sok bestelen ragadozók, egész Famíliák szerentsétlenné való tételében mesterkednek, 's a' tapasztalatlan ifjaknak kezeiből, attyokról reájok maradt, és eleiktől sok századok alatt nyomorúságoson gyüjtögetett örökségeket egyszerre ki ragadják, a' betsülletnek és emberi szeretetnek törvényeit, a' lelki esméret mardosása nélkül lábok alá tapodják, és minden ortza pirúlás nélkül, gyakorta ártatlan familiáknak utólsó bé tevő falatjokat el nyelik: igazságos dolognak tartom, hogy ez a' vétek, szoros törvény alá vétetödjön; és hogy minden következései még első eredetekben meg fojtódjanak, azt rendelem, hogy kemény vigyázat legyen reá, hogy sohol semmi féle meg tiltott játékot ne jádzanak, vagy ha valahol titokba gyakorolnák, minden módon ki tanúlódjon, a' jádzók minden helly és személly választás nélkül fogságba tétessenek, és törvényesen meg visgáltassanak, egyszersmind pedig minden bünös társaiknak neveik nékem által adattassanak. — Sándor.

Elegyes Levelek.

Májlandból Augustus 26 dikán. A' Frantzia Kórmányszék kívánságára, Albáni, Bosca, és Renuccini nevű 3 Kardinálisok ki rekesztettek a' Pápa által tartatott gyülésből. Úgy mondják, hogy Augustus 25 dikén hirdetődött ki Rómában a' Frantzia Országgal kötött egygyesség, mellyben, a' mint sokan tartják, nem tsak a' Papi Státust illető, hanem a' Pápa világi birodalmaira tartozó dolgok is foglaltatnak.

Hágából Augustus 29-dikén. Nagyon el terjedett nállunk az Anglia és Frantzia Ország között rövíd időn meg kötendő békességnek a' híre, mivel mostanában sok staféták érkeztek Párisból Amsterdámba. Némellyek azzal tartják, hogy egyszer tsak azon veszszük észre, hogy már a' békesség előljáró tzikkejei meg vagynak kötve.

Brüsselből Augustus 30 dikán. Azt írják Calaisból, hogy ugyan azon a' parlamentális hajón, melly némelly fontos írásokat hozott Augustus 25 dikén Párisban múlató Anglus Kommiszárius Merry-nek, egy Kurírt küldött Ottó Polgár; azzal a' békességes plánummal, mellyet az Anglus Kórmányszék adott néki által. — Minden Calais környékén fekvő ellenséges hajók, nagy ágyúzások között inneplették meg Kairónak viszszavételét.

Brüsselből September 1-sö napján. Ostendéből írják, hogy a' Nelson Kórmányozása alatt lévő Anglus hajós sereg, a' Hollandiai partok előtt meg jelent, nevezetesen pedig a' Scáldis vize napnyúgoti fokának vette útját, a' Flessingai partok

előtt hagyván egynéhány hajókat, mellyek az ott lévő Hollandus seregekkel már meg is ütköztek, de még nem tudni mitsoda ki menetellel. Későbbi tudósításokból azt haljuk, hogy az ellenség Helvoet Sluysot akarja meg támadni, a' hová Generális Augereau meg érkezett. Admirális Graves hajós serege, Gorée szigetéhez közelget.

Strasburgból Augustus 24 dikén. Helvétziában, éppen most mikor jövendő állapotját meg akarják ennek a' Respublikának állítani, nagyon kezdenek a' Kántonok egymás között meg hasonlani. Azt beszéllik, hogy az apróbb Kántonok, mellyek Demokrátiai igazgatás formáját akarnak fel állítani, szorossan öszve szövetkeztek egymással. Augustus 19 dikén és 20 dikán, Bernában a' Frantzia és Helvétus Katonaság közt duellumok támadtak, mellyekben a' két részről 6-an hóltak meg, és 24-en sebessítettek meg. Azután pedig ismét öszve barátkoztak egymással, és egygyütt ittak, minden szabad jó hazafiak egésségéért.

Strasburgból September 3 dikán. Közelgetvén az az idő pont, mellyben el kezdődik a' Helvétziai Diéta Bernában, a' hol el kell végeződni a' nevezett Respublika jövendő állapotjának; a' Helvétziai hadi Minister azt kívánta Generális Montchoisitól, hogy Berna kapuinak kúltsait adja által. De hogy által adta e' vagy nem, még nem tudjuk. Meg lehet, hogy ebben a' Diétában nevezetes történetek fognak esni, mivel Helvétziában külömbb külömbbféle gondolkodás módjai, és vélekodések uralkodnak.

Gen. Pichegrü, egynehány közönséges írásokban ki hirdettette, hogy ő kész magát akarmely törvényszék előtt, azok alól a' vádak alól menteni, mellyek már régtől fogva ő ellene tevődnek. Hogy már 5 esztendeje, miólta, némelly költött írásokon fundált gyanúkért hazájából ki hajtatván üldöztetődik. Ezenkivül hogy ollyan projektumok tsinálását fogták reá, mellyekről tsak azólta tud valamit, miólta arról vádolják. Azt kívánja annakokáért, hogy az ő dolga, tulajdon tselekedeti és írásai szerént, törvényes úton visgálódjon meg.

A' Konzulok, mind azokat a' Gantheaume seregéből lévő vitézeket, kik az Anglusok Swiftsure nevű hajójokat meg támadták és el vették; mind pedig azokat, kik az Augustus 5-dikén, és 15-dikén esett Boulognei tsatákban magokat különösön ki mutatták, szép katonai ajándékokkal jutalmaztatták meg.

Jelentés.

Weingand és Eggenberger Könyváros Uraknál következendö új könyvek találtatnak.

Bene, Franz. (Doctor der Medizin, und Korrepetitor der Heilkunde zu Pest) kurzer Inbegriff der nöthigsten Grundsätze, zur Kentnisz und Heilung der gewöhnlichsten innern Krankheiten der Menschen: 8. maj. Pest 1801. 1 fl. 15 xr.

— — a' himlő Veszedelmei ellen való Oktatás hazájának köz hasznára második meg-bővítetett kiadás. 8. Pesten. 1801. broschirt 30 xr.

Katona, Steph. historia Metropolitanae Colocensis Ecclesiae 2 partes. 8-mai Colocae. 1801. 3 fl.

— —. Historiae Criticae Regum Hungariae. 32 Tomi 8. maj. Pest, Budae, Colocae, Claudiopoli 779—800. 62 fl. 30 xr.

— — Historia Critica primorum Hungariae Ducum. 8. maj. Pestini 778. 1 fl. 45 xr.

— — Historia pragmatica Hungariae. 2 partes 8. maj. Budae 782. 4 fl. 30 xr.

— — Epitome chronologica rerum Hungaricarum Transilvanicarum et Illyricarum. 3 partes 8. maj. Budae 796. 4 fl. 30 xr.

Matyassowſzky, Ladisl. perfecta Circuli quädratura c. fig. 8. maj. Budae 1801. 24 kr.

Budai, Esaiás, közönséges história. Első Réſze 8. Debreczenben. 1800. 1 fl.

Napnyúgoti Tördelékek vagy is a' mai Filosofusok eszeskëdéseivel egybe vetett józan elmé kedések, mellyeket a' Magyar Olvasók kedviért világosságra botsátott, és minden józan emberek saját ítéletire hagyott P. N. K. Báró Allvintzy Ő Excellentziája, Nemes Magyar Ezredinek hajdani Hadi Káplánnya. 2 Réſze. 8. Pesten 1800. 45 xr.

Mesterség rövid idő alatt gazdag emberré lenni. 8. Pesten 1801. 7 xr.

Endrödy János (Báró Méſzáros Magyar Lovas ezeredgye Tábori Papjának) a' Frantzia háborúban írt költeményes munkáji. 3. könyvekben 8. Pesten 1801. 30 xr.

A'

CSASZARI ÈS KIRÀLYI FELSÉG'

ÆNGEDELMÉVEL.

Nro 23.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 18-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Magyar Orſzág.

Fiuméból September 4-dikén. — A' Magyar Littorálékon eddig uralkodott Vénusi nyavaja, napról napra ſzerentsés elő menetellel irtódik ki helfelé; de mivel a' Zagráb Vármegyei ſzomſzéd helyekben is ſzélesen el terjedett az a' veſzedelmes nyavalya, úgy hogy egéſz Karlstad Városáig ſzámos ház népeket lehet találni, kik abban veſzödnek: erre való nézve, Guberniális elölülő Klobusiczky Jósef Urat, méltóztatott Ö Felsége a' nevezett Vármegyébe Kommiſzáriussá ki nevezni, kinek vigyázása alatt, a' Vénusi nyavalyának,

itt is azok ſzerént a' rendelések, és már meg határozott Orvoslás módjai ſzerént, vessenek határt, mellyek ſzerént az, a' Magyar Littorálékom meg esett.

Német Orſzág.

Hamburgból September 2-dikán. Mind ez ideig haſzontalan vólt a' Hannóverai Kórmányſzéknek a' Berlini Udvarnál az eránt tett kérése, hogy húzzák viſzſza magokat a' Pruſzſzus seregek ebből a' Válaſztó Fejedelemſéggből. A' Berlíni Udvarnál lévő Anglus Követ, Lord Carysford, rá akarta beszélni az oda való Oroſz Követet, hogy legyen eſzközül ennek a' dolognak a' Királynál való meg nyereségében, de ez azt felelte, hogy abban nints el ereſztve az Oroſz Udvartól. És így máig is benne vagynak Hannóverában a' Pruſzſzus seregek, mellyek egyébb eránt ſzoros fenyítéket tartanak magok között. A' Hamburgi vídékeken eddig táboro zott Dánus Regementek, rendes kvártéllyaikra mindnyájan viſzſza tértek.

Regensburglból September 5-dikén. Sándor Csáſzár hozzá kezdvén az uralkodáshoz, megengedte vólt az idegeneknek a' Birodalomba való ſzabad menetelét, és a' külföldi portékáknak akadáj nélkül való bé-vitelét; de némelly tudósítások ſzerént úgy láttzik, hogy ennek a' ſzomſzédi Státusokra nézve felettébb haſznos Csáſzári engedelemnek, sok hellyeken ismét vége van, mivel valamelly titkos hadi kéſzületek tétetődnek benn a' Birodalomban, mellyek a' Csáſzár megkoronáztatása után fognak világosságra jöni.

Baváriából September 10-dikén. A' Bavári-ai Válaſztó Fejedelem, a' Lünevilli békesség 7-dik tzikkejének jó móddal lehető végre hajtása eránt illyen formán jelentette ki a' mága vélekedését: Ő Felsége a' Csáſzár, az egéſz Birodalom nevében kötött Lünevilli békesség 6 dik tzikkejében, a' Rajna bal partján fekvő tartományokat által engedte az Frantzia Respublikának; a' 7-dik tzikkelyben pedig, a' kárt vallott Fejedelmek jóſzákelyben pedig, a' Birodalomban belől, a' Rajna jobb partgának, a' Birodalomban belől, a' Rajna jobb partján, ſzekulárizátió által lejendő ki pótolását megígérte. Melly tzikkelynek a' maga egéſz ki terjeſzésében való végre hajtása, hogy annál jobb móddal, és rendesebben menjen végbe; ſzükséges a' következendökre mint valamelly sinór mértékre vígyázni. 1.) Ki az a' kinek kárát ki kell pótolni? 2.) A' kár ki pótolása módjára. 3.) az a' felől való tanátskozásnak és végezésnek formájára. 1.) A' ſzemély ki a' Birodalmi gyülés előtt a' maga kárának ki pótoltatását kiványhatja, a' Lünevilli békesség 7-dik tzikkeje ſzerént meg van határozva, hogy ollyan Fejedelem lehet, ki a' Rajna bal partján jóſzágát el veſztette. 2.) A' kár ki pótolását intézni kell: a.) ahoz a' kárhoz, mellyet valamelly Fejedelem vallott, hogy t. i. annyi népességü 's jövedelmü tartományt kapjon, mint a' millyet el veſztett b.) arra kell vígyázni, hogy valamely kárt vallott Fejedelemnek a' kára, a' Rajnán innen meg maradott jóſzága ſzomſzédjában eső, más valamely jóſzágnak ſzekulárizálása által pótolódjon ki, hogy így minden birtoka a' mennyire lehet egy rakasban legyen. c.) mivel a' kárvallásokat ſzekulárizátzió által kell ki pótolni

természetes következés az, hogy azok a' papi jószágok, mellyekből a' birtokos ki hal, üressen maradjanak mind addig, míg minden kárt vallott Fejedelmek egészszen ki nem elégítődnek d.) a' szekulárizátzió alkalmatosságával, tekintetbe kell venni azoknak a' birtokosoknak állapotját, kiknek eddig birt jószágaikról le kell mondani. 3.) Mivel ezt a' munkát, úgymint a' mellynek el végeződésétől függ az egész Német Birodalom java és tsendessége, sok ideig húzni halasztani nem lehet: jó vólna ha a' Birodalombeli Státusok egy Deputátziót neveznének ki, melly a' meg károsodott Fejedelmek kárának ki pótolását ki dolgozná, és azt a' Birodalmi gyülésnek a' hellybe hagyás végett bé mutatná.

Frantzia Ország.

Párisból September 1-sső napján. Azt állítják az ide való újságok, hogy a' Pápával kötött egygyességben, a' Pápa birodalma, és a' Cisalpinai Respublika között lévő határ is ki van szabva. — A' Frantzia partokon mindég újabb újabb Battériákat készítenek, nevezetesen a' Boulogneiek annyira meg vagynak már erössítve, és olly mesterséges készületüek, hogy sokba fog az Anglusoknak kerülni, ha még harmadszor is próbát találnak rajtok tenni. — A' minapában egy igen mesterségesen készült író asztalt árúltak a' Fő Konzulnak, mellyből, ha a' rúgóját meg nyomják egy óra pattan ki, mellyen Bonapartének minden ütközetei és győzedelmei gyönyörüen elő vagynak adva. Meg vallotta ugyan a' Fő Konzul, hogy

soha még olly mesterséges remek munkát nem látott; de nem vette meg, réſz ſzerént azért, mivel 2000 Luidóron tartották, réſz ſzerént azért, mivel úgymond az ő győzedelmeinek és ütközeteinek ki ábrázolása, meg sérti az ő Respublikai modestiáját.

Párisból September 2-dikán. A' Márſíliai kikötőhellyet óltalmazó erősségeket meg javítják, mivel tartanak az Anglusoktól, hogy alkalmatosságot keresnek Márſília meg támadására.— Frantzia Orſzág külömbb külömbbféle vídékeiben még találtatott Chuansokat el fogdosták, és találtak nállok 32,000 flintát, 15 mázsa puska port, sok gojóbisokat, és más hadi eſzközöket, mellyek mind Anglus fábrikákból kerültek, és Anglus tzímerek vagynak rajtok.— Azt állítják közönségesen, hogy a' Pápával kötött egygyezés ſzerént, a' még el nem adott nemzeti jóſzágokból, a' Katholikus Papok fognak fizetődni. Azt is hirlelik, hogy ennekutánna, a' más vallάson lévő egyházi ſzolgák is a' közönséges Kaſzſzából fizetődnének, leg alább annyi bizonyos, hogy a' Frantzia Orſzágban lévő Református, és Lutheránus Papok mostani állapotja felől a' Kórmányſzék tudósítást kívánt.

Párisból September 3-dikán. A' mesterségek Párisi Museuma, leg első most egéſz Európában, hol egygyiütt vagynak mind azok a' remek munkák, mellyek a' revolútzió előtt külömbb külömbbféle Orſzágokban vóltak mintegy ſzélyel ſzórva. Van benne az idegen nemzetek Oskoláiból kerűlt 1390 darab festés, 270 darab régi Frantzia munka, és

1000 darab, az újabb Frantzia Oskolákból. Továbbá van benne 20,000 külömbb külömbbféle rajzolat, 30,000 ki mettzet réz táblák, 150 régi álló képek, és sok Hetrúriai drága edények. Hogy pedig ne tsak Párisban legyenek ezek a' többnyire Olasz Országból került drágaságok; azt végezték a' Konzulok, hogy osztassanak széllyel Frantzia Országnak több nevezetes városaiba is.

Párisból September 4-dikén. A' mi Kórmányszékünk és Anglia között már egynéhány hónapoktól fogva fojó békességes alkudozás, a' mint reméljük nem lesz haszon nélkül való. A' békesség elöljáró tzikkejei még ugyan nintsenek meg erössítve, de ahoz van a' dolog közelebb, mivel mind a' két részről való Kormányszék megegygyezett már a' fő pontokban. A' Fő Konzul nem útazik már el a' tenger partokra.

Párisból September 5-dikén. A' Pápával kötött egygyességnek nem tsak az a' tzélja, hogy az Ekklésiai dolgok jó rendbe vétetödjenek: hanem ezenkivül az ifjúság közönséges nevelése is, mely a' revolútzió idejétöl fogva igen szomorú állapotban vólt, és a' mellynek meg jobbítására tzélozó plánumon már most szorgalmatoson is dolgoznak. — Különös dolog, hogy még, sem Mársiliába, sem Toulonba Frantzia Katonákat Égyiptomból nem hoztak az Anglus hajók, holott a' Kairói kapitulátziónak még Július 28-dikán alá írta mindenik fél a' maga nevét, és attól az idötöl fogva, egész hetekig kedvezö szél fújt. A' honnan nem ok nélkül gyanakodik a' mi Kórmányszékünk, hogy Adm. Keith új akadájokat akar

a' kapitulátzió elébe vetni. — Most ollyan munkában foglalatoskodik a' Kórmányſzék, melly által, a' kiköltöztek dolgának egéſzſzen vége ſzakad. Nevezetesen egy ollyan laistromot kéſzít mellyben azoknak a' kiköltözteknek neve leſzſz fel írva, kik örökre kirekeſztődnek a' Respublika határaiból; és a' kik ott fel nem leſznek téve, hazájokba bátran viſzſza térhetnek. E' ſzerént a' laistrom ſzerént 140,000 ki költözött Frantziák közzűl, mintegy 10,000-en zárattatnak ki hazájokból.

A' Prytanéum nevű nevelő házban, az újabb rendelések ſzerént 900 ollyan nevendék ifjak vagynak már bé-véve, kiknek Attyaik a' haza ſzolgálatjában veſztették el életeket. Négy nevezetes ſzakaſzokra van ez az egéſz Institutum fel oſztva, mellyek közzűl a' három elsöben, úgymint Párisiban, Sz. Cyr iben, és a' Sz. Germainiben 600, a' negyedikben pedig, melly Compiegne-ben van, 300 nevendék ifjak vagynak, kiket a' Státus maga költségén tart, és mindeniknek ruházatjára 's ételére fizet külön külön Párisban 700, Sz. Cyrben, és Sz. Germainban 650, Compiegneben pedig 450 Frankot. Ezek a' nevelő Institútumok függenek Párisból, és 25 ifjú teſzen egy kompániát.

Ha még azok a' nyughatatlanságok, mellyek Helvétziában azólta mutogatják magokat, miólta új lábra akarják ezt a' Respublikát állítani, tovább is tartanak: az a' 10,000 főből álló Frantzia sereg, melly most ott táborozik, 15,000 emberrel fog ſzaporíttatni.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ànglia.

Londonból Augustus 28-dikán. Minekutánna Mádera ſzigetét el foglalták vólna az Anglusok, a' ſzomſzéd Kanáriai ſzigeteket is, mellyek a' Spanyolokhoz tartoznak, el akarják foglalni. Már ez elött négy eſztendővel meg akarta ezeket venni Nelson, de semmire nem mehetett velek. Itt veſztette vólt el a' jobb karját. Nagyon tsudálkoznak itt rajta, hogy a' Kairói kapitulálás, a' Frantziákra nézve ollyan ſzerentsésen ment véghez, hogy még minden hadi kéſzűleteikkel egygyütt mehetnek viſzſza hazájokba.

Londonból Augustus 29-dikán. Az Oppositionális újság, nints meg elégedve Lord Nelsonnak a' Boulognei hajós sereg ellen két ízben tett próbájával. Azt mondja nevezetesen, hogy az mindenik sok derék Ànglus katonák életébe került, még is gyalázatjára van Ángliának. Vagy talám arra várakozunk, hogy az ellenség jól neki kéſzülvén ki evezzen a' tengerre, és majd akkor meg támadjuk, 's laposs fenekű hajóit el süjjeſztjük. De azt ne várjuk, mert sokba lehetne fogadni, hogy Bonapárténak minden erőſzakos kéſzűletei mellett is valósággal nem ſtzélja, hogy Ángliába ki ſzáljanak a' Frantziák, mert úgy mindenét kotzkára tenné ki, ha ez el nem találna sülni. A' Bresti hajós seregről is ugyan így lehet gondolkodni, melly többnyire Spanyol hajókból áll, a' Spanyolokhoz pedig magok sem bíznak a' Frantziák. De nem is lehet, mert melly tsekély legyen a' Spanyol hajós sereg a' miénkhez képpest, meg

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

mutatta ez előtt 5 esztendővel Lord Sz. Vincent, tsak ugyan a' Sz. Vincenti foknál, a' hol ő 15 línea hajóval 27 Spanyol hajót meg támadván, közzüllök 4 nagyobbat el vett. Admirális Saumarez is meg mutatta Gibráltárnál Július 13-dikán, hogy kevés hajós sereggel is mennyire meg lehessen rongálni a' Spanyolokat. — Mihelyt ki takarodnak a' Frantziák Égyiptomból, azonnal viszsza fog jöni Angliába a' mi ott lévő hajós seregünk, és tsak kevés része fog a' közép tengeren maradni. Ès ha az alatt a' békesség meg nem kétszül, nagy hadi erőt fog küldeni a' mi Kórmányszékünk a' Spanyolok Amérikai birtokaik ellen, az ott már régen rakásra gyüjtött kintsnek el hozására.

A' Boulognénál esett utóbbi tsatakor, látván a' Frantzia elöljáró hajós sereg kórmányozója az Anglusoknak feléje való közelítését, így kiáltott hozzájok: Vitéz Anglusok! azt javaslom, hogy távozzatok el innen. Semmire sem tudtok itt menni, és tsak haszontalanúl fogjátok derék katonáitok vérét ki ontani, ha reánk akartok ütni.

Batávia.

Hágából Augustus 31-dikén. Nyóltz nap ólta számos Anglus hajók mutogatják magokat a' Hollandiai partok előtt; nevezetesen pedig a' Flessingai partokra reá akartak ütni, és már ollyan közel mentek vólt azokhoz, hogy a' partokon lévő battériákból tüzelni lehetett reájok. De mivel látták hogy mindenütt rettenetesek az óltalomra

tett kéſzületek, nem mertek próbát tenni. Generális Augereau maga jelen vólt Zelándiában, és bátorította az egygyesült Frantzia 's Hollandus seregeket a' vitéz ellent állásra. Mindjárt el következik most a' napnak és éjtzakának egyenlősége (aequinoctium) és az azzal egygyütt járó tengeri zürzavar, a' mikor kéntelenek leſznek az Angluſok, kikötőhellyeikbe viſzſza térni. És így múlik el ismét egy nyár, a' nélkül, hogy vagy egygyik, vagy másik fél, valami fontos dolgot hajtott vólna végre. Most mindenütt ez a' kérdés forog fel: Valyon az e' valósággal a' tzélja, a' Frantzia Kormányſzéknek, hogy Angliába ki ſzáljanak Katonái? De a' melyre lehetetlen egy átaljában meg felelni. Mert téteti ugyan Frantzia Orſzág a' ſzörnyü kéſzületeket, a' partokat minden felé el borította a' sok Katonaság; és a' kikötőhellyekben ſzüntelen kéſzítik a' hajókat: de mindezekkel, ha tsak kotzkára nem akarja ſzerentséjét ki tenni, nem lehet az Angliába való ki ſzállást meg próbálni. Mert ez, nem eshetne meg egyébbképpen, hanem a' Bresti és Hollandiai hajós seregek segíttségével, mellyekre ſzámtalan Katonaságot kellene fel ültetni. De egygyik hajós sereg sem evezhet úgy ki, hogy az ellenség seregére ne bökkenjen, bár ha az idő és a' ſzél kedvező lenne is nékiek, és az Anglusok ſzemességét valami úton módon meg tsalhatnák is. De ha nem az Angliába való ki ſzállás is a' valóságos tzélja Frantzia Orſzágnak, még is sokat nyér az által, hogy az egéſz világ abban a' vélekedésben van felölle. Mert ez által arra kényſzerí-

ti az Anglus hajós sereget, hogy a' partok óltalmazására ſzüntelen vígyázzon, és erre való nézve, temérdek hadi népet kell az Angliai Miniſteriumnak mind a' három egygyesült Orſzágokban tartani; a' honnan, a' had további húzása halaſztása által, Angliának nemzeti adóssága napról napra nevekedik, a' midön Bonapárte okossága által, még a' hadakozás idején is, Frantzia Orſzág Finántziájának állapotja ſzemlátomást javúl, és inkább inkább rendbe ſzedödik. Kéttség kivül tovább ki álhatják tehát a' Frantziák a' hadakozást, az ellenség földjére való ki ſzállás ſzíne alatt, mint az Anglusok.

Hágából September 2-dikán. Tegnap azt a' tudósítást hozta egy Kurír a' tengeri dolgokra ügyelő Miniſternek, hogy az Anglusok, nagy hadi erövel közelítenek sok hellyet a' tenger partokhoz. Generális Augereau és Victor, mindjárt el útaztak a' Mósa vize foka felé; egyſzersmind pedig sok Frantzia fél brigadákhoz az a' parantsolat ment, hogy üljenek hajókra. Admirális Vinternek Texelben tudtára adódott, hogy magára vígyázzon, mert az ellenség meg támadja. Maga is a' tengeri dolgokra ügyelö Miniſter ma estve el fog menni a' tenger partokra. Tegnap már nagy ágyúzásokat hallottunk, de hogy mi történt, még nem tudjuk. Azomban nem igen félünk az ellenség ránk ütésétöl; mert a' millyen nehéz leſz a' Frantziáknak, ſzerentsésen ki ſzállani Angliába, éppen ollyan nehéz leſz az Anglusoknak a' mi hajós seregeink ſzélyel verésében bóldogúlni.

Brüsselből September 2 dikán. Minden ha-

di hajóknak, mellyek eddig a' Cherburgi, Havrei, és Dieppei kikötőhellyekben vóltak, késedelem nélkül Boulognéhoz kell evezni, hol már 66 külömbb külömbbféle nagyságú hajók egygyesítették magokat Latouche Admirális vezérlése alatt. Szüntelen gyül a' katonaság is Boulognéhoz; más Regementektől pedig, mellyek a' tenger partokon feküdtek, sok ſzáz katonát botsátott el a' tengeri dolgokra vígyázó Minister ſzabadsággal, és a' hadi Kommiſzáriusok közzül is 250 ereſztett el közelebb hívatalából.

Nevezetes elegyes Levelek.

Közlünk némelly nevezetes dolgokat E. Olvasóinkal Báró Zach nagy érdemü hazánkfiának, Monatliche Correspondenz zur beförderung der Erd und Himmelskunde név alatt esmeretes, hónaponként ki jöni ſzokott írásából. E' folyó eſztendőnek Július hónapjában ki botsátott Kötetje eleibe van téve Burckhárdt János Károly, 1773-ban, Lipsiában ſzületett igen híres Mathemátikusnak képe, életének rövíd le írásával egygyütt, melyben ezeket olvassuk a' 42-dik óldalon: Hogy a' Mathezis tudománya az elmét élesíti, az okosságot egyenes ítélletre és józan gondolkodásra ſzoktatja, régtől fogva tudva lévő dolog. De hogy a' ſzív erköltsi tulajdonságaira is sokat teſz, hogy az igazságnak és jó rendnek ſzeretét abba kivált míg gyenge, bé nyomja, az is igaz. A' tapaſztalás bizonyoson tanítja azt, a' mit minden közönséges Oskolákban lévő ſzemes tanító éſzre vehet, hogy a' Mathezis meg ta-

nulására különösön alkalmatos ifjak, magokat leg jobban tudják a' jó rendhez tartani, és ha jó út mutatójok van, 's tudományokban meg lehetösön elö mennek, annyira le köteleztetnek a' Mathézis által, hogy rendszerént a' leg szorgalmatosabb, leg jobb rendet tartani tudó, és leg jobb erköltsü tanúlók szoktak lenni. Egy fő Német Oskolában lévő, nagy és különös tekintetü tanító, 40 esztendei tapasztalása után azt állítja, hogy tanítói hivatalának le fojta alatt, tsak egy feslett erköltsü tanúlót sem esmert, a' ki a' Mathézisnek tanúlására különös szorgalmatossággal reá adta magát, holott más tudományokban sok jeles emberek vagynak, kik a' mellett roszsz erköltsüek.

Bártsak ez az igazság sok szüléknek, elöljáróknak, nevelöknek, és a' közönséges nevelö Institútumok gondviselöinek szemekbe tünne. Kiváltképpen Német Országban a' nevezett tudománnyal tellyességgel semmit sem gondolnak, vagy pedig a' mi még ennél is roszszabb, úgy tanítják, hogy az ifjak szívét tölle egészszen el idegenítik. Már Ovídius azt mondta azokról, kik ezen tudománynak felségesebb részére adták magokat: Non Venus, aut vinum, sublimia pectora fregit, az az, hogy a' kik ebben a' dítsösséges tudományban gyönyorüségeket találják, azokat sem az aszszonyozás, sem a' bor ital nem veszteget ik. Amaz igen híres La Lande nevü Párisi Astronomus is, ezeket írja Munkájának elöljáró Beszédjében: A' tudomány leg jobban meg örzi az embert a' rendeletlen indúlatok ellen,

de van különösön egy tudomány neme, melly a' lelket fel emeli, azt meg erössíti, és a' melly leg bátorságosabb fegyvereket ád a' veſzedelmes indúlatok ellen, ez a' tudomány a' Mathézis, különösön pedig az Astronomia. Azok a' tsudállatos dolgok, mellyeket abban fel fedezünk, a' lelket magok rabjává teſzik, és azt oly nemes tárgyakkal foglalják el, mellyek tellyesek gyönyörüséggel, és semmi veſzedelmet nem okoznak: ezek emelik fel a' képzelödést, tökélletessé teſzik a' lelket, bé töltik és meg elégítik a' ſzívet, el távoztatják a' veſzedelmes és hijában való kívánságokat, és ſzüntelen új örömöt ſzereznek. Tudva van, hogy Bonapárte Fö Konzul, nagy réſzént a' Mathézis tudományának, melyben igen jártas, köſzönheti, hogy olly rendkivül való dolgokat követett el ifjú korában. Tudva van az is, hogy 1798 dik eſztendötöl fogva, Bonapárte példájától fel gerjedvén az ifjú Katona Tiſztek, tsak nem közönségesen a' Mathézist kezdték tanúlni. Midön nem régen az Oskolákat meg látogatta vólna Bonapárte Párisban, semmit sem kívánt 's ajánlott annyira, mint a' Mathematika, és Históriai tudományoknak tanítását 's tanúlását. Söt maga is mind a' két tudományból ki kérdezgette az ifjúságot, 's ſzembe tünö példák által elejekbe terjeſztette, mennyire mehet akármelly ifjú is, ha ezzel a' két tudománnyal elegedendöképpen fel vagyon ruházva.

Moguntziából Aug. 29-dikén. A' Nápolyban és Ancona vídékén egybe gyült Frantzia seregnek a' vólt a' tzélja, hogy valahol a' Török földre

ki ſzáljon, és magát a' pártos Viddíni Basával Pásván Ogluval egygyesíttse, de némelly magános Párisi tudósítások ſzerént, fel hagyott a' Kórmányſzék ezzel a' plánummal, mivel az Oroſz Csáſzár, Kalitseff Követje által tudtára adatta a' Kórmányſzéknek, hogy az Európai Török birtokok akármitsoda ſzín alatt lejendő meg támadását, nem fogná jó ſzemmel nézni.

Jelentés.

Számmer Mihály, Veſzprémi Könyv-Nyomtató műhelyéből, ki kelt Haiſzler György Orvosi Munkája. A' fóbb Hideglelésekről, a' Pestisről, és a' hideglelős ki ütésekről ſzólló első darab. Mellyben előre botsátódik a' Nyavályák ki tanúlásának módja; azután átallyában a' Hideglelésről ſzólván, következik a' főbb Hideglleléseknek fel oſztása; hol is 1-ſzör a' közönséges gyúladozó Hideg, azután a' különös tagoknak hideglelős gyúladása; 2-ſzor az epe Hideg; 3-ſzor a' rothadt Hideg; 4-ſzer a' taknyos Hideg fordúl elő. Folytatódik a' Munka a' Pestisnek le írásával, a' Lelki Atyáknak ſzólló Tóldalékkal, hogy a' ſzerént a' sinlődők körűl ſzoros hívatallyokban el járván, egésségeket, 's életeket óltalmazhassák. Végre a' hideglelős kiütésekkel átallyában, azután a' hójagos himlővel, és annak bé óltásával, a' veres himlővel, skárláttal, köles himlővel, Patétsel, tsalán himlővel, és utóllyára az orbántzal fejeződik bé a' Munka.

Betsülleti magát e' Munka azzal, hogy a' nyavalyák fel oſztása, azoknak gerjeſztő okai,

más nyavalyáktól külömböztető jelei, kezdete, kimenetele, orvoslása, és az élet rend olly híven, 's olly rendesen le írattattak, hogy minden házi Gazda, kivált Lelki Atyák, és falusi Borbélyok haſznát vehetik. Találtatik: Debretzenben, Egerben, Eſztergomban, Gyöngyösön, Győrőt, Kalotsán, Ketskeméten, Kolosváron, Komáromban, Losonizon, Miskóltzon, Nagy Károlyban, Nagy Körösön, Nagy Szebenben, Nagy Szombathban, Nagy Váradon, Nyitrán, Pápán, Pesten, Pétsen, Posonban, Sáros Patakon, Szegeden, Székes Fehérvárat, Szigethen, Szombathelyen, Vátzon, Weſzprémben, és Ungváron.

Háiſzler György
T. N. Weſzpr. Vármegyei Orvos.

Harmadſzori Híradás.

Mind azoknak, valakik a' Kerti Sáfrányt vagy nagyobb vagy kissebb mértékben termeſztik, 's annak megſzedett virágát ſzándékoznak eladni, adjuk ezennel tudtokra, hogy: mivel már azt nagyobb réſzént megſzedték és sokaknak jól esne, ha megſzedett virágát, valamelly hozzájok közel esö helyen adhatnák bé, és nem kellene meſzſze földre vitetni, azt a' rendelést tettük, akarván azokon könnyebbíteni, kik azt Magyar Orſzágon is termeſztik, hogy a' Pesten, Győrben, Mosonyban és Posonyban lévő Kereskedő Házainknál, az arra a' végre rendeltetett embereink a' Sáfrányt, akár több; akár kevesebb légyen az bé fogják venni, és azonnal kéſz pénzül ki fogják az árát fizetni. Bétsben September 5-dikén 1801.

Fellner és Kereskedő társai.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 24.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 22-dik napján 1801-dik Esztendóben.

Bécs.

Gróf Cobentzel Lajós Ő Excellentziája, e' fojó hónapnak 18-dikán érkezett ide meg Párisból szerentsésen. Anglus Követ Paget pedig ki Lord Mintót váltja fel a' Követtségi hivatalban, az előtt való nap, u. m. Septembernek 17 dikén. — Champagni Frantzia Követ, mind ez ideig se' érkezett meg, mint mondják, egésségének véletlen változására nézve.

Gróf Cobenzel Filep a' Frantzia Respublikánál lévő Császári Királyi Nagy Követ, September elsö napján érkezett meg Párisba. September

4-dikén vólt audientzián a' Fő Konzulnál Gróf Cobentzel Lajos Úrral egygyütt.

Ő Felsége méltóztatott Gróf Trautmansdorf Ő Excját, Conferentiális Ministernek nevezni.

A' Felséges Csáfzár, bé jövén Baadenből September 15-dikén, a' fzokott audientzia adására, más nap a' Dunán fel állítandó hídnak fundamentom kövét tette le sok czeremóniák között. Ez a' híd Bétsnek Waissgerben nevü külső várossa, és a' Prater erdeje között kéfzül, az ott folyó Duna kissebb ágán kerefztül. A' híd lábai kőből lefznek, maga a' híd pedig fából sok okokra nézve, kiváltképpen pedig azért, hogy ha kőből lett vólna az egéfz híd, a' bólthajtásnak igen magosnak kellett vólna lenni. Már jó ideje, hogy a' munka Báró Pacassi, igen híres Mathematicus igazgatása alatt foly. Sok fáradságba telt, míg a' Duna vizét, ott, a' hol a' híd lába állani fog, kávás-kút formába fzoríthatták, 's azután a' vizet belőle éjjel nappal ki meríthették. A' Dunának így ki-ürült fenekére erefzti le azután B. Pacassi a' fzáz 's több mázsás köveket, a' mellyeket egy elmésen fel-talált efzköz (machina) feltsip fekvéséből, 's vele, mint valamelly tsekély terével a' híd láb felé fordúl, 's oda, a' hova kell le-erefzti. B. Pacassi hafznát vette itt Archimedes tsigáinak is, mellyeknek sohol még hafznát nem vették az új időbéli Mathematicusok.

Haydn Jósef Úr, Hertzeg Efzterházy Muzsika igazgatója, igen érzékeny levéllel felelt azoknak a' Párisi Muzsikusoknak, kik a' nevezett Úrnak egy érdem pénzt küldöttek a' minapában. A'

Levél értelme ez: Uraim! Különösön a' tanúlt nagy mestereknek van arra jussa, hogy másoknak a' ditsösséget ki oſzſzák; ki vólna pedig a' ki méltóbb jussal magának vehetné ezt a' privilégiumot mint az Urak, kik valaminek bölts és tökélletes elöadásához, a' Muzsika leg méjjebb, és leg felségesebb theóriáját hozzá kötvén, el takarják azokat a' hibákat, mellyek valamelly muzsikára tartozó darab kéſzítönek a' munkájában lehetnek, ellenben pedig gyakorta ollyan ſzépségeket fedeznek fel benne, mellyeket maga a' kéſzítö éſzre nem vett. E' ſzerént ki tsinosítván az én teremtésröl kéſzített munkámat, just ſzereztek az Urak magoknak, arra, hogy közöljék velem azt a' ditséretet, mellyet munkám magának nyert. Azt a' kötelességet, mellyel én ezért a' meg tiſzteltetésért tartozom az Uraknak, az a' publikum tellyesítette már, melly oly nagy tiſztelettel viseltetik az Urak tálentomai eránt, hogy az Urak ítéllet tételében, tökélletesen meg nyugſzik, és a' melly publikumnak hellybe hagyását ha valaki meg érdemli, már akkor elöre meg nyerte a' késö maradékét is. Gyakorta kételkedtem felölle, hogy az én nevem halálom után fel maradna, de az Urak jósága, és az az emlékeztetö oſzlop gyanánt ſzolgáló érdem pénz, mellyel az Urak engemet meg tiſzteltek, el hitetik velem, hogy nem halok meg egéſzſzen. Igen is Uraim; az Urak egy napon jutalmaztatták meg az én hatvan eſztendei fáradságimat, az Urak koronázták meg az én öſz fejemet, és virágokat hintettek az én sír halmomra. Nem álhatja ki a' ſzívem azt az érzést, a' mellyel meg van telve, és nem tudom le fes-

teni az Urak ſzemélye eránt való háládatosságomat. De ha én ki nem tudom is magyarázni, érzik azt az Urak, kik a' mesterségeket valóságos belsö indúlatból gyakorolják, és a' kik nem a' jóſzágra, hanem mindenek felett a' betsülletre vígyáznak.

Baaden Sept. 21-dikén. Tegnap vólt itt az elsö ál-ortzás Bál, a' Teátrom mellett épült új tántzoló palotában, mellyben Ö Felségek is meg-jelentek. Két nappal ez elött, oda jártak Ö Felségek a' Schneeberg nagy hegy, igen kies vídékeinek, és a' Muckendorfi, bámúlásig ſzép víz-omlásnak meg-ſzemlélésére. A' terméſzetnek illy remek munkáiban, ki mondhatatlanúl gyönyörködnek Ö Felségek. Még e' folyó hónap végéig itt ſzándékoznak maradni, 's a' még nem látott, távolabb esö réſzeit is el járni az idevaló gyönyörü környéknek.

Magyar Orſzág.

Pápáról Sept. 15-dikén. Tegnap itten igen örvendetes nap innepeltetett. Meg-érkezvén t. i. sok hánykódásai, és az Orſzág betsületiért el ſzánt ſzenvedései után Nemzetünknek Követje, Királyjunknak híve, a' Hazának egy Oſzlopja, Jobbágyinak édes Attya, véle lakóknak Barátja Gróf Eſzterházy Ferentz Ö Exc ja Megyénkbe, söt Városunkba, nem vólt oly különözö tsak egy is, a' ki ezen ſzerentsésen lett meg-érkezésen való örvendezésben réſzt venni, söt azt öregbíteni ne igyekezett vólna. Le ezen innepet egéſzſzen nem festhetem,

mert arra alkalmatlan vagyok: azért tsak azt jegyzem meg, hogy a' Pompa nagy és külömbkülömbféle, a' ſzívek pedig egygyek vóltak. Taſzérre a' Pápai Uradalom ſzélébe eleibe mentek Ő Excájának a' Dominális Tiſzt Urak lóháton Magyar ruhában; a' Birkás Arendások forma-ruhában; valami háromſzáz Jobbágy záſzlóval, dudával ,trombitával, a' Hajdúk lóháton, és egy Banda Mu'sikások. Elöl hát jöttek a' Vár-Hajdúi, az után a' Jobbágyok az Ispány Uraktól vezéreltetvén, és mindenik falu tsapatnak a' neve a' záſzlókra írva lévén. Azután egy ſzekérre erdő lévén tsinálva, benn vólt a' Győri Szabad-sereg Bandája. Ezeket követték a' Birkás Arendások Magyar egyforma ruhába záſzlójokkal, mellyre egy bárány vólt kifestve, és záſzlót tartott, mellyen Grif láttzatott, alól pedig ez az írás vólt: a' bárány aranyozza a' Grif tollait. Ezeket követték a' Dominális Tiſzt Urak záſzlójokkal, mellyen ez az írás vólt:

Qui Tua procurant Excellentissime cuncti
Tam charo Domino prospera cuncta vovent.

Közöttök menő kotsiban vólt Gróf Ő Excellentziája, Udvari Tanátsos és Regens Bezerédi Úr Ő Nagyságával, a' kik öröm-könyhúllatások között ſzemlélték, az örömben réſzt venni kívánóknak egygyes és vetélkedő törekedéseket. Béérkezvén a' Városba, az itt lévő Magyar Polgárság egyforma ruhában, paſzomántos tsákó-süveggel, kardal, és a' Német Polgárság német formaruhában, paſzomántos kalapban, fegyverben fogadták Ő Excját, és háromſzori salve után kö-

vették, sőt körül vették. Bejjebb érkezvén, a' Zzidóknak győzedelmi kapujokba ért, a' hol valami 400 Zsidó fekete ruhába palástba glédába állva, 's a' Rabbijok Ő Excját nyomtatásból megköfzöntötte. Ezen kapura függefztve vóltak az O Testamentomi Leplek, Úrimok, Tummimok, tíz parantsolat, Réztenger, Jerusálemi templom formája, egy fzóval, nem tsak templomoknak, hanem házaiknak és ágyaiknak valamelly fzembe-ünhetőbb ékességeit is ide fel tzifrázták. Beljebb állottak a' Pofztósok, egy darab rámába pofztóra tsinált köfzöntő versekkel, ezek előtt a' Csapók egy vég fzűrre vart versekkel, Fazekasok egy 30 itzés korsóval, a' Pintérek egy középen üres, még is négy tsapra vehető 's külömb külömbféle italokat adó hordóval. Ezek előtt vóltak sorba mindenféle Mesteremberek, Szűtsök, kiknek egy zebrán űlő lovas Katonájok vólt, és tsupa nyestből nagy zászlójok, azon versek, Bodnárok, kik egy egéfz kis hintót és két ágyú kereket tartottak, Vargák, Csizmadiák Kömívesek, Takátsok, Szabók, egy arannyal ki-varrott fzőnyeggel, Méfzárosok egy arany borjúval, Afztalosok, egy igen fzép ki pallérozott kis fzobába rugók segíttségével fűréfzelő, és két gyaküló legényekkel és egy rajzoló Mesteremberrel. A' Málnárok egy vízi mesterséggel, melly 4 fzivárványos kútakból állott, mellyekből az után zökő-kút lett, mellynek vize egy malmot hajtott és követ is vágatott, 's egy legényt is mozgásba hozott, a' ki egy zsák lifztet vitt a' garatra. Az Átsok egy mesterséges házfedéllel parádéroztak.

Mind ezen mesterségek tzímjére versek vóltak festve a' nyájas Mú'sa etsetjével. A' belső Városba érkezvén Ő Excellentziája, talált egy ſzép győzedelmi-kapura, mellynek a' tetején egy jó magasságú piramis vólt. Ez alatt vólt a' Tanáts, és Ő Excját meg köſzöntvén, örömmel érezték Ő Excnak el-hitetődését a' felöl, hogy ötet mint Attyokat úgy várják. Bellyebb a' Reformátum Templomnál állottak a' Togátus Ifjak 3 Professoraikkal, a' hol egygyik Professor Úr, Orátzióval meg köſzöntötte, 's e' mellett az Ő Exc ja tiſzteletére írattatott 's nyomtattatott Verseket által adta. Innét kísértetett Ő Exc ja arrább a' Vár felé, mellynek kapujába várták Ő Excját a' Jobbágy Aſzſzonyok, és kezekben tartottak tsibét, lúdat, tojást, borjút, pujkát, mézet, és mindent, a' mi tsak Dácia alatt jö, mellyet a' Gróf látván, örömébe könyvezőbe állottak ſzemei. A' Vár' Udvarába le ſzálván, egyſzer tsak karikába vették 24 Pápai Szüzek, kertéſz egyforma-ruhába (rövíd fejér ruha, zöld ſzegéssel, zöld kalappal, kosárral, mellyekben virágok és külömbkülömbféle honytermések vóltak) Békerítetvén ez a' koſzorút érdemlett Nagyság soha se' tudta mi leli, azomban egy a' Szüzek közzül egy fejérből és zöldből kéſzült bokrétát (amaz a' virtusnak, e' pedig a' halhatatlanságnak ſzínelőjek adott Ő Exc-nak, a' másik azomba bé-nyújtotta azon Haydeni hangra T. Pápai Káplán Tóth Úrtól kéſzíttetett Kertéſzi éneket, mellyet azonnal Angyali hángon és ſzívet repeſztő billegetésekkel el kezdettek énekelni, és úgy folytatták, hogy

az ott jelenlévőknek öröm-könyvekbe lábbadtak ſzemei. Vége lévén az éneknek, a' Szüzek megindúltak, és bé-kerítve, az útat virágokkal hintve Ö Exc-j t ſzobájába fel-kísérték. Ott Ö Excját az Uradalmi Tiſzt Urak udvarlották és képekben az ide való Praefectus Úr Öröm-beſzédet tartott, és egyſzersmind a' Tiſzt Urakat, Ö Exc-jok kegyességébe ajánlotta. Tiſzteletére jöttek az után Ö Excjának a' T. Vármegyének két Vice-Ispánnyai, és körül belöl lévő Assessor Urak. Az ide való mind a' 3 Valláson lévő Pap és Professor Urak. A' Városi Tanáts és egyebek. Az alatt az egéſz kísérö-sereg sorba a' kertbe került, és Ő Exc-ja ablaka alatt mindnyájan Török mu'sika alatt el menvén, a' Mesteremberek köſzöntő-verseiket el mondották, 's mesterségeket mutatták, a' Tiſzt Urak pedig Katonai módra tették tiſzteleteket. Ezután ropogtak az ágyúk, és az ide való Polgárság háromſzori salvét adván, Ö Excja ebédhez ült dél után 5 órakor. Estve a' Várkertben egy igen ſzép piramis vólt Ö Excja ablaka előtt ki-világosítva 180 métsekkel chronosticonnal és Ö Excja czímerével, és nevével, az után lett tüzi játék. Az egéſz Város ki vólt világosítva, és sok helyeken ablakokba igen ſzép jeleket, 's verseket lehetett látni, nevezetesen Maninger Kalmár Úr' ablakaiba Gothica formára, a Kávé-házba is azon ablakokba, a' Vásár-álláson egy kivilágosított piramist, mellyet az alsó Majorokiak Magyar ſzép versekkel keſzíttettek, által ellenbe is egy piramis, mellyet maga egy Festő kéſzített. A' Godina Városokban is egy leveles ſzín

ki-világosítva. — Más nap 10 órakor vólt Te Deum laudamus, puska ropogások alatt, délbe ebéd, estve bál, mellyet kezdett a' kertéſz Szűzeknek Contratántzok, fojtatott az egy forma jó kedv, és végezett az ő Exctól éjfél után két órakor lett el bútsúzás. Bóldog az a' nép, kinek birtokossa ámbár a' ditsősség Templomának lakossa, ámbár Nagyság, még is alázatosság, ámbár Úr, még is atya, ámbár a' Hazájáért élet halál között forgott, még is él. Éljen örökké!!!

Olaſz Orſzág.

A' hét egygyesült ſzigetekből álló új Respublika, igen ſzomorú állapotban van. Corfuban fel támadt a' paraſztság, a' nemesek ellen, Cerigo magát függetlennek lenni hirdette ki; Zante az Anglusok kezében van; Santa Maura ellen kéſzül a' Janinai Basa, ki is gyüjti a' sereget öſzve, hogy azt el foglalja. A' mi pedig ezeknek a' ſzigeteknek ſzerentsétlenségét neveli, az, hogy az Oroſzok, kik eddig némelly erősségeiben benne vóltak, onnan a' Fekete Tenger felé mennek. Sok kereskedők Triestbe és Velentzébe ſzaladtak, és az egéſz új Respublika fő igazgató nélkűl van.

Májlandból September 4-dikén. A' Frantziák Portó Ferrájó előtt sok erőss Battériákat állítottak fel, és a' várat hat egéſz nap keményen ágyúzták; és azt mondják, hogy egygyik Battéria, mellyben 18 ágyú vólt, nagy kárt tett, 's a' kikötőhelyben is sok hajót rontott öſzve. A' napokban négy Anglus fregátok a' Piombinói erősséget háborgatták, a' ſzárazra ki ſzállottak, és prédáltak. A' Pápa hajóit nem bántják az Anglusok.

Livornóból September 2 dikán. Tegnap előtt éjtzaka 2 harmintz hat ágyús Frantzia fregát, két rabló hajóval, és más eleséggel meg terhelt hajókkal egygyütt, tsendesen ki evezett Elba ſzigete felé. Tegnap, a' nap fel jötekor, a' két rabló hajó, melly előre ment vólt, a' parttól nyóltz óránnyira éſzre vett 2 nagy ellenséges hajókat, mellyek a nazoknak utánnok eredtek, de a' rabló hajók viſzſza vonván magokat, jelt adtak a' két Fregátnak hogy az is vonná viſzſza magát, és tsak ugyan ſzerentsésen bé is eveztek ide. — Az a' híre, hogy Gantheaume Admirális, ki eddig még mindég Toulonban tartózkodott, nem sokára meg fog jelenni Elba ſzigeténél 4 linea hajókkal, a' Portó ferrájói ostromlásnak segitésére, de előbb meg várja, hogy Admirális Varren, a' Frantzia és Olaſz Orſzági partoktól távozzon el.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 1-sö napján. Marsiliából írják, hogy ſzámos Török, Anglus, és Afrikai hajók érkeztek az oda való kikötőhellyhez, mellyek Frantzia katonaságot hoztak magokkal Kairóból, és már a' tenger partokon lévő házakat, kéſzítik a' viſzſza jött katonák ſzámára, a' mellyekben fognak mind addig múlatni, míg a' Contumátia rendes napjait el töltik. — A' Salamancai Érsek, egy páſztori levelet tétetett közönségessé a' maga Megyéjében, mellyben inti a' lakosokat, hogy az ott lévő Frantzia sereggel baráttságoson bánjanak, és minden alkalmatosságot el távoztassanak, mellyből valamelly kedvetlen történet

ſzármazhatna. A' Vallás, úgy mond, még a' Pogányok és Eretnekek eránt is azt kívánja, hogy könyörületességgel viseltessünk; Frantzia Orſzág mostani lakosainak hét nyóltzad réſze R. Katholika Valláson van; az új Vallások, a' balgatagság találmányi már újra el enyéſztek, és a' Frantzia seregek nagy tiſztelettel jelen vóltak a' Spanyol bútsú-járásokon és Miséken is; az Isteni gondviselés mindeneket tsudállatoson jó végre igazgat, és ebben a' tekintetben, valósággal egy ollyan férfiat tett a' Frantzia Nemzet fejévé, a' millyet tsak olykor olykor ſzülnek a' ſzázadok. — Ez a' páſztori levél Frantziára le fordíttatván, közöltetett a' Frantzia seregekkel is.

Párisból September 6-dikán. A' Fő Konzul, kezd a' Frantzia Orſzági Protestánsok dolgában foglalatoskodni. A' többek közt azt a' kérdést tette fel: Valyon azokban a' tartományokban lévő Protestáns Papság, mellyek közelebb egygyesíttettek a' Franízia Respublikával, Vallásának principiumai ſzerént, van e' még valami egybe kötetésben, elébbeni Fejedelmeivel és Uraival? A' belsö dolgokra ügyeló Minister Talleyrand, két meg világosodott és haza ſzeretö Protestánsokra bízta az erre való feleletet, nevezetesen egy Mourgues nevü Református polgárra, és a' felsö Rajnai Departamentom egy Lutheránus Deputátusára. Ezek mind a' ketten, leg kissebbet sem beſzélvén egymással öſzve, egy formán feleltek a' fel tett kérdésre. Azt felelték nevezetesen, hogy a' Protestáns vallásban, a' fő világi hatalom bé foglalja magában a' fő Papi hatalmot, és így,

azoktól a' Protestáns Papoktól, kik eddig Német igazgatás alatt vóltak, semmit sem lehetne félni, mivel ök Vállások ſzerént alá vagynak a' felsőségnek vetve, és ollyan jobbágyok, kiken a' felsőségnek mindenkor hatalma van. — Az utólsó Égyiptomi tudósításoktól fogva, nagyon zúgolódnak itt Generális Menou ellen, és ismét kezd ſzóba forogni, hogy az előtte vólt Égyiptomi Generálist Klébert ö ölette vólna meg.

Párisból September 8-dikán. Spanyol Orſzágban nagyon fel gerjedett az ifjúság a' Terméſzeti tudományok minden réſzének, és a' Chemiának tanúlására, a' honnan ſzámosan takarodnak Párisba, az ott lévö dérek tanítók halgatására. Ez előtt ritka Spanyol útazott ki a' maga hazájából tanúlás kedvéért, mivel a' világon a' leg első nemzetből valónak tartotta magát. Egy réſzről a' két nemzet között való mostani ſzoross baráttságnak, más réſzről pedig azoknak a' sok új Frantzia tudományos találmányoknak lehet tulajdonítani, ezt a' hajdani Spanyol gögnek meg változását, mellyekkel a' Frantzia tudósok, kivált a' terméſzeti tudományokat gazdagítják. Ide tartozik leg közelebb az; hogy egy Cuvier nevű Párisi Professor egy ollyan emlös állatnak le irását adta nem régiben ki, melly már ma sohol életben nem találtatik, hogy pedig hajdanában valósággal meg vólt, világoson meg tettzik azokból a' tsontokból, mellyeket sok hellyeken találnak, és a' mellyek egy mai időben esmeretes állat tson jaival sem egygyeznek meg. Ezenkivűl, a' nevezett tudós 23 ollyan nemű állatokat hoz elő,

mellyek ollyan nagyságúak mint az Elefánt, vagy annál is nagyobbak, de a' mellyeknek már ma sohol semmi élő példáit nem találni. Melly mind annak a' bizonysága, hogy kezdettől fogva, ſzörnyű sok változásokon ment által a' mi földünk.— A' Konzulok test örző serege között, egy ollyan kompánia lovasságot állítanak fel, melynek arabs módra kéſzűlt lántsája leſz, és a' mellyel 25 lépésnyire bé lehet érni, és meg lehet ſzúrni valakit.— Két Aſzſzony lett itt a' módi öltözetnek áldozatjáva. Az egygyik nevezetesen, atzélból kéſzűlt fűsűt hozdozván a' hajában, el esett, 's a' fűsű bé ment a' fejébe, és meg hólt; a' másik pedig egy magasra ki álló töt viselt a' fökötőjében, és mikor a' kotsiba fel akart űlni, úgy oda ütötte a' fejét, hogy kereſztűl menvén a' tő a' kaponyáján az agy velőbe, mindjárt ſzörnyü halált hólt.

Strasburgból September 9-dikén. Tegnap érkezett ide a' Bétsbe menő Anglus Követ Paget, ki is Frantzia Orſzágon jövén kereſztűl Frantzia paſzſzussal, Párisban két egéſz nap múlatott, és a' külsö dolgokra ügyelő Ministerrel, Polgár Talleyrándal, két hoſzſzas conferentiát tartott. Talleyrand maga vezette bé Pagetet a' Fő Konzulhoz, és soká beſzélgettek egygyütt. Már most bizonyos hogy az Angliai Ministérium, a' békesség eránt bizonyos dolgokat bízott Pagetre, nevezetesen pedig, hogy ſzóval adja elő azokat, a' miket utóljára írásban által küldött a' Ministérium Párisba. Hogy tehát már a' békességes alkudozások ugyan tsak fojnak, és hogy már sok főbb

pontokban mind a' két fél egymás között meg egygyezett, nem lehet rólla kételkedni. De azonban még is tétetődnek a' tengeri kéſzületek a' Frantzia kikötöhellyekben, és közelebb is sok fél Brigadák rendelödtek a' tenger partokhoz, hol már rettenetes hadi sereg gyült öſzve. Karnot leg közelebb két nap vólt Párisban, hogy a' ki ſzállásra való rendelések eránt, a' Fö Konzullal beſzéljen, de ismét el útazott, nem tudják hová. Valyon Moreau jelen leſz e' az Anglia ellen való kéſzületben, vagy a' mint a' híre vólt, a' Hollandiai seregek vezérlését vállalja magára, még bizonyoson nem tudni.

Anglia.

Londonból September 1 sö napján. A' mi Újságaink tele vagynak a' Frantzia Orſzággal való békességes alkudozások hírével, azt írja nevezetesen egy azok közzül, hogy a' békesség kötésen nagy tüzzel dolgoznak, és úgy láttzik, hogy az egéſz munka már vége felé közelít. De mivel, nem tsak Frantzia O ſzág és Anglia között különösön, hanem mind a' ſzárazon, mind a' vízen való közönséges békesség forog ſzóban, és mivel sok más Udvarok, nevezetesen a' Bétsi, Pétersburgi és Berlini veſznek benne réſzt, 's e' mellett ſzámtalan sok dolgoknak kell elöre el végeződni, más rendbe vétetődni: nem tsak ſzámtalan sok nehézségekkel van ez az egéſz dolog egybe kötve, hanem igen sok idöt is kíván. Még is úgy láttzik, hogy minden nehézségek mellett is, soha még olly sebességgel az e' féle dolog

nem ment, mint most. Egy bizonysága az a' dolgok nagy meg változásának, hogy Paget Minister sietve megyen Bétsbe, még pedig a' mi felettébb különös Párison keresztül, a' hol, mentében világosabban elö fogja adni a' Frantzia Kórmányszéknek, a' mi Ministériumunk akaratját, mint eddig a' Kurírok és levelezések által lehetett. Tegnap az a' hír terjedt itt el, hogy a' Frantziákkal fegyver nyugvást kötöttünk. Ottó Polgárral most különös tisztelettel bánik a' Ministérium. Tegnap ismét fontos írások érkeztek Párisból, mellyeknek vételére, egybe gyültek a' Ministerek.

Londonból September 3 dikán. A' mi hajóink, mellyek a' Boulognei kikötöhellyet eddig bé kerítve tartották, a' hajók ellenébe fúvó szél miá, kénteleníttettek magokat onnan viszsza húzni. Angliában régen nem termett a' komló ollyan gazdagon, mint az idén; úgy hogy a' mit ennek az árából bé adtak a' Kórmányszéknek, mintegy három millió forintra megyen.

Elegyes Levelek.

Hágából September 5 dikén. A' Geldriai határ széleken két embert fogtak el, kik a' körül belöl lévö falusi népet fel akarták lázzasztani. Olyan írásokat találtak nállok, a' mellyekből a' tettzik ki, hogy ezek Hollandiai kiköltöztek, és Angliából jövén által, 1795 ben a' Respublikából, számkivetésbe küldettek vólt.

Brüsselből September 3-dikán. Calaisból írják, hogy közelebb egy parlamentális hajó, némelly fontos írásokat hozott oda Talleyránd Ministernek, mellyek, úgy mondják, hogy az Angliai Ministérium által kéſzíttetett békesség plánumát foglalják magokban, és a' mellyek igen mérsékelve vagynak ki dolgozva. Azt állítják, hogy a' békességes alkudozásokban, Gróf Stahremberg Londoni Csáſzári Követ, és Gróf Cobentzel igen nagy réſzt veſznek.

Némelly Egyiptomból jött tudósítások ſzerént, Menou már Alexándriát is fel adta kapitulátzióra. Ennek a' Városnak lakosi, régtől fogva igen ſzomorú állapotban vóltak, és mivel semmi eleségek nem vólt, már Június eleitől fogva kénteleníttettek onnan el költözni. Sok hajókat küldenek Konstántzinápolyból Égyiptomba nagy sietséggel, kéttség kivül azért, hogy a' fogoly Frantziák Egyiptomból mennél hamarább haza takaríttassanak.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDELMÉVEL:

Nro 25.

Költ Bétsben, Sz. Mihály Havának (Septembernek) 25-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

Gróf Cobenzl Lajos Ő Exja, a' Lünevillei békesség kötésében tett fáradozásáért, a' bé-vett szokás szerént, igen gazdag ajándékot kapott a' Frantzia Kormányszéktől; úgymint egy brilliántból készült válra való ékességet, a' melly t. i. a' Sz. István Rendje nagy pántlikáját a' vállán lekaptsolva tartja. A' brilliánt kövek között a' leg nagyobbik, közel ollyan nagy kerekségű, mint egy tizen két krajtzáros. Ezt az ajándékot hetven ezer forintra betsülik.

Már a' Státus Cancellária pompás épületébe ment lakni Gróf Cobenzel Lajós Vice-Cancellárius Ö Excja; maga Gróf Colloredo Minister, a' kitől függ Gróf Cobenzel Lajos, az Udvarban lakik, most pedig Baadenben vagyon Ö Felségével. — Azon Státus Conferentziális Tanátsban, mellyet közelebb méltóztatott a' Felséges Csáfzár fel-állítani, maga ül elöl Ö Felsége, és már tartatik is ez a' gyülés annak rendi fzerént.

A' Frantzia Respublikának Bétsbe küldött Nagy Követje, Státus Tanátsos Champagni, fzerentsésen ide érkezett. Két fiait is magával hozta. A' Felesége még Párisban maradt, terhes állapotjára nézve, ki is ha fel kél gyermekágyából, Bétsbe jön a' Hitvesse után.

Gróf Berényi György, Cs. K. Kamarás Úr, a' napokban érkezett meg ide Párisból, a' hol hat hétig múlatott. Gróf Cobenzl Lajos Ö Exja, Bonapárte elsó Konzul eleibe vitte magával, a' kitől nagy emberséggel fogadtatott. Gróf Berényi fekete magyar ruhában jelent meg előtte övesen, 's kalpagosan; gyönyörű kéfzűletű kard az óldalán, 's a' Cs. K. Kamarás kúlts a' mente jobb zsebjén. A' haja bé vólt egéfz illendöséggel porozva, jóllehet most közönségesen nem élnek hajporral a' Frantziák.

Nem régen egy tsudállatos fzarkát hozott ide magával Gróf Waldstein Ferentz, a' Magyar Orfzági ritkább plánták ki-adója. Ez a' fzarka nem fekete és fejér, mint közönségesen fzoktak ezek a' madarak lenni, hanem egéfzen fejér. A' fejérség azomban veresellik rajta ollyan formán, mint-

ha a' húsa veresellene ki a' tollak közzül; de a' mellyét éppen nem is lehet látni. A' szemei is veresellök, 's éppen ollyanok, mint azon ritka emberek szemei szoktak lenni, kiket Kakerlakoknak hívunk, 's a' millyent nem régen Siegardskirchen faluban is találtak, ide két postányi messzeségre, a' mint arról a' Bétsi Udvari Ujság bövön emlékezett. Ezt a' fejér szarkát Posony Vármegyében, Pusztafödémes nevü helységben találta a' Gróf, két más szarka fiokkal egy fészekben, de a' két utólsók, mint minden más szarkák, tarkák vóltak. A' fejér is szintügy tsörög (kiábál) mint a' többi szarka. A' Gróf, Ö Felsége madarak gyüjteménnyét szándékozik nevelni ezzel a' ritkasággal.

F. M. L. Hertzeg Schwartzenberg Károly, Pétersburgból való el indúlása után szembe találkozott Rigá-ban, ama híres La-Harpe polgárral, ki a' Helvétziai új változásoknak kezdöje, és a' most országló Sándor Császárnak Nevelője vólt. Most Pétersburgba küldetik Bonapárte által, az ott már régtól fogva tartózkodó Duroc Frantzia polgár helyébe.

Magyar Ország.

Verbászon (Báts Várm. a' Ferentz tsatórna partján) Sept. 7 dikén. Ma múlt ki itt a' világból, a' F. Erdély Országi Cancellariának egygyik nagy Érdemü Udv. Tanátsossa Rédl Úr Ö Nagysága. A' víznek eséset vizsgál a egy tsónakon, a' mellyen töltött puskák is vóltak. Egy azok közzül el talált sülni, melly is halálos sebbe ejtette az Udvari Tanátsost. A' háta gerintzébe ment ól-

mot ki nem vehették a' Seborvosok, 's sok kínszenvedései után is halál fiává leve ezen nagy tudományú Hazánkfia!

Posony Sept. 15-dikén. A' Csekléſzi lakadalmi vígságoknak le írása engemet is fel-gerjeſztett, egy hasonló lakadalmi pompának el beſzéllésére, mellyröl, mint látom, még nints említés a' Hírmondóban. A' Csekléſzen megjelent vendégek, mind ide (Posonyba) jöttek September 7-dikén. A' vendégek közzül vóltak, Hertzeg Eſzterházy, és a' Hitvesse, ſzületett Lichtenstein Hertzeg Kis-aſzſzony; Hertzeg Grasalkovits és a' Hitves-Társa, ſzületett Eſzterházy Hertzeg Kisaſzſzony; az özvegy Khevenhüller Hertzegné; a' még nötelen Hertzeg Khevenhüller; Hertzeg Ruspoli a' Hitvessével, ki ſzületett Khevenhüller Kisaſzſzony; Gróf Pálffy Károly, Magyar Orſzági Cancellárius; Gróf Zichy Károly vólt Orſzág Bírája, a' Feleségével, ki hasonlóképpen ſzületett Khevenhüller Kis-aſzſzony, és Ferentz, István Testvéreivel; úgy ſzinte Ferentz, Károly és Ferdinánd fiaival, kik közzül a' közepsö, ez előtt egy héttel házasodott meg. Mindnyájan a' Hertzeg Grasalkovits palotájába ſzállottak, kiket a' Hertzeg jól meg-vendégelt flöstökkel. Már látom, hogy kérdik nem kevesen, de miből állhatott a' flöstöki vendégség? — Kávéból, valóságos Kinai Thee-böl, jóféle téjfelből, írós-vajból, sokféle édességekből; azután ſzöllő, öſzi baratzk, füge, Máltai narants, ananáſz, 's egyébb válogatott gyümöltsökből, négy vagy hatféle fagylaltból (Gefrohrnes) és a' leg drágább Tokaji, Cziprusi,

Malagai, Máderai, 's Kapi (a' jó reménység Foka-i) borokból.

Az ezüst, 's portzellán edényekkel meg-rakott aſztalt, gyönyörű ſzép virágok ékesítették, mellyek kellemetes illatjokkal a' ſzobákat bé tőltötték. A' Hertzegné, mint valamelly ſzép gyöngyvirág-ſzál, azzal föképpen kedveltette magát, hogy a' régi gazdaſzſzonyok példája ſzerént, talpon vólt, a' jóféle Theet maga kéſzítette, 's az aſztalnál ülő vendégeinek, mindenképpen kedveket kereste. A' flöstök után 14 piruts (gazdag kéſzületű, fél fedelű hintótska) állott elő az udvarba. 14 Gavallér társat keresvén magának 14 Dámák között, sorsot vetett, 's a' melly Dáma esett ſzemélyére, azzal a' pirutsába ült. A' pirutsok sora, a' velek lovagló legénység között, kereſztül vette útját városunkon, a' minden felől öſzſzetódúlt nézőknek nem kevés örömére, 's a' repülő hídon, a' Duna jobb partjára érvén, egéſz Oroſzvárig (Karlburg) ment, melly Moson Vármegyében fekſzik, ide két kis mértföldnyire. Ott is sok nép állott ki az úttzákra, kik között igen ſzembe tűntek Gróf Zichy Károly Ő Exja Tiſztviselői, nagy ſzámú gyalog és lovas alattavalói, minnyájan ünnepi köntösökben, úgy ſzinte egy sereg Zsidóság is a' Móses táblájával várva várván a' lakadalmi vendégeket, kik két óra előtt dél után a' Gróf Kastélyjába ſzállottak, a' mindenfelől meg ſzóllalt dob 's trombita zengései, és a' mozsár-ágyúk dörgései között. Más nap, melly vólt Sept. 8-dik napja, nagy pompával tartódott az esketés czeremóniája, Gróf Vitzay Ferentz, és

Zichy Ámália Kis-aſzſzony, Gróf Zichy Károly vólt Orſzág Bírája leánya között. A' nagy vendégeskedés után, mind a' ſzomſzéd ſziget' erdejébe mentek a' Méltóságok, a' hol új serkentő példát ſzemléltünk nagy gyönyörűségünkre. Mert a' Házi gazda Ö Excellentziája mindent el-követtett, hogy ebben az öröm napban, az oda gyült jobbágyai is réſzesüljenek; a' mint is tizen-négy, réſzſzerént tehenet 's tinót, réſzſzerént pedig rugott borjúkat hozatott közzéjek, fel-pántlikázva, a' mellyeket tizennégy, nem régen meg-házasodott jobbágyai között el-oſztogatott, azon czéduláknak ereje ſzerént, mellyet mindenik maga keresett ki a' ſzerentse czédulái közzül. Azután le-ültette öket, feleségeivel egygyütt terített aſztalához, 's gazdagon meg vendégeltette. A' többieknek ſzámára pedig, két hordó bort ereſztetett tsapra, és enni-valót is eleget oſztogattatott. A' két felőlről is ſzépen hangzó musikának, kevés hafznát vehették a' jó kedvű lakosok, a' rajtok jött eső miatt, melly öket tsak hamar haza kergette. A' következő estve vólt a' fényes bál, 's tartott éjfél utánni két óráig. Innen mindnyájan Kis-Mártonba vóltunk hívatalosok, a' hol tegnap előtt tartatott Hertzeg Eſzterházyné neve napja. Bétsből is sokan jöttek vólt oda arra a' napra, kik közzül valók vóltak Cardinális Hertzeg Albani, Muravief-Apostol, rendkivül való Orolz Követ, és a' Pétersburgból viſzſza-tért Hertzeg Schwarzenberg Károly 's a' t. Gyakorlott pennákra bízom az ott látott sok fényességeknek le-írását a' millyenek vóltak a' tántz, az igen nagy ſzálának

közel nyóltz száz viasz gyertyákkal való felséges ki-világosítása, a' különös pompájú ebédek 's vatsorák, az erős ágyúzások, 's a' gyönyörű estveli muzsikák. Nékem mindenek felett az Isteni szolgálat tetszet meg, mellynél Pirer Püspök Ö Nga pontificált, két infulátus Prépostok pedig, sok érdemes Plébánusokkal, drága ruhákban assistáltak. A' muzsika új vólt, mellyet Haydn készített, 's maga igazgatott. Tsudállatos ennek a' nagy embernek eleven képzelődése, jól lehet már meghaladta is a' hetven esztendöt. Tsudállatos, melly hathatósan le tudja rajzolni a' szók erejét a' muzsikai szerszámok által, kiváltképpen, midön a' Krisztus kínszenvedéséről van emlékezet a' Credó után. Egészszen el fogódik a' szív a' méjj fájdalomtól ezen szóknak hallására: passus et sepultus. — Ezen szóknak pedig: incarnatus est de Spiritu sancto a' musika által lett mesterséges elő adására, tsak nem el-ragadtatásba hozatik a' halgató. —

Német Ország.

Berlinből September 5 dikén. A' mi Udvarunk, más hatalmasságokkal még mind eddig jó egyggyet értésben van, noha igen fontos és külömbb külömbbféle tárgyakról kell ezeknek egymás között végezni. — Meg egygyezett a' mi Udvarunk, a' Frantzia Kórmányszéknek abban a' gondolatjában, hogy a' Toskániai Nagy Hertzeg kárát Német Országban kellene ki pótolni. Az Orániai Hertzeg kárának ki pótolása is, a' Frantzia Kórmányszék közben járására már meg lehe-

tősen ki van dolgozva; de azomban az Orániai hellytartói titulusról nem akar addig végképpen le mondani, míg a' kára ki-pótolása végett ki mutatándó tartományt el nem foglalja. Az Oroſz Udvarral egygyütt, még mind ez ideig nagyon közbe veti magát a' mi Udvarunk a' Frantzia Kórmányſzéknél, a' Szárdíniai Király jövendő állapotjáért; de a' Hannóverei Válaſztó Fejedelemségből, tsak nem akarja Katonáit ki vinni, és kéttség kivül ott is maradnak azok mind addig, míg a' Német Orſzági Fejedelmek kárának ki pótolása, és a' ſzekulárizátzió tökélletesen végbe nem megy; azok a' 20,000 emberből álló Slésiai és Pruſzſzus Regementek sem térnek addig viſzſza állandó kvártélyaikra, mellyek most Berlin körül táboroznak. Szereti ugyan a' Király a' békésséget, de azomban a' maga jussából semmit el nem enged. Az okos takarékosság által, már most pótolódnak ki apródonként a' kintses házban, az előtteni igazgatás formája által esett hijánosságai.

Bambergből September 15-dikén. Úgy látzik, hogy azok a' nagy hatalmasságok, mellyek a' kárt vallott Fejedelmek kárának ki-pótolásában réſzt veſznek, még egymással meg nem egygyeztek. — Az a' híre, hogy az Orániai Hertzegnek, a' Hannóverai Válaſztó Fejedelemséget akarták adni, de a' mellyre Anglia meg egygyezése kívántatott vólna meg, a' mit termélzettel meg nyerni nem lehetett.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 6-dikán. Admirális De-

vínter ollyan parantsolatot vett, hogy mihelyt az az Anglus hajós sereg, melly a' Mósa vize fokát bé kerítve tartja, a' September közepe táján fújni ſzokott ellenkező ſzél miá, kéntelen leſz mostani hellyét oda hagyni, egyſzeriben éljen az alkalmatossággal, és ki evezvén, egygyesíttse magát Boulognénél, a' Latouche Admirális hajós seregével.

Párisból September 10-dikén. Ha még a' békességes alkudozások a' mi Kórmányſzékünk és a' Londoni Udvar között, úgy fojnak tovább is, mint eddig, nem tsak az elöljáró tzikkejek, hanem az egéſz békesség is, nem sokára meg fog kéſzülni. Mert ha egyſzer a' fő pontokban egygyet értenek, könnyü azután a' többi tárgyakon el igazodni. — A' Vürtembergi Hertzegség új Követje, némelly újonnan támadt nehézségek eránt, nem fogadtatott el. — A' Dieppei kikötőhellyből ismét egy oſztály hajós sereg érkezett Bolougnéba, a' hol e' ſzerént, nagy hadi erő gyűl öſzve apródonként, és hogy az Anglusok, gyújtó hajóikkal valami kárt ne tehessenek, minden lehető kéſzületeket meg teſznek Boulognéban. Az ide való Polítzia, le vétette éjtzaka azt az írást, melly 1793-dik eſztendőtől fogva, a' Louvre nevü Palotának egy ablaka alatt állott, és a' melly, az 1574-ben Bartholoméus éjtzakáján esett Párisi véres lakadalomnak emlékezetét juttatta eſzébe a' Párisi népnek. — A' Ménusi és Ligerisi Departamentomok Prefectusa, egy közönséges írásban, így serkenti a' hajósokat a' haza ſzolgálatjára: A' ſzárazon való békességnek helyre

állítására, minden eſzközt elő vett a' Frantzia nép; már most ſzükség, hogy minden erejét elö vegye, a' tengeren való békesség viſzſza nyerésére. A' mi ſzárazon lévő derék seregeink, úgy mond, el végezték pálya futásokat, már most kezdődik a' tengeren vitézkedő Katonaságé, és már most közelget az a' ſzempillantás, mellyben hajós seregeink ditsösséget nyerjenek.

Párisból September 11-dikén. Félbe ſzakaſztá már valahára a' tegnapi Moniteur, az Égyiptomi dolgok felöl való hoſzſzas halgatását. Azt írja nevezetesen, hogy Kapitány Lugán 20 dérek hajós legényekkel ki evezett Július 14 dikén egy kis hajón Égyiptomból, és el kerülvén a' tengeren fel 's alá hajókázó Anglusokat, ſzerentsésen ki ſzállott Tarentumban (Nápoly Orſzágba) hol által adott Generális Soultnak, némelly Menoutól hozott fontos írásokat, mellyek azonnal Párisba küldödtek. A' Kairói kapitulálásnak híre el ment Alexándriába, de Menou, Rampon, Friant, Songis, és más Generálisok, el tökéllették magokban, hogy kéſzebbek leſznek Alexándria omladékai alá temettetni, mint egy ollyan kapitulátziónak mellé állani; mellyet ök gyalázatosnak tartanak azért, mivel ſzükség reá nem vólt. Alexándria 600 ágyúnál többel meg vólt rakva, eleséggel, kivált riskásával gazdagon fel vólt kéſzítve. A' Katona örízetnek kenyere egéſz télre, riskásája pedig sok eſztendöre való elég vólt. A' vár erössítésén fáradhatatlan ſzorgalmatossággal dolgoztak a' Katonák; több vólt Alexándriában 9000 fegyvert fogható embernél, oda ſzámlálván

a' hajós legényeket, és más külömbb külömbbfé-le hivatalban lévöket. Az Alexándria örző sereg el foglalta a' Mareotis tavát, réfz fzerént ebben a' tóban lévő fzigeten épült erősségnek, réfz fzerént azoknak az ágyúzó hajóknak segíttségével, mellyek az Alexándriai kikötőhellyből eveztek oda. Az a' sántz, mellyet Menou Alexándria előtt hánnyatott, az ellenség meg támadása ellen eléggé óltalmazta a' Várost, és örizte az abba való bémeneteleket. A' Frantzia Artillerista és Inzsinér Tifztek, abban az értelemben vóltak, hogy Alexándriát, terméfzeti fekvésére, és erősségére nézve nem lehetne meg támadni. — A' Konzulok végezése fzerént, a' Pedemontziumi Katonák egygyesíttetni fognak a' Frantzia seregekkel. — Egy más végezés fzerént pedig, azok a' Kollégyiumok, mellyek hajdanában az Irlándiai és Scótiai Katholikus nemes ifjak neveltetésére állíttattak fel, ezután is meg maradnak, és meg tartják birtokokban, a' még meg lévő jófzágaikat.

Párisból September 12dikén. Még nem vefzett el egéfzfzen minden reménységünk, hogy Generális Menou, Alexándriában jó darab ideig benne maradhat. Leg alább még lehet egy próbát tenni az Anglusok ellen, mellyre sokkal alkalmatosabb lefz az el közelítö tengeri zürzavaros idö, mint Július hónapja vólt, mellyet Gántheaume válafztott ki magának a' próbatételre. Menou külömben is egy felettébb el tökélett fzívű ember. Azomban sokkal jobban lehet Alexándriát óltalmazni, mint Kairót lehetett, mivel ennek fzélesen ki-terjedett környékeinek ka-

tonákkal való meg-rakására, egy egéſz sereg kívántatott. — A' Boulogne előtt állott hajós sereg, kénteleníttetett magát a' ſzélvéſz miá bé vonni a' kikötőhelybe.

Ànglia.

Londonból September 3-dikán. Sok Ánglus ifjak mennek innen Moscauba, a' Csáſzár meg koronáztatására. — Pitt minden nap bé jár a' maga jóſzágából Londonba tanátsot adni, és közölni a' Ministerekkel, a' maga értelmét a' mostani dolgok felöl; azomban a' conferentziák a' leg nagyobb titokban tartatnak.

Londonból September 7 dikén. Tegnap érkeztek Ègyiptomból fontos dolgokkal tellyes levelek. Még Julius 8 dikán Gen. Menou nem fogadta vólt el a' néki ajánlott kapitulátziót. — Adm. Saumarez 9 línea hajókkal járkál fel 's alá Kádix előtt, kinek seregét meg ſzaporították egy néhány hajókkal az Adm. Varren seregéből. — Augustus 27 dikén Adm. Pole a' maga 6 hajókból álló kis seregével Lisbona körül vólt. — Adm. Kornvallis ſzüntelen kering Brest előtt, a' maga 27 línea hajókból álló seregével. Az egygyesült Spanyol és Frantzia hajók pedig, mellyek ſzám ſzerént 35-en vagynak, vasmatskákon állanak az előtt a' kikötőhelly előtt. — Sokan vélekednek még úgy, hogy mihelyt a' minden órán bé következő tengeri zürzavar el kezdődik, a' Bresti hajós sereg azonnal ki evez Ègyiptom felé, a' Menou mellett lévő seregnek, és Égyiptomnak, mellyet Bonapárte igen nagyra betsül, ki ſzaba-

dítására. — A' Nelson hajós seregének nagyobb réſze Dünenben fekſzik, a' honnan az ellenség minden mozdúlásait, könnyen ſzemmel lehet tartani.

Londonból Augustus 8-dikán. A' mi tengeren és ſzárazon lévő hadi erönk soha még ollyan nagy nem vólt mint most. Adm. Nelson, még tegnap Deálban vólt. — A' nap és éjtzaka egyenlőségekor rendſzerént esni ſzokott tengeri háború, nem sokára oda hagyatja a' mi hajóinkal az ellenség kikötöhellyeit. Úgy láttzik, hogy a' Frantzia, és Hollandus partok ellen való további próba tételnek, mostanság vége ſzakad, mivel meg vagyunk felölle győződve, hogy kevés haſzna lenne, azomba pedig még is sok vérontásba kerülne.

Török Orſzág.

Egy Török Orſzág ſzéliről került Levél, igen ſzomorúan festi le az oda való mostani környülállásokat, azt írja nevezetesen, hogy míg Belgrádban tsendesség vólt, semmit sem hallott az ember, hogy Török Orſzágban leg kissebb nyughatatlanság is mutogatta vólna magát, de alig ütötte ki magát Belgrádban a' mostani zürzavar, azonnal hirtelen sebességgel el terjedt több tartományokon. Semmi törvény, semmi erő határt nem tud vetni ennek az egymás ellen való veſzedelmes torsalkodásnak. Már sok városokat oda hagytak a' lakosok, és a' kereskedésnek is, mellyből vólt eddig minden vagyonjok, egéſzſzen vége ſzakadt, 's nagy hellyen nem lát az ember egyebet puſztaságnál. A' kissebb Basák, el hagyattatván nagyobb réſzént seregeik-

től, ennek a' mindent mód nélkül puſztító zürzavarnak nem álhatnak ellent, és, kéntelenek vagy el ſzaladni, vagy valami búvó hellyet keresni magoknak. A' Nissai Kommendánsnak, a' ki egy vólt a' leg hatalmasabb igazgatók közzül, midón a' lovaglásból ment vólna haza felé, elébe állottak, és értésére adták, hogy többé semmi ſzükség nintsen reá, és ha akarja hogy élete meg maradjon, meg ne merje próbálni, hogy a' városba többé viſzſza menyjen. A' Basa azért oda hagyván minden kintseit, minden segedelem és jóſzág nélkül, a' maga hazájába Natóliába el útazott. Még a' Kapitán Basa és a' Nagy vezér között is egyenetlenség uralkodik, mellyet mind ez ideig is el igazítani, semmi módon nem lehetett. Amaz, nem akarja ezt fejének meg esmerni. A' Belgrádi Basa éſzre vévén, hogy veſzedelmek között forog, az ottan dühösködő Jantsároktól, egy Kurírt, küldött Konstántzinápolyba, de a' ki az útjában, öſzve akadván egy Scutariból, tsak ugyan Konstántzinápolyba menő Kurírral, ettől meg akadájoztatott, a' maga követtségének végbe vitelében. Ezt a' meg hátrálatást adják annak okáúl, hogy a' Belgrádi zenebona le tsilapítására, Konstantzinápolyban még semmi rendelések nem tevődtek, és hogy a' Belgrádi Basa, egy közelebbi rendelés ſzerént Seráskierré neveztetett, kinek nem tsak egéſz Bosniára, és azzal egygyütt mint 15.000 emberből álló seregre, hanem Pázmán Oglura, és az ő alatta lévő egéſz megyére kellene vígyázni. Ez a' rendelés, a' Belgradi Basa Fő Generálissá való tétele eránt, Septem-

ber 1-sö napján érkezett meg Belgrádba, mellyet közölvén a' Basa a" Jantsárokkal, ezek azt végezték, hogy az ö meg engefzteltetésekre 300 erfzény pénz kívántatna meg. A' már régen bé zárva lévö Basa, hogy meg mutassa, melly nagy kéfzséggel kívánja az elébbeni tsendességnek helyre állását, nem lévén kéfz pénze, egy drága kövekkel meg rakott ládát küldött Zemlinbe, hogy arra annyi pénzt kérjen fel költsön, a' mennyit a' Jantsárok tölle kívántak: de alig tudták ezt meg Zemlinben, a' midön egy oda való lakos, le tartóztatta a' ládát, 20,000 piástert kívánván a' Basától annak ki váltására. Sokan azt hifzik, hogy ez a' dolog a' Basa meg egygyezésével esett, így akarván kintsének egy réfzét bátorságba helyheztetni.

Viro Clarissimo ac Celeberrimo Josepho DEN. HOFFEN Archiatro Aulae Regiae Budensis.

Potens Artis, reduces qui tradere Vitas
Nosti, atque in Coelum Manes reuocare sepultos.
Q. Serenus Lib. de Med.

Dii! quibus imperium in Chaos est, Erebumqne profundum,
Ac quaecunque meum tentant inuadere Corpus,
Morborum Furiae vinclis fraenentur, et antris.
Inde fremant, pestemque suam, licet, inde minentur.
Hoc precor, et faciles Vos spero in vota futuros!
Ille ubi Budensem cum PRINCIPE saluus in Aulam

Multae ubi, et insomnes posuere Cubilia Febres,
Sexcentique habitant nullo discrimine Morbi,
Horribiles visu Formae, Maciesque, Pauorque,
Et totidem armatae nostro pro funere Mortes.
Vos, inquam, si forte Preces, Arasque calentes,
Votiuumque Pecus duri non spernitis, oro:
Claudite nunc Stygias rigido munimine Portas,
Et dum, noster amor, variis peregrinus in Oris
Hippocrates DENHOFFEN abest, Spasmique,
Febresque.
Venerit, Ausonia lustrata; ego tutus Amici
Auxilio, si Fata volent, Tussimque, Febremque,
Asthenicasque Crises patiar; sed Robur, ut ante,
Et certam in media sperabo Morte Salutem.
Ille, Machaonii quidquid scripsere Magistri,
Graiugenae et Nostri, per multa volumina solers
Legit, et expertus proprium deduxit in usum.
Ille (quis ignorat?) fracto mira Arte Dolore
Obsistit Fatis, Morbos depellit, et ultra
Vitales iubet ire dies, pensumque Sorores
Ducere, et instantes Aegro decedere Mortes;
Felix! qui tali Vitam concredidit Arti.
Ille, nisi auspicibus Diuis delatus in Arcem
Esset Regalem, Delphis ab Apolline Patre
Suppliciter poscendus erat; qui reddere Vitam
Nouerit, ut quondam Cressis Epidaurius Herbis.
Talia dicebam nuper, cum certa ferebat
Fama, PALATINO comitem Te Chare futurum!
Assensere Dii; valui: nunc cerno, quod omni
Ardebam voto, reducemque amplector Amicum.

G. A. S.

A' mai Postával küldjük Heves Vármegye' Mappáját, minden Èrd. Elöfizetöinknek.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Nro 26.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 27.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 2-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

Ts. Idősbb Illéssy János Urat, a' Nagy Kúnságnak Kapitánnyát, 43 esztendei hűséges és haszznos szolgálati után, Felséges Urunk Pensióval nyúgodalomra botsátván, Nádor Ispány Ő Királyi Hgének különös ajánlására, a' maga Arany kúltsos Hívei száma közzé fel venni, vagy is Aulae Regiae Familiárissá tenni méltóztatott.

Baaden Sept. 29-dikén. „Közlök némelly nevezetes tudósításokat a' Hírmondó Olvasóinak múlatságára. Egy nagy tekintetű Ministernél vól-

AKADÉMIAI KÖNYVTÁRA

tam itt ebéden a' napokban. Mutatta azt a' Telegráfot, mellyet Párisban tsináltatott a' Louveri Telegráf formájára, 's magával hozott ki ide mutatólag. Minden órán tovább küldi innen a' Fejedelme ſzámára. Ez a' haſznos eſzköz Mahagoni fából kéſzült (ezt majd mindenütt Mahoninak nevezik) meg-aranyozott tsigákkal, és kerekekkel. 's a' t. Vele hozta le-írását is, mint kellessék t. i. annak párját tsinálni, 's mozgásba hozni. Vólt már Ö Felségek kezeiben is. Ezt a' Telegráfot ki ki könnyen képzelheti magának, egy súgár torony képében, a' mellynek tetején, a' kereſzt helyében, hoſzſzú fekete gerenda fordúl fel 's alá, ſzinte úgy, mint fordúl a' ſzél malom gerendája. A' gerendának ollyan járó feje vagy deſzkája van a' két végén, mint a' millyen a' tsép lógó feje ſzokott lenni. A' tsép feje hol felfelé, hol lefelé áll, hol úſzósan, hol pedig dűlösen (oblique); illyen változó állásokat mutat a' gerenda két végén lévö fekete deſzka is, 's minden más állás, más más jelt vagy betűt jelent. A' torony allján, vagy is inkább a' Telegráf allján van a' ſzoba, mellyben a' Telegráf mestere igazgatja ezt az eſzközt. Annak a' ſzobájában éppen ollyan kis gerenda van, mint a' millyen van a' torony tetején, a' melly két egymástól távol lévö gerendát, kis kerekek hoznak mozgásba úgy, hogy a' melly jeleket adat a' mester a' kis gerendája által, benn a' ſzobájában, éppen azokat a' jeleket mutatja a' nagy gerenda is a' tornyon, melly a' ſzobája tetejére van épitve. Ezeket a' jeleket meg-látván a' torony tetején, a' ſzomſzéd Te-

legráfnak mestere, éppen úgy, a' mint látja, kiformálja azokat a' Telegráfja által; e' szerént pedig az ahoz egynehány száz ölnyire fekvő harmadik Telegráf is, úgy a' többi is egymás után, olly sebességgel, hogy három négy minuta alatt, igen nagy messzeségre adják kéziről kézre a' hírt jeleik által, 's vissza is szolgáltatják a' választ Párisba, mind a' Brestzi 's más kikötőhelyekből, mind pedig Strasburgból, vagy más nevezetesebb városból. Mi is izengettünk itt holmi egymást a' kis Telegráf által, 's azt meg is fejtettük a' kéznél lévő alphabetnek (jeleknek) magyarázatjából. Egy nagy Telegráf nem kerül többe 250, vagy 300 forintnál.

Bonapártéra jövén a' beszéd, kivel igen sokszor egygyütt vólt a' Minister, azt beszéllette felőle, hogy ebéd alatt közönségesen keveset szokott beszélleni, 's ha szóll is, mind fontos dolgokat vesz fel elmélkedésének tárgyául, szüntelen foglalatoskodik, 's azért nagyon is kezd soványodni. Egyiptomnak meleg földjéről lett megérkezése után, a' teste nem sokára meg-érezte a' Párisi hives levegőt, 's kínozni kezdte a' Rheumatismus. Hogy tehát némű-néműképpen vissza adhassa testének azt a' gőzölgést (evaporatiót) a' mellyhez látzatott szokni Egyiptomban; lágy meleg ferdővel kezdett élni, 's egyszer öt nap és öt éjtszaka ült benne szakadatlanúl. Még akkor se szünt meg rendszerént való munkáitól: mert a' ferdőből diktált a' Secretáriussainak, ott hált, ott evett, 's ott vett időt magának a' hozzája jöttekkel való beszéllgetésekre. — — Dítsérte a' három Consulok Test-őrző seregeinek

ſzépségét, 's ezeken kivül Bonapárte magános, és igen fényes test örzőit. Az első Konzulnak tehát két rendbéli testőrzői vagynak. A' test-őrző seregek ſzáma mintegy hét ezer emberre megyen. — Tegnap oda jártunk Schönauba, ama el híresedett Báró Braun kertjének, mindenek-felett pedig az abban épült Éjtſzaka' templomának meg-tekintésére. Temérdek sok nép forr oda a' ſzomſzéd városokból és falukból; Bétsből különösen, seregesen tódúlnak, ennek a' tsudának látására. Èn már harmadſzor láttam, mivel éppen közel estem hozzája; azért is bátran közölhetem környülállásos le írását. De éppen az időből ki-fogytam, 's kénſzeríttetem azt hólnapra vagy hólnaputánra halaſztani. Még tsak tehát azt jelentem, hogy tegnap előtt a' második maskarás bálban is vóltam itten, a' mellyben Ő Felségek is méltóztattak meg-jelenni Ferdinánd (Toskánai) Ő Királyi Nagy Hertzegségével.

Magyar Orſzág.

Zemlinből September 22-dikén. A' Jantsárok egéſzen a' magok hatalmok alá hajtották már a' Belgrádi erősséget, minden dolog az ő kezeken megyen által, vagy pedig az ő Agájok igazgatása alatt foly. Semmi ígéret tétel meg nem akadájoztatja őket, hogy gyakorta nagy erőſzak tételeket ne vigyenek véghez. Mert ámbár a' vár meg vételével, és sok gazdag Törökök kegyetlenül való meg ölésével, leg alább 300,000 piástert érő kintsre találtak is, még is most kezdvén pénz dolgából meg ſzükülni, sattzolták a' la-

kosokat, kik külömben is el lévén már a' sok s.-nyargatások alatt kénſzeredve, kénteleníttetnek Belgrádból ki költözni. Erre való nézve, hogy tovább is ki ne légyenek tétetve a' Jantsárok nyomorgatásának, Pántsova rendelödött a' Belgrádból ki költözöknek menedék hellyül, a' Török Udvar további rendeléséig.

Pestről September 23 dikán. Ma vallott a' tudós világ egy ki pótolhatatlan nagy kárt, Tormovai Abbás, és a' Nagy Váradi Káptalan egy nagy érdemü tagjában Pray Úrban, ki is életének 78 dik eſztendejében, estvéli 5 órakor e' világból ki múlt. Királyi Tanátsos, Sz. Mauritiusi Abbás, és Vátzi Káptalanbeli Úr Szerdahellyi Aloysius György, ezen el felejthetetlen emlékezetü hazánkfiának, e' következendö sírhalmi deák verseket kéſzítette:

Historiam Hungariae lacrimantem cernis; in ur-
na hac
Pray iacet, Historici gloria prima chori.
Ille annis gravior, quod erat mortale reliquit,
Sed fama in toto, qua patet, orbe viget.

Olaſz Orſzág.

A' Török és Ànglus hajók naponként ſzaporodnak az Àdriáticumi tengeren, hogy ellenek áljanak a' Frantziáknak, hogy ha ezek, a' Nápolyi partokról, valami módon ki akarnának Európai Török Orſzágba ſzállani. — Az a' híre, hogy Frantzia Katonaság fogna Nápoly városába nem sokára bé ſzállani. — Egy línea Oroſz hajó, és 3 fregát érkezett ide a' fekete tengerről, melly

a' mint beſzélnek, a' Nápolyi Várban eddig vólt Oroſz őrizetet akarja innen el vinni. — Frantzia Generális Soult, egy proklamátziót tétetett közönségessé, melly azt foglalja magában, hogy a' Nápolyban tartózkodó Frantzia Katonaság tartására ki rendelt adó nem elégséges, és hogy többet kell ki vetni a' lakosokra, hogy a' Frantzia Katona ſzükséget ne lásson. — A' Hetrúriai Király Livornótól 150,000, Florentzia városától pedig 100,000 Scúdit vett fel költsön. — Frantzia Orſzág azt kíványja a' Nápolyi Királytól, hogy a' többi hadi erejét is, melly 2 línea hajóból, és 3 fregátból áll, botsássa által a' Respublikának.

Nápolyból September 6dikán. Ma egy ollyan Királyi rendelés tétetett közönségessé, melly ſzerént mind n vagy örökbe nyert, vagy örökség ſzerént valakire maradt ſzabados jóſzágok, mellyek a' közelebbi hadakozás alatt, a' Király jobbágyitól el vétetődvén, idegeneknek adódtak által, eléhbeni birtokossaiknak viſzſza adódnak, ſzinte úgy azok is, mellyek a' Nápolyban vólt zenebona alkalmatosságával confiskáltattak.

Livornóból September 11dikén. Azt hírlelik, hogy az a' Frantzia ostromló sereg, melly eddig Portó Ferrájó előtt állott, nem lévén elesége, viſzſza húzta magát Portó Longonéhoz, és félbe ſzakaſztotta az ostromot. Igen ſzerentsétlenek abban, az Elba ſzigetében lévő Frantziák, hogy September 1sö napján, ollyan két fregátjokat vették el az Anglusok, melly eleséget és hadi eſzközöket akart az ő ſzámokra vinni. Öt

Anglus fregátok érkeztek meg Portó Ferrájóhoz, 1100 katonával, sok eleséggel, és hadi kéſzületekkel.

Livornóból September 12-dikén. Azok a' hajók, mellyek tegnap érkeztek ide meg Elba ſzigete környékéről, azt a' hírt hozták, hogy a' Frantzia seregek, mellyek Portó Ferrájótól, Portó Longónéhoz viſzſza húzták magokat, az eleséggnek igen nagy ſzükiben vagynak, mivel az Anglus fregátok, minden hozzájok vivő útat el zártak. Ha Gántheaume Admirális, Toulonból mentűl hamarébb Elba ſzigetéhez nem érkezik, és az ott lévő Frantziáknak eleséget nem hoz magával, mindnyájan vagy el veſznek az éhség miá, vagy el múlhatlanúl kapitulálnak. Admirális Varren hajós seregéről, melly egy hónappal ez elött, az Olaſz és Frantzia partok mentében kóvájgott, azólta semmit sem hallunk.

Rómából September 12-dikén. Pápa ő Szentsége, tökélletesen ki gyógyúlt, egy darab ideig tartott egésségtelenségéből, és a' Bonapártéval kötött egygyezés ólta, sokkal vidámabb elmével van, mint az elött. A' Pápa ſzabadon botsáttatta mind azokat, a' kik némelly tilalmas játékok gyakorlásáért Engelsburgban, és Civita Vechiában bé vóltak záratva bizonyos idötől fogva. Sokan nagyon viſzſza éltek némelly régi oſzlopoknak, ki faragott köveknek, és pénzeknek, a' hajdani Róma omladékjai közzül való ki áskálásával; mellyre való nézve, az illyen kurkáſzolódás, tsak bizonyos ſzemélyeknek engedödött meg. Az illyen talált régiségeknek pedig, a' Pápa birtokából va

ló ki vitele, 300 Scudipénzbeli büntettéssel, vagy pedig áristom ſzenvedéssel meg van tilalmazva; melly annyival ſzükségesebb, mivel külömben, Róma, és a' Pápa egéſz birtoka, apródonként minden ritka régiségektől meg foſztatna, minekutánna már a' leg fobb remek munkákat; a' hadakozás alkalmatosságával, mind Párisba takarították.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 16 dikán. A' Pápával kötött egygyességnek meg erösíttetése után, következendö értelmü írást botsátott a' Fö Konzul, a' már akkor el oſzlott Papi gyülésben jelen vólt Püspökökhöz: Tíz eſztendei tapaſztalásomból tudom, hogy ſzükséges minden Kórmányſzéknek és Orſzágoknak valamelly Relígió; arról is meg vagyok tizenhat ſzázadoknak a' históriájából győzödve, hogy egyedül a' Katholika vallás leg alkalmatosabb Frantzia Orſzágra nézve, és hogy egyedül a' teheti a' Frantziákat bóldogokká. Frantzia Orſzág 30 millió lakosai között, 24 millió ember kíványja ezt a' vallást: de a' mellett a' más vallásokat is tartozik a' Kórmányſzék el ſzenvedni, és óltalmazni. A' Katholika vallás mivel elég áldozatokat tett, méltó hogy úgy nézettessen mint leg elsö vallás. Tudtotokra adom hogy oſzoljatok ſzéllyel. Tudom ugyan hogy néktek is kell áldozatokat tennetek, de reménylem, hogy azt örömöst el ſzenveditek, a' köz jónak velem egygyütt való elö mozdítására. A' Filozófusok nem fognak kéttség kivül ezen tselekedetemmel

meg elégedve lenni, és tsak várom hogy reám kiáltsanak: hanem reménylem hogy minden betsületes ember meg fog ebben velem egygyezni, és a' késö maradék helybe fogja hagyni az én ítéllet tételemet. — Sok millió emberek ſzívét meg nyerte Bonapárte a' Pápával kötött egygyesség által, még azokét is, kik eddig nem igen jó baráti vóltak neki. A' Felesége maga is ſzorgalmatoson el jár már most a' Templomba, kinek a' példáját sokan követik.

Párisból, September 16-dikán. A' Turini Vár Kommendánsának Iaquenimnek, kit az elsö ágyúzó regementbeli Katonák meg öltek, emlékeztetö oſzlopot emelnek abban a' várban. — Az a' híre, hogy I-sö Sándor Oroſz Csáſzár közben járására, a' ki a' Baváriai Válaſztó Fejedelemmel kötött egygyességben nagyon réſzes vólt, a' Vürtembergi Hertzeg, és a' Bádeni Márk Gróf kára ki pitolásának a' módja is ki van már tsinálva. A' Szárdíniai, és Nápolyi Királyok jövendö állapotjáról, még azután leſz a' ſzó Frantzia Orſzág és az Oroſz Udvar között. — Az Anglusok, egy gazdagon meg rakott Spanyol hajót vettek el.

Párisból September 17-dikán. A' Frantzia Respublika, és a' Baváriai Válaſztó Fejedelem között Augustus 24-dikén kötött egygyességet, a' Fejedelem meg erössítette. — A' Lisbonai levelek azt írják, hogy sok fogjokat vittek oda, kik valami titkos öſzve-esküvésben vóltak, Almeida városának az ellenség kezébe való által adása eránt. Nyóltzan, úgymint a' kik fejei vóltak ezen öſzve-esküvésnek, a' Lisbonai várba zá-

rattak, mások pedig, kik nem vóltak ollyan tetemes bünösök, tsak rendes fog-házba tétettek.

Azt az ágyúzó hajókból álló Osztályt, melly Dünkirchenből olly tzéllal evezett ki Calaisba, hogy onnan Boulognéba fojtassa útját, bé zárták az Anglusok Calaisba, és még eddig reá nem mehetett, hogy onnan ki lopja magát. Még a' Cherburgi kis hajós sereg sem érkezhetett meg Calaisba, hanem kénteleníttetett Havre de Graceba bé evezni, hogy valami Anglus nagy hadi erőnek a' kezébe ne essen. — — A' Strasburgi levelek azt írják, hogy mivel a' Módénai Hertzeg, nem akarja Brisgóvia tartományát el venni, a' Badeni Márkgróf kára pótolódna annak egy részével ki, és hogy erre való nézve útazott vólna el a' Márkgróf Monachiumba.

Párisból September 18-dikán. Tegnap előtt 10 vitéz katonáknak ajándékozott a' Fő Konzul flintákat jó magok viseletének jutalmául, és magához hívta őket ebédre. Sok esztendőktől fogva, egy Frantzia rabló hajó sem vólt ollyan szerentsés, mint egy Bonapárte nevezetű, melly az Amérikai tengereken három millió livrányi prédát nyert. — Hat nap ólta, ismét 4 Kurír érkezett a' mi Kórmányszékünkhöz Londonból, fontos levelekkel, de a' mellyeknek foglalatjáról éppen ollyan keveset tudunk, mint az előbbeniekéről; hanem leg alább a' ki tetszik belöllök, melly nagy tűzzel fojnak a' békességes alkudozások. — Hollandiából írják, hogy mihelyt el következnek a' tengeri zivatarok, és az Anglusok viszsza verődnek a' magok kikötőhellyeikbe; Adm. de Vinter,

azonnal ki evez a' Hollandiai hajós sereggel, és hogy a' Bresti hajós sereg is ekkor Boulognéba megy, hogy ott egymással egygyesíttsék magokat.

Némelly, Párisban mostanság meg fordúlt útasok, azt beſzéllik, hogy talám soha sem élt ott a' nép oly nagy pompázással mint most. A' Theátrumok és Kávéházak minden estve dugva tele vagynak. Az eleség is elég óltsó a' nép sokaságához képpest. A' leg jobb bornak butelliája 3 lívrán megyen. A' leg kissebb kézben forgó bankó tzédula 50 Lajos aranyat ér. De mind ezek mellett is, a' ſzemekből is ki tettzik a' Párisiaknak, hogy felettébb óhajtyák a' békességet.

Strasburgból September 18-dikán. A' Frantzia Respublika, és a' Bavériai válaſztó Fejedelem között kötött egygyezés, következendő 3 fő tzikkejekből áll 1.) Hogy a' Fejedelemnek, a' Rajna bal partján vallott minden kára tökélletesen ki pótolódjon, még pedig a' Frankóniai és Sváb kerületekben. 2.) Hogy a' Rajna jobb partján lévő jóſzágaiból, semmit senkinek által nem enged, hanem ha jó ſzántából tserébe, vagy más kötés alatt. 3.) Minden Attyáról reá maradott jóſzágai, mellyek a' Rajna bal partján feküſznek, és még eddig el nem adódtak, viſzſza adódnak a' Fejedelemnek; mellyeket ennek utánna úgy fog bírni, mint akarmely más Frantzia birtokos, és ebben a' tekintetben, tartozik magát a' Frantzia Respublika törvényeinek alá adni. A' külső dolgokra ügyelő Minister, Regensburgban múlató Frantzia Agens, Polgár Bachernek írásban mind azokat

az egygyességeket meg küldötte, a' mellyekre lépett Frantzia Orſzág, a' Német Orſzági Rendekkel, illyen útasítás mellett, hogy a' kárt vallott Fejedelmek kárát azok ſzerént pótolják ki; hozzá adván ehez egyſzersmind azt is, hogy minden további húzása halaſztása a' dolognak, ellenére van a' Respublikának, és hogy a' Kórmányſzék, a' károk ki potolásának tökélletes végre hajtását, 4 Dékás, vagy 40 nap alatt el várja.

Hágából September 16-dikán. Már ez előtt 6 hónappal azt projektálták, hogy a' mi Constitutiónkat jobb lábra kellene venni, de mind ez ideig semmi sem lett a' dologból, hanem most vállalta már magára azt a' munkát a' mi Direktóriumunk, és dolgozott is ki egy plánumot, de a' mellyet a' felsöség helybe nem hagyott. Azomban a' dolog még egéſzen végbe nem ſzakadt, mivel kéttség kivül közleni fogja a' Direktórium a' maga ki dolgozott plánumát Hollándia minden lakossaival.

Kemények meg van tiltva az életnek Frantzia Orſzágból való ki vitele, mint ſzinte az Anglus portékáknak is oda való bé vitele.

Ànglia.

Londonból September 12-dikén. Ismét egy bizonyságát adták a' mi tengeren való katonáink a' magok rendkivül való bátorságoknak. Augustus 21-dikén, 3 fregáthoz tartozó kissebb hajókra, egynéhány hajós legények reá ültek, és a' Corogné-i (Spanyol Orſzágban) kikötöhellyhez mentek, hol az ellenség vasmatskákon állott

hajóit meg támadták, és egy Neptunus nevezetű 20 ágyús hajót onnan el hoztak, ámbár oly közel vóltak hozzájok az ellenség battériáji, hogy a' Spanyol katonák, puskával is löhettek a' miéinkre. — Tizennégy nap ólta, sok könnyű hajókkal ſzaporították a' Nelson hajós seregét. A' Frantziák, nem tsak battériákkal, hanem ágyúkkal is, annyira meg erössítették a' Boulognei kikötöhelybe való bé menetelt, hogy tsak nem lehetetlenné tették a' Boulogne meg támadását.

Londonból September 13 dikán. Hat hónapja már, miólta a' Frantzia Orſzággal való békeséges alkudozások tartanak, még sem tudunk semmi bizonyost tsak arról is, ha valyon a' két Kórmányſzék, meg egygyezett e' a' békesség elöljáró tzikkejeiben. Azt beſzéllik ugyan, hogy a' mi Ministeriumunk el küldötte Bonapárténak a' maga utólsó végzését, és hogy vett is reá válaſzt, de a' mellyben semmi különös nem vólt. Azomban majd bé következnek a' tengeri ſzélveſzek, és a' hoſzſzú éjtzakák; a' Frantziák gyüjtik öſzve Boulognénél minden laposs fenekű hajóikat, 's ſzünetlenül teſzik a' kéſzületeket, és míg Londonban arról vetélkednek, hogy valyon ki lehet e' az ellenségnek Angliába ſzállani vagy nem; 30,000 Frantziák, egy setét éjtzakán, által jöhetnek azon a' Canálison, melly Boulognénél tsak 7 órányi ſzélességü, és ki ſzálhatnak az Essexi Grófságba, mig éſzre vennénk, és a' partokat elegendöképpen óltalmazhatnánk.

Londonból September 14-dikén. A' mi Tiſztéletes nevü 74 ágyús Línea hajónk Kapitányja

Hód, meg ütközött Cadix elött, a' mint a' híre van, egy 80 ágyús Frantzia hajóval, melly ütközetben, a' mieink közzül 18-an hóltak meg, és 87-en estek sebbe. Az ellenség veſztesége még nem tudatik, hanem a' bizonyos, hogy az ütközet igen tüzes vólt. — Cadixban nagy hadi kéſzületeket teſznek, kéttség kivül Gibráltárnak ostromlására. Az a' híre, hogy a' Fő Konzul azt mondotta, hogy bár meg győzhetetlennek tartják is ezt az erősséget, még is tűzzel vassal rajta kell lenni meg vételén. — Az Oppositionális Újság azt beſzélli, hogy Pitt, rövíd időn ismét a' Ministerségbe bé fog lépni, a' melly annyit teſz, hogy a' hadakozás még tovább is fog fojtatódni. — A' Ministerek között, Lord Havekesbury viseli magát leg tüzessebben a' Frantziákkal való békességes alkudozásban. — A' Dóveri őrző sereg, a' napokban, sok ízben gyakorlotta magát, York Hertzeg jelenlétében, a' partok óltalmazása mesterségében. Dóver annyira meg van erőssítve, hogy 30,000 embernek 2 hónapig ellene állhat. — A' minapában, ismét proklamátziókat küldöttek a' tenger parton lakókhoz, mellyekben elejekbe adódik ő nékiek, hogy hova vonyják magokat vagyonjaikkal egygyütt, ha az ellenség ki találna Àngliába ſzállani.

Az Oroſz Udvar és Ànglia között kötött békesség tzikkejei a' következendőket foglalják magokban.

1.) Hogy mind a' két Hatalmosság között, annak jobbágyai és tartománnyai között, ezután baráttság és jó egygyet értés uralkodjon,

's a' kereskedés egymás között, ezután is olyan ſzabadon follyon mint eddig. 2.) Mind a' két hatalmasság arra kötelezi magát, hogy ſzorossan meg tiltja, hogy jobbágyai az ellenséggel semmi titalmas portékákkal való kereskedésbe ne elegyedjenek. 3.) Olyankor, mikor a' két hatalmosság közzűl az egygyik hadakozik, a' másik pedig neutrálitást tart, a' következendőkhöz tartják magokat: a.) hogy a' neutrális fél hajói, a' hadakozás alatt ſzabadon mehessenek annak a' nemzetnek partjaira és kikötőhellyeibe, a' mellyikkel a' másik fél hadakozik b.) hogy az illyen hajókon lévő portékák ſzabadosok legyenek, ki vévén az ollyanokat, mellyeknek ki vitele, a' hadakozás törvénye ſzerént meg van tilalmozva, és a' mellyek az ellenségnek tulajdonai. c.) hogy pedig az ollyan portékák eránt, mellyeknek ki vitele a' hadakozás törvénye ſzerént meg vagyon tiltva, minden egygyet nem értes, és az ebből ſzármazható viſzſza vonás el hárítódjon, illyen portékáknak tartatnak: az ágyúk, mozsárágyúk, pistolyok, bombik, gránátok, golyóbisok, flintáik, kovák, a' puska por, salétrom, büdöskö, kard, kard ſzíjj, patrontás, nyereg, és kantár. d.) az olyan kikötőhellyek fognak bé keríttetteknek tartatni, a' mellyekben méltán lehet félni, hogy azokban, az azokat meg támadni akaró hatalmasság, közel lévő hajói által veſzedelmet okozhat. e.) a' neutrális hatalmasság hajóit tsak fundamentomos gyanúra, és nyilvánságos tselekedetért lehet meg tartóztatni, és az illyenek dolgát, minden haladék nélkül el kell végezni.

Elegyes Levelek.

Brüsselből September 15-dikén. A' kóldúsok eránt itt az a' rendelés tétetett, hogy az olyan ſzegényeknek, a' kik még dolgozhatnak, adjon a' Státus munkát és valami ſzolgálatot. Azokat pedig, a' kik már a' munkára tehetetlenek, táplálja és ruházza a' Státus. Minden házanként kóldúlók, September 24-dikétől fogva, áristomba tétetnek, és semmit sem tekintvén, sem idejekre, sem nembeli külömbbségekre, a' leg ſzorossabb törvény ſzerént fognak meg büntetődni.

Frankfurtból September 20-dikán. A' múlt Vasárnap rettenetes gyilkosság történt itten. Nevezetesen egy Dánus Katona Tiſztet, ki egy ide való lakatos házában lakott, egy Prágai ſzületésü Zsidó kegyetlenül meg ölt sok ſzúrásokat tévén a' testén egy gyilkos késsel. A' lakatos Felesége, meg halván a' lármát, férjestül egygyütt bé ment a' Katona Tiſzt ſzobájába, a' hol a' Zsidót még meg találták, 's látván a' már meg öletet Tiſztet, a' gonoſz tévőt mindjárt meg fogták, és a' tömlötzbe vitték; de a' mint vitték, olly titkoson tudott magán egy zsebbeli késsel ſzúrásokat ejteni, hogy azt senki éſzre nem vette, melly sebeiben, tsak ugyan az nap ez is meg hólt. A' Katona Tiſztet hólnap temetik el; a' Zsidót pedig elöſzör az ablakon le vetik, azután egy ökör börbe belé varván, az egéſz városon meg hurtzolják, kezét, 's fejét el vágják, és kerékre teſzik.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 28.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 6-dik napján 1801-dik Esztendóben.

Bécs.

Ő Felségek a' múlt Kedden (Sept. 29dikén) estve jöttek bé ide Baadenből, 's más nap a' szokott audientziák után, már nem Baadenbe, hanem Laxenburgba tértek viszsza, a' hol Minden Szentek napjáig szándékoznak múlatni.

Ő Felsége méltóztatott M. Eötvenesi Lovász 'Sigmond Urat, a' Sz. István Rendje Vitézzét, Cs. K. valóságos belső Tanátsost, Temes Vármegye Fő-Ispánnyá és egyszersmind Temesi Gróffá nevezni.

Laxenburg Oktob. 4 diken. „Mai nap üli itt a' Cs. K. Udvar a' Felséges Királyunk neve napját, némely ártatlan múlatságok között, mellyek a' házi tsendes élethez vannak alkalmaztatva. Ezen napnak ünneplése, mint máſzſzor, most is az Isteni ſzolgálattal kezdödött. Szép azt ezután is meg tartani: a Deo Principium! Arra nézve tartatott a' Sz. Mise minden illendő pompával, melly alatt a' Felséges Királynénk igen kellemetesen el-énekelte mind azokat a' Discant hangú énekeket, mellyek a' Sz. Mise ſzolgálatjához tartoznak A' mu'sika új vólt, 's azt Haydn Mihály, a' híres Haydn Jósef testvére kéſzítette és igazgatta. Haydn-nek ezen érdemes testvér öttse, közel negyven eſztendöktől fogva, Salzburgban lakik, 's az Èrseki-Fejedelem ſzolgálatjában vagyon. Föképpen a' Templomba illő muzsikának ſzerzésével nyert nagy nevet magának. Estvére bálunk leſzſz itten, a' Feldmarsal Gróf Lacy vólt palotájában, mellyben most az Udvari Traiteur (vendéglő) Hoffbauer Péter lakik, még pedig ingyen Ö Felsége kegyes engedelméből, tsak hogy az ide való kies Kertnek nézésére jövő vendégek, annál illendőbb árron ehessenek nála akár ebédet, akár pedig vatsorát. — Az a' reménység ketsegtet bennünket, hogy a' mai első bálban Ö Felségek is méltóztatni fognak meg-jelenni.

Olaſz Orſzág.

A' Portó Ferrájói Vár Kommendánsa, fel kérettetvén tölle az az erösség, azt felelte, hogy

jó ſzívvel fel adja, mihelyt azt Ferdinánd Fő Hertzeg a' Toskánai Nagy Hertzeg parantsolja; de addig semmi más új Fejedelmet meg nem esmér, és annak semmiféle parantsolatjának nem engedelmeskedhetik.

Genuából September 16 dikán. A' napokban egy Kurír érkezett ide Párisból, a' ki a' mi Respublikánk új Constitútióját hozta el magával, mellyet is tegnap terjeſztettek elébe a' Kórmányſzéknek, és a' törvényhozó Tanátsnak. Ennek a' Constitútiónak foglalatja rövídeden ez: hogy Genuának ismét egy Dogéja leſzſz, a' ki mellett leſzſz 30 Szénátor, és 70 tagokból álló törvényhozó tanáts. A' Szénátoroknak kell lenni, leg alább 12,000 Livrát érő jóſzágoknak, azomban, minden eſztendöben egy ötöd réſz ki lép a' hívatalából, és újak tétetödnek hellyette.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 18 dikán. Guiana tartományában, (déli Amérikában) még 69 ſzámkivettetett Papok vagynak, kik eránt, már háromſzor adott a' Kórmányſzék ollyan parantsolatot ki, hogy hozattassanak viſzſza Frantzia Orſzágba; de el fogták az Anglusok, az értek küldetett hajókat. Azt írja egy ezek közzül a' ſzerentsétlenek közzül, minden órán várjuk úgymond az értünk jövő hajókat. Három eſztendeje már, miólta ſzüntelen reménylünk, nem is hágy el bennünket ez a' reménység, utólsó sohajtásunkig. — A' Bonapárte Felesége annya, Lapagerie Aſzſzony, még él, és lakik Martinique ſzigetében, mellyet még a' mostani háború' elein el vettek

az Anglusok a' Frantziáktól. Generális Lacrosse, mivel még az említett Aſzſzony soha sem látta a' vejét, el küldötte neki Gvadeloupéből a' Bonapárte rézre mettzett képét. — Némelly tudósítások ſzerént, Brestben, az ott egybe gyűlt temérdek sok katonaság miá, annyira meg drágodott a' kenyér, hogy egy fontot 10 Sol-on (mintegy 120 dénáron) adnak. Azt is hírlelik, hogy a' Frantzia és Spanyol katonák között, gyakorta véres tsatázások esnek; mivel egy réſze a' Spanyol nemzetnek, nem igen barátságos indúlattal viseltetik a' Franztziák eránt, noha a' két Kórmányſzék, ſzoross egybe köttetésben van egymással. — Most, midön mindenfelé az Angliába való ki-ſzállásra tartozó kéſzületekről beſzélnek, sok embernek jut eſzébe, a' mit Latouche, a' mostani Boulognei Admirális, terjeſztett vólt a' Direktórium egy tagja elébe, 1797 ben, midön Hoche, az Irlandia ellen való menetelben ſzerentsétlen vólt; ajánlotta t. i. akkor magát Admirális Latouche, hogy a' tengeri dolgokra ügyelő Ministerséget ő fel vállalja négy hónapra, és fel fogadta az életére, hogy az alatt a' négy hónapi idő alatt, a' két hadakozó hatalmasság sorsát vagy egy, vagy más réſzre el düjti, és hogy önnön maga fogja a' sereget a' tengeren vezérelni.

Párisból September 19 dikén. Az Ex-Directorok igazgatása alatt, 2 drága gyémántot vetettek a' Királyi koronából, nagy summa pénzért zálogba, az egygyiket Hollandiában, a' másikat Berlinben; már most, mind a' kettőt ki-

váltották a' Konzulok. A' minapában, 200 ember a' Konzulok testőrzői közzűl, ugyan annyi ſzámú gyalog katonasággal, a' Boulognei erdökben, öſzve akart tsapni; hanem a' Tiſztek jókor éſzre vévén a' dolgot, meg-gátolták öket rosz ſzándékokban. Négy nap áristomban ültek, azután pedig meg kellett egymással békélni. — Egynéhány hetektől fogva, nagyon kezd a' kenyér drágúlni; a' nép ſzüntelen tolong a' kenyér sütők bóltyaik elött, melly ſzükségnek az az oka, hogy alattomba ki hordták az életet Àngliába. — A' Vasárnapokat és más innep napokat, tsak nem ollyan formán meg-ülik itt már most, mint a' revolútzió elött. — Mádritban, a' Pápa és Frantzia Orſzág között kötött egygyességért, Te Deum laudamus tartatott, melly alkalmatossággal, az ott lévő Frantzia Követ, igen fényes bált adott.

Párisban, a' Fő Konzul élete históriája ki jött nyomtatásban, de azt ollyan hirtelen el kapkodták, hogy 2 nap múlva, tsak egy exemplár sem vólt meg belölle; mellyre való nézve, másodſzor is ki akarják adni, még pedig meg bővítve.

Párisból September 20-dikán. A' Frantzia Kalendáriomban elő fordúló öt napokon, mellyek az új fel oſztás ſzerént, az eſztendőhöz pótlás gyanánt ſzoktak hozzá adódni, ki fognak a' Louvre nevű Palotába minden mesterséges gyűjtemények rakattatni, hogy azokat a' nép ſzabadon visgálhassa. Ez a' rendelés, nem keveset fog arra haſználni, hogy a' mester-emberek an-

nál nagyobb tűzzel fojtassák mesterségeiket, és az Anglusokkal vetélkedjenek. Lehet itt látni oly vékony pamut fonalat, hogy 140,000 sing nyom belölle egy fontot; továbbá ollyan kártonokat, mellyek bizonyos mesterséges találmányok által, oly különös ſzépséggel vagynak külömbb külömbbféle ſzínekkel meg-tarkázva, mintha ki varva vólnának; lehet látni lenből és pamutból kéſzült gyóltsokat, mellyek az eddig ſzokásban vólt, fejérítés közönséges módja hellyet, Alcali fixumnak a' gözével fejéríttettek meg. Frantzia Minister és híres Chémikus Chaptal találta ki ezt a' gyólts fejérítés módját; 's tsináltatott is már egy Baven nevű Frantzia, olyan machinát, mellyen egy nap, 2, 's 3 ezer röf gyóltsot is meg lehet fejériteni, mellyhez nem kell több 30 font ſzék-sónál, (Soda) és egy dolgozó embernél. — Azt beſzéllik, hogy Toulonba és Márſiliába, meg-érkezett már a' Kairói őrző seregnek egy réſze. — Generális Menounak az állapotjáról itt semmit sem tudnak. — Még a' Pápával kötött egygyesség pontjai sem jöttek ki a' Moniteurben, kéttség kivűl azért, mivel Kardinális Caprara, a' Pápa Követje, még ide meg nem érkezett.

Párisból September 22-dikén. Márſiliából írják, hogy minden órán 12 ezer embert, 12 ezer lovat és tevét várnak oda az Egyiptomi seregtől; meg is tevődtek már elöre a' ſzükséges rendelések erántok.

Brüsselből September 16-dikán. Calaisból írják, hogy az Anglusok, a' Boulognei kikötő-

helly előtt, 50 külömbbkülömbbféle nagyságú hajóikkal, fél karikát formáltak. Kéttség kivűl újonnan meg fogják ezek támadni a' Frantzia hajós sereget, melly most oda hagyván a' Boulognei kikötőhellyet, vasmatskákra szállott. — Még mind ez ideig sem tudni bizonyoson, hogy mi lefzfz ennek a' háborúnak ki-menetele; de már tsak ugyan nem tarthat soká ez a' bizonytalanság.

Brüsselből September 17-dikén. A' kilentz egygyesült Departamentomaiból a' hajdani Belgiumnak, 60 millió Frankja megyen bé eſztendő alatt a' Frantzia Kórmányſzéknek. Boulognéból írják, hogy azokra a' hadi hajókra, mellyek Fecampból, Valeryból, Cherbourgból, Dieppéből, és Havre de Graceból eveztek oda apródonként, ſzámos gyalog és ágyúzó katonaságot űltetnek fel. Ha a' Dünkircheni Oſztály is, melly még Calaisban fekſzik, meg érkezhetik Boulognéba, úgy az Adm. Latouche serege 160 külömbbkülömbbféle hajókból fog állani.

Brüsselből September 21-dikén. Generális Augereaut ennek a' hónapnak a' végire várják ide, a' maga Generál-Stabjával egygyütt. — A' tenger partokról jött tudósítások ſzerént, minden kikötőhellyekben, rendkivűl való nagy mozgásban vagynak a' seregek; Boulognéban Adm. Latouche 3 batalion ki válogatott katonákat ültetett az elől álló hajókra, hogy annál bátrabban ellene állhasson az Anglusoknak, ha a' partok felé közelíteni találnának. — Calaisból azt írják, hogy a' Kórmányſzéknek, az Angliai Ministé-

rium utólsó kívánságára tett feleletje, nem igen kedvező.

Boulognéból September 15 dikén. Megſzünvén a' napnyúgoti ſzél, az éjj és nap egyenlőségekor történni ſzokott tengeri zivatarnak elöljáró postája, melly mind az Ànglus kóválygó hajókat Dünenbe, mind a' miéinket a' kikötőhelybe viſzſza verte vólt, tsak hamar tsendes éſzaki ſzél kezdett fújni. Éltek ezzel az alkalmatossággal az Ànglusok, és el kezdettek elébbeni hellyeken fel 's alá járkálni. Hanem a' mi hajós seregünk meg előzte őket, és vasmatskákra ki ſzállott a' kikötőhelly elébe, söt három jó kéſzületü új hajókkal meg is ſzaporíttatott, 's ezen kivül még kettő áll kéſzen, hogy minden órán egygyesíttse magát a' többivel. Az Anglusok, kik kéttség kivül nem gondolták, hogy a' mi hajós seregünk olly hírtelen ki evezzen, két nap ólta Calais körül fel 's alá járkálnak, hogy azt az oſztály hajós sereget, mellyet Kapitány Meyne kórmányoz, bé zárva tartsák.

Ànglia.

A' Király Nelsont Brontei Hertzeggé nevezte, és mind magának, mind maradékinak örökre oda ajándékozta, az azzal a' Hertzegi titulussal egygyütt járó Hertzegséget. Meg engedte egyſzersmind azt is, hogy a' Sz. Ferdinánd Rendinek a' tzimerét is, mellyet a' Nápolyi Király adott néki, hordozhatja.

Londonból Semptember 15-dikén. Dóver és Calais között, ſzüntelen foly a' levelezés; úgy

hogy, minden nap lát az ember, Parlamentális hajókat jöni menni. De e' mellett, nagyon külömbözö értelemben vagynak a' békességes alkudozások folyamatjáról; némellyek tudniillik azt hiſzik, hogy a' békesség nem sokára meg kéſzülne, mások ellenben azzal tartják, hogy a' békességes alkudozások, rövid idön, ha egéſzſzen félbe nem ſzakadnak is, de leg alább mostani sebess folyamatjokban meg akadájoztatódnak, mint ez elött egynehány hónappal. Azt mondják, hogy a' mostani Minitérium akadékoskodik azokban a' pontokban, mellyeknek helybe hagyására, az elöbbeni Ministerek hajlandók vóltak. Ha a' mint a' híre foly, ezek között a' környülállások között, Pitt ismét Ministerré leſz, úgy nehezebb leſzſz meg-határozni, hogy a' mostani alkudozások, békességre e' vagy hadakozásra ütnek ki. A' mi Ministereink, a' mint egy újság említi, azt ajánlották Frantzia Orſzágnak a' békesség fejében, hogy viſzſza adja Anglia néki minden el vett birtokait, ha ez is viſzſza adja elébbeni birtokosainak azt a' mit töllök el vett. Az a' híre, hogy Frantzia Orſzág, azt ígérte, hogy a' maga tulajdon Kolóniáiért, t. i. Martinique, és Pondichery-ért, más óldalról eleget fog tenni Angliának, tsak hogy azokat botsássa viſzſza; a' Hollandiai és Spanyol Kolóniák pedig, minden feltétel és viſzſza pótolás nélkül kívánja, hogy viſzſza adódjanak néki.

Londonból September 16-dikán. Az Adm. Nelson hajós seregének második oſztállya, ennek a' hónapnak 10-dikén ki-evezett Dünenből Bou-

logne felé. Ez az Admirális, ollyan tudósítást vett közelebb, hogy az ellenség hajós serege, a' Bresti kikötőhelyből ki-evezett a' partok mellé, és gyanítják, hogy ha az idő kedvező leſzſz, el múlhatatlanúl ſzélnek ereſzti vitorláit. — Némelly Margatéból jött levelek azt írják, hogy az ott egybe gyűlt kissebb hadi hajóknak, egygyesíteni kell magokat a' Nelson seregével; és hogy Nelson bizonyoson ki megyen a' tengerre, hogy meg előzze az ellenség mozdúlásait, mivel az azon igyekezik, hogy a' Calaisi ágyúzó hajók öſzve kaptsolják magokat a' Boulognei hajós sereggel.

A' Frantzia újságok azt állították vólt a' minapában, hogy az ő Boulognéi hajójok nem vól ak egymással öſzve lántzolva; de ezt, az Anglusok még mind ez ideig sem akarják el hinni, a' honnan, egy ollyan mettzés forog most Londonban kézen, mellyben a' Frantzia hajók, Sírenek formájában adódnak elő, kik öſzve ölelködzve vagynak, hogy a' Szeretőjök Nelson, oda ne nyújthassa nekik a' (jobb) kezét, és el ne ragadhassa őket. — Minden Anglus katonákat, kik az aratásra ſzabadsággal el botsátódtak vólt, sietve viſzſza hívtak a' magok regementjeikhez. A' Nelson hajós seregének nagy réſze, ismét járkál fel 's alá Boulogne előtt, és a' kórmányſzék rendelései azt mutatják, hogy fél a' Frantziák ki-ſzállásától, noha a' békességes alkudozások, hat hónap ólta ſzakadatlanúl folynak.

Portugalliának jövendő állapotja még nagy

homályban van. Bekességre lépett ugyan a' Lisbonai Udvar Spanyol Orſzággal, de annak kötéseit még mind ez ideig is végre nem hajtották. Frantzia Orſzággal is, úgy láttzik, hogy többé nem hadakozik Portugallia; és a' Frantzia seregek vonnyák is magokat viſzſza, de lassan, és e' mellett ſzaporíttatnak is egyſzersmind. A' Spanyol Orſzággal kötött békesség ereje ſzerént, bé kellene a' Portugalliai kikötőhellyeknek Anglia előtt zárva lenni, még is a' mi hajóink, a' Lisbonai 's más kikötőhellyekbe ki 's bé járnak. — Még ez politikai találós mese, a' többi illyen formákhoz tartozik, mellyeket t. i. hijában igyekezünk még most meg-fejteni. — A' Frantzia Orſzággal való meg-békéllés és hadakozás is, még kérdésben van, és mindeniknek vítatására elegendő okunk van.

Hogy az Ànglus hajók, a' Lisbonai kikötőhelybe való ſzabad ki 's bé járásának tsak ugyan nem soká végének kell lenni, meg tettzik a' Lisbonai igazgató Fejedelemnek azon végezéséből, mellyet még Augustus hónapban tétetett közönségessé az eránt, hogy az Ànglus hajóknak, tsak September hónap végéig engedődik meg a' Portugalliai kikötöhellyekbe való bé menetel, és ezután egéſzſzen bé fognak előttök zárattatni. Melly alkalmatosággal, ugyan tsak élnek is az Ànglusok, mivel valami 54, ooo hordó Portugalliai bort fel raktak hírtelenében, magok hajóikra.

Igen káros következése az a' mostani háborúnak, a' gyapjúból dolgozó Anglus Fábrikákra nézve, hogy a' valóságos Spanyol gyapjú, mind

inkább inkább ſzűkül. Eddig egéſz hajók jöttek azzal meg rakva Angliába Lisbonából, és Portugalliának más kikötőhellyeiből; de már most mivel ez a' két Orſzág között való közösűlés el van vágva, igen veſzedelmesen és drágán lehet Spanyol gyapjúra ſzert tenni. A' mi leg keservesebb, úgy láttzik, mintha a' Frantziák egéſzen el akarnák foglalni a' gyapjúval való kereskedést a' magok Fábrikáik ſzámára. A' mint beſzéllik, Bonapárte Luciánnal, egy Picárdiai nagy poſztó Fábrikából való ember van Mádritban, a' ki a' Spanyol Orſzági gyapjúval kereskedőkkel, a' gyapjú eránt alkudozásba ereſzkedett. Erre való nézve, Angliaban is iparkodnak már most a' gyapjúnak jobbá való tételében. Nevezetesen Lord Sommervillet, ditsérik arról, hogy a' Spanyol juhokat igen jól öſzve tudja az Angtus juhokkal elegyíteni, és minden módon azon van, hogy példájával, másokat is hasonló tselekedetre fel serkentsen.

Batáviai Respublika.

Hágából September 16-dikán. Hogy a' Frantzia seregek ſzáma meg-kissebbedett a' mi Respublikánkban, azért 2 eſztendő alatt 10 millió lívrát fizetünk a' Frantzia Kórmányſzéknek. — Amsterdámban nagy ſzorongattatásban vagynak az eránt, hogy ha az Anglusok ezen a' nyáron a' Batáviai Kolóniákat meg támadták, és el vették, úgy vége van minden napkeleti Indiákon vólt birtokainknak, mellyek eddig pénz-bánya gyanánt ſzolgáltak Hollandiának.

Hágából September 19-dikén. Ki van már a' Constitútió egéſz plánuma, a' törvényhozó Tanáts, és a' Direktórium egymás között vólt heves vitatása után dolgozva, és ki is van nyomtatva, mindöſzve áll 106 tzikkelyekből, mellyek nyóltz nagyobb ſzakaſzokra vagynak fel oſztva; az elsö nevezetesen, van a' Respublika földjének Departamentomokra való fel oſztásáról, és a' közönséges dolgokban való voksolásról. A' második, a' Státus igazgatása módjáról. A' harmadik, a' Törvények hozásáról. A' negyedik, a' Finántziáról. Az ötödik, különösön a' Departamentomok igazgatásáról. A' hatodik, a' köz nép igazgatásáról. A' hetedik, a' bírói hatalomról. A' nyóltzadik, a' nemzeti törvényſzékről. Az elsöbbeknek a' veleje rövideden ez: hogy a' Batáviai Respublika földje 8 Departamentomokra leſzſz fel oſztva, mellyeknek határjai, az elötteni régi tartományok leſznek, és ſgy fognak neveztetni 1.) Hollandiai Departamentom. 2.) Zeelándiai Dep. 3.) Frieſslándiai Dep. 4.) Brabántiai Dep. 5.) Gröningai Dep. 6.) Utrechti Dep. 7.) Overysseli Dep. 8.) Geldriai Dep. A' mi a' közönséges dolgokban való voksolást nézi, a' törvény fogja meg határozni, hogy miképpen menyjen végbe. A' Direktóriumnak, 12 ſzemélyekből kell állani, és 35 eſztendősöknek kell lenni, kiknek a' fizetések eſztendeig leſzſz 10 ezer forint. Elöſzſzör a' végre hajtó Tanáts nevez ide ki hét tagokat, ezek válaſztanak ötöt magok mellé, egygyütt pedig, válaſztanak egy elölülöt, a' ki 3 hónapig visel

a' maga hívatalát; minden eſztendőben egy tag lép ki ebből a' Directóriumból. A' Státus Directórium terjeſzti a' törvényhozó Tanáts elébe, az újonnan hozandó törvények plánumát, és a' törvényhozó tanáts teſzi oſztán azokat közönségessé, ha helybe hagyja. A' Státus Directórium végez az idegen hatalmosságokkal, és ez igazgatja a' nemzeti Finántzia dolgait. A' Törvényhozó Tanáts, 35 ſzeméllyekből fog állani, kiket most előſzt'ör a' Státus Directórium nevez ki. Ez a' Tanáts kétſzer fog eſztendőben öſzve gyülni, t. i. 15-dik Aprilistől fogva, 1-ső Júliusig, és 15-dik Octóbertől fogva, 15 dik Decemberig; egyébbkor pedig, mikor a' ſzükség úgy hozza magával; és a' maga üléseit fogja tartani, a' Státus Directórium palotájában. Minden eſztendőben, egy harmadréſz ki lép a' maga hívatalából. Eſztendei fizetése egynek egynek leſz 4000 forint. A' mostani adó fizetések meg maradnak abban az állapotban, a' miben eddig vóltak. A' Státus Directórium mellett, leſzſz a' közönséges Secretáriuson kivűl, egy Státus Secretárius, a' ki a' kűlső dolgokra fog vígyázni, 3 más Státus Secretáriusok, a' kiknek a' tengeri, hadi, és belső dolgokra leſzſz gondjok; továbbá, egy 3 ſzemélyből álló Státus Tanáts, egy Finántziára vígyázó Tanáts, melly hasonlóképpen 3 ſzemélyekből fog állani, és egy közönséges Kintstartó.

Az úgy nevezett végre hajtó Tanáts el töröltetett, mind a' két Kamara bé-zárattatott, és bé petsételtetett, minden tagjai, és tiſztviselői

hívatalokból el botsáttattak. — Ez az új Constitútió, Octóber 1-sö napján fog a' nép elébe terjeſztödni.

Elegyes Levelek.

Hannóverából September 15 dikén. Talám már ki takarodnak a' Pruſzſzus seregek Hannóverából, mivel a' Válaſztó Fejedelmi Kórmányſzék, illyen parantsolatot tétetett közönségessé, hogy egy Hannóverai lakos se' méréſzeljen, a' hazájába viſzſza térni akaró Pruſzſzus katonaságnak, tsak leg kissebb alkalmatosságot is az el ſzökésre ſzolgáltatni; hanem inkább a' ſzökevényeket meg-tartóztassa, és a' leg közelebb lévö törvény-ſzéknek által adja. Külömben keményen meg-büntetödik.

Frankfurtból September 21-dikén. A' Rajna vídékén, sok ki költözött Frantzia Püspökök várják, a' Pápával kötött egygyesség közönségessé való tételét, hogy hazájokba viſzſza térhessenek. — Münsterböl írják, hogy a' Colóniai Káptalan, a' Válaſztó Fejedelem válaſztása dolgában, egy írásban az Oroſz Csáſzárhoz fojamodott.

Generális Regnier, ki Egyiptomot és Menout oda hagyván, Frantzia Orſzágba haza ment, azt kívánta a' napokban a' Fö Konzultól, hogy az ö Egyiptomban vólt maga viselete meg visgáltatására, rendeljen egy hadi Commissiót: hanem azt mondotta neki a' Fö Konzul, hogy ez a' dolog el fog addig halaſztódni, míg Egyiptom sorsa egéſzen el nem válik.

Constántzinápoly September 30-dikán. Ma érkezett ide Égyiptomból a' 20 dik hajó, mellynek meg-érkezésén ſzinte ollyan eleven vólt a' nép érzékenysége és öröme, mint az elsönek el jövetelével, az elsö hajó Kapitánnyának, 5000 piásterből álló hóltig való fizetést rendelt a' Csáſzár. Alexándria alá 5000 ember érkezett az Anglusok réſzéröl Abukíron kereſztül. Gen. Menou, nem lévén elegedendö eleség, minden békételenkedö lakosokat ki parantsolt Alexándriából.

A' Konstántzinápolyi levelek ſzerént, az egyesült Török és Anglus seregek, Alexándria ellen való mozdúlásairól, semmi új tudósítást nem hallani. Minden jelekből azt lehet éſzre venni, hogy a' Törökök és a' Frantziák között való hadakozásnak, nem sokára vége leſzſz, leg alább a' Török Udvar minden tselekedetéből a' tettzik ki. Hólnap botsátják ki a' 7 toronyból Ruffin Frantzia Követet, és a' társait. A' többi Frantziákat is, kik a' közép tengeren lévö várakba vóltak zárva, parlamentális hajókon kűldik haza a' hazájokba.

Serenissimo Principi R. et A. Aust. FERDINANDO Ord. M. R. Th. Equiti Gen. C. Mar. Locumtenenli Leg. Equ. Hung Col. Budam Die IV. Sept. Anno MDCCCI. inopinate Venienti.

Miles es a Puero, Virtute Vir, Arma tulisti
Pro Patria: Laurum Te meruisse palam est.
Pugnantem antiquus vidit Te Miles, et Hostis;
Et didicit Facto fortior esse Tuo.
Talia dum fecit Romanae Gloria Gentis,
Annis, non Factis, Scipio maior erat.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 29.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 9-dik napján 1801-dik Esztendőben

Béts.

Ő Felsége, Méltóságos Somogyi János Udvari Tanátsos, és Referendárius Úr Ő Ngát, Státus és Conferentziális Tanátsossá nevezni méltóztatott.

Baaden Oct. 7-diken. Megint ide vetődtem egy két napra. Láttam a' Laxenburgi kerti Épületek rendkívül-való szépségeit. De most inkább a' meg-ígért Schönau-i kertnek le-írásával kedveskedem, mellyel akaratom ellen el-késtem. Sok helyt nehézségeket találtam annak olly ele-

ven ſzínekkel való elő-adásában, mint a' millyennek én azt találtam valósággal. Ez a' helység (Schönau) egy órányi meſzſzeségre esik ide, Béts és Neustadt városai között, az Olaſz orſzági út mentiben. Az özvegy Grassalkovits Hertzegnétöl, ki ſzületett Hertzeg Eſzterházy Leány, vette azt Báró Braun, az Udvari Teátromok Vice-Directora. Négy eſztendővel ez előtt, kezdett a' Kastélyja körül való Kertnek újításaihoz, a' mellyek egéſzſzen meg is felelnek a' vágyakodó kívánságoknak. A' kik ezen mezei lakó helynek ékességeit meg-tekintik, tsak nem közönségesen meg-vallják felőle, hogy a' ſzemnek ki magyarázhatatlan gyönyörüséggel kedveskednek. Vannak, kik örömest el-titkolnák vele való meg-elégedéseket, de azokat méltán gyanúba hozza kedvező ábrázatjok; főképpen, ha a' *Triesting* nevü pataknak kellemetes tsavargásain legeltetik ſzemeiket.

Ez a' sebesen le-folyó víz, a' ſzomſzéd bértzek közzül siet a' Schönau-i térségre, mellynek kies ligetében sok-felé el-ágozik, mintha kedvét akarná benne tölteni. Majd végig futja a' zöldellö mezöket, majd a' sürü fák között látſzatik bújkálni: sokſzor magos helyekről le-zuhan, 's tajtékozva küſzködik az útját el-álló köſziklák között; vagy a' ſzelid lelkeket akarván ábrázolni, tsendes ſzökéssel esik a' mélységre, 's kellemetes zúgásával kedvelteti magát. Sokſzor fel-felé igyekezik, mintha kút-fejéhez akarna viſzſzatérni, 's kétséges folyásával ſzép ſzigeteket, 's tavakat kéſzit. Amazok setét erdejekbe, 's virá-

gokkal ékeskedő pá'ſitjaira tsalogatják a' sétálni indúlt vendégeket, ezek pedig sok ſzínű tsónakaikkal édesgetik őket a' hajókázásra. Kik a' ſzigeteket el-járni, 's a' ſzép ki látásokban kívánnak gyönyörködni, útjokat az árnyékos ösvényeknek, 's külömbnél külömb hídaknak vehetik, mellyek a' vizeken, hol állanak, hol pedig repülő híd formára járnak egygyik partól a' másikig. Ezen meg-ſzemlélt természetes ſzépségeknek, a' mesterséggel lett ſzerentsés egygyesülése, kimondhatatlan örömére ſzolgált a' ſzívünknek.

Meg-tekintettük azután a' külömb-külömbféle játékokra kéſzült hellyeket is, valamint ſzinte a' viaſz képű *Diogenes*-nek egy roppant nagyságú hordóban való lakását, és a' néhai *Alxinger* nagy nevü Poétának emlékeztető oſzlopát; végre a' ſzélesebb tó partján épült haláſz házat is, melly előtt a' négy fenn álló árbotz-fák, rév partot látſzatnak tzímerezni, négy lobogó záſzlójokkal. Itt nyóltz tzifra készületü hajóra ültünk, 's a' partokon álló sokasságnak ſzemei előtt, ſzép török muzsika ſzóval hajókáztunk egy fel-emelkedett kőſziklához, hasonló híd bólthajtása alá, a' hova t. i. nyílik az ott rejtekező barlang ajtaja.

Ez a' jeles barlang termés köből épült, 's olly tsillámló ékességek vannak el-rejtve benne, hogy azokat nem valamelly magános ember jövedelmének, hanem a' régi Égyiptomi Királyok tékozolva tett költségeinek lehetne tulajdonítani. A' barlang, vagy is inkább ezen Labirinthusi épület, olly magosan meg van hordva földel, 's ſzép ſzálas fákkal bé vagyon ültetve, hogy sokan azzal a' vélekedéssel vannak felőle, mintha va-

lóságos hegy vólna az, 's a' ſzomſzéd bértzek sorától maradt vólna el ebben a' szigetben. Ezen menedékes halom óldalánál ſzállottunk ki tehát hajóinkból, 's az ott minket váró sok égö fáklyák világosságánál, a' barlangnak bólthajtások módjára rakott, setét és tsavargós járásaiban, a' víz zuhogásainak, 's a' menydörgéseknek hallására, sokſzor borzadva, 's tsak nem egéſzſzen el némúlva lébdestünk elébb elébb. Egy két tágos üregek után, a' Ferdö rejtekeihez érkezvén, elálmélkodtunk a' vetkezö ſzobának kiváltképpen való ſzépségein, 's midön hirtelen az egygyik fala meg-nyila, 's ſzabad ki-látást engede a' ferdöbe, tsak nem el-ragadtatásba hozódtunk ennek a' tündér helynek rendkívül való kellemetességei által. A' kristály források, villám módjára ſzöknek ki a' barlang óldalaiból, 's kedves tsörgésekkel ferdöt kéſzítenek, talám nem is emberek, hanem valamelly tündérek ſzámára, kik talám örömest mulatnának itten, a' le függö alabástrom lámpások tsillámlásoknál, mellyek a' barlang setétes bóltozatját ſzinte úgy meg-világosítják, valamint mikor a' hajnal hasad, 's pirosítani kezdi a' homályban borúlt hegyek teteit.

Innen a' barlang leg titkosabb réſzébe vezettettünk, a' hol t. i. van az el híresedett Éjtemploma. Ajtaja elött a' fáklyákat mind el óltották, melly miatt igen setét éjtſzaka ére ott bennünket. Hirtelen nagy zörgés 's tsattanás között meg nyílnak a' Templom vas ajtai, 's ezen felséges helynek, mint valami mennyei paraditsomnak tsudállatos világossága, ſzemünket 's

ſzívünket egéſzſzen el foglalta. Lehetetlen, hogy annak első tekintete, ki beſzélhetetlen érzéseket ne gerjeſzſzen akárki ſzívében is. A' Templom kerek, zöld márvány ſzínre ki-símított falakkal, a' bóltozatja, 's bálványokkal ékesített folyosója tizen-hat oſzlopokon áll. Fellyül az ég van rajta telyesen le-ábrázolva, éjjeli méltóságos tündöklésében. A' hóld olly tűzzel világosít, hogy tőle nem tsak a' 2800 nagy és kis tsillagok veſzik ragyogásaikat, hanem az egéſz Templom is bé-telik világosságának erejével. A' Templom allján űl, az Éj-Isten-Aſzſzony ezüst hintójában, mellyet két ſzárnyas fekete ló viſz a' felhőkön lebegve. Nem győztük ſzemeinket bé-tölteni ezen 's más bámúlásra ébreſztő tárgyaknak ſzemlélésével. Azomban valamelly angyali mu'sikának hangja hatott felyűlről füleinkbe, melynek gyönyörűsége, újabb és újabb érzékenységeket gerjeſztett a' ſzívekben. Végre az arannyal gazdagon ki-varrott Templom könyvébe, írták neveiket a' Vendégek, melly már a' leg felsőbb Méltóságok neveivel kevélykedik. Én is belé írtam a' magamét örök emlékezetűl, Hertzeg Würtenberg Ferdinánd, az Özvegy Muſzka Csáſzárné Testvér Öttse neve után, a' mennyire emlékezem, a' harmadik sorban. — De elég ez az igen költséges épületről, mellynek talám, nem annyira a' késő idő, mint az ott uralkodni ſzokott nedvesség, egynehány eſztendő múlva is, tetemes kárára lehet —.

Zemlinből September 24-dikén. A' Jantsárok, meg engedték már most a' Belgrádi Ba-

sának, hogy ſzoros vígyázat alatt, lovagolni is ki mehet. A' Nissai Basa 8000 emberből álló seregét, a' Belgrádi Basa fiával egygyesülve, 8 nap alatt Belgrádhoz várják; mellyre való nézve, a' Jantsárok is minden lehettséges óltalmazó készületeket meg tettek, kiváltképpen pedig sok eleséget bé-ſzereztek magoknak. Illy ſzomorú környül állások között, minden nap jobban jobban takarodnak ki felé a' lakosok. Csudállatos dolog az, hogy a'-kereskedés azomban most is tsak úgy foly, mint ez előtt, de a' melly tsak add g fog úgy menni, míg a' le-rakott jóſzágokba tart, azután pedig meg-tsökken, mivel Karavánok nem jönek. Miólta kezdenek a' Jantsárok pénz dolgából meg-ſzükülni, azólta a' mi 12 és 6 kraj zárosainknak, mellyeket az előtt kevésre betsültek, jó kelete van.

Olaſz Orſzág.

Florentziából September 15-dikén. Meg nyerte az új Fejedelem a' Frantzia Kórmányſzéktől, hogy ennek a' hónapnak a' végivel ide hagyják a' Frantzia seregek Toskánát, és tsak 3, vagy 4 ezer ember marad benn magában Florentziaban, a' város őrizetére. Most mindég a' Státus dolgaival foglalatoskodik a' Király, nevezetesen pedig a' Finántzia állapotjával, mellyet nagy rendeletlenségbe hozott az ideig való Kórmányſzék. Tobbre megyen a' Florentziai Udvarnak közönséges adóssága 160 millió lívránál. — Rómából írják, hogy sok Nápolyi nagy Famíliák oda hagyták házájokat, és Palermóba

vették magokat, mivel új zenebona ütötte ki ott magát; mellyre való nézve, Alquier Frantzia Követ, azt kívánta, hogy Frantzia seregek menjenek a' Nápolyi várba. Ezeknek a' zenebonát indítóknak a' feje, egy Mommone nevezetű, a' ki a' maga embereivel, a' Pápa birodalma, és Nápoly között áll, 's már sok ellene küldött katonaságot viſzſza vert. Szárdíniában is hasonló pártoskodók támadtak, kiknek a' vezéreket Mommiának hívják, a' ki oſztogatja másoknak a' hivatalokat, adót vét ki a' népre, de semírni, sem olvasni nem tud. — Némely tudósítások ſzerént, sok Frantzia katonákkal méltatlanúl bántak September elein a' Nápolyi lakosok, mellynek a' lett a' következése, hogy a' Frantzia katonák ſzáma, kik az említett hónap elein 9000-en vóltak Nápoly Orſzágban, 24,000-re ſzaporíttatik, és e' mellett, egy, 14,000 darab fegyverrel meg-rakott fegyveres házat állítanak fel, 's a' tenger partok mindenütt el leſznek foglalva.

Florentziából September 17-dikén. Ánglus Admirális Varren, a' ki egynehány hetekig, kéttség kivül Minorka ſzigetében tartózkodott, ismét meg jelent Elba ſzigete előtt September 14-dikén, 7 línea hajókkal, és 3 fregáttal, és egynehány ſzáz embert ki ſzállított a' ſzárazra. Ezek között, és a' Longónénál állott, egygyesült Frantzia 's Lengyel katonák között, igen dühös tsatsa támadott, mellyben az Ánglusokat, és a' Portó Ferrájói pártosokat, egéſzſzen tönkre tették. El veſztettek mind öſzve mintegy ezer embert, kik közzül némellyek fogságba estek, má-

sok pedig a' vízbe fúltak. A' Frantziák veſztesége, 2 vagy 300 emberre megyen.

Oſztályos Generális, és a' Portó Ferrájót ostromló sereg Kommendánsának Vatrin-nak, Generális Muráthoz, Boulognéból, az Elba ſzigetéből, September 14-dikén küldött hivatalbéli tudósítása: Ma reggel meg-jelent Elba ſzigeténél az Admirális Varren hajós serege, melly állott 7 línea hajókból, 3 fregátból, és ſzámtalan sok ágyúzó 's rabló hajókból. Leg előſzſzör is közelített a' Lengyelekhez, kik Baguayánál feküdtek táborban, és úgy ſzórta reájok zápor módjára az ágyú-golyóbisokat 's kartátsokat, hogy kéntelenek vóltak magokat a' hegyekre viſzſza vonni, de a' battériákban még is meg maradtak a' vígyázók. Mindöſzve 2500 emberekből állott az ellenség ereje, kiket a' táborunk jobb felől való óldalánál ki rakott a' szárazra, és előſzſzör el foglalta a' delle Grotte nevű battériánkat, az után pedig a' fekvésünk középpontját, hol tsak 50 emberünk vólt. Továbbá, egéſzſzen meg akadájoztatott benne, hogy magamat Adjutáns Sacquelennel öſzve kaptsoljam, a' kinek egygyesíteni kellett vólna katonáinak egy réſzét a' sereg bal ſzárnyával, abból a' tzélból, hogy ellene álljon a' Portó Ferrájói ostrom alatt lévők ki ütésének, mellyet azok Ponticellinél óldalaslag, meg akartak próbálni, azzal a' ſzándékkal, hogy a' mi táborunk háta megett lévő hegy tetejét el foglalják; melly fel tételekben ha bóldogúltak vólna, nem tsak minden felöl bé lettünk vólna keríttetve, hanem

egygyesíthették vólna is magokat azzal az 1000 főből álló sereggel, melly Marciana nevű falunál akart a' ſzárazra ki szállani. Mihelyt el foglalták az Anglusok, a' sereg jobb szárnya felöl vólt battériánkat, mingyárt vasmatskákra ſzállíttották hajóikat; ſzélt vettek rajtunk, és mind seregeinkben, mind a' bal ſzárnyon vólt pattantyúsainkban sok kárt tettek. Sacquelen Adjutáns állapotja, igen veſzedelmes környülállások közt vólt, mellyre való nézve, rögtön segíttségére kellett menni. Meg parantsoltam azért Maudert Brigadíros Kapitánynak, hogy a' hegyröl, a' hová ötet két Kompánia könnyü ſzerű gyalogsággal küldöttem vólt, a' Lengyelek óltalmazására, egyſzeribe le jöjjön, az ellenségre rohanjon reá, és az után egygyesíttse magát velem, a' Longónéból Portó Ferrájó felé vivö úton, a' hol én vóltam a' 28 dik fél brigadából való egy batalionnal. Brigadírós Kapítány Mariottinak azt parantsoltam, hogy a' Longóne vár kapuit zárja bé, és az egéſz néppel a' mit tsak öſzve ſzerezhet, kaptsolja magát hozzám. Mihelyt 400 embert öſzve gyüjthettem, egyſzeribe meg támadtuk a' delle Grotte nevü battériát, ámbár keményen tüzelt reánk az ellenség a' hajókról, és azt bagnétokkal meg-vettük. Alig hallotta meg Sacquelen Adjutáns a' mi tüzelésünket, ő is vitézül meg-támadta az ellenséget, a' melly már most két óldalról vólt meg-támadva.

(Végezete következik.)

Livornóból September 12-dikén. Generális Muratnak, egy parantsolatja érkezett ide Májlánd-

ból, melly szerént, egy hajónak sem szabad a' tengerre ki-evezni. — Az a' híre, hogy a' Király azt kívánta vólna a' Párisi Kórmányſzéktől, hogy takarodjanak ki a' Frantzia katonák Hetrúriából; de félő, hogy ha egyébbünnen ki takarodnak is, leg alább Livornóban meg marad a' Frantzia őrző sereg. A' Frantziák 100 ezer portzió eleséget kívántak a' mi Kórmányſzékünktől a' Portó Ferrájót ostromló katonaság ſzámára; de nagyon ki lévén a' közönséges Kassa üressítve, nem lehetett ezt a' kívánságot tellyesíteni.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 22-dikén. A' Bresti tábornál, 30 ezer emberből álló sereg gyült már őſzve. Azt hírlelik, hogy 60 ezer emberre fogják ſzaporítani a' mi Spanyol Orſzágban fekvő seregünket, mellyet kéttség kivül Gibráltár ellen fognak indítani. — Még Augustus hónap 5 dikén tette vólt le belső dolgokra ügyelő Minister Chaptal, az úgy nevezett Muzsikai Bibliothéka fundamentom kövét; melly alkalmatossággal, egy igen fontos beſzédet tartott. A' többek között nevezetesek ezen ſzavai: „Míg a' tudósok a' magok munkáit Bibliothékákba le nem tehették, és a' következendő időknek által nem adhatták, míg fel nem állott az a' Templom, mellybe a' Mester emberek remek művei bé tétetődnek: addig, tsak a' kézről kézre való bizonytalan által adás vólt a' Muzsikusok hírének erőtelen gyámola, és e' ſzerént, alig jöttek

tsak a' nevei is hozzánk által, egynehány híres mestereknek, a' munkáik pedig feledékenységbe mentek. Frantzia Orſzágnak maradt az a' jus, hogy egy olyan állandó emlékeztető alkotmányt állíttson fel, melly a' muzsikának, mind régi hírét, mind elő menetelét elő mozdíthatja, és a' mellyben a' mester-emberek munkái megtartódnak, 's a' hol nem lehet tölle félni, hogy a' következendö maradék tsudálkozásától valaha meg foſztatódjanak." Valósággal méltán is örülhetnek, minden mesterség kedvellői, ennek a' Bibliothékának fel-állításán, mellynek az a' tzélja, hogy Európának a' leg fényesebb és pompásabb mesterséges gyüjteményeit magában foglalja. A' Kórmányſzék' gondoskodása által, gyüjtöttek is már ide öſzve 5000 darab idegen, és ugyan annyi ſzámú Frantzia munkákat kéziſrásban. Mind ezeknek pedig nagyobb réſzét, Bonapártának lehet köſzönni, a' ki mikor az Olaſz Orſzági seregnek vezére vólt, azt bízta a' tudósokból, és mester-emberekből állott Kommiſſziónak egy tagjára, hogy gyüjtsön az efféle dolgokkal gazdag Olaſz Orſzágban, mindenféle muzsikára tartozó munkákat.

Párisból September 24-dikén. A' Frantzia Respublika új eſztendejének első napját, tegnap inneplették nagy pompával, úgymint a' város ki világosításával, tüzi-játékokkal, muzsikával, tántzal, és más egyébb múlattságokkal. — Ugyan azon a' napon, meg nézték mind a' három Konzulok, a' Frantzia Orſzágban kéſzült remek műveket, mellyek közönséges hellyre ki vóltak

rakattatva. — Minden intézetei, rendelései, és tselekedetei a' mi Kórmányſzékünknek, olly nagy titokban mennek, hogy azokat tsak akkor tudjuk meg közönségesen, mikor végre hajtódnak.

Brüsselből September 21-dikén. A' Flandriai és Frantzia Orſzági partok körül, ismét bé van a' tenger terítve Ánglus hajókkal. Ha minden kéſzületei mellett, tsak tetteti Frantzia Orſzág az Angliába és Irlándiába való ki-ſzállást, 's azomban éppen más tzélt akar ki vinni, vagy pedig azt akarja, hogy Anglia több több költségbe verje magát; tsak a' maga veſzedelmére dolgozik, mert a' rettenetes hadi kéſzületek tételevel, ſzinte úgy nevekedik az ő költsége is, mint az Angliáé, és ha valami titkos ſzándéka van, ki tudja, hogy ſzerentsésebb leſzſz e' annak végre hajtásában, mint Gantheaume közelebb vólt? Egy ahoz értő ember, igen ſzépen okoskodik a' Frantziák Angliába való ki ſzállásáról, és az Anglusoknak a' Frantzia kikötőhelyek meg támadásáról. Azt mondja nevezetesen: Tudva lévő dolog, hogy a' Canális, és az éſzaki tenger mentében lévő Frantzia kikötőhellyek körül, ollyan tsekély víz van, hogy e' miá, az első nagyságú hadi hajók azokba bé nem mehetnek, sőtt hogy Cherburgnál, semmi hajós sereg magának bátorságos hellyet nem tálalhat. És e' ſzerént, az Anglia ellen való menetelt, tsak a' Bresti és Marsdiepi hajós seregek segíthetik. Ha e' közzül a' két hajós sereg közzül, valamellyik a' tengerre ki menvén, az ellenségtől megveretetik, vége van akkor az Anglia ellen való tzél

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

tökélletességre való vitelének, mert a' lapos fenekű hajókat, nints többé minek segíteni. Ebből azért, a' következik, hogy vagy annak a' két hajós seregnek ſzéllyel verésén fognak az Anglusok minden módon igyekezni, vagy hogy, mivel azok a' két kikötőhellyek, hol ezek a' hajós seregek vagynak, a' tzélhoz meg kívántató jó kéſzületekkel meg vagynak erössítve, leg alább arra fognak törekedni, hogy bé kerítve tartsák őket. A' többi Frantzia kikötőhellyeket, ha meg támadják is az Anglusok, onnan semmi különös nagy haſznot nem remélhetnek, mert a' Frantziák, lapos fenekű hajóikat, mind ollyan hellyekre hordták, a' hol azok bátorságban lehetnek, nevezetesen Boulognéba, Calaisba, Gravelinbe, Dünkirchenbe, és Ostendébe. Ezeknek a' kikötőhellyeknek belső réſzeit nem lehet ostromlani, ha meg gondolja az ember az ő fekvéseket. Boulogne ollyan tenger öbölbe fekſzik, melly a' kikötőhely' sántzaitól 1200 ölnyi meſzſzeségre nyúlik bé a' ſzáraz földre, el rejtezhetnek tehát a' lapos fenekű hajók ebbe a' tenger öbölbe, és annyira bé vonhatják magokat a' ſzáraz föld felé, hogy a' lövés tellyességgel bé nem járja őket. A' Boulognei kikötőhely sántzainak fekvése, és a' tenger öblit tsináló partok formája, mellyekről bátran lehet ki felé lövöldözni, tsak nem lehetetlenné teſzi, a' kikötőhely meg-támadását, úgy hogy még akkor sem lehetne az Anglus hajóknak ahoz közelíteni, mikor a' Frantziákat, ebbe a' kikötőhelybe, és a' tenger öblibe bé kergetnék. Calaisról hasonlóképpen lehet gon-

dolkodni, úgy mint a' mellynél 550 ölnyire nyúlik bé a' tenger, és két erösség védelmezi, egy felöl t. i. a' vár, más felol pedig a' napkeletre fekvö erőss bástya. Itt is, a' város mentében, a' lapos feneků hajók bátorságban fekűfznek, és mind addig haſzon alan lenne az ellenség meg-támadása, míg a' várost jól óltalmaznák. Ha tehát ſzéllyel akarnák verni az Anglusok az itt lévö Frantzia hajós sereget, nem tsak az, hogy ki kellene a' ſzárazra ſzálniok, hanem meg kelleue elöſzſzör a' Calaisi erösséget is venni. Gravellinnél, Dünkirchennél, és Nieuportnál is, a' partok mellett lévö tsekély víz, a' hoſzſzas tenger öblei, az eröss várak, és sántzok miá, tsak akkor lehetnének az Anglusok ſzerentsések, ha a' ſzárazra ki ſz l án, magokat az erösségeket meg vennék. Ostendének meg-vétele is, ha a' napkelet felöl esö partokon, erőss óltalomra való kéſzűletek tétetödnek, hasonló nehézségekkel van egybe köttetve. Mind ezekből tehát a' következik: hogy nagyon könnyen el lehet hinni, hogy ſzinte ollyan ſzerentsétlenek lelznek az Anglusok, a' nevezett Frantzia kikötöhellyek megtámadásában, mint a' Frantziák az Anglus partok és kikötöhellyek ellen való ſzándékokban.

Anglia.

A' Török Udvarnál lévö Anglus Követ Lord Elgin, az Egyiptomi dolgok felöl, mellyek Augustus 5 dikéig történtek, következendö értelmű hiteles tudósítást vett: Hogy az egygyesült Anglus és Török seregek, Alexándria ostromlásához, még a' nevezett napig hozzá nem foghat-

tak, mellynek a' Kairói kapitulálás ſzerént fogságba esett Frantziák hazájokba való költöztetése vólt az oka, a' kiknek Rosettébe való kísérteté-sekre, és a' költözködés alatt könnyen meg eshető nyughatatlanságnak, és rendeletlenségnek el távoztatására, nem kevés sereg kívántatott meg. A' Kairóban vólt Frantziáknak hajókra való ſzállítása, Augustus 6-dikán kezdődött, és 9-dikén végeződött, és azután lehetett az Anglus hadi erőnek Alexándria ellen menni. Generális Menou, Alexándria előtt nyakig bé-sántzolta magát. De mivel nagy köz-föld válaſztja el a' Frantzia sántzokat magától Alexándria városſától; meg akarnák az egygyesült hatalmosságok próbálni, mikor minden erejek egygyütt lenne, hogy az említett köz földet foglalják el, hogy így a' város és a' sántzok között való minden közösülést ketté vágják. A' Frantzia Generálisok, és a' katonaság nagy réſze, melly, a' magok hajdani tselekedeteiben kevélykedő régi katonákból áll, el tökéllették magokban, hogy Alexándriát az utólsó tsepp vérig fel nem adják; hanem még is vagynak, a' mint némelly ſzökevények beſzéllik, az Alexándriai őrizett között, magok sorsával meg nem elégedök, a' kik nyilván ki mondták, hogy mind addig ts-k haſzontalanúl akarják az ő véreket ki ontatni, míg segittséget nem kapnak. Ennekfelette bizonyos nyavalyák uralkodtak a' Frantzia táborban, mellyek réſzſzerént a' roſzſz eledelekből, réſzſzerént sok ſzükséges dolgoknak nem létéből ſzármaztak. Az Anglusok között is uralkodtak némelly nyavalyák, de a' mellyek nem veſzedel-

mesek vóltak. A' Nílus vize áradása is hátráltatta az Alexándria ostromát, de mivel a' ki öntött víznek fele már el apadt vólt, nem sokára vége leſzſz ennek az akadálynak is.

Vett még Lord Elgin September 6-dikán újabb tudósítást is Egyiptomból, mellyet Generális Hutchinson küldött hozzá Augustus 27-diken, az Alexándria mellett fekvő táborból. E' ſzerént, már egynehány nappal a' levél el indítása előtt Elginhez, meg-támadta vólt az említett Generális az egygyesült Anglus és Török sereg réſzével, Alexándriának ſzélső erősségeit. Generális Menou, látván, hogy a' ſzerentsés lépéseket tévő ellenségnek lehetetlen ellene állani, egy záſzlót tétetett ki, és három napi fegyver-nyugvást kért, hogy az alatt a' kapitulálás pontjairól végezzen az ellenséggel, a' mellyet neki meg is engedtek. E' ſzerént, ezt az erősséget is, nem sokára fel adják a' Frantziák.

Generális Menounak Égyiptomi születésü felesége, a' Kairó meg-vételekor az Anglusok kezébe esett, és még most is ott van. Admirális Keith, meg-kínálta már vele a' férjét ollyan feltétel alatt, ha a' Kairói kapitulálást ö is el fogadja, és Alexándriát fel adja: de Menou erre reá nem állott; azért is Keith és Hutchinson Generális azt izenték neki, hogy reménylik, hogy rövid idön magok viſzik hozzá a' feleségét.

A' mai postával meg-küldöttük Szathmár Vármegye Mappáját, minden Erd. Előfizetőinknek.

A'

CSASZARI ÈS KIRÀLYI FELSÉG

ENGEDELMÉVEL.

Nro 30.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 13-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

Az a' hiteles hír érkezett ide Égyiptomból, hogy Alexándria magát fel-adta az Anglus és Török egygyesült seregeknek, a' mellyek tehát egészszen ki-szorították már a' Frantziákat Egyiptomból.

Ez előtt a' Nemes Magyar Test őrző Seregnél Hadnagyi fővel, azután pedig a' Török és Frantzia háborúkban nagy vitézséggel szolgált Feldmarsal-Lieutenant Báró Karaiczay Urat, mind a' két nemen lévő maradékaival a' Grófi méltóságra emelte Felséges Urunk. Ezen Nagy

Érdemű Generálisnak tehát ezentúl a' neve léſzen Gróf Wallesaky Karaiczay.

Magyar Orſzág.

Sopron Octóber 6-dikán. Igen ſzomorú hírek érkeznek ide a' Rábaközből, ezen Nemes Vármegyének a' derék magyar ſzegeletéből, hogy t. i. a' Rába, és a' Répcze vizei ki öntöttek 's temérdek sok helységeket víz alá borítottak. Itt tsak nem ſzüntelen esik, 's ez az oka a' vizek ki-áradásának.

Német Orſzág.

Regensburgból Octóber 3-dikán. Meg gondolván a' Birodalmi gyülés, hogy a' Lünevillei békesség kötés 5-dik és 7-dik tzikkejei körül, sok nehézségekkel egybe köttetett tárgyak adják elő magokat, azoknak jobb móddal lehető el igazítására ezeket végezte 1.) hogy válaſztasson el rendkivül való Deputázió 2.) hogy ez a' Deputátzió álljon egyforma vallású 8 tagokból, mellyeket 3.) a' Moguntziai, Saxóniai, Cseh Orſzági, és Brandenburgi Fejedelmi Udvarok közzül, a' Fejedelmek közzül pedig a' Német Rend nagy Mesterét, Würtemberget, Bavariát és Hessencasselt, kellene válaſztani; úgy mindazonáltal 4.) hogy a' Birodalombéli Prelátusok, Grófi Udvarok, és a' Státusok meg-tartják magoknak azt a' just, hogy a' Deputátzió' dolgaiban réſzt vehessenek. 5.) a' ki válaſztatott Deputátziónak meg-határozatlan hatalom adódjék arra, hogy a' Lünevillei békesség 5-dik és

7-dik tzikkejeiben különös egygyet értés végett más időre halaſztott némelly tárgyakat, a' Frantzia Kórmányſzékkel egygyetértöleg közelebbről meg-visgáljon, meg hánnyon vessen, és végre hajtson. 6.) A' meg-károsított Fejedelmek jóſzágaik ſzekulárizátzió által lejendö ki pótolásának meg határozásában, a' Rastadti gyülés végezését tartsa ſzoros sinór mértékül. 7.) hogy ez a' Deputátzió, minden munkáját és végezését, a' Felséges Csáſzárnak, és a' Birodalmi gyülésnek elébe terjeſzſze.

Olaſz Orſzág.

Generális Vatrinnak, a' Portó Ferrájónál esett ütközetről való hívatalbéli tudósításának folytatása.

Rettenetes mészárlást vittünk végbe. A' pártos Portó Ferrájóiak és tengeri tolvajok közzül, többet fel kontzoltunk 600-nál, kiknek nem lévén idejek, hogy a' hajókra szaladjanak, a' dühösségig óltalmazták magokat, mások pedig a' tengerbe ugráltak. A' gödrök, mellyekbe szokták a' só kedvéért a' tenger vizét belé merni, tele vagynak hólt testekkel; többen fúltak a' vízbe 200 nál; 7 ágyúzó hajónak fúrtuk meg a' fenekét, 3-at pedig el vettünk. Egy Anglus Fregát el vesztette az árbotzfáját, és nagy munkával tsak ugyan el húzkálták 20 kissebb hajók, minekutánna a' mi battériáinktól sokat ki állott vólna. A' tsata piatzon többet találtunk 500 flintánál és karabélynál. Az ellenség vesztesége áll ezer száz részszerént meg hóltakból, részszerént meg sebes-

sedtekből, és a' vizbe fúltakból. Sok Tisztjei vesztek el. El fogtunk közzülök 200 at, mind tsupa Ánglusokat, a' kik között 3 tisztek vagynak, 's ezeknek is ketteje meg van sebessedve. Többet el nem foghattunk, mivel az alatt míg hajókra ültek, keményen tüzeltek reánk Portó Ferrájóból, és a' hadi hajókról. A' 20-dik könnyű szerű fél brigáda, a' 70 dik, és a' Lengyelek, nem lehet le írni, mely nagy neki keseredéssel vágták az ellenséget. Sok Tisztek és köz emberek mutatták ki magokat vitézségek, bátorságok, és a' leg veszedelmesebb környűl állások között vólt hideg vérüségek által. A' mi veszteségünk 2 vagy 3 száz hóltakra és sebessekre megyen, kik között sok érdemes tisztek találtatnak. A' sereg bal szárnyán vólt battériáknak szakadatlanúl tartott tüzelése, nem hagyta az ostrom alatt lévő Portó Ferrájóiakat ki tsapni. Három Ánglus hadi hajót, melly reggeli 5 órától fogva, 3 egéssz óráig rettenetesen tüzelt a' Marcianai toronyra, hogy katonáit a' szárazra ki szállíthassa, mind addig tartóztattunk, míg egyszer osztán meg hallotta, hogy szerentsétlenek vóltak az Anglusok a' mi jobb szárnyunk meg támadásában. — A' vólt a' tzélja az Ánglusoknak, hogy a' mi Ártilléríáinkat el foglalják, bennünket Longonéba bé rekesszenek, és ott ostromoljanak a' lakosok segíttségével, a' kiket fegyverbe akartak öltöztetni. Most Portó Ferrájó előtt fekszik az Ánglus hajós sereg; egynehány fregát pedig a' Piombinói Canálson telepedett meg; az árbotzfájától meg foszstott fregátot Minorka szigetéhez hurtzolják.

Watrin.

September 21-dikén, egy Kurír ment alsó Olasz Országon keresztül Angliába, azzal a' hírrel, hogy Alexándriát, Augustus 28-dikán fel adták a' Frantziák Kapitulátzióra, az eggyesült Török és Anglus seregeknek.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 26-dikán. Még most is az új esztendei Innepi pompáról való beszélgetéssel múlatják itt az emberek magokat. Kiülönösön szép vólt a' tüzi játék, melly a' tüzet okádó Vesúvius hegyét ábrázolta ki, és sok ezer rakétákat 's tüzes gojóbisokat repített ki magából a' levegőbe. Gyönyörü vólt Páris városának ki világosítása, mivel szép tsendes idő vólt. A' békesség Templomában 5 óltár vólt épitve, melly körül fejérbe öltözött Papokat lehetett látni, kik a' békesség Isten-Aszszonyának a' közönséges békességért esedeztek.

Párisból September 27-dikén. A' Moniteur azt írja: Hautpoult, Regnier, és Champy Generálisok, Augustus 27-dikén meg-érkeztek egy parlamentális hajón Kairóból Toulonba. Mikor Kairót által adták a' Frantziák, 12 ezer emberből álló sereg vólt benne, melly Frantziákból, Görögökből, Koptusoból, és más Égyiptomi nemzetből valókból állott, kik között ezer beteg vólt. Ezek mindnyájan nem sokára meg érkeznek Toulonba és Márseliába. Generális Belliárd, Június 30-dikán, és így más nap hogy Kairót által adta, illyen értelmü levelet küldött Bonapárténak: Ha Admirális Gantheaume, annak

idejében meg érkezhetett vólna 5000 emberrel, most másképpen vólna Égyiptom állapotja; de mivel el nem érhette tzélját, lehetetlen vólt Égyiptomot tovább meg tartani. Viſzem magammal Frantzia Országba, minden Égyiptomban vólt gyalog és lovas seregeinket; sok Égyiptomi lakosok is mennek velünk egygyütt Familiástól. Ezen kivül viſzek magammal sok ſzép Égyiptomi tsödör és kantza lovakat is, mellyekkel a' Kórmányſzék ſzabad akaratja ſzerént bánhatik. A' betegség és a' pestis, nagy kárt tett katonáinkban. Sokat tett a' dolgok ſzerentsétlen kimenetelére, a' Frantzia Generálisok egyenetlensége is.

Június közepén, úgymond Gen. Belliárd, körül vett 3 sereg, úgymint a' Nagy-Vezéré, a' Kapitán Basáé, és az Anglusoké, a' midőn még azt is meg-tudtam, hogy a' veres tengerről is Anglus katonák érkeztek meg. Viſzſza húztam magamat Kairóba, arra való nézve is, mivel a' Felső Égyiptomi Bégnek Murádnak halála után, a' Mamelukok és az Arabsok egéſzſzen el állottak mellőllünk. Nem lévén pénzem, adót vetettem ki a' lakosokra, sőtt még a' Katona Tiſztek magok is, ki adták kezek közzül a' mi nélkül el lehettek. Nem vólt sem hadi eſzközünk, sem eleségünk. Alexándriától nagyon el vóltunk zárva, és magamnak kellett a' Kairó és Alexándria körül meſzſzire ki-terjedő lineákat óltalmaznom, mellyeknek lakosai, 25, 's 30, ooo fegyveres embert állíthattak ki ellenem. Annakokáért az elöljárókat, a' Díván tag-

jaft, és a' Kairói főbb lakosokat áristomba rakattam, és a' várba bé zárattam; a' város ellenében battériákat kéfzíttettem, 's úgy fenyegettem az ellenséget. Magok a' Generálisok, és más Tifztek is dolgoztak a' sántzokon. A' seregnek fzüntelen való mozgásban létele, láttatott annak fzámát nevelni. Mindenütt úgy tettettük hadi erőnket, hogy azt kellett az ellenségnek ítélni, hogy a' leg nagyobb bajjal és veſzedelemmel juthat Kairó városához. Ès ez az oka, hogy az ellenség, tsak lassan és vígyázva ment elébb elébb. Június 20-dikán egéfszen bé zártak bennünket az egygyesült seregek, és minden kivülről való közösüléstől meg foſztottak. A' következő nap battériákat állított fel az ellenség. Június 22-dike és 27 dike között tartott a' békességes alkudozás, és 28 dikán, mind a' két fél meg egygyezett a' fel tett pontokban, mellyek elég betsületesek; mert ki nem álhattuk vólna az ellenség erőfzakos reánk ütését, és ha a' lineáinkat meg vette vólna, ugyan tsak lett vólna dolga katonáinknak, hogy magokat a' várba vifsza húzzák, a' hol 20 vagy 25 napnál tovább nem álhattunk vólna ellent, s' azután fel kellett vólna magunkat az ellenség fzabad tetfzésére adni. Nem fzükség a' haza felé menő katonákat dítsérnem; mert ezek azok a' sebekkel meg rakott vitézek, kik Olafz Orfzágban győzedelmesen hadakoztak, Égyiptomot meg vették, és három eſztendőtől fogva, mindenféle fzükséggel, betegséggel és Pestissel küfzködtek.

Ànglia.

Londonból Septembe 17 dikén. Ma reggel,

ismét levelek érkeztek a' Kórmányszékhez Egyiptomból, de még nem tudni, hogy mi van bennek. Az Abukíri Ispotályban fekvő sebes katonáink között, azt mondják, hogy valami ragadó nyavalya uralkodik. Tegnap, Portsmuthban ismét lárma támadt, mivel az a' hir terjedt el, hogy a' Boulognei hajós sereg ki evezett a' kikötőhelyből. — Admirális Pelley, a' ki az egész nyáron bé zárva tartotta a' Rochefortnál lévő hajós sereget, meg próbálta azt gyújtogató hajókkal széllyel verni, de semmire sem mehetett, mivel a' battériákból reá adott tüzet ki nem álhatta. — Minden tenger parton lakóknak, 16 esztendősöktől fogva 60 esztendősökig, dzsidákat osztogattak ki, hogy az ellenségnek, ha valami módon ki akarna szállani, ellene álhassanak. — Egynehány napoktól fogva, kezd a' két Kórmányszék között, a' levelezés mind inkább tüzesebben folyni. — Némely Újságaink azt erőssítik, hogy az Angliai Ministérium, nem akar külömben meg békélleni, hanem ha Frantzia Ország, ki botsátja kezei közzűl Belgiumot; hanem nehezen lehet ennek az állításnak hellyt adni, mivel már Belgium, hozzá van a' Frantzia Respublikához kaptsolva. — A' Máltából jött tudósítások szerént, az a' kiköltözött Helvétusokból álló sereg, melly a' minapában Triestnél hajóra ült vólt, szerentsésen viszsza érkezett oda, és a' mint a' híre van, rövíd időn Égyiptomba fog által vitetni, a' hova már, még Július 15-dikén, 3 Anglus regement indúlt el Minorka szigetéből. A' Frantziák, még mindég küldöz-

nek Alexándriába kis hajókat eleséggel, és hadi eſzközökkel; de a' mellyeknek nagyobb réſzét el fogdossák.

Londonból September 19-dikén, Tegnap a' Státus Tanáts nagy gyülést tartott, még pedig a' mint némellyek állítják, a' Hannóverai Válaſztó Fejedelemség dolgában, melly eránt Frantzia Orſzág tett ollyan említést, hogy azzal is kellene pótolni, valamellyik kárt vallott Fejedelem kárát. Ezt a' Király egy átaljában nem akarja, mivel külömben is azt tartja a' Lünevillei békesség, hogy a' kárt vallott Fejedelmek, ſzekulárizáltatott jószágokból elégíttessenek ki. Ismét ollyan hír foly itt a' köz nép között, hogy a' Frantziákkal való had tovább is fog tartani.

Londonból September 20-dikán. Az Angliába ki-költözött Frantzia Érsekek és Püspökök, gyülést tartottak tegnap itt Londonban, a' Narbonnei Érseknél, és arról a' Pápa Brevéjéről tanátskoztak, mellyet a' Pápa Angliában lévő Követje, Erskine közlött velek. Ebben a' Brevében a' többek közt e' vagyon: Tiſztelendő Atyafiak! Bátorkodunk titeket, kik magatokat a' vallás eránt olly érdemessekké tettétek, és olly példás életet éltetek, azokon az áldozatokon kivül, mellyeket már tettetek, még egyre kénſzeríteni. A' mostani környülállások azt kíványják, hogy nyájaitokat, mellyekre eddig vígyáztatok, hagyjátok oda. Ámbár pedig nehezen essék is tinéktek ez a' kívánság, reménylyük mindazáltal, hogy ennek engedelmeskedni fogtok;

annyival is inkább, mivel már az Ekklésiák kezdetében, 300 Püspökök adtak Carthágóban az illyen dologban példát a' követésre. A' környülállások azt kívánnyák, hogy 10 nap alatt a' magatok ki nyilatkoztatását e' felöl a' dolog felöl adjátok tudtunkra. — Lehet reményleni, hogy Bonapárté, az eddig vólt Frantzia Püspökök közzül, némellyeket elébbeni hívatalokba ismét viſzſza teſzen, másoknak pedig hóltig való fizetést rendel. A' Pápával kötött egygyesség, egy a' Bonapárte Politikája nagy remek munkái közzül, úgymint a' melly által meg-tsendesíti a' Frantziákban a' lelki-esméret nyughatatlanságait, és meg-békélteti a' ſzíveket a' Kórmányſzékkel. Ez által meg-békéltette a' Frantziákat magokkal, a' mit ő talám sokkal haſznosabb és fontosabb dolognak néz, mint az Angliával való békességet. — Pitt kevés idővel ez előtt, már úgy nyilatkoztatta ki magát, hogy ő nem tart felettébb sokat arról, hogy az Anglusok Hannóverát tovább is birják e' vagy ne. — Mivel még a' két Kórmányſzék között való levelezés ſzüntelen foly, nem veſztettük el egéſzſzen a' békesség eránt való reménységünket; de ha megtörténik, hogy félbe ſzakad, azt írják az Oppositiónális újságok, hogy már ekkor, nem tsak az, hogy minden eddig tartott levelezéseket közönségessé tétet a' Kórmányſzék, hanem minden Európai udvarok előtt különösön fogja magát ki-nyilatkoztatni.

Elegyes Levelek.

Berlinböl September 26dikán. A' Mün-

steri Püspök választás ellen, illyen értelmű Protestátiót terjesztett a' Prusszus Király a' Regensburgi Diéta elébe, a' Septemper 25 dikén tartott gyülésben, mellyet meg küldött egyszersmind az Arensbergi és Münsteri Káptalanoknak is: A' Felséges Prusszus Király, mind a' Birodalmi gyülésben, mind más hellyeken, világossan ki nyilatkoztatta a' maga értelmét az eránt, hogy mind a' Lünevillei békesség kötés szerént, mind pedig a' Birodalom fejeinek abban való álhatatos magok meg határozása szerént, hogy t. i. a' kárt vallott Fejedelmek Szekulárizátzió által elégítődjenek ki; a' leg természetesebb és leg szükségesebb következése az a' dolgoknak, hogy minden nagyobb és kissebb Káptalambéli jószágok, mellyekből az alatt hal ki a' birtokos, míg még a' Birodalmi gyülés a' maga munkáját el nem végezte, üressen maradjanak. A' Birodalombéli felsöbb Rendek, sött maga az a' hatalmosság is, mellyel a' békesség kötődött, nyilvánságoson helybe hagyták ezt a' következtkezést. Melyre való nézve, mentül szembe tűnöbb ennek a' kívánságnak igazsága, mentül inkább segítené ez, a' kárt vallott Fejedelmek leg jobb móddal lehető ki elégítésének a' munkáját, és mentül szükségesebb dolog az, hogy ez a' munka, minden szövevényes nehézségektől a' mennyire tsak lehet meg szabadíttasson, hogy így az ettöl függö, s' minden hazafiaktól szívessen óhajtott tsendesség, a' Birodalomban már valahára visz za állítódjon: annyival inkább lehetett reményleni, hogy azok a' két Káptalanok, mellyek a' Colóniai Választó Fejedelem, és Münsteri Püspök szomorú halálával üressen maradtak, a'

közönséges jóra vigyázni fognak, és hogy a' mostani változhatatlan környűl állásokhoz alkalmaztatván magokat, az új Èrsek és Püspök választást el fogják halasztani; mivel elöre el kellett azt látni, hogy a' reájok következhetö történetet, semmi módon el nem fordíthatja róllok az új Püspök válaſztása, és hogy az által, tsak a' Birodalom békességét tárgyazó eſzközök akadályoztatnak meg.

Nagy kedvetlenséggel és sajnálkozással hallotta meg Ö Felsége, hogy mindezekkel semmit sem gondolván a' két Káptalanok, hozzá kezdettek az Érsek és Püspök válaſztásához. Kénteleníttetik azért, a' múlt hónap 31-dikén, ez eránt tett maga ki-nyilatkoztatását ismét megújítani, melly ſzerént, újra protestál a' Colóniai Érsek és Münsteri Püspök válaſztása ellen, melly is ha addig, míg a' Szekulárizátzió dolga végbe nem megy, meg-történne, azt haſzontalannak lenni tartja, az új Èrseket 's Püspököt a' maga hívatalában meg nem esmeri; és hogy e' mellett, a' maga ki-nyilatkoztatása mellett, akkor is meg fog állani, mikor a' Szekulárizátzióról, és más ahoz tartozó dolgokról annak idejében ſzó leſzſz. — Ezt a' proklamátziót, Berlinben lévő Frantzia Minister, Generális Beurnonville, egy Kurírtól el küldötte Párisba.

Brüsselből September 28 dikán. Soha nem folyt még a' levelezés oly szakadatlanúl a' Frantzia Kórmányszék, és az északi udvarok közt, mint most. Tegnap három Kurír ment itt keresztül Párisból; ugyan azon a' napon ment itt el egy

Orosz, Pruszszus és Hollandus Kurír is; a' múlt éjtzaka pedig, ismét mások útaztak városunkon keresztül, a' kik vagy jöttek, vagy mentek Párisba.

Brüsselből September 24-dikén. Kapitány Meyne, az Adm. Latouche parantsolatjára, próbált Calaisból Boulognéba által menni, a' maga vezérlése alatt lévő hajókkal; de nem bóldogúlhatott a' partok mellett fel 's alá járkáló Anglusok miá. — Tepnap előtt reggel nagy ágyúzás hallatott Nieuport felől, melly tovább tartott két óránál, de még bizonyoson hogy hol esett, nem tudjuk. — Páris és Berlin között, sürüen foly a' levelezés a' mi városunkon keresztül. — Meg fogja már a' mint a' híre van, a' Prusszus Király, I-sö Lajost, ha mind nehezen is, Hetrúriai Királynak esmerni, mivel Frantzia Orszag különösön munkálódott annak ki tsinálásában.

Jelentés.

Minémű veszedelemmel járó nyavalya légyen a' himlő, minden tudja. Gyakran mint valami pestis, egész Tartományokat, 's Országokat el borított ez, és ezerenként ragadta ki az édes Anyák öleiből kedves gyermekeiket, úgy hogy mind addig nem lehettek a' Szülék nyúgodt szívvel, míg ezt az adót le nem tették, míg gyermekeik nem himlöztek.

És azok közzül is, kik életben meg maradtak, sokaknál gyakran hóltig tartó bajokat hagyott az a' nyavalya maga után. — A' szépségét az ábrázatnak leg kevesebbnek teszem, ámbár az is tekintetbe vehető, de ha (egyebeket el halgat-

ván) tsak a' ſzemet veſzſzük is gondolóra, minémű veſzedelemben forog az, a' himlődzés idején: valósággal meg-érdemlette a' dolog, hogy az Orvosok minden figyelmetességeket arra fordíttsák, hogy ezt az emberi élet leg nagyobb ellenségét a' himlöt, vagy egéſzſzen ki irtsák, vagy, ha a' nem lehetne, annak erejét megtörjék.

A' terméſzeti himlő bé-óltásának fel-találásával, az igaz, hogy nem keveset nyert vólt már az emberi nemzet, mert sok ezeren maradtak életben, a' himlő beléjek óltódván, kik közzül egyébaránt sokan lettek vólna áldozatok, ha a' terméſzeti himlő ki-ütését rajtok meg-várták vólna. — De ezen felséges találmány, a' himlő bé-óltás se mentett meg mindent a' haláltól.

Az Anglusok valának oly ſzerentsések, kik a' Himlődzés ellen orvosságot találtak, még pedig azok között is a' ſzegényebb sorsú emberek, kik a' tehenekkel bántak, kivált a' kik azokat fejték. Észre vették t. i. ezek, Angliának Gloucester nevü Tartománnyában, hogy némely teheneknek a' tölgyökön, valami kékeslő pattanásotskák támadtak, mellyeknek a' körületjeik veressek, 's neki tüzessedettek vóltak; — azoknak, kik illyen teheneket fejték, a' kezeiken hasonló pattogzások mutatták magokat, és ezeknek a' kezeikről ismé más tehénre a' fejés ideje alatt el ragadt, de ezen pattanások mind a' teheneknek, mind az azokról el ragadt embereknek minden nagy betegeskedések nélkül rövid idő alatt el ſzáradtak. Azokról, kiknek kezeiken

illyen pattanás vólt, vették észre idővel, hogy azok nem szoktak meg-himlőzni. Ez a' vélekedés a' köz-nép közt mind inkább inkább el terjedt, a' honnan sok Szülék, hogy gyermekeiket a' himlőtől meg menthessék, tehén istállókba küldötték azokat, és ott velek a' tehenet fejették, 's a' fellyebb említett mód szerént, a' gyermekek kezein himlő forma pattanás ütvén ki magát, egész életekbe a' himlő reájok való ragadásától menttek vóltak.

Szinte egygy egész század lefolyta alatt vólt ez tsak a' köznép orvossága, míg nem végre, egygy Anglus Orvos Doktor *Jenner* ezen titokra rá talált, 's azután közönségessé tette, úgy hogy kevés idő alatt, ezer meg ezer gyermekekbe óltatott ezen tehén himlő Angliában, a' leg nagyobb elő menetellel, mert minden nagy betegség, és orvoslás nélkül könnyenn meg szabadúltak azon kis pattanás bajától. — Annak utánna olyan személyekbe, kik egyszer ezen keresztül estek, természeti emberi himlőt is óltottak, de nem ütötte többé himlő magát ki rajtok.

Már most nem tsak az Anglusok, hanem a' Frantziak, Spanyolok, Olaszok, Helvétusok, 's Németek is, ezen felséges találmánynak haszнát veszik, 's gyermekeikbe a' tehén-himlőt óltogatják.

Itt Bétsbenn közöttünk, Orvosok között, valami *De Carro* nevű Doktor vólt az első, ki a' tehén himlő óltásában és tejesztésében leginkább fáradozott, — hasonló tűzzel munkálódván *Caréno* nevű Doktor is. — Mind kettőnek társaságában tulajdon magamnak is vólt módom

meggyőződni ezen haſznos dolognak tsalhatatlan vólta felöl, hogy a' kikbe a' tehén himlöt bé óltották azokra a' terméſzeti himlő többé el nem ragad — soha eléggé nem betsülhető találmány a' ſzülékre nézve!!

Kötelesnek esmérem magamat, hogy a' Bétsbenn tett sok próbák, 's próbáim tapaſztalásim, és meg győződésim után ezen dolgot kedves Hazámmal egéſz ki terjedésében közöljem. És ezen tzélból kéſzítettem is egy *Munkát*, melybenn azt is elő adom, miképpen kellessen ezen himlő bé óltással bánni, és leg közelebb nyomtatás alá adom. Igyekeztem oly tiſzta magyarsággal élni, hogy ki ki könnyenn meg érthesse. A' Munkának az ára léſzen 24 xr. — Söt ha a' kegyesebb Földes Urak az alattok valóknak javára; vagy ha a' Lelki Páſztorok a' gondviselések alá bízatott nép bóldogságára, 's ezen haſznos találmány minél elébb lehető el terjeſztethetése végett, több exemplárokat fognak egyſzerre kívánni, a' ki ſzabott árránál is óltsóbbann fognak egy Exemplárt nyerni.

E' mellett Dr. *De Carró* talált egy kis lántsátskát (Lanceola) melyet itt egy Plank nevű kéſzít ezüstből, meg aranyozva: ezenn a' bé óltandó matériát igen könnyű móddal le lehet küldeni. Ezen lanceolátskát adja Plank 36 xron. — Ha tehát valaki velem parantsolni akar: írjatsak hozzám levelét, mellyen tsak a' nevem légyen rajta, kezemhez fog kerülni, és én azonnal ſzívesenn felelni, és ſzolgálni fogok.

Sándorffi Jósef
Bétsbenn Orvos Doktor.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 31.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 16-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

Az úgy nevezett Stereotypusról már elhíresedett Erd. hazánkfia, Bikfalvi Falka Sámuel Úr, közelebb némely Deák verseket mettzett ki egész táblára, mellyeket Cs. K. Tanátsos M. Szentdahellyi Aloysius György Úr készíttett, és Károly Fő Hertzegnek ajánlott. Ezeknek a' verseknek exemplárjaiból, a' mettző Úr, Gróf Kollonits Ő Nsga által, egynéhányat küldött a' Fő Hertzégnek, mellyet Ő Fő Hrge kedvesen vett, és a' mettző Úrhoz illyen értelmű levelet méltóztatott küldeni: Kedvesen vettem a' Stereotypussal nyomtatott

hozzám küldött exemplárokat. — Betsüllöm azt a' mesterség mellett való buzgóságot, mellyel igyekezik kegyelmed egy idegen találmányt, a' hazában ki pallérozni, és nem kételkedem rajta, hogy ezen ſzerentsés próba tételeitöl fel serkentetvén, további fáradozásai is kegyelmednek, kívánságinak meg fognak felelni. Béts Octóber 3-dikán 1801.

Fö Hertzeg Károly
Feldmarsall.

Laxenburg Octóber 11-dik napján. Már megint ide jöttem egynehány napra. Ha bokros foglalatosságaim miatt, az ide való Cs. K. igen kies kertnek le-írására érkezhetem, nagy nyerességemnek tartom, ha azzal is kedveskedhetem a' Hírmondó Èrd. Olvasóinak. Egyéb eránt is alkalmatlan vagyok én most arra, bánatomnak nagy vólta miatt, mellyet Feldmarsal Gróf Lacy életének veſzedelemben való forgása áraſztott reám is, annyi nagy tekintetü Tiſztelöi között. Ezen ritka nagyságú Böltset, Ministert, és Katonát közelröl vólt ſzerentsém meg-esmerni az utólsó hat eſztendök le-folyása alatt, 's rendkivül való érdemeihez viseltetö tiſzteletem, annál nagyobb mértékben nevekedett, mennél inkább tapaſztaltam benne, melly igen tudja betsülni köz-haſznú igyekezeteimet, 's azokkal tsekély ſzemélyemet is. Hogy az Orſzágok Nagygyai is meg-esmérik benne azt a' nagy lelket, a' mellyek ſzázadok alatt is tsak igen ritkán ſzoktak teremni, ki tetſzik az ide útaſitott frantziául irt levélböl, mellyben így ír a' többek között egy igen nagy Méltóság: „A' Feldmarsal felette

igen el gyengült, 's naprói napra véfz —, melly minket egéfzfzen rémülésbe hozott. Ezzel kevesebb lefzfz tehát a' Nagy ember a' világon. (ce sera un grand homme de moins dans le mond) kinek rendkivűl való nagy elmebéli tehettségei között, még inkább betsűlni kelletett benne a' jó morális caractert, és a' nemes gondolkozást, 's ezek azok a' nagy lelket illető tulajdonságok, a' mellyek olly nagy Személye eránt való tifzteletet öntöttek belénk közönségesen 's a' t."

Laxenburg Oct. 14-dikén. Valamivel jobb hírek érkeztek ide Bétsből Feldmarsal Gróf Lacy egéssége állapotjáról, ki is a' napokban érkezett meg oda Baadenből, a' hol ferdővel élt jó ideig, de ez úttal tsak nem minden hafzon nélkül —.

Félbe kelletett hagynom a' tegnap kezdett levelemet. Ma, Octóbernek 15-dikén, a' napnak nagy pompával való, 's igen fzép napot ígérő fel jöttével hozzá fogtam annak folytatásához, de az idő fzűk vólta miatt, nagy sebességgel. Ma van ugyan is a' Felséges Therésia Királynénk neve napja, mellynek illendő meg-ülésére nagy kéfzűleteket tétetett Felséges Urunk, 's ezek között kiváltképpen való emlékezetet érdemelnek a' Gothusi kerti épületek, a' mellyekben ma fog elöfzör is bé-vezetödni a' Felséges Királynénk. Ezek az épületek tsak most lehettek kéfzen, 's az ide való Cs. K. Kert alatt épültek, napkelet felé, közel a' Sopronyi úthoz. Három nagy fzakafzokból állanak, úgymint a' Várból, mellyet víz, vagy az úgy nevezett tsatorna vefz

körül; azután a' Kis Udvarból (Vorhof) e'körül is víz foly; és a' Turnírozó helyből.

A' vár öt ſzegeletü, 's egéſzſzen a' Gothusok íze ſzerént épült, egy Klosterneuburgi hét ſzáz eſztendös épületnek köveiből, a' mellybe két fel-járó hídon lehet bé-menni. Mintegy húſz ſzoba, 's egyéb lakni való helyek vannak benne. Az ablakok mind az Udvarba nyílnak, ki felé a' várból egy se ſzolgál, a' magos toronyát ki vévén, melyből minden felé lehet látni: söt a' tetején álló folyasón körös körül is lehet járni. Ott áll a' várat fel-lármázó harang is. A' Felséges Királyunk és Királynénk ſzámára kéſzíttett dolgozó, ebédlö, nappali és háló ſzobák ki-magyarázhatatlan ſzépségüek. Tsak a' ſzobák alsó réſze is, a' mellyen t. i. járunk, ollyan gyönyörüek, a' millyenek ſzoktak lenni a' minden féle ſzínü kövekből ki-rakott drága aſztalok. Az ebédlö ſzála egéſzſzen márvány köből van, fel-ékesítve sok ſzép Oſzlopokkal. Szép mindenek felett a' vár temploma, melly belöl egéſzſzen márványból kéſzült, valamint kívül is a' bólthajtásos nagy ajtaja. Egy roppant nagyságú égö lámpásnak világossága ki hat az egéſz templomba, mellynek nintsenek ablakai. Illyen rendkivül való nagy lámpások vannak más ſzobákban is. Különös ékességü kerek ſzoba, az úgy nevezett Elízium is, mellyben a' felségesen Uralkodó Háznak Elei ſzemléltettnek drága ki faragott képekben. Igen ſzépek a' régi idöbéli fegyverekkel, pántzélokkal, sisakokkal, paisokkal, 's buzgányokkal 's a' t. fel-ékesített nagy ſzobák. A' várnak védelmezésére egy három ſzegeletü erös-

ség áll az itt folyó víz közepében, bástyákkal 's ágyúkkal meg-érősítve. Egyéb aránt is körül van sántzokkal kerítve, 's azok ágyúkkal vannak meg-rakva. Eddig erős tilalom alatt vólt annak meg-nézése, de már a' következendő napokon kiki bé-ereſztődik oda Ő Felsége kegyes engedelméből. Az úgy nevezett Vorhofban (Kis Udvarban) laknak a' tselédek, fegyveres ſzolgák (Knappen) ott vannak az istállók is. A' turnírozó helynek hoſzſza hatvan öl. A' végén állanak az Ő Felségek ſzámára épült igen kellemetes néző helyek. Itt fognak adódni a' nevezetesebb ünnepek alkalmatosságával, a' millyen a' mai is, a' régi vitézi gyakorlások, úgymint a' Turnírok, és a' Karuſzſzel-ek. Ma leſz, ſzerentsénk annak ſzemléléséhez is, miképpen t. i. fogják a' Gothusi várat ostrommal meg-venni a' sok ſzáz fegyveres emberek. De mind ezeket a' kellemetes múlatságokat, az Isteni tiſztelet fogja megelőzni, melly nagy ájtatossággal és czeremóniával fog a' Gothusi vár templomának fel-ſzentelésekor tartattni.

Magyar Orſzág.

Zemlinből Octóber 1-sső napján. A' Belgrádi környülállásokat, meg-változtatta a' Török Csáſzárnak Konstántzinápolyból oda küldött, és September 14-dikén közönségessé tett parantsolatja; melly ſzerént, az ígerödik a' pários Jantsároknak, hogy semmi bántódások nem leſzſz, Belgrádban tovább is meg-maradhatnak, és minden el maradt zsóldjokat meg kapják, ha a' Basának alája adják magokat, és ötet Urok-

nak lenni meg-esmerik. Ennek a' parantsolatnak ki-hirdettetése után, előfzfzer még is esmerték a' Basát a' magok fejének lenni, és úgy látszott, hogy a' dolog egéfzfzen el van igazítva; hanem kevés idő múlva, ismét el kezdettek a' magoknak vett törvénytelen jussokkal élni, és a' Basán mindenféle fzemtelenséget el követni. Az a' híre, hogy a' dolognak egyfzerre való végbe-fzakafztására, a' Csáfzár, Turnacsi Basát küldi 4000 emberrel Belgrádhoz tellyes hatalommal, hogy a' Jantsárok dolgát törvényesen vi'sgálja meg, és hozzon ellene fzententziát. Az említett Basát mára várják, és már mindent el kéfzítettek el fogadására. Azon kivül, hogy a' leg gazdagabb lakosok, még mind puntalan költöznek ki felé, még eddig semmi nevezetes dolog nem történt.

Olafz Orfzág.

Genuából September 19-dikén. Az az új Constitutió plánuma, mellyet a' minap hozott ide egy Kurír Párisból, nem igen nagy kedvet talált nállunk, a' honnan egy Kurírt indítottak innen tegnap Páris felé fontos írásokkal, mellyekben bizonyos ki fogásokat tefznek a' Constitutió ellen.

Nápolyból írják, hogy meg érkeztek már oda fzámos Frantzia seregek Abruzzóból, az oda való várnak el foglalására, a' fzerént, a' mint azt Frantzia Követ Alquier kívánta vólt a' mi Kórmányfzékiinktől. — Azok a' Frantzia seregek, mellyek eddig Maceratában, Tolentinóban, és a'

körül belöl lévö hellyekben vóltak, Anconánál húzták magokat öſzve.

Rómából September 26-dikán. 21-dik Septemberre víradóra érkezett ide meg egy Kurír Párisból, hozván magával a' Pápával kötött egygyességnek Bonapárte által lett meg-erössítetését. Ugyan ettöl a' Kurírtól küldött a' Fö Konzul a' Pápa 3 Követeinek, úgymint Státus Secretárius Cardinális Consalvinak, a' Corinthusi Érseknek Spina Úrnak, és Pater Casellinek, kik Párisban a' Pápával kötött egygyességet eſzközölték, ki rakott 3 ſzép piksiseket. — Ez a' Frantzia Orſzággal kötött egygyessége VII-dik Pius Pápának nevezetessé teſzi az ö igazgatását, valamint hogy el felejthetetlen leſzſz a' Históriákban a' VI dik Pius Mártiromsága is.

Verónából Octóber 1-ö napján. Még eddig a' Cisalpínai Respublikának semmi Constitutiója sints; hanem a' Majlándi Frantzia Minister ád ki a' Kórmányſzéknek mindenféle parantsolatokat. E' mellett a' közönséges Cassa mind inkább inkább üríil ki felé; és a' hadi Minister is le tette a' maga hívatalát, mivel a' Cisalpínai seregek zsóldját, mely már régtöl fogva el maradt, nints honnan fizetni. Ez az egéſz sereg, tsak 9000 emberböl áll.

A' Turíni várba sok fogoly Papokat vittek, a' kik a' mint beſzéllik, okai lettek vólna a' Pedemontziumban közelebb támadt nyughatatlanságnak.

Frantzia Orſzág.

Párisból September 27-dikén. A' belsö dol-

gokra ügyelő Minister, tegnap állította a' Fő Konzul elébe azokat a' Mesterembereket, a' kik méltóknak ítéltettek a' fel tett jutalmok el vételére. Ezek a' jutalmak állottak, aranyból, ezüstből és rézből vert emlékeztető pénzekből, mellyeket maga osztogatott ki a' belső dolgokra ügyelő Minister. Azokat, a' kik arany pénzt nyertek, meg vendégelte a' Fő Konzul, és sokat tudakozódott töllök az ő mivek áráról, keletéről, a' mesterségek körül munkálódók számáról, és több effélékről; és azt mondta utóljára, reményli, hogy a' mesterséges müveknek közelebb lejendő ki rakása, a' mostanit annyival felyül fogja haladni, a' mennyivel ez, az ez előttenieket felyül haladta, és hogy azután ott lesznek a' Lionban, 's más déli Frantzia városokban készült remek munkák is. Ezenkivül még azt is mondta, hogy jövendöre, a' remek munkák, vásári alkalmatossággal fognak ki rakattatni, a' midön el vehetnék a' mester emberek munkáiknak méltó jutalmát, ha a' vevök derék portékákra akadnának illendő áron.

A' Fő Konzul leg kissebb testvérje, a' ki mindenütt vele vólt Gantheaummal az Egyiptom felé tett útjában, visszza érkezett Párisba, és azt beszélli, hogy egyedül a' szélveszes idő vólt az oka, hogy a' nevezett Admirális fegyveres népet nem szállíthatott ki Afrikába, a' Menou segíttségére.

Párisból September 29-dikén. Alig tudták meg a' Frantzia Országban benn maradt régi Püspökök, a' Pápának Augustus 15-dikén költ leve-

lét, és a' Frantzia Orſzággal kötött egygyességet, mindjárt nagy kéſzséggel engedelmeskedtek a' Pápa akaratjának. A' Márſiliai Püſpök, egy 92 eſztendős öreg ember, így ír September 21-dikén a' Corinthusi Érseknek: Fiúi engedelmességgel és tiſztelettel vettem azt a' levelet, mellyet kegyelmed a' Sz. Atya réſzéről hozzám útasított. Tellyes lévén tiſztelettel és engedelmességgel az ő végezései eránt, és ſzívben 's lélekben egygyesülni akarván vele, kéſz vagyok az én Márſiliai Püſpökségemről le mondani, mivel azt a' Szentséges Atya ſzükségesnek ítélli, a' vallásnak Frantzia Orſzágba való feltartására. — A' Senlisi Püſpök is így ír: A' Kathólika egygyességnek feltartására, a' hívek javának, és haſznának elő mozdítására, és Ő Szge Atyai parantsolatjának tellyesítésére, jó ſzívvel és kéſz akarattal ide hagyom a' Senlisi Püſpöki ſzéket, és le teſzem, az én hívatalomról kéſz akarattal való le mondásomat a' Sz. Atya kezibe. — A' Sz. Claudei Püſpök továbbá így nyilatkoztatta ki a' maga akaratját: Fellyebb betsüllöm a' Sz. Atya parantsolatját, mint sem hogy annak alá ne adjam magamat. Akármitsoda nagy áldozatot kéſz vagyok akkor meg tenni, midőn a' vallás hellyre állításáról, és az ő Isteni ſzerzőjének ditsőségéről van a' ſzó. A' Sz. Papouli Püſpök meg ezt írja: Én a' ki a' nép javáért viseltem a' Püſpökséget, le teſzem hívatalomat, hogy annak jövendő egygyességét semmi meg ne akadájoztassa, nagyon ſzerentsésnek tartván magamat, ha ez által az Ekklésia' békességére, és a' Frantzia Orſzág

ſzerentséjére valamit haſználhatok. Az Alaisi Püspök ezt mondja: Szerentsésnek tartom magamat, ha a' mennyibe töllem telik, hívatalomról való le mondásommal, valamit tehetek arra, hogy a' Sz. Atya a' békességre tartozó bölts tzéljait el érhesse. Kérem az Istent, hogy áldja meg az ő kegyes ſzándékát, és örizze meg azoktól az ellent állásoktól, mellyek az ő Atyai ſzívét meg háboríthatnák. — A' Sz. Malo-i és Angers-i Püspökök is hasonló ki fejezésekkel és indúlattal írtak, mely tökélletesen meg egygyez azoknak a' 30 Püspököknek magok ki nyilatkoztatásával, a' kik 1791-ben, Mártzius 3-dikán tették le hívatalaikat: Le teſzſzük, így írnak ezek, a' mi hívatalunkat a' Sz. Atya kezeibe, hogy semmi többé akadájára ne legyen azoknak az eſzközöknek, mellyekhez Ő Szentsége böltsessége ſzerént a' végre nyúlhatna, hogy viſsza állíttsa a' békességet a' Gallicana Ekklésiákban.

Párisból September 30-dikán. A' Calaisi kikötőhelybe 23-dik és 24-dik September éjtzakáján, 15 ágyúzó hajók eveztek bé Dünkirchenből. September 25-dikén, 13 hajókból álló oſztály ment ki a' Boulognei kikötőhelyből a' partok elébe. — Quiberonnál, Bresthez nem meſzſze, ki ſzállottak az Anglusok a' ſzárazra, hogy magoknak eleséget ſzerezzenek, de a' hirtelenséggel feléjek siető Frantzia seregtől való félelem miá, kéntelenek vóltak magokat viſzſza húzni.

Soha sem vólt még a' Kádixi kikötőhely olly ſzorossan bé kerítve, mint September 1-ső napjától fogva, a' miólta egy hajónak se' lehe-

tett onnan ki-evezni; újra tartanak tőlle, hogy meg támadják az Ànglusok ezt a' várost, mivel nagyon meg-erössítették itten körül magokat.

Strasburgból October 2 dikán. A' Frantzia sereg hijjánosságainak ki pótolására, minden katonaságra alkalmatos 23 's 24 eſztendős ifjak ki válogattatnak. Minden Frantzia kikötőhelybe ki-mondhatatlan tűzzel dolgoznak a' hadi hajók kéſzítésében. Ha még Bonapárte 10 eſztendeig él, és a' kórmányt igazgatja, a' Frantziák tengeren lévö hadi ereje, rettenetesen meg fog nevekedni.

Strasburgból Octóber 4 dikén. Ma estvéli 9 órakor jött ide Telegráfon az az örvendetes hír, hogy az Ànglia és Frantzia Orſzág között kötött békesség, Octóber 1-sö napján Londonban név alá írással meg-erössíttetett. Azonnal mindjárt ki sütögették itt az ágyúkat, és ezt az egéſz éjtſzakát bizonyosan álmatlansággal fogja ki húzni a' nép, mivel ki mondhatatlanúl örül ezen a' tudósításon. Bonapárte nagy ember, kinek neve halhatatlan leſzſz a' históriákban. Elöſzſzör a' ſzárazon ſzerzett ö a' Respublikának békességet, az után a' Pápával kötött egygyesség által meg-vetette a' fundamentomát a' Frantziák ſzíve' tsendességének, már most pedig a' tengeren való békességet is helyre állította, a' melly nelkül, soha nem lehetett vólna bóldog állapotja a' mi nemzetünknek. — Melly hirtelen el terjedt légyen ez a' békességről való örvendetes hír, meg-tettzik abból, hogy Octóber 1-sö napján kötötték meg a' békességet London-

ban, és már 8-dik Octóberben, dél etőtteni 10 órakor tudták Augsburgban.

Brüsselből Octóber 1-sső napján. Arról a' sürü levelezésről, melly az éſzaki udvarok, és Páris között mind ez ideig ſzakadatlanúl foly, azt tartják, hogy az nem tsak Német Orſzág dolgát illeti egyedűl, hanem az Anglia és Frantzia Orſzág között való békességnek helyre állítását, melly mind a' Pétersburgi mind a' Berlini Udvarnak nagyon ſzívén fekſzik.

Brüsselből Octóber 2-dikán. A' Picárdiai és Flandriai partokon itt ott vólt seregek, mind jobban jobban húzzák magokat öſzve Boulognénél, és mindég nagyobb nagyobb tüzzel teſzik az Anglia ellen való kéſzületeket; és erre való nézve a' békességhez való reménység napról napra kezd el enyéſzni.

Anglia.

Egy Londoni Kurír nevü újságban, a' Frantziák sok felé való hadi kéſzületeiről, illyen értelmű jegyzést olvasunk: Az alatt, úgy mond, míg a' ſzárazon lévő hatalmasságok a' békesség kötésen igyekeznek, az ellenség plánumaitól való félelem mind inkább inkább nevekedik, nem azért mintha attól lehetne tartani, hogy azokat minden eſzközlés nélkül végre hajthatja, sem nem azért, mivel az ő hadi ereje naponként nevekedik a' mi partjainkhoz leg közelebb lévő partok körül: hanem azért, mivel oly ſzélesen ki terjednek az ő hadi kéſzületei, hogy azoknak valóságos tzélja bizonytalan, és oly sok hellyekre láttatnak intéz-

tetve lenni, hogy mind azokat lehetetlen egyſzerre a' meg támadás ellen jól óltalmazni. Dünkircheni Adm. Niellyre semmi rendkivül való Követtség nints bizva, mint hírlelték, és Generális Lannes, a' kiről azt beſzélték, hogy Dünkirchenbe ment, még máig is Párisba van. Adm. Latouchén kivül, egy nevezetes Generális sints Boulognéban. Úgy láttzik, hogy az ellenség hadi ereje, réſz ſzerént Brestben gyülekezik öſzve; melynek tájéka meg van rakva fegyveres néppel, réſz ſzerént pedig Cádixban, a' hol Adm. Truguet fogja kórmányozni az egygyesült Frantzia és Spanyol hajós seregeket. A' másik nevezetes hajós sereg a' Gantheaumé Toulonnál. És így a' Bresti sereg tzélja lehet Irlándia, a' Cádixié Brasília; Gantheaume pedig még egyſzer el indúlhat Alexándria felé, mellynek az Anglusok és Törökök kezébe való által adása még bizonytalan. Görög Orſzág sints a' Gantheaume seregétől bátorságban, hanem ha az Oroſz azt óltalmazza. Igaz ugyan, hogy egyſzerre mind ezeket a' hellyeket nem támadhatják meg, de azt nehéz ki találni, hogy mellyik hát a' fő tzéljok.

Londonból September 22-dikén. A' Király 3 fiai, Augustus, Fridrik, és Adolf, a' leg közelebb tartatandó gyülésében a' Parlamentomnak Hertzegi méltóságra fognak fel emeltetni, és 12000 Font Sterlinget fog a' nemzet eſztendönként egynek fizetni. — Adm. Saumareznak Kádix előtt fekvő seregét meg ſzaporították, és már most meg lehetős nagyságú hadi sereg van a' keze alatt, a' mellyel, a' mint a' híre van, meg akarja pró-

bálni, a' Kádixi kikötöhelyben fekvő hadi hajókat öfzve rontani. — A' London Kurír nevű újságban, egy írás van a' Pápának, az Angliában lévő kiköltözött Frantzia Püspökökhöz leg közelebb küldött Brévéjéről, melyből a' tettzik ki, hogy a' Pápa arra ínti a' Püspököket azon Brévéjében, hogy a' magok hívatalokat kéfz akarattal tegyék le, és hogy ezt a' nagy áldozatot ő töllök, a' mostani elkerűlhetetlen környülállásokra való tekintetből kíványja. — Az eddig folyt békességes alkudozások, kéttség kivül a' Frantziáknak Angliára való ütésével fognak el végeződni. A' régi Ministerekre, kik nem nagy baráti a' békességnek, nagyon hajtanak az újak.

Elegyes Levelek.

Hágából September 26-dikán. A' Scáldis fojó vize fokánál, és Flieszingen előtt, ismét meg szaporittatott az ott fel s' alá járkáló Frantzia hajók száma.

Berlinben és körül belől, 20 ezer fegyveres ember áll kéfzen, hogy a' melly fzempillantásban parantsolják, útnak indúlhasson, de még nem tudják hogy hová.

Bernából September 30-dikán. Az Úri Kánton, az új Constitútió ellen egy igen fzabadon írt levelet küldött a' Helvétziai Diétához, melyben a' többek között e' van: Fogadjuk, hogy mi soha olyan Constitútióban meg nem egygyezünk, melly el ragadja töllünk az eleinkről reánk maradott jussait a' Kántonoknak. Azt a' hajdani Constitútiónkat kíványjuk, melly alatt fzabadságban, meg elégedésben, és nyúgodalomban éltünk,

nem pedig azokat a' tsalárd ſzókkal tellyes ígéreteket, mellyeket a' tselekedetek meg tzáfolnak, nem azokat a' meg tsaló képeit a' bóldogságnak, mellyel ſzépíteni akarják a' mi jövendő békóinkat, nem a' sokba kerülő nagy tselekedeteket, nem a' hatalomért való veſzedelmes küſzködést, mely tsak a' ſzomſzédainkat ingerlené, 's oly tiſztviselőket ſzűlne rakásra, kiknek jól lenne állapotjok, a' midőn minket az új adózás által kóldus mankóra ſzorítana; nem fog minket egyenes ſzívű és jól gondolkodó Helvétziai lakosokat, a' bóldogságról, ſzabadságról, vallásról, és a' törvényekről, az író-aſztal mellett ki gondolt, 's tsak a' gondolaton fundált Respublika formája el tsábítani. 's a' t.

Kéhlből October 4-dikén. Ma estvéli 10 órakor érkezett, véletlenűl Párisból Strasburgba az a' tudósítás, hogy October 1-sö napján, Frantzia Orſzág és Anglia között, Londonban a' békesség meg-köttetett; még pedig világoson azt mondja a' Telegráfon jött tudósítás, hogy a' békesség köttetett meg, nem a' békesség elöljáró tzikkejei. Kéttség kivül a' békesség pontjaiban, a' Lünevillei békességre, leg inkább pedig Olaſz Orſzágra van a' főbb tekintet, és hihető, hogy a' Toskánai Nagy Hertzeget még Olaſz Orſzágban elégítik ki. Belgium jövendő állapotja még kéttséges. Hogy Hollandia, Spanyol Orſzág, 's Portugallia is bé foglaltatnak ebbe a' békességbe, nem lehet rajta kételkedni. — Egy két nap múlva meg tudjuk a' pontjait is a' békességnek. — Különösön Frantzia Orſzágban ki mondhatatlannak kell lenni az örömnek; mert ott igen nagyon óhajtották a' bé-

kességet, kivált a' tenger partokon lévő városokban, nagy nyomorúságban éltek az emberek, és a' kereskedés igen roſzſz állapotban vólt. Helvétzia is ki-fejtheti most magát a' maga ſzövevényes állapotjából.

Vates inviat patriotam ad Illustrissimum Dominum Status et Conferentiarum Consiliarium Joannem Somogyi de Megyes quem ille in Aedibus Cancellariae R. H. A. sollicite quaerebat.

Ludere quae vellem, calamo, permisit, agresti. Virg. Buc. I.

Quem quaeris? non sta, sed ubi Jovis altior Ara
Assurgit, quem vis cernere, quaere Virum.
Hunc licet ipsa Themis propriis sacraverat aris,
Imposuitque humeris ferrea jura Viri.
Jupiter ex alto Themidis Collegia lustrans,
Virtutes justo pondere connumerans.
Eximit hinc, effert inter Collegia sacra,
Divum, praesidio quae regit ipse suo.
Hic populi leges, hic sunt tabularia mundi,
Hic secura quies Conditur, atque salus.
Hic regere imperio populos, delecta Virorum,
Sacra cohors juvat, et dat bona vota patri.
Has altas aedes, et haec loca sacra requiras!
Hic cernes patriae Numina bina tuae.
Intimide accedas, nam nil mutatus honore,
Qui fuit ante, idem est: et svavis et facilis.
Nunc vade, et veniens nostro quoque nomine votæ
Interpone tuis: vota Clientis erunt.

Georgii Nemes,
Agentis Hung. Trans. Aulici.

A'

CSASZARI ÉS KIRÁLYI FELSÉG

ENGEDELMÉVEL.

Nro 32.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 20-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

A' közelebb múlt Szombaton u- m. Octóbernek 17-dikén jelent meg Champagni Frantzia Követ, elöszször Császár Ő Felsége, azután pedig a' Fels. Császárné előtt audientzián. Maga a' Követ igen pompás Skárlát szinü 's arannyal igen gazdagon és gyönyörüen stikkolt Státus Tanátsosi gála köntösében, az első Követtségi Titoknokja pedig Brigadéros Generális Lacuée, ki egy selyem párnán a' Követtségi hitelező levelet vitte a' Követ után, húszár öltözetben vólt felöltözve.

Ő Felsége, Tek. Péch Ujfalui Péchy János

Urat Sáros Vármegyének Első Al-Ispányát Királyi Tanátsossá méltóztatott minden taxa fizetés nélkül nevezni.

Magyar Ország.

Zemlinből Octóber 9-dikén: Zvornikban, Bosniában, kevéssel ez előtt illyen nevezetes dolog történt: Az oda való Jantsárok közzül sokan a' Belgrádiak példáját akarván követni, fegyveres kézzel elfoglalták a' várost, de azzal még nem elégedvén meg, készültek a' vár meg vételére is, a' hová vette vólt magát a' Basa, a' maga hív embereivel egygyütt. A' Basa látván, hogy semmiképpen ellenek nem álhat, azt kérte töllök, hogy életének és jószágának kedvezzenek, 's azomban várakozzanak még 24 óráig szándékoknak végbe vitelével, 's akkor osztán ki nyittatván a' kapukat, önként által adja nékik a' várat. Ezek meg egygyeztek a' Basa kérésében. El múlván a' ki szabott idö, bé mentek a' Jantsárok a' várnak már akkor ki nyitva lévő kapuján; de alig mehettek bé a' kapun egy szoross helyre, azonnal a' rejtek hellyekben vólt ágyúkból, oly mérges tüzet adtak reájok, hogy 300 an közzülök halva maradtak, a' többieket pedig a' búvó hellyekből elő jött emberei a' Basának ölzve vagdalták, és tsak kevesen szaladhattak el.

Nágotsról, Somogy Vármegyéből Octóber 4-dikén. Ezen mezö-városnak szeretetre, 's tiszteletre méltó örökös Földes Ura, Mgos Zichyi Zichy József Cs. és Kir. valóságos Kamarás, Consiliárius, és Arany-sarkantyús Vitéz. Felséges Királyunkhoz vonzó igaz hívségéből indít-

tatván, mai napon úgymint Felséges Urunknak neve napjának alkalmatosságára, Énekes nagy Misét tartatott, muzsikai zengések, és mozsarak durrogásai között, buzgó hálákat adván, és esedezvén a' Mindenhatónak, az egész Gyülekezettel egyetemben, Fels. Urunknak eddig való és további szerentsés meg-tartásáért. Ebéd alatt ürültek a' Tokai borral tölt poharak, sok szíves Éljen! II-dik Eerentz Római Császár és Magyar Királyunk, kívánások mellett.

Ó Gradiskából September 27-dikén. A' Jantsárok minden nyughatatlanságának, melly Belgrádban és más erősségekben ki ütötte magát, Oglu vólt titkos indító oka. Mindenfelé számos embereit küldötte e' ki egész Bosniába, hogy a' lakosokat, különösön pedig a' köz népet külömbb külömbbféle tsiklándoztató ígéretekkel fel lázzasszák a' Török Császár ellen, hogy így minden esetben, ezeknek segíttségekre támaszkodhasson. Továbbá azt bízta Oglu ezekre a' maga embereire, hogy a' Travniki Basát, a' ki a' Császár hűségében mind végig megmaradt öljék meg; de ez a' Basa meg tudván a' dolgot jó előre, okos rendelések által haszontalanná tette ezeknek az ő élete ellen való törekedéseket. Bányalukában gyűléseket és tanátskozásokat tartanak, a' mellyek mind erre a' nyughatatlanságra, és leg inkább a' Keresztyén jobbágyokra ki vetett nagy adónak kemény büntetés alatt való bé szedésére tzéloznak Az Albániai Basa, és a' szomszéd vidékeken lakó Törökök, attól félnek, hogy ki szálnak oda a' Frantziák, a' mit már mint bizonyost mindenfelé hírelnek. Erre való nézve számos seregek gyül-

nek öſzve a' tenger partokon, ennek a' ki ſzállásnak meg akadájoztatására. — Travnikba majd tsak nem minden nap érkeznek Kurírok, a' Constántzinápolyi Basához ſzólló fontos levekkel, és ismét sietve tovább küldödnek onnan.

Olaſz Orſzág.

Majlandból Octóber 4-dikén. Ollyan környyülállások adták elő magokat, a' mellyekből nyilván azt lehet ki hozni, hogy a' Cisalpínai Respublikának, még mostani állapotjában leendő meg maradását is kéttségbe hozhatjuk. A' Respublika annyira ſzegény, hogy sem a' közönséges hívatalt viselő ſzeméllyeket, sem a' katonaságot nem fizetheti. A' nép a' közönséges Kaſzſzába nem fizethet, mivel a' képtelen drágaság miatt mindenéből kipuſztúlt. — A' melly Rendelések eddig a' Cisalpínai Respublikában az Oskolák jobb lábra való állítása eránt tétettek, azoknak még eddig, az Intézetekre megkívántató költség nem léte miatt semmi következések nintsen. El vólt végezve, hogy minden helységben, a' hol templom vagyon, normális Oskola is állíttassék fel, mivel még eddig a' köz renden lévő Cisalpiniai polgárok sem olvasni sem írni nem tudtak; de még eddig egy Oskola sem épült. — A' kereskedés eddig is gyenge lábon állott, most pedig éppen meg ſzünt, mivel a' külföldi portékákra nagy harmintzad vettetett.

Frantzia Orſzág.

Párisból Octóber 3-dikán. Nagy ſzorongattatások, között van a' Fényes Porta, nem tudván,

hogy mi leſzſz még utóljára az ő Frantzis Országh ellen tett ellenséges lépéseiből. Sok mozdúlásaiból, bár melly titkon tegye is azokat az Anglusoktól való féltében, nyilván ki tettzik, hogy örömest viſzſza húzná magát az Anglusokkal való öſzve ſzövetkezésből, ha lehetne; noha más réſzről Egyiptomhoz is nagyon ragaſzkodik. Legközelebb, azt jelentette meg a' Nagy Úr a' Konſtántzinápolyban lévő Dániai Követ Báró Hübschnek, hogy nem tsak minden Frantzia foglyokat viſzſza küld hazájokba, hanem az eddig fogságban vólt Frantzia Követnek Ruffin polgárnak azt is meg-engedi, hogy Pera nevű külső városban lakjon, ott ſzabadon járhasson minden hozzá tartozó ſzeméllyekkel egyetgyütt. A' lakása előtt pedig tiſzteletből strázsák álljanak.

Párisból Octóber 4-dikén. A' Moniteur nevű hívatalbeli Ujság, így adja elő a' Londonban kéſzült Békességről való tudósítást. — Ma délutánni 4 órakor érkezett ide Londonból egy Kurír azzal az igen örvendetes tudósítással, hogy ottan, a' Békesség elöljáró vagy fundamentom tzikkelyei réſzünkről Ottó polgár, Nagy Britannia réſzéről pedig Lord Hawkesbury alá írásokkal meg erősíttettsk. A' Konzulok azonnal ki adták a' parantsolatot, hogy ezen örvendetes hír Párisban ágyú durrogások között, tétessen közönségessé, más Departementeknek pedig Telegráf által adasson tudtokra. Számos Kurírok küldettek el e' mellett a' Respublikának minden tájjékira, a' hol még ellenségeskedések dühösködtek, hogy a' vérontásoknak vége ſzakaſztasson. Estvéli 7 órakor, nagy pompával kezdődött el

ezen tudósítás közönségessé tétele fáklyák világánál trombita harsogások között. A' teátromokban hasonlóképpen mint hivatalbeli tudósítás, fel olvastatott. Vége hoszszá nem vólt az öröm kiabálásnak, melly leg inkább ebből állott: Él jen a' békességszerző. Él jen a' Respublika, 's a' t. Estve minden rendelés nélkül az egész város meg világosíttatott, a' melly eléggé bizonyítja, melly óhajtott dolog vólt a' Párisi nép előtt az Angliával való békesség.

A' Frantzia Respublika és a' Nagy-Britanniai Király között, October 1-sö napján 1801-dik esztendöben köttetett Békességre, fundamentomúl szolgáló Tzikkelyek.

1. Tzikkely. Mihelyt a' békesség jelenvaló Tzikkelyeinek a' két hadakozó Fél Biztossai magokat alá-írták, és azok helybe-hagyattak; azonnal viszsza álljon a' két Hatalmasságok között a' földnek minden részeiben, vizen és szárazon az igaz baráttság. A' melly Fél ez idő alatt nyér valamit, viszsza adja. Az ellenségeskedések mingyárt meg-szünjenek.

2. Tz. Ö Felsége a' Nagy Brittanniai Király viszsza adja a' Frantzia Respublikának 's annak szigyesseinek, nevezet szerént a' Spanyol Királynak és a' Batava Respublikának mind azokat a' birtokokat és Kolóniákat, mellyeket az Anglus seregek ezen háború folyása alatt el-vettek, meg-szállottak, ki vévén Trinitad szigetét, melly a' Spanyoloké, és Ceylon szigetét, melly a' Hollandusoké vólt; ezeket a' Nagy Brittanniai Király telyes hatalommal fogja bírni.

3. Tz. A' Jó-reménység Foka, a' két békéllő Hatalmasságok előtt a' hajókázásra és kereskedésre nézve mindenkor nyitva áll, 's ottan egyenlő jussal fognak élni.

4. Tz. Málta ſzigetét az Ànglusok oda hagyják, és mind azt a' mi ahoz tartozik, a' melly a' Jerusálemi Sz. János Rendjének viſzſza adattatik. Ezen ſzigetnek egygyik vagy másik békéllő Féltől való tellyes függetlenségének bátorságba való helyheztetésére nézve, el végeztetett; hogy az egy harmadik Hatalmasságnak óltalma alá adasson, mellyet a' két Fél a' békesség végre hajtásakor ki nevez.

5. Tz. Ègyiptom a' Fényes Portának viſzſza adattatik, és ezen Hatalmasságnak birtokai azon épségekbe maradnak, a' mellyben vóltak a' hadakozás előtt.

6. Tz. A' Portugalliai Királynak Orſzága is, a' maga épségébe viſzſza-allíttatik.

7. Tz. A' Frantzia Seregek Nápoly Orſzágát és a' Római Státust oda hagyják. Nem külömben, az Ànglus seregek is elhagyják Portó Ferrájót, és minden kikötöhelyeket 's ſzigeteket, mellyeket a' közép tengeren bírnak.

8. Tz. A' hét ſzigetekből (Korfu, Zante 's a' t.) álló Respublikát Frantzia Ország Respublikának meg esméri.

9. Tz. A' jelenvaló Tzikkelyekben tett ígéretek, a' birtokok oda hagyására, ſzigetek viſzſza adására nézve, 's a' t. Európában egy hónap alatt, Afrikában és Amérikában 3 hónapok alatt, Napkeleti Indiában pedig 6 hónapok alatt, ezen

tzikkelyek helybe hagyása után, végre hajtassanak.

10. Tz. A' Foglyokra nézve meghatároztatott, hogy azok, a' Békeséget béfoglaló alkulevélnek kitserélése után, mind a' két réſzről szabadon botsáttassanak, úgy mindazáltal, hogy a' reájok tett különös költséget mind a' két Fél megfizesse. A' Foglyok tartását illető nehézségek, a' békesség végre hajtásakor, a' Népek törvényjei ſzerént eligazíttassanak.

11. Tz. A' tengeren való rablások felöl támadható nehézségeknek eltávoztatása végett, elvégeztetett; hogy az ollyan prédák, mellyek a' jelen való Békességes Tzikkelyek kitserélése után 12 nappal a' Kanálison vagy éſzaki tengeren tétetnének mind a' két Fél által viſzſza adassanak; egy hónap határoztatik ugyan ezen végre, a' Kanáriai ſzigetekig terjedő tengerekre, és a' közép tengerre nézve: két hónap, a' közép abrontsig (aequatorig); és öt hónap a' föld minden réſzeiben fekvő birtokokban teendő prédákra nézve.

12. Mindenik Fél azonnal viſzſza adja a' másik Félhez, vagy az azzal ſzövettségben lévő Hatalmasságokhoz 's azoknak polgárjaihoz tartozó, letartóztatott jóſzágokat, nem kívánnya többé az azokra vetett adósságot; mihelyt a' békességes Alkulevél kitseréltetik.

13. A' mi a' tenger partokon és a' Terra Nová-ban való halászásbeli ſzabadságot illeti; az viſzſza állíttatik azon állapotjába, mellyben vólt a' hadakozás előtt.

14 Minden viſzſza adandó erősségek, abban az állapotban adassanak viſzſza a' más Fél-

nek, a' mellyben ezen békességes Tzikkelyek helybe hagyásakor vagynak. Az illyen viſzſza adandó helyek lakosi 3 eſztendő alatt ſzabadon elköltözhetnek akarhova; és senki polítikos vélekedéseiért nem háborgattatik.

15. A' jelenvaló Tzikkelyek helybe hagyassanak, és a' helybe hagyás Londonban 14 napok alatt legfeljebb is kitseréltessen. Mingyárt, helybe hagyása után ezen békesség elöre botsátott Tzikkelyeinek, mind a' két Fél tellyes hatalmú Követeket fog kinevezni, a' kik Amiensbe (Frantzia Országh éſzaki réſzében) mennek, hogy a' Békességet a' két Alkudozó Fél ſzövettségesseinek egygyet értésével tökélletesen helyre állíthassák.

A' jelenvaló Traktát, Fő Konzul Bonapárte azonnal helyben hagyta, neve alá írásával megerősítette 's Londonba viſzſza is küldötte.

Ànglia.

Londonból Octóber 3-dikán. Tegnap ólta tsak nem magán kivül van az ide való Nép a' békességen való öröm miatt. Még September 30 dikán mindenek azt vélték, azt beſzéllették, hogy a' békességes alkudozások el múlhatatlanúl félben ſzakaſztattak; mivel az első Konzul, a' mi Kórmányſzékünknek ki jelentett utólsó akaratját, leg nagyobb hidegséggel fogadta. Azonban mi történik? Octóber 1-sső napján érkezik egy Kurír Párisból, az elsső Konzul feleletével a' Kórmányſzék utólsó válaſzſzára; a' Ministerek sietve öſzve gyülnek, 's a' Királyhoz Kurír küldetik. Estve felé el érkezik a' Király helybe ha-

gyó levele. Az ezüst katulya, melly az Amérikai utólsó békesség kötés ideje ólta kézben nem forgott, estvéli öt-órakor a' Kanczelláriushoz küldetik, hogy abban a' ſzokás ſzerént petsétes és neve reá írásával jegyes tiſzta pergamen papirost küldjön, mellyre a' Békesség Tzikkelyei le-írattassanak; és már hét órakor a' meg-kéſzült Tzikkelyeknek mind Ottó Polgár, mind Lord Hawkesbury alá-írták magokat. — Midőn tegnap reggel ezen örvendetes hír közönségessé tétetett, 's minden harangok meg-vonattak; a' népet annyira meg-lepte ez a' váratlan híradás; hogy az öröm miatt nem tudta mit tselekſzik; ezer meg ezeren felejtették el a' mit akartak végbez vinni, vásárlani, 's a' t. ezen a' napon. Estve a' város ki-világosíttatott. — Lord Nelson után tüsténi egynehány sebes posta hajók küldettek el, hogy térjen viſzſza, és a' Fr. kikötőhelyek ellen semmit se' próbáljon. 's a' t.

Helvétzia.

A' Bernai újjabb tudósítások szerént, Helvétzia szomorú állapotja napról napra fontosabb következéseket láttatik vonni maga után. A' Frantzia Követ ugyan, Polgár Verniac, mindent el követ, hogy az apróbb és nagyobb Cántonok között támadott viſzſzavonásokat el igazíthassa; de a' melly igyekezetnek még eddig kevés foganatja vólt. Sokkal nagyobb figyelmetességgel viseltettnek az utólsó közönséges Gyűlés végezetei eránt a' Helvétusok, mellynek kezdetével Rüttimann polgár illy fontos beſzédet intézett a' Diéta tagjaihoz. „Polgárok! Egybe gyüjtette-

tek a' végre, hogy a' tavaſzſzal készült Constitútzió plánumáról tanátskozzatok. Ideje már, hogy a' Helvétziai Respublikának állandó Igazgatásmódot készíttsek. Mindenek reátok figyelmeznek és tőlletek függenek. A' ti drága idő. tök nem engedi hogy hoszszas beszéddel éljek. Munkálódni kell, még pedig kettőztetett sebességgel. A' 14 dik ſzázad elején kezdett a' ſzababság Helvétziában gyökeret verni; vajha a' 19-dik század eleje láthatná azt újjolag virágozni. Eleget tanúlhattunk azólta az idők folyásából. Három eſztendeje már, hogy úgy vagyunk, mint ha az eleven ſzénen állanánk."

„A' mi ſzabadságunk az alatsony páſztori kunyhókban vette eredetét; ne felejtsük el eredetünket. Több illyen páſztori hajlékokat ſzámlálhatunk hazánkban mint pompás palotákat. Mindazáltal, a' tudományokat és mesterségeket meg nem vetjük, ezek nemesítik az emberi nemzetet, ezeknek jóltévő ſzikrái lelkesítik, erőssítik és emelik fel az embert tulajdon betsének és méltóságának érzésére. Vajha viſzſza térne közzénk az a' ſzoros takarékosság, a' mellynek Helvétzia, hajdani boldog állapotját köſzönheti. Inkább arra vígyázzatok, és azt vessétek fel, hogy mitsoda költségei vagynak a' Respublikának, ollyanok, a' mellyek nélkül el lehetne, és a' mellyeket meg lehetne takarítani; mint sem annak jövedelmeit ſzámba ſzedjük. A' földmivelők, a' mesterembe-rek nállunk keveset adhatnak. — El kell felejtkeznünk az el múltakról; 's minden ſzeméllyekre való tekintet nélkül, tsak az polgárok ügyét kell

a' veſzedelemtöl meg menteni. Ki merne azzal ditsekedni, hogy a' Revolútzió egéſz folyása alatt, minden megtévedés nélkül vitte vólna a' köz jó dolgát. Polgár Hazafiak! Igyekezzetek a' Helvétusokat egy famíliává egygyesíteni, a' melly, bóldog állapotján egygyütt örvendezhessen, a' nyomorúságot egyenlően megoſztva viselje, és egygyütt nyúgodjon. Élesſzétek fel a' Nemzeti buzgóságot, 's a' betsület érzését. Minden polgár betsületnek tartsa azt, hogy ő Helvétus, söt külső Orſzágokban is betsületére váljon az kinek kinek. Ti vihetitek ezt véghez, ha nékünk, a' ſzükséges tsendességet, békességet, ſzabadságot és mástól nem függést megſzerzitek. Mindent nyomosan de böltsen kövessetek el. Ne vessétek meg a' jót mellyel birunk, valamelly jobbnak láttzó, de bizonytalan dologért. A' jövendő időre is bízni kell valamit. Leg ſzükségesebb mindenekfelett az, hogy a' mostani bizonytalan időre való Kormányſzék hellyébe, állandót kell helyheztetni. Az Isten adjon előmenetelt a' Ti munkálódástoknak."

Ezen közönséges Gyülésnek September 29-dikén tartatott ülésében, mellyben ugyan eleinte, az apróbb és nagyobb Cántonok Küldöttjei igen hevesen kikeltek egymás ellen; végtére tsak ugyan köz akarattal el végeztetett, hogy Helvétzia egéſz és meg-oſzthatatlan Respublika, és ezen Artikulus leſzſz minden további, 's a' Respublika kórmányozása módjára nézve felállítandó törvényeknek fundamentoma. — Továbbá, hogy egy közönséges Polgári jussnál több Helvétziában nintsen, és hogy ezen kivül a' Cántonokhoz tartozó polítikos polgári jussok mind el töröltetnek.

Elegyes Levelek.

Koppenhágából. Sept 29-dikén. Egy Kurír küldetett innen a' napokban Moskau felé Gróf Löwendahl Követünkhöz, azzal az útasítással, hogy azon Egygyezésnek, melly Július 17-dikén köttetett az Oroſz Udvar és Nagy Brittannia között írja alá magát. — — Arra serkent az ide való Kórmányszék minden Orvos Doktorokat ezen városban, hogy mutassák bé előtte, minémű következéssel tette kiki a' próbát, a' tehén himlő béóltásával; mert ha ez olly áldott találmány, olly jóltévő eszköz, a' terméſzeti és ſzámtalan sokſzor veſzedelmes himlőnek eltávoztatására, illő hogy a' Kórmányszék is annak közönségessé tételére minden ſzükséges eszközöket elő vegyen.

Pétersburgból Sept. 15 dikén, Frantzia polgár Duroc, ki már jó ideje hogy itt múlat, parantsolatot vett, egy, Párisból legközelebb érkezett Kurír által, hogy oda haladék nélkül, Stockholmon kereſzül, viſzſza útazzon. Minekelőtte el útázott vólna, egy igen drága briliántokkal ki rakott Pikszist ajándékozott a' Csáſzár Duroc Polgárnak, mellynek fedelén a' Csáſzár jól el talált képe ſzemléltetik. — Ezen hónapnak 11 dikén útazott innen a' Csáſzár Moskau felé a' Csáſzári Familiával egygyütt, az ott tartandó megkoronáztatására.

Frankfurtból Octóber 6 dikán. Császári Minister Gróf Schlik, tegnap útazott innen tovább Arensberg felé, hogy ott, mint Csáſzári Komiszárius, a' Colóniai Választó Fejedelemnek

és Érseknek választásán jelen lehessen, a' melly Octóbernek 15-dik napjára halasztatott. Látni való tehát, hogy azon protestátziónak, mellyet a' Prufzfziai Király a' Regensburgi Diétának és az Arensbergi Káptalannak ezen választás ellen béadott, semmi foganatja sem vala.

A' Hannóverából jött hírek fzerént, biztatást vett a' Nagy Britannia a' felől, hogy a' Prufzfzus Király, az Orofz Udvar sokfzori kérésére, tsak ugyan rövid időn ki fogja már onnan vinni seregeit.

Felelet.

Sáros Pataki Professor Szombathi János Úrnak a' Magyar Hírmondó által (annak ezen eztendőben Julius 10-dikén költ darabjában) ki jelentett tudós Kérdéseire így felel egy valaki:

1) Béla Király nevetlen Titoknokjáról bővebben értekezik boldog emlékezetű Cornides Dániel Úr azon kéz írásában, mellyet most Engel Krisztián János Úr a' Budai Királyi Könyvnyomtató Műhelyben ezen Titulus alatt ki nyomtattat: Vindiciae Anonymi Belae Regis Notarii. Az értekezésnek a' veleje oda megy ki: hogy az a' Pál nevezetű Pap második Bélának Titoknokja lehetett, és talán harmadik Bélánál is mint Titoknok fzolgált, de ezután Erdélyi Püspökké lett: és mint Erdélyi Püspök a' maga könyvét írta, a' Püspöki titulussát el halgatván.

2) Ezekben a' fzókban, mellyek Rogerius históriájának majd a' végén találtatnak: Cruciferi de Insula Rhodi ezek az utólsó fzavak: de Insula Rhodi mint egy dologtalan

Olvasónak vagy le írónak, a' Rogerius kéz-írásának szélire tett helytelen jegyzése; nékem úgy tetszik: melly helytelen jegyzés osztán gondatlan ki adó által a' textusba, még pedig, már az Augsburgi (1488 esztendőbéli) és Brünni (ugyan 1488. esztendőbéli) régi kiádásokba bé vevődött. Ezen alkalmatossággal keservesen kell panaszolkodni: hogy sem az Anonymus B. R. Not. sem a' Chartuitius vagy inkább Engel Úr által Frankfurti kéz-írásban talált írás módja szerént Hartvicus, sem a' Thurotzius etc. Munkái nintsenek még critice: az az: eredeti valóságok szerént ki adva.

3) A' harmadik kérdésre maga a' kérdező Úr igen jól felelt.

II-dik Ferentz Császár és Király Ő Felségének egy nevetlen Notáriussa.

Jelentések és Híradások.

Két Írás-mustrák akadtak kezünkbe a' napokban, mellyeket 1/4 rész árkusnyi réz táblákra mettzve érdemes Hazánkfia Karats Ferenz keszített; hogy azokkal az írást tanúló gyermekeknek használjon, kiváltképpen, a' kiknek nints módjok abban, hogy magoknak egész Caligraphiát szerezhessenek. — Gyönyörködve szemléltük ezen szebbnél szebb mettzést, 's bátran állíthatjuk felőle, hogy ehez hasonlót még egy Caligraphiában sem láttunk. A' mettzés nem tzifra, a' betűk nem tzikornyások, hanem épek, tökélletesek és egymásból folyók, a' mint azt az Írásmustrától méltán kívánhatni; úgy hogy tsak az exemplár szépsége, elég ösztön lehet a' tanú-

lónak, a' ſzép írásra való igyekezetre. Az egyik exemplár deák írásra deákúl, a' másik a' magyarra magyarúl mettzetett. Egy illyen exemplárnak az árra tsak egy póltra. Szívesen ajánljuk ezeket minden Tanítóknak, és tanúlóknak. Meg lehet azokat ſzerezni Pesten vagy Waigand Úr Könyvesbóltjában, vagy magánál Karats Ferentz Úrnál, a' ki a' belső Városban a' Neue Velt nevű úttzában az 523-dik ſzámú epületben lakik; és Debreczenben a' Reformatum Collegiumban.

Pesti sajtó alá illyen czímű könyvetske kéſzül egy Orvosi-Társaság által: Heisler György Veſzprémben 1801-dik eſztendőben ki botsátott Orvosi munkája 1-sö Darabjának és abban követett igen furtsa Theoriájának Recensiója. Ezen könyvetske azért kéſzíttetett, hogy a' hiba orvosoltattasson, azomban, hogy mások 's kivált az idegenek úgy a' Hazánkbéli Német Orvosok tudják meg, hogy a' Magyar Orvosok is tanúlnak, olvasnak, gondolkodnak, és nem maradtak minnyájan ott el, a' hol még az Auctor botorkádzik. Újjságban a' collisió végett jelentetik előre. Politica Újságban pedig azért, mivel óh fájdalom, Orvosi Újság nélkül talám egyedül még tsak a' mi Hazánk ſzenved.

A' Debretzen és Nyíregyház között fekvő Hadházi Posta-Hivatal eladó. Az azt megvenni ſzándékozók jelentsék magokat az azt eladó Postamester Úrnál.

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 33.

Költ Bétsben, Mindſzent Havának (Octóbernek) 23-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

B é t s.

Orosz Császári Követ és Titkos Tanátsos Gróf Rasumoffsky, meg-érkezvén ide Sz. Petersburgból, ezen hónapnak 14 dikén jelent meg, ſzámos követtségi Tisztjeivel egygyütt Császár Ő Felsége előtt audientzián.

Ő Felsége méltóztatott eddig való Supernumeratius Királyi Fiskális Lányi Imre Urat, mind magának eddig tett ſzolgálatjára és a' Törvénybéli állapotokban szerzett Tudományára, mind az Attyának Udvari Consiliarius és Referendá-

rius Lányi József Úrnak érdemeire nézve, Actuális Kir. Fiskálissá kegyesen resolválni.

Egy Nagy Érdemü Hazánkfia, M. Pávits József, Királyi Tanátsos és Arany sarkantyús Vitéz, Udvari Titoknok, Magyar Orſzág Heróldja, és egyſzersmind a' Fels. Cancellárián az Expediturának Direktora 's Nemes Baranya Vármegye Tábla Birája, ezen hónapnak 18-dikán guta ütésben meg-halálozott. Ezen haſznos Hazánkfiának véletlen halálán, mindenek, de kivált a' kik érdemeit közelebbről esmérték, igen ſzívesen sajnálkoznak.

Magyar Orſzág.

Esztergom September' 26-dikán 1801. Tegnap, és ma a' Bérmálásnak Szentségét oſztogatá itt ki Ms Vilt Jósef, Belgrádi Püspök, és elsö Érseki Helytartó Úr. Ide jött Budáról és Pestről: innen pedig ma Izsára, Komáromba ment. Mindenütt bérmál. Ms Szabó András Püspök Úr, második Érsek 's Helytartó, mindenütt kísérője a' Bérmáló Méltóságnak. A' múlt nyáronn és Tavaſzonn, Ns Nógrádi, Honthi, Eſztergomi, Nyittrai, Posonyi, Sasvári Fö Esperestségekben bérmált, úgy hogy mindenestöl közel 70 ezerre mégyen azoknak ſzáma, kik általa ebben az eſztendöben bérmáltattak.

Mi nálunk a' sok, és gyakorta való essözés nagy akadályokat, és károkat okoz, mind a' mezei, mind a' ſzöllöi munkákban. Az aratás és nyomtatás (mellynek most se lehet vége még sok paraſztoknál is) essös idökben menvén véghez,

meg púhúlt a' ſzem, és a' vermekben már most is dohosodik, romlik. A' szüret lotspotsos; a' tsomoſzoló puttonok és kádok még is füstölögnek, mert többnyire rotthadt ſzőllők jönnek beléjek. Az új borok savanyúak. Most az őſzi vetést sem lehet végezni az essők miatt; mert régi paraſztok köz mondása ez: a' ki sárban vét, matsonyát arat. Ezeknek is tulajdoníttyuk, hogy se a' bornak, se az életnek ára le nem ſzáll.

Zemlinből October 10-dikén. Ezen hónapnak 3-dika és 4-dike között való éjtzakán nagy téműlésben vóltunk itt, a' földindúlás miatt. Ez a' tsapás éjféltájban kezdődött, 's olly erőben kezdette rázni a' házakat, hogy az ajtók, ablakok és edények tsörömpölő zörgésére, melly egynehány minútákig tartott, tsak hamar az egéſz város talpon állatt. Éjfél utáu három órákor újra megrázkódott ugyan a' föld, de már nem olly erőben; hanem négy óra tájban ismét az elsőhöz hasonló földindúlást érzettünk. Most ugyan semmi ſzerentsétlen következéseket nem hagyott maga után ez a' terméſzeti tsapás; de félünk hogy a' tartós essőzések, és azzal egygyütt járó ſzelek után nagyobb erőben fordúl elő a' földindúlás. — Belgrádba, a' mint láttzik, a' tsendesség egéſzſzen helyre állott. Az oda való Konzul, a' ki a' lárma kezdetekor mingyárt által jött hozzánk, ismét viſzſza tért. A' Turnatsi Basa ſzámos népével October 2-dikán meg érkezvén, hogy a' Belgrádi Basa és a' Jantsárok között az egyenetlenséget eligazíttsa, 's a' békességet a' Nagy Úr kívánsága ſzerént helyre állíttsa, mindenek kéſz

engedelmességgel viseltettek éránta. Meg válik hogy fog e' mindeneknek ez a' mód tettzeni, a' melly ſzerént a' két ellenkező felet öſzve egygyeztetni 's a' mellett a' zenebona kezdőit is keményen meg akarja büntetni.

Frantzia Orſzág.

Melly nagy vígyázással legyen a' Párisi Politzia a' köz tsendességet háborgató emberekre, 's mennyire vitte az a' maga hívatalát, kiváltképpen a' mások vagyonja és élete után leselkedő gonoszok intselkedéseinek kitanúlásában, megtettzik a' következendő nevezetes történetből. A' Polítziára ügyelő Minister Fouché, magához hívatja September 23-dikán Státus Tanátsos Röderer-t; a' ki a' Minister hívására azonnal megjelent. „Azt akarom az Úrnak jelenteni, — így ſzólla a' Minister: — hogy az Úr gyilkos módra leendő meg-ölettetése ma estveli 10 órára vagyon határozva, a' maga tulajdon házánál. — Úgy e' hogy az Úr ez előtt ennyi 's ennyi nappal (a' Minister még az ó át is ki nevezte) egy summa pénzt kapott? a' melly az almáriomának (Sekretér jének) ebben 's ebben a' a' fiókjáb n vagyon; egy más fiókban pedig az Aszszony legdrágább ékességei vagynak, a' ki ma estvére haza fog érkezni? — Mind ezek, a' tolvajok előtt tudva vagynak; és hogy ezeket magokévá tehessék, el végezték, hogy az Urat feleségével egygyütt meg öljék. Nem gyanakodik az Úr valakire?“ Egy inasnál többet, — felel Röderer, — a' házamnál nem tartok, a' ki 28 esztendőtől fogva

szolgál nállam, 's hűsége felől éppen nem gyanakodhatom. — „Ugyan ez fogja a' tolvajokat, a' kert hátúlján lévő ajtón bé-ereszteni, és az Úrhoz vezetni. De azért, tsak nyúgott ſzívvel legyen az Úr, mennyen haza békével; vígyáz a' Polítzia. — Tíz órakor estve megnyílt a' kertnek nevezett ajtaja, a' hitetlen inas bévezette a' tolvajokat; de már akkor a' Polítzia katonái belől a' kertben készen lévén, tűsténd nyakon kapták a' gonoszokat.

Párisból Octóber 5-dikén. A' Konzulok Rendeléséből a' reánk következő Nóvember 9 dikén az egéſz Respublikában Békesség öröminnepe fog tartatni. — Az eddig vólt Hadi Minister Fortfait, le tette hívatalát, 's helyébe Contreadmirális Ducres tétetett hadi Ministerré. — Az Oroſz Csáſzár, Clarke Generálisnak, egy igen drága gyémántokkal ki rakott kardot küldött, Hertzeg Dolgoruky által; mellyet az ahoz értők 25 ezer forintra betsülnek. Ezen ajándékkal akarta a' Csáſzár, Clarke Generálnak megköſzönni, hogy az Oroſz foglyok körűl, hazájokba lett viſzſza térésekkor, olly ſzívesen fáradozott. — Sz. Domingó szigetéből ollyan tudósítást vett a' Kormányſzék, hogy a' nevezetes Toussaint Louvertüre, ki ſzületett Néger, új Konstitútziót kéſzített és hirdettetett ki ezen ſziget lakossainak. Ezen Konstitútzió ſzerént, a' rabſzolgaság örökre el töröltetik; a' Kathólika vallás egyedűl Uralkodónak esmértetik meg; Sz. Domingó Frantzia Országot esméri pártfogójának; a' kinek nevében Toussaint hóltig a' ſziget Igaztatója leſzſz;

's a' törvényhozás, egy e' végre kineveztetett Tanáts kezében fog lenni. 's a' t.

Most már nyóltz Ministerje van a' Frantzia Kórmányszéknek; mivel a' Konzulok az eddig vólt Kintstár Direktor nevet el törölvén, annak eddig vólt Direktora Barbé Marbois Kintstartó Ministerré neveztetett. — A' Spanyol Király ajánlására 7 Frantzia katonáknak küldött a' Fő Konzul megtiſztelő kardot, azon vitéz magok viseletekért, mellyet azok Torquemendánál a' fel fegyverkezett haramiak el-fogdosása közben mutattak.

Párisból October 6dikán. Midőn tegnap a' Törvény hozó Tanáts Praezese, az első Konzulnak azon való örömét akarta ki jelenteni, hogy a' békesség elől járó tzikkelyei szerentsésen megkéſzültek; illyen formán fejezte ki gondolatit: „Tsak ugyan ſzerentsésen elvegeződött tehát ez az irtóztató háború; mellyben egy Nemzetnek olly sok ellen kellett ſzabadságáért ſzerentsés ki menetellel tusakodni: Az a' háború, mellynek történetei tsudákkal határosak. Úgy vagyon Polgár Konzul, olly ſzámos nagy viseltt dolgok, olly sok tálentomok, olly sok jelei a' vitézségnek, és a' külömbb külömbbféle áldozatoknak, mellyek a' halhatatlanság krónikáiban mind fel jegyeztettek: éppen olly bámulás tárgyai leſznek, a' jövendő időre nézve, a' millyen tsudálkozásra méltók a' ma élők előtt. Ezek azok, mellyek a' régi világ tsudákkal tellyes, 's már ma tsak mese formatörténetekben emlékezetes vitéz tetteire, lehetőség 's igazság bélyegét nyomhatnak.

Az Amiens ben tartandó Conferentziára; a' Békességet végképpen meghatározó Alkulevél készítésére nézve, Frantzia Ország részéről Bonaparte József, Nagy Britannia részéről pedig, Lord Kornvallis rendeltettek tellyes hatalmú Követeknek. Nagyon siettette, a' mint mondják, a' békesség kötést, a' Madritti Udvarnak, Bonapárte elött leg közelebb tett maga ki-nyilatkoztatása; mellynek értelme a' vólt; hogy mivel Spanyol Ország a' háború által, minden Amérikai kintseitől már régen el van zárva, ezenkivül pedig, minden ott lévő Spanyol Kolóniák veszedelemben forognak az Anglusok miatt; lehetetlen néki a' hadakozást tovább folytatni. — Az itt lévő Török Követ, Passust nyert a' Kórmányszéktől, mellyel ma hólnap útnak indúl, minden hozzá tartozó embereivel egygyütt, Konstántzinápoly felé. — Az Angliával most elvégeződött hadakozás tartott mindöszve 7 esztendeig és 9 hónapig. Bonaparte vala az a' szerentse fia, a' ki, Égyiptomból lett viszsza térése után, két esztendő alatt mind a' belső, háborúságoknak, mind a' külső mérges hadakozásoknak véget vetett; egy szóval, a' ki egész Európának békességet szerzett. Ennyit meg-tehet tsak egy ember is, a' kinek a' tálentom és a' szerentse tulajdona. — Tegnap u. m. Oct. 5-dikén, viszsza térvén Bonaparte Malmaizonból; a' Kórmanyszéknek minden tagjai akarták elötte, a' békességen való öröm érzéseket, és annak helyre állításáért való köszönetet kijelenteni, melly meglévén, így felelt a' Fő Konzul elöszször a' Szenátusnak: Valóban, egy,

a' Frantzia Nemzet ſzerentséjére olly felette ſzükséges történet felöl való tudósítás, méltán örömre indíthatja a' Kórmányſzéknek azt a' tagját, melly a' nemes és a' rendtartást helyre állító princzipiumokat mindenkor állhatatosan védelmezte. A' Tribunátusnak ekként felelt: A' Frantzia Nemzetnek, melly már belső tsendességgel élt; ſzüksége vólt külső békességre is. A' Törvényhozó Tanátsnak ezt mondotta; A' jelenvaló Rendtartás állandósága: sokat tett az Angliával való békességre. — Estve a' Ministerek és a' Státus Tanátsosok a' Konzulokhoz gyülekeztek, 's előttök a' Békesség tzikkelyei felolvastattak. Estve 4 órakor a' Párisi Püspök Royer, a' Fő Templomban, a' békesség hellyre állásáért, Téged Isten ditsérünk-öt énekeltetett; ugyan azt tselekedte Maró Prédikátor a' Protestánsok templomában. — Sok titkos tzikkelyei vagynak még, a' mint mondják, a' 15 ki nyilatkoztatott pontjain kívül, a' békességnek,

Párisból Octób. 8-dikán. Tegnap tétetett itt 20 ágyú durranások által az a' tudósítás közönségessé; hogy a' mi Respublikánk és Portugallia között a' Békesség ſzerentsésen meg kéſzült. — A' Békesség Tzikkelyei, a' hívatalbéli Újság előadása ſzerént, summásan itt következnek. — Békesség és baráttság fog ezentúl a' két Nemzet között uralkodni. — A' hadi foglyok viſzſza ereſztetnek. — Az Angliával kötendő békességig Portugalliának minden kikötőhelyei bé leſznek zárva az Angluſok előtt. — Semmi némű segedelemmel nem leſzſz Portugallia, Frantzia Orſzág

ellenségeinek. — Guyanában (déli Amérikában) a' két békéllő Fél birtokai között, ez után a' határt a' Karapanatuba folyó-vize fogja tenni, a' melly Macapa erősségénél ſzakad az Amazon folyó vizébe. — A' kereskedésre és hajókázásra nézve különös Egygyességre fog a' két Hatalmasság lépni. — Portugallia meg engedi és előmozdítja a' Frantzia Fábrikákból kerülltt poſztónak bé vitelét. 's a' t. A' titkos Tzikkelyek között vagyon, a' mint erőssítik, hogy Portugallia 10 millió forint hadi költséget fizessen a' Frantzia Respublikának. — A' Konzulok Portalis Polgárt, ollyan móddal válaſztották Státns Tanátsosnak, hogy ő fog ez után 1.) Frantzia Orſzágban minden Vallást illető dolgokra ügyelni. 2.) Közvetetlen a' Konzulokkal fog dolgozni. 3.) Ő hoz mindenféle vallás tzeremóniáit, 's Isteni tiſzteletet illető törvényeket, ő teſz rendeléseket. 's a' t. 4.) Ő fogja a' Konzuloknak azokat ajánlani, a' kiket az üress papi hívatalokra alkalmatosoknak talál. 5.) Ő fog megvizsgálni minden úgy nevezett Rescriptumokat, Bullákat és Brevéket, minekelőtte azok Frantzia Orſzágban közönségessé tétettnének.

Anglia.

Londonból September 28-dikán. Egy különös és kedvetlen dolog nagy zürzavart tsinált itten a' Sz. Márton templomához tartozó község között. Meg betegedvén ezen templom Papja egy ifjú embert fogadott maga mellé Káplánnak, ki magát Lord Eidon sógorának adta ki, 's bi-

zonysága is vőlt arról, hogy felſzentelt Pap. Négy hetekig vitte hívatalát, 's az idő alatt ſzáz új házasokat esketett öſzve 's még több gyermekeket kereſztelt meg; 's ekkor esmert reá valaki, hogy még az előtt 5 héttel egy kereskedő Famíliánál vólt az új Káplán, mint levélhordó Kurír, ſzolgálatban. Most már azon ſzáz házasokat újra kell esketni, a' gyermekeket pedig még egyſzer meg kereſztelni.

Londonból Oct. 2dikán. Valójában fontos okai vóltak az ide való Ministeriumnak arra; hogy minél elébb békességre lépjen a' Frantzia Respublikával. A' képtelen drágaság; az eleség ide takarításának el-zárt útja; a' nép békételenkedése; a' Kormányſzék ellen öszve állott sok titkos társaságok, 's azoknak ki tudódott tzéljai kénſzerítették arra a' Ministériumot. — Irrlandiában, így ír a' Londoni Udvari Újság, a' békételenkedő lakosok még feles ſzámmal vagynak; kik ellenségeinknek oda küldött hitegetői által, mind inkább inkább ſzaporodnak; de alig ha meg nem tsalatkoznak. Hiteles tudósításból tudjuk, hogy ezek, idegen tiſztek által éjtzakának idején, hóldvilágnál gyakoroltatnak a' fegyverben, 's egéſz ütközeteket formálván magokból, egymást meg-támadják üzőbe veſzik 's a' t. — A' Sussexi Grófság nyilván ki jelentette a' Kormányszék előtt, hogy lehetetlen az ellenség kiſzállása ellen tett Intézeteit a' Ministériumnak, bétőlteni, hogy t. i. 60885 darab marhát, 549991 darab juhot, ketskét, diſznót egyſzeriben az ellenség előtt, leg nagyob zürzavar nélkül, a' Gróf-

ságból kihajtsanak. Szintén olly lehetetlen, hogy éppen az aratás után minden gabonáját beljebb takarittsa ezen Grofság az Országba, 's a' t. Maga a' Kormányszék sem hagyta helybe az efféle óltalmazásra való Rendeléseket; a' mellyekből, mingyárást sokan gyanították, hogy az óltalomra való eszközöket a' békesség elfogadásával fogja a' Kormányszék fel-tserélni. — Látni való tehát melly finom politikája vólt a' Frantzia Kormányszéknek, a' kiszállásra tett rettenetes készületeiben, a' mellyek által tzélját el is érte.

Londonból Octóber 3-dikán. Tegnap ólta annyira el merült az ide való Nép a' békességen való örömben, hogy azt se tudja mit tselekedjen. Van mire inni! Sok Kereskedő meg-vakarta ugyan a' fejét, ezen váratlan hírnek hallására; 's azon töri a' fejét, hogy mivel pótolja ki, — az ő számvetése szerént, — az Indiai portékák mególtsódása által vallott kárát. — A' Király már ma a' békesség tzikkelyeit helyben hagyta. — Éppen Octóber első napján indúlt el Nelson Admirális a' Frantzia partok felé, egy 68 ágyús Leyda nevü hajón; de még az nap éjjel utánna küldetettek két posta hajók, azzal a' parantsolattal, hogy térjen viszsza. — Még minekelőtte a' békesség elöljáró tzikkelyei Oct. első napján alá-irattak; már tudva vólt itt, hogy Menou Fr. vezér Alexándriát által adta, 's kapitulált.

Londonból Oct. 4 dikén. Az a' szomorú hír, érkezett ide Liverpoolból, (ez a' Város London és Bristol után, leg-nagyobb egész Angliában) hogy ott, és már a' körül belöl fekvő

helységekben is, valamelly pestis módra dühösködő ragadó nyavalya hatalmazott el, mellyben felette halnak az emberek. — Nelson Admirálishoz egynehány levelek küldettek Londonból, név nélkül, a' mellyekben az író azzal fenyegeti az Admirálist, hogy ha néki 1000 forintot nem küld; tehát egy könyvet fog ki-adni őtet illető jeles történetekkel, de a' mellyek Nelson előtt kedvesek nem fognak lenni. Nyomoztatja az Admirális ezen ſzemtelen levélírót.

Svéczia.

Stokholmból September 19dikén. Ezen hónapnak 16-dik napján érkezett ide viſzſza a' Király és Királyné, két hónapig tartott útazásából, mellyet Svécziának napnyúgoti tenger partjai köröl tettek. — Ma jelent meg elöſzſzör a' Királynál, a' Frantzia Respublikának ide érkezett első rangú Követje Bourgoing polgár, 's által adván hitelező levelét a' Királynak, igen ſzép beſzédet tartott a' Király elött. Meg jegyzésre méltók ezen beſzédből a' következő sorok. „Sokáig rettegtette ugyan a' Frantzia Nemzet Európát polítikos princzípiumival, de az ő mostani igyekezete oda megy ki, hogy mind az Uralkodó Fejedelmek; mind a' Népek bizodalmát megnyerhesse. Ezen igyekezet fog a' Revolutzió után utólsó tzélúl maradni. Tiſzteljük a' virtust mindenütt, a' hol azt feltaláljuk. Különösen tiſzteljük pedig azt a' thrónuson, a' holott sokkal nehezebb az, a' hatalommal való bírás között. Nem gondoljuk, hogy princzípiumunk ellen tse-

lekednénk, a' midön Felséged eránt különös tiſztelettel viseltetünk, egy olly Király eránt, a' ki noha azon idökorban van, mellyen az indúlatok uralkodnak; tsak egy indúlat által engedi magát vezéreltetni, a' melly az igasságnak ſzeretete; a' kinek példája minden ſzempillantásban a' jó erköltsnek eleven tanítása; a' ki előtt a' politika, soha sem fog fortélyos tsalás mesterségévé változni, sem a' morál emberi éſz találmányjává. 's a' t. "

Helvétzia.

A' Helvétziai Diéta további végezései, így adatnak elő a' Bernai Ujságban. 4-dik Végzés. Az Orſzágló hatalomra az egéſz Népnek egyenlő jussa vagyon; ennek gyakorlását vagy a' Kormányozást bízza a' Nép a' Diétára és egy Szenátusra (Tanátsra). 5. A' Tanáts fog törvényeket formálni, minekutánna erre nézve minden Kántonnak Elöljáróit meg kérdezte; és a' Diéta fogja a' törvényeket helyben hagyni 's felállítani. 6. A' Diéta minden eſztendőben Junius 1-sö napjára gyülekezik öſzve; de ezenkivül a' Kántonok, vagy a' Tanáts kívánságára akarmelly időben öſzve gyülekezik. 7. A' Diéta áll, a' Kántonok Küldöttjeiből; 's minden Kánton a' Nép ſzámához képest küld, több vagy kevesebb Követeket a' Diétára. 8. A' Diéta tagjai minden Kántonban annak rendi ſzerént fognak ki neveztettni. 9. A' Tanátsnak a' törvénytévő hatalmon kívül, még a' Kormányozás módját is el kell intézni. 10. A' Tanáts közzül válaſztattni fog egy Komiſzſzió, melly

végre hajtó hatalommal fog bírni. 11. A' Tanáts 30 tagokból fog állani; ezeket a' Diéta fogja választani. Mind a' 18 Kántonból egygyet kell, de egyből háromnál többet nem lehet választani. 12. Minden Kántonnak leszsz különösen Igazgatószéke. 13. Ez az Igazgató-szék folytatja a' Respublika közönséges és a' Kántonok tulajdon törvénnyeit. 14. Az Igazgatószéknek feje, mindenütt egy Helytartó leszsz. 15. A' Helytartó bír végre hajtó hatalommal; ügyel a' törvények bétöltésére, és igazgatja a' Polítziát.

Elegyes Levelek.

Nápolyból Sept. 22-dikén: Acton Generális egész familiájával, és ő vele egygyütt az Országnak sok Nagyjai tértek ide viszsza Palermóból. Mi, a' környülállások meg-változása után, minden jót reménylhetünk Országunkban, 's állandó békességet.

Konstántzinópolyból Sept. 16-dikán. Ma érkezett ide egy Kurír Egyiptomból azzal az örvendetes hírrel, hogy Sept. 2.dikán ment véghez Alexandriának által adása. Vólt még az erősségben mindöszve, mintegy 9000 emberből álló őrizet, kik között 5000 ren Frantziák, a' többek, Arabsok, Görögök, 'Sidók, Örmények, 's a' t. vóltak. Az említett seregek, mind el küldetnek Frantzia Országba. Minden hadi eszközök által adattnak az egygyesült Anglus és Török seregeknek, a' kikötő-helyben találtatott hajókkal egygyütt, (Ezek többnyire Velentzei hajók vóltak.)

Hágából Oct. 6-dikán. Éppen most érkezék egy Kurír Párisból a' békesség örvendetes hírével, 's annak tzikkelyeivel. Hollandiára nézve is felette kívántt dolog az, 's több annál is mint a' mennyit reménylettünk; noha Ceylon, drága termésekkel gazdag ſzigetünknek el-veſztését eléggé fájlaljuk. — A' Pruſzſziai Király egéſzſzen el-állott azon fel-tétele mellől, hogy az Orániai Hertzeg Hollandiába ismét viſzſza tétessen. A' Respublika bizonyos summát fog ezen Hertzeg kára-pótolására le-tenni. A' Hertzeg maga 22 millió forintot kíván.

Frankfurtból Oct. 10-dikén. Az Arensbergi levelek ſzerént, az új Válaſztó Fejedelem válaſztása Oct. 7-dikén ſzenrentsésen véghez ment, 's a' Kolóniai Káptalan, megegygyező akarattal, Antal Cs. Kir. Fő Hertzeget válaſztotta ezen méltóságra.

Hetrúria Orſzágnak közönséges adóssága mintegy 64 millió forintra tétetik.

Serenissmo Principi Regio et Archiduci Austriae Carolo Germaniae vindici.

Excipe pacato (Princeps) Germanice Vultu
Hoc Opus!

Ovid. Lib. I. Fast.

Ergo Tibi Princeps Statuam Germania ponet,
Aeternaturi quae sit Amoris Opus?
Sed quale Elogium tanto cum Munere scribet?
Et quem Maeoniden Patria Musa dabit?
Tu novus Aeacides, Patriae Tu maximus Atlas;
Arminium per Te vivere Teuto videt.

Si licet a domitis Nomen desumere Regnis,
Et Laudem in Populi Clade locare pium est.
Quanta erit - instantes avertere, Gloria Strages,
Et salvare Suam cum Populo Patriam?
Non erit inuitus; cedet Tibi Drusus Honorem,
Quem Sibi Germano sanguine promeruit.
Te magis, ac Drusum Gentili Agnomine dignum,
Heroemque Suum Civis, et Hostis amat.
Salve igitur Princeps Germanice, Carole salve!
Sique vales, Patrios porro tuere Lares.
Et precor, ut valeas! Viresque Annosque, Valenti
Qui dederant Animum, Mars et Apollo dabunt.
Maeonii interea scribunt Tua Facta poetae,
Heroaque canent fortia Bella tuba,
Bella, Ducemque canent, cum quo Germania salva est,
Ostentatque novas Pacis Oliva comas.

G. A. Sz. fecit, Sam. Falka stereotypo suo expressit Budae Anno MDCCI.

Az utólsó Hírmondónknak mingyárt a' homlokán, ez a' nem Magyar szó fordúl elő stikkolt: Ebben egy Nagy Érdemű Hazánkfia megütközött. A' ki-varrott ſzót lehetett vólna helyében tenni, az igaz; de ez nékünk igen ſzéles értelmű ſzónak tettzett, az ollyan kivarrás kifejezésére. Azok között kik ezen ſzép mesterséggel foglalatoskodnak, Orſzág ſzerte közönségessé is vált Hazánkban ez a' ſzó stikkolni, stikkoló, stikkolt. Bé lehetne hát talám venni.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 34.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 27-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Béts.

Nagy Méltoságú R. Sz. B. Hertzeg Valli és Sonnenthurni Migazzi Kristóf, Kárdinális és Bétsi Érsek Ő Eminentziája, igen nagy pompával tartott itten a' mult Vasárnap dél előtt, u. m. Oct. 25-dikén, mint ötven esztendős Püspök, Jubileumot a' Sz. István templomában, a' melly igen nevezetes czeremoniának látására, számos Méltóságok meg jelentek.

Ns Borsod Vármegyei Hazánkfiját T. Kaszonyi Dániel Urat, a' ki mind a' két közelebbi

Insurrektziókor, Kerületbéli Generális F. M. L. Báró Méſzáros Ő Nagyságánál, előſzſzör ugyan Fő-Hadnagyi, másodſzor Kapitányi rangal Secretárius és Adjutáns vólt, később pedig Nádor-Ispány Ő K. Hge által Kerületbéli Auditorrá tétetett, méltóztatott Fels. Urunk, ottan ſzerzett érdemeiért, Palatínus Ő K. Hge különös ajánlására, a' Fels. Magyar Cancelláriához, a' hol már a' hitet ezen hónapnak 23-dikán le is tette, Honor. Udvari Concipistává nevezni.

Az emberi Nemzetre nézve egy igen haſznos találmányt közöl a' Bétsi Udvari Újságnak Oct. 24 dikén költ 55-dik darabja; u. m. Prágában, egy Seitzer nevű magánosságban élő ember, ollyan eſzközt (valamely kenőtsöt) talált fel; a' mellyel, ha a' háznak zsindely vagy deſzka fedelét, 's egyéb fedél tartó fáit bé-keni az ember; meg nem gyúladnak, és az égéskori ſzerentsétlenségkor, ha ſzinte a' tő ſzomſzédja égne is el az illyen bémázolt fedelű háznak, a' melly t. i ſzalmával, náddal vagy bé nem kent zsindelyel vólt bé fedve, ez meg nem gyúlad, söt ha sokáig rajta állana is a' tűz az illyen fedélen, (a' mellyre példa nints) akkor sem gyúlad az meg, hanem a' tűz alatt a' zsindely vagy deſzka eleven ſzénné leſzſz és lehúll. Ez a' fontos találmány, Octóber 17-dikén estvéli öt órakor Cs. Kir. Kamarás és valóságos Tanátsos Gróf Chorinsky Úrnak, a' Város Tanáttsa réſzéről pedig Cs. K. Tanátsos és Polgármester Neuber Úrnak és nagy sokaságnak jelenlétében, egy, e' végre kéſzítetett és magasra felemeltetett 's bé kent zsindely fedélen,

az úgy nevezett Velentze ſzigetben meg-próbáltatott. Húſz minútáig égett a' zsindely fedélen ſzalma és fa, azután pedig a' fa elégvén a' pár ſzén sokáig rajta hagyatott, még is a' zsindely fedél elébbeni épségében meg maradt. A' mellyből ezen fontos találmánynak haſzna elég világosan ki tettzik: a' kitalálója pedig, a' dologból titkot nem tsinál, hanem igen kevés jutalomért, a' kenöts kéſzítésére akárkit meg tanit; megelégedvén azzal hogy hazájának javára él.

Magyar Orſzág.

Budáról Oct. 22 dikén. Pesten lakó Tiſzt. Franciscanus Stulli Joakim, negyven eſztendei fáradhatatlan munkálódása által, egy Illyriai Lexicont kéſzített; mellynek a' két első darabját már ki nyomtattva Pápa Ő Szentségének Rómába is elküldötte. Mennyire betsülte Ő Szentsége a' nevezett T. Páter igyekezetét és munkáját, meg tettzik azon nyájas kifejezésekkel írott leveléből, mellyet a' Sz. Atya T. Stulli Páterhez a' maga Titoknokja által íratni méltóztatott. Különösen dítséri ezen levélben Ő Szentsége, azt a' buzgóságot, mellyet a' T. Páter az Illyriai nyelv terjeſztésében mutatott, magaſztalja azt is, hogy ez által mind Nemzetének mind a' Franciscánus Rendnek nagy betsületet ſzerzett; Apostoli áldását küldi végre Ő Szge ezen fáradozásaiért a' Szerzőre.

Fiuméből Oct. 5-dikén. Tegnap előtt úgymint a' Cs. és K. Ő Felsége neve napját megelőző estve, gyönyörűen ki vólt az ide való Theátrom

világosítva, és az ott meg jelent ſzámos népnek örvendező tapsolásai közben, el énekeltetett Haydn-nek azon esmeretes Ariája: Tartsd meg Isten Királyunkat. Más nap igen pompás Isteni tiſztelet tartatott, mellyen minden Renden lévők megjelenvén, buzgó ájtatossággal könyörögtek jó Fejedelmünk drága életének megmaradásáért. — A' napokban érkezett ide viſzſza Oberster Gróf Creneville, Károly Ö Kir Fő Hertzegségének Generál Adjutánsa, azon nevezetes és a' tengeri hajókázásra 's kereskedésre nézve igen fontos útazásából, mellyet Velentzébe, Triestbe, Zengbe, ezen kivűl egész Istriában, Dalmátziában és Albánia nagy részében tett; 's útját egy napi itt múlatása után mingyárt Bétsnek vette. — Ö Felsége az ide való Guberniumnál üressen maradott Protocollistai Hívatalra Szathmár Vármegyei fi N. Geöcz László Urat méltoztotott, szép Tulajdonságira való tekintetből, ki nevezni.

Frantzia Orſzág.

Párisból Oct. 11-dikén. Frantzia Orſzágnak kikötőhelyei körűl érzi kiváltképpen a' Nép, melly édes az áldott békesség hírének tsak hallása is, 's melly jóltévő adománnya ez, az Isteni gondviselésnek, a' had terhe alatt sokáig nyögött lakosoknak vígaſztalásokra. Havre-nak lakosait annyira el ragadta az öröm, a' békesség kihírdettetésének alkalmatosságával, hogy az ágyúk bömbölései és a' meg-vonatott harangok hangja, a' népnek öröm kiabálásai között nem hallattott. A' városban lévő minden muzsikusok kiálván

a' piatzokra víg nótákat jádzottak, 's a' nép tántzolt. A' kikötőhelyekben fekvő hajók tetejei öröm jelűl, poſztóval bé vonattak, 's azután kezdettek el ágyúzni, 's mintegy a' tengernek is a' rajta uralkodó két nemzet között kötött békességet hírdetni. — A' ſzép mesterségre ügyelő társaság meg jelenvén Oct. 9-dikén a' Fő Konzul előtt, annak ſzóſzóllója így ſzóllott a' Fő Konzulhoz: A' mesterségek tsak békesség idején díſzlenek 's virágoznak. Téged tart Európa békessége ſzerzőjének. Te apolgattad a' mesterségeket a' háború folyása alatt; Te buzdítottad az elkedvetlenedett mesterembereket, és el nem tsüggedtek: Te fogod őket a' békesség helyre álván boldogítani, 's a' hazának haſznos mesterségeket virágoztatni. Nem hálaadatlanok a' mesterségek; halhatatlanná teſzik azok jóltévőjöket. 's a' t.

Párisból Oct. 12-dikén. A' ma kiadatott hívatalbeli tudósítása a' Moniteur nevű Újságnak ezen fontos dolgot foglalja magában: A' Békesség Frantzia Ország és az Orosz Birodalom között elkészűlt, 's réſzünkről a' külső dolgokra ügyelő Minister, az Orosz Császári réſzről pedig, itt múlató Gróf Markow aláírásával megerősíttetett, és tegnap ezen Békesség kötésnek helyben hagyatott Tzikkelyei, annak rendi ſzerént ki is tseréltettek. Ezen szerentsés történet még tegnap estve ki-hirdettetett fáklyák világánál nagy pompával. — Egész Frantzia Orſzágnak talám egy városában sem inneplették ſzívesebben és elevenebb öröm érzések között, az Angliával meglett békesség örömét, mint Dieppe

városában, melly a' Doveri ſzoros tenger partján fekszik. Nem lehet ezen tsudálkozni, ha meg-gondolja az ember, hogy ezen városból ezernél több, hajós legények, katonák 's a' t. ŭlnek, egynehány esztendők ólta Ángliai fogságban, és hogy Dieppe lakosainak nagyobb része, a' halászásból táplálja háza népét, a' melly kereskedés neme, a' haború alatt tsak nem egéſzſzen félben szakadt. Ezek a' megvígasztaltatott lakosok tehát, örömökben azt az egész éjtzakát, mellynek estvéjén hozzájok a' békesség híre megérkezett, a' ſzabad ég alatt, az útſzákon rakott nagy tüzek mellett víg tántzolásban töltötték el, semmit nem hajtván az alkalmatlan időre; hogy t. i. egész éjjel ſzakadt az essö. — A' mi Kórmányszékünk, már a' fényes Portával is békességes alkudozásba ereszkedett, mellyet hasonlóképpen rövid idő alatt végre hajt. — Londoni hiteles tudósítások ſzerént, öt Angliában léyö Frantzia Püspökök mondottak le önként hivataljokról, és 14-en nem akarják azt tselekedni; a' kik eleinte, egygyütt akarták, Pápa Ö Szentségének ezen kivánságát illetö feleletjeket béadni: hanem megértvén az Ö Szentsége Követje Erskine Úrtól, hogy azt úgy el nem fogadhatja, ki ki külön adta bé annak, maga vonogatásának okát és feleletjét. — Már is igen sok Anglusok érkeztek Párisba, a' többek között az igen gazdag Lord Beckford. — A' Direktorok kórmányozása alatt, a' mint tudva vagyon, egy különös, úgy nevezett Theophilantropos társaság állott vólt fel Párisban, mellynek újjításai, még a' vallás tzik-

kelyeinek és tzeremóniáinak megváltoztatására is kiterjedtek. Most az első Konzul azt végezte, hogy ezen társaság számára különös templom és Isteni tisztelet ezután ne engedtessen.

Anglia.

Londonból Oct 5 dikén. A' 13 egygyesült Státusokból álló éfzaki Amérikai Respublika, a' nép fzámára nézve mostanában felette igen nevekedett, és még ma is sokasodik. Legtöbb nép költözött oda mostanság Irrlandiából és Angliából; onnan a' békételenségtől, innen pedig az éhel-halásra jutás félelmétől kénfzeríttetvén. Georgia Tartománnyában 1790-dik efztendőben 82069-re ment a' nép fzáma; ezen efztendő elején pedig 163000-re fzámláltatott; Kentuke tartománnya még 1774-dikben sivatag puſztaság vólt, mellyen, erdöknél és azokban imitt omott egynehány kunyhóknál egyéb nem találtatott, most 220, 000 emberre megy benne a' nép fzáma; annyira megfzerették az Európaiak az oda való lakosok életét. Német Orfzág, Helvétzia, 's Belgium, efztendönként sok fzáz lakosaitól meg-válik, kik oda által költöznek. — Lord Nelson már az egéfz hajósseregével vifzfza érkezett. — A' mi Udvarunk mingyárt Oct. 2 dikán sok Kurírokat indított el Béts, Berlin, Petersburg 's a' több éfzaki Udvarok felé, a' békesség örvendetes hírével. Mihelyt a' békesség Tzikkelyeinek helyben hagyása Párisból megérkezik, mingyárt ki fognak azok ágyú durrogások között itten hirdettettni.

Londonból Oct. 7 dikén. A' mai Udvari

Újság egy Proklamátziót hirdet ki, melly által a' Parlamentom, ezen hónapnak 29-dikére öſzvegyüjtetik. Pitt Úr fogja abban, a' mint mondják, a' békesség elöljáró tzikkelyeit a' Ministeriális réſzröl védelmezni, más réſzröl pedig Windham Úr, a' háború folytatásának nagy pártfogója, azokat megtámodni. A' Londoni Kurír nevü Újság, úgy adja elö a' jelenvaló békesség kötést, mint a' mellynek tzikkelyei, a' békesség tökéletes helyre állásának minden feltételeit béfoglalják, és a' mellynek végre hajtására, az Amiensben tartandó Conferentzia tsak annyit fog tselekedni, hogy a' meg állított tzikkelyek értelmét bövebben megmagyarázza, és meg határozza 's a' t. Ugyan azt hirdeti egy más hiteles Újság is a' Morning Cronicle, azt állítván; hogy a' békességre ſzükséges Feltételeknek minden pontjait ki merítik a' jelenvaló békesség tzikkelyei. „ Ha jól fel veſzſzük a' dolgot, így ír ez, a' békesség kötés által tsak a' békességet nyertük meg. Ha azt kérdi valaki; hogy miért adjuk viſzſza a' Frantziáknak Martinique, Tabago, és Sz. Lúczia ſzigeteit Nap nyúgoti Ingiában, és Pondichery t Napkeleti Indiában? Ezt fogjuk felelni: A' békességért. Ha kérdi valaki; mit nyerünk Surinam, Demirari, Sz. Eustach ſzigeteiért és a' Jóreménység Fokáért, hogy ezeket a' Hollandusoknak viſzſza adjuk? ezt feleljük: A' békességet. Trinitad ſzigete leg alább a' jelenvaló állapotjában, kevés haſznot hajt nékünk, akár terméseit, akár a' kereskedést vegyük gondolóra. Ceylon ſzigetének bírása felette fontos mind füſzerſzám terméseire,

mind derék kikötőhelyére nézve. De, mitsoda haſzon ez, ha azt meg gondoljuk, hogy ezek miatt három ezer millió adósságba vertük magunkat? Más réſzről Frantzia Orſzágot a' maga jelenvaló nagyságában megoszthatatlan Respublikának megesmertük. Frantzia Orſzág a' ſzárazon 6 millió emberrel nevelte a' Nép ſzámát, és eſztendei jövedelmeit egy ötödréſzével sokasította eddig való jövedemeinek: viſzſza nyerte minden elveſztett Kolóniáit. Nem azért vítatjuk ezeket, mintha tsak távolról is arra tzéloznának, hogy tehát e' ſzerént jobb lett vólna a' hadat tovább is folytatni; mert a' békesség, ha valaha, most ugyan ſzükséges vólt. De el-feleljthetjük e', és ſzükség e' elfelejtenünk, a' történt dologokat? El lehet e' azt felejtenünk, hogy mi, a' had folyása alatt, akármelly idő pontban köthettünk vólna illyen, söt még talám haſznosabb Feltételek alatt békességet? Reményljük, hogy a' Parlamentomban elő fordúló dolgok bővebb világosságot terjesztenek, mind ezekre, mind az Amiensben tartandó Conferentziának tzéljára nézve.

Londonból Oct. 8-dikan. Midőn Octóber 2-dikán reggel jókor, a' békesség bizonyos híre, városunkban elterjedett; ollyan felette sok Kurírok, Staféták, és lovas hír vivő emberek küldettek Londonból, Angliának és Skótziának minden részeibe; hogy két órányi idő múlva, az egéſz Londonban nem talált vólna az ember tsak egy hátas lovat is; sokan kénteleníttettek tehát gyalog embereket küldeni, a' mezei majorjaikban mulató Uraságokhoz. Minden Kurírоknak olajfa

ágok ékesítették kalapjokat. — Nagy kívanság-gal várja a' Kórmányszék, Napkeleti Indiából a' tudósításokat. Bizonyosnak tartjuk, hogy azon hajósseregnek és ſzállító hajóknak. mellyek onnan 12000 ſzárazra való katonasággal indultak ki, egyeb tzéljok nem lehetett, hanem Bataviának és a' Mannilli ſzigeteknek meg-támodása. Amabba a' Spanyolok ezekbe pedig a' Hollandusok teméntelen kintset gyüjtöttek rakásra, a' had kezdetétől fogva. — Hat ſzáz ágyút találtak az egygyesült Anglus és Török seregek Alexándriában. De mit fognak a' mi derék seregeink mondani, ha meg-hallják, hogy a' békesség kötés Feltételei ſzerént nékiek is oda kell hagyni Egyiptomot; a' hova az Expedítzió, olly sok millió forintunkba, 's a' ki-ſzállás olly ſzámos derék katonáink életébe került.

Egy Londoni nevezetes Újság, következendő jegyzéseket teſz a' békességre nézve. Szükséges dolog vólt, hogy Frantzia Orſzág és Anglia meg-békélljenek, egygyesüljenek, arra nézve, hogy Európában a' közönséges békesség helyreáljon. Tíz eſztendeje már, hogy Európa a' Frantzia Revolútzió ellen haſzon nélkül hartzol. Végtére tsak ugyan viſzſza tér a' békesség a' Nemzetek közzé, meg őrzi azokat a' hasonló meghasonlástól, 's a' tsendes társaságos élet kötelei-nek fel bomlásától. Valameddig a' Revolútzió ſzerzöi, 's elömozdítói mint az árviz mindent elborítani igyekezvén, a' mi ellenek állott, veſzedelemmel 's végső romlással fenyegették; kötelessége vólt Európának, hogy a' Nemzetek nyúgo-

dalmát meg-habórító emberek ellen fegyvert fog-jon: most azomban, midőn a' Frantzia Kórmányſzék, más formában öntetvén, állandóságának tsalhatatlan jeleit adta; illő dolognak tartotta az Anglus Nemzet is, hogy azon Kórmányſzéket, mellynek tzélja, minden Nemzetnek bekességét és nyugodalmát viſzſza állítani, nemes igyekezetében elősegélje. Ezeknek meg gondolása lelkesítette a' mi Kórmányſzékünket 6 hónapok alatt, a' békességes alkudozásoknak végre hajtásában. Vége tehát a' leg-rettenetesebb, leg költségesebb hadakozásnak, mellyhez hasonló a' 18 ſzázadban nem történt. Meg-mutatta ezen békesség-kötés által Nagy Britannia, hogy ezen terhes, de réſzérül distőssége-sen folytattatott had által, nem akarta birtokait nevelni: meg elégedvén azzal, hogy az Anglus névnek, más Nemzetek előtt betsületet ſzerzett, birodalmait óltalmazta 's meg tartotta. Még nagyobb betsületére válik a' Nagy Britanniai Kórmányſzéknek az; hogy ſzövettséges társainak haſznát, valamint önnön magáét, a' leg nagyobb egyenességgel munkálódta. Nápoly Orſzág, Portugallia, talám oda lettek vólna, ha Angliának óltalma alatt nem találtak vólna megmaradást.

Német Orſzág.

Frankfurtból, Oct. 12 dikén. Elterjedvén a' Frantzia Respublika és Nagy-Britannia között köttetett Békesség híre; mindenek arról álmodoztak, hogy ennek Tzikkelyei, a' közönséges Bé-

kességnek fundamentomát is meg-vetik; azomban arról ſzó sints. Kéntelenek vagyunk tehát azt, és annak ki menetelét, vagy az Amiensi Conferentzia végezésétöl elvárni, vagy minden esetre arra is készen tartani magunkat, hogy az, ott se fog elővétettni, és hogy arra, az új politika szerént 's a' környülállásokhoz képest ſzükség sintsen. — Egy nevezetes Ujság azt jegyzi meg, hogy Orosz Orſzág Angliával valamelly új Egyességre fogna lépni rövid idön, a' mellynek tzélja leſzſz a' többek között az is, hogy a' közönséges békesség már egyſzer Munkába vétessen 's végre hajtasson.

Helvétzia.

Bernából Oct. 10-dikén. A' Diéta üléſe, Oct. 8-dikán nagy lármák között végezte el, hogy a' fundusokra (telekekre) ki vettetett adó és a' tized, minden Kántonnak tulajdon jövedelme közzé ſzámlál asson, és hogy a' dézmát pénzen meg lehessen váltani: de a' tegnapi ülésben ismét azon vóltak, némelly Kántonok Küldöttjei, hogy ez a' végezés, tétessen semmivé; a' melly, ismét nagy lármára adott alkalmatosságot. Öt óráig tartott lármás tanátskozás után, semmit se végezhetett a' Diéta. Ekkor, egy rövid írást terjeſztettek a' Diéta eleibe, az Uri, Svitzi, és Untervaldeni Kántonok Követjei, mellynek értelme ez: „Félelem és reménység között útaztunk mi ezen Diétára. Bántásunkra intézett halogatások után fogadott a' Diéta kebelébe; de ezzel nem gondoltunk, azt vélvén, hogy tsak ugyan bé tölthetjük kötelessé-

günket, hazánk javára. Tsak hamar láttuk azomban, hogy olly princzípiumok vétetnek fel, mellyek a' Népnek kívánságával, és annak sokféle fogyatkozásaival éppen úgy ellenkeznek, mint a' nékünk Követeknek adatott tellyes hatalommal. Kénteleníttetünk tehát, betsületünk mentségére, és bátorságunkra nézve Kántonainkba viſzſza térni, és azokkal, a' dolgoknak folyamatját közleni. Protestálunk azomban a' Diétának minden végezései ellen, mellyek Kántonaink jussaival és ſzabadságával ellenkeznek, míg azokra nézve bővebben, vagy másképpen nyilatkoztatják ki magokat azok, kik minket a' Diétára küldöttek." Ma útaztak el a' 3 nevezett Kántonok Követjei. A' Frantzia Respublika Követje, kurírt küldött, ezen történetre nézve Párisba. — Oct. 8-dikán hírdettetett ki Bernában, a' Frantzia Respublika és Anglia között köttetett békesség 50 ágyúk durranásai után.

Török Orſzág.

Konstántzinápolyból, Oct. 16. Ezen hónapnak 9-dikén indíttatott innen útnak a' Frantzia foglyoknak elsö ſzakaſzſza hajókon Toulon felé. — Mitsoda feltételek alatt adta által Alexándriát Frantzia Fő vezér Menou, még ki nem hirdettetett, annyit mindazáltal magános levelekből tudhatunk; hogy az erősségben vólt őrizet, nem hadi foglyoknak adta fel magát, hanem, minden jószágával egygyütt viſzſza küldetik Frantzia Országba: azomban, semmi Égyiptomban gyüjtött ritkaságokat nem ſzabad annak magával el-

vinni. — Azon 40000 válogatott emberekből állott seregből, melly ez előtt 3 esztendővel ſzállott ki Égyiptomban, körűl belől mint egy 14000 ember tér viſzſza Frantzia Országba; a' többek, vagy a' külömbb külömbb féle ütközetekben, és az ispotályokban, vagy a' pestises nyavalyák által vesztették el életeket.

Jelentés.

Nagy örömömre ſzolgál, és fő jutalmúl vêſzem, hogy azon kevés időtől fogva, a' mióta az Újságokban a' Tehén-himlőről jelentést tettem: sok érdemes Orvosok, Seb-orvorok, és más Karban lévők, tőlem mind a' ki botsátandó Munkám eránt tudakozódtanak, mind bé-óltandó matériáért hozzám Leveleikben folyamodtanak, a' minthogy már bé-óltandó matériával el kéſzített lántsátskákat küldöttem is le nagy ſzámmal. Ez után is ezer örömmel ſzolgálok mindennek, hanem tsak azt akarom itt tudtára adni azoknak, kik matériát kívánnak töllem, hogy tanátsosabb egyſzerre két vagy három ſzemélyre való matériát is vitetni, hogy ha az egygyiken éppen meg nem fokamzana is, valamellyiken tsak meg-fokamzik, 's nem kell többé matériáért felküldeni. Egy ſzemélynek a' két karján való bé óltására kívántatik két ollyan lántsátska, a' millyet itt Płank ezüstből, ('s hogy rozsda ne férjen hozzá) meg-aranyozva kéſzít, és ád 36 krajtzáron egygyet, mellyen a' matéria leg alkalmatosabban el küldödhetik.

Igen sok tudósítások is érkeznek mindenfe-

ről, a' Tehén-himlő bé-óltásának miben létéről, a' mellyeket majd leg jobb móddal lehet, jövő eſztendőben az Orvosi és Gazdasági Tudósítások-ban közleni.

De addig is közlök kettőt, az egygyik érkezett Eſztergom Vármegyéből hozzám, melly is igen érzékenyen és nagy ditsérettel adja elő a' Vármegye rendes Orvosa T. Lenhossék Mihály Úr fáradhatatlan buzgóságát, mellyel a' Tehén-himlő bé-óltása körül forgolódik, és mind gyermekekbe, mind már nagyobb idejűekbe a' leg nagyobb ſzerentsével és előmenetellel óltogattya, 's a' köz-nép közt ezen felséges találmányt minden módon terjeſzteni kívánnya.

Egy levél érkezett pedig N. Váradról, Doktor De Carró Úrhoz, éppen midőn én, és mások az említett Úrral a' bé-óltogatásban foglalatoskodtunk vólna, hogy t. i. N. Váradon valaki innét, Bétsből meg fordúlván azt a' hírt hintegette el, hogy Ő Felsége, a' Tehén-himlő bé-óltást Bétsben meg-tiltotta vólna, a' melly hír, mivel sokakat el ijjeſzthetne, ſzükségesnek ítéltük, minden ott egygyütt lévő Orvosok, minél elébb tudtára adni az érdemes Közönségnek, hogy az a' hír, egyátallyában nem igaz. Mert itt minden nap a' Tehén himlőt ſzint úgy a' fő Mágnások, mint a' ſzegény Emberek gyermekeibe ſzabadoson óltogatjuk.

A' minapi Jelentésemben Lakhelyemet fel nem írtam, gondolván hogy a' Levél engem úgy is meg talál, mert a' Posta tudja hol lakom. De minthogy már egynehányan ide is hozzám fel jöttek, mind matériáért, mind hogy a' be-óltás

módjáról kérdéseket tegyenek, és íly nagy Városban soká akadtak reám, azoknak tehát kik; tám fel szándékoznának, illő leszsz tudni, hogy Lakásom vagyon, in der Stadt, bey der Flucht in Egypten Nro 698. Írtam Októbernek 26-dikán 1801-ben.

Sándoffi Jó'sef.
Bétsben Orvos Doktor.

Illustrissimo et Excellentissimo Domino Josepho Úrményi de Eadem, Insignis Ordinis S. Stephani Regis apostolici Commendatori, S. C. et Reg. Apost. Majest. actuali intimo Status Consiliario, Incl. Comitatus Bacsiensis supremo Comiti, Galiciae orientalis Gubernatori Leopolim ingredienti. (Curalt Bibliothecarius R. Universit. Leop.)

Illustres inter dudum memorate beata
Pannoniae per rura viros, memorate per altae
Compita Vindobonae: Tu, quem modo Caesaris acer,
Intentus magnis et dignis Caesare rebus.
E tanto procerum numero turbaque suorum
Discrevisse oculus gaudet, quem praepete penna
Halicias etiam, quamvis procul inde remotae
Ad Boream vergant, celebrat jam fama per oras:
Úrmenyi, domina veniens Moderator ab urbe,
Praesidium nobis, columenque decusque future,
Prosper ades! faciles cupidis da cernere vultus!
Prosper ades! celsam late da noscere mentem!
Floreat haec, felixque Tuo sit numine tellus!

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 35.

Költ Bétsben, Mindszent Havának (Octóbernek) 30-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

Ő Felsége méltóztatott, a' Bétsi Udvari Újság által következő értelmü Generál-Pardont közönségessé tétetni.

Szüntelen való figyelmetességét fordítja Ő Cs. és K. Felsége a' Katonai Státusra és annak minden környülállásira: mellyhez képest meggondolván Ő Felsége, hogy a' melly 8 hónapra kiterjedő, közönséges engedelem (Generál Pardon) az el szökött katonákra nézve ki-hirdettetett, az, a' háború viszontagságai miatt nem terjedett úgy el, hogy azt mindenek, a' kiket illetett

meg tudhatták vólna; sokan pedig a' kik meghallották is, a' Franzia seregek akkori fekvése miatt, akaratjokat nem telyesíthették, és ezen kegyelemben nem részesülhettek. Erre nézve méltóztatik Ő Felsége különös kegyességéből azon közönséges engedelmet, megújjítani és a' következő tzikkelyekben közönségessé tétetni, úgy mint: 1-ször. A' Generál Pardon tart 4 hónapig, t. i. a' reánk jövő Novembernek első napjától fogva Februárius végéig 1802-dik esztendőben. 2 szor. Ezen ki nevezett idő alatt, minden szökött katonák viszsza térhetnek elhagyott zászlójok alá 's jelenthetik magokat, az Országban akármelly katonai úgy nevezett Kommandónál vagy Regementnél, az Országon kivül a' Cs. és K. Követeknél, Német-Országban pedig a' Birodalmi Verbunkoknál. Az illyen önként viszsza térő szökötteknek hibájok örökre el-hallgattatik és elfelejtetik. 3-szor. A' viszszatért szökevényeknek, ha a' szolgálatra többé alkalmatosoknak nem találtattnak szabadságok kiadatik. 4-szer. Nem terjed ki az ollyanokra ezen kegyelem, a' kik az elszökésen kivül valamelly más gonosz tettekről, mellyekért meg nem büntetődtek, fel vagynak jegyezve. 5-ször. Azok sem fognak a' kegyelemben részesülni, a' kik a' ki-rendelt időn túl térnek viszsza vagy azután fogattatnak el. 6-szor. Minden Generálisok, Obersterek és más Tisztek szorossan vígyázzanak ezen Cs. és K. kegyelmes engedelem tzikkelyeinek bé töltésére; a' ki rendelt idő pedig el telvén, minden efféle bünösök, ha elfogattatnak, a' katonai törvények szoros

regulái szerént büntettessenek. Bétsben. Oct. 22-dikén 1801 esztendöben.

Olasz Országh.

Ancónából Oct. 13 dikán. A' hét szigetekből álló Respublikák közzül Cephalónia szigetében, igen nagy zenebona, történt a' lakosok és a' Kormányszék között, mellyből már vérontások is következtek. Az dolgoknak kezdete így történt: Lipsuri városának (Cephalónia szigetében) Kormányszéke azt a' parantsolatot adta ki, hogy ezen városba, a' külföldi parasztok közzül, senki fegyveresen bé menni ne méreszeljen. Ezen parantsolatnak tsak trutzára is, négy parasztot jól felfegyverkezve ment bé a' városba; a' kiket a' Komendáns Tibaldó mindjárt meg fogatott. Meg tudván ezt a' parasztok attyafiai, egy fenyegetödző levelet küldöttek a' Komendánshoz, és parantsolták nékie, hogy a' megfogatott parasztokért, a' Kormányszéknél magát közbenvesse, és azok szabadon botsáttassanak. Tibaldó a' levelet a' Kormányszéknek által adta, melly a' parasztok közzül kettöt mingyárt meglövetett. Meg hallván ezt a' szomszéd falukban a' parasztok, lármát ütöttek 4000 ren össze adták magokat, 's Lipsuri városára mentek. A' Komendáns Tibaldó egy sereg katonasággal és 2 ágyúkkal ki ment a' városból ellenek; de a' parasztok vakmeröen megtámodták öket, az ágyúkat elvették, 's a' katonákat széllyel verték. Tibaldó maga elfogattatott, 30 megszaladt katonák pedig egy házban vévén magokat, a' házat reájok gyújtották, 's mind oda égtek. A' Komendánsnak fejét vették, testét pedig fel

négyelvén, azon négy familiához ſzéllyel küldözték, a' mellyekből valók vóltak a' négy megfogattatott paraſztok. Midön ezen tudósítás Lipsuriból elküldetett; már akkor az egéſz ſzigetben fel támodtak a' lakosok; 's mindenek rettegtek a' dolognak ſzomorú következéseitől. Míg Cephalónia a' több 6 ſzigetekkel egygyütt Velentze birtokában vólt; nyúgodalomban éltek azoknak lakosi, 's ſzerentsések vóltak. Miólta sorsok megfordúlt, 's Respublikává tétettek, ſzüntelen való nyughatatlanság és békételenség uralkodik közöttök.

Frantzia Orſzág.

Igen nagy gondja van az elsö Konzulnak arra, hogy Frantzia Országban a' kereskedés virágozzon; a' mellyet éppen olly szükségesnek tart, a' Nemzetek bóldogúlására mint a' földmivelést és a' mesterségeknek jó állapotba való helyheztetését. A' belsö dolgokra ügyelő Minister Chaptaltól gyakran értekezik a' Fő Konzul, ez vagy amaz kereskedő város mostani állapotjáról 's a' t. hol lehetne még új hasznos fábrikákat felállítani, mivel lehetne a' lakosokat nagyobb szorgalmatosságra serkenteni 's több effélékről. Legközelebb, illyen figyelmetességet érdemlö számadást terjesztett Chaptal Minister, Bonapárte eleibe, a' Rhona partján fekvő Beaucaire-i országos vásárról (sokadalomról). A' vásárra, melly rendszerént 14 napig tart, felette sok nép gyülekezett, a' várost tíz ezer ember lakja, most ezen alkalmatossággal több vólt benne nyóltzvan

ezer embernél; a' kikötöhelyben 170 külömbb külömbbféle nagyságú hajók vóltak. Az adás vevés nagyobb részént tserélés által ment végvevés nagyobb részént tserélés által ment végbez, vagy az úgy nevezett Váltólevelek (Vechfelbriefe) által; kész pénzül tsak három millió forint forgott a' vásárban. Eladó portéka vólt a' vásárban 29 millió forint árrú; el-adódott belöllök 22 millió háromszázötvenkilenz ezer hetvenhárom forint árrú. — A' Bresti hajósseregnek egy réfze, a' mint halljuk, Sz. Domingó fzigete felé fog el evezni.

Párisból Oct. 13 dikán. A' Frantzia seregek, mellyek a' Boulognei kikötöhelyben fekvő hajókon és fzerte fzéljel a' tenger partokon táboroztak, 's az Ànglusoknak nagy aggódásokra vóltak, kezdenek már vifzfza takarodni Frantzia Orfzág belsö réfzei felé. — Amiensbe válogatott Katonákból álló örizet küldetik, hogy az ott tartandó Congressus, a' pompa által is meg külömböztessen. — Mind inkább inkább kezdik által láttni a' polítika fejtegetésében gyönyörködők, melly hafznosak, 's melly igen fontos következésü feltételek az Angliával kötött békességnek tzikkelyei. Közönségesen azt ítélik ezen békesség kötés felöl a' mi Polítikusaink, hogy ennél fzebb, ditsőssségesebb, és hafznosabb békességet ezen Hatalmassággal soha se' kötöttünk.

Párisból Oct. 14-dikén. Tegnap előtt, hatvan ágyú lövések által adatott jel Páris lakosinak, valamely örvendetes hírnek hallására; melly meg lévén, kihirdettetett, hogy a' Respublika és az Orosz Császár között köttetett békesség, az e'

végre ki neveztetett tellyes hatalmú Biztosok alá-írásával megerösíttetett. E' szerént, 10 esztendös véres hadakozás után, 10 nap alatt békességet kötöttünk Angliával, Portugalliával és Orosz Országgal. — A' mi Londoni szerentsés Agensünknek Otto polgárnak testvér öttse tegnap jött vissza Londonból, 's ezen tudósításokat hozta magával: October 10 dikén érkezett meg Londonba az első Konzul Adjutánsa Lauriston, a' békesség helybenhagyott elöljáró tzikkelyeivel, mellyeket a' külsö dolgokra ügyelö Minister levelével egygyütt mingyárt által adott Lord Hawkesbury, Addington, és a' tengeri dolgokra ügyelö Minister Lord Sz. Vincent Uraknak. Ezen alkalmatossággal Addington Úr így szóllott; Ez nem tsak közönséges értelemben való békesség; hanem a' föld két főbb Nemzetének öszvebékélése. Lord Sz. Vincent ezt vetette utánna. Már én minden részeire a' tengereknek el-küldöttem a' posta hajókat azzal a' parantsolattal, hogy az ellenségeskedések meg szünjenek; a' leg kissebb halogatás sok ember életének veszedelmes lehetett volna; a' nélkül is sok embert veszttett az egész pallérozott Európa, ezen gyilkoló hadban. — Lauriston polgárt Londonban meg külömböztetett tisztelettel fogadták a' Ministerek; a' mellyet a' Fö Konzul különös meg elégedéssel hallott, 's ollyhá tartia mintha azt magával tselekedték volna. — Úgy halljuk, hogy a' Szárdíniai Király, a' 18 dik Lajos és a' több Frantzia Hertzegek dolga, tsak ugyan elö fog az Amiensben tartandó Congresz zuson fordúlni.

Párisból Oct. 15-dikén. A' leg-értelmesebb Páriai Politikusok is azzal tartják, hogy az Angliával való megbékéllés, és annak módja, a' vele egybenköttetett nehézségek miatt, méltán tartatthatik a' Fö Konzul remek munkájának. — A' Laocoon köből ki faragott képe, melly a' háború alatt vitetett Rómából Párisba, egy a' leg híresebb remekjei közzűl, a' mint tudva vagyon, a' régi képfaragás mesterségének; de ennek mind a' két karja le van törve. Most a' belső dolgokra ügyelő Minister Chaptál Polgár öt ezer forintot tett fel jatalmúl annak, akár Frantzia akár külső Országi képfaragó legyen az, a' ki két esztendő alatt legjobban kipotólja ezt a' hijjánosságot, az az, leg illendőbb karokat és kezeket készít Laocoonnak.

A' Párisi Moniteur nevü hívatalbeli Újság írja, hogy a' békesség elöljáró tzikkelyei a' két Fél biztosainak aláírásával Párisba érkezvén; mindjárt rendkivül való Kurírt küldött a' Fő Konzul Londonba, egy tulajdon kezével írtt levéllel Otto Agenshez; a' mellyben igen nyájos kifejezésekkel adja tudtára a' nevezett Agensnek, a' békesség végre hajtása körül tett buzgó fáradozásaival 's a' békesség elöljáró tzikkelyeivel való különös meg elégedését; és hogy bizonyságát is adja menyire betsülje személlyét és érdemeit; tellyes hatalmú Ministerré nevezi Ottó polgárt, igen szép ígéretéssel, a' további békességes alkudozásokra. Ő fogja a' békességet Státus Tanátsos Bonapárte Jósef mint a' Respublikának a' végre kinevezett tellyes hatalmú és fő Biztossa társaságában, egész-

ſzen tökélletességre vinni, a' ki azután t. i. Bonapárte Jósef, Londonba fog első rangú Követ fővel küldettni.

Párisból Oct. 17-dikén. A' külsö dolgokra ügyelő Minister, ezt írta tegnap előtt Dubois polgárhoz, a' Párisi Polítzia Praefectusához. „Szerentsém vagyon az Úrnak jelenteni, Polgár Praefectus, hogy a' Frantzia Respublika és a' Fényes Porta között, a' békesség helyre állására nézve meg határoztatott elöljáró tzikkelyek, ezen hónapnak 8-dikán, a' Török Csáſzár réſzéröl Minister Esseyd-Ali-Effendy, réſzünkröl pedig általam, nevünk aláírásával megerösittettek. Kérem az Urat hirdettesse ki ezt, annak rendi ſzeránt, — Talleyrand.

A' Frantzia Respublika és az Oroſz Csáſzár Ö Felsége között köttetett békesség tzikkelyei így következnek:

A' Frantzia Respublika réſzéröl az elsö Konzul a' Nemzet nevében, az Oroſz Birodalom réſzéröl pedig I-sö Sándor Oroſz Csáſzár, kívánván a' két Nemzet között, a' régi egygyességet és jó baráttságot helyre állítani, 's az Európát nyomorgató háborúságnak véget vetni; e' végre ki-nevezett tellyes hatalmú Ministerei által, a' következendö tzikkelyekben egygyeztek meg.

1. Tzikkely. Békesség, baráttság, és jó egygyet-értés fog ezentúl a' két Nemzet között uralkodni.

2. Tz. Következésképpen, minden ellenségeskedések meg-ſzünnek a' két Hatalmasság között; azon naptól fogva, mellyen a' jelen való

Békesség tzikkelyeit bé-foglaló Alkulevél ki-tseréltetik; és a' két békéllö Fél közzül egygyik is, a' másik Félnek sem külsö sem belsö ellenségeit katonákkal, pénzel, vagy akármelly nevezet alatt bé-foglalható módon nem segíti.

3 Tz. Mind a' két békéllö Félnek, akaratja lévén az, hogy, a' menyiben rajta áll; egymás Kórmányszékének tsendességére ügyeljen, ígérik egymásnak; hogy a' másik Fél Kórmányszéke tsendességének meg hábórítására öszve szövetkezett belsö ellenséggel, semminémü levelezést vagy egygyetértést meg nem engednek, vagy a' melyek arra intéztetnének, hogy ott a' Kórmányozás módjával ellenkezö princzípiumokat terjeszszenek, tenyészstessenek, és az által háborúságot támaszszanak. Mellyre nézve, akármellyik Hatalmasság alatt való személlyek, ha a' másik Fél Birodalmában tartózkodván, valami efféle törvénytelenséget probálnak, 's az Orszag határán kivül hordatnak; akármelly esetben hijjában folyamodnak önnön Nemzetek Kórmányszékéhez.

4. Tz. Meg egygyez a' két Hatalmasság abban; hogy ez után is olly módon tartson Követeket egymásnál, mint a' háború elött szokásban vólt.

5. Tz A' kereskedésre nézve új Egygyességre fog lépni a' két békéllö Fél; a' hadakozás elött meg-határoztatott mód szerént, de a' melly Egygyesség a' meg-változott környülállásokhoz képest fog el-intéztetni.

6. Tz. A' jelen való békesség kötés a' Batáviai Respublikára is ki-terjed.

7. Tz. A' jelenvaló békesség-kötés helyben hagyattatik, és ennek fel-tserélése 50 nap alatt, vagy ha lehet elébb is meg-esik.

Kéfzült Párisban Oct. 8-dikán 1801-dik eftendöben. Alá írták magokat; Talleyrand. Gróf Markoff.

Brüsselből Oct. 14-dikén. Hiteles kútfóból tudjuk, hogy a' Frantzia Kórmányfzék, azon munkálódik, hogy Belgiumban a' Papi Státus jó lábra állíttasson, és hogy az idegen jófzágok tulajdon birtokossainak, akár hol legyenek is azok, vifzfza adassanak.

Ånglia.

Londonból Oct. 10-dikén. Éppen most, 10 órakor adatik ki az a' rendkivül való Udvari Ujság, mellyben ki hirdettetik, hogy a' békesség elő járó tzikkelyei meg-erősíttettek, és Lord Hawkesbury 's Otto polgár által a' fzokott mód fzerént feltseréltettek, Midön Lauristo'n polgár, a' Fő Konzul által helyben hagyott békékesség tzikkelyeivel ide érkezett; a' nép, örömében, hintójából a' lovakat kifogta, és a' Sz. Jámes úttzáján végig maga vonta, nagy öröm kiabálás között; a' tartotta magát fzerentsésnek a' ki a' hintóján leg alább tsak valami keveset is tafzíthatott. Délután 3 órakor, meg fzóllaltak a' Toweri ágyúk, 's hirdették a' békesség helybenhagyását; estve az egéfz város ki-világosíttatott. A Hadi Cancellária és az Admirálitás épületje leg-gyönyörüségesebben és pompás módon vólt kivilágosítva. — Fox Úr, a' mint

azt igen hiteles tudósításból tudjuk, nem tsak helyben hagyja a' békesség tzikkelyeit, hanem még azon is tsudálkozik, hogy Anglia olly jó módal köthetett békességet. Meg-jegyzést érdemel az, hogy azon ſzempillantásban, midőn Oct. 1 sö napján, a' békességnek a' két Fél Bíztosi magokat alá-írták, 120 apró politikos értelmű munkátskák (politiſche Flugſchriften) vóltak sajtó alatt egész Londonban; mellyek közzül, mintegy hűſzig valóban, azt igyekeztek azoknak írói meg-mutatni, hogy a' mostani környüllállások között, tellyes lehetetlenség Frantzia Orſzággal békességet kötni, tíz azt állította hogy ha békesség leſzſz, kéntelen Anglia Ceylon ſzigetét Frantzia Orſzágnak által engedni, harmintz azt vítatta, hogy Addington Úr nem alkalmatos arra, hogy a' Frantziákkal valaha a' békességet ki munkálódja. A' többek is hasonló tévejgések között botorkáztak.

Londonból, Oct, 11 dikén. Midőn a' békesség híre elterjedt, eleinte mindenféle fűszerszám; tzúkor, kávé 's a' t. kezdett óltsóbb lenni; de más óldalról fontolván meg a' dolgot a' kereskedők, hogy t. i, egynehány hónap belé ſzitelik, míg az efféle termésekkel bövölködő ſzigetek, elébbeni birtokossaira viszsza ſzállanak, és azok az efféle terméseket Európába ſzállítják, ismét a' régi árron kezdették adni a' nevezett portékákat. — Északi Amérikából ezen nevezetes történetet írják. Az Amérikai ſzabad Státusok ellen folytattatott utólsó háborúban, egy Andre nevezetű Májor, igen derék katona,

megváltoztatván öltözetét, által ment az ellenség táborának fekvését meg kémlélni, öszve is járta már az egész tábort 's mindeneket lerajzolt, midön egy fa alatt, de még az ellenség táborában, magát ki akarván nyúgodni, Arnold Generális rá esmért, meg-fogatta, és mint kémet ugyan arra a' fára tüsként fel is akasztatta. Ezt a' fát az idén a' menkő egy délután meg-ütötte és ſzerte ſzéjjel hasogatta, 's Arnold Generális ugyan azon délután hólt meg, guta ütésben. — A' napokban igen sok ritka Amérikai és Indiai tsemeték és virágok küldettek innen Párisba a' Fő Konzul Felesége ſzámára, a' kiről tudva vagyon, hogy a' kertészségben 's a' botánikában (füvész tudományban) igen gyönyörködik.

Londonból Oct. 11-dikén. A' mi Újságaink ſzinte hartzra kellnek egymás ellen, a' békesség titkos tzikkelyei felett; de ezeknek írói ſzerentsére nem fegyvert, hanem pennát rántanak egymás ellen 's a' vér helyet tsak ténta foly; egygyik egyképpen, másik másképpen vélekedik, a' titkos tzikkelyek felől. Vagynak ollyanak, a' kik Ceylon ſzigetének birtokából, teméntelen haſznot jövendölnek Angliának. Ez a' ſziget, melly napkeleti Indiában a' Coromandeli partokhoz közel esik, tsak nem annyi nagyságú mint Irlandia; hoſzſzasága 60, ſzélessége pedig 20 mértföldnyi. A' levegő benne igen egésséges. Bővölködik ezen ſziget a' terméſzetnek leg drágább áldásival, a' honnan azt annak lakosi tulajdon nyelveken Screndiepnek az az, gyönyörűség földé nek nevezik. Itt találtatnak leg több ſzámmal, a' legnagyobb és leg

szebb Elefántok, úgy hogy tsak az Elefánt foggal való kereskedés igen sok haſznot hajtott a' Hollandusoknak. Leg nevezetesebb ezen ſziget a' fahéjjára nézve, melly jóságára minden Asiai fahéjjat felyül halad. Ezenkivül terem benne bors, kávé, nádméz-plánta, riskása, ébénfa (Indiai fekete fa), arany, ezüst, rubin; halaſznak a' partjai körül gyöngy termő tsigákat. 's a' t. — Némelly Ujságaink az állítják, hogy Belgiumnak jó darab része, nevezetesen Brabántzia, a' Toskánai Nagy Hertzegnek fogna Toskána helyébe adódni; mellyért ellenben Frantzia Ország Pedemontziumot fogná magához kaptsolni. — A' Londoni Kurír nevü Újság írója Montlosier, a' ki ſzületett Frantzia, tizennégy ezer forinton el-adta az Újság írásra való ſzabadságát. — Igen sok Anglus hajók eveznek már a' Fr. kikötőhelyekbe, a' hol minnyájan nagy örömmel fogadják öket a' lakosok. — A' Ministerek, némelyeknek vetegetése ſzerént 230 millió forintot fognak a' Parlamentomtól kívánni, hogy abból a' hadi expedítziókra költsön vett, teméntelen költségeknek leg-alább az interesse le-fizettethessen.

Londonból Oct. 11-dikén. A' Morning Cronicle nevü Újság így adja elő azon haſznot, mellyet Anglia, a' Frantzia Orſzággal kötött békességből reménylhet: A' hadakozás alatt nyerte Nagy Britannia Ceylon ſzigetét; a' Jó-reménység Fokát; Napkeleti Indiában minden Frantzia és Hollandus birtokokat, ki vévén Batáviát, Reunion és Isle de France ſzigeteit. Továbbá: Napnyu-

goti Indiában; Martinique, Sz. Lúczia; Tabagó; Sz. Péter és Miguelon, Surinam, Demerari, és Curacao ſzigeteket. Végtére: Minorcát, Máltát, és Egyiptomot. — A' had alatt el vette Frantzia Orſzág, Belgiumot, a' Rajna bal partját, Sabaudiát, Pedemontziumot, Mediolánumot, Genuát, Toskánát; hatalmat ſzerzett magának Olaſz Orſzágon; ſzövettséget kötött Spanyol Orſzággal, meg-győzte Portugalliát, magáévá tette Sz. Domingóban a' Spanyolok bírtokát, maga ſzövettségesseivé tette Helvétziát, a' Respublikákká lett Batáviát, Cisalpíniát, Ligúriát, és Hetrúria új Orſzágot. — A' békesség által nyeri Anglia, Ceylon, és Trinidád ſzigeteit, a' Jó-reménység Fokánál a' ſzabad ki-kötést és kereskedést. A' békesség által nyeri Frantzia Orſzág Belgiumot, a' Rajna bal partját, Sabaudiát, Domingóban a' Spanyolok birtokát, viſzſza nyeri minden elveſztett ſzigeteit. Meg tartja ez által Fr. Orſzág a' Helvétziai, Batáviai, Cisalpínai és Ligúriai Respublikákkal kötött ſzoross ſzövettséget, 's azokon való hatalmát. Ez által nyerik viſzſza a' Hollandusok Ceylon ſzigetén kivűl minden veſztegeket, és Spanyol Ország Minorkát.

Dánia.

Koppenhágából Oct. 13-dikán. Ez előtt harmad nappal érkezett ide Bonapárte Fő Konzulnak, mind katonai érdemeiről mind a' diplomátikában ſzerzett ſzép esméreteiről, nevezetes Adjutánsa Duroc polgár, Stokholmból. A' Svécziai postán, melly Octóber 11-dikén jött

Koppenhágába, egy különös Katulya vólt a' Svécziai Király itten lévö Ministerje Báró Oxensterna Úrhoz útasítva, mellyben egy igen drága, gyémántokkal ki rakott arany pixis vólt zárva, olyan rendeléssel, hogy azt a' Minister, a' Király nevében Duroc polgárnak adja által, Svéczián keresztül tett útjának és Stokholmban a' Királynál tett udvarlásának emlékezetére; arról is bizonyossá tette a' Minister a' nevezett Adjutáns Urat, hogy Ö Felsége különösen gyönyörködik benne, hogy meglátogatta 's ötet személyesen esmerheti.

Török Országh.

Konstántzinápolyból, Sept. 21-dikán. Az itt kiadatott hívatalbéli tudósítás a' következendö feltételeit tészi közönségessé Alexándria által adásának. — A' Frantziák és az ö baráttyai a' Koptusok, Görögök, Arabsok, 's a' t. mind öszve tizen egy ezeren, minél elébb Frantzia Országba által szállíttatnak. — Minden hadi készületek, ágyúk, flinták, puskapor, 's a' t. az Anglusoknak által engedtettnek. — Hasonló képpen a' három hadi hajók, minden kereskedö hajókkal egygyütt, mellyek Alexándriának 3 kikötöhelyeiben találtattnak, az Anglusok birtokába esnek. — Ma délbe hirdették ezen nevezetes történetet, nagy ágyúzások között a' Szerailnak minden részeiben, az a' végre ki rendelt Török Császári Tisztviselök, hogy Egyiptomot a' Frantziák egészszen által adták. Frantzia Generál Menou fel nem adta addig Alexándriát, míg minden hadi fortéllyaiból ki nem fogyott. — Ma

estvére az egéſz város ki leſzſz világosítva, és az öröm innepek, egynéhány napokig fognak tartani.

Minekelőtte Fr. Generál Menou három napi fegyvernyugvást kívánt, hogy az alatt kapitulálhasson; utólsó próbát tett 800 kiválogatott katonákkal, kikkel a' várból ki-tsapván az Anglusoknak legközelebb lévő sántzaira iſzonyú vakmerőséggel reá ütött; de a' melly sürüen meg lévén rakva ágyúkkal és kartátsokkal, oly keményen tüzeltetett reájok Spencer Obester, hogy 350 nem közzülök tsak hamar a' földre teríttettek, igen sokan megsebessítettek, egynehányan pedig elis fogattattak; 's illy nagy veſzteséggel kénteleníttettek a' várba nyakra főre viſzſza ſzaladni.

Minekelőtte a' Frantziák a' Török fogságból ki ſzabadúltak; negyvenen közzülök Roméliának egy kis városában ültek a' fogságban. Történt az alatt, hogy a' haramiák nagy ſzámmal öſzſze-adván magokat, ezen kis városhoz közelgettek fel akarván azt égetni és prédálni. A' lakosok nagy rettegésben vóltak, 's nagy része ott akarta a' várost hagyni. „Adjatok nékünk puskaport, 's tüzelő fegyvereket, így ſzóllának a' Frantzia foglyok, majd el igazítjuk mi a' haramiákat.“ Ez meg lévén, eleibe mentek a' felfegyverkezett Frantziák a' haramiáknak, 150 közzülök le lövöldöztek, 's a' többek többnyire sebet kapván ſzéllyel ſzaladtak.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

A'

CSASZARI ÈS KIRÀLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 36.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 3-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

Császár és Császárné Ő Felségek October utólsó napján hagyták oda a' Laxenburgi nyári lakásokat, 's a' városba tértek lakni kellemetes magzatjaikkal egygyütt, úgymint Ferdinand, József, Ludovika, Leopoldina; és Klementína Ő Királyi Hertzegségekkel. — A' Fels. Nápolyi Királyné is négy magzatjaival, valamint szinte a' (Toskánai) Nagy Hertzeg Hitves Társával, 's egész Familiájával; végre a' F. Császár négy Testvér Öttsei is még elébb bé-jöttek lakni a' Schönbruni palotából. Feldmarsal Károly Ő Ki-

rályi Hertzegsége is oda hagyta már a' külsö városban való lakását, 's bé-ſzállott a' Hadi Cancelláriának pompás épületébe. Fö Hertzeg János még oda van a' Tirolisi és Vorarlbergi erösségek meg-visgálására.

Fö Hertzeg Jósef, Nádorispány Ö Királyi Hertzegsége itt vagyon Octóbernek 13-dikától fogva, a' midön ide érkezett Budáról, hogy a' Felséges Királynénk tiſzteletére lehessen nagy pompával tartandó Neve napján. — Personális Nagy Ö Nga a' múlt héten érkezett fel ide Pest-röl.

Constantinus Csarovits, Oroſz Nagy Hertzeg, a' most uralkodó Sándor Csáſzár Testvére, ide fog jönni Petersburgból a' jövö hónap vége felé.

A' hajokat furtsán viselik itt egy idötöl fogva az Úri Aſzſzonyok és hetyke Leány-aſzſzonyok. A' haj-fürtöket t. i. meg-gondorítják, 's a' homlokokon le-ereſztik egéſz a' ſzemekig, úgy hogy két tutzet huntzfutkát is lát az ember némelly Iffjú Aſzſzony vagy Leányzó homlokán. Vannak ollyanak is, kiknek az ábrázatjok egéſz a' ſzájokig bé van takarva huntzfutkákkal, 's ha valami kedves tárgyon akarják legeltetni ſzemeiket, ezekröl elébb a' fürtöket ſzinte úgy két felé hárítják, valamint a' firhangot két felé vonják az ablakokról, mikor világossá kívánják tenni a' ſzobákat. Ezt a' módit Tire bouchon-nak, az az Dugó-húzónak híjják; mivel a' fürtök hasonlók azon tekergös vashoz, mellyel ki ſzokták húzni a' butykosok dugóját. Az illyen Tír-buson ról sok tanátskozásokat tartanak most itten a' módira

vágyakodó Aſzſzonyi Állatok; 's azt állítják némely tsalfa Urak, kik az illyen tanátskozásokban meg jelenhettek, hogy nagyobb tüzzel folyott a' per, a' butykos dugó ról, mint némelly parlamentomokban az Orſzág dolgáról.

Oroſz Birodalom.

Petersburgból Oct. 2 dikán. A' híres Frantzia Tsillagvizsgáló Lalande nak a' Revolútzió előtt minden eſztendőben bizonyos penziója járt az Oroſz Udvar rendeléséből a' Petersburgi Akadémiától; de a' mellytől a' háború alatt megfoſztatott. Iső Sándor Oroſz Csáſzár parantsolatjából, ezután ismét ki-jár Lalande-nak az eſztende i penzió, sőt a' mi az utolsó eſztendőkről elmaradott is, kifizettetik.

St. Petersburgból Oct. 6-dikán. Tegnap előtt érkezett ide a' mi kedves Csáſzárunk', Moskauban September 27 dikén ſzerentsésen véghez ment meg koronáztatásának régen várt híre. Ezen örvendetes Tudósítás 101 ágyú lövésekkel és minden harangok meghúzásával adatott tudtára ezen város lakosinak; két egymásután következő estve pedig az egéſz város ki vólt világosítva. — Nem lehet elő beſzélleni annyival inkább leſmi elől-ſzör, azokat a' pompás drága kövekkel gazdagon kirakott 's ragyogó öltözeteket, mellyekben a' Koronázásra öſzvegyülekezett Méltóságok meg jelentek, másodſzor azt az örömöt, melly mindenek vidám ábrázatján látzatott 's a' t.

A' Ptersburgi Akadémia, melly egy, az Oroſz nyelv pallérozására ügyelő túdós társaságból áll, és a' Párisi Academie Francaise formájá-

ra Daschkov Hertzegné által állíttatott fel, egy arany emlékeztető pénzt tett fel, ez előtt mintegy három hónappal annak jutalmúl, a' ki I Sándor Csáfzár meg koronázása alkalmatosságára leg jobb Ódát fog kéfzíteni. Minthogy pedig, az Akadémiának bé küldött 22 Ódák között a' Túdós Társaság kívánságának tsak egy sem felelt meg tökélletesen; a' munkák mind félre tétettek, az írók nevei pedig, azon módon a' mint petsét alatt bé-adattak, fel nem nyitva mind el égettettek.

Ànglia.

Londonból Oct. 7-dikén. Mind a' Ministériummal ellenkező, mind az anak pártját fogó Újságok, tele vagynak a' békesség kötést illető jegyzésekkel. Minnyájan egyet értenek annyiban, hogy a' Ministerek annál jobbat nem tselekedhettek vólna, mint, hogy békességet kötöttek; tsak hogy az előbbek azt vítatják, hogy már régen lehetett vólna, ennél sokkal haſznosabb békességet kötni. Igaz, hogy az emberi tselekedetekről, nem azoknak következéseiből kell ítéletet hozni. A' mi Ministereink valamelly nagy és ál andó Plánum ſzerént dolgoztak; de a' mellynek a' ſzerentse nem kedvezett. A' Frantzia Respublika állapotjának ki menetele a' Directorok Kórmányozása alatt felette kéttséges vólt, söt az egéſz ſzerentséje a' Nemzetnek igen roſzſz lábon állott. Ki gondolhatta vólna azt előre, hogy a' nagy tálentomú Bonapárte Égyiptomból viſzſza térvén, a' ſzerentse óltalma alatt, a' Directorok hibáját helyre

hozza, 's két eſztendők alatt fényes győzedelmei által, a' ſzárazon való békességet tökélletessen helyre állíttsa. 's a' t.

Londonból. Oct. 11-dikén. A' békesség előljáró tzikkelyei Frantzia és Anglus nyelven kéſzültek, a' mi még eddig soha sem vólt ſzokásban. Lauriston polgár, a' békesség helyben hagyott tzikkelyeit bé foglaló Alkulevelet, igen gyönyörü arany tokban adta által Minister Hawkesburynak. — Bizonyos kútfőből tudatik itt, a' titkos tzikkelyeknek egygyike; t. i. hogy Frantzia Orſzág Angliának engedi által Tabágó ſzigetét, a' Frantzia foglyokra tett sok költségnek meg térítésére. — Midőn Lauriston Polgár Dóverből London felé folytatta útját; a' hintójának két óldalán nagy betűkkel vólt ez írva Békesség; a' Posta lovak pántlikákkal bokrosan fel vóltak tzifrázva, 's a' Nép sebes futva kísérte hintaját, ſzüntelen ezt kiabálván; Békesség! örökre Békesség! Így kísérte a' Nép a' helyben hagyot Békességet hozó Lauristont, Ottó Polgár lakásáig, 's innen vonta oſztán, lovait ki fogván, a' hintaját Lord Hawkesbury hazáig.

Londonból Oct. 12-dikén. Pitt Minister a' múlt Szombaton két egéſz óráig beſzélgetett az Artésiai Gróffal, (ki a' ſzerentsétlen VI-dik Lajos vólt Fr. Királynak testvére). Azt vették éſzre némellyek, hogy a' nevezett Gróf sokkal vígabb ábrázattal jött ki az említett Ministertől, mint a' millyennel hozzá bé-ment. Más Újságban azt olvassuk, hogy mind az Artesiai Grófnak, mind a' több Frantzia Hertzegeknek haladék nélkül

Edinburgba (Skótziának fővárosába) kellene Londonból el-menni.

Londonból Oct 13-dikán. Lauriston Frantzia Oberster (chef de brigade) Addington Ministernél ebédelt ma Wimbledonban. Ez a' Tiszt most 26 esztendős, született Napkeleti Indiában, nevezetesen Pondicheryben, a' melly város Ceylon szigete felett a' Coromandeli parton fekszik, (mint láttzik Európa, Asia, Afrika, és Austrália tzímű Mappánkon) és ama híres Law-nak maradéki közzűl való, a' ki az Orleans-i Hertzeg uralkodása alatt felállott Kórmányozás módjának szerzője vólt. Különösen meg-külömböztette magát Lauriston 1796-dik esztendőben az Olasz Országi tábornál, 's az első Konzul igen nagyra betsüli érdemeit. Azt írják némelly Újságaink, hogy midőn ide jövetele előtt utolszor vatsorált vólna a' Fö Konzulnál így szóllott hozzája. „Ha jó szívvel fogadják az Urat, soha el nem felejtem; de ha illetlenül fogadják, meg nem engedek nékiek.“

Fox Úr ismét bé lép a' Parlamentomba, minthogy Westminsteri Repraesentánsá választa-tott. Nagy vendégséget tartottak ennek örömére Fox Úr baráti; mellyen négy száz személlyeknél többen jelentek meg. Vége lévén az ebédnek, így köszönte el Fox Úr a' vendégekre tele poharát: „A' békesség elöljáró tzikkelyeinek szerentsés végre hajtására; 's a' békesség után következő szíves és tartós baráttságra a' két Nemzet között. „Erskine Úr ivott végre a' Fox Úr egésségéért; minekutánna arról sokat beszéllett vólna, melly szí-

vesen óhajtották, mind ő, mind az ő baráti a' békességet, 's miket el követtek, hogy azt meg nyerhessék. — Erre Fox Úr hoſzſzasan felelt; azt mutogatván beſzédében, melly hathatósan ellene ſzegezte vólt ő magát, mind 20 eſztendővel ez előtt az Amérikai, mind a' most múlt Frantzia háborúnak, látván hogy a' Ministerek tzélja oda ment ki, hogy Frantzia Orſzágban a' Királyságot viſzont helyre állíttsák, és a' Respublikai igazgatás módját, mellyet a' Nép önként válaſztott, el töröljék. Továbbá, hogy kéntelen vólt a' Parlamentomból ki lépni, semmi haſznát nem reménylhetvén hazafiúi igyekezeteinek. Leſzſz e' most is haſzna, és fáradozásainak jó következése, azt az idő fogja megválaſztani. E' ſzavai után az egéſz Társasághoz intézte Fox Úr beſzédét így ſzólván:

„'Uraim! A' ſzerentsés környülállások, (de a' mellyeknek okait, a' mint én attól méltán tartok, igen kevesen tudják, 's én se tudom) úgy hozták maggokkal, hogy itt öſzve gyülekezzünk; fel kívántak bennünket, hogy a' hadakozás elmúlását innepeljük, és nékem az emberi nemzethez olly nagy bizodalmam vagyon, hogy ebben az egéſz városban, és némellyeket kivévén egéſz Nagy Brittanniában, söt egéſz Európában, igen kevés lelket gondolok, a' ki ezen ſzerentsés történetnek, ne örülhetne. A' mi a' békesség Feltételeit illeti, én azokat ſzorossan vizsgáló ſzemekkel meg-rázogatni nem akarom, 's reménylem is, hogy ezt más sem örömest fogja tselekedni. Egy két napnyúgoti ſzigetnek, 's a' közép tengeren valamely tartomány otskának bírása vagy nem bírása, ſzám-

ba sem vétetthetik, a' háború veſzedelmeinek tsak egy hónappal való tovább halaſztásáért; mennyivel inkább annak egy egéſz eſztendövel leendö tovább folytatásáért; és akárkik legyenek is azok, hálaadatossággal tartozom nékiek, a' kik ezen rettenetes ostornak igyekeznek véget vetni. En állottam ellent, az elébeni Ministérium minden törekedéseinek, el hitetvén magammal, hogy az a' hadakozásnak soha se fogja végét ſzakaſztani; bíztam abban is, hogy ez által a' Ministériumban változásra adok alkalmatosságot, mivel tsak attól lehetett még valami jót reményleni. Az utólsó változás feleleventette ugyan bennünk némelly ſzikráit a' reménységnek, bíztunk; és hálá légyen az egeknek meg nem tsalatkoztunk. A' jelen való Ministérium, többet tellyesített, mint a' mennyit tölle reménylettem; tartozom annak hálaadatossággal; 's azért nem akarok a' békesség fetételeire nézve, 's úgy hiszem, hogy közzülünk senki sem is fog vélle perlekedni. A' had magában gondoltatván, nem egyéb veszedelemnél, a' mi tehát azt el törli, annak véget vét, szükségesképpen jónak kell lenni. Azt lehetne mondani; hogy a' Feltételek a' Franzia Respublikára nézve ditsösségesek, de meg is kell engedni, hogy azok; minden igaz Brittus örülhet azon, hogy ezek így vagynak. A' Frantzia Nemzet bízott magában, meg állott a' mellett, a' mit magában feltett, valamint kellett; 's valamint a' mi eleink is eddig tselekedtek. Ha maradt még bennünk valamelly szikrája azon nemes érzésnek, a' melly eleinket II-dik Jákob

idejében lelkesítette; midön ollyan Hertzeg emeltetett a' Királyi ſzékre, a' kinek ahoz örökség tzerént való jussa nem lett vólna; úgy örűlnünk kell, hogy a' békesség, most is, ollyan feltételek alatt helyre állíttatott."

„Meg-vallom, hogy a' hadakozás tzélját el nem értük; örűlök rajta, és ennél fogva, barátjá lévén az emberi Nemzetnek, még annál inkább szeretem a' békességet. Semmi hajlandóságot sem érzek magamban arra, hogy a' békesség tzikkelyeiért akárkivel is perbe ſzálljak; de a' békességkötés ily sokára haladott idejéért kéſz vagyok ſzembe ſzállni. 'S ugyan miért nem lehetett azt elébb meg kötni? Kilentz eſztendeig hordozánk a' had terhét. Leg alább két eſztendő ólta, miólta t. i. Bonapárte Konzullá neveztetett, akár mikor meg nyerhettük vólna a' békességnek mostani feltételeit. Minden ezen ki nevezett idő alatt elfojt vér tsepp, minden el tékozoltatott fillér, hijában 's haſzon nélkül veſzett el. Eſztendők kívántattnak ſzámtalan famíliák sebeinek bégyógyúlására, 's mennyivel több eſztendők Finántziánk sebeinek bégyógyúlására. Hadakoztunk, még pedig tsak Brittusi tüzünk által lett elragadtatásból, terméſzettel való ellenségünk ellen, 's azomban azt se kérdeztük hogy mi okból, 's mitsoda vég-tzélja a' hadakozásnak. E' mellett Constitútziónk talpkövét helyéből ki mozdíttatni meg engedtük, Polítikánk printzipiumai mellől elállottunk. Egy ſzóval, régi Constitútziónkat elveſztettük; 's viſzſza állíthatjuk e', bízonytalan. — De még is, hiſzem azt, hogy a' melly okokra és

fundamentomokra való tekintetek a' békességet helyre állíthatják, azok Constitutziónkat is viſzſza ſzerezhetik; ugyan azért, ſzent a' békesség! 's egy a' kívánság, hogy t. i. annak tartós vóltát mindenek egy ſzívvel lélekkel akarják.

Londonból Oct. 13-dikán. Minden, békességes tekintetet mutat nálunk, egynehány nap ólta. A' katona fogdosásra való parantsolat viſzſza vétetett, 's e' helyében az a' parantsolat adatott ki, hogy Frantzia Orſzág Spanyol Orſzág és Hollandia ellen minden ellenséges kéſzületek megſzűnjenek; hogy a' tengeri katonák hét ezerig mind el botsáttassanak; hogy a' ſzárazon ſzolgáló gyalog regementek 600 emberre, a' lovas regementek pedig 200 ra kevesedjen meg. Tegnap előtt adatott ki a' Kórmányſzék által az a' parantsolat is, hogy 63 hadi 's többnyire első rangú hajók tétessenk ki a' ſzolgálatból, az azokon ſzolgált hajós legények 's tiſztek, minnyájan haza ereſztetnek, úti költséget kapván egéſz hazájokig.

Ottó Polgár, a' ki olly ſzerentsés vala, hogy a' békességes Egygyezésnek magát aláírta, mellyek végre hajtásában az ő fáradozásainak is igen sokat lehet köſzönni; ſzületésére nézve Alzátziai, 's most mintegy 40 eſztendős. Ő a' Revolútzió előtt Prokátor vólt, hanem már akkor is viselt, az Amérikai Követtség mellett Titoknoki hívatalt. Onnan 1791-ben Párisba viſzſza térvén Le Brun külső dolgokra ügyelő Ministernek vólt Titoknoka. De meg változván a' környülállások Roberspierre kegyetlen uralkódása alatt, egy darab ideig, sok méltatlanúl ſzenvedőkkel egygyütt, ő is

fogságban ült. Innen ki szabadúlván előszször Berlinben, azután Angliába küldetett különös Követtségben Agens fővel; a' hol a' békességes alkudozások körül igen nagy érdemet szerzett magának. Midőn az el múlt télen, a' Frantzia foglyok sanyargatása miatt felingereltetett a' Párisi Kórmányszék, 's parantsolatot vett Ottó Agens, hogy Londont hagyja el; addig húzta halaszttotta ezen nemes szívű férjfiú a' dolgot, míg a' békesség elérése eránt ismét jó reménységet nyújthatván a' Fő Konzulnak, megváltoztatta a' Kórmányszék őtet haza hívó szándékát. — Mintegy 25 ezer tengeren szolgáló katonákra 's hajós legényekre megy a' Frantzia foglyok száma, kik most hazájokba viszsza térnek. — Két estve vólt London a' békesség örömére, úgy mint October 10dike és 11dike estvéjén megvilágosítva. Különösen kitettzett a' pompásan kivilágosított épületek között Ottó Fr. Polgár lakása, melly egy szegelet roppant épületben lévén, három óldalról ékeskedett, külömbb külömbbféle jeles gondolatokat ábrázaló rajzolatokkal. Az épület elején egy polgári Korona láttzatott illyen alá írással: Békesség és köz boldogság. Az Ottó Polgár lákásával által ellenben, egy kereskedő a' Bonaparte gyönyörüen kifestett Képét világosította ki; a' mellynek alatta ezen szók olvastattak. Saviour of the Universe; mellynek értelme oda megy ki, hogy ő az egész földet meg szabadította a' hadakosás veszedelmeitől. — Azért nem érkezett ide hamarébb a' békességnek helyben hagyott Alkulevele, mivel annak, úgy nevezett velín

papirosra gyönyörüségesen lett leírásában, sok idö telt. Ezenkivül a' papiros ſzéle körös körül leírhatatlan mesterséggel kéſzült remek tziradákkal van béhintve. — Egy Anglus, a' városnak ki világosításakor, a' Bonapárte képe alá ezeket íratta. Az elsö a' Királyok közzül, ſzerentsés katona vólt.

Frantzia Orſzág.

A' Frantzia Respublika és a' Fényes Porta között köttetett Békességnek elöljáró tzikkelyei igy következnek.

1. Tzikkely. Békesség és baráttság fog ezután a' Frantzia Respublika és a' Fényes Porta között uralkodni. Erre nézve, az ellenségeskedések a' két Hatalmasság között azonnal megſzünnek, mihelyt a' békességnek ezen elöljáró tzikkelyei helyben hagyattnak és fel-tseréltetnek. Mingyárt a' helyben hagyás után oda hagyják a' Frantzia Seregek Égyiptomot, 's viſzſza adják azt a' Fényes Portának, minden hozzá tartozó tartományival és birtokival egygyütt, egéſzſzen úgy, mint vólt az a' jelenvaló háború elött. Ha pedig Égyiptomnak viſzſza adása után valamit enged által abból a' Fényes Porta más Hatalmasságnak, akkor, ſzinte úgy és annyit fog által engedni a' Frantzia Respublikának is.

2. Tz. A' Frantzia Respublika helyben hagyja és óltalmazza, a' Respublikává egygyesült 7 Szigeteknek, és a' hajdan Velentzei, ſzárazon fekvö, Tartományoknak jelenvaló Constitútziójat, mellyre nézve, a' Fényes Porta a' Frantzia Res-

publikát ezek Pártfogójának, valamint Oroſz Orſzágot is ugyan ezen tekintetben Pártfogónak esméri.

3. Tz. Végképpen elintézi a' két Hatalmasság a' Frantzia polgárok, és a' Török Csáſzári jobbágyoknak, a' had alatt le-tartóztatott jóſzágait illető nehézségeket. Minden foglyok ſzabadon fognak, ezen békeség tzikkelyeinek helyben hagyása után botsáttatni.

4. Tz. A' melly Egygyességben állott Frantzia Ország a' Fényes Portával a' háború előtt, ugyan az fog ezután a' két Hatalmasság között meg-újjíttatni. Ezen meg-újjítandó Egygyességnek következése szerént, élni fog a' Frantzia Respublika, Ö Nagy Uraságának minden Birtokaiban a' kereskedésnek és hajókázásnak jussaival, valamint ez előtt; és a' melly jussokkal, azok a' Nemzetek élhetnek ennekutánna, a' mellyeknek a' Fényes Porta leg-inkább kedvez.

A' jelenvaló Egygyezés helyben hagyatik és leg-fellyebb is 80 napok alatt Párisban kitseréltetik.

Kéſzült Párisban Vendémiaire 17-dikén a' Frantzia Respublikának 10.dik eſztendejében. (Octóber 9-dikén) vagy Gemasyul ahír hónapnak 1sö napján a' Hegírának 1216 dik eſzt.

Alá írták Talleyrand.
magokat, Esseyd Aly-Effendi.

Calaisból Oct. 17-dikén. Még ma reggel ſzemmel látott tanúi vóltunk egy tengeri vetekedésnek, melly ezen háborúban, a' mint reményljük, a' mi tengerünkön utolsó fog lenni. Egy

Frantzia rabló hajó, a' ſzomſzéd kikötő-helyből ki evezett, hogy még ezt a' 12 napot, melly az ellenségeskedéseknek, a' békességes Egygyezésnek helyben hagyása után leendő félben-ſzakaſztására rendeltetett, haſznára fordíttsa 's valamely prédára ſzert tehessen: de tsak hamar egy Anglus hadi hajóra bukkant, 's kéntelen vólt annak tüzelését két óráig ki-állani, azután pedig, a' mi erősségünk oltalma alá vonni magát. Még miud ez ideig ſzemmel tartják az Anglusok a' prédáló hajót, 's ha a' víz nevekedik, bizonyosan meg is támadják. Az ide való lakosok mind a' partokhoz gyülekeztek, 's várják a' tsata ki-menetelét.

Nancyból Oct. 19-dikén. Caulincourt polgár, Lunevillében egy Karabélyos Regementnek Kommendánsa, valamelly különös Követtségben fog a' Frantzia Kórmányſzéktől küldettni; a' mint némellyek tartják a' Fényes Portához, még pedig tellyes hatalmú Követ fővel.

Olaſz Orſzág.

A' Cisalpina Respublikának új Constitutzióra kéſzített a' Frantzia Kórmányſzék valamelly plánumot, melly Májlandba Octóber 8 dikán érkezett meg Párisból, és már a' ſzerént egéſzſzen kéſzen vagynak a' Kórmányozás módjának tzikkelyei, 's ma hólnap ki is hirdettetnek. Annak plánuma ſzerént, 1 Praesidensből, 8 Szenátorokból, 6 Státus Tanátsosokból fog a' végrehajtó hatalom állani. Ezen kívül a' Törvényhozó Tanáts 60 ſzeméllyből fog állani, de ez tsak három hónapra gyülekezik öſzſzve esztendónként. A' Praesidiens 10 eſztendeig fogja hívatalát viselni.

Batáviai Respublika.

Hágából Oct. 17-dikén. A' mostani Directóriuma a' Batava Respublikának ismét új Constitutziót kéfzített, a' mint tudva vagyon, ennek ezentúl leendő Kórmányozására; melly mostanában az egéfz Respublikában fzéllyel küldetett 's a' nép eleibe terjefztetett, hogy el fogadja e' az új Constitútziót, vagy nem. Bé küldetvén a' voxok, éppen ma hirdettette ki a' Directorium, trombita harsogások között, hogy az új Constitutzió a' voxok többsége fzerént el fogadtatott. — Annak közönségessé tétele a' következendő hirdetés által ment véghez.

„Batavusok! A' Constitutzió Plánuma, mellynek készítésére minket a' kötelesség és a' ti javatoknak elömozdítása kénszerített, el-készült. Nintsenek többen 416410 Polgárok között 52219-nél, a' kik azt el-fogadni készek nem vólnának. Es így, a' Nemzetnek nagyobb része helyben hagyta azt a' modót, melly fzerént kívánnyuk, hogy ezután Batávia kórmányoztasson. Minden erőszakos valamire való kénszerítések meg-szünnek ezentúl közöttetek, mellyek által az eddig való kórmányozás módja alatt fzorongattatásban vóltatok. Tsendességben, legkissebb lárma és zürzavar nélkül ment véghez a' jelenvaló Constitútzió el-fogadására vagy meg-vetésére a' voxolás. Nem kénszeríttettekek arra semmi erőszakos mód altal. — Azon idő alatt, hogy ti ezen Nemzet természetével meg egygyező kórmányozást elfogadátok, a' közönséges békesség talp-

köve is meg-vettetett; meg-ſzünt a' had mind a' száraz földön, mind a' tengereken. Szabadabban pihegnek már a' had sullya alatt rég ólta nyögö Nemzetek, kik között ti is méltán reménylhetitek, hívségteknek, 's a' nagy áldozatoknak mellyeket tettetek, érdemlett jutalmait.

„Batavusok! Legyetek bóldogok ezen tölletek elfogadtatott kórmányozás módja által; erősíttsétek, óltalmazzátok azt, virtusok és egygyesség által! Mi, a' Constitútziónak 106-dik tzikkellye szerént, minden idő halásztás nélkül hét polgárokat fogunk közzületek ki-nevezni, a' kik öt társakat választván még magok mellé tettzések szerént, tegyék ezen Respublikában a' Státus Tanástot, hogy minden dolgok annál sebessebben és jobb elömenetellel follyanak."

Költ Hágában Oct. 16.dikán 1801-dik, 's a' Batava Respublikának 7-dik esztendejében.

A' Directórium parantsolatjából a' jelenvaló hirdetés az egész Respublikában közönségessé tétetett.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 37.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 6-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

A' Fels. Nápolyi Királyné, és Feldmarsal Károly Fő Hertzeg Neve napjára, igen fényes ebédet adott tegnapelőtt a' (Toskánai) Nagy Hertzeg, Ő Királyi Fő-Hgsége, a' mellynél ebédeltek Felséges Urunk és Aszszonyunk is. Estve gyönyörű kis mulatság volt az Udvarnál. — Ezen a' napon jelent meg Champagni Franczia Nagy Követ, az Udvarban lakó Fő Hertzegeknél, a' Fels. Császár iffjabb Testvér Öttseinél.

Egy Ginevra di Scozia czímű új Olasz énekes játékot adtak itt először a' napokban. Eb-

ben nagy vetélkedéssel énekelnek két tsak nem leg híresebb Énekessei Európának, úgy mint Marchesi és Brizzi. Marcheſi temérdek sok kintset ſzerzett magának éneklése — által. Kastélja is vólt Lombárdiában, de a' mellyben tetemes károk estek az utólsó háború alkalmatosságával. Midön 1797-dik eſztendöben Verona 's Velentze várossáig jött Bonapárte győzedelmes seregével, 's kívánta vólna az ott múlató Marchesitöl, hogy énekelne a' vele vólt Feleségének múlatására, olly meg-átalkodott lélekkel bírt, hogy se erövei, se summás pénzbéli büntetéssel reá nem vehették, hogy kedvét töltötte vólna a' hatalmos Aſzſzonynak, ha tsak egy kevés éneklésével is. Marchesi herélt (Soprano) énekes, de nem az Brizzi.

Laxenburg Nov. 5-dikén. Ide rándúltam egy fényes és ſzép társasággal, hogy azzal eljárjam a' Gothusi várat, mellyet már ma harmadſzor láttam. Itt találtuk Champagni Frantzia Nagy Követet, ki Lacué Oberster, Dodun, és Posuel Követtségbéli Secretáriusokkal, és három Frantzia iffjakkal, kik tapaſztalás kedvéért vannak ide rendelve a' Frantzi Követtséghez, el járta az egéſz kertet, 's az abban álló sokféle épületeket, valamint ſzinte Ö Felségek lakásait is. Mintegy ötven eſztendös. Szemei igen gyengék. Mindég bé-porozott fővel jár, példás maga meg-alázásával: a' többi Követtségbéli Tagok pedig fekete hajjal, 's az állig lenött borzos huntzfutkákkal. Champagni mindenütt kezénél fogva vezette a' kissebbik fiát, egéſz négy vagy öt óráig, a' meddig t. i. tartott a'

kertnek 's a' váraknak meg-ſzemlélése. Minnyájan bé-írták neveiket abba az igen drága nagy Könyvbe, melly áll a' Gothusi várban, 's magában foglalja az ott meg-jelent vendégek neveiket. Mindenik Cn ſzót tett a' maga neve eleibe, az az Citoyen (polgár) nevezetet. Történetből esett, hogy az enyém tsak hamar az övék után következik, Antal, Ranieri, Lajos, és Rudolf Fő-Hertzegek Nevei előtt, kik ottan vadáſzaton lévén a' Toskánai Nagy-Hertzeg, és Nádor-Ispány Ő Királyi Hertzegségekkel, tsak a' vadáſzat végezetével jöhettek a' vár meg-tekintésére, mellyet elébb gondosan, 's igen nagy meg-elégedéssel el jártak, azután a' benne kéſzített ebédhez ültek négy óra felé dél után.

Magyar Orſzág.

Pestről Oct. 24 dikén. Kedves dolgot fogok, úgy reménylem a' Magyar Orſzági Orvosokkal, és Seborvosokkal tselekedni, a' kik között, a' mint tudva vagyon, Nemzetünk javára sokan találtattnak, kik a' tapaſztalásokban és tudományokban mind inkább inkább előre haladó pallérozott Nemzetekkel egygyütt lépegetnek előre, leg alább töllök elmaradni nem akarnak; midőn tudtokra adom, hogy a' Salzburgi Ujság 1800-dik és ezen folyó eſztendőben ki-jött darabjainak megſzerzéséhez igen könnyü móddal hozzá juthatnak most Hazánk Orvosi, ha t. i. a' jövő eſztendőre a' nevezett Ujságra előre fizetnek, és az előfizetést 10 forintokban Pestre Orvos Doctor Bene Ferentz Úrhoz felküldik. Az illyen új előfize-

tő Urak tehát, a' két nevezett eſztendöbéli 8 Darabból álló Ujságot, egy forintot tévén tsak le a' Pestig való le ſzállításért, ingyen fogják venni. — Ez az Orvosi és Seborvosi Ujság magában foglalja a' Német Orſzág és külsö Orſzágban kiadott, 's az Orvosi Tudománynak akármelyik ágát illetö Munkáknak elöadását, fel-vizsgálását, továbbá az arra tartozó, jutalomra tett kérdéseket, új intézeteket, Híradásokat, Orvosi tapaſztalásokat 's a' t. Ezen Ujságból hónaponként 9—10 árkus adatik ki. Kéretnek azomban az elöfizetni ſzándékozó Urak, hogy a' jelentett 10 forintokból álló elöſizetést November végéig Pestre fel-küldeni méltóztassanak.

Olaſz Orſzág.

Rómából Oct. 7-dikén. Vargas Úr itt lévö tellyes hatalmú Minister, mind azokat a' jószágokat elfoglaltatta, a' Hetrúriai Király I-sö Lajos nevében, a' mellyeket III dik Ferdinánd Toskánai Nagy Hertzeg bírt ez elött Rómában. Az úgy nevezett Florentziai Palotára és a' nevezetes Villa Medici épületére a' Hetrúria Király tzímere függesztetett. — A' múlt vasárnap érkezett ide Pigot Anglus Generális Kommendáns Nápolyon keresztül, a' ki egy Adjutánsával egygyütt Béts felé folytatja útját: igen nehezen nyerhette meg; a' mint beszélli, hogy Nápolynál a' szárazra kiszállhasson.

Livornóból Oct. 12-dikén. Ezen hónapnak 7-dikén érkezett a' mi kikötöhelyünkbe egy Thetis nevü Dánus fregát (második rangú hajó)

Marsiliából 29 óra alatt. Azt a' hírt hozta ez ide, hogy egy Anglus parlamentáris hajó, sok Frantzia Tiszteket vitt és rakott ki Marsiliánál, a' melly egyszersmind arról tudósította az oda való elöljárókat, hogy 40 ſzállító hajó rövid időn oda fog érkezni, az Alexándriában vólt Frantzia őrizettel.

Frantzia Orſzág.

Párisból Oct. 22-dikén. Páris és Amiens között Telegraf-ok állíttatnak fel. Az ott tartandó Congressusra, a' következendő Hatalmasságok fognak, a' mint hallatik, tellyes hatalmú Követeket küldeni. u. m. Spanyol Orſzág, Anglia, Oroſz Orſzág, a' Fényes Porta, a' Frantzia és Hollandiai Respublikák. A' Conferentziák bizonyosan nem fognak sokáig tartani. — A' Respublikának minden réſzeiből ſzámos köſzönő levelek küldetnek a' Fő Konzulhoz, a' békességért. Egyben ezek közzül ekként van Bonapárte meg ſzóllítva. Békesség Angyala a' mi Planétánkon, Polgár Generális! — Az ide való Újság levelek tsak nem minnyájan kihirdették már, hogy a' Frantzia Nemzet a' Fő Konzul eránt való örök hálaadatosságának jeléül emlékeztető Oſzlopot fog nékie emelni; melly az ő ditsősséges viselt dolgaihoz képest, a' maga nemében éppen olly ditsősséges legyen. Erre nézve sok helyeken írják már bé neveiket azok, a' kik annak fel-állítására adakoznak. — Octóber 16dik napja, így ír egy idevaló Újság, örökké emlékezetes nap marad a' Fr. Respublika Krónikái-

ban. Ezen a' napon érkezett viſzſza Bonapárte két eſztendővel ez előtt Egyiptomból Párisba. Két eſztendő el-folyása alatt több nevezetes dolgok történtek Fr. Orſzág javára és ditsősségére, mint gyakran egéſz ſzázadok alatt ſzoktak véghez menni. Ha öſzve hasonlítjuk a' mostani állapotját Orſzágunknak, Nemzetünknek akkori állapotjával, minnyájunkat az öröm 's a' bámúlás ragad el. Minden igaz Respublikánusak látni kellett akkor, ha hazájának igaz barátja vólt, hogy hazájának ſzabadságát, a' polgári társaságnak további fenn maradását a' hijjánossággal tele Constitútzió, 's az ügyetlenség vég romlással fenyegetik. Elhagyta a' ſzerentse győzödelmes seregeinket; a' ſzövettséges Hatalmasságok ſzorossabb egygyességre léptek; Orſzágunkban a' békételenség, 's pártütés jobban jobban harapózott; a' külső Nemzetek előtt bizodalmunkat el-veſztettük: félelem, eltsüggedés, kéttségbe esés fogta el az igaz polgárok ſzíveit. Még tsak egynehány hónap kelle vala, hogy ditsősségünk 's Respublikánk el-enyéſzſzen. — Bonapárte haza jön, viſzſza tér hozzánk vele egygyütt a' ſzerentse, 's a' győzödelem. A' Kórmányſzék állandó lábra állíttatik, melly ſzabadságunkat meg erőssíti, a' mások bizodalmát meg nyeri. Négy rettenetes tábor talpon terem 's győzödelmesen küſzködik Német és Olaſz Orſzágban a' békességért. Vendében a' belső zenebona le-tsillappíttatik. Az Oroſz tábor hazájába viſzſza tér; a' Lünevillei békesség meg-köttetik; benn a' Respublikában a' tsendesség helyre áll; a' közönséges Kaſzſza jó rendbe hozattatik; An-

glia a' fegyvert le-rakja; viſzſza nyerjük valamit el-veſztettünk; 14 nap alatt négy Hatalmassággal köt a' Respublika békességet.

Helvétzia.

Bernából Oct. 22-dikén. Tizenhárom Deputátusok hagyták már oda a' Helvétziai Diétát; ezt adván el távozásoknak okáúl: Mivel a' Diétának új végezései által a' Népnek leg-kedvesebb polgári jussai el-töröltettek; mivel a' Kántonokat sok ſzáz eſztendökig tartott törvénnyeitöl, mellyek az igazság ki-ſzolgáltatására mind eddig jóknak találtattak, meg akarják foſztani, a' Kántonok jövedelmeiböl tettzések ſzerént akarnak parantsolni, azokra terhes adót vetni; végezetre, mivel a' Diétának, ollyan Intézeteknek és Tiſztségeknek felállítása a' tzélja, a' mellyekre teméntelen pénz kívántatna; ez pedig mind a' közönséges Kaſzſzának roſzſz állapotjával, mind a' Respublikai gazdálkodás princzípiumival ellenkezne. 's a' t. — A' Frantzia Követ Verninac, tellyességgel nem akar a' Diéta zürzavaros dolgába avatkozni. — Midön a' Svytzi Deputátusnak Reding polgárnak azt mondotta vólna egy idegen Hatalmasság réſzéröl valaki, hogy meg nem foghatja, miért nem akarnának az apróbb és ſzegényebb Kántonok, a' Respublika egy testé való egygyesüléséröl semmit is hallani, holott így a' gazdagabb Kántonok tartanák a' ſzegényebbeket; Reding ezt felelte: Nem akarunk mi ebben a' tekintetben eleinknél ſzerentsésebbek lenni; egyébárán nem is ſzoktunk tolvajok lenni.

Anglia.

Londonból Oct. 15-dikén. Nem tsak Londonban, hanem Nagy Britanniának több városaiban is ki-világosították a' lakosok, a' békességen való örömnek jeléül úttzáikat. De minden efféle pompák között, leg inkább meg-érdemli a' Lincoin-i öröm innep, hogy emlékezetben maradjon. Öſzve gyűlvén ennek Tanáttsa, hogy az inneplés módját el-intézze, így ſzóllította meg a' Polgármester a' Tanátsot. „Elöljárok! Meg-érdemli egy olly nagy veſzedelemnek meg ſzünése, hogy hálaadatosságból, öröm Innep ſzenteltessen annak emlékezetére. Ennek ſzokott módja a' Város ki világosításában állana. Úgy de felette ſzegények a' lakosok; a' gyertya, az olaj méreg drága; a' gyertya-mártók pedig 's az olaj árrosok mind gazdagok. A' város kaſzſzájának leg-alább is 2000 forintjába bizonyosan belé kerül a' ki világosítás; 's ezen summát a' gazdagok erſzénye nyelné el. Hány ſzegényel jól tehetnénk, ha ezt közöttök ki-oſztanánk, hány jó ſzívű lakosok fel-buzdíttatnának ez által, hogy a' ki-világosításra ſzánt pénzt, hasonlóképpen a' háború miatt ínséggel küſzködő ügyefogyottak között oſztanák el. Tselekedjük ezt kedves Társaim, hogy az öröm közönséges lehessen." Minnyájan fel-kiáltottak a' Tanáts tagjai, azt tselekedjük! A' Város kaſzſzájából 2200 forint oſztatott el a' ſzengények között, 's a' tehetős lakosok mind öſzve még többet kioſztogattak; 's ez a' nap, A' békesség jóltévő öröm innep napjának neveztetett.

Londonból Oct. 16-dikán. Lauriston Oberster, a' ki a' békesség helyben hagyott Alkulevelét hozta meg Londonba, Oct 15 dikén indúlt viſzſza Doverből a' Calais-i kikötöhely felé egy békességes zászlóval ékeskedő kisded hajón. Eléggé igyekezett Lauriston Londonból Dover felé teendő útját, nemes ſzemérmességből eltitkolni; de a' Nép valahogy még is meg-sejtette, 's öſzſze tódúlván kotsijához, sok ezer áldás, és ſzerentsés útazás kívánása között késérte ötet mindenütt. Sokan kiabálták utánna ezen ſzókat is. Ajánljon Oberster Úr bennünket Bonapárte Fő Konzulnak. Ezeket jegyzik még fel a' Londoni Újság levelek Lauriston felől. Az Attya Pondichery Gubernátor vólt; három férjfi testvérei most is Nagy Brittaniai jobbágyok. Ez az Oberster a' háború kezdetekor Csáſzári ſzolgálatba állott és az ágyúzó sereg között hadnagyi rangot viselt. Olasz Országban a' Bonapárte serege által elfogattatván, látta hogy az élete, ha reá esmérnek, veſzedelemben forog; 's mivel Bonapárte-val Párisban a' Katonai Oskolában egygyütt neveltetett, 's nékie jó barátja vólt, azt kívánta, hogy hadd ſzóllhasson ő magával Generális Bonapárte-val. Ez meg-engedődött Lauristonnak, Bonapárte egyſzeriben rá esmért, megilletödöt állapotján, 's azt tanátsolta nékie, hogy öltözzön Frantzia katona ruhába, és álljon ſzolgálatba, mivel más mód a' megszabadúlásra nem vólna. Ezt bé-telyesítvén, tsak hamar Tiſztségre emelte ötet a' Bonapárte baráttsága, Égyiptomba is el ment vele és sokat próbált.

Londonból Oct. 16-dikán. A' Kórmányszéknek újjabb intézetei mind arra tzéloznak hogy az eddig tett teméntelen hadi költségek minél elébb kevesedjenek. Minthogy eddig 125 ezer hajós legények ſzolgáltak a' Királyi hadi hajókon, mellynek nagyobb réſze most haza botsáttatik; az a' pláuuma a' Kórmányszéknek, hogy 15 ezeren közülök Czethal halálzásra, egynehány ezeren pedig heringek és töke halak (Stockfisch) halálzására fordíttassanak. Szükség, így szóll egy Londoni újjság, hogy szüntelen való figyelmetességgel és megkettöztetet ſzorgalmatossággal munkálódjuk ezentúl a' Nemzetnek javát, mind a' kereskedésre, mind politikos környülállásinkra nézve. Ezt kívánja a' szabad, munkás és hatalmas Frantzia Nemzetnek ſzomſzédsága, a' melly békesség idején, kéttség kivül még nagyobb tüzzel és buzgósággal fogja Orſzágában a' mesterségeket, kereskedést és tudományokat elömozdítani 's ſzint annyi tálentomot, bátorságot 's álhatatosságot fog abban ki mutatni, mint a' hadakozás folytatása között. Egy illyen Nemzettel vetélkedni nem könnyü dolog: okosságot, szüntelen való vígyázást kíván az, ha azt akarjuk, hogy bennünket minden tekintetben feljül ne múljon. Leg elsö eſzköz erre a' mi irtóztató Nemzeti adósságinknak kissebbítése, külömben tzélunkat el nem érjük. Szükséges e' ollyan ſzolgálatban vólt Tiszteket esztendönként sok ezer forintokkal penzió nevezet alatt fizetni, a' kik a' nélkül is ſzáz ezerekkel bírnak? Hatsak ezt az egygyet fel-függeszti is a' Kórmány-

szék, már sok millió benn marad a' Kaszszában. Hát a' hevèrő Tisztviselők mennyi ſzámmal vagynak? A' szegénységgel küszködő lakosokra kell e' inkább több adót vetni, mint ezeket nem fizetni? 's a' t.

Londonból Oct. 17-dikén. Igen sokan vagynak Londonban, a' kik abban fogadván, hogy ebben az esztendőben meg leſzſz a' békesség, nagy summa pénzt nyertek, vagy veſztettek, egy kereskedő nevezetesen 44 ezer forintot nyert. Most ismét abban fogadnak az emberek egymassal, hogy Pitt Úr, még ezen folyó eſztendőben viſzſza lép elébbeni hívatalába, vagy nem lép. — A' Nemzeti adósság öt ezer ötſzáz millió forintra megy, ezen véghetetlen summa pénzből három ezer háromſzáz milliót, a' most múlt háborúra ſzedett fel a' Ministerium. De ellenben, ſgy ír egy Újság, ezen költség által a' Paraditsom bírásához is jutottunk, mert Ceylon ſzigetében a' föld népe azzal tartja, hogy a' paraditsom bizonyosan ott vólt; a' honnan a' ſziget belső réſzében egy iſzonyú magasságú hegy, az ő nyelveken Adám hegyének neveztetik. Ezen a' tájjon van a' ſzigetnek fő városa is Candy a' Fejedelem lakó helye, de a' kinek alig vagynak egynehány ſzáz katonái. A' hét eſztendős Burkus háború ideje alatt ott uralkodó Fejedelem, igen sokat halván II-dik Fridriknek ezen háborúban viseltt dolgairól a' Hollandusoktól, egykor a' többek között, midőn valaki igen elevenen le-beſzélite elötte, melly nagy ember légyen minden tekintetben 's egéſz Európában ez a' Király, nagyon meg

indúlt rajta, 's erre fakadt: „ No ha úgy van, mondjátok meg, Európába érkezvén annak a' vitéz embernek, hogy ha ide jön, a' testörző katonáim között Tiſztnek teſzem.“ Igen nevettséges képzelődése lehetett ezen Fejedelemnek az Európai Királyokról. — Ha valahol, Londonban valósággal találtatnak ſzebbnél ſzebb írók. De a' kik a' békesség előljáró tzikkelyeit, melly Párisból küldetett, Frantziaúl leírva látták, minnyájan azt állítják, hogy annál göynyörübb írást, még tsak képzelni is lehetetlen. Alig hiheti az ember, hogy emberi kézzel 's pennával, lehetne olly gyönyörü és tökélletes formájú vonásokat tenni, mint a' millyeneket ebben láthat. — Az Amiensben tartandó Congressuson, a' következendő dolgok fognak fel vétettni, és el-intéztettni, u. m. Málta kikötöhelyei: a' jó reménység Foka; a' Terra neuve-i vagy Neufoundlandi halászás. (Ez egy nagy ſziget éſzaki Amérikában, a' hol a' töke halakat fogják); Hannóvera állapotja; a' Frantzia foglyokra tett 20 millió forint költség viſzſza térítése; a' Frantzia kiköltözöttek dolga.

Oroſz Birodalom.

Moscauból Sept. 27-dikén- A' mi kedves Csáſzárunk koronázásának napján, egy igen nevezetes parantsolatja hirdettetett itt ki Ö Felségének. Ennek elejénn arról téſzi bizonyossá a' Csáſzár minden hív alattavalóit, hogy Uralkodásának egyedül való tzélja, ſzüntelen, Népének boldogítása fog lenni. A' Parantsolatot ezen nevezetes sorok fejezik bé; „ Szerentsésen elvége-

zödvén a' Mi meg koronáztatásunk ſzent czeremóniája; Istennek ezért tartozó hálaadásunknak jeléül, kedvesebb áldozatot Ö Felsége elött nem tehetünk; mint ha ſzívünk indúlatjának engedvén, annak zálogáúl, hogy az Ö Felsége elött fogadott kötelességeket, a' mi igazgatásunk alá adatott Nép eránt híven bé-tőltjük, ezen napot a' következendö kegyelmes rendeléseknek közönségessé tételére ſzenteljük 's az által örökre emlékezetben hagyjuk. "

„ 1. Fel-ſzabadítjuk minden Renden lévő Lakosit Birodalmunknak, ezen folyó eſztendőre nézve, az új katonák állításától. 2. A' jövő eſztendöre béſzedendő adófizetéskor, a' fejekre vetett adóból minden ſzemélynek engedtessen el 25 Kopeka. 3. Ha a' pénzre büntettetett ſzeméllyek még eddig bé nem adták a' summát a' mellyre vóltak büntettve, engedtessen el nékiek." — A' több pontokban többnyire külömbb külömbbféle foglyok, rabok 's a' t. ſzabadon leendő el botsáttatások parantsoltatik. Az utolsó pont summája ide megy ki; hogy minden katona Tiſztek, az alsóbb rangon kezdve az Obersterekig, 's ezeket is oda értvén; eſztendei fizetéseknek egy negyedréſzével több fizetést fognak kapni a' jelenvaló eſztendöre.

Elegyes Levelek.

Talma egy a' híresebb játſzók közzül a' Theátromon Frantzia Orſzágban; most Montpellierben a' Népnek igen nagy megelégedésével játſzik. A' Munkáiról 's nevezetesen a' mi Hazánkban is

lefordíttatott Éjtzakai gondolatairól esmeretes Young, útazása közben fordúlt meg Montpellierben, a' hol Narcisse nevü leányától a' halál által megfoſztatott, melly kedves leányának nevét az Éjtzakai gondolatíban igen érzékeny módon hagyta emlékezetben. Young Protestáns lévén, kéntelen vólt az akkori idők környülállásaihoz képest meg hólt leányát Montpellierben, alattomban maga el-temetni. Mostanában ezen ifjú ſzeméllý teste, a' Botánikus kertben ki ásatott, és illendő módon el-temettetett. Talma polgár pedig, tulajdon költségén fog nékie sírhalma felibe egy oſzlopot emeltettni.

Melly váratlan történet vólt a' Spanyólok előtt az Angliával köttetett békesség; meg tettzik a' következendő Madritti tudósításból. — Egy Kurír érkezett ide Párisból öt nap alatt, a' ki az oda való Kereskedőktől sok rendbeli leveleket hozott azzal a' hírrel, hogy az Anglusokkal a' békesség Oct. 1-sö napján meg-köttetett vólna. A' Kórmányſzék ezen Kurírt, mint tsábított elfogatta 's fogságba tétette; lehetetlennek tartván az illy hirtelen való változást; azomban egynehány óra múlva érkezik egy másik Kurír is a' Fr Kórmányſzéktől ugyan azon tudósítással. Álmélkodás és öröm váltották fel egymást mindenekben; tudjuk hogy mi is bé vagyunk a' békeség kötésben foglalva: de mit veſztünk el, még nem tudjuk!

Pruſzſziai Minister Gróf Alvensleben két jutalmat tett fel u. m. 20 és 10 aranyot a' leg jobb és az azután való Feleletére a' következendő kér-

désnek; Hogy lehetne valamelly Penzió-Institútumot a' Berlini elöregedett és el nyomorodott Tselédek számára leg jobb móddal fel állítani; a' mellynek Kaſzszájába az Uraságok és Tselédeknek is kellene eſztendönként valamelly kevés pénzt fizetni? — Két eſztendővel ez elött, 15503 ſzeméllyek úgy mint 4358-an férjfiak és 11445-en fejér ſzeméllyek vóltak Berlinben házi ſzolgálatban. — Ennyi ember között 300 zan találtatnak, kik a' ſzolgálatra öregségek vagy más nyomorúság miatt alkalmatlanok. Ezeknek tiſztességes tartásokra eſztendönként 12 ezer forint kívántatna.

Eminentissimo Domino Domino Christophoro S. R. E. Presbytero Cardinali Archi-Episcopo Viennensi, S. R. I. Principi e Comitibus a Miggazzi de Wall, et Sonnenthurn dum Annum aetatis 88-um Die 20-a Men. Oct. Die vero 10-a Ejusdem Episcopatus et Archi-Episcopatus 50-um ingrederetur, ac 25-ta E. M. Qua Jubilaeus Archi Et Episcopus ad Aram Procederet A. I. D. MDCCCI.

Ille ego, qui ante annum, cano nunc quoque Christophori annos.
Et ſimul immenſum cano magni Praeſulis aevum.
Tollite Hostias, et introite in atria ejus:
adorate Dominum in atrio ſancto ejus. Psal, 95.
Laudate eum in ſono tubae: Laudate eum in tympano,
et chori: Laudate eum in chordis, et organo.
Psal. 150.

Post decies octo, et ſeptem feliciter actos
Annos, Octavus ſacram de cardine portam

Aperit, hac prodit nivea ſub imagine Custos
Angelus, et dicit: mea vox ad ſaecula tendit;
Non hominum, ſacra potius de stirpe Deorum
Christophorum eſſe puto, jam per tot ſaecla beatum.
Numina, ſcimus enim, paucis mortalibus aegris
Tot ſoles nasci permittunt: proximus illis,
Qui virtute valet, ſimul est, et proximus Aevo.
His ſed adhuc majora fero demiſſus ab alto:
Quinque renaſcentes venient post jubila ſoles,
Annos quinque decem referet qua Praeſul ad aras,
Quosque celebravit ſaeclum quâ Presbyter olim,
Id modo ſplendidius ſacrabit Episcopus aris.
Dixit, et excelſas tacitus ſuperevolat Aedes,
Nos stupor, et ſacri rapuerunt gaudia Vatis,
Dicere quisque cupit, ſed vox adhaeſit in ore.
Proloquimur tandem, mens, et vox omnibus una est:
Conveniant Cives, quisquis peregrinus, et hospes,
Atque ſenes, juvenesque ſimul, cum virgine pubes,
Turba Sacerdotum ſacra, plebs, populique Priores. (primores)
Cantemus laudes! Aris mactentur honores!
Ornentur pulchris Altaria ſacra tapetis!
Procedatque ad templa Dei cum thure ſacerdos!
Organa, tuba ſonent, retonantia tympana, chordae
Fistula dulce canat Natali, Jubila psallat,
Grataque per terras reſonent pia Cantica Coelo.

Viennae 25. Octobris 1801.

Devotus Cliens
Nobilis Georgius Nemes
Agens Aulicus.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 38.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 10-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

Ezen hónapnak 6-dikán Exequiák tartattak itten a' hadban el-esett katonákért, egy, a' végre emeltetett Gyász-alkotmány mellett az Augustinusok Templomában; a' mellyen Császár Ő Felsége, és Károly Ő Kir. Fő Hertzegsége is több Fő Hertzegekkel és sok Generálisokkal egygyütt jelen vóltak.

Ő Félsége méltóztatott Mélt. Báró Jenisch Udvari Tanátsos Ő Nságát, hoszszas szolgálatja által szerzett érdemeire való tekintetből, az

Olasz Országi Udvari Cantzellária Directorává nevezni.

Magyar Ország.

Sopron Novemb. 8-dikán. Tegnap oda jártam Büdös-kútra (Stinkenbrunn) a' hol nagy vadászatot adott Hertzeg Eszterházy Miklós, Vármegyénk Fő-Ispánnya. Sok Uraságok vóltak oda hivatalosak Bétsből, kik közzül valók Sachsen-Tescheni Hertzeg Albert Ő Királyi Hertzegsége, az Orosz és Anglús Követek, úgymint Gróf Razumovszky és Paget Urak. Itt vólt az a' Caulfield (Colfild) nevü iffjú Anglus is, a' kiről azt közlötte vólt Május elsö napján a' Hírmondó, hogy abban törte a' fejét Bétsben jöttekor: mi módon költhesse el ott a' sok pénzét; a' miben már, mint hallom, egy idötöl fogva nem igen fö a' feje. — Mind Paget Követ, mind Colfild Magyar sarkantyús tsizmát húztak, arany bojtokkal fel-ékesítve. Mintegy nyóltz száz fátzánt, és négy száz nyúlat 's a' t. löttünk ötöd fél óra alatt, a' mellyen az Anglusok felette tsudálkoztak, mivel nálok koránt sem látni annyi vadat. Ugyan is egy, fátzán és fogoly madarakkal rakott tserébe, mellynek két ezer lépés a' hoszsza, bé-hajtódtak a' nyúlak a' szomszéd határokról, 's hogy ki ne szökhessenek belőle, a' tsere körül vólt véve temérdek hoszszasagú hálóval és mint egy nyóltz száz hajtókkal. A' tserét tizen hat egyenes útak hasították, a' mellyen mendegéltek tizenhat Méltóságos Puskások, egygyik végéről a' tserének a' másikra; 's onnan meg-visz-

ſza, négy, öt ízben is egymás-után. Minden Puskás után ment hat 's több ember is a' kis úton: egygyik t. i. a' puskákat emelte a' hátán, hol tizen-kettőt, hol többet is; a' másik adogatta a' Puskásnak, ki a' fel-reppent fátzányokra vagy a' bokrok közt ſzaladó nyulakra kisütögette azokat nagy sebeséggel. Ketten pedig vagy többen is mentekben töltötték a' ki-sütött puskákat. Nagy vólt a' puskák ropogása, 's kellemetes vólt nézni, mint estek le a' ſzép fátzányok, midőn azokat magos reptekben találta a' töltés. — Colfild látván, hogy seregesen hajtódnak feléje a' nyúlak, annyira meg örült a' dolog új vóltán, hogy puskáját elhánta, 's majd a' bokrok megé vonta magát, majd pedig hason máſzkált, abban való bizodalmában, hogy majd elevenen fogja el a' nyulakat. Nálok (Angliában) mint beſzélték, többnyire ló-háton hajtják magok előtt a' vadat, kiváltképpen a' rókákat; 's mivel felette sok árok és sövény van ott mindenfelé a' mezőkön, tsak nem ſzüntelen ſzökdösni kell paripájokkal kereſztül kosúl a' sövényeken. — Albert Ő Királyi Hertzegsége, ámbár közel hetven eſztendős is már, még is tíz 's több fátzánt is le-lött reptiben egymás-után. Már estve vólt, mikor ebédhez ültünk, a' melly után a' Méltóságok Bétsbe mentek égő fáklyák világosságainál.

Szarvkön (Horrnstein) ſzörnyü dolog történt October közepe táján, a' hol egy Palkovits nevü 38 eſztendős Horvát özvegy aſzſzony meg-ölte a' 16 eſztendős leányát, ki tsak fél eſztendővel az előtt ment férjhez; 's mint állítják, terhes állapotban vólt. A' dolog így történt. Az anya

egy ſzobában feküdt a' leányával, midön késön estve az ablak alá jött egy paraſzt legény, 's kotzogásával jelt adott az özvegy aſzſzonynak. Ezt hallván a' leánya, ſzemre-hányásokat tett az annyának, 's a' legényt annak nevezte minden tartózkodás nélkül, a' minek ſzokták nevezni az ollyas legényeket igazi neveknél. Erre fel-tsattant az annya, 's fojtagatni kezdte a' leányát. Ez kiábált, hogy az Ura, meg-halhassa szavát a' ház-híjján, a' hol ſzokott nyáron által aludni. Ekkor bé-dugta a' leánya ſzáját, 's az orrát is bé-fogta az irtóztató anya, kinek ábrázatját meg kartzolta a' magát védelmező leány, 's a' kis újját is meg harapta. De végre meg-fojtódott. — Ezen rémítő tselekedete után is az anya le-fekſzik, de tellyeséggel el nem aludhatott: mert a' rettegés el kezdte környékezni, 's fel-kellvén, mint a' meg bódúlt járt ide 's tova. Hajnalban éppen a' sertéseknek akart enni adni, midön a' menyetske ura halva találja a' feleségét. Nagy zaj esik a' házban. Öſzſze-futnak a' ſzomſzédok. Végre az Uraság Tiſztartója kérdőre veſzi az annyát; mi dolog, úgy mond hogy meg van kartzolva az ábrázatod? — A' sövényen akartam Uram által máſzni, el estem, 's ott kartzoltam meg magamat. De hát, mondá a' Tisztartó, az újjod véres, honnan van az? A' sertés (diſznó) meg-harapta, mikor ma reggel enni adtam neki 's. a' t. De tsak utóljára is reá sült a' halhatatlan nagy gonoſzság, a' mellyet azután maga is meg vallott. Most a' Kis-Martonyi tömlötzben ül, 's rettegve várja a' fejére mondandó szententziát.

Vas Vármegyéből Oct. 23-dikán. — Szombathelytől Győrig tett útazásomban ſzemmel látott tanúja vóltam annak a' nyomorúságnak, mellyel Sopron Mosony és Győr Vármegyék vidékeinek lakosi küſzködnek, a' mellyről eddig is sok panaſzolkodásokat hallottam ugyan, de úgy képzelnem a' mint találtam lehetetlen vólt. Szombathelytől Győrig kevesebb ſzántó földet láttam bé-vetve, mint nálunk akarmellyik kis falú határában lehet látni. A' nyári sürü esső-zések miatt, az emberek tellyességgel nem nyomtathattak tsak annyit is, a' mennyivel a' földjeiket bé vethették vólna. Az aſztagok azon módon a' mint a' béhordás után öſzve rakattak, bé vagynak nőve valamint a' sürü pázsit. De más részről a' kinek vetni való magva lett vólna is, nem vethetett a' víz áradások miatt, élet halál között kellett nékünk is az árvizek között járni. Sok mértföldekig tart a' víz, ollyan helyeken, a' hol az előtt vizet se lehetett látni. Az az egy reménység táplálja a' lakosokat ezen a' tájjékon, hogy kukoritzájok elég termett, azt örletnek búza helyett, 's annak édes kenyere mellett, tsak valamennyire is felejthetik a' keserü nyomorúságot.

Zemlinból Oct. 30 dikán. A' Turnátsi Basát rendelte vólt a' Török Csáſzár Belgrádba, hogy az oda való Basa és a' Jantsárok között történt háborúságnak végét ſzakaſzſza; 's a' mellyik réſz bünösnek találtatik, a' Csáſzárnak béadja. Meg vizsgálván a' Basa a' dolgot, azt kívánta a' Jantsároktól, hogy magok közzül a' három legfőbb ſzeméllyeket, mint a' párt ütés-

nek indítóit adják által nékie; de ennek minnyá-jan vakmerően ellene ſzegezték magokat. Ezt látván a' Turnatsi Basa hogy a' Jantsárokkal semmire se' mehet, el-útazott Konſtántzinápoly felé, le-fizettetvén elébb magának az úti költséget a' Basa által. Azólta már a' pártosok éjjel nappal erősítik a' várat, 's hordják belé az eleséget, hogy magokat jó óltalmazó állapotba helyheztethessék. — Azonközben, meg-érkezvén Belgrádba a' híre, hogy Égyiptom egéſzen viſzſza került már a' Fényes Porta hatalma alá, Oct. 25, 26, 27-dik napjait, azon való örömöknek innepéül ſzentelték, 's a' vár fokairól való keményy ágyúzások között vendégeskedtek.

Olaſz Orſzág.

Génuából Oct. 15-dikén. A' mi Helytartó Kórmányſzékünk rendkivül való kurírt küldött Párisba, az első Konzulhoz azzal a' kéréssel, hogy a' Ligúria Respublikának eleibe terjesztett Konſtitútziójátt hagyná helyben: és most előſzſzör maga nevezné ki azon ſzeméllyeket, kik a' Státusban a' leg-főbb hívatalokat viseljék. Várjuk tehát sorsunknak végső meg-határoztatását.

Livornóból Oct. 18-dikán. Későn érkezett Elba ſzigetébe a' békességről való Tudósítás. A' Porto Ferrajói erősségben vólt őrízetnek 500 Máltai katonák küldettvén segíttségül, Oct. 10-dikén ki rontottak egy nehány szá-an a' várból, a' várat ostromló Frantzia Sereg közzé, 's mind a' két r ſ-ről keményen viaskod ak a' katonák, két helyen viſzſza nyomattatnak u gyan a' Frantziák de nagy vérontás után. Más nap jött egy hajó

a' békesség hírével Toulonból, 's mindjárt megszűnvén az ellenségeskedések, a' két ellenséges fél Fővezéri, öszve ölelkeztek, mint barátok.

Frantzia Országh.

A', Rajna bal partján fekvő négy új Fr. Departementekben a' határ szélekre öt erősségek fognak építtetni, a' mellyek közzűl egy első rangú négy pedig második rangú fog lenni. Az erre meg kívántató költségre előre is 15 Millió livrát (mintegy 7 millió forintot) rendelt a' Frantzia Kórmányszék.

Toussaint Louvertüre Sz. Domingónak mostani Gubernátora születésére nézve Afrikából való, a' ki az Attyával mint rabszolga úgy vitetett Egyiptomba. Gyermek lévén, az első Uránál a' ki Pap vólt, a' deák nyelvet valamennyire meg tanúlta. A' második Urát Libertának hivták. Mint különös dolgot úgy jegyzik meg, hogy ezen férjfiú, a' ki a' gondviselés által arra rendeltetett, hogy egy egész, fel szabadíttatott rabszolgákból álló Armádiát vezéreljen, ollyan embernek rabszolgája vólt, a' kinek, Liberta, (szabadság) vólt a' neve. A' Párisi hívatalbeli újság közlötte Toussaint Louvertürnek a' Frantzia Kórmányszékhez intézett Tudósításait; mellyekben a' Sz. Domingói változásokat elő adja. Különös figyelmetességet gerjesztettek azok mind a' Párisi, mind a' Londoni közönségben. Az első, Bonapártéhoz útasított levelében, melly Sz. Domingóban Febr. 13-dikán kőlt, azt írja Toussaint; hogy le tsendesítvén a' belső háborút ezen szigetben, némelly katona Tiszteket felsőbb rangra emelt: u. m. ket-

tőt Osztályos Generálisságra, ötöt Brigadéros Generálisságra. A' második levelében azon panaszolkodik Toussaint; hogy Roume Fr. Agens Sz. Domingóban, a' Spanyolok birtokának a' Fr. birtokokkal leendő egygyesülését mindenképpen akadályoztatta. „De mivel én feltettem vólt magamban, ezt írja Toussaint, hogy az egygyesítést erőszakkal is végre hajtom; tehát az Ágenst, minekelőtte útnak indúltam, Dodonban fogságba zárattam. Ott űl már most; és ha parantsolja a' Generális Úr, Frantzia Országba küldöm. Kérem a' Fő Konzult, hogy Frantzia Ország és Sz. Domingó között a' levelezés módját könnyebíttse, ha lehet, hogy egy levél hordó hajó, leg alább minden három hónapban megjelenjen itt, a' Respublikából. — A' harmadik Julius 17-dikén kólt levelében jelenti a' Néger Generális, hogy minekutánna ezen szigetben a' Spanyolok birtokát is által vette a' Fr. Respublika nevében; szükségesnek tartotta, egy közönséges Gyűlésre, az egész szigetből Deputátusokat hívni öszsze; és az egész szigetnek egy Törvénykönyvet készíteni. „Örömmel jelentem, így ír, hogy már ez a' nagy munka véghez ment. Mi minnyájan egygyező akarattal készítettük az új Konstitútziót; melly ezen sziget rég óta nyomorgattatásban élő lakosit, valaha már szerentsésekké tégye. Sietve küldöm azt a' Fő Konzulhoz, hogy a' Kórmányszék helyben hagyását meg nyerhessem. Azt kívánta a' közönséges Gyűlés, hogy a' Konstitútzió mingyárt hirdettessen ki, és a' sziget lakosi ez napságtól fogva a' szerént kórmányoztassanak. Ez meg is lett; 's mindenek

leírhatatlan örömmel fogadták el az új Rendtartást 's törvényeket. " — Az új Konstitútzió ízerént minden feketék, u. m. Szeretsenek és Négerek, örökre fel-szabadíttatnak a' rabszolgaság alól, ők is azon szabadság al és jussal élnek ezentúl, mint mas, akarmillyen színű emberek; tiszteségre szinte úgy felvétetnek 's a' t. Ez a' dolog az Angluscok fejébe nagy szeget ütött. Mert ha ennek híre az ő Kolóniáikban a' feketék között elterjed, a' mit meg sem lehet akadályoztatni, ezek is azon fognak mesterkedni, hogy a' rabszolgaság alól magokat fel szabadíthassák.

Párisból Oct. 25-dikén. Igen drága és gyönyörűséges házi készűletek válogattattak itt ölzve, 's küldették Amiensbe, hogy az oda való Város házának egy igen tágas szálájában, mellyben a' Conferentziák fognak tartattni, bérakassanak.

Gróf Artois negyed nappal az után, hogy Londonban a' békességes tzikkelyek fel tseréltettek, azt a' rendelést vette a' Nagy Brittanniai Ministériumtól, hogy onnan Edimburgba útazzon. — A' Párisi Polítzia elődadâsa szerént, mint hogy 40 ezer idegenek között, kik most ott tartózkodnak többen vagynak 20 ezernél Német születésüek, meg-engedte a' Kórmányszék, hogy egy Német Theátrom állíttason fel Párisban.

Anglia.

Londonból Oct. 19 dikán. Egy ma kiadatott Újság darabban, igen eszes enyelgéssel elő adja annak írója, rövid summában mind azt, a' mit a' Ministériummal ellenkező részнek leg nevezetesebb szószóllói a' parlamentomban hét eszten-

dök elfolyása alatt, a' vólt Ministérium ellen és a' hadnak okairól 's a' t elő hordottak. Mind ezeket illyen Tudósítás tzímje alatt adja elő az Úrság: Nevezetes Halál! Leírja ebben, születését, eredetét, elrendelését, tselekedeteit, betegségét, testamentomát, halálát és eltemetteté-sét a' nevezetes hadnak. Itt következik ezen Előadás leg nevezetesebb pontjainak rövid summája.

„ Ezen hónapnak első napján u. m. Csötörtökön estve, meghalálozott itten a' Downing-Street útzában, hírében nevében igen esmeretes Had Úr: kinek életét következendő nevezetes tulajdonsági és tettei hagyták örök emlékezetben. — Származása, valamint Nagy Sándornak és több híres hérósoknak, bizonytalan. Fox Úr és más tudósok, kik születésének meg-visgálásában sokat fáradoztak, származását törvénytelennek, Pitt Úr több követöivel pedig törvényesnek találták. Mitsoda szüléktől származott légyen, abban sem egygyezhetnek meg az emberek, minthogy némellyek Anglus, mások pedig Frantzia születé-sűnek állítják, némellyek Pitt Urat mások Sans Culotte polgárt nevezik attyának. Azonközben hogy sokan a' származásának bizonytalan vóltát vítaták, mások arról tanakodtak, hogy ugyan mire kellene már, a' tsudálatos sebességgel nevekedő gyermeket alkalmaztatni. Erre nézve is sokféle értelemben vóltak a' tudósok; Gróf Liverpol azt javasolta, hogy a' Kereskedő Társaságba bé kell venni, a' mellyben külső nyájas viselete által nagy haſznot tehet, 's azzal a' kereskedésből másokat kirekeſztő hatalomban örökre megerősítheti az An-

glus Nemzetet. Windham Úr ellenben azt vévén észre, hogy nagy hajlandósága vólna azon vásott gyermeknek az érvágásra, a' tagok elmetélésére, 's hogy örömest forgolódik a' temetők és sírhalmok között, azt állította, hogy legjobb Seborvos lenne belölle. Mások a' hadakozásra termett teste és tehetségeiért Fektérozó mesternek szánták, 's több effélékre. — De minekelőtte valamellyik mesterségre kénszeríthették vólna az ifjú Had Urat útaztatták Európában sokad magával eggyütt; Udvari Tanítóúl rendeltettvén mellé Jakobinus Úr. Ez a' választák igen roszszúl ütött ki, a' honnan azokat a' sok száma nélkül való tsintalanságokat, sok roszsz tselekedeteket, mellyeket az Urfi elkövetett, többnyire a' Tanítójának kell tulajdonítani. Az ifjú Had természet szerént igen vad, erőszakoskodó, és kegyetlen vólt. A' nevelője pedig, nem hogy megfojtani igyekezte vólna benne ezen roszsz hajlandóságokat, sőt inkább, minden fortéllyal táplálta és meggyökereztette benne azokat, akarmelly helytelen, igasságtalan tselekedeteit símította, 's mentette. 's a' t. E' vólt az oka hogy némellyek mind a' kettőnek élete után leselkedtek. Végtére Lünevillében Februárius 9-dikén szélütés által, a' jobb karja haszna vehetetlenné tételvén, nem sokára Downing-Streetben meg-halálozott.

Londonból Oct. 20-dikán. Az ide való Ministériális Újságok sokféle jegyzéseket tesznek a' Frantzia Respublika és a' Fényes Porta között köttetett békesség tzikkelyeire. Ha helyben hagyja azokat a' Fényes Porta, így ír az Udvari Újság, tsalhatatlan jele leszsz az annak, hogy a' Konstántzinápolyi Udvar, nem ügyel-

vén azon nagy segedelemre, mellyett nyújtott Anglia Égyiptomnak viſzſza ſzerzésére; hajlandó az, a' régi ſzoros Egygyességet 's barattságot Frantzia Orſzággal megújjítani; a' melly Nagy-Britanniának minden tekintetben káros következéseket okozhatna.

Egy Quakker, London külső városának valamelly ſzoros úttzáján öſzve találkozott egy-lovas kotsikájával, valami hetyke Anglus ifjúval, a' ki hasonlóképpen egy-lovas paru sán bé talált a' ſzoros Úttzába nyargalni. Egymás mellett el nem hajthattak, hanem valamelyiknek ſzükségesképpen ki kellett a' kotsit hátráltattni; a' melly, hoſzſzú lévén a' keskeny úttza, nagy ügyvel bajjal eshetett meg. Az ifjú Anglus boſzſzankodva ſzitkozódva kiabált a' Quakkerre hogy vontassa viſzſza a' lektikáját, mert ő ugyan azt nem fogja tselekedni. A' Quakker azt felelte: Én öregebb vagyok mint te, azért hát tsak meg várhatom tőled, hogy az útból kitérj. Ezen az ifjú még jobban meg boſzſzankodva, sok illetlen ſzókkal illette az öreget, de mit tudott tenni egyebet, félre tette a' gyeplűt, ostort, 's egy rakás újság levelet ki vonván a' zsebjéből, azokat kezdette olvassni. Ezt látván a' Quakker, ő meg elő veſzi a' pípáját, ki űt 's rá gyújt. Így kedvére pípázván, azt mondja egyſzer az Anglushoz. Barátom! Ha el-olvastad azokat az újságokat, azután ki kérem magamnak hadd olvassam én is. Látván ebből az ifjú, hogy a' hidegvérű Quakkerrel semmire se mehet, kéntelen vólt a' parutsát viſzſza húzatni.

(A' Quakerek egy különös hit sorsosi Ángliában, a' mellynek fel-állítója Fox János vólt a' 17 dik ſzázadban.)

Orosz Birodalom.

Petersburgból Oct. 10 dikén. Moskauban, a' koronázás alkalmatosságával tartatott pompák között nevezetes vólt az is, hogy Sept. 19 dik napján harmintzezer emberre vóltak aſztalok meg terítve, mellyek mellé ki ki ſzabadon le ülhetett; az aſztalok körül mesterségesen helyheztetett ſzökő kútakból bor ſzökdétselt. Ő Felsége a' Csáſzár az aſztalek közül egynél jelen vólt. — Meg jegyzésre méltó az Oroſz Tsáſzárnak az itt következő levele, mellyet kevés idővel a' koronázás előtt a' Moskaui Gubernátor Generál Feldmarsal Gróf Soltikowhoz intézett Petersburgból.

„Tudtomra esett, hogy a' Moskaui Nemesség az Úr példája által fel buzdíttatván, fel tette magában, hogy nagy summa pénzt gyűjtsön öſzve, a' mellyen az én Moskauban leendő meg-koronáztatásom pompájára, győzedelmi kapuk 's a' t. állíttassanak. Meg esmérem ezen fel-tételben a' ſzeretetnek és tiſzteletnek jeleit, mellyel mind az Úr, mind a' Nemesség erántam viseltetnek és köſzönöm; de, mivel a' ſzükséges pompára meg kívántató költségekről már én magam rendeléseket tettem; ſzükségteleneknek tartom azokat. Arra az esetre hogy ha a' Nemesség egygyesített erővel és tehettséggel valamelly köz haſznú intézetnek akarná a' fundamentomát megvetni, mint példának okáért, egy oskolát, ſzegények házát, vagy a' betegek ſzámára Ispotályt akarna épít-

tetni; magam is örülnék ha a' Nemességgel ſzerentsém lehetne egy illy ſzándéknak végbe vitelére egygyesülni: de ollyan épületek, mellyek tsak egy bizonyos alkalmatosságra állíttatnának fel, 's ismét el rontatnának; nem lehetnek közönséges áldozatoknak tárgyai; kiváltképpen midőn a' Státusnak javával, más köz haſznú intézetekre is fordíttathatnak. Reménylem, hogy az Úr, meg értvén ezen levelemből, miképpen gondolkozzam ezen ſzándék felöl; arra fogja a' Nemességet serkenteni és vezérleni; hogy erántam való ſzeretetét más jó végre való adakozás által fogja bé bizonyítani, melly mind előttem mint leg kedvesebb, mind koronázásom emlékezetére mint legnagyobb ékesség maradandó léſzen.

Sándor.

Petersburgban egy Hertzegné panaſzoló írást nyújtott bé az Oroſz Csáſzárnak, azon Törvénynek szer felett való keménysége ellen, melly az adósokat arra kötelezi, hogy a' mire magokat a' Kontraktusokban ajánlják és kötelezik, azt pontig tellyesíttsék, 's le fizessék, ha pedig ezt nem tselekſzik, az utolsó darab jóſzágok is elvétettethetik és el-adattathatik. Azt terjeſztette tudnillik a' Csáſzár eleibe ezen Hertzegné, hogy ha a' Férjével a' nevezett törvény értelme ſzerént bánnának; minden jóſzágától meg-foſztatna; a' melly történet a' Hertzegnének annál nehezebben esne, mivel sok adósságok gondolatlanságból tétettek, sok dolgok pedig rendes ároknál kétſzerre is fellyebb fizetődtek. Kéri tehát, hogy mivel a' Csáſzárnak hatalma a' törvényekre is

ki-terjed és azokat felyül haladja vegye ki egyedül tsak a' Hertzeget ezen törvény alól. A' Csáfzár feleletje a' Hertzegné panafz-írására e' vólt.

Hertzegné!

„ Szívemből sajnálom Férjének állapotját, a' mint azt a' Hertzegné hozzám küldött levelében elömbe terjefztette. Ha ezen bizonyság tételem tehet valamit meg-nyugtatásokra; vegye ezt a' Hertzegné, sorsán való igaz fzánakozásomnak jeléül, egyfzersmind pedig annak bizonyságául, hogy egyedül tsak a' lehetetlenség akadályoztatja meg azt a' segedelmet, a' mellyel terhes környül állásaiban hafználni kívánnék. — Ha Én fzabadságot vefzek magamnak arra, hogy a' törvényeket meg-fzegjem; ki fogja azután magát kötelesnek tartani, azoknak bétöltésére? — Nem haladja felyül az én hatalmam a' törvényeket; de ha fzinte ki terjefzthetném is azokra hatalmamat, nem akarom; mivel én az egéfz föld kerekségén nem esmerek más igafságos hatalmat, hanem a' melly a' törvényekből vefzi eredetét. Ellenben: Kötelesnek tartom magamat mindenek felett, a' törvények bé töltésére vígyázni, söt még abban az esetben is, midön mások kedvezhetnek, nékem tsak az igazság mellett kell maradni. Maga a' Hertzegné is jobban fzereti az igazságot, mint hogy ebben Velem egygyet ne érthetne, hogy t. i. azon adósságok lefizetését a' törvény értelme ellen nem akadályoztathatom, mellyekre a' Hertzeg magát kötelezte. 's a' t. A' törvény mindeneket egyaránt kötelez. Annak értelme fzerént, valaki a' Kontraktusnak és akar-

minémű Kötelező-írásoknak magát önként alá-írta kötelezi magát annak minden pontjainak bé-töl é. sére; azokat tellyesíteni, törvény 's kötelesség. Ezenkívül, tudva vagynak előttem a' Hertzegné Férjének környülállásai, és reménylhetem, hogy jobb lábra állítván jószágait, 's a' gazdálkodást, ha szinte jószágainak egy részét el-adja is, hogy árrokból az adósságokat le-fizesse; marad annyi jószága és jövedelme, hogy abból tisztességes módon élhet. Ez a' reménység a' Hertzegné bajos környülállásainak meg-változása felöl egészszen meg-nyugtat Engemet az eránt is, hogy a' Hertzegné, tsak a' dolognak váratlan vólta miatt indúlván meg, képzelte olly terhesnek Férje és a' maga környülállásait; de a' felettébb való megindúlás le-tsendesedvén, a' törvényt bé-tellyesíteni, el nem múlatja, engemet az igazság mellett álhatatosnak talál, és el-hiszi hogy mindenkor javát kívánom. Sándor.

Elegyes Levelek.

Hollandiában egy Társaság 100 aranyot tett fel jutalomúl annak, a' ki a' Fő Konzul Bonapárte érdemeinek illendő magasztalását leg-jobban versekbe foglalja.

Berlínből Oct. 25 dikén. Helyre állván Anglia és Frantzia Ország között a' békesség, megszűnnek azok a' környülállások is, a' mellyek a' Prusz ziai Királyt arra határozták, hogy a' Hannóverai Tartományt őrízettel meg-rakja. Ehezképest, parantsolatot is küldött a' Prusszsziai Király az ott Kommandérozó Generállieutenant Kleisthoz, hogy az alatta szolgáló sereggel haza felé való útját siettesse.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.,.

Nro 39.

Kôlt Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 13-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Magyar Orſzág.

Veſzprémből Octóber 27-dikén. Az Orvosi Társasághoz, melly Háiſzler Gyorgy Veſzprémben 1801-dik eſztendőben kibotsátott Orvosi Munkája 1-sö Darabjának, és abban követettigen furtsa Theoriájának Recensióját kélzíti, elöre egy, két ſzót ad amicas Aures: Tsudálkozik az Auctor, hogy ez az Orvosi Társaság, melly magáról nyilván vallya, hogy tanúl, olvas, és gondolkodik, eddig az ideig étet Magyarnak lenni nem tudta, holott az el

múlt Századnak 91-dik eſztendejében a' Himlőzésről ki kelt rövid Vetélkedésében nyilván ki mondja: E' nem Kevélység, tsak Magyarral ſzületett igazságot ki mondó Bátorság. — Tsak hogy, ki tanúlhat ki olvashat, és gondolkodhatik mindenekről? — Azt az Auctor említeni sem akarja, hogy a' ki olvas, tanúl, és velösen gondolkodni kíván, soha se' nézze a' Szerzőnek Nemzetét.

Hogy pedig ez az Orvosi Társaság már elébb vagyon, sem a' botorkádzó Auctor, rendkivűl való ſzerentse! Tsak hadd jöjjön a' jelentett Collisio; vagy inkább a' Kalausz? örömmel fog utánna barkátsolni az el maradott, kinek minden munkája' tzélja: haſználni.

Egygyet kér ki még magának a' botorkádzó: A' Kalauſz baráttságos legyen, melly vezessen, tanítson, ne sértsen, külömben vagy arra fakad: Nem ád a' tűz kő ſzikrát, ha tsak más tűz-kötől, vagy atzéltól nem illetödik; vagy Aristarchussal nem hiſzi, hogy Homerus munkája; vagy ama' nagy Férjfiúval (Racini) egy két ſzóval halgat.

'*Sibóról* Oct. 29-dikén. Nem lehet eléggé le-irni, melly haſznos dolog az, ha az emberi Nemzetség bóldogítására tartozó találmányok, az Újság levelek által közönségessé tétetnek, 's e' ſzerént midön az lehettséges, minél elébb haſznora fordíttatnak. Egyebeket el-hallgatván, az Újságok tették közönségessé a' Tehén-himlö béóltásának haſznos találmányát, 's annak ki-hirdetése indította fel az Olvasókat a' próbatételre. N.

Közép Szolnak Vármegyének Nagy Érdemü rendes Orvossa T. Öri Filep László Úr, olvasván az Újság levelekből, hogy ezen haſznos találmány már a' Magyar Hazában is ſzerentsés elömenetellel terjed; leg ottan azon vólt, hogy a' tehén himlö mátériát megſzerezhesse, és a' bé-óltást el-kezdje. Meg-jelentvén a' Doctor Úr ezen ſzándékát Nemes Vármegyénkben, egy Fő Méltóságnak, hathatósan elömozdí tatott, 's ámbár az első próba tételkor, kéttség kivül a' matéria elſzáradása miatt, a' himlö meg nem fogamzott, de újjra matériát hozatván magának Peströl, a' jóban fáradhatatlan Doctor Úr, másodſzor igen ſzerentsés elömenetellel óltogatta bé a' Tehén himlöt, elöſzſzör 'Sibón, a' hol már sok nagyobb és apróbb gyermekek leg kissebb veſzedelem nélkül által is estek rajta egéſzſzen. — Meg-jegyzésre méltó az, hogy ámbár az újjítások a' köz nép között nehezen kaphatnak lábra; még is látván itt a' nép, hogy a' dolognak mindenütt kívánt kimenetele lett, örömest adják minnyájan gyermekeiket a' himlö béóltásra. A' végre jelentem e' ſzerentsés himlö bé óltást; hogy ez, az Újság levelek által másoknak is tudtára esvén, fel indíttassanak a' jó példának követésére. — Ugyan a' fenn tiſztelt Doctor Úr, gyógyított meg tavaj egy elméjében meg-háborodott ſzegény embert, a' ki most Zilahon lakik. — Ennek meg gyógyúlása akkor az Újságok által közönségessé is tétetett, noha a' gyógyító nevét nemes ſzemérmetességből el hallgatta. De mivel azólta semmi változása az embernek nem vólt, és a' Doctor Úr látja hogy tökélletesen kigyógyúlt, rövid idön ki-fogja adni a'

meg-tébojodottnak akkori környülállásait, és a' gyógyításnak módját, annyival is inkább, mivel ez akkor igen hibásan vólt kihirdetve.

Olasz Orszá g.

Ancóna Oct. 15-én. A' hét szigetekből álló Respublikában, az Adriai Tengeren, még se tsendesedett le a' minapi lázzadás és a' köznép között a' Kórmányszék ellen való torsalkodás, melly a' Zanthe szigete lakosiról a' több szigetek lakosira is el terjedett. A' Zanthe beliek erőnek erejével az Anglusok hatalma alá akarják magokat vetni; 's Respublikai jussaikról örökre le mondani. Tudósíttatván erről az Angliai Kórmányszék, mindjárt parantsolatot küldött a' Zantéban tartózkodó Anglus Konzulhoz, hogy ezen szigetet hagyja el; 's egynehány ezer Anglus katonák rendeltettek oda, hogy a' tsendességet helyre állíttsák.

Genuában kevés idövel ez előtt, a' Sz. Klára templomában történetből valamelly ón koporsót találtak, melly fel-nyittatván, a' benne lévő 150 esztendős hólt test egészszen épnek találtatott. Teméntelen nép tódúlván ennek látására, a' Polítziára ügyelő Minister meg-vizsgáltatta a' hólt testet az egésségre vígyázó Kommisszió Praezese által; 's azután más helyre temettette.

Frantzia Orszá g.

Azr írja a' Moniteur nevü Párisi újság, hogy valamint Londonban, úgy szinte Párisban is minden békességre való készületek 's az ahoz való közelgetés a' leg nagyobb titokban tartattak. Pá-

riaban még a' második 's harmadik Konzul se tudta miben légyen a' békesség dolga. Egynehány nappal annak ki hirdetése előtt kérdezte Kambacéres Konzul Bonapártét, hogy vallyon lehetne e' békességet reményleni, 's egy bizonytalan t a l á m feleletet kapott a' fő Konzultól. Egyedül T a l l e y r á n d vólt ezen dologban Bonapárte titkos Ministere; eggyütt főzték 's dolgozták ki a' békesség plánumát, és azt is, hogy mi tévők legyenek arra az esetre, ha a' feltételeket Anglia telyességgel el nem fogadná. A' Fő Konzul hajlandónak látiatott lenni az Anglusok némelly kívánságainak el-fogadására, egyedül a' békesség meg nyeréséért. De Talleyránd eleibe terjeſztette az elsö Konzulnak, hogy az ſzükségtelen dolog vólna: „Ne hagygya magát a' Fő Konzul, így ſzólla egykor a' többek között, békességet ſzerető indúlatja által el ragadtatni; nints okunk reá, melly illyen fel tételeknek el fogadására bennünket kénſzeríthetne. E' vólt az oka, hogy a' Fő Konzul helyre állván a' békesség igen nyájas kifejezésekkel köſzönte meg különös levele által Talleyrand Ministernek fáradozásait.

Párisból Oct. 23-dikán. Meg-nyerte a' Fr. Kórmányſzéktől VI-dik Pius Római Pápa Testvérjének fia Braschi Úr, hogy a' Valence ben eltemettetett VI-dik Pius hamvai onnan Rómába küldettessenek; a' melly már bé is tellyesíttetett. — Bonapárte Fő Konzul, egy felette drága kardot kéſzíttet most magának, a' melly a' régi Frantzia korona leg ſzebb drága-köveivel leſzſz ki rakva. Az Európában esmeretes briliántok között legnagyobb az a' R e g e n s nevü briliánt, mellyel

Frantzia Orſzág bír; ez a' revolutzió alatt sokáig Berlinben állott egynehány milliónyi forintért zálogban; most az említett kard markolattyának tsuttsán fog helyet foglalni.

Páris Oct. 26-dikán. Miólta a' mi Katona Tiſztjeink Német Orſzágból haza kerültek, nagyon kezdik itt a' Német nyelvet mások is kivált a' Tudományokkal foglalatoskodók tanúlni. A' Német Nyelv Tanítók felette drágán fizettetnek, mivel még kevesen vagynak a' kik magokat annak tanítására adták vólna. Tsak az a' kár, hogy a' Frantziák igen nehezen tanúlhatják meg annak helyes ki-mondását, valamint a' Németek is a' Frantzia nyelvét. Tapaſztaltuk, hogy az itt vólt foglyok között, a' Magyarok kiváltképpen hamar és jól magtanúlták a' mi Nyelvünk helyes kimondását, a' mellynek azt az okát adták, hogy az ő nyelvekben is meg-vagynak azok a' Németeknek nehéz kimondású (zs, ny gy lj ő ű) betük.

A' Fő Konzul nyilván ki-nyilatkoztatta azon való örömét, hogy az Angliai Kórmányſzék Lord Kornvallist nevezte ki Amiensbe tellyes hatalmú Ministernek. Lord Kornvallis az Amérikai Státusokkal való háborúban híresedett el. De végre olly ſzerentsétlenség érte, hogy Virginiában minden seregével Jorkstownál egygyütt bé-keríttetett a' Frantziák és Amérikánusok által, 's elfogattatott. Ez előtt 9 eſztendővel, ő győzte meg Napkeleti Indiában Tippo Saib-ot, és kénſzerítette ötet egy Tartománya' által adására a' Napkeleti Indiai kereskedő Társaságnak. Leg-nagyobb haſznot tett a' nevezett Lord Hazájának ez előtt mint-

egy eſztendővel midőn az Irlandia pártütést okossága és maga mérséklése által ſzerentsésen le-tsendesítette.

Lyonban a' leg-nagyobb házak közzül kettő, olly hirtelenséggel öſzve dült, hogy hatvan familiák közül, mellyek a' két nagy épületben laktak, tsak egynehány leg alól a' föld ſzínén lakó emberek menthették meg életeket, a' többek, kiknek ſzáma egynehány ſzázra megy minnyájan a' kő omlás alá temettettek.

A' Frantzia Kórmányſzék meg-engedte, hogy a' Lemani Departamentomnak Praefectusa Cymár polgár, a' ſzerentsétlen Német Orſzági túdós és terméſzetvizsgáló Eschennek, ki a' havasokon meg-sikamodván egy méjjségbe esett, és ott ſzörnyű halált halt, emlékeztető Oſzlopot emeljen. Ez a' kő oſzlop három óldalú, és azon hellyen áll, a' hol Eschen el-temettetett az álpesek allján, 's a' hol az Európai útazók rendſzerént öſzſze-gyülekeznek, minekelőtte a' Chamouni bértzekre felmennének. Az Oſzlop egygyik óldalára ezek mettzettek. „Örök emlékezetére Eschen F. A. Terméſzetvizsgáló, Literátor és Poétának. Született 1777-dik eſzt-ben. Alsó Saxóniának Eutin nevű városában, bé-ſzakadt a' Bueti havas bértzek méjjségébe Augustus 7-dikén 1800 dik eſzt-ben. Kihúzatott ezen méjjségből DeVillar, Bernard, ennek két fiai, és Otte Polgárok által, 's ezen helyen el-temettetett Cymár Praefectus gondoskodása által. Ezen Oſzlop emeltetett örök emlékezetére Sept. 8-dikán 1801-ben, Bonapárte, Cambaceres, és Lebrun

Konzulságok alatt." A' másik oldalán ez olvastatik: „ A' Frantzia Respublika betsüli a' Mesterségeket és Tudományokat, óltamazza a' Túdósokat és Míves Mestereket, 's baráttságosan fogadja minden Nemzetek közzül az idegeneket, kik a' Respublika Tartományit meg-keresik." A' harmadik ódalon: „ Útazók! Tapasztalt, izmos és erős útmutatóra van szükségtek; e töl el ne távozzatok; engedjetek a' tapasztalás tanátsának! Félelemmel és tisztelettel egyben köttetett érzéssel szükség azon tájjékokhoz közelíteni, mellyeket a' természet, ditsösségének és hatalmának sok jeleivel tzímerezett."

Helvétzia.

Basiliából Oct. 30-dikán. A' Bernai posta fontos újságokat hozott, a' Helvétziai Diétának meg változott környülállásaira nézve, a' melly dolodnak ki menetelét nagy kívánsággal várja a' Nép. A' tudósítás summája ide megy ki; Tudva lévö dolog, hogy a' Helvétziai Diéta az új Constitútziónak készítésével nyakra före sietett. Oct. 24 dikén. A' meg készült Constitútzió a' voxok többsége által el is fogadtatott; de itt a' Diéta sem a' tizen három jelen vólt Deputások protestátiójára, sem a' tizenhat, gyülésböl el távozott Tagokra nem ügyelt. A' következendö napokon, a' Szenátorok választásában foglalatoskodott a' gyülés, hogy az, Nóvember 10-dik napjára már öszve is gyülhessen. Ez a' szembetünö sietés, a' Törvény évö Tanátsot arra indította, hogy rendkívül való eszközöket vegyen elö. El-küldött te-

hát a' 3 végrehajtó Tanátsosok, Dolder, Savá-ry és Rüttiman polgárokhoz egy Végezést, (Decrétumot) melly ezt foglalja magában: A' Diéta vigyázatlansága miatt a' Haza veſzedelemben forog; ſzükség tehát hogy a' Végrehajtó Tanáts egy ideig ismét tellyes hatalmat vévén magának, a' közönséges tsendeségre, és bátorságra, vigyázzon. A' három nevezett Tanátsosok (kik a' Dietának nem vóltak tagjai) által vették a' reájok bizott hatalmat, 's a' Diétának még ez nap el kellet oſzlani; az új Constitútzió pedig el töröltetett. Egy Szenátus fog ki neveztetni, és ez három hónap mulva ismét Diétát gyüjteni. — Mondják hogy ezen, Oct. 27-dikén történt revolútzió, azon útasitásoknak következése vólna, mellyeket a' Fr. Követ Verninac, ez nap reggel vett Párisból. Ezen váratlan történeten az egéſz várost fel-lázaſztotta; de mivel Frantzia és Helvétus katonákkal a' Város meg vólt rakva, 's ezek mindenfelé seregenként jártak, tsak ugyan semmi háborúság nem történhetett a' két ellenkező fél között. Egéſz nap bé zárva állottak a' Város Kapui hogy senki a' mi a' Diétával történt hirtelen más városoknak tudtára ne adhassa, és a' Nép fel ne zendüljön. Más nap, úgymint Oct. 28-dikán a' Diétának minden tagjai haza útaztak.

Anglia.

Némelly Londoni újságok azt állítják, hogy a' békesség helybe hagyása és ki tserélése napjától ſzámlálva, hat ezer Anglusok kértek már passust Frantzia Orſzágba, de a' Kórmányſzék tsak tizenketőnek adatott. — Lord Kornwalis,

sok válogatott lovakat és egyéb drágaságokat küldött el előre Frantzia Orſzágba. Maga tsak Nóvember elejére ſzándékozik előſzör Párisba menni, hogy a' fő Konzullal némelly békességet illető tárgyak felől értekezhessen, 's azután véſzi útját Amiensbe. — Leg közelebb mint egy ſzáz Frantzia fogjok Plymoutnál egy hajóra rakatván hogy Liverpool felé ſzállíttassanak, az alatt hogy a' Tiſztek ebédeltek a' hajóban, erőſzakkal el akarták a' hajót az Anglusoktól venni, de tsak ugyan reá nem mehettek, minthogy a' Tiſztek hamar éſzre vették a' dolgot.

London Octóbernek 15-dik napján. A' napokban találkoztam itten Pozzo di Borgoval, a' ki Minto Anglus követ familiájával érkezett ide Bétsből, 's tovább folytatta útját Edinburg felé, Skótzia orſzágának fő-városſába. Sokat tudakozódtam töle a' Bétsiekről, 's kiváltképpen pedig a' Hírmondót író Társok köz haſznú igyekezetekről, a' kiknek esmeretségével ditsekedett ez a' híres Corsicánus. Örültem, midőn láttam Nála az Urak által ki adott Vármegyék mappáit, a' mellyeket a' büſzke Anglusok se' hagynak egy tekintetben, főképpen, hogy azokat Bozzo di Borgo kezeiben látják, a' ki Corszika ſzigetének leg tökélletesebb mappáját kéſzíttette azon derék Ingenieurök által, a' kiket a' Frantzia Revolútzió kezdetekor kapott Necker Finántz Minister parantsolatjára. Ez a' több Sectiókból (darabokból) álló mappa tökkélletesebb még ama híres Cassini Frantzia Orſzág mappájánál is, a' mellyet nálunk két ezer forinton is meg veſznek, ha kaphatják. Corsika

mappájához járúlnak mintegy huſzon-négy in folió írt nagy Könyvek, a' mellyek ezen ſzigetnek le-írását foglalják magokban. Mind a' mappákat, mind pedig ezen írásban foglalt könyveket ſzerentsésen meg-mentette Pozzo di Borgo, a' mostani első Konzul Bonapártétől, 's minthogy azokat az Auglus Királynak ajánlotta, Ő Felségétől jár neki hóltig való penziója, a' melly mintegy hat ezer forintra megy a' mi pénzünk ſzerént. Pozzo di Borgo Corsikának Ajacio várossában ſzületett, a' hol ſzületett Bonapárte is, a' kivel atyafiságban van, 's egy koru, 's ſzinte olly rendkivül való éſzſzel bír, mint az első Konzul, a' kivel tsak nem egéſz addig egygyütt nevekedett, míg Bonapártét Marbeuve Frantzia Generális, ki is nagyon járatos vólt Bonapárte-nek Nemes Szüléihez, Frantzia Orſzágba nem küldte a' kis katonák nevelő házába. Hogy innen viſzſza jött, 's Pattantyús Tiſzt lett Corsikában, mindég a' Frantziákkal tartott, én pedig, (úgy mond Pozzo di Borgo) az Anglusokkal, a' kiknek segítségével ſzerentsésen ki-tudtam verni Bonapártét, pajtásaival egygyütt, Ajacio ſzülött várossából, a' kit látom sokkal nagyobb erő se tud ki forgatni mostani ſzékéből. — Nagyon neheztel Pozzo di Borgo, hogy Anglia nem tudott jobb békességet kötni Bonapártéval, a' ki, mint már itt tudva vagyon, tsak azzal ſzedte reá Angliát, hogy irtóztató nagy kéſzületeket tett, a' mellyek oda mutattak, mintha azokkal ki akarna ſzállani Angliába. Ennek a' következése a' vólt, hogy Anglia temérdek nagy erőt ſzedett

öſzſze partjainak védelmezésére, a' mellyet már tovább nem igen tarhatott ki a' mostani ſzorongató környülállások közöt.

Londonból Oct. 23dikán. Tegnap adatott a' Londoni közönségnek ágyú ropogások által tudtra, hogy Alexándriát a' Fr. Fővezér, az egyesült Anglus és Török seregeknek által adta. Egyſzersmind, rendkívül való Udvari Újság is adatott ki, mely az Égyiptomból jött Tudósításokat magában foglal. Ezen ſzerentsés történet felöl való hivatalbeli Tudósításokkal Oberster Abercromby t, az Égyiptomban meghólt G. Abercromby fiát küldötte el Hutchinson Generál Égyiptomból Kurír fővel. — A' Capitulátzió 21 Tzikkelyekből áll: ezeknek summáját, közlötsük már Érd. Olvasóinkal.

Londonnak a' minapi ki világosítása alkalmatosságával ſzemléltetett a' többek között egy festés, mellyen az első Konzul és az ő testvérje Jósef, ezenkivül Pitt és Windham Urak tántzot járva vóltak lefestve. A' Festésnek egygyik ſzegeletében állott John Bull, (ki az Anglus Nemzetet ábrázolja) egy tele erſzényel, mellyből a' ſzaru sípon játtzó muzsikusokat láttzott fizetni. — Egy új Plánum 'kéſzítésében foglalatoskodnak egynehány nap ólta, Pitt és Addington Urak, hogy az által a' teméntelen Nemzeti adósság kissebbíttessen. A' Londoni közönségnek öröme, az újságok által ki-hirdettetett Feltételein a' Plánumnak igen nagy; mellynek summája ide megy ki. Állíttason fel egy Lottéria, mellyben a' ki-húzandó ſzámokra vagy tzédulákra a' Koronához tartozó de puſzta és míveletlen jóſzágok

tétessenek fel. Egy tzédula vagy ſzám ki húzásáért ezer forint legyen a' lottériába való bé-tétel. A' nyereség között pedig a' leg kissebb ollyan darab föld légyen, mellynek egy napi munkájára öt napſzámos kívántatik, a' leg nagyobb pedig, melly egy napi mivelésre öt ſzáz munkást kíván. Az adósság le-ſizetésének másik kútfeje lenne Nap keleti India. Annyi Tartományokat bír ott a' Nap keleti Indiai Társaság, hogy azok, nagyságokra nézve, kétſzerte is meg-haladják Frantzia Orſzágot; a' nép ſzáma is ezekben körűlbelől 28 millió lélekre megy. Ezeket a' teméntelen drága termésekkel meg-rakott Tartományokat tsak öt millió eſztendei adóért bírja a' nevezett Társaság. Mennyi kintset bé-vehetne pedig azokból, ha a' Koronára viſzſza ſzállanának.

A' leg gazdagabb Anglus, Hertzeg Bedford, Angliában a' földmivelésnek hathatós elömozdítója, azzal koronázta, ezen rekintetben a' Hazája boldogítása körűl ſzerzett érdemeit, hogy egy, úgy nevezett Földmivelő Kollegyiomot állított fel Woburn-ban, (Londonhoz 9 mértföldnyire éſzak felé) tulajdon költségén; mellyben a' földmivelésnek mind tudománya mind gyakorlása tanítatik. Egy nagy Majorját adta által a' Hertzeg a' Kollegyiom ſzámára, hogy a' Professor vezérlése alatt, mindenf le próba-tételek az ahoz tartozó földeken és kertekben tétessenek. — Éppen illyen móddal és illy nemes tzélból állítatott fel Hazánkban is a' Keſzthelyi Georgikon, Méltóságos Gróf Festetits György Ő Nga által, a' melly, annyival nagyobb diſzére ſzolgál a' Hazának, hogy a' Hertzeg Bedford által, Föld-

mivelő Kollégyium név alatt felállíttatott Georgikon, még Angliában is elsönek és a' maga nemében tsak egynek neveztetik.

Orosz Birodalom.

Moscauból Oct. 7 dikén. Le nem lehet irni, melly szivre ható tekintet vólt az, midön a' Császár a' Koronázás és Felkenettetés után, az ól:ár előtt térdre esvén, felemelt kezekkel könyörgött népének javáért. Véghez menvén a' Koronázás czeremóniája, le-vette a' Császár a' maga fejéről a' nagy koronát, és Hitvesének a' Császárnénak feje felébe tartotta, 's azután ismét a' maga fejére helyheztette. Ekkor vette kezébe a' Császár a' kissebb koronát, 's azzal koronázta meg a' Császárnét. Az özvegy Császárné az egész czeremónia véghez menetele alatt, koronás fövel vólt. A' gyönyörü idő, melly illyenkor felette ritka ebben a' hideg Országban, nevelte a' pompát 's a' közönséges örömöt.

Elegyes Levelek.

Minekutánna Kairó és Alexándria viszsza nyerése után Egyiptomra nézve semmi aggódása nints a' Fényes Portának, minden gondját arra fordítja a' Török Császár, hogy Országában a' belső tsendességet helyre állíthassa. Számos seregek indúltak meg Konstántzinápoly környékéről Szervia, Bosnia és Oláh Ország felé. Pasman Oglu leszsz az első, a' kit meg támadnak, 's a' kinek többé meg nem akar a' Nagy Úr kegyelmezni. Az Oláh Vajda, meg izente már Erdélybe, hogy a' reánk jövő télen sem birkát, sem más

akarminémű marhát nem lehet Oláh Orſzágba hajtani 's ott teleltetni, mivel ez a' Tartomány rövid nap tsata mezejévé változtatódik.

A' Stereotypust vagy a' lapban öntött formákkal való nyomtatásnak leg-elsö fel találását, sok Frantzia és külföldi írók is tulajdonítják Didot polgárnak, ki Párisi igen híres Könyvnyomtató, jóllehet azt Didot magáról soha sem állította. Sokan meg mutatták más réſzről azt, hogy ez nem új tatálmány; nevezetessen hogy Leydában ez előtt 100 eſztendővel Van der Mey Könyvnyomtató, éppen illyen lapba öntött formákkal nyomtatott egy Bibliát negyed rét formában, a' mellynek most is elég nyomtatványai találtattnak. Tilloch Ànglus, egy illyen tzímü hónapos írásnak kiadója. Philosophical magazin, azt jegyzi fel, hogy egy Ged nevü Skotus, hasonlóképpen fel-találója vólt a' Stereotypiának, 's nagy ügyel bajjal nyomtatott is az által 1736 dik eſztben egy Salustiust. De tsak ugyan mind Ged, mind Didot, a' Van der May példája által indíttattak ennek új fel-találására. Ha Anglia Ged-del, Fr. Orſzág pedig Didot-tal ebben a' réſzben ditsekedhetnek, éppen úgy ditsekedhetünk mi is Falka Úr Èrd. Hazánkfiával, a' ki tsupán tsak olvasván azt, hogy Párisban Didot valamelly lapban öntött formákkal való nyomtatást talált fel; addig gondolkozott rajta 's próbálgatta a' modját, ezen még titokban lévő mesterségnek, hogy ſzerentsésen ki-találta 's már igen ſzép tökélletességre is vitte, a' mint tudjuk.

Az éſzaki Amérikai Respublikában, nevezetesen Schutesbury-ban él egy Pratt Èfraim nevü

ember; a' ki 1687-dik eſzt-ben ſzületett, és, 40 eſztendő ólta húst éppen nem evett, 60 esztendő ólta pedig sem bort sem pályinkát nem ivott, és most 114 eſztendős korában is egésséges, 's minden nap a' ſzomſzédjánál tőlt két három órát. Meg érte ötödik ízig való unokáit, 's mindöſzve a' famíliája, fiainak és unokáinak élő magzatait oda ſzámlálvan, 1500 ſzeméllyekre megy. Százöt eszdendős korában még meg akart házasodni, jegybe is vólt már egy 22 eſztendős hajadon leánnyal, de kétszeri ki-hirdetés után tsak ugyan kosarat kapott.

Nem tsak Amérikában, hanem Európában is találtattnak rendkívül hoſzſzú életű emberek. Példa erre egy 114 eſztendős hegyközi hajadon leány. Cseh Orſzágban, nem meſzſze Hohenelbe városától Schreibendorf nevü 11 kunyhóból álló faluban a' hegyek között, lakik Seidlin Anna, ez a' 114 eſztendős hajadon, ſzületett 1687-dik esztben, 's nyomorúság között nevel etett. Míg erejében bírta magát; addig ſzolgálatja által kereste élelmét. Miólta az annya tejé öl el-válaſztatott, többnyire hüvelyes vetemény 's fozelék vólt sovány eledele, itala víz vagy téj. Mostani jóltévője 's táplálója egy jóſzívü özvegy öreg ember, kinek még a' nagy apját is sok eſztendőkig ſzolgálta. Ez tartogatja Seidlin Annát ſzokott eledelével. Az ágya ezen Matusálem leányának, egy ſzalma zsák, 's egéſz nappali foglalatossága a' rokka. Egy nehány fürt ezüst ſzínü haját, még most is úgy viseli, konty formára a' fejére tekergetve, mint az ide való hegyközi leányok viselik. Olly tsendes ſzuſzogással aluſzik rendſzeréut, hogy azt gondolná az ember nem is él.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 40.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 17-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Béts.

Ő Felsége méltóztatott Udvári Tanátsos Mélt. Szentgyörgyi Horváth Sigmond Urat Tek. Nms Békés Vármegyének Fő Ispány helyett való Administrátorává nevezni.

Triestből Oct. 16-dikán. Ezen hónapnak 9-dikén halálozott meg az idevaló Evangélikus Prédikátor Arnold Saxenkoburg Hertzegi Consistoriális Tanátsos, életének 46-dik esztendejében, a' ki példás és fedhetetlen élete módjáért, minden vallásbéliek előtt különös kedvességben vót. Ez előtt két esztendővel a' Triesti Reformáta Ekklé-

sia is Tanítójának választotta a' Nagy érdemű Prédikátort. El-temettetése napján, az ide való kikötő-helyben lévő Dánus és Svéd hajók mind fekete színű vitorlákat raktak ki meg-tiszteléſére.

Magyar Ország.

Pestről Septemb. 30-dikán. A' minapában, némely magam 's mások Familiáját illető hiteles Írásoknak ki-keresése és ki-jegyzése végett el menvén Egerbe a' nemes Káptalanba, szállásom vólt F. I. Úrnál, a' ki oda haza nem lévén, akkor is a' hegyek üregeinek vizsgálásában járt. Dolgomat végezvén 's viszsza sietvén, midőn pakolni való papirost kérnék, olly csomó írást hoztak-be nékem, mellyet meg-tekintvén 's látván hogy nevezetes dolgokat foglal magában, mondám: e' nem ki-hányó írás; de nékem azt felelték: e' nem kell, ez is azok közül való, mellyeket az Urunk fel-indúlásában a' többivel megakart égetni, 's ki maradt. Ezen csomó írásnak a' hátára e' vólt írva:

Ha a' ki biztatott, már most be nem veszi
Munkámat, bús szívvel kezemtüzre teszi!

A' másik nagy darabnak elein e' van:

Kapkodjanak mások idegen Nemzetből
Holmit, 's fordíttsanak Franczból és Németből.
Minthogy eredeti dolgokra találok
Hazámban, Hazámtól azért el sem állok!

Ezen Írásokban igen nevezetes az, a' mit

1794-dik eſztendőben Nemes Gömör Vármegyében az Agtelek mellett kezdődő Baradlában a' nagy barlangban fel fedezett 's fel-talált F. Í. Úr, az Anglusok lineáján 's végső jegyzéseken túl még, mintegy ezer ölnyire. Ezen dologról T. Váły i András Úr Könnyvének 20-dik lapján emlékezik rövideden, de a' mi ott nints, ebben ki van téve valóban mi találtatott fel; és én nagy véteknek tartanám azt Hazánkfiainak tudósításokra ki-nem adni. A' mint is tellyes tehettségemet annak le-rajzoltatására 's ki nyomtatására akarom fel-áldozni, ámbár alig ha némelly jegyzéseknek még most a' nagy rostában nem kell maradni. Minthogy pedig valami történetből más is ki-nyerhette ezt az írást; hogy többen egyre ne költsünk: kérettetnek az Hazafiak; hogy ha kinél találtatna ezen Baradlai munka; ne terheltessen magát jelenteni Bétsben a' M. Hírmondó E. Íróinál; mellyet ki kérek 's el várok a' jövő József napig, a' meddig az én nevem is az Hírmondó Erd. Íróí barátságos el-titkolásában fog maradni.

Cseh Országból Oct. 29-dikén. Nem régiben egy pár új házasok útazván itt, egy Cseh faluban meg-hálták. Reggel az inas felkele, hogy az Urát a' mint meg-parantsolta, jókor felköltse, kotzogat az ajtón; de senki se jelenti magát: halgatódzik, 's valami jajgató nyögést hall az Ura ſzobájában; újra kopogtat, de semmi feleletet nem vesz. Ekkor az inas a' Vendégfogadóshoz megy, el-beſzélli a' dolgot 's kénszerí-

ti, hogy mennjen vele egygyütt az Ura ſzobájába, de ez még ki-nevette: Ismét viſzſza megy tehát maga, 's ugyan azon nyögést hallja, de már gyengébb hangon, mint az elébb. Viſzſza siet a' vendégfogadóshoz 's reá veſzi, hogy vele a' ſzobához megy. Egy töltött piſztolyt vévén a' Gazda kezébe, ki nyitja a' vendégei ajtaját 's hát egy dühös ember tsak egyenesen neki ugrik, torkon kapja 's mardosni akarja. A' vendégfogadós egyébbel magát nem védelmezhette, hanem a' nálla lévő pisztollyal, a' mellyet reája kisütvén a' dühös ember tüsténT halva rogyott a' földre. A' lövésre a' tselédek is oda futnak gyertyákkal, 's hát az ifjú menyetske vérében fetreng, öſzve lévén az ábrázatja 's nyaka harapdálva. A' keresztül lött, ezen ſzerentsétlennek a' férje vólt, a' ki hasonlóképpen nagy kínok között tsak hamar meg is hólt. A' ſzomorú történetnek oka nem sokára kitudódott. Az új házas férjet t. i. az elött 9 esztendővel egy veszett kutya meg marta 's akkor ki nem gyógyíttatván, egéſz eddig hordozta testében azt a' mérget, melly ötet éppen ezen ſzerentsétlen éjtzakán érte utól.

Olaſz Orſzág.

Máilandból Oct. 27-dikén. Tsak kevésben múlt, hogy tegnapelött az ide való nép között támadás nem esett. Az itt múlató Fr. Fővezér Murat, egy Theátromi Szomorújátékat megtiltott, mivel benne a' Frantzia Nemzetre tzélozó illetlen

kifejezések fordúltak elő. Más nap a' nép, ezen való felindúlásában, rendkívűl nagy ſzámmal jelent meg a' Theátromban, a' hol Gen. Murat is jelen vólt, 's fel-ſzóval kezdett a' tilalom ellen zúgolódni. A' Generális ki-küldvén egy Adjutánsát, 100 Fr. Granátérosok tüstént meg-jelentek a' Theátromban, 's a' nép egy fertály óra alatt mind ki-takarodott, alatomban zúgva 's fenyegetödzve. A' következendő napon, az úgy nevezett Nemzeti Gárda ſzolgálatjából mind egygyig el-ereſztetett, 's Frantzia őrzők járnak seregenként fel 's alá a' város úttzáin, hogy a' békételenkedő nép öſzve sereglését akadályoztassák. A' sok gúnyolódó írâsokra nézve, mellyek éjtzaka az úttzák ſzegeleteire fel-raggattatnak, azt parantsolta a' Fr. Generális, hogy le ne ſzaggattassanak: a' mellyből a' lett, hogy már most fel se veſzi azokat a' nép, 's mivel nem is győzné, nem olvassa.

Palermóból Oct. 5.dikén. Az Àfrikai tengeri tolvajok, úgy el-ſzaparodtak, hogy a' Szicíliai és Nápolyi partokat egéſzſzen elborítják, 's prédálások által teméntelen károkat okoznak, 's a' halâſzást akadályoztatják. Erre nézve a' Kórmányſzék azt az egy 74 ágyús hadi hajókat is, mellyet a' Frantziák meg hagytak birtokunkban, ezen tolvajok ellen fegyverkezteti fel. — Messina városának nagyobb réſze, most is azon elpuſztúlt állapotjában vagyon még, a' mellyre juttatta azt 1784-dik eſzt-ben a' rettenetes földindúlás. Húſz ezer lakosi tartózkodnak még most is a' városon kívűl deſzka sátorokban. Nem en-

gedték eddig a' terhes hadi környülállások, hogy a' lakosok a' város fel építéséhez foghattak vólna. Átaljában olly nyomorúlt állapotban helyheztette ezen Orſzág lakosit a' ſzerentsétlen had, 's a' belsö háborúságok, hogy az alatt lett eltsüggedését 20 eſztendök alatt is nehezen fogja ki-pihenni.

A' Palermóból, Sziciliának fő Városából költ levelek ſzerént, még mind eddig ott múlat a' Nápolyi Király, 's egéssége egéſzſzen helyre állott. September vége felé 52 ſzállító hajók és 8 Fregátok eveztek el Szicilia mellett, meg-rakodva Égyiptomból Frantzia Orſzágba viſzſzatérö katonasággal. — A' leg-közelebb ki-adatott Királyi parantsolat azt foglalja madában, hogy a' Revolutzió alatt konfiscáltatott jóſzágok mind viſzſza adassanak elébbeni birtokossainak, a' kik pedig a' Revolutzióban való réſzésülés miatt életeket elveſztették, és úgy veſztették el jóſzágaikat is, adassanak viſzſza azok' maradékinak, vagy attyokfiainak. Calabriában még mind ez ideig nem lehetett a' Nép között a' tsendességet és békeséget helyre állítani.

Frantzia Orſzág.

Párisból Oct. 29 dikén. Ez előtt egynehány hónappal Trier (Trevirum) környékén a' föld ásása közben sok Római koporsó kövekre találtak az ásók, 's egy mázsa réz pénzre, melly mindöſzve 24000 darabból állott, ezen kivül a' Diána, Vénus, Vesta, Márs, és a' ſzár-

nyas Mercurius értzből öntött képeire, mind ezek a' három első ſzázadbeli maradványok. Találtattak még egyéb nevezetes ritkaságok is, mellyeknek leírása egy különös azokról való értekezéssel egygyütt rövid időn ki fog adattatni. — Le írhatatlan az az öröm, mellyet az Anglus fogságból viſzſza térő Frantzia foglyok hazájok földjére kilépvén mutatnak. Sokan közülök négy őt, hat eſztendeig is nyomorogtak a' fogságban. — A' Fő Konzul rendkivűl való tálentoma a' Kormányozásnak, minden ágaira ki-terjed. Leg-közelebb ollyan rendelésekről beſzélgetett a' belső dolgokra ügyelő Ministerrel Chaptal polgárral, hogy mi módon lehetne a' juh-tartást leg jobb lábra állítani, a' Spanyol juhoknak ſzaporítása és tenyéſztetése által. A' Fabrikákat is újra ajánlotta Bonapárte a' Minister gondviselése alá; elvégezte azt is, hogy sok új értzbányák ásassanak még az Orſzágban. A' békesség, úgy ſzólla a' Fő Konzul, módban helyhezteti az Orſzág lakosit, hogy bátorságban és tsendességben munkálódhassák önnön javokat és bóldogságokat, ezek pedig eſzközök a' világi boldogság el érésére, ſzükség tehát ezeket kezekbe adni. — Magdonald Generális Dániai első rangú Követ, viſzſza kívánkozik onnan Párisba, 's kéri a' Fő Konzult, hogy helyébe más Követet nevezzen ki. — Fr. Admirál La Touche rövid időn Sz. Domingó felé fog egy hajóssereggel útazni, magával vévén Bonapárte Hyeronimust is a' Fő Konzul legkissebb testvérjét. Úgy látſzik hogy a' Néger Toussaint Louverture Sz. Domingó ſzigetében tsak azért kéſzít-

tette az Új Konstitutziót, hogy ott a' Négereknek ſzabad Státust és más Európai Kolóniákból is a' rabſzolgákra nézve menedék helyet állíttson fel. Minthogy pedig ez a' példa a' Frantzia, Anglus, Spanyol és Hollandiai Kolóniákra nézve igen káros lenne; meg akarja a' Fr. Kórmányſzék próbálni, ha valyon maga a' Néger Generális és Gubernátor akar e' a' Frantzia Kórmányſzéktől igazán függeni.

Párisból Nóvember 2 dikán. Azt végezte tegnapelőtt Páris városának Departementomi Tanátsa, hogy a' Fő Konzul Bonapárté tiſzteletére benn a' varosban állíttasson valamelly emlékeztető Oſzlop, melly a' városnak a' Fő Konzul eránt viseltető háláadatosságát még a' késő maradékunk előtt is fenn tartsa. Öt Kommiſz zárinsokat rendelt ki e' végre a' Tanáts, hogy ezek 10 nap alatt értekezzenek a' felől, mint lehetne az emlékeztető Oſzlopot leg illendőbb móddal kéſzíttetni. — Egy ide való Messier nevű Tsillagvizsgáló azt jegyzette meg, hogy Oct. 1-sö napját követő éjjel, midőn t. i. Angliával a' békesség köttetett, igen nevezetes egygyesülése láttatott a' Saturnus, Jupiter és Vénus nevű plánétáknak éppen a' Regulus ſzép tzillaga ſzomſzédjában.

Anglia.

Londonból Oct. 27 dikén. A' jövő ſzombaton, úgy mint Octóber utolsó napján indúl innen Lord Cornwallis Páris felé. Nóvember 9-dikén fog a' békesség innepe Párisban és az egesz Respublikában tartattni, 's azután kezdódnek el az

Amiensi Gyülésben tartandó tanátskozások. Egy ide való Morning Cronicle nevű Újság azt írja, hogy midön a' békességes alkudozások alatt, a' többek között azt is kívánta vólna Anglia, hogy a' Királyi Familiából ſzármazott Hertzegek és Kisaſzſzonyok eránt viseltessen a' Fr. Kórmányſzék illendő ſigyelmetességgel; ezen feleletet vette attól. Meg nem engedhetné azt a' Frantzia Nemzetnek nagy lelkűsége, hogy azon Férjfiaknak maradéki, kik hajdan ezen Nemzet között az elsö Tisztséget viselték, idegen Nemzetnek adakozásaiból tartassanak.

Londonból Oct. 30 dikán. Tegnap tartatott az elsö Parlamentomi ülés, mellyben a' Király maga is meg-jelenvén, következendő beſzédet intézett annak tagjaihoz.

„Milordok! Urak! Szerentsém vagyon az Uraknak jelenteni, hogy azok a' fontos alkudozások, mellyek a' Parlamentomnak utolsó ülései tartattván már folyamatban vóltak, ſzerentsésen elvégeztettek. Az éſzaki Hatalmasságokkal történt némelly háborúságok, az Orolz Csáſzárral köttetett Egygyesség által, mellyre Dánia és Svéczia is kéſz reá állani, elenyéſztek: Ez az Egygyesség viſzſza ſzerzi minékünk azon jussainkat, mellyeket óltalmazunk, és az egygyességre lépett Hatalmasságok jobbágyainak könnyebbségekre ſzolgál. A' békesség elöljáró tzikkelyei Èn közöttem és a' Frantzia Respublika között meg állíttattak és meg erősítve ki is tseréltettek, 's reménylem, hogy annak fontos tzikkelyei bizonyságot téſznek az én mérséklett kívánságimnak igasságos vóltáról,

mellyek azomban az Anglus Nemzetnek javára vagynak, és betsületével is meg egygyeznek. Eleibe terjesztettvén az én akaratom ſzerént azon tzikkelyek az Uraknak, reménylem hogy azt az Én Parlamentomom is helybe hagyja. — Ki nem fejezhetem eléggé, mennyire örvendek a' bő aratásnak, mellyel az Isteni gondviselés ezen esztendőben az Én Népemet meg-áldotta. Ha, a' Birodalmamnak jelenvaló környülállásait megtekintem; valójában nem győzöm tsudálni minden rangú kedves jobbágyimban azt az állhatatosságot és bátorságot, mellyet a' már ki-állott kemény háborúval való küſzködésben mutattak. Katonáimnak mind a' földön, mind a' tengeren esmeretes vitéz magok viseletei, fellyül múlják eleink vitéz tselekedeteit, és tőlem hálaadatosságot érdemelnek. Érezni fogják velem egygyütt azt a' gyönyürűséget, melly ez Égyiptomi utolsó táborozásból ſzármazik. Annak következései és az abból ſzármazandó hír név, Orſzágunknak ditsősséget és hasznot ſzerez. Leg-főbb és buzgóbb kívánságom az, hogy az Én Népem Konstitútziónk védelme alatt, a' békesség áldott következéseiben érdemlett jutalmát találhassa, a' keresdés nevekedő virágzásában, kiváltképpen pedig vallásának és ſzabadságának a' maga valóságában leendő megtartásában; annak a' Konstitútziónak védelme alatt mondom, mellyet kötelességünk ſzerént, maradékinknak meg nem változtatva kívánunk épségében által adni.“ — Az alsó Parlamentomhoz ezeket mondotta a' Király, miaekelőtte Beszédét berekesztette vólna, hogy

még ugyan summás segedelem fog kívántatni, míg mindenek békességes lábra állíttathatnak; de hogy erre nézve, a' legnagyobb takarékosság reguláit fogja a' Kórmányszék követni.

Egy Bourdeles nevű Anglus hajó kerengvén Porto Rico körül, (melly a' nagy Antilli szigetek közül való Amérikában) egy Spanyol katona tsónakon sietve mellé evezett, 's bé ereſztetvén a' hajóba kérte a' Kapitányt, hogy venné őtet pártfogása alá. Mi szükséged a' pártfogásra kérdé tölle az Anglus Kapitány, ha igaz ember vagy? Uram én a' Tiſztemet megöltem, és azért kérlek, hogy ki ne adj. Kötözzétek meg a' gonoſzt, monda tovább a' Kapitány. 'S illyen levéllel küldé viſzſza a' sziget Gobernátorához. „Uram! Az Anglus hajók irtóznak attól, hogy ők a' gonoſztévőknek menedék helyül szolgáljanak. Egy gyilkost küldök itt az Úrnak, 's reménylem el fogja venni gonoſz tettének méltó büntetését. " — A' Goubernátor nagyon meg-köſzönte az Anglus Kapitány igasság szeretetből származott tselekedetét, és sok friss eleséget küldött néki ajándékban.

Török Orſzág.

Konstántzinápolyból Sept. 25-dikéa. Melly nagy örömére szolgált a' Nagy Úrnak, midőn az Alexándriai Fr. őrízet kapitulátziójáról a' hívatalbeli tudósítás hozzá meg-érkezett, meg-tetſzik abból, hogy nem tsak a' hír vivő kurírt Csáſzári módon meg-ajándékozta, hanem ezenkivül 250 rabſzolgákat ajándékozott meg ſzabadsággal, és valahány rabok adosságért közönséges fogházak-

ban tartattak, minnyájokat megváltotta 's ſzabadon botsáttatta. — Ma fog a' Csáſzár a' Fő Metsetben megjelenni, a' holott Égyiptomnak a' Frantzia birtok alól lett megſzabadúlásáért közönséges hálaadas fog tartattni. Ezen alkalmatosságga1 a' Török Fő-Pap, Selim Csáſzárnak illyen meg külömböztető nevezetet fog adni, Győzödelmes Selim. — Pasman Oglura nézve, elvégeztetett, hogy ha magát jó eleve a' Török Csáſzár kegyelmébe nem ajánlja 's az ellene menő seregekkel ſzembe mér ſzállani; az utólsó emberéig kardra hányasson.

Alexándriában rettenetes sok hadi kéſzületeket talláltak az egygyesült Török és Anglus seregek; de az eleségre nézve az utolsó ſzükséggel kínlódtak, a' melly miatt lehetetlen vólt már az erősséget tovább óltalmazni. Igen nagy eſzességgel és fortéllyal eltudta azonban ebbéli fogyatkozását az őrízö sereg titkolni; külömben soha sem is nyerhetett vólna a' Capitulátzióra olly tiſztességes feltételeket. Azt beszéllik nevezetesen, hogy egy Arabsot, egynehány nappal a' Capitulátzióra nézve kötött fegyvernyúgvás előtt, kiſzöktettek a' Frantziák a' várból, a' ki tettetvén, hogy ő rabja vólt a' Frantziáknak, hanem éjjel a' fogságából ki rontott 's el-illantott; azt beszéllette, hogy a' Frantziák ugyan ditsekeſznek vele mintha még eſztendeig is be-érnék az eleségekkel, pedig jó leſzſz ha fél esztendeig beérhetik, 's a' t. holott már ekkor is éhséggel küzsködtek.

Elegyes Levelek.

Egy siket ifjû ember igen nevezetes módon tyerte viſzſza mostanában halló tehettségét. Midön t. i. Párisban az Angliával kötött békesség elöljáró tzikkelyei kihirdettettek és a' jel adásra a' sántzon lévö ágyúk ki sütögettettek, éppen az ágyú mellett állott ez a' siket ifjú. Eleget kiabált ugyan reá a' Pattantyús, hogy távozzon el onnan; de ö nem hallván azt, tsak meg maradt álló helyében. Az ágyú kemény durranása tehát olly változást tett a' füleiben, hogy két három minúta múlva a' lövés után, éppen úgy hallott, mintha soha siket se lett vólna.

Èſzaki Amérikában Guiana Tartománnyának az a' réſze, mellyet a' Portugallusok a' legközelebb kötött békesség ereje ſzerént Frantzia Orſzágnak által engedtek, mind nagyságára, mind terméseire és haſznára nézve sokkal fontosabb, mint sem tsak hozzá-vetésböl gondolhatná az ember. Nyér ez által a' Frantzia Respublika; 1.) Hatvan órányi járó föld tenger partot. 2.) Az Amazon folyóvíznek északi partját és azzal egygyütt nagy darab tartományt. 3.) Ezen folyóvíz hoſzſzában sok derék helységeket, mellyeket már a' Portugallusok épitettek és azoknak vidékeit drága termésü növevényekkel be-ültették; úgy hogy azok a' kereskedésre nézve kéſz haſzonnal kinálják a' birtokost.

A' Napkeleti Indiából jött legújjabb Tudósítások ſzerént, tsak ugyan reá mehettek, ha mind nehezen is, a' Portugalliai Miſzſzionári-

usok, hogy a' Chínai Csáſzár Udvarában kedvességbe esvén; ſzabadságot nyertek magoknak, a' Kereſztény Vallásnak prédikálására az egéſz Chínai Birodalomban: sőt a' hol ſzükséges és nékiek tetſzik templomokat is épithetnek. Száz eſztendeje már, hogy ez kemények meg van tiltva.

Éſzaki Amérikában, nevezetesen Hudzonban, Hoxie Úr egy ollyan tséplő eſzközt kéſzített, a' melly egy nap annyi életet ki tsépel, hogy eddig 21 ember is nehezen tséplett ki egy nap annyit. A' masina mellé tsak egy gyermek kívántatik, hogy a' kévéket fel oldozza. Ezen haſznos találmány már Angliába is által hozatott.

Híradás

Egy illyen tzímű Munka fog a' jövő eſztendő kezdetével idő ſzakaſzonként kiadattni: Zeitschrift von und für Ungern, zur Beförderung der vaterländischen Geschichte, Erdkunde und Literatur; herausgegeben von Ludwig v. Shedius. Az illyen Időſzakaſzokban kiadandó Értekezések Magyar Orſzág felől, mint a' millyeneket a' Hazai Históriának, Földleírásnak, és Literaturának előmozdítására T. Shedius Lajos a' Pesti Kir. Universitásban Aesthetikát tanító Professor kéſzít, a' jelenvaló környülállásokhoz képest, leghaſznosabbak; mivel a' nevezett tárgyakat ſzükség világosítani és jobbítgatni. Ugyan ezek a' tárgyak a' külföldi Nemzeteket is legközelebb illetik;

a' kik ezekről helyes esméreteket, tsak a' Hazafiak által ſzerezhetnek. — Magyar Orſzágot itt a' leg ſzélesebb értelemben veſzi a' kiadó, melly ſzerént az, Erdély, Horváth, Toth-Orſzágot és Dalmátziát is béfoglalja. Szükségesnek tartja e' mellett a' ſzerző, hogy a' kiadandó Értekezésekben a' ſzomſzéd Orſzágoknak u. m. Szerviának, Bosniának, Oláh-Orſzágnak 's a' t. Históriájára és földleírására is ki terjeſzkedjen, úgymint a' mellyekről az Európai Tudósok Hazánkból várhatnak leg-ſzorossabb Tudósításokat. — Ezen Munka magában foglalja tehát.

1. A' Kiadónak tulajdon Értekezéseit a' Hazai Históriának, Földleírásnak és Literaturának megvilágosítására és jobbítására. Közönségessé teſz továbbá:

2. Rövid Tudósításokat, a' Hazánkban 1801-dik eſztendőtől fogva kiadatott és kiadandó könyvek felől.

3. Híradásokat, mellyekben a' Hivatalokra lett előmozdítások, a' Literátorok halála, új Intézetek 's több efféle Hazát illető dolgok adattnak elő.

A' nevezett Munka Tsomónként nagy 8 ad rétben, ſzínes borítékban fog kiadattatni és minden Tsomó 8 árkusból állani. Az idő, mellyre egy egy illyen Tsomó megjelenik, meg nem határoztatik; ne hogy a' siettség a' Munka tökélletességét akadályoztassa. — Az előfizetés az eſztendőnként kiadandó hat Tsomóra 5 Rforint léſzen.

— Az előfizetésre a' nevezetesebb helyeken ezen Nagy Érdemű Hazafiak kérettetnek. U. m. Csetneken. T. Prof. Csisch. Debretzenben T. Prof. Széplaky. Eperjesen T. Prof. Kralovánszky. Győrött T. Prof. Németh. Kassán T. Prof. Vuchetich. Komáromban T. Préd. Nagy. Kolosvártt T. Prof. Dangi. Losontzon Prof. Rátzkevi. M. Vásárhelyen Tek. Aranka György. Miskoltzon T. Doktor Benkő, Nagy Váradon T. Prof. Kereſztúri, Pápán T. Prof. Márton, Patakon T. Prof. Beregszászi. Pétsen Könyvkötő Vaidinger. Pozson T. Prof. Fábri és Könyváros Schweiger, Sopronban T. Prof. Raits. Szebenben T. Prof. Binder. Székes-Fejérváron Könyvkötő Lang. Vátzon Könyvnyomtató Gottlieb. Veizprémben Fiskális T. Takáts és Kereskedő Fejér Urak. Ha pedig mások is kívánnának a' haſznos Literátura terjeſztéséhez viseltető indúlatból előfizetőket gyűjteni, azok is a' 10-dik Nyomtatványt fáradságok méltó jutalmáúl ingyen fogják venni. — Az első Tsomó a' jövő esztendőben Januáriusban már kéſzen leſzſz.

A'

CSASZARI ÈS KIRALYI FELSÈG'

ENGEDELMEVEL.

Nro 41.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 20-dik napján 1801-dik Eſztendóben.

Bétsből.

Az érdemet betsülni tudó Felség méltóztatott Udvari Tanátsos és Referendárius Lányi József Úr Ő Ngát, nem kölömben M. Boros József Urat a' F. Helytartó Tanáts Consiliáriussát, a' Sz. István Rendjének kissebb kereſztjével meg tiſztelni.

Az itt Bétsben múlató Ànglusok, megértvén a' minapában hogy a' békesség elöljáró tzikkelyei Frantzia Orſzág és Anglia réſzéről is helybenhagyattak 's kitseréltettek, pompás múlattságokat tartottak annak örömére. Sokan közzülök gaz-

dag aſztaloknál vendégelték a' Fő Méltóságokat estvére fényes bálokat adtak, más napra kelve pedig Angliából került lovaikon verset futtattak, a' melly alkalmatossággal, minthogy a' futtatók nagy summa pénzt raktak fel a' leg jobb futtatónak, némellyek igen sokat nyertek. Egy nevezetesen sok ezereket nyert egyſzerre, mivel ſzörnyű sebességgel nyargaló paripáján, annyira elhaladott, hogy egy ember sebes lépést éppen fél óra alatt ért ugyan azon tzélhoz, a' mellynél ő egy minúta alatt ott termett.

Egy Müller nevü igen nevezetes Klavír és Fortepiánó kéſzítö Mester, ollyan Fortepiánókat kezdett itt mostanában kéſzíteni, a' mellyek külsö formájokra hasonlók az almáriomokhoz, és mivel ezeket is ſzinte úgy a' fal mellé lehet állítani, kevés helyet foglalnak el a' ſzobában; e' mellett nagyobb ékességre is ſzolgálnak mint az eddig ſzokásban volt ſzárny formájú fekvő Fortepiánók. Leg közelebb pedig azt is fel találta Müller, hogy mi módon lehessen a' fellyebb le-írt módra kéſzült Muzsikát kettős úgy nevezett Klaviátúrával kéſzíteni, úgy hogy két óldalról két ſzemélly játſzhasson rajta, 's mivel az egygyik Klaviátúra 8 hangal fellyebb hangzik, mint a' vélle által ellenben lévő a' Fortepiánó másik óldalán, sok tekintetben kedvességet nyert a' muzsikában gyönyörködök előtt. A' találmány jeles vólta által, ki nyerte Ő Felségétől a' találó Mester azt a' különös privilégiumot is, hogy ezt a' Dittanglasis-nak neveztetett Fortepiánót ő kivülötte senkinek se legyen ſzabad Bétsben kéſzíteni.

Magyar Orſzág.

Győrött Nov. 16 dikán. A' napokban érkeztem ide Hedervárról, melly a' Vármegyének ſzélén fekſzik a' Győri Duna és az Öreg Duna között, ide jó háróm mértföldnyire. Ezt a' Kastélyt sok más gazdag jövedelmü jóſzágokkal egygyütt Gróf Vitza i bírja, kit, sajnállom, hogy ide haza nem találhattam. A' Grófnéja ſzületett H. Grassalkovits Leány, a' kitől kegyesen 's barátságosan fogadtattam: mert hogy tudtára esett ſzándékom, mingyárt bé-fogatott, 's megvendégelésem után ki-vitetett a' Nováki puſztájára, a' hol nem régen állitott fel a' Gróf egy új találmányú malmot, melly az életet mind jól ki-tsépeli, vagy is nyomtatja, mind pedig tiſztán meg is ſzórja. Ezen új eſzköz a' pajtában (csürben) áll, a' mellyben annyi helyet se foglal, mint egy közép-ſzerü ſzénás ſzekér. De a' mi hajtja ezt az eſzközt, úgymint azon karfás malom, a' mellybe két ló van fogva; két, 's három annyi helyet is foglal. Két ló két óráig forog itt a' malomban, 's mennél sebesebben forog az, annál jobban ki nyomtatja és ſzórja az életet az új machina. Ebben egy hoſzſzú ki-rovátkolt (vésett) vas-tengely van, melly sebes forgásakor mara alá kapja a' kaláſzokat, azokból a' ſzemet kimorsolja, a' ſzalmáját magától el löki, a' szem pedig elöször ritka, azután sürü rostára esvén, polyvájától 's egyéb gaztól a' reá hajtott szél által meg tiſztittatik. Az eſzközben járó kis szélmalom tehát a' szalmát jobbra, a' polyvát balra ſzórja, 's a' ſzemet három rakásra válaſztja, úgy-

mint a' leg-tiſztább 's nehezebb ſzemre, a' könnyebb ſzemre, és a' melly ſzem még ki nem talált morsolódni polyvájából vagy kaláhájából. Ehez az eſzközhöz öt ember kívántatik. Egy t. i. a' lovat hajtja; kettő a' kévéket bontogatja, 's a' morsoló tengely alá rakja; egy a' villával hánya tovább a' ſzalmát; egy a' tiſzta ſzemet felezi (sepregeti) és a' tiſztátalan rakástól el vonogatja, végre pedig a' polyvát félre taſzigálja. Ezen morsoló 's ſzóró malom, (mellyet a' Németek roſzſzúl hívnak Dreschmaschin-nak) nyóltz óra alatt hatvan kereſzt életet ki morsol és ſzór, minden kereſztben ſzámlálván itten 21 kévét, a' mennyit tehát 18 jó tséplő se tsépelne és ſzórna ki egy nap alatt. Ezzel az eſzközzel minden, akár melly kurta nap alatt is, nyóltz forintot nyér a' gondos gazda, a' mint is világossan meg van az mutatva. Egy illyen morsoló és ſzóró malom belé kerül nyóltz ſzáz, vagy ezer forintba, oda értvén a' pajtát is, a' melly alatt kelletik nékie állani. A' Svédek találták azt fel leg előſzſzör. Tőlök az Anglusok vették bé, ezektől pedig egy Stájer Orſzági Grof hozta ki hozzánk ez előtt egy két eſztendővel. Tudtomra már hét illyen malom van a' Hazánkban, úgymint Gróf Battyányi, Báró Lilien, és a' Zirczi Cisterciták jóſzágában, Ercsiben, Polgárdiban Fejér Vármegyében 's a' t. Hertzeg Battyányi Lajos is kéſzíttet most egynehányat a' jóſzágaiban. Örömest kívántam vólna még több igen nevezetes dolgokkal is ſzolgálni, Hedervárról, de sietnem kell Eſzterházára, a' hol hólnap nagy vadáſzat léſzen.

Kolosvár Nóvembernek 9 dik napján. A' midőn itten a' veſzedelmes Himlődzés sok ezer Édes Atyákat és Édes Anyákat ſzüntelen való rebegésben tartott; — a' midőn sokaknak kebelekből az, még az egyetlen egyet is el-ragadta — a' midőn egy Háztól tiz, tizenkét napok alatt két három gyermekek is vitettenek a' temetőben — a' halhatatlan J e n n e r mennyei ajándéka mi véllünk is közöltetik M. és Chirurgiae D r. E c k s t e i n Úr által. Több mint 100 Szülék köſzönhetik már is ezen érdemes D. Úrnak, azt a' gyermekeik megmaradásokról való édes reménységet, melly ő nállok a' tsak nem kéttségben ejtő felelmet és ízívbéli nyughatatlanságot váltot a fel. Terjeſzti ſzüntelenül a' fenn tiſztelt Doktor Úr a' Tehén himlőt minden fáradsága kéméllése nélkül a' fő, közép, és alsó rendü embereknek házaikban a' leg-ſzerentsésebb előmenetellel. A' mi tiſztes öreg Aesculapiusunknak Dr. Pataki Urnak egy Unokaját, Tek. Dr. Szőts, Dr. Intze, Dr. Nyulas, Dr. B ra Uraknak, ezeken kivűl egynehány Ca holicus és Református Professor Uraknak gyermekeiket a' leg ſzerentsésebb ki-menetellel inoculálta T. Dr. Eckstein Úr; söt ezen kívül: az inoculáltakat minden nap meg látogatván azoknak állapottyokról egy jegyző könyvben, mindeneket feljegyezget, hogy a' mindennapi tapaſztalások egyben vetéséből ezen himlőnek terméſzeti tulajdonságát annál jobban meg esmérhesse. — Élyen az érdemes Dr Úr, és légyen ezen fáradozásában továbbá is ſzerentsés!

Nágotsról Somogy Vármegyéből Nóv. 11-dikén. Valamint a' múlt eſztendöben ezen napon

városunk lakosi rémüléssel, és félelemmel tellyesek valának, némely el fajúlt gonoſztévők városunkban el követett vakmerőségek miatt; úgy örvendetes és diſzes vala ebben az eſztendőben ez nap. Mert emlékezetében vévén a' Méltóságos Zichy Zichy Jósef, Csáſzári és Királyi valóságos Kamarás, Consiliárius és arany sarkantyús Vitéz, a' mi ſzeretetre méltó örökös földes Urunk, mind ama Mindenhatónak különös gondviselését, a' melly Úri házát, és minden vagyonait távol lételekor: minden kár nélkül a' leg nagyobb veſzedelemben is meg tartotta, mind pedig igaz hivségünkből ſzármazott bátorságunkat, mellyel tavalj ez napon ſzéljel vertük a' vakmerő zsiványokat, a' kik Uri Residentziáját prédálás végett meg támodták: hálaadó képpen énekes nagy Misét tartatott muzsikai zengések, és mozsarok durrogásai között. És hogy véle ſzületett Atyai kegyességét hozzánk annál is inkább ki nyilatkoztattná, az énekes Mise után a' mi városunk érdemes Plébánusa által olly jelentést tétetett, a' mi oskolás, és tanúló magzatainkra nézve, hogy, mivel tsak a' tanitás ól függ, hogy a' gyermekekből jó polgárok, és igaz kereſztények váljanak, Ö Mga a' gyermekek tanitásáért a' Tanitó Mesternek járandó fizetést, minden jobbágynak gyermekéért eſztendőről eſztendőre maga fogja le tenni, melly ajánlását hiteles, és kötelező Uri leveleivel is meg-erősitette.

Ez meg-lévén, a' Templomban öſzve gyülekezett ájtatos Kereſzténység buzgó imádságok, és éneklések között processió képpen azon Ke-

reſztfákhoz indúlt, mellyeket ugyan ezen buzgó földes Uraság városának határai közt újonnan felállíttatott, és ez napon Fő Tiſztelendő Kárádi Esperest és Plébánus Úr Szvorényi Mihály fel is ſzentelt.

Ezen ájtatosságot, és czeremóniát el végezvén Úri házához öſzve hívatta minden lakosait az említett kegyes Uraság, és Atya módjára hozzánk érzékeny beſzédet tartván, egytül egyig gazdagon meg ajándékozott, és mind Úri házánál lévő vendégeit, mind mindnyájunkat a' város Biránál, és két vendégfogadójában, pompás és Úri ebéddel muzsika zengése mellett meg vendégelt.

Olaſz Orſzág,

Rómából Oct. 24-dikán. Megérkezvén ide a' régen óhajtott békesség felöl való tudósítás, Kardinális és egyſzersmind Státus Titoknok Consalvi következendő Hirdetés által tétette ezt a' Városban közönségessé; „A' Frantzia Respublikának Fő Konzulja Bonapárte, egyenesen Rómába küldött rendkivül való kurír által, ezt az örvendetes Tudósítást írja Pápa Ő Szentségének; hogy a' nevezett Respublika és ezen Hatalmasságok, úgy mint, Nagy Brittannia, Oroſz Orſzág, Portugallia, és a' Fényes Porta között a' békesség meg köttetett. El fogta a' ſzívét Pápa ő Szentségének a' tiſzta öröm ezen fontos történetnek olvasására. Ez az áldott békesség véget vét nem tsak annak a' sokáig tartott inségnek, mellybe a' hadakozás egéſz Európát borította; hanem ennekfelette a' Vallásbeli tsendességnek helyre állítására és ditsösségének terjeſztésére nézve

is új reménységet nyújt. Nem akarja Ő Szentsége, hogy ezen örvendetes Tudósítás kedves Népe előtt csak rövid ideig is titokban maradjon; sőt egyszersmind kívánja, hogy ezen kimondhatatlan jótéteményért a' minden jóknak adőja eránt, igaz szívbéli buzgó háláadással viseltessen. " — Róma városa két egymást követő estve gyönyörűen kivilágosíttatott, 's a' Nép öröme a' nem várt de óhajtott történeten leírhatatlan.

Olaszlandból. Oct. 31dikén. Murat Fr. Fővezérnek parantsolatjából, már az egész Cisalpinai Respublikában munkában van a' Nemzeti Testőrző katonaságnak lefegyverkeztetése, és elbotsátása; a' melly dolog, már Bolognéban némelly háboruságot jelentő mozgásokra is adott alkalmatosságot A' Fő Hadi Vezér, egy más Roncaglia Obe ster vezérlése alatt lévő, és tsupán Római és Nápolyi szökevényekből álló Bataliont is el botsátott.

Frantzia Ország.

Amiensbe a' Bonapárte József szállásán kívül, még öt más szállások készíttetnek, mivel az Anglus Ministeren Lord Cornvallison kívül még három Hatalmasságok tellyes hatalmú Ministerei fognak az ott tartandó Conferentziára megjelenni. Hat gyalog batalion és két lovas regement Frantzia katonaság érkezett már meg Amiensbe, kik ott fognak őrizeten maradni, és a' pompának nevelésére, katonai parádékat és gyakorlásokat tartani. Úgy foly a' híre, hogy a' Conferentzia végeződvén, Bonapárte Lucián fog Londonba első Követtségi rangal küldettni.

A' Lioni új Praefectus Najac polgár ezeket hirdettette ki ezen város lakosinak. Eljött az órája hogy Lion Frantzia Orſzág második fő városa ismét azon rangjába helyheztessen viſzſza, a' mellyet minden tekintetben érdemel. Ez a' Fő Konzul akaratja. Emlékezzenek Lion lakosi azon ſzerentsés időkre, mellyekben kézimívei 's a' kereskedésre kéſzített portékái Európának minden Nemzeteit tsudálkozásra 's ebbéli ſzerentséjek megirígylésére indították. Eljött tehát az óra, hogy ezen ſzerentsés idők, az ollyan Kórmányſzék igazgatása alatt, melly a' mesterségeket betsüli 's a' ſzorgalmatos és ügyes polgároknak pártját fogja, viſzſza térjenek; hogy Lion ismét a' legyen a' mi vólt.

A Gazdagságra ügyelő Párisi Társaság, mellynek a' Fő Konzul nem tsak pártfogója hanem egyſzersmind lelkesítője is, most azon törekedik, hogy a' földmivelésnek minden ágát, leg előſzſzör is nevezetesen a' ſzántásnak módját megjobbittsa. Az ekék megjobbítása az első a' mi munkába vétetett. Erre nézve minden, Frantzia Orſzágban, Angliában, Német Orſzágban, 's tovább éſzak felé ſzokásban lévő ekékből egygyet egygyet vitet magának a' Társaság, hogy rendre minnyájokkal próba tétessen Neufchateau hajdani Director, és azután belső dolgokra ügyelő Minister Mezei jóſzágában. Ezen próba tételeken a' Társaság Tagjain kívül Mekhánikusok és tapaſztalt földmivelő gazdák is leſznek jelen, a' kik minden ekét megvizsgálván, kitanúlják, hogy mellyik leghaſznosabb a' földnek, mellyik-

nek a' kéſzítése legegyügyübb 's több efféle; továbbá, hogy lehetne e' még tökélletesebbet kéſzíteni; egyſzers mind pedig azt is meghatározzák, hogy mitsoda ekével kell a' külömb külömbféle nemű ſzántóföldeket p. o. a' porhanyós, feketeagyagos, sárga agyagos, vagy a' homokos földet 's a' t. ſzántani. Nagy summa pénzt adtak igen sokan ezen közhaſznú igyekezetnek elömozdítására, még a' Párisban mulató idegenek közzül is. Egy ifjú Dánus nevezetesen 200 forintot fizetett bé a' Társaság kaſzſzájába.

Páris Nóv. 5-dikén. Jóllehet a' Vesuvius tüz-okádó hegyének a' tenger vizén felyül 3600 lábnyira fel emelkedö tetejére, igen nehéz a' fel menetel, mind a' hegynek rendkivül való meredeksége miatt, mind pedig azért is, hogy az úton térdig hamuba kell az embernek járni; még is némelly nagy hirü tanúlt férjfiak, nevezetesen a' többek között Spalanzani, és Dolomieu fel jutottak egéſzſzen a' tsúttsára. Hamilton pedig, a' ki Nápolyban Anglus Követ fövel sok ideig múlatván a' hegynek külömbkülömbféle kilátásait le rajzoltatta, és ritkaságait is le írta, 62-ſzer ment fel reája; de az 1776-dik eſztendöben történt tüz okádásától fogva, a' midön tudniillik a' hegynek küſsö formája egéſzſzen meg-változott, senki, még Hamilton se merhetett bé ezen hegynek üregébe. Tsak 8 Frantziák lehettek olly ſzerentsések, kik ezen veſzedelmes próbatételre fejeiket reá merték vetni, és a' kiket sem a' vezetöjök félénksége, sem a' Nápolyban közönségessen lehetetlenségnek tartatott fel-mene-

tel, sem pedig az oda el indúlt vakmerő és a' hegytöl el-nyelettetett útazóknak ſzomorú példája, feltételektől el nem rettenthetett. Ezen 8 Frantziáknak nevei: Deeber, Alquier Nápolyi Követnek Secretáriussa; Hondouert, Főindzsinér vólt az Olaſz Orſzági Àrmádiánál; Vicár, rajzoló és festő; Dampierre, Komandérozó Adjutáns; Baguerris, Tábori Orvos; Fressinel, és Andra Frantzia útazók, és Morlin, a' Posta hívatalokra ügyelő Főtiſzt.

Ànglia.

Londonból Oct. 29.dikén. Az ide való MinistériálisÚjságok nyilván ki-írják, hogy tellyességgel nintsenek megelégedve a' Frantzia Respublika és a' Fényes Porta között köttetett békesség némelly tzikkelyeivel, a' mennyiben azoknak értelme ſzerént a' Frantzia Nemzet hasonló jussal fog bírni a' kereskedésre nézve Török Orſzág minden réſzeiben; mint most az Ànglusok bírnak.

Londonból Nóv. 2-dikán. Lord Nelsont Napnyúgoti Indiába rendelte a' Kórmányſzék egy hajóssereggel, hogy arra az esetre, ha Toussaint Louveture, a' Frantzia Admirálisnak nem engedelmeskedne, segítséggel legyen a' ſzigetnek erővel leendö elvételében. Igaz dolog tehát, hogy a' Néger Gubernátor engedelmeskedését kéttségbe hozta a' Frantzia Kórmányſzék; úgy ſzinte azt is, hogy a' Szeretsenek felſzabadúlásának káros következéseit mind a' két Hatalmasság előre látja. — A' Parlamentomnak első ülésében, eltávozván a' Király, tsak hamar elkezdettek némelly

Ministériummal ellenkező Tagok a' békesség tzikkelyei ellen ki kelni, noha még eleibe se terjeſztettek azok a' gyűlésnek. Windham Úr beſzédében megjegyzést érdemlenek ezen ſzavak. Midőn a' Ministerek a' békességkötésnek neveiket alá írták, akkor mondották ki mi reánk a' halálos sententziát. De azért köſzönetet érdemlenek, ha ugyan igaz az, hogy a' hadakozás alatt nyert ſzigeteket 's birtokokat tsak azért adták viſzſza, hogy az által a' Plymuthi 's Portsmuthi kikötőhelyeket és Irlandiát megmentsék." Scheridan Úr így ſzólla; „Minden Brittus örűl a' békességnek, de vele egy se ditsekſzik. — A' Ministériummal ellenkező Újságok többnyire a' vólt Ministereket okozzák azért, hogy a' békességkötés Angliára nézve ditsőſségesebben nem ütött ki. Windham Úr, így írnak, teméntelen pénzt veſztegetett a' Chuans okra; Grenville Úr az idegen Hatalmasságokra; Dundás Úr pedig az expedítziókra. — A' mi seregeink rövid időn viſzſza térnek Égyiptomból.

Svéczia.

Stokholmból Oct. 24-dikén. A' Király ſzorgálmatosan feljegyzette és már most rendbe ſzedeti az útazása közben tett tapaſztalásait, mellyek Orſzágának és Népének esméretét illetik. Azon nevezetes útazásában gyakorta megfordúlt a' Király a' köz rendű emberek között, bément házaikba, de úgy, hogy magát meg nem esmértette, többnyire vadáſz köntösben, 's tudakozódott tőlök állapotjok, 's élelmek keresésének mód-

ja felöl. Egyszer a' többek között, beszédbe elegyedvén valamelly faluban, egy igen értelmes szántóvető emberrel, azt kérdé tölle a' Király hoszszas beszélgetése és tudakozódásai után, hogy mint van meg elégedve sorsával és állapotjával? A' mellyre az ember el-mosojodva ezt felelé: „Jaj Uram, nem szegény embertől kell azt kérdeni. Mi reánk az Isten keveset bízott a' világon, abban ha egésségünk szolgál, eljárunk, kötelességünket bételyesítjük, kevéssel beérjük 's azért szükséget ritkán látunk. Mi okunk lehetne hát hogy sorsunk ellen panaszolkodjunk? Ollyanoktól kérdezze ezt az Úr, a' kiknek a' világban jobb módjok van." Egy más faluban ezt kérdezte a' Királytól a' bíró. „Azt beszélte nálunk valaki hogy ö Felsége most fel akarja az Országát járni, nem hallott az Úr felölle valamit?" Az igaz, hogy most útaz: felele nékie a' Király. — „Hát ugyan nem tudja az Úr mi végre útaz?" — Akarja az Országot, jobbágyinak állapotját 's környülállásait esmérni, hogy osztán ahoz képest tudhassa öket boldogítani. — Azt magam is hallottam a' Prédikátorunktól, hogy igen kegyelmes jó Fejedelmünk van, hogy nagyon szereti Ö Felsége a' Népét.

Helvétzia.

Schafhausen Nóv. 3-dikán. Oberster Andermatt neveztetett ki az új Kórmánylzék által minden Helvétziai seregek Fövezérjévé, 's egyszersmind az is elvégeztetett, hogy a' katonák hátra lévö zsóldja, minden idö halasztás nélkül

kifizettessen; hogy meg változván a' környülállások, ha a' Respublikában zenebona támadna, 's azt valamelly nem várt Revolútzió fenyegetné, legyen kiknek, a' Nemzet igazságos ügyét óltalmazni, és a' mellett ki is kelni. — Egyébaránt minden kigondolható eſzközöket elö vett az új Kormányſzék, hogy az új változások miatt megeshető felzendülésnek eleibe épittsen, 's a' Népet annak okairól, a' köz jóra nézve ſzükséges vóltáról, e' végre intézett Hirdetések elterjeſztése által meg-győzhesse. A' Frantzia Követnél pedig Verninac polgárnál, ugyan ezen változásokra nézve következendö értelmü Jelentést tett.

„ Polgár Minister! Méltán reménylhette vólna a' Helvétziai Respublika, hogy a' Diéta, azon köz betsben lévö hellyes princzipiumokra, mellyet az magának a' tanátskozásokra nézve talpkövül tett le, tökélletes és örökre fenn maradandó Constitútziót fog épiteni, de óh fájdalom éppen ellenkező dolgot kelletett tapaſztalnunk, mivel a' várt tökélletes Munka helyett ollyan Kormányozás módjával 's törvényekkel fenyegettetünk, mellyek az egéſzſzet tekintvén hijjánossággal tellyesek, egygyenként véve nem egymásból folyók, általjában pedig minden tekintetben telyesíthetetlenek. Ez a' fö oka, hogy azok senkinek nem is tettzhettek, ha tsak ollyanokat nem említünk, kik a' Constitútzió kéſzítökhöz le vagynak kötelezve. A' hellyett, hogy a' hasonlásoknak végét reménylhetnénk, mellyek négy eſztendö ólta ſzinte erőt vettek még az igaz polgárokon is, attól kell félnünk, ne hogy a' Haza prédája le-

gyen annak a' meghasonlott félnek, melly a' mérséklett és mindeneknek egygyaránt javokra tzélozó princzípiumoknak felvételétől legtávolabb vagyon; holott a' Státusnak egyedűl ez adhatna állandóságot. El múlatta az eddig való Kórmányszék a' Haza javára fordítani azokat a' haſznos feltételeket, mellyekkel a' Fő Konzul Respublikánkat állandó Constitutziója felállíttatván megkínálta. Ezek következései a' Helvétziai Diéta' tapaſztalatlanságból, hirtelenkedésből, indúlatoskodásokból, és haſzonkeresésből ſzármazott végezéseinek, hogy végre maga is meghasonlott 's réſzekre oſzlott. A' törvényhozó Tanáts, meg-akarván előzni a' Haza ebből következhető veſzedelmét, kötelességének tartotta haladék nélkül eſzközöket venni elő. Ide zárja a' végrehajtó Tanáts az erre nézve eleibe adattatott végezést. Tudósíttsa a' Polgár Minister a' Frantzia Respublika Kórmányſzékét ezen mi Revolútziónknak utolsó ſzakaſztáról, és annak okairól. — A' mostani rövid időre válaſztatott Kórmányſzék tzélja az, hogy a' Helvétziai Nemzetnek, mellynek sorsára a' Fő Konzul bizonnyal ügyel, ollyan Constitutziót és törvényeket adjon eleibe, mint a' millyenek által Frantzia Orſzágban a' belső tsendesség és köz boldogság viſzſza ſzerezteteti. A' ditsősség, fénylés, a' nagy Nemzeteknek örökség ſzerént való tulajdona, de a' mi Nemzetünk minden külső pompára való vágyódás nélkül, tsak belső tsendességét, rendtartását, és hajdani hazai boldogságát óhajtja. Valyha a' Polgár Minister minél elébb azt az örvendetes

Tudósítást közölhetné velünk, hogy a' Fő Konzul, ezen tzélunknak elérésére segedelemmel fog lenni igaz jó igyekezetünkben. — A' végre hajtó Hatalom Tagjai, Dolder, Savary. "

Erre a' Frantzia Követ ekképpen válaszolt.

„ Polgárok! Octóber 27-dikén hozzám úgy sított leveleket az Uraknak, a' Törvényhozó Tanátsnak mellé zárt végezésével egygyütt vettem. Tudósítani fogom a' Frantzia Respublika Kórmányszékét az Uraknak gondolkozása módja felől, mellyet ezen alkalmatossággal kinyilatkoztattak. Bizonyos lehet a' Törvényhozó Tanáts benne, hogy én a' Kórmányszéknek eleibe terjesztem, melly szívesen óhajtsa az a' két Respublika között való szoros egygyességet. — Verninac.

Elegyes Levelek.

A' meg-bóldogúlt Pál Orosz Császár, még Császárrá léte előtt tett egy Testamentomot, mellyben mind a' Császári Familiának, mind pedig a' szolgálatjában sok időt töltö t személlyeknek igen sok kintset 's nagy summa pénzt rendelt. Ezek között vagyon annak vólt Tanítója is, ama híres Aepinus, a' ki most Livoniának Dorpát nevű városában lakik.

A' mostan uralkodó Sándor Orosz Császár Willna városa lakosait, a' kik egy darab időtől fogva sokféle viszontagságokat szenvedtek, 130,000 Rúbellel ajándékozta meg.

A' Császár meg-koronáztatásának napján tartatott fényes pompát nagyon nevelte az újjonnan épültt Cath. Templomnak fel szentelése, melly Templom mindenektől az Architectúra Remekének tartatik.

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 42.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 24-dik napján 1801-dik Eltendőben.

B é t s.

Ő Felsége méltóztatott Méltóságos Feldmarsal-Lieutenant Csernelházi Csernel Mihály Ő Ngát Cs. és Kir. Belső Titkos Tanátsossá nevezni.

A' Nassau nevet viselő Vasas Regement, melly 9 hónaptól fogva vagyon itten őrizeten, a' jövő hónap elein megy innen le Szombathelyre, a' hol léfzen a' Stábja, a' katonaság kvártélya pedig léfzen Vas, és a' fzomfzéd Vármegyéknek ki-jegyzett reſzeiben. Helyébe jön ide őrizetül az eddig Szombathelyen, és ott körül

belől kvártélyozott, 's a' Csáfzár nevét viselő Vasas Regement.

Tegnap előtt adódott itt bál az Udvari Tántzos palotában (Redout), azzal a' fzándékkal, hogy a' melly pénzt fizetnek a' Redutba menök, azzal nevelni fogják azt a' töke pénzt, mellyből hóltig való fizetést kapnak a' Rajzoló, Rézmettző 's a' t. Mestereknek Özvegyjei. Olly temérdek nép gyült a' tántzos palotába, hogy alig maradhatott az ember benne a' tolongás 's a' fzörnyü meleg miatt. Közel kilentz ezer forint került ez nap az özvegyek kafzfzájába.

N. Méltoságú Gróf Bánffi György Erdélyi Gubernátor Ö Exja igen el gyengült egésségének helyre állitására nézve itt (Bétsben) mulatott a' múlt eſztendötől fogva, a' folyó eſztendönek September elejéig, a' midön, hogy drága egéssége tsak nem tökélletessen helyre állott, vifzfza sietett Kolosvárra, a' hol a' közönséges örömnek és tifzteletnek sok fzembe-tünö jelei között fogadódott. Ezzel az alkalmatossággal oſztogatódtak ki, a' több örvendező versek között, a' következendök is:

Óda.

Gubernátor G. Bánffi György Ö Excellentiája ó hajtott meg-gyógyulására:

Rég hogy édes Hazánk düledése jajját
Kettözteti; látván fzenvedni Bánffiját:
De már midön Griffben, Feje vifzont éled,
Bánatja fellege minden felé fzéled:

Nagy Lélek! élj köztünk, 's ſzenvedd magad körül;
Ezt a' márok népet, melly Létednek örül.

Magyar Országh.

Eſzterház Nóv. 18-dikán. Bezzeg meg zavartuk itt tegnap a' vad diſznókat. Száz tizenhatot löttünk el közzülök; három óra alatt, pedig nem vóltunk többen tsak tizenketten, kik reájok lövöldöztünk. Ötven hajtóknak meg vólt parantsolva, hogy ſzürben 's botokkal jelenjenek meg, hogy ha a' meg lött diſznók nekik találnának menni, mind botjokkal tudják védelmezni magokat, mind pedig a' ſzűrökkel is; melly miatt kevesét árthatnak nekik a' vad kanok hoſzſzan ki-álló agyarokkal. De az egéſz vadáſzat alatt kár nem történt, holott az ötven hajtók majd ſzüntelen, egy kerített erdötskébe ſzorított vad diſznók között forgottak, mellyek közzül egy igen nagy, közel négy mázsás kant is; úgy talált a' golyóbis, hogy tüstént öſzſze rogygyott. A' les helyekben állott Méltóságok vóltak két Auersberg, Lobkovitz, és két Eſzterházy Hertzegek, Paget Anglus követ, Gróf Zichy Károly vólt Országh Bírája, Colfield, 's a' t.

Német Országh.

Tudva vágyon, hogy a' Fő Hertzeg Antal Királyi Ő Hge, mind Monasteriumi (Münsteri) Püspökké, mind pedig Kolóniai Electorrá, választódott, 's a' választást mind a' két réſzről el-fogadta. Midőn az utólsó választást Gróf Stadion Cs. K. Követünk tudtára adta a' Berlini Udvar-

nak, azt is jelentette Prusszíziai Ő Felségének, hogy a' Római Császár, mind az egygyik mind a' másik választásban ment minden személyre való tekintettől, és hogy ezek a' választások éppen meg nem gátolják a' papi jószágoknak világi jószágokká való tétetödéseket, vagy a' Lünevillei békesség által meg károsított Fejedelmeknek a' papi jószágok által való ki-elégítéseket. És ha a' Felséges Római Császár szoros kötelességének tartja is azt, hogy a' Római Birodalomnak alkotmányja (Constitutziója) 's különösen a' három papi Választó Fejedelemségek magok valóságokban fennmaradjanak.

Frantzia Ország.

Párisból Nóv. 4-dikén. Státus Tanátsos Sz. Cyr polgár, a' Konzulok végezéséből Madriti első rangú követté neveztetett. — A' Bresti hajósseregnek az a' része, melly Admirális Latouche vezérlése alatt indúl ki onnan Sz. Domingó szigete felé, egynehány ezer szárazra való katonaságot szedet fel a' hajókra. Ezen seregeknek Fővezéréve Leclerc Generális választtatott, ki Bonapárténak Sógora, 's visszza is hívatott már a' Spanyol Országi tábortól. Kórmányszéki Komiszárius fövel Benezech polgárt rendelte Bonapárte a' nevezett szigetbe, 's a' mint már írtuk, a' Fő Konzul legkissebb testvére Bonapárte Hieronymus is el fog a' hajóssereggel útazni. Öt száz ezerre tétetik azon szeretsenek 's Négerek száma, a' kiket Toussaint a' rabszolgaság alól örökre felszabadított, és a' kiknek Fővezé-

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

révé tette magát. — Még a' Frantzia Revolútziónak kezdetekor mingyárt hozzá fogott Toussaint ezen nagy munkához; a' midön ſzorgalmatosan öſzſze ſzedegetvén minden Tudósításokat, mellyek a' Frantzia ſzabadságról írattak, a' többek között a' Nemzeti gyűlésnek akkori felhevülésében hozott törvényeit, és a' Négereknek felſzabadításokról való gondolatjait, 's a' t. mingyárt prédikállani kezdette Domingóban minden feketéknek az illyen gondolkozás módját, de fortélyos maga viselete és tselekedetei által, mindenkor azt tettette, hogy ő Fr. Orſzágtól, mint Domingó Fejétől elpártolni nem akar. Meg válik tehát most ha igaz hívséggel viseltetik e' Toussaint a' Frantzia Respublikához 's annak Kórmányſzékéhez, és ha kéſz leſz e' hívatalát a' Gubernátorságot másnak által engedni, ha ezt önként nem tselekſzi, sok bajt ſzerezhet 500 ezer feketékkel a' fejér Frantziáknak.

Portalis polgár, kit a' Fő Konzul mostanában Vallásbeli dolgokra ügyelő Ministerré nevezett, a' Revolutzió terhesebb esztendeibe Helvétziában és Német Orſzágban élt, és igen nagy tapasztalású ember a' mint mondják. Azon igyekezik most a' nevezett Minister, hogy a' Frantzia nevezetes tudósokkal kezdett levelezései által kitanúlhassa, mitsoda állapotban vóltak eddig a' Protestánsok Frantzia Orſzágban a' Vallásra nézve. Nevezetesen egy leveléből, mellyben mintegy tanátsot kérd Portalis Minister a' híres Német Poéta Pfeffeltől, igen nagy ész és méjj dologba való bélátás tettzik ki. Az új ſzámlálás

ſzerént 8 millió Protestánsok vagynak az egéſz Respublikában, ide értvén tudnillik a' Rajna bal partján fekvő 4 új Departementeket is. — Azon négy értzből öntött lovak, mellyek hajdan, mint a' képöntés mesterségnek legritkább remekjei, Velentze Főpiattzát ékesítették, most a' Konzulok palotája eleibe állíttattak, még pedig oſzlopokon álló igen mesterséges vas állásra. — Most az egéſz Páris városa abban foglalatoskodik, hogy mivel nevelje a' November 9 dikén tartandó békesség innepének pompáját. A' Kormányſzék és Város Tanáttsa' réſzéről e' végre tétetett igen sok és költséges kéſzületeket elő ſzámlálni tsak nem lehetetlen. Garnerin polgár, az az Orſzág ſzerte híres levegőbeli Neptunus is ide hívatott Bourdeauxból, hogy ő a' közönséges békesség örömét a' levegőben innepelje.

Párisból Nóv 7-dikén. Az itt következő Proklamátziót kéſzítették a' Konzulok, meliy Nóv. 9 dik napjára fog az egéſz Frantzia Nemzet előtt kihirdettetni. „Frantziák! Megnyertétek végre nagylelkű és álhatatos törekedéstek által az érdemlett békességet. Az egéſz földön elſzéledett sok Nemzeteket úgy nézitek már mint barátitokat; 's minden tengerek megnyitják hajóitok előtt barátságos kikötő helyeit. Hajlandó lévén a' Kormányſzék önnön kívánságtokra, 's híven megmaradván ígérete mellett; nem engedte magát sem a' nyereségben való bizokodás; sem más ſzerentsés kimenetellel bíztató próbatételek által elragadtatni. Kötelességének esmérte azt, hogy

az emberiségnek a' nyugodalmat viſzſza ſzerezze, és Európának azt a' nagy Famíliáját, mellynek fő elrendeltetése az, hogy a' Föld Nemzettségeink sorsát meghatározza, erős és állandó egygyesség kötelei által öſzvekaptsolja."

„A' Kórmányſzék fő kötelességből ſzármazott igyekezete bételyesíttetett: más következik most ismét annak helyébe, mely titeket és ötet is (a' Kórmányſzék) egygyaránt kötelez. Az ütközetek ditsősségét más ditsősség váltsa fel, melly a' Polgárokra nézve kellemetesebb, a' ſzomſzéd Nemzetek előtt pedig rettenetes ne légyen. Tökélletesíttsük Intézeteinket, Rendtartásinkat, és Törvényinket. Kiváltképpen pedig azon igyekezzünk, hogy ezek eránt a' nevekedő maradékba ſzeretetet öntsünk: hogy a' midőn nevekednek, öröködjön meg bennek a' polgári egyenlőség, a' mindenekkel köz ſzabadság, a' Nemzet javára. Hadd éledjen fel a' Mesterségek műhelyében, és a' földmivelők munkálódásaiban ismét az a' tüzes buzgóság, az a' tartós állhatatosság, melly által ſzorongattatásaink között lelkesíttetvén, egéſz Európát álmélkodásra indítottuk. Egyenlő igyekezet lelkesíttse a' Kórmányſzéket és a' Polgárokat arra nézve, hogy ſzélesen kiterjedő Tartományinknak minden környékei a' ſzorgalmatos mivelés által termékeny földekké változzanak. Adjunk példát ez által a' ſzomſzéd Nemzeteknek, e' légyen az, a' melynél fogva hozzánk ragaſzkodni kívánjanak. Hogy midőn valamelly idegen, kit a' tapaſztalás kívánása hozzánk küld; ſzokásink ingerlő kellemetessége, ſzép egygyességünk tekintete, elköte-

lező ſzorgalmatosságunk, és a' sokféle édesgető javainkal való élés, mellyekben köztünk réſzesül, indíttsák fel őtet a' nállunk való múlatásra, 's úgy térjen idővel viſzſza Hazájába mint a' Frantzia névnek nagyobb barátja, mint megvilágosodottabb és jobbúlt ember. Ha találtattnak még köztünk ollyan emberek, kik vagy a' fogyatkozás által ingereltettnének polgár társaik gyűlöléſére, vagy a' Revolútzióbeli veſzteségek által keseríttetvén háborognának: nyitva állanak azok előtt a' földnek roppant tartományi (Kolóniái); ám bírjanak olly bátor ſzívvel, hogy oda menvén, gyűjtsenek kintset magoknak, felejtsék ott ſzenvedéseiket 's ſzerentsétlen sorsokat. Ott is ſzemmel tartja őket a' haza; bátorságokat elősegélli, 's viſzſza térvén valaha kebelébe, minekutánna munkálódásaik által ſzerentsésekké lettek, akkora üldözésre hajló balgatagságokból is kiépülvén, méltó polgári lehetnek a' ſzabad Státusnak. Frantziák! Ez előtt két eſztendővel ugyan ezen a' napon (Nóv. 9 dikén, midőn t. i. Bonapárte Égyiptomból viſzſza jövén, a' Directóriumot eltörlötte) ſzakada vége a' közöttetek erőt vett viſzſza vonásoknak, 's vége ſzakadt minden meghasonlásnak. Azon ſzempillantástól fogva, egygyesített erővel, ugyan azon tzélra törekedtetek, 's valami az emberek ſzemei előtt nagynak, a' haza előtt pedig haſznosnak látſzott, mind véghez vittétek. Minden felé a' Kormányſzék vólt Kalaúztok, mindenekben gyámolítótok. Ugyan az fog Ő maradni ezután is a' ki vólt. A' ti nagyságtok emeli az ő nagyságát, 's a' ti javatok és

boldogságtok lehet egyedűl való tzélja és jutalma fáradozásinak. Bonapárte a' Fő Konzul rendeli, hogy ezen Proklamátzió a' Respublikának minden részeiben kihirdettessen. "

Fő Konzul Bonapárte.

Párisból Nóv. 8-dikán. A' Lioni hímvarrók Társasága egy setétkék bársony köntöst küldött az első Konzulnak ajándékban, melly arannyal és külömbkülömbféle színü sejemmel gyönyörüen ki vólt varva. A' rajta lévő munkánál szebbet, a' mint mondják, még tsak képzelni sem lehet. A' reá kivarrott borostyányok, búzakalászok és pálma ágak igen finom ízléssel hintettek el rajta. Bonapárte különös örömmel fogadta el az ajándékot, 's bizonyossá tette annak általadóját, hogy Lion városáról ezután sem szünik meg gondoskodni. Holnap talám ezen ékes köntösben fog a' fő Konzul a' békesség Innepén megjelenni.

Párisból Nov. 10-dikén. Tegnapra vírradóra rettenetes ágyú ropogások hirdették a' békesség Innepének szépen felderült napját. Tizen két esztendők el forgásától fogva ez vala Páris várossának legszebb, legörvendetesebb napja. A' Seine vizén épült új hídra három ditsősséges alkotmányú gyözödelmi kapuk állíttattak. A' virágzáshoz közelítő Kereskedésnek temploma nagy méltóságában állott a' Sz. Miklós temploma előtt. Szerte széjjel a' városban nem lehetett számba venni a' ritka szépsegü gyözödelmi kapukat, és békesség templomait. Egész éjjel tartottak a' gyönyörüen kivilágosított város szépségeiben való gyönyörködések. A' Seine vizének egész

mejjéke a' rajta lévő három híd közőtt, hasonló vólt a' tündérek igéző ſzépségű templomához; mellyet a' legelevenebb leírások a' képzelődésben teremthetnek. A' ſzép idö minden pompának ditsőségét sokkal nevelte. — Az innep pompáinak és ezen napon tartott czeremóniáknak 's vígasságoknak leírását közöljük annak idejében, ha azok a' Párisi hiteles Újságok által is kiadattnak.

A' belső dologra ügyelő Minister Chaptál, a' kiről tudva vagyon, hogy igen nagy Chémikus, egy kis munkátskát adott ki arról, hogy mitsoda természeti módon lehet a' bort jobbá tenni, és még a' tsekély borok neveit is jóféle borokká változtattni. Ez a' mód leg-inkább a' ſzüretkori mustal való bánásban áll. Minthogy pedig azt jól tudta a' nevezett Minister, hogy a' bor termeſztő paraſzt gazda könyvet nem olvas, vagy ha reá venné is magát hogy az illyen közhaſznú könyvetskét elolvasná, nékie az nem elég, hogy az előadott módot mingyárt a' fejébe vegye és követhesse; tehát ezt tselekedte, hogy még a' tavaji ſzüret alkalmatosságával kikűldötte Devaux nevezetes Chémikust a' Páris körül fekvő ſzőlőhegyekre, a' hol az a' ſzüretelő gazdákat öſzve gyüjtvén nékik délutánként tanítást tett, 's úgy terjeſztette elejkbe az új mustal való bánás módját; azután pedig ſzünetelen ſzerte ſzéjjel járván a' hegyen, mutogatta hogy 's mint kell ezt vagy amazt tselekedni. 's a' t. Egy eſztendő eléggé megbizonyította nár, hogy az a' mód felette haſznos, mert a' Minister előadott módja ſzerént kéſzítte-

ſett borok, mind különösen jó borok lettek, 's jóval is drágábban keltek el, mint az eddig ſzokásban vólt ſzüretelés ſzerént kéſzültek. — Az idei ſzüret alkalmatosságával az ollyan ſzőlőhegyekre küldetett el Devaux polgár, a' mellyek igen savanyú és nem sokáig álló borokat teremnek, 's ott prédikálta az új ſzüret módját. — Bezzeg az idén ugyan nagy ſzükség lett vólna ezen új találmányra még Magyar Orſzágon is, mert a' mint leg közelebb egy Vas Vármegyei levélből olvassuk, ollyan savanyú borok termettek azon a' tájjékon mindenfelé, hogy ſzéltire lehet velek salatát önteni, 's még azonkivül az is nagy panaſz reájok hogy ittzéje 9 krajtzár — Reményljük, hogy ez a' haſznos találmány Hazánkban is rövid időn elterjed, annyival inkább, mivel ez a' ſzüretelés módja a' mostaninál se nem költségesebb sem pedig több dologgal nem jár.

Párisban a' Konzulok lakó helyének a' Tuillerie palotának homlokán lévő nagy kapú a' békesség innepe előtt egéſzſzen meg-aranyoztatott, a' melly igen ſzép munkáért 500 ezer forintot fizetett a' Kórmányſzék. — Számtalan idegenek gyülekeztek ide a' hólnap tartandó nagy pompának látására, úgy hogy helyet se találnak magoknak Tegnap estve érkezett ide Lord Cornvallis Londoni tellyes hatalmú Minister, 's igen nagy tiſztelettel fogadtatott. — A' mint már bizonyosan tudatik, 13 adfél millió forintot fizet Portugallia a' Frantzia Respublikának hadi köl ség pótolás fejébe, réſzſzerént kéſz pénzben, réſzſzerént gyémánt darabokban, Brasiliai drágá termésekben 's a' t.

Tsalfaságból valaki azt költötte vólt Párisban, hogy a' Fő Konzul Nóv. 9-dikétől kezdve hajporos fővel fog járni, és hogy egyszersmind azt is elvégezte vólna, hogy porozatlan vagy úgy nevezett títusfővel járó módi polgárokat maga eleibe ne eresszen; ez a' hír elfutamodván nagyon sokan elkezdették fejeket béhajporoztatni, de kitudódván a' tsalfaság ismét abban hagyták.

Ànglia.

Az Ángliai Kórmányszék, sok ezer embereket eresztett el, a' kik a' hajó készítésében foglalatoskodtak 's közönséges költségen tartattak. Úgy tettzik, mintha az alatt, hogy Európa nyugvásához közzelít, a' Zenabona a' Földnek más részeiben akarna fel-éledni. A' Napkeleti legújjabb tudósítások szerént, a' Jáponi Birodalomban igen fontos dolgok történtek. Ennek fő-várossában Jeddóban, melyben a' lakosok száma egy millió léleknél többre tétetik, fel zendűlt a' Nép; mivel az idegeneknek teljes szabadságot engedett a' Kórmányszék a' kereskedésre, 's őket ezen jussoktól mintegy meg fosztotta. Annyira ment már a' dolog, hogy a' Pártosok a' Császári Palotát körül vették, ostromlani kezdették; fenyegetődzvén, hogy ha kívánságok bé nem teljesíttetnék, a' Palotát fel gyújtanák. Illy veszedelmes környülállások között kéntelen vólt a' Császár, tartván a' Nép dühösségétől, mindeneket teljesíteni; jóllehet idővel a' Pártosok fejei közzül némellyek meg-ölettettek.

Londonból Nóv. 4-dikén. Az első Parla-

mentomi ülésben, a' Király eltávozása után igen nevezetes beſzédet tartottak némelly esmeretes Tagok. Ugymint Lord Bolton a' ki azt vítatta, hogy a' Király kegyességét a' Parlamentomban lett megjelenéséért és ahoz intézett beſzédjéért írásban köſzönje meg a' Parlamentom, így ſzóllott: „Elmellőzvén a' békesség tzikkelyeinek megrázogatását, tsak az időre fordítom figyelmetességemet, a' mellyben Ministereink békességet kötöttek. Ez valóban a' legkedvezőbb vólt. Nem várták azt, hogy a' hadi segedelmek forrásának apadását megérezzük, hogy a' kéntelenség indíttson bennünket ollyan békességgel való megelégedésre, melly tsak rövid ideig tartott vólna; hanem, éppen olly ſzempillantást válaſztottak a' békélésre, a' mellyben a' segedelem forrási, a' Nép jóltévő nagylelkűségéből, még böséget buzogtak; a' midőn a' Nemzeti béllyeg épségében lévén, a' Brittusok között, a' Haza védelmezésére való kéſzségünk az ellenség fenyegetődzéseinek minden erejét elvette; midőn még a' Nemzet bátorságának, álhatatosságának és erejének dítséretes jeleit adhatta. 's a' t. Örülök rajta, hogy a' békesség éppen ezen időben köttetett; mivel Nagy Britanniának legnagyobb 's ditsőbb győzedelme az, hogy akkor békéll meg ellenségével; midőn tengeri ereje és tábora az élzaki jeges tengerektől fogva a' Herkules oſzlopáig, Afrika déli tsúttsától Àsia és Amérika határáig győzödelmeskedett. Emelkedik bennem a' Brittusi érzés, midőn látom, hogy Herósink vitéz tselekedetei tsak azt tselekedték, hogy a' minket lelkesítő mérséklés győzödel-

meskedett, midőn láttam, hogy az Egyiptomot meg szabadító nagy tselekedeteknek tzélja nem egyéb vólt, hanem hogy az, igasságos birtokossának viszsza adattasson. Láttam, hogy az emberiség boldogsága és tsendessége, nem pedig birodalminak öregbítése vagy a' nyereség vólt a' Fö tzél, mellyre Nagy Brittannia törekedett. Örömmel megtelve látom előre azt is, hogy a' békesség sokáig tartó lészen; a' mellyre rettenetes tengeri erönk leg jobb eszköz.

Szinte elragad a' Hazám eránt való nagy tisztelet, ha meg gondolom hogy egyedül Nemzetem tusakodott tellyes állhatatossággal az ellenséggel. Vessék egyben az Urak a' Brittusok Herósi magok viseletét, 's állhatatosságát a' Német Országi Rendek nem egygyező magok viseletével. Melly nagy megnyúgodásunkra lehet az, hogy egyedül Brittanniát lá'juk a' rettenetes háború által meg nem aláztattva, meg nem győzettetve. Nem vala szükség reánk nézve, hogy szövettséges társainktól elál junk! Valyha sok ideig élhetne a' Nemzet a' békességgel, soha ki nem aludván érzésiből Konstitutziója eránt való tiztelete, 's ne keresné tévelygő képzelödésétől eltsábíttatva a' változásokban bóldogságát!" Hertzeg Bedford így szólla: „ Az én princzípiumaim a' békességre nézve tudva vagynak. Nem azért állok fel, hogy az Egygyességet megháborítsam; söt inkább, hogy a' Királyhoz küldendő közönő levélre nézve, egyenes akaratomat én is kijelentsem. Az első szószóllóval (Lord Boltonnal) tsak abban nem érthetek egygyet, hogy az az idő pont,

melyben békességet kötöttünk, a' legalkalmatosabb lett vólna. Vóltak arra sokkal kedvezöbb ſzempillantások is. Ezt ugyan nem a' mostani Minisztérium kissebbségére mondom; ók nem hibások; mivel a' békesség megſzerzésére mindent elkövettek. Ezért köſzönettel tartozom. De egyſzersmind azt is reménylem, hogy a' Haza Konstitutziója viſzſza állíttatik. "

Az alsó Parlamentomban elöſzſzör Fox Úr állott fel 's így kezdé beſzédét. „ Tsak azért állok fel, hogy a' Királyhoz küldendö köſzönö-levélre buzgó akaratomat kijelentsem; és egyſzersmind a' Frantzia Respublikával köttetett békességen való igáz megelégedésemet kifejezzem, melly réſzben a' Nemzettel egygyet érteni ſzerentsém vagyon. Nem most az ideje, hogy a' békességnek rendes Feltételeiért a' Ministerekkel ſzembe ſzálljunk: hanem akármiben légyen is a' dolog, meg nem állhatom, hogy örömömet ne nyilatkoztassam ki azon történet felett, melly a' hadból ſzármazó elkerülhetetlen nyomorúságoknak határt vetett. " — Pitt Úr álla fel ekkor és így ſzólla: Haſznomra fordítom a' jelenvaló alkalmatosságot, hogy életemben legelöſzör még pedig tellyes örömmel pártját fogjam annak a' dolognak, mellyet kéttség kivül mindenek egygyező akarattal helyben hagynak. Hirtelenkedésnek lehet mondani, ha valaki a' békesség elöljáró tzikkelyeiről hidegséggel példálódzik. „ En ugyan meg-győződtem a' felöl, hogy mind a' Frantzia Nemzettel köttetett békesség, mind az éſzaki Hatalmasságokkal ſzerzett Egygyesség, közelebbről megvizsgáltatván, ditsőssségesnek fog találtattni.

Azonban hogy ebbeli Egygyező akaratomat kinyilatkoztatom; még is más princzipiumok lelkesítnek engem, mint sem a' Parlamentom utolsó ſzóſzólláját (Fox Urat). A' Kórmányſzék böltsesége és magok mérséklése, mellyet a' békesség megſzerzésében mutattak, köſzönetet érdemel. A' másik dolog a' mit el nem felejthetek a' Brittusok tengeren és ſzárazon mutatott buzgóságok, vitézségek és álhatatosságok. Példa nélkül valók mind ezek; a' minthogy tökélletes győzödelemmel is koronáztattak. " — Windham Úr hoſzſzas beſzédjének summája ide megy ki. „ Nem tzélom, hogy a' köz betsben lévő egyességet megzavarjam; de kéntelen vagyok a' békesség Feltételeire nézve a' közelebb ſzóllott Urak mellől el állani. Tsak némelly tekintetben akarom most gondolataimat a' Parlamentom eleibe terjeſzteni.

Folytatása következik.

Helvétzia.

Bernából. Nov. 5-dikén. A' Helvétziai Diétának azok a' Tagjai, kik az általok keſzíttetett Contsitútziónak kéſzítői, következésképpen hív óltalmazói is vóltak, minekelőtte el oſzlottak vólna, egy Protestátziót tetjeſztettek el a' Nép között, mellyben ezt mondják, hogy ők ugyan eloszlanak 's a' Diéta elmúlik, de fegyveres erő kénſzerítéséből, következésképpen, hogy ők, a' jelenvaló változásoknak minden féle ſzomorú és káros következéseire nézve az egéſz Nemzet előtt örökre mentek léſznek.

A'

CSASZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 43.

Költ Bétsben, Sz. András Havának (Novembernek) 27-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bécs.

November 24dik napjának utólsó órájában, a' halál meg fosztá az Ausztriai Monárkiát élelztő Nagy Erejétől, Római Birodalombéli Gróf Lacy Mauritziussától. Mitsoda életet élt, 's mi jókat tett a' Monárkia annyi millió lakossaival, tanúbizonyságai annak a' Kabinetben, és a' Hadi Kantzelláriában álló Akták (Írások) valamint szinte azok is, kiknek szerentséjek vólt közelről való esméretségében lenni, 's kik utólsó szempillantásáig körülette vóltak, 's tapasztalhatták, hogy tsak az igaz és a' Nagy Lélek múlhat így

ki a' világból, mint a' millyen tsendességgel, 's sok bölts mondásai között el-ſzenderedett ez a' Nagy Ember, a' múlt kedden, éjfél előtt fél órával, életének 77-dik eſztendejében. Kétnappal az előtt meg-gyónt és áldozott a' Katholika Religiónak, mellyben eddig is élt, bé-vett ſzokásai ſzerént. Eleji Hiberniából ſzakadtak ki Ruſzſziába, a' honan jött ide Gróf Lacy is iffjú korában. Rendkívül való tehetségei által, fel lépett mind azokra a' méltoságos póltzokra, a' hova tsak léphet egy magános ember érdemei által. Már 35 eſztendeje a' miólta Feldmarsali méltóságot visel; e' mellett két Regementnek (melly rendkívül való dolog az Uralkodó Házon kívül) Proprietáríussa vólt, azután az Arany Gyapj, és a' M. Theresia nagy Kereſztyének Ví. tézze és Kantzellárriussa, a' Cs. Kir. Felség valóságos Titkos Tanátsossa, Státus és Konferentziális Ministere. Mennyire betsülte érdemeit II-dik Jósef Csáſzár, bizonyítja igen ſzép levele, mellyel bútsut vett tőle Februárius 19-dikén (1790-dik-ben) halála előtt egynehány órával;

„Mon cher Maréchal Lacy, l' impossibilité seule qui m' empêche de tracer ce peu de lignes de ma main tremblante, m' engage à me servir d' une étrangere, puisque je vois approcher à grands pas le moment qui doit nous séparer. Je serois bien ingrat, si je sortois de ce monde sans vous réitérer ici, mon cher ami, tous les sentimens de reconnoissance que je vous dois à tant de titres, et que j' ai eu plaisir de faire valoir vis-a-vis de toute la terre. Oui, si je suis de-

venu quelque chose, je vous le dois, car vous m' avez formé, vous m' avez éclairé; vous m' avez fait connôitre les hommes; et outre cela toute l' Armée vous doit sa formation, son crédit, et sa considération.

La sûreté de vos conseils dans toutes les occasions, cet attachement personnel pour moi qui ne s' est jamais démenti dans aucune occasion, petite ou grande; tout cela fait, mon cher Maréchal, que je ne puis assez vous réitérer mes rémercimens. J' ai vu couler vos larmes pour moi; celles d' un grand homme et d' un Sage sont une belle apologie. Recevez, en vous embrassant tendrement, mes Adieux. La seule chose que je regrette au monde de quitter, c' est le petit nombre d' amis, dont certainement vous êtes le premier. Souvenez-vous de mois

De votre plus sincere ami et affectionné

Joseph."

Magyarázatja így következik:

„Kedves Feldmarsal Lacym! Tellyes lehetetlen, hogy ezt a' kevés sort reszkető kezeimmel írhassam, kénszeríttetem ezt idegen kéz által íratni, mivel látom azon szempillantásnak sebes lépésekkel való közelgetésit, melly el-választ bennünket egymástól. Igen háládatlan ember lennék, ha ide hagyván ezt a' világot és meg nem újítanám itten, kedves Barátom, a' háládatosságnak mind azon belső érzéseit, mellyekkel annyi tekintetben tartozom az Úrnak, és a' mellyeket, örvendettem, hogy az egész világ előtt meg bizonyítottam. Úgy van valóban: ha valami lett belőlem, azt az Úrnak köszönhetem; mert az Úr

tett engem emberré, az Úr világosította az elmenet, az Úr esmértette meg velem az embereket; 's ezenkívül az egész Ármádia az Úrnak köszönheti formálódását, erős voltát és tekintetét.

Az Úr tanátsai ollyanok vóltak, hogy én azokban minden alkalmatosságokban bátran meg nyughattam, 's szíves hajlandósága is ollyan vólt, akár kitsiny, akár nagy alkalmatosságokban, hogy az engem soha tserben nem hagyott: mind ezek, Kedves Feldmarsalom, ollyanok, hogy én azokért elegendőképpen meg nem újíthatom háládatosságomat. Láttam, mint húllottak érettem az Úrnak könyvei; egy illyen Nagy Embernek, és Böltsnek könyhúllatásai igen szép védelmező magasztalások. Fogadja el az Úr szíves meg-öleléseim között bútsú-vételemet. Tsak azt az egyet sajnálom, hogy a' világból való ki költözésemmel ide kelletik hagynom a' jó barátaim kevés számát, kik között az Úr bizonnyal az első. Emlékezzék meg az Úr róllam, leg igazabb barátjáról, és kész hajlandóságú

Jó'sef-ről.

Magyar Ország.

Zemlinből Nóv. 16-dikén. Ma hirdettetett itt ki közönséges helyeken, hogy Pasman Oglu, igen sok Cs. és K. pénzt, nevezetesen aranyokat és nyoltz márjásos tallérokat veretett és terjesztettel a' Nép között Viddinben, a' mellyek ugyan külső formájokra az efféle jó pénzekhez hasonlítnak, de belső betsek nints, nem is lehet, mert az aranyok belől úgy nevezett veres arany-

ból (Krongoldból) vagynak, megfuttatva kívül jó aranyal, a' tallérok pedig ezüst pléhvel béborított elegyes értzből kéſzültek, de azért a' pengésekről, 's ſzemesen megvizsgáltattván a' külső bardolatlan formájokról is könnyen meg külömböztetthetnek a' jó pénztől.

Frantzia Orſzág.

Párisból Nov. 10-dikén. Napkeleti Indiából új Tudósítások érkeztek ide, mellyek között a' Monitőr nevű hívatalbeli újság ezt említi. Az oda való Püspök Adran meghalálozott. Ő ſzületett Frantzia vólt és 24 eſztendős korában ment el Frantzia Orſzágból mint térítő barát Napkeletre. De tsak hamar megkülömböztette magát mind tálentoma mind esmérete és az ott elterjedett kereſztyén vallást követők közt ſzerzett rendtartások által, úgy hogy még ifjú korában Pápa Helytartójává és Püspökké neveztetett egéſz napkeleti Indiában. A' Cochinchinai Király is látván érdemeit, első Ministerjévé válaſztotta, és ha a' Frantzia Revolutzió akadályára nem lett vólna a' Ministernek, a' kereskedésre nézve nagy ſzabadságot ſzerzett vólna Frantzia Orſzágnak, az Anglusokat egéſzen kirekeſztvén azon Orſzágból. Az ő pompás temetéséhez hasonlót Európában még tsak nem is gondolhatni. A' koporsóját egy fertáj mér földnyire kesérték a' Conchinchai kereſztyénekké lett lakosok u. m. maga a' Király és az ő egy fia, 12 ezer Királyi testőrző katonák és 40 ezer más ſzemellyek; ide nem ſzámlálván a' ſzámtalan néző so-

kaságot. Két felől a' késérök mellett lépegettek az ide való ſzokás ſzerént 120 Elefántok. — A' meg hólt Püspök nagy tálentomú ritka érdemű férjfiú vólt, sok nyelveken beſzélt, kivált a' Conchinchinai felette nehéz nyelvet igen jól tudta. Maga a' Conchinchinai Király egy halotti beſzédet tartott a' ſírjánál a' Püspöknek, mellyben könyvező ſzemekkel beſzéllette elő elfelejthetetlen barátjának érdemeit. A' Királyné és sok Udvari Dámák is jelen vóltak ezen temetésen, még pedig a' ſzokás ellen. — A' sírhalma felett emeltetett drága és pompás emlékeztető Oſzlop, nagy betsületére válik a' Frantzia térítő-barátoknak.

Párisból Nóv, 13-dikán. Az itt tartatott békesség innepén ezen dolgok vóltak leginkább közönségessen ſzembe tűnők. 1. A Seine (Sequana) vizén jelent meg egy kis hajóssereg, mellyen Europának minden Orſzágiból ſzámos lakosok ſzemléltettek. Ezek a' parton épült békesség templománál kiſzálván, kézen fogva vezették abba egymást 's baráttságos tántzokkal múlatták magokat. A' múlattság alatt egy 8 ágyús fregát hajó ſzüntelen tűzelt ágyúiból és apróbb fegyverekből. 2. Tsak hamar azután felemelkede a' levegöben hajókázó Garnerin, ékesen kitziſrázott hajójával a' város felibe, és sokáig gyönyörködtetvén egynehány ſzáz ezer emberekből állott nézőit pompás fel 's alá tett lebegései által a' levegöben, végtére eltűnt az égfelé függeſztett kívántsi ſzemek elől. 3. Egy álmélkodásra méltó nagyságú sátor Teátromban Néma nézö játékot (pantomímiát) játſzottak a' kiválogatott leg jobb játſzók, melly-

ben előſzſzör a' hadnak irtóztató vólta a' tsata piatzon; azután két városok ostromlása ábrázoltatott le minden nézőket megható elevenséggel. Végtére a' békesség áldott haſznai terjeſztettek elő. 4. A' tűzi játék minden leírást felyül haladtt ditső ſzépségével; nem külömben az estveli kivilágosítása is a' városnak. Estveli 5 órától fogva senkinek se vólt ſzabad a' város úttzáin kotsin járni. Egyedűl Lord Kornwallis az Anglus telyes hatalmú Minister nyert erre ſzabadságot, azon különös tiſzteletnek bizonyságára, mellyel a' Kormányſzék 's nevezetesen a' Fő Konzul eránta viseltetik. A' Lord két lovas hintón a' nevezetesebb Úttzákat eljárván mindeneket ſzemesen megvizsgált sok jeleit adván a' vigadozásokan való örömének, 's nem győzte a' ſzép rendtartást illy ſzámtalan sokaság között eléggé magaſztalni.

Nancy-ból Nóv. 10-dikén. Az itt tartatott békesség innep által különösen megkülömböztették magokat ezen város lakosi, mert ők, a' helyett hogy magokat kikeresett múlattságokban gyönyörködtették vólna; a' ſzegényeket és foglyokat vendégelték meg, és ezenkívül a' város Praefectusa 600 forintot oſztogatott ki közöttök.

Anglia.

Folytatása a' Parlamentomi dolgoknak.

Mennél inkább gondolóra veſzem a' Frantziákkal kötött békesség tzikkelyeit, annál több veszedelmeket veſzek észre, mellyek azokból következhetnek. Örvendjen bár az egéſz Nemzet a' békességen, én nem örvendhetek; mivel okot

az örömre, midőn látom hogy a' jelen való békesség a' Haza vég veſzedelmére nyit útat, nem találok. Félnem kell Frantzia Orſzág Gígási lépésekkel nevekedő hatalmától. Tsak egy dolog hijával van még, hogy az a' Nemzet a' legfőbb gráditsára lépjen a' hatalomnak, a' pedig a' kereskedés. Kevés reménységem van, hogy erre nézve is az elsőséget kezeink közzűl ki ne fatsarják. De egyébaránt tsak tartós légyen a' békesség, én arra is reá állok, a' mit a' Parlamentom nemes Szóſzóllója (Pitt Úr) mondott, hogy az ditsőségünkre válik. „ — Addindton Úr ſzavai ezek. „Az én érdemes barátom környülállásosan belé ereſzkedett a' békesség fejtegetésébe; holott még tsak az előljáró tzikkelyek vagynak meghatározva. Előre ítélni arról, úgy tetſzik, nem a' dolog rendje, 's nem is illendőség: azért azokra a' mellyek mondódtak nem felelhetek.

Úgy látſzik mintha az érdemes ſzóſzólló az hinné, hogy mi egyedűl Kolóniáink nevekedésében és a' kereskedésben lelhetnénk fel azt az eſzközt, melly minket a' Frantzia Nemzet hatalma nevekedése ellen bátorságban helyheztethetne. De, minden nyereségeink sem tehetik azt meg, a' Frantziáknak határ nélkűl betsűletre törekedő Nemzeti béllyegek ellen. Nem áhatunk magunknak ő ellenek erőssebb sántzot, mint ha Konstitúziónkat és a' jelenvaló gondolkozás módját Nemzetünk között híven és állhatatosan fen-tartjuk.“ 's a' t.

Londonból Nóv. 2dikán Octóber 30dikán terjeſztette Lord Pelham a' Frantzia Respublikával kötött békesség előljáró tzikkelyeit a'

felsö Parlamentom eleibe nyomtatásban. Ezen alkalmatossággal így kezdé el a' beſzédet Lord Grenville. „Kéntelen vagyok előſzör is a' Ministériumot felkívánni a' békesség némelly tzikkelyeinek megmagyarázására, a' melly ſzükséges arra, hogy az egéſzről meghatározott ítéletet hozhassunk. Ezek főképpen ſzövettségeseinknek bátorságban való helyheztetését 's birtokaknak épségben való megmaradásokat illetik, kiket tudnillik a' békesség tzikkelyei befoglalnak. Erre, főképpen pedig Portugalliára nézve ſzükséges a' magyarázat: ha valyon a' békesség egy tzikkelyében, a' mostani háború előtt való épségekben való viſzſza állítások értetik e' a' Portugalliai birtokoknak, vagy pedig Spanyol Orſzággal köttetett békesség előtt való, vagy végre a' Frantzia Respublikával lett megbékéllés előtt való épségek. Tudva vagyon előttem, hogy ez a' mi elébbeni ſzövettséges Társunk kénſzerítetett, birtokainak egy réſzét Spanyol, más gyönyörü réſzét pedig Brasíliában az ott való ſzabad kereskedéssel egygyütt Frantzia Orſzágnak által engedni. Felette fontos dolog ezt tudni reánk nézve, mivel mi e' ſzerént Brasíliából egéſzen kirekeſztettvén, kimondhatatlanúl megkárosodunk. Jó vólna a' Király Ő Felségét kérni, hogy méltóztatná a' Fényes Portával, Nápolyal, Portugalliával és más Hatalmasságokkal kottetett békesség tzikkelyeinek mássát a' Parlamentommal közleni, " Lord Pelham így felelt: Minthogy a' Nagy Èrdemü Lord a' ki éppen most ült le, ez előtt ékesen ſzólása és böbeſzédüsége által olly hatalmasan igyekezett a' háború folytatására a' Parlamentomot

reá beſzélleni: felette sajnálva kell hallanom, hogy most a' Ministériumnal ellenkező réſzre állott, midőn a' békesség dolga forog fenn.

Lord Grenville: „ Magamnak, Királyomnak és Hazámnak tartozom azzal, hogy a' Parlamentom Tagjait a' békesség 6-dik Tzikkelyének kéttséges értelmére figyelmetessé tegyem. Ha igaz az a' mit mind hallásból, mind a' Frantzia hivatalbeli Tudósításokból értettünk, a' ſzerént Portugallia felette nagy, és minket méltán nyughatatlankodtató áldozatokat tett a' békesség megnyeréséért Frantzia Orſzágnak. Megengedte a' Brasiliai Tartományokba való ſzabad bémenetelt, a' melly a' kereskedésnek Anglia és Portugallia között éppen a' fundamentomát ingatja, sőt annak jövendöre véget is vét. Azt kívánnám tehát az én érdemes barátomtól megérteni, hogy Portugallia Tartományi a' háború előtt vólt épségekben és állapotjokban viſzſza fognak e' állíttatni? 's a' t.

Az alsó Parlamentomban Grey Úr éppen azt kívánta, hogy magyaráztasson meg a' békesség 6-dik Tzikkelye, mivel abból nem tudhatni hogy Portugallia Birtokainak épségekben való meg-maradásán mit kell érteni; azt tévén hozzá, hogy ettől függ, ha valyon a' Haza olly veſzedelmes környülállások között vagyon e', mint némellyek gondolják. " Novembernek 3dikán ekként nyilatkoztatta ki Lord Hawkesbury a' Grey Úr kérdésére nézve gondolatját. „ Egy érdemes Társam, a' békesség 6-dik Tzikkelyeinek magyarázatját kívánta vólt tőlem. Most annak ezt felelem: hogy Portugallia abban az állapotban fog-

maradni, a' mellybe a' Badajózi békesség-kötés által helyheztetödött; az az, Olivenza vára Spanyol Országnak engedödik által, és a' Guadiana vize leſz ezután a' két Hatalmasság birtokinak határa. Ebben áll magának Portugalliának épségében leendö megmaradása. Grey Úr így ſzólla; Ha a' nemes Lord ſzavait jól értem, azok ſzerént nem nyeri viſzſza Portugallia a' Spanyoloknak által engedett birtokait. Hasonló meghatározott Feleletet kívánnék arra is; ha vallyon a' Frantziáknak éppen ollyan tellyes ſzabadság engedödött e', portékáiknak a' Portugallus kikötö helyekbe való bévitelekre, mint a' millyennel eddig az Ànglusok bírtak. " Lord Hawkesbury ekként felelt;

„ A' mi Portugalliának Àmérikai birtokát Brasiliát illeti, ott, a' két Hatalmasságok birtokai között az Arrojava vize fog határnak maradni, valamint a' Frantzia Respublika és Portugallia között köttetett békességben meghatároztatott. A' Portugalliával való kereskedésre nézve pedig azt jegyzem meg: hogy ha az, más Orſzágoknak ſzabad kereskedést enged gyapjúból kéſzűlt portékáikra nézve, azon jussal, mellyel eddig nékünk engedett; akkor nékünk is ſzabadságunkban áll, hogy a' Portugalliai borok helyett, más Orſzágból hordassunk borokat. "

Minden azzal tartja hogy a' mai, Nóv. 4-dikén tartandó Parlamentomban nagy dolgok fognak elö fordúlni. Már reggeli 9 órakor tömve tele vóltak a' Parlamentomi palotában a' karok nézökkel vagy inkább hallgatókkal, holott az üles rendſzerént délutánni 4 órakor ſzokott

elkezdődni: ez nap tsak ugyan elébb elkezdődött, úgymint délutánni egy óra után. Lord Hawkesburynak tegnapi beſzédje, melyben a' Badajozi békességkötést a' maga valóságában megmaradandónak állította, igen nagy ſzeget ütött sok Ànglus kereskedők fejébe, 's sokat veſztett el a' békesség betséből. Azzal bíztatják azomban magokat az Ànglusok, hogy Frantzia Orſzág és Ànglia között igen haſznos kereskedésbeli Egygyesség fogna ſzereſztettni, mellyre nézve Lord Hawkesbury és Otto Polgár már alkudozásba is ereſzkedtek.

Dánia.

Koppenhágából Nóv. 7-dikén. Meg-érdemli a' következendő történet, hogy mint legſzebb példája az emberi tiſzta ſzeretettnek közönségessé tétessen. Egy Dánus hajó gabonával megterhelve, ſzándékozott a' közép tengerről Petersburg felé, 's útjának nagyobb réſzét már ſzerentsésen megtévén, vasmatskáit a' tengerbe hányta az ide való kikötőhely előtt. A' ſzélvéſz erőſzakosan dühösködött, 's a' terhes hajó süjjedni kezdett. A' rajta lévő emberek tsak nem kéttségbe esve, a' ſzemek előtt látott haláltól való rettegés között, a' hajó orrára és árbotzfáira vették magokat. Szemekbe tünvén a' ſzerentsétlenség a' parton lévő vámház körül átsorgóknak, lárma esik; 's egy kereskedőnek is értésére esvén a' dolog, tüsténi 100 tallért 's ezenkívül minden ſzeméllyért húſz tallért ígére annak a' hajósnak, a' ki a' ſzerentsétleneket a' halálos veſzedelemből kiſzabadítaná. Elegen próbáltak tsónakjaikon a' süjjedő hajóhoz közelíteni, de a' ſzél dühösködé-

se miatt hiában küſzködtek az iſzonyú habokkal (hallámokkal). Egy Helsingöri hajós is éſzre vévén a' ſzerentsétlenséget, egynehány embereivel tsónakra ült 's neki bíztatván az evező legényeket, mellé férkezik a' süjjedő hajónak, 's ekkor maga kiugorván a' tengerbe, minthogy jó úſzó vólt, egygyenként mind hajójára hordá a' ſzerentsétleneket, 's a' vámházhoz, melly legközelebb esett a' parton, kiverekedvén ki rakta. A' Kereskedő egyben le akarta fizetni a' meg ígért jutalmat, de a' hajós nemes nagy lelkűséggel ezt felelé. „Távol légyen tölem Uram, hogy pénzért mentsem meg felebarátimnak életeket.“ A' Koppenhágai kereskedők egy sokat érő emlékeztető arany pénzt kéſzíttetnek ezen ember ſzeretö hajósnak, ritka nemes tselekedetéért.

Egy illyen nemes ſzívű és tselekedetű férjfiúról éneklett a' kellemetes munkajú poéta Bürger is egy ſzép Ódát, melly így kezdödik: Hoch klingt das Lied vom bravem Mann, Wie Orgelton und Glockenklang, 's a' t.

A' Koppenhágai, Stokholmi, és több éſzaki Tudósítások keservesen panaszolkodnak, hogy olly rettenetesen dühösködö ſzélvéſz (Orkán) uralkodott arra mindenfelé Nóvember 3-dikán, melly a' ſzárazon, ſzámtalan épületek tetejének leſzaggatása által, kiválképpen pedig a' tengeren ſzéjjel lévő hajókban, tsak a' mennyire eddig tudhatni is, iſzonyú károkat tett.

Oroſz Birodalom.

Petersburgból Oct. 26-dikán Sok ízben kinyilatkoztatta már a' most uralkodó Felség Sá-

dor Csáſzár, hogy a' jól elrendelt Orſzágban legſzükségesebbnek tartja, a' Tudományok tökélletesítése után, a' gazdaság Tudományának terjesztését a' Mesterségek és a' Kereskedés virágzását. Az első ſzolgál a' népnek megvilágosítására, melly a' Nemzetnek más Nemzetek előtt méltóságot ſzerez, a' többek az Orſzág lakosinak belső és kinek kinek ſzemélyes boldogságára el múlhatatlanúl meg-kívántattnak. 's a' t. Illyen fejedelmi gondolatoktól lelkesíttetvén a' Csáſzár, a' Gazdaságra ügyelő ſzabad Társaságnak Igazgatóját Titkos Tanátsos Nartof Urat, éppen a' koronázás napján nevezte Ö Fge a' Sz. Anna kereſzt rendnek tagjává, illyen értelmü levelet küldvén hozzá. „Titkos Tanátsos Úr 's a' Gazdaságra ügyelő ſzabad Társaság Igazgatója! Minthogy különös figyelmetességemet fordítom az Úrnak buzgó fáradozásaira; imé megajándékozom az Urat a' Sz. Anna első rangú kereſztjével, mellynek jeleit ezután viselni fogja. Maradok az Úrnak jóindúlatú,

Sándor.

Elegyes Levelek.

Az Oroſz Csáſzári Követ Gróf Markow igen gyönyörü ajándékot nyert a' Fő Konzultól, az Oroſz Udvarral leit békességkötés alkalmatosságával; melly 115 ezer forintra betsültetik.

Az Amsterdámi úgy nevezett Erdemesek Társasága, mellynek válaſztott mondása ez: Felix Meritis; Haydn muzsikai ritka tálentomairól és remek munkáiról esmeretes Muzsikust a' maga érdem ſzerént való Tagjává vá-

laſztotta. — Harlemben a' Tayleri fundátzión fel-állíttatott Társaság, aranyból egy jutalom pénzt tett vólt fel annak a' Tudósnak, a' ki erre a' kérdésre; Mitsoda foganatja és haſzna vólt, kivált a' régi időkben, a' Poézisnek, az emberi értelem pallérozására nézve? legjobban megfelel. Számos Munkák küldettek bé a' Társasághoz. Ezek között legjobbnak találtatott az, mellynek ſzerzője Tiedeman Marburgi Professor.

Spanyol Orſzágnak Valenczia nevű Tartományában a' békételenkedők mind inkább inkább ſzaporodnak 's az Insurgensek ſzáma nevekedik. A' Kórmányſzék kéntelen vólt egynehány ezer katonákat a' pártos lakosok le-tsendesítésére oda rendelni, ámbár nem örömest és tsak kéntelenségből nyúlt ezen utolsó erőſzakos eſzközhöz. Ezenkívül, minden hív Hazafiakat felkívánt a' Kórmányſzék, hogy a' belső tsendességért fogjanak fegyvert az Insurgensek ellen.

Konstantzinápolyból Oct. 30dikán. Égyiptomból már ſzámos hajók érkeztek ide odavaló termésekkel, mellyeket a' Nép örömében igen drága pénzen is kapva kapott. A' Kapitány Basa is küldött egy második rangú hadi hajót 200 zsatskó Pénzel megrakva, mellyek közzül minden zsatskóban közel ezer ezer forint vólt. Ez a' nagy summa pénz a' Nagy Úrnak küldetett ugyan ajándékban, de a' ki örömében mind ki oſztogatta azt, az Udvari emberei között. — Keith Admirális, Hutchinson Generális, és az elesett Gen. Abercrombie fia a' ki Oberster, mind a' hárman igen drága ajándékokat nyertek a' Török

Csáſzártól, és azonkívül a' Hóld nevű Rendnek is Tagjaivá lettek.

A' ſzőlőnek terméſzeti épségében sok ideig lehető megtartására, a' következendő mód tétetett mostanában Párisban közönségessé. Vegyen az ember erre nézve egy ép hordót és egy rakás a' kementzében jól megſzáraſztott búzaliſzt korpát. Hintse bé a' hordó fenekét három újnyi vastagságra a' korpával 's rakjon arra egy sor ép ſzőlőt, de ne tömötten, ezt ismét hintse bé korpával 's rakjon reá újra egy sor ſzőlőt, 's ismét korpát és ſzőlőt míg a' hordó tele leſzſz. Legfelyűl korpa fedje a' ſzőlőt 's úgy tétessen belé fenék, még pedig olly ſzorossan be legyen fenekelve a' hordó mint a' boros hordót ſzokták gyékénnyel béfenekelni. Így eſztendeig is el áll a' ſzőlő épségben, 's alig tetſzik a' ſzőlő ſzemeken valami kevés fonnyadás. Ha pedig a' valamennyire öſzſze töpörödött bilingeket borba mártogatja az ember, még pedig a' fejér ſzőlőt fejér, a' piros és feketét pedig veres borban, már úgy éppen minden elevenségét viſzſza nyeri, mintha akkor ſzakaſztották vólna le a' tőkéről. Ez a' találmány annyival fontosabb, mivel a' ſzőlő a' leg egésségesebb gyümölts neme.

Ő Felsége méltoztatott előbbeni jussaiba 's birtokaiba viſzſza állítani az egynehány eſztendők előtt a' Magyar Hazában meg-ſzűnt Benedictínus, Praemonstratensis, és Czistertzita Szerzeteket.

A'

CSASZÁRI ÈS KIRÀLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 44.

Kôlt Bétsben, Karátson Havának (Decembernek) 1-sô napján 1801-dik Eſztendőben.

B é t s.

Az a' ſzomorú hír érkezett ide három nappal ez előtt Nápoly várossából, hogy Clementína a Fő-Hertzeg Aſzſzony, hoſzſzas sínlődése után ki-múlt ott a' világból, Nóvember 15-dikén, estvéli 10 órakor. Ezen sok ritka tulajdonságokkal fel-ruházott, még tsak 24 eſztendös Kir. Hertzeg Aſzſzony, Testvére II.dik Ferentz Felséges Urunknak, ki is 1797-dik eſztendöben, tsak hamar azután, hogy Budáról Bétsbe viſzſza tért, Nápolynak vette útját, a' hol a' Nápolyi Korona Örökösséhez, Ferentz Januá-

rius Királyi Hertzeghez ment férjhez. A' melly ſzép Királyi Hertzeg Kis-Aſzſzonyt hozott vólt a' világra, más fél eſztendővel ez előtt, az is meg halálozott, valamint a' Bóldog emlékezetű Nádorispányné Ő Cs. Hge — gyönyörű magzatjával egygyütt. —

A' múlt Nóvember 28-dikán, melly napon, 21 eſztendőkkel ez előtt múlt ki a' világból Mária Therésia örök emlékezetű Királyné Aſzſzonyunk, nagy Isteni ſzolgálatot tartatott itten a' Fels. Nápolyi Királyné a' T. Capuczínusok templomában, a' hol feküſznek el felejthetetlen Felséges Annyának hamvai. A' sok Királyi, 's egyéb Méltóságokkal meg jelent ezen az ájtatosságon Champagni Frantzia Követ is, három Követségbéli Secretáriussaival, kik minnyájan könyörögtek, 's minden tsengetésre le-térdepeltek.

Gen. Feldmarsal Gróf Lacy ſzületett Petersburgban Oct 21 dikén 1725-dik eſzt-ben. Régi nemes elei ſzármaztak Frantzia Orſzágnak Normandia Tartománnyából; hanem onnan a' XI-dik ſzázadban a' győzödelmes Wilhelm Királyal Àngliába költöztek, 's a' XII dik ſzázadban II dik Henrich Király idejében Hiberniában letelepedtek; 's azólta sok nagy tálentomú derék emberek váltak a' Famíliából, és többnyire fényes hívatalokat viseltek. Lacy Péter a' ki már Római Sz. Birod. Gróffá is neveztetett, oda hagyta Hiberniát II-dik Jákob Angl. Király alatt, 1691-ben, és hadi ſzolgálatba állott Frantzia Orſzágban; de innen 1698 dik eſzt-ben által ment Oroſz Orſzágba, 's ott vévén katonai ſzolgálatot, végre Feldmarsali és Lieflandi Gubernátori rangra emel-

tetett. Az ő fia Lacy Ferentz Móritz, oda hagyván Muſzka Orſzágot 1735-dik eſztendőben előſzör Slésiában Liegnitzben, azután Bétsben neveltetett. Elsőben a' B. e. Mária Therésia által Kamárás Úrrá neveztetett 1741-ben; de azután 1743 Záſzló tartói rangot nyervén katonai ſzolgálatba állott. 1744-ben az Olaſz Orſzági táborozáskor Gen. Gróf Browne Adjutánsa vólt, és a' Veletri ütközetben magát jelesen megkülömböztetvén Kapitánnyá neveztetett. Jelen vólt 1745-ben a' Strigau, Trautenau, és Kesselsdorf mellett történt ütközetekben; valamint 1746-ban Olaſz Orſzágban a' Piazenza-i tsatában, és ekkor Májori rangra emeltetett. Ott vólt továbbá Genua megvételében és több nevezetes ütközetekben is. 1749-ben lépett Oberslieutenánti és 1753-ban Obersteri rangra. Tsak hamar azután a' 7 eſztendős háború Pruſzſziával elkezdődvén Generál Májorrá lett a' Lawositzi ütközetben tett haſznos ſzolgálatjáért. Kiváltképpen kimutatta a' Generális Breslau mellett katonai tálentomait, 's ugyan ekkor 1758-ban Feldmarsal Lieutenantságra is emeltetett. Haſznos segíttséget tett ugyan ezen eſztendőben Olmütz várának az ostrom alól lett felſzabadításában, 's ezért egy gyalog Regementnek Tulajdonossává tétetett. A' Hochkircheni ſzerentsés verekedésben új érdemeket ſzerzett a' Generális, 's ezért a' Mária Therésia nagy kereſztjével meg tiſzteltetett. Általjában igen sok jeles próbáit adta Gen. Lacy hadi tálentominak az egéſz hét eſztendős háborúban. Ennek vége ſzakadván, 1763-ban Hadi Tanátsossá, 1765-ben az egéſz Armádiának Generális Inspectorává és

1766-ban Feldmarsallá 's a' Hadi Tanátsnak Prézesévé neveztetett. 1770-ben lett az Arany Gyapj Rendnek vitézze. 1774-ben Státus Tanátsos és Conferentziális Minister, és egy Karabélyos Regementnek Tulajdonossa, 1794 ben pedig a' Mária Therésia katonai Vitéz Rendjének Canczellárjusa. Mennyire érdemessé tette magát ez a' Nagy Ember a' Státus és a' Hazára nézve meg tetszik abból, hogy II. József Császár, egy márvány táblát helyheztett az ő meg tiszteléséré a' Hadi Tanáts Palotájában ezen felül írással.

Mauritii Lacy
Summi Castrorum Praefecti, qui, belli aeque ac pacis artibus clarus, illis vincere, his patriam invictam reddere docuit, Sui in Scientia militari institutoris et Amici, Josephus II. Augustus grati Animi Sui Monumentum heic poni jussit Anno
MDCCLXXXIII.

Ezen Nagy Generálisnak ritka érdemei, az Austriai seregek előtt eléggé esméretesek, a' Históriában pedig örökre fenn maradandók. Tsak nem fellyül múlják még is azokat a' békesség idején tett haszнos szolgálatjai, melly által magának, valamint fáradhatatlansága és nagy esze érdemlette, a' Státus és az Austriai Ház előtt örökös hírt nevet szerzett.

A' Feldmarsal Gr. Lacy hólt teste Nóv. 27-dikén, estvéli 5 órakor vitetődött hintón a' Sz. István templomában, a' hova temérdek sok nép gyülekezett, hogy ezen Nagy Embernek meg adhassa utólsó tiszteletét. A' halotti czeremóniák után ismét hintóra tétetődött a' Test, 's Dór-

bach faluba ki-vitetődött, a' helység templomába, a' hol más nap nagy halotti Mise tartatott; a' mellynél meg jelentek a' Feldmarsal házi népein és a' ſzomorú Jobbágyain kívül, sokan Bétsből is. Mise után vólt a' temetés, és jólehet erősen esett is a' havas essö, melly miatt nagy sár lett, még is nagy ſzámmal, még az aſzſzonyi ſzemélyjek közzül is ki-kéſérték a' hólt testét, majd egy órányi meſzſzeségre, a' Feldmarsal temető helyéig, mellyet maga válaſztott, 's épített temérdek nagyságú kertjének egy meredék hegyén, a' Neuwaldek nevü új faluja határán, mélyen bennt az erdőben, hogy távol essék a' kies kertjében sétálók ſzemeitől, ne hogy sírhalmának tekintete, néminémü ſzomorúsággal váltsa fel a' benne mulató nép vígságait: mivel ezentúl is, mint eddig, ſzabadon bé-mehet kiki a' Feldmarsal kertjébe, a' mint azt ez alatt a' fel tétel alatt adta Hertzeg Schwartzenberg birtokába. — A' házi Tiſztjeinek és tselédjeinek eſztendei fizetéseket hóltig kijáratja, olly bő-kezüséggel, hogy harmintz egynehány ezer forintra mennek minden eſztendőben az általa hagyott penziók. Sőt egy különös töke-pénzt is hagyott, hogy abból segítséget kapjanak az ő emberei, mihelyest azokat valamelly előre nem látott tsapás érné; valamint ſzinte azok is, kik jót tettek valaha a' Feldmarsallal, de a' kiknek Nevei most nem juthattak eſzébe. Fels. Cs és Kr. Ö Felsége méltóztatott mai nap reggel pompás halotti Misét tartattni a' T. Augustiniánusok Templomában, a' mellyen mind Fels. Urunk a' Fő Hertzegekkel, mind pe-

dig mindenféle Generálisok, az őrízeten fekvő Lovas és Gyalog katonaságnak nagy réſzivel meg-jelentek.

Ezen hónapnak 27-dikén jelent meg Pápa Ő Szentsége Nuncziusa (elsö rangú Követje) Ruffo Kárdinális Csáſzár és Csáſzárné Ő Felsegek, Kir. Fő Hertzegségek, és a' Nápolyi Királyné Ő Fge ſzokott pompával el bútsúzó auden zián; a' ki ezen hívatalát letévén, tsak mint magános ember úgy fog egy darab ideig itt múlatni, azután Rómába viſzſza útaz. Az utánna következő Nuncius Severoli Érsek és Fanói Püspök, a' reánk jövő tél kezdetével váratik ide Rómából.

Oroſz Birodalom.

Moskauból Oct. 24. Itt következik az a' Beſzéd, mellyet a' koronázás alkalmatosságával tartott itten a' Csáſzár előtt Platon Mohkaui Érsek Ő Excja. Sokan gyönyörködve olvasták ennek az Oroſz Nyelvből ſzórol ſzóra lett fordítását, mind a' Beſzédnek fontos voltáért, mind a' benne elenveséggel megtartatott Napkeleti Nelyvek tulajdonságáért, mellyet egyéb Europai elö nyelvek tsak a' Biblia ſzoros értelemben vett ſzórol ſzóra való fordításaiban tartottak meg.

„És ímé, arra méltoztata minket az Úr, hogy meglátnánk a' mi Csáſzárunknak koronáztatását és felmagaſztaltatását a' Csáſzári ſzékbe! Mi pedig kik az Oroſz Birodalom fiainak nevezte-tünk! mit ſzóllunk már most, és mi tévök leſzünk? Avagy fel-ſzóval köſzönjük e' meg a' Királyok Királyának kegyelmességét mellyet a'

mi Fejedelmünkel és vélünk tselekedett? Ugy vagyon! buzgó és belső hálaadasokat hirdessenek a' mi ſzájaink. Avagy nem áhítatos könyörgéseket botsátunk e' fel az ő füleibe, ezen jótéteménynek megesméréséért? Ugy vagyon! meg pedig hittel és alázatossággal. — Avagy nem viſzünk e' ajándékokat az Úrnak, nem teſzünk e' áldozatot Ő néki? Oh! Nem ſzükölködik Ő a' mi ajándékink nélkül, 's nem kívánja áldozatunkat! Ès még is! Ugy vagyon! Ímé ezen Koronát, Csáſzári páltzát, ezt a' Birodalmat, a' mi ſzíveinket, és önnön magunkat adjuk Ő nékie, leborúlván Királyi ſzéke eleibe.

„Örömmel eltelt ſzívvel köſzöntünk pedig Tégedet Nagyságos Fejedelem! a' tiſzteletnek és fényességnek pompás ruháiban. Szentül fogadjuk elötted Atyánk előtt, hívségünket, fiúi ſzeretetünket és buzgóságunkat; mellyre az ég és föld, ez az oltár, az Isten és az Ö Angyali legyenek tanubizonyságok. Tartós és ſzerentsés légyen a' Te Csáſzári Uralkodásod! Ès ſzáradjanak meg annak karjai, a' ki ezen kívánságunkban velünk nem egygyezvén kezeit az ég felé nem emeli! Kérjük az Istent: hogy ő maga vezéreljen Tégedet, világoſittsa meg a' te értelmedet, nemeſíttse ſzívedet; és ſzáradjon el annak nyelve, a' ki könyörgésében velünk egygyütt ezt nem kéri. Leborúlunk orczáinkra az Istenі Felség Királyi ſzéke előtt 's fel ſzóval mondjuk ezt; Fő Böltseségű Alkotó! Tsak ollyanok vagyunk ugyan Te előtted mint az alávaló agyag; mindazáltal formáld ezt az agyagot tiſzta edényekké önnön magadnak ditsőſségére!

„Ímé ezek, Felséges Csáſzár! a' mái napon, a' mi ſzíveinknek sokféle érzései; és azonközben hogy ezeknek kifejezésére ſzavakat keresünk; egy tárgy akad ſzemünk eleibe, melly a' Te egéſz figyelmetességedre is éppen méltó.

„Ezen korona a' te fejeden, mi Urunk! melly reánk nézve ditsösségnek és tiszteletnek záloga Te elődbe kötelességeket és munkát rendel. Ez a' Csáſzári páltza jobb kezedben, előttünk tsendesség bizonysága, Téged figyelmetességre kötelez. Ezek a' Birodalmat ábrázaló jelek bal kezedben, minékünk bátorságot igérnek oltalmad alatt, Téged felölünk való gondoskodásra kénſzerít. A veres bársony öltözet és a' pais viadalra hív: és végre általán fogva rajtad az egéſz Csáſzári ékességek reánk nézve vigaſztalás és bizodalom, reád nézve tereh.

„Úgy vagyon! Tereh és Munka! Mert imé. Meg-jelenik ſzemeid előtt a' leg nagyobb Birodalom a' Naptól megvilágosíttatott Birodalmak közzül, melly böltsességedtől várja réſzei között az egygyességet és az egéſznek elrendelését. Meg látják ſzemeid az igasság mérő serpenyőjét onnan felyül lefelé lebegni; és hallani fogod az ég és föld bírájának ſzózatját, melly ezt mondja: Igazán ítélj és tartsd fenn a' mérő serpenyők között az egygyarányúságot. Olvasni fogod a' Fő-jóságnak Fő-könyörülőnek tekintetében az ő akaratját, melly parantsolat: hogy kegyelmesen bánj mindenkor a' Te óltalmad alá bízott Népeddel. Meglátod miként fognak tolakodva thrónusodhoz közeliteni az özvegyek, árvák, és az ollyan ſzegények, kiket a' hatalommal való

viſzſza élés, a' réſzre-hajlás, és a' pénzel lett megvesztegetés nyomorúságra juttattak. Hallani fogod ezen ſzerentsétlenek panaſzſzait és esedezéseit: Oh! óltalmazd öket; töröld el ſzemeikről a' könnyet; hogy fel ſzóval hirdesse az ő áldások és ſzíves köſzönetek Fejedelmeknek igasság ſzeretetét, és atyai gondoskodását. — Közelíteni fog hozzád az emberiség vele ſzületett méltóságában és egygyüggyüségében, kivetkeztettve a' ſzületésnek minden idegen pompáiból, 's a' midön így ſzóllít meg: Attya mind ezeknek; akkor egyſzermind ezt mondja; ſzentek legyenek előtted az én jussaim! Minnyájan a' Te fiaid ök, és tsak egy se tessen kitsinynek, vagy alávalónak a' Te zemeid előtt; hanem az, a' ki felebarátjának kevély és vakmerő elnyomója. — Megjelenik végre ortzád előtt az Anya ſzent egy ház is a' vallással, a' mi értelmünk újjá ſzülőjével, a' mi Megváltónk vérében feresztett köntösében. Eléggé erös ugyan az égnek ezen leánya, Isteni ſzerzöjének és az ő keresztjének óltalma alatt; még is Te hozzád folyamodik, mostani első ſzülöttjéhez, ki terjeſzti feléd karjait, által ölel Tégedet a' ſzeretetnek karjaival 's esedezik: tartsd meg eredeti tiſztaságában és meg nem hamisítva a' hitnek ſzent zálogát, zsibbaszd meg tudajdon példád által, a' vallás méltóságát alatsonyító gonosz nyelveket, és bátran tusakodj a' babonaság és hitetlenség alatt lappangó rémségekkel.

„ Mindazáltal látni fogod Te a' világosságnak Angyali mellett a' setéttségnek fekete fiait is előtted megjelenve. A' hízelkedés, árúlás, álnokság, mind ezek gonoſz magzatjaikkal egygyütt

máſzkálni fognak Thronusod körül, balgatagúl vélvén, hogy Téged megvakíthatnak. A' megveſztegetés és réſzre-hajlás hatalmas fejeket felemelvén, erőnek erejével le akarják ſzaggatni az igasság mérő serpenyőjét. — A' testi gyönyörűségek, a' bujaság ingerlő köntöseivel ékeskedve, eltsábítják az ártatlanokat, meg veſztegetik lappangó halálos mérgek által a' házasságnak ſzentségeit: Enyelgő tántzok között, 's ígéző mosojgással nyújtja a' pazérlás örőmmel réſzegítő poharát, hogy a' tiſzta ſzívet megtántorítván a' virtus útjáról el-vezesse, 's a' tunya hívalkodás posványjába sűjjeſzſze.

„Illyen elfajultak tsoportjai vakmerően méréſzlik majd a' Te ſzívedet ostromlani; de Te bizonnyal hív késéröidhez, fordúlván az igazsság, igasságosság, böltsesség, és vallás társaságában tusakodni fogſz ő ellenek, 's egygyütt emeled fel ſzavadat az Istenhez ő velek, hogy ellenségidet oſzlassa el.

„Oroſz Orſzág Fejedelme! Ímé minémü tusakodások várnak reád! Ezekre kéſzen kell magadat tartanod. Övedezd fel ſzabjádat, 's rántsd ki azt, ifjú vitéz! hartzolj, győzz, és uralkodj! A' Mindenhatónak hatalmas karjai óltalmaznak Tégedet tsuda képpen.

„Valóban, tsuda képpen, mert ezen tusakodásban el nem tsüggedni, itt győzni, a' jó rendet és békességet virágjában fenn tartani; bizonnyal, több erőt kívánnak mind ezek, mint az emberi gyenge erő. Ès ámbár az öröktől fogva való rendelések a' leg főbb méltóságba helyheztettek

Tégedet az emberek között; mind azáltal tsak ollyan ember vagy Te is, mint mi vagyunk; a' mi talám mérsékelhetné a' mi örömünket, és vígadozásinkat. — De miért mérsékelhetné? Hiszen, mire valók vóltak a' ſzent czeremóniák, mellyek a' mai napon Veled és Rajtad véghez mentek? Hát tsak külsö és hijjában való ſzokás vólna ez? Nem! Mihelyt Dávid Királyá kenettetett az Izráelen, mingyárt az Úrnak lelke igazgatta ötet az órától fogva. Te réád is leſzálla az Úrnak lelke a' mai napon, 's megſzentele az olajjal lett felkenés által. — Oh! nem vóltak hijjábanvalók Orosz Orſzágnak az Úr elött tett fogadásai és kérései, nem haſzontalanok az Anya-Sz. Egyház esedezései. mert az alázatosnak esedezéseit meghallja az Úr, és az ö kéréseit meg nem veti. — Még a' Te lelkednek nemes tulajdonsági is a' Mindenható kezeinek ajándéka. Es valamint az Írás ſzerént, kedves ember vala Dávid az Úr elött; úgy felöled is azt mondhatjuk: hogy a' mi Dávidunk az Isten elött ſzíve ſzerént való Ferjfiú: jóság lakozik az ö tekintetében és ſzemeiben igasság. Annakokáétt, bátorodj neki, Felkentje az Úrnak! és állj elö mint újj erövel felruházott Férjfiú. Ez az Isteni segedelem, ez a' mennyei lélek, minden terhes kötelességeidnek bétellyesítésében veled lejénd, 's megkönnyebíti azokat. Meg lásd, hogy a' Népedre való ſzüntelen vígyázásban el nem fáradsz, gondoskodásid boldog elömenetellel, 's tusakodásid gyözödelemmel és ditsösséggel meg koronaztatnak."

Ånglia.

Nóv. 3-dikán kezdették el a' Parlamentom két réſzre hajló Tagjai a' békességet meg hányni vetni, kik közzúl az alsó Parlamentomban Lord Levison Gover egygyáltaljában azt vítatta, hogy a' békesség kötést, mivel az Nagy Britanniára nézve nem ditsőſséges, el nem lehet fogadni. Erre Lord Hawkesbury így felelt: Kilentz eſztendeig tartott hadakozás után, 2200 millió forint hadi költségre fel ſzedett adósságba vervén magunkat, olly nagy vérontás után, minekutánna minden erőnket megvetvén tzélunkhoz még se közelíthettünk, ugyan nem kívánatos dolog vólt e' a' békesség? Leg alább, a' ki ennek ellene mond, azt árúlja el, hogy nem bír emberi érzésekkel; a' mivel én senkit is közöttünk vádolni nem bátorkodom. Kissebbíttse bár, vagy egyenesen gvalázza is akárki a' békességkötést, 's hordja elő okait, én mindenre megfelelek. Akármit gondoljanak is némellyek a' jelenvaló Frantzia Kórmányſzék gondolkozása módjáról és tzéljairól; de igaz az, hogy a' mostanit egéſzen más princzípiumok lelkesítik mint ez az előtt valót a' Revolutzió ideje alatt. Nem akarom azt mondani, hogy a' jelenvaló Fr. Kórmányſzéktől nem lehet és nem kell tartanuuk; de azt merem állítani, hogy az a' mitől 1801-ben lehet félnünk, egéſzen más valami, mint az a' gonoſz, a' mellytől 1793-bau rettegni is lehetett. Megromlott princzípiumok vóltak hajdan a' veszedelmek, mellyekkel bennünket Fr. Orſzág Revolútziója fenyegetett; most pedig tsak attól kell

tartanunk, ne hogy bennünket az a' Nemzet erejével és hatalmával felyül múljon. — Frigyes Hatalmasságokra többé nem támoſzkodhatunk, hogy és miért folytassuk hát a' háborút? Egymásnak eleget árthatunk az igaz; de mi a' Frantziákat a' ſzárazon soha elő nem vehetjük, mert hozzájok nem férkezhetünk; ott tehát az ő minket felyül múló erejeknek határt nem ſzabhatunk, 's a' t.

„A' melly birtokokat mi a' békesség kötés ereje ſzerént kezeink közzül kibotsátunk, azok nem éppen olly fontosok haſznaikra nézve; Ceylon és Trinidád ſzigeteit, a' mellyek nékünk a' tengeri kereskedésre nézve leghaſznosabbak, megtartottuk. Hogy a' Levántai vagy közep tengeren való kereskedéstöl elesünk az igaz; de az a' nélkül is eſztendőnként tsak egy millió és kétſzázezer forint haſznot hajtott bé Angliának, mivel a' Frantziáknak sokkal jobban kezek ügyében ésik az a' kereskedés. — Azt mondják, hogy nem válik a' békességkötés ditsőségünkre; de én azt meg vallom nem is értem, hogy miben áll a' ditsőséges békesség; hanem azt tudom, hogy miben áll a' háborút ditsőséggel folytatni. Én hát ezt a' békesség kötést tiſztességesnek nevezem. Sekinek sem eshetik az nehezebben, hogy a' Frantzia Nemzet ereje, hatalma és birtokai annyira nevekednék, mint nékem; de gondoljuk meg e' mellett, mennyire meg haladjuk mi öket kereskedésünkel és tengeri erönkel. Mi most 202 első és 227 második rangú hajókkal bírunk, azonban hogy nékiek tsak 89 elsö és 35 második rangú hajójok vagyon.“

Pitt Úr álla fel ekkor 's így szólla; Fel ből molván a' szövettség kötés a' szárazon, kéntelenek voltunk a' békességről gondolkozni. Én meg vagyok győződve a' felől, hogy a' Ministernek ugyan kötelessége vólna mindenkor a' legjobb Feltételeket válaſztani a' békesség kötésre; de még is, ha magamat abban az állapotban gondolom, kéſzebb volnék azok közzűl is némellyek mellől elállani, ha az t. i. a' Nemzetnek ſzégyenére nem vólna, mint az alkudozást, az efféle Feltétel mellett való alhatatos megmaradás által a' felben ſzakaſztás veſzedelmére kitenni. Én e' ſzerént tselekedtem vólna, és ebből a' nézőpontból vizsgálom már most a' békesség elöljáró tzikkelyeit is. — Az Úr a' békesség elöljáró tzikkelyeiben nem nyert meg mindent, a' mit kellett vólna. Még tsak öſzve sem lehet azt a' veſzedelmet hasonlítani a' meg nem nyert Feltételekkel, a' mellyek az ezekért való erőſködésekből következhettek vólna. De mitsoda Feltételek azok? — A Tengeri erőnk és kereskedésünk bátorságban való helyheztetése vólt bizonnyal a' mi legfőbb tzélunk. A' közép tengeren már most keveset tehetünk. De ha Málta ſzigetét megtartottuk vólna, azért az ellenség nagy áldozatokat kívánt vólna. Hogy a' jó reménység fokát kezünkből kiereſztjük felette sajnálom. Én azt sokkal nagyobbra betsültem, mint az én barátom (Hawkesbury). Sok jót igér Napnyúgoti Indiára nézve a' reménység. — Mindent meg nyertünk mind magunknak mind Szövettségeseinknek, a' mit a' tiſztesség kívánt töllünk és a' mit az okosság ſzerént várhattunk. (Folytatása következik.)

Jelentés.

A' következendő fél eſztendőre is öt forint leſz Hírmondónknak az árra, mellyet az Érd. Elő-fizető Urak ne terheltessenek illyen felyül-írassal: Pro Magyar Hírmondó. à Wien. jókor fel küldeni és a' titulusokat, valamint ſzínte az utólsó postát is, a' honnan t. i. leg hamarább ſzokták venni az Újságot, velünk közleni, hogy azokat még ebben a' hónapban (Decemberben) ki nyomtattathassuk, 's Hírmondónkat ſzakadatlan úl jártathassuk. A' kiknek pénze későbben, Jánuáriusban, vagy talám még későbbre érkezik az ide való Fő Posta Hivatalra, akkor minket okozni nem lehet, ha az Újságok igen késöre, mind addig t. i. le nem küldödnek innen, míg a' Nevek, annak rendi ſzerint a' Posta-Protocollumába bé nem írattatnak, 's a' titulusok ki nem nyomtatódnak.

Kétség kívűl most is, mint eddig, előre kívánnák tudni, Èrdemes Olvasóink, miféle Mappákkal kedveskedünk a' jövő fél eſztendőben? — Ez úttal nagyobb Mappát vettünk munkába a' leg lobb mappák ſzerént, melly leg alább is két-ſzer nagyobb léſzen, mint a' meg-küldött, 's már közönségesen esméretes Vármegyék mappája. Ez által le ábrázoljuk Magyar, Horváth, Tót és Erdély Orſzágokat. Ki-teſzſzük mindenütt a' Posta-utakat, úgy ſzinte azt is, merre és meddig ſzoktak járni a' Dilizsánſzok. Ki jegyezzük rajta a' Hegyek tsudálatos elágazásait, és az azokból ki-folyó nevezetesebb

Vizeit ezen négy Orſzágoknak. Minden Vármegyének, Széknek, Districtusnak, és Határ Regementnek ki leſz jegyezve a' határa, 's e' ſzerént könnyű leſz egy tekintettel meg-látni, hol feküſznek (ha ſzorossan veſzſzük) a' 43 Magyar Vármegyék, a' Jáſzok, Kúnok, és a' Hajdú Városok Kerületje; hol a' 3 Horvát Orſzági Vármegyék, a' Magyar Tengermellyékkel (a' Fiumei Littoráléval) és a' 8 Határ Regementekkel? hol feküſznek a' Tót Orſzági 3 Vármegyék, 3 Határ Regementekkel; és a' Tsajkások Batalionja; valamint ſzinte a' Banatusi 3 Vármegyék két Határ Regementekkel? Az után Erdélyben, mellyek a' Magyar Nemzet 11 Vármegyéi, 's két Districtussa? mellyek a' Székely Nemzet öt Székei, és végre a' Száſz Nemzet 10 Székei, egy Districtussa? 's a't.— Ha látjuk, hogy ezen Mappánk nem telik felébe azon hét ſzáz forintnak, a' mennyibe kerülnek nékünk eſztendönként az ingyen le-küldeni ſzokott Vármegyék Mappái, még egy vagy két Vármegye Mappájával is kedveskedünk ezen nagyobb Mappánkon kívül.

Egynehány Erd. Hazaſiak jelentették magokat, hogy kívánnák a' Hadi Történeteket, úgy ſzinte annak folytatását a' Magyar Hírmondót is eleitől fogva megſzerezni. A' kiknek tehát a' két Magyar Hazában ezen Újság Darabok gyüjteményjei egéſzen meglévén azokat eladni ſzándékoznának, méltóztassák magokat nálunk jelenteni.

A'

CSASZARI ÈS KIRÀLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 45.

Kôlt Bétsben, Karátson Havának (Decembernek) 4-dik napján 1801-dik Eſztendóben.

Bécs.

Nádorispány Ő Kir. Hsége, tegnap délután indúlt le innen Budára.

A' múlt Postán küldött Újság árkusunknak 733 dik oldalán, a' 11 dik sorban meredek hégy nyomtatódott tévedésből, menedékes hegy helyébe. Mert valóban nem is meredek hegy az, a' mellyen temetó helyet keresett ki magának Feldmarsal Lacy. Az épület éppen nem pompás, hanem tsupán egy Feſzülettel díſzeskedö kis kápolnátska. Nem is márvány kövek, 's párkányos oſzlopok által kívánta hírét nevét emlékezetben

fenn-tartani, hanem azon jó tselekedetek által, a' mellyeket tett éltében, 's kivált utólsó napjaiban, midön példa nélkül való jó állapotba kívánta helyheztetni a' ſzolgálatjában lévő ſzámos Embereit. Aldják is ezek nemes gondolkozású jó Urokat, valahányſzor említést teſznek róla mások előtt, teſznek pedig igen sokſzor, 's mind annyiſzor könyvben lábodoznak ſzemei. Midön tegnap előtt nagy halotti Misét tartottak éretте a' Sz. István templomában Jóſzágainak Örökössei, igen nagy ſzámmal gyülekeztek oda, kivált a' Katona, 's egyéb Fő Rendbéliek közzül, utólsó tiſzteletjek meg-adására. Alig vólt több nép a' nagy nevű 's érdemű Sabaudiai Eugenius Hertzeg Exequiájin; Ki 1736-dik eſztendöben temetödött itt el hozzá foghatatlan nagy pompával. Egy a' Feldmarsal Lacy koporsóját ábrázoló pompás Gyáſz-alkotvány állott a' Templom közepén, körülötte a' temérdek sok gyáſzba öltözött vendégek, 's ezek között a' ſzolgálatjában vólt siránkozó Emberei, és a' Vasas Regemenjének Stábális és a' több Fő Tiſztjei, kik kesergő tekíntetekkel másokba is nagy bánatot öntöttek. Ez a' F. Csáſzár nevét viselő Vasas Regement, a' mellynek Feldmarsal Lacy vólt a' Feje (Chef) tsak most érkezett fel ide Szombathelyröl. Már előre örvendeztek annak Vitéz Tiſztjei, hogy ezentűl egy városban, 's gyakorta a' rólok nemesen gondoskodó Fejeknél lehetnek; de melly váratlan árvaság érte öket, midön még hideg tetemeit se láthatták már többé az imádásig kedvelt Generálissoknak!! Már előre megérezte halálát a'

Feldmarsal, a' mint hogy a' réz koporsóját egy eſztendővel ez előtt is kéſzíttette, 's a' nyáron által gyakorta el-járt sirjának meg-visgálására, azt nem régen újra is ki-tiſztittatta. Többnyire alkanyodáskor sétált ki mezei lakó helyéből sirjának meg-tekintésére, azt mondván sokſzor a' kertjében sétálóknak, ha talám beſzédbe eredtek azok az ősz Ministerrel: én úgy mond, ide járam a' sírom látására; azt örömest alkanyodáskor nézem; mert lám az én életem is már nagyon alkonyodik.

Írtuk vólt akkor azt is; hogy a' meg-boldogúlt Feldmarsal Gróf Lacy meg-tiſztelésére pompás halotti Mise tartatott. Erre nézve Károly Ö Kir. Fő Hertzegsége következő nevezetes levelet útasított a' Hadi Tanátshoz:

„Minthogy Ö Felsége, a' Feldmarsal Gróf Lacy különös kívánsága ſzerént, úgy méltóztatott rendelni, hogy a' Feldmarsal temetése ne azzal a' pompával mennjen véghez, mint érdem lette vólna: azt azomban kívánja ő Felsége ezen nagy és örökre elfelejthetetlen ember eránt még sírjában is bébizonyitani, melly nagyra betsülte légyen, mind a' Státus, mind a' Katonaság körül ſzerzett érdemeit, 's melly mélyen érezze ſzemélyében a' veſzteséget: erre nézve méltóztatott Ö Felsége parantsolni, hogy Dec. 1 ső napján a' T. Augustínusoknál reggeli 8 órakor pompás Exequiák tartassanak a' ki-múltnak emlékezetére; a' mellyre minden itt jelenlévő Generálisok, Stabális és Fő-Tiſztek, úgy ſzinte a' katonai Státusnál ſzolgáló Politikusok is meg-hívattnak. Három Batalion fog az őrizeten itt fekvő sereg közzi

a' templom ajtaja előtt parádéban, egy része pedig benn a' templomban meg jelenni. Mikor fognak a' megboldogúltnak mint a' Rend vitézzének tiszteletére a' pompás Exequiák tartattni, arról annak idejében fogunk emlékezni."

Fő Hertzeg Károly
Feldmarsal.

Öt nappal ez előtt fúlt itt meg két férjhez menő leány, hogy le fekvések előtt szenet tettek a' szobájokba, 's azzal tüzeltek a' már bé-állott hideg ellen. A' szénnek rosz göze hamar bé-töltötte a' kis szobát, 's mivel szerentsétlenségekre a' földön feküdtek, hamarább magokba szítták a' le felé szálló rosz levegöt, melly miatt meg is fúltak.

Magyar Ország.

Budáról Nov. 29-dikén. Nádorispány Ö Kir. Fö Hertzegsége méltóztatott Mgs Boros-Jenöi Muslay Antal Királyi Tanátsos Urat, Ö Fge Aranykúltsos Hívét és T. Nógrád Vármegye első Alispányát, különös érdemeire való tekintetből Vice Palatinussá nevezni.

Kolosvárról Nov. 20-dikán. A' Bukaresti legújabb tudósítások szerént, Suzzo Mihályt választotta a' Török Császár Oláh Országi Vajdának, Murussi Vajda helyébe; a' ki hivatalából elereszttetett. Azt is jelentik ugyan ezen tudósítások, hogy Pasman Oglu meg környékezte vólna már az új Vajdát, hogy vállalná magára az ö közötte és a' Török Császár között való közbenjáróságot. Nagy emberekkel lehet Pas-

man Oglunak levelezése, mert már Oct. 20-dikán tudtára vólt, hogy Frantzia Orſzág és a' Fényes Porta között a' békesség meg-köttetett, a' melly váratlan történeten meg ſzeppenvén, nem ok nélkül kívánja, hogy még egyſzer a' Nagy Úr' kegyelmébe viſzſza eshetne.

Olaſz Orſzág.

Máſlandból Nóv. 4-dikén. Bolognában a' polgári katonaság Tiſztjei ellene ſzegezték magokat Murat Generális parantsolatjának, 's nem engedték a' polgári katonaságot fegyvereiből kivetkeztettni; hanem a' nevezett Generális kemény parantsolatjára a' Tiſztek minnyájan megfogattak, a' polgári katonáknak pedig le kellett rakni a' fegyvert, ruhát, és így eloſzlottak. Az új rendelés ſzerént az egéſz Cisalpína Respublikában felíratnak a' 20—25 eſztendős ifjak, 's minnyájan kötelesek 3 eſztendeig katonai ſzolgálatot viselni akkor ſzabadon botsáttatnak.

Az Olaſz Orſzági tudósítások tele vagynak keserves panaſzolkodásokkal, hogy Nóvember elején, éppen a' melly napokon a' ſzél éſzak felé olly rettenetesen dühösködött, itt az iſzonyú zápor, felhő ſzakadások és árvizek, hallatlan károkat tettek. Mediolánumból írják, hogy egy Frantzia Kurír éppen ezen rettenetes időben érkezett meg élet halál veſzedelme között Párisból, magával hozván a' Cisalpíniai Respublika új és a' Fő Konzul által helyben hagyott Konſtitutzióját. Arra a' kívánságára a' jelenvaló és tsak bizonytalan időre neveztetett Kórmányſzéknek, hogy ma-

ga nevemé ki a' Fő Konzul az új Igazgatás módjára leg alább a' Főbb Tiſztviselőket, ezt felelte most Bonapárte; hogy ő azt örömest megtselekedné, és e' végre ſzemély ſzerént is megjelent vólna Májlandban, ha rakásra tódúlt Hazai foglalatosságai engednék. Minthogy pedig ezek, kénſzerítik ötet mostanában a' Lyonba való útazásra, tehát meghívja a' következő ſzemélyeket, hogy arra az időre ők is jelennjenek meg a' nevezett városban, hogy vele egygyütt nevezhesse ki a' Kórmányozásra ſzükséges tagokat. Meghívja tehát 1. A' Respublikának mind a' 9 Püspökjeit, és 33 Papokat. 2. Az igasság kiſzolgáltatására ügyelő Tiſztviselők közzűl 46 ſzemélyeket. 3. A' Kereskedésre ügyelők közzűl 31 ſzemélyeket. 4. 31 Tudósokat. 5. A' negyven Fő Városokból egy egy Küldöttet 's a' t. Ezek jelenlétében fog Lyonban valamelly Kongreſzſzus tartattni.

A' fontosabb Intézetek közzé tartozik az újjabbak közzűl, mellyekkel t. i. mostanában a' Frantzia Kórmányſzék foglalatoskodik a' Konzuloknak ezen végzése, hogy Frantzia Orſzág ennekutánna kevesebb ſzámú Praefectúrákra és Ítelő. ſzékekre oſztasson fel; és hogy általjában az egéſz feloſztása megváltoztasson. Ezen végezését a' Konzuloknak a' Státus Tanáts már el is fogadta, de a' feloſztás módja és annak törvényei még nem tudattnak.

Frantzia Orſzág.

A' Journál de Páris nevű Újság azzal akarta az idén is, mint tavaj Nóvember 9dik nap-

ját meg-tiſztelni, hogy elő ſzámlálta rövideden azon fontos dolgokat, mellyeket a' Fő Konzul az el-múlt eſztendőben a' Respublika javára tselekedett; közönségesen azt tartják felőle, hogy ez, Röderer Státus Tanátsos pennájából folyt vólna. A' vége felé így ſzóll a' ſzerző. „Úgy nézhetjük ezt az eſztendőt is, mint a' közelébb múltat, az az, Nóv. 9-dik napja ſziülöttjének. Ezt a' napot veſzedelmekkel elegyített ditsőség előzte meg. Azólta az utolsót külön válaſztotta az a' Nagy Ember, kit a' jóltévő sors a' Haza ſzabadítójának kiſzemlélt, 's az elsőt eltörlötte. Ö vitte a' legterhesebb eſztendőkben a' Revolutzió sujját, ő vezérlette mind az egéſz Úgyét a' Nemzetnek, mind annak réſzeit 's ezeket még jobban, mint tulajdon azok kiket egyedúl ezeknek folytatására válaſztott a' Nemzet. Az ő tsudálatos testi alkotása meg bírt napjában 18 orányi terhes munkát, még pedig olly ritka ſzerentsével, hogy ezen idő alatt ſzinte úgy fordíthatta ſigyelmetességét ſzüntelen, akár folytában egy, akár húſz féle dolgokra, minden fogyatkozás és elfáradás nélkül. Annyira felemelkedik az ő testének és lelkinek ereje mások felett, hogy midőn ezek, tsak a' jelenvaló nyom felőlök hozandó ítéletét tudják eltalálni, ő előre látja, hogy mit fog a' jövendő maradék a' mostan élő emberi Nemzettségről, mit fog Frantzia Orſzág és Európa Párisról ítélni, egy ſzóval, látja valóságos ſzépségében az igaz ditsőséget, a' melly körül, tsak gondolattal múlatozni is, középſzerű lelkeknek nem tulajdonok. Ez a' nagy testi és lelki erő tselekeſzi azt is, hogy

ötet megveſztegetni nem lehet, és hogy a' hatalomnak 's az erőſzakoskodásnak veſzedelmei ellen, terméſzeti paizsa örökké megmenti. Azonközben hogy mi azokat, mellyeket tett álmélkodva viszgáljuk, már ő a' jövendőkbe meſzſzíre elő haladt. Nints, a' ki haſznos képzetjeiben eleibe vágjon 's megelőzze, ſzerentsés pedig az, a' ki közelről követheti.

Párisból Nov. 18-dikán. A' Nóvember elején dükösködött kegyetlen ſzél vagy úgy nevezett Orkán tsak a' Boulogne-i kikötőhelyben is 9 ágyúzó lapos hajót ſzaggatott ſzéllyel ötöt pedig elsüllyeſztett. — Gen. Lannes-t nevezte a' Kórmányſzék Lisbonába első rangú Követté. Ez a' derék katona, mind Olaſz Orſzágban, mind Egyiptomban egygyütt vólt és vitézkedett Bonapártéval. Tudva vagyon felölle, hogy igen ſzoros barátja a' Respublikának. — A' napokban egy Jegyzés adatott által a' Kórmányſzéknek, mellyben elő adatik, hogy mennyit veſztettek a' Lünevillei békességkötés által örökös Birtokjaikból a' megkárosodo t Fejedelmek. A' ſzámadás így következik 1. Austria a' Modenai és Toskánai Hertzegségek által veſztett 1060 □ mértföldet 3, 629455 lélek lakosokkal és 9, 3141 35 forint eſztendei jövedelemmel egygyütt. 2. A' Rajna bal partján bírt 31 Hertzegek veſztenek, 883 □ mértföldnyi földet 1,960574 lakost, és 14,1631 34 forint jövedelmet. 3. A' Grófok, kiknek ſzáma 45-re megy, veſztenek 75 □ mértföldet 182 630 lakosokkal és 1,391928 forint jövedelemmel egygyütt. 4. A' Prépostságok és papi Fundátziók 42 □ mértf. 109 500 lakost és 1,254 500 forint

jövedelmet. 5. A' Birodalmi Vitéz Rend, veſzt 20 □ mértf. 52000 lakost és 459,400 forint jöve. delmet. 6. A' Kolóniai Káptalan 1 □ mértf. 2,500 lakost és 16300 for. jövedelmet. 7. Öt Birodalmi városok veſztenek 3 □ mértf. 99000 lakost 521000 for. jövedelmet. 8. A' Hollandiai Respublika 80 □ mértf. 218000 lakost és 1,300, 000 forint jövedelmet. De mind ezen öſzſzeſzámlálások tsak az említett Pári'si Újságban találtatnak. — — Kevésbe múlt hogy meg nem járta Garnerin Nóv. 9-dikén a' levegőbeli hajókázással, mivel hogy a' ſzél egyenesen a' tengerre akarta vinni a' hajóját, hogy tehát a' veſzedelmet elkerülhesse kéntelen vólt a' golyobissát által döfni 's Diepnél hirtelen leſzállani. Negyed magával tette ez úttal meg a' próbát Garnerin.

Anglia.

Londonból Nóv. 6.dikán. A' Kórmányſzék Lord Whitworth-ot nevezte ki Párisba első rangú Követté. Angliában a' Frantzia foglyok tartása, a' háború kezdetétől fogva 26 millió 4 ſzáz ezer forintba került; és ezt a' klőtséget, vagy kéſz pénzben fogja a' Respublika ki-fizetni, vagy, a' mint a' híre foly valamelly ſzigetet fog helyette Angliának által engedni.

Folytatása a' Parlamentomi dolgoknak.

Pitt: „Némellyek azt állítják, hogy a' békesség elöljáró tzikkelyeinek helyben hagyásakor, halálos sententziát mondottak a' Hazára Ministereink. De hát ha mindent meg tartottunk vólna kezeink között a' mit nyertünk, nagyobb bátorságban lettünk vólna e' akkor? Még én most is

azt hiſzem, hogy a' Királyi ſzéknek helyre állítása Frantzia Orſzágban áldott következéseket ſzült vólna; de ha egyſzer azt el nem érhetjük, azt kell elfogadni a' mi lehettséges. A' mi a' jelen való környüllállások között legtanátsosabbá az okosság ſzerént azt kell válaſztani, nem pedig valami mellett nyakas álhatatossággal megmaradni. — Fox Úr ezeket mondá: „Soha sem nyilatkoztattam ki ſzíves megelégedésemet valamelly dolgon örömesebb, mint most a' békességkötésen. Ditsérem a' Ministereket, hogy a' dolog kimenetelét tovább nem ſzerentséltették. Málta és a' Jó rem: foka kitsínységek, a' békesség ſzerentséjéhez hasonlítva. Azért ótsárolják sokan a' békességet, minthogy a' háborúnak tzélját, a' Burboni Ház viſzſza helyheztetését a' Királyi méltóságba el nem értiik; hogy pedig ezt elhibáztuk, réſzemről igen ſzeretem. Idejébben kellett és lehetett vólna jobb Feltételek alatt békességet kötni. A' nemes Lord is által látta már, hogy nem lehet harmadik ſzövettség kötéshez reménység, de hát nem eléggé meg tanulhattuk azt az elsö tapaſztalás kárán. Helyben hagyom én a' békességet; 's bé rekeſztem ſzavaimat ezzel a' kívánsággal, hogy bártsak a' Konstitutziónk állíttatna viſzſza. "

Windhám Vólt-Minister állván fel Pitt és Fox után igen nevezetes és hoſzſzas Beſzédet tartott, mellyet a' Párisi hivatalbeli Újság is a' Monitör ſzóról ſzóra közlött. Ennek értelme rövideden ide megy ki:

„Valamit még eddig az Urak a' békesség-kötés mellett vagy ellene ſzóllottak, mind ollyan,

hogy engemet az a' felöl való itélettételben még inkább megerösítnek. Én egyenesen kimondom, hogy az én Hazám Anglia, most az Oroſzlán körmei közzé akadt, de a' melly még most tsak tzirogatva tzitzázik vele, hogy egyſzer, annál nagyobb kedvére téphesse el. Borzadok belé ha meg gondolom, hogy mi, a' legnagyobb veſzedelemnek közepette, fel se veſzſzük, midön olly irtóztató mélység partján állunk, a' mellybe hogy belé buktasson e' vagy ne buktasson, egyedül Frantzia Orſzág jó tettzésétől függ. Békességet kötünk, jó reménységben lévén, hogy talám majd Frantzia Orſzág baráttságosan fog velünk bánni. Viſzſza adjuk teméntelen nyereségeinket, feltévén azt, hogy Frantzia Orſzág is meg fogja magát külömböztetni mérséklett és igazságos maga viselete által. Balgatag reménységek! A' had folytatása ezerſzer bátorságosabb és haſznosabb vólt. Tsak egy elöre el nem látott történet egéſz Frantzia Orſzágot 's Európát is zürzavarba hozhatja. Nem azt akarom ezzel mondani, mintha hinném vagy reményleném, hogy a' Bonapárte halála által, minden plánuma a' Kórmányſzéknek, mellyet az Orſzág hatalmának emelésére kéſzített, semmivé lenne; de azt merem állítani, hogy ha valami efféle dolog történne, a' Frantzia Respublika azonnal magában meghasonlana, 's azon Orſzágokban, mellyeket most ſzövettségek által magához kaptsolt, támadások ütnék ki magokat. Az a' ſzörnyü Hatalom, mellytöl most egéſz Európa méltán retteg, öſzve rogyna, 's a' Bonapárte Orſzága, a' Nagy Sándor által hajdan felállíttatott Birodalom díjjára jutna. Ne a' legyen hát most a'

fő kérdés, hogy valyon jó e' vagy roſz, ditsősséges e' vagy gyalázatos nevet érdemel a' jelenvaló békesség? hanem hogy; nem jobb vólna e' az illyen békesség helyett a' háborút folytattni. A' békesség Feltételei ſzégyenére vagynak a' mi Nemzeti béllvegünknek, erőtlenséggel vádolnak bennünket és azzal, hogy félünk a' belső háborúságoktól, 's ezen okból tanátsosabbnak tartanám, ha a' háborút folytattnánk. Mellyik Hatalmasság felelhet most meg annak a' rettenetes Respub. lika Hatalmának, 's mellyik állhat ſzembe a' Frantzia Nemzettel? Mi leſzſz a' következése ezen békességnek? — Mennyire kiterjeſztették már a' Frantziák birtokaikat a' ſzárazon! Így leſz az nem sokára az idegen föld réſzeiben is! Rettenetes léſzen a' mi álomból való felserkenésünk; hijjaban keressük akkor ſzabadságunkat 's a' függetlenséget. Látni való dolog az, hogy Fr. Orſzág végtzélja az egyedül való hatalmaskodás; erre törekedik ő! Tsak azért akarták e' Revolutzió kórmányozói a' vallást és az érköltsiséget ki írtani, hogy a' ſzomſzéd Státusokat annál könnyebben meg ſzédíthessék 's elkötelezhessék. Az ő hatalmok kettős mértékben uralkodik; a' Gondolkozás és a' tulajdonképpen való Hatalom által. Az első vezérlette őket az utolsóra; 's a' mi veſzedelmesebb, még idegen Orſzágokban is ſzámtalanok az ő pártfogóik. — De azt kérdem már továbbá; hogy ugyan mi módon köthetünk ollyan Nemzettel békességet, a' melly a' Vallással és az erköltsiséggel fel hagyott? ollyannal a' melly a' hazasság ſzent köteleit is feloldotta, 's tettzése ſzerént veſzi és hagyja el a' házastársat? A' Frantziák meg-külöm-

böztetik magokat az által, hogy nyájas és tsalfa magok viseletek által, mindenüve bé fúrják magokat. A' nyájas Frantziának térítő plánumához tartozik az is, hogy a' ſzép-nemet rabjává tegye. Ezek a' világ ſzépei pedig ollyanok, hogy a' meddig ſzépségekkel az erköltsiséget egygyütt hordják a' teremtésnek leg elsö kellemetességei, de ha ſzép nemi virtusaikat elveſztik, veſzedelmes eſzközök lehetnek. *Omne optimum, corruptum, pessimum fit*: az az ;a' mi legjobb, elromolva, legroſzſzabb. Mondják ugyan, hogy a' Frantziák igen megváltoztak ; hogy a' Jakobínusok plánuma semmivé tétetett. Tagadom. A' tzél most is az, tsak a' mód változott meg, melly által azt elakarják érni. Hány ízben hirdették a' mi ellenségeink; töröltessen el új Kárthágó az új Róma ostromlása által! Oh fájdalom a' következések azt mutatják, hogy ez a' veſzedelmesen nógató jövendölés bételyesedik. Tekintsünk viſzſza a' Rómaiak históriájára: mitsoda politikával éltek ök vetélkedő társok vég veſzedelmére? Lassu lépéseket tettek a' Rómaiak is tzéljok elérésére ; ditsösséggel folytatván egy darab ideig a' háborút, mindenkor haſznos békességgel fejezték azt bé; 's a' harmadik hadakozás vége a' lett, hogy Kárthágó eltörölteteett. Adnák az egek, hogy Hazám a' Karthágó sorsára ne jutna! Talám—ki meri ezt tagadni? — kéntelenek leſzünk 6 hónap múlva, ismét el kezdeni a' hadakozást. De bezzeg, mitsoda környülállások között leſzünk akkor ? ha most mindent, valami bátorságunkra paizsúl ſzolgált vólna, kezeink közzül kibotsátunk. Teméntelen nyere-

ségeink valának egyedül azok az eſzközök, mellyek által a' hadat bátran folytathattuk vólna; ollyanok valának azok mint az arany piramisok. — Igaz, hogy meg vagynak még Nemzeti kintseink 's kereskedésünk. De valyon elnézi e' azt Bonapárte, hogy minden az eddig való útján mennjen? Nem, ő bizonnyal fggyvert fog. Tehát jól megjegyezzük a' dolgot; a' kints ugyan eſzköz lehet a' hadakozás folytatására; de végső veſzedelmétöl e' Nemzetet meg nem menti: hanem ha bátorságban akarunk maradni, ſzükség, hogy a' békesség reánk nézve tsak fel-fegyverkezett fegyvernyugvás legyen. E' ſzerént is jobb lett vólna tehát, minden tekintetben a' takarékosságra vígyázni, 's most a' hadat bátran folytatni; a' kereskedést az egéſz világgal fenn tartani, megörízkedni attól is, hogy a' revolútzióval terhes princzipiumok egy könnyen reánk el ne ragadjanak, és ekként várni el a' dolog kimenetelét. — Azonban már igen régen beſzéllek. (Ekkor minden felöl ezt kiabálták, halljuk tovább! halljuk tovább!) Még egy dolgot ſzükség érdeklenem. Ez a' Frantzia Kiköltözötteket illeti, a' kikről a' a' Ministerek, a' Nemzet ſzégyenére, egéſzen elfelejtkeztek a' békességkötésben említést tenni. — Ezek az én ſzabad gondolkozásaim a' békesség felöl. Abba hibáztunk mi általjában, hogy a' Népet nem igazítottuk útba, a' mellyen menvén t. i. maga is által láthatta vólna, a' békesség következéseit. Nem tsuda vólt tehát, hogy vaktában ſzüntelen sóhajtotta a' háború véget.

Londonból Nóv. 14-dikén. [Tegnap a' Parlamentom gyülésében erössen öſzſze ſzóllalkoztak az ellenkező felek az Oroſz Orſzággal köttetett békesség felett; végre tsak ugyan helyben hagyatott. Tirney, a' ki eddig a' Ministerek ellen olly hatalmasan viselte magát és Pitt Vólt Ministert sokſzor megkapkodta, most a' Ministerek réſzére állott, mindeneknek álmélkodásokra, 's a' többek között így ſzóllott. „Ismét valamelly súgárát látom a' jó reménységnek Hazámnak a' veſzedelemből való megſzabadúlására és ſzabadságának viſzſza nyerésére; sőt úgy látſzik, hogy a' mostani Ministerek magok is a' Nemzet javát akarják előmozdítani. Mint igasság ſzerető ember, tartozom tehát őket segíteni. — Sok levelek érkeztek ide Párisból az ott múlató Anglusoktól. Ezek nem győzik eléggé magaſztalni, a' békesség innepének leirásában azt a' pompát, a' közönséges örömöt és azt a' bámúlásra méltó rendtartást, a' melly a' Nép között uralkodott. Lehetetlen, azt írja egy nevezetes ember, hogy ezen napon a' Bonapárte lelke különösen ne érzette vólna a' maga betsét és méltóságát, hogy eſzébe ne jutottak vólna ezek; ímé ez napnak innepe, melly az emberiségnek a' föld minden réſzeiben nyugodalmat ſzerzett, egyedül az én munkám. — Vagynak olly ſzempillantások, mellyekben a' Nagy Emberek, tulajdon méltóságokat érezhetik.

Londonból Nóv. 13-dikán. A' Dánusoknak is vólt Napkeleti Indiában valamelly kevés, de a' kereskedésre nézve igen haſznos Kolóniájok, mellyre nézve mihelyt a' baráttságot az Anglusokkal felbe ſzaſztották, 's a' két Nemzet között a' hábo-

rú ki-ütött, mindjárt oda is rendelést küldött a' Nagy Brittanniai Kórmányſzék, hogy azokat elfoglaltassa. Már most hívatalbeli tudósítások is érkeztek onnan, hogy Tranquebar-t a' Dánus Kolóniák fő városát (a' Kormandeli parton) el-vették az Anglusok; de a' mint az Újságok mindjárt megjegyzik ismét viſzſza fog az adattni. — Sir Sidney Smith viſzſza érkezett Egyiptomból, és azólta sem vetette el a' Török köntöst, mellyhez már egéſzſzen hozzá ſzokott. — A' Windhám Vólt-Minister beſzédje sok Anglusoknak nagyon ſzívekre hatott, 's azólta némellyek egéſz más hangon beſzéllnek a' békességröl. Mindazáltal az alsó Parlamentomban egy ſzájjal és ſzivvel helyben hagyták az elöljáró tsikkellyeket; a' felsö Parlamentomban pedig 124 vox mellette, 10 pedig ellene vólt a' helybe hagyásnak. Egyſzersmind azt is elvégezte a' Parlamentom, hogy a' jövö eſztendőnek három elsö hónapjaiban még 132 ezer hajós legényeket tartson a' Kórmányſzék.

Anglia' tengeri erejének, a' múlt ſzázadbeli gyarapodásáról és nevekedéséröl, ebböl az eggybe vetésböl lehet némünémü itéletet tenni: A' Seculum elejénn 1704-ben Anna Királyné uralkodása alatt bírt a' tengeri erö 104, 745 tonnát és 41 ezer embert. Midön második György kezdett uralkodni 1727 ben, már akkor 170 862, a' mostani Királynak harmadik Györgynek uralkodása kezdetében pedig (1760) 300, 416 tonnára betsültetett. Az elmult eſztendőben 1800-ben már felment 790 950 tonnára és 130 000 emberre. Eggy tonna, a' melly ſzerént a' hajók nagysága betsültetik, 20 mázsát téſzen.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 46.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Decembernek) 8-dik napján 1801-dik Eltendoben.

Bétś.

Szerdán u. m. Decemb. 2-dikán estveli öt órakor Vigíliák, más nap pedig del előtt Exequiák tartattak itt az Udvari Templomban a' Fels. Csázár megboldogúlt testvérje Mária Clementína Fő Herzeg Aſzſzony, a' Nápolyi Kiralyi Örökös Hertzeg Hitvese utolsó tiſzteségének megadására; a' melly ſzomorú pompán az egéſz Udvar és a' Fő Hertzegek is minnyájan megjelentek.

Az eddig a' belső Státus Cancellériánál vólt Státus Tanátsbéli Secretárius Rayner István Nagy Érdemű Hazánkfiát méltóztatott Ő Felsége

Udvari Tanátsossá tenni az Udvari Kamara, Finántz, és Kereskedés-Dicasteriumánál, M. Németh János Udvari Tanátsos Úr helyébe, ki által jön onnan a' Fels. Udvari Magyar Cancellária.

Ezen hónapnak elsö napján közönséges Gyülést tartván az ideveló Szép-Mesterségekre ügyelő Társaság (Akademie der Künste) ez alkalmatossággal egynehány Érdem ſzerént való, és Munkás Tagokat is vett a' fel maga közzé. Az elsöbbek közzül elsö vólt Károly Ö Kir. Fő Htzge; a' ki a' Társaságnak ezen ſzeméllye eránt mutatott tiſzteletét igen kegyelmesen fogadta. A' Munkás Társak közzül nevezetes kiváltképpen Du Vivier, ki ſzületett Frantzia ugyan, de már régtöl fogva Bétsbe lakik. Ez a' derék Mester, a' környékekn k felvételében, lerajzolásában és terméſzeti ſzínekkel való kifestésében felette ſzerentsés, és gyönyörü munkái által elhíresedett.

Magyar Orſzág.

Peströl Nóv. 27 dikén. Tegnap délutánn 4 órakor az Universitás palotájában, boldogúlt Fő Tiſzt. Práy György Magyar Orſzág Történetírójának tiſzteletére Halotti beſzéd tartatott. A' Szóſzólló Báró Schaffrath Apá ur a' meghóltnak erköltseit és tudományát magaſztalta. Fényes vólt az egéſz gyülekezet; mert az Universitásbéli Tanítók és Tanúlókon kívül, ſzámos minden rendbéli Úri Vendégek jelentek meg. Kiváltképpen megditsöitették ezen ſzomorú ünneplést a' Királyi Tábla, és a' Fö Itélöſzék jeles Tagjai, ugymint; Ö

Fö Méltósága Gróf Szétsényi, Berzevitzi, Praelatus Vancsay, és Aczél, Míkos, Ürményi, Boronkay Kir. Tanátsos Urak. A' Tudományok, és Hazafiúi Érdemek illy különös megtiſztelteteſén felindúlván magam is, e' Versekre fakadtam:

Èltes Práy eltünt. Szomorító búba merülve
Mind Tiſza, mind Duna két partja kesergi nevét.
Práy! Ki Vitéz tettét az egéſz Nemzetnek örökre
Tartandó tollal jegyzeni tudta, kihalt?
Nem. — Söt élni fog ö, míg hangzik Mátra hegyéröl
Páſztori síp; Badatson míg Balatonra le néz;
Míg Magyar Orſzág leſz, pedig ez fenn léſzen örökké;
Míg maradékinknak Szittyai vére buzog;
Èlni fog Ö köztünk, 's minden kívánatos ifjút
Elvezet Eldödink bajnoki nyomdokain.
„Első ſzékeiből mint jött, ércz karja töretvén
„Útakat, illy Nagy Nép, 's Fő Vezetője ki vólt:
„Tündöklőbb hatalom mint ſzálltt Istvánra Királyság;
„Nagy Lajos Orſzágló fegyvere merre hatott;
„Fernandot kik válaſzták, 's Károlynak igazság
„És embert ſzerető ſzíve mi jóra derült;
„Hoſzſzas békével, valamint egy mennyei kintsel,
„Mint áldotta jeles Trézsia néha Magyart;
Ezt, 's több illyeneket tiſztább forráshoz hasonló,
Szóval kellemetes Práy neki megmagyaráz,
'S így felgyúllaſztván (ha ki még illy hírre sem égne,
Mondſza hogy érdemes e', hogy Magyar Atyja legyen?)

Nemzete Nagyságát érezni tanítja, 's Hazája
Boldogságáért áldozatokra veſzi.
Majd ezekért Unokáink közzt egy tiſzteletére
Oſzlopot állítván így jelesíti nevét:
Ezt Práy érdeminek. Ki ditsöitette Hazáját,
Azt feledékeny halál sírba nem ejti soha.

Kultsár.

Helvétzia.

Bernából Nov. 21eikén. Tudva vagyon, hogy a' három végre hajtó hatalommal felruházott ſzemélyek egy Tanátsot állítottak fel, igen derék hazafiakból, és egéſzſzen erre bízták Helvétzia dolgainak az utolsó revolútzió után leendő el intézését, míg nem t. i. annak kórmányozására valamelly Alkotmány (Constitutzió) kéſzíttetnék. Erre nézve, egy eſztendöt határozott meg a' Tanáts, ne hogy a' hirtelenkedés által, ismét új bajba keverje a' Hazát. Addig a' Kórmányozásra következendő Tiſztviselöket nevezett. 1. Egy Főigazgatót Landamman nevezet alatt, ennek határ nélkül való hatalmat adott a' Tanáts egy eſztendöre: ez Reding, ki a' Svytzi Kántonból való. 2. E' mellé rendelt egy Helytartót vagy Második Főigazgatót; a' ki Frising, Bernából. 3. Ministereket. u. m. Finántziára ügyelöt, a' ki Dolder Vólt-Director. Hadi Ministert, a' ki Lanther. Igasságra ügyelö Min. a' ki Hirzel, Belsö dolgokra ügyelö Min. a' ki Thormann, és egy Státus Titoknókot. — Úgy látzik, hogy a' Fö Konzul maga is helybe hagyja, az utolsó revolutzió által történt vátozá-

sokat; tudtára esvén, hogy az eloſzlott Diétának némelly tagjai, meg voltak veſztegetve idegen Hatalmasságok által, 's úgy akarták elintézni a' dolgot, hogy azon kötelek mellyek most Helvétziát egéſzſzen Frantzia Orſzághoz ſzorították, lassan feloldassanak.

Frantzia Orſzág.

Most Párisban némi-nemü Orſzág-gyülés formája tartatik két héttöl fogva. Arra tehát függeſzti most ſzemeit egéſz Európa. A' közönséges békességnek helyre-állása után, ezen Gyülésében ſzándékozik meg-vetni a' Nemzet virágzó állapotjának fundamentomát. Az úgy nevezett Corps legislatif (törvény hozó Tanáts) az tudniillik, melly Nov. 22-dikén dél tájban, nagy ágyúzás között gyülekezett öſzſze. Elöl ment a' belsö dolgokra ügyelö Minister, ama híres, a' Chímiának vólt Professora, Chaptal, utánna mentek a' Törvényhozó Tanáts ragjai. Temérdek sok nép tódúlt öſzſze mindenfelöl. A' palota folyasója rakva vólt fényes nézökkel, kik között vóltak a' külsö Fejedelmek Követjei is, 's név ſzerént Lord Cornvallis, és Gróf Luchesini, az Anglus és Pruſzſzus Nagy Követek. Chaptal fontos beſzédet tartott a' Gyüléshez, mellyben summásan elö adta az Orſzág mostani belsö állapotját. Azzal el távozott. Az után a' Gyülés Elölülöt válaſztott magának, az Orſzág fundamentomos törvényei ſzerént, valamint ſzinte négy Secretáriusokat is. Ekkor az Elölülö így kezdette beſzédjét: „Egéſz Európa ellen tar-

tott, tizen két eſztendős, bajos és ditsőséges küſzködésünk után; melly alatt az ember és a' népek ſzabadsága sokſzor kétséges állapotban forgott, el-értük az időt, mellyben a' békesség meg-jutalmazza a' Frantzia Nemzet véres veréteikeit, 's a' Respublikát meg-mozdíthatatlan talpkövére állítja. — Vígaſztalásunkra válik az minékünk, hogy a' Revolútziónak ſzélveſzei után, üléseinket mi a' békességnek ki-hirdetésével kezdhetjük, valamint azok, kik minket ebben megelőztek, gyüléseket az emberi nemzet jussainak ki hirdetésével kezdették. Nints egyéb hátra, hanem hogy állítsuk meg azon régen óhajtott törvényeket, mellyek tökélletes állapotba helyheztetik a' társaságbéli intézeteket. Ezekből áll a' Törvény Könyvünk, melly minden órán elejtekbe fog adódni a' meg hányás-vetés végett. Ez a' jelenvaló Gyülésünk a' leg-ditsőségesebb idő-ſzakaſzſza léſzen a' Respublikának: mert semmi sem ſzolgál nagyobb ditsőségére az embernek, mintha bóldog állapotba helyhezteti ember-társait, és ha megveti a' világ ſzabadságának fundámentomát "

Erre Regnier ſzóllalt meg, arra emlékeztetvén a' Tagokat, hogy tavaly, midőn Gyülések el oſzlott, még folytak a' háborúk, ámbár bizonyosak vóltak is már akkor a' Csáſzárral való békesség felől: most pedig, már mindenfelől helyre állott a' békesség. „Hazánk belső állapotjában, így ſzólott a' többek között, sok haſznos újítások 's jobbítások lettek, sok még csak kéſzülóben vagyon, 's azok is végre hajtód-

nak, mihelyest reájok jön a' sor: mert mindenben ſzükség a' mérséklést meg-tartani, és még a' közjónak ſzeretete 's elő mozdítása is, ezen nemes vágyódása a' fel-emelkedett lelkeknek megkívánnja, hogy az okosság által vezéreltessék." Emlegette a' régen óhajtott polgári törvények Könyvét is, a' mellyről ollyan bíztatást tett, hogy „annak meg ſzerzésében el-fáradhatatlan vólt a' Kórmányſzék, melly haſznát vette minden nagy tudományú, 's éles eſzű Emberek éſzre vételeinek. Mind a' régi idöbéli, mind pedig a' mostaniaknak munkáit is gondosan megforgatta, hogy a' régi és a' mostani időknek tapaſztalásait 's böltsességeit haſznunkra fordíthassa. Kezd tehát fel emelkedni köztünk ez a' felséges emlékeztető Oſzlop, melly eſzköze léſzen, mind a' jelenvaló népek, mind a' késő ſzázadok boldogíttásának."

Az Elöl-ülőnek, erre adott fontos válaſzſza ebből állott: „A' Törvényhozó Tanáts tagjai, minnyájan ſzentűl érzik kötelességeknek nagy vóltát, 's mindenkor törekedni is fognak azon, hogy fáradozásokat a' Kórmányſzék igyekezeteivel egygyesítsék a' Nemzet boldogsága és ditsősége elő mozdítására." Ekkor Lord Cornwallis oda hagyta a' palotát. Az ülésnek is nem sokára vége lett azután, hírűl adódván elébb kinek kinek, hogy más nap, déltájban, ismét öſzſze fognak gyűlni.

Párisból Nóv. 20-dikán. A' Fő Konzul által helyben hagyott békességkötés a' Fényes Por-

ta és Frantzia Orſzág között, mellyel Sebastiáni Polgár indíttatott útnak Konstántzinápoly felé, igen nagy mesterséggel van leírva úgy nevezett Velín papirosra; a' mellyet bizonnyal mind Selim Császár, mind a' Díván álmélkodással fognak ſzemlélni. Nem külömben a' tokja is felette drága, 's egy igen híres mívesnek munkája. — A' napokban adtak által a' Frantzia Orſzági Protestánsok részéről némelly Deputátusok, Portális Vallásra ügyelő Ministernek egy újjonnan készült Confessiót, melly sokakban hasonlít az 1530dikban készült és a' Császárnak által adatott Augsburgi Confessióhoz.

Parisból Nov. 24dikén. A' ma kiadatott hivatalbeli Újság a' Monitör, illyen Jegyzéseket teſz még toldalékúl, a' legközelebb kibotsátott Napkeleti Indiai Püspök Adran-nak históriájához. A' Cochinchinai Király ugyan nem vallotta nyilván magát a' Kathólika Vallás követöjének, politikos okokra nézve, azzal tartván, hogy a' külsö tzeremóniák elmúlaſztása nélkül is, ſzerezhet magának kereſztyéni érdemeket, a' Kereſztyén Vallás ſzelíd erkölcsi tudományának követése, és annak az emberi társaság boldogságára nézve haſznos parantsolatinak bétöltése által; valamint nemes tselekedetivel meg is mutatta azt, hogy annak belsőképpen mindenkor igaz tiſztelője vólt, 's hathatósan elömozdította, hogy Orſzágában, mellynek lakosi mind pogányok vóltak, a' Kereſztyének ſzáma még eddig megſzünés nélkül nevekedett. Ennek felette a' Korona örököse kitsinységétől fogva a' Kathólika Vállásban nevel-

telett; a' honnan méltán reménylhetjük, hogy ennek jövendobeli uralkodása allatt, nem tsak Országában hatalmat fog venni a' Kereſztyén Vallás a' Pogány Valláson, hanem annak ſzomſzéd Tartományaiban is elterjed. — A' Gironde Departement nek Prefectusa, jelesen megkülömböztette magát a' Békesség Innepére tett haſznos rendelései által. Ezek közzé tartozott ez is, hogy Nov. 9 dikére minden abban lévö oſztálynak, városnak és tehetösebb helységnek egy egy jó erköltsü, de ſzegény sorsú hajadon leányt kellett kiházasítani, ollyan férjfiúhoz, a' ki magát a' Haza védelmezése által érdemessé tette. — Az a' kegyetlen Orkán, melly Nov. 9 dikén dühösködött éſzakfelé nékünk is teméntelen károkat tett. Huſzon öt ágyúzó-bárkák közzül, mellyek a' Bouglogne-i kikötöhelyböl indúltak ki Dünkirchen felé, tsak nyóltz érkezett meg ide nagy ügyel bajjal 's öſzve rongálva, 9 hajótörést ſzenvedett, három elsüllyedt, az emberek minnyájokon elveſztek, öt hajóról pedig, hogy hova lettek, nem tudatik. — A' Konzulok rendelése ſzerént Toulonból is egy hajóssereg fog ki indúlni földi katonasággal Sz. Domingó felé. Mind inkább kezd kivilágosodni, hogy Toussaint Louverture igen nagy ravaſz. Azt írják legközelebb Sz. Domingóból az ott lévö Frantziák, hogy ez a' fortélyos Generális és Gubernátor, ſzáz egynehány ezer feketéket öltöztetett újjonnan fegyverbe, 's hogy öket igen ſzorgalmatosan gyakorolja a' tsatázásban, azzal palástolván ezen tselekedetét, hogy az Anglusok könnyen megtámadhat-

nák a' ſzigetet. Azt is írják, hogy a' Marengói ütközet híre fülébe mennyén Louverturnek nagyon meg-ſzeppent, 's ekkor mingyárt egy igen hízelkedő levelet irt Bonapártéhoz, melly így kezdődik. „A' Feketék Feje, a' Fejérek Fejének bóldogságot és békességet!" Mondják, hogy a' Fő Konzul ezen rendes embernek Oſztályos Generálisságot ígért, hogy ha ő magát az új Intézeteknek, mellyeket Sz. Domingóban fel akar Bonapárte állítani, ellene nem fogja ſzegezni.

Párisból Nóv. 26-dikán. A' Konzulok egy Hirdetés által közönségeſsé tették, hogy a' Respublika Constitútziójának 33 dik Tzikkelye ſzerént, a' Törvényhozó Tanáts ezen hónap 22-dikére Párisba gyülekezik. Úgy lehet éſzre venni, hogy minekutánna minden felől békességbe vagyon a' Respublika helyheztettve, sok ollyan Törvények és rendtartások el fognak töröltettni, mellyek a' revolutzió idején tsak arra ſzolgáltak, hogy a' Nemzetet a' Respublika mellett való hívségben megtartsák, 's annak ellenségei ellen tüzeljék. Ide tartoznak az ollyan újjítások is, mellyek ezentúl a' küllsö Nemzetekkel való kereskedésben, nagy terhére lennének a' kereskedő feleknek. Azt azomban most is óhajtja a' Kórmányſzék, hogy a' mértékek és pénzek egyformaſága egéſz Európában közönségeſsé lehetne, annyival inkább, hogy ez által minden Nemzet igen sokat nyerne. Úgy is foly a' híre, hogy az Amiensi Congressus elvégeződvén, egy ollyan közönséges Gyülés fog ismét valahol tartattni, a' hol ezen dolgok munkába vétettnek. Legelsöben

is' azt fogja a' Törvényhozó Tanáts meghatározni, hogy az eddig forgásban vólt, de a' revolútzió és hoſzſzas háború alatt körül nyirbált arany és ezüst pénzek helyébe, mitsoda formájú és nagyságú új pénzeket veressen a' Respublika, úgy hogy azoknak belsö betsével más Hatalmasságok és Nemzetek is megelégedjenek, 's a' Frantzia Nemzetnek is mindenkor betsületére váljon az ö pénze 's a' t. Még ezen említésre érdemlö dolgokat hordja elö a' Monitör nevü Párisi Újság azok közzül, mellyek a' békesség innepén történtek. A' Lioni Praefectus 1500 ſzemélyekre teríttetett ez nap aſztalt, és ezeket pompásan megvendégelte. Minden Vendég tányérjára egy jókora nagyságú ezüst emlékeztetö pénzt tétetett, mellyet a' Praefectus veretett ezen napra. Ennek egyik oldalán felül ezen ſzók olvas'attak: „A' közönséges békesség innep napjára Bonapárténak. Alól ismét ezek: A' Respublika 10dik eſztendejében Nóv. 9-dikén. Cambaceres 2-dik, Lebrün 3-dik Konzul, és Chaptal belsö dolgokra ügyelö Ministerek idejében. A' pénz másik óldalán ezek olvastattnak. „Ö ſzerzette viſzſza a' Békességet; ismét helyre állította a' Kereskedést, Földmivelést és a' Mesterségeket. A' háláadatos Lioniak nevében; Najac Státus Tanátsos és Praefectus. — Nantesben ugyan ezen napon kivilágosíttatván a' város, egy helyen a' Bonapárte ſzépen kifestett képe körül ezeket lehetett olvasni. Ha békességet nem nyert vólna;

elnyerte vólna a' világot. Más helyen a' képéhez közel az embert kereső Diogenes vólt lerajzolva, és lámpást tartván az egygyik kezében, a' másikkal pedig Bonapártéra mutatván ezek az igék folytak ki ſzájjából: Rá találtam. — A' Des Landes nevű Departementom Prefektusa, egy igen ſzép hírdetést tett közönségessé a' Bekesség innep napja előtt, mellyben arra buzdít minden hív polgárokat, hogy ezen nevezetes napnak megtiſztelésére, minden polgár olly ſzámos tölgyfát, akátzfát és geſztenyefát ültessen ezen innep napon a' puſztákra és sivatag homokos helyekre, a' mennyit tsak lehet; és hogy azok, a' kiknek egy bizonyos ſzamon felyül, tsak egygyel is több fájok fokad meg eſztendő illyenkorig, minnyájan egy egy arany emlékeztető pénzt nyernek a' Bonapárte képével és valamelly felülírással.

Garnerin polgár, a' ki tsak egy fertály órányira ſzállott le Diepe tájékán a' tenger partjától, azt írta onnan Párisba a' belsö dolgokra ügyelő Ministernek, hogy ha jól ſzolgált vólna a' ſzél levegő-hajójának, ö egyenesen által ment vólna Angliába, de mivel az a' ſzéles tenger felé ragadta őket, kéntelen vólt leſzállani. — A' Chaptal Minister felſzámlálása ſzerént, eſztendönként mint egy 5 millió forintba kerül a' Kórmányſzéknek az egéſz Respublikában a' gyermekeknek és ifjaknak közönséges Taníttatása, ide ſzámlálván azt is, hogy a' Párisi Nemzeti Tudós Társaság is ezen Summából fog tartatni, a' mellyre tsak egyedül 133 ezer forintot költ eſztendöt által a' a' Kórmányſzék.

Anglia.

Egy furisa történetet olvasunk a' Londoni Udvari Újságban, a' melly, kivált a' mai időben 's egy illyen nagy városban különös figyelmetességet érdemel. Egy kísértet mutogatja magát, már egy darab időtől fogva ezen város Richmond nevü úttzájában, 's a' lakosokat egész rémülésbe hozta. Azt írja az Udvari Újság, hogy a' kísértetnek formája hasonló ahoz, a' mint a' régi babonás világ Asmódit oroszlán körmökkel és hoszszú farkal, 's irtóztató tekintettel leábrázolta. A' Politzia nagy jutalmat tett fel annak, a' ki ezen kísértetet felfedezi; és béadja.

Orosz Birodalom.

Petersburgból. Nóv. 3 dikán. A mi Udvarunk, szoros szövettséget kötött a' kereskedésre nézve Angliával, 's nagy barátság uralkodik a' két Hatalmasság Kórmányszéke között. — Gróf Seremetjen, a' kinek egy millió Rúbel esztendei jövedelme lévén leg gazdagabbnak tartatik az egész Orosz Birodalomban, igen fényes vendégséget készíttetett a' Császárnak, Moscauhoz nem messze egy majorjában, a' melly 200 ezer Rúbeljébe került. Mondják, hogy mintegy 10 ezer embert vendégelt meg ez nap a' Gróf. — Az Orosz szokás szerént abban állott a' Császárnak ezen méltóságra lett felkenettetése, hogy az Érsek szentelt olajjal megkente a' Császárnak homlokát, szem-héjját, orrát, szájját és mejjét, ezen szókat mondván: A' Szent Lélek ajándé-

kinak jelei. A' Csáſzárnénak tsak a' homlokát kente meg. A' leg-öregebb Püspök pedig, mingyárt letörlötte pamuttal az olajot.

Annak a' nagy Gyémántnak, mellyel az Oroſz Birodalmi Csáſzári Páltza ékeskedik illyen leírását olvassuk a' Petersburgi Újságokban. Ez a' 779 búzaſzem nehézségü Gyémánt Napkeleti Indiából került ide, a' hol azt egy Persiai Fejedelem Schach Nadír nyerte vólt valamelly ütközeten prédában. Ö megölettetvén a' Gyémánt sok más drágaságokkal egygyütt egy Vezérjének birtokába esett, a' ki azt egy Astrachani kereskedönek 67 ezer forinton eladta. Értésére esvén a' dolog II. Katalín Oroſz Csáſzárnénak 570 ezer forintot ígért a' Gyémántért az Astrachani Kereskedönek kéſzpénzben, Nemességet, és 9 ezer forint hóltig való penziót; de még ez kevés summának tetſzett a' kereskedö elött olly ritka kintsért, 's más Európai Udvarokat kinált meg vele. Hanem minthogy senki sem akart annyit is adni érette, kéntelen vólt utoljára 600 ezer forintért és a' Nemesi levélért tsak ugyan az Oroſz Csáſzárnénak által adni.

A' mi kedves Csáſzárunknak I. Sándornak hajdani Nevelöje és Tanítója Oberster La Harpe a' Helvétzia Respublika Vólt-Directora, itten fog még múlatni a' jövö tavaſzig. Valóban gyönyörü példáját adja Ö Felsége az általnemes gondolkozásának, hogy a' nevezett Úr, mint vólt nevelöje eránt, most is olly különös és megkülömböztetett tiſztelettel viseltetik. Legközelebb, maga ſzemélyesen elment a' Csáſzár La Harpe láto-

gatására, 's új tanubizonyságit adta annak, hogy esméri és tudja is illendőképpen betsülni egy jó Nevelőnek érdemeit.

Elegyes Levelek.

Konstántzinápolyból Nóv. 1-sö napján. Azon 200 zsatskó ezüst és arany pénz, mellyet a' minap a' Kapitán Basa küldött Égyiptomból, mint első zsengéjét ezen viſzſza ſzerzett Tartomány adójának, mind Kairóba veretett, annak emlékezetére, hogy ez a' város egéſz Égyiptommal egygyütt a' T. Csáſzárnak meghódolt. — Az a' rendkívül való ſzerentséje vólt legközelebb az Anglus Követ Lord Elgin nek, hogy a' Nagy Úrnál ebédelt, 's ezen alkalmatossággal, egy ſzép gyémántokkal gazdagon kirakott kardot is nyert ajándékba a' Csáſzártól, a' Követtséghez tartozó ſzámos emberei is minnyájan megajándékoztattak arany gyűrűkkel, pixisekkel s' a' t. 25 Anglusok tiſzteltettek meg ezenkívül, czoboly-menyét és hölgymenyét drága bőrökkel. — Annyira betsüli megkülömbözteti az ide való Nép, Égyiptom és viſzſza nyerésétől fogva az Anglusokat, hogy más Nemzetbeliek ſzinte panaſzra fakadtak: mivel öket a' Törökök megvetik.

Mind ez ideig sem határoztatott meg, hogy mikor fognak Amiensbe a' tanátskozások elkezdődni. Úgy láſzik azomban, hogy nagy ſzámmal fognak ott a' Hatalmasságok Követjei megjelenni, és az Európai Udvarok közzül mind azokra ki fognak a' Congreſzſzus következései terjedni, a' mellyek a' közelebb múlt Frantzia háborúban belé vóltak elegyedve.

Mind a' Berlíni, mind a' Londoni Udvarok ki nyilatkoztatták immár, hogy a' Hetrúriai Királyt igaz jussal uralkodó Fejedelemnek vagy Monarchának meg esmérik, 's egyszersmind szerentsés uralkodást kívánván az Új Felségnek, magokat baráttságába ajánlották.

Jelentés.

A' mai Postával küldjük Kis Szántói Pethe Ferentz Úrnak Pallérozott Mezei Gazdaság czím alatt ki-adandó munkájáról szólló Tudósítását, mellyből mivel csak hat száz érkezett hozzánk, nem juthat minden Érd. Olvasónak belőle. Ezen köz hasznú munka három darabból fog állani, mind öszsze közel 120 árkusból nagy 8-ad rétben. A' három Darabnak az árra egygyütt hét forint, de darabonként is meg lehet szerezni. Az 1sső Darab árra 3 forint, a' 2-diké 2 forint 30 krajtzár, a' 3-diké is 2 forint 30 kr. Pesten Könyváros Institóris Úrnál; Kolosváratt T. Pap-Szathmári 'Sigmond Professor Úrnál 's a' t. lehet reájok praenumerálni. A' Tudós Szerző abban igyekezik, hogy mind a' három Darab el készüljön a' jövő 1802-dik esztendőben.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ÉNGEDELMÉVEL.

Nro 47.

Kôlt Bétsben, Katátson Havának (Decembernek) 11-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bécs.

Tegnap nagy pompával tartott itt Ő Felsége Exequiát a' boldog emlékezetű Feldmarsal Gróf Lacy-ért, a' Therésia Rendje Vitézeinek nevében, mellynek Nagy-Mestere Ő Felsége. Megjelent Feldmarsal Károly Ö Kir. Hge, a' többi Fő-Hertzegekkel egygyütt, és temérdek sok Generálisokkal, Főbb 's Alsóbb Tiſztekkel. Az Augustíniánusok temploma mellett ismét sok ſzép Batalionok állottak parádában, melly is nagyon nevelte ezen tiſztele.-tételnek ritkaságát. Ma a'

Feldmarsal Vasas Regementje tartja az Exequiát a' Leopold Külső-várossának öreg templomaban.

Mintegy öt nappokkal ez előtt érkezett meg ide Marquis Manfredini Cs. K. Generális, ki a' Kir. Ő Fö Hertzegségeknek, míg Florentziában laktak, Fő Udvari Mestere vólt, azután pedig Ferdinánd Fő és Toskánai Nagy Hertzegnek kedves Ministere.

Az újabb Nápolyi tudósítások kesergő kifejezések között adják elő Clementína Fő Hertzeg Aſzſzonynak e' világból lett jókori kiköltözését. A' Férje, Ő Kir. Hge, ſzüntelen beteg ágya mellett vólt, a' mellyet végre nagy zokogások között kénſzeríttetett oda hagyni. A' Kir. Hertzeg Aſzſzony ſzívén viselvén tselédjeinek tapaſztalt hívségeit, halála előtt igen nemesen gondoskodott jövendő állapotjokról. Két gyermeket hozott a' világra Ő Kir. Hertzegsége. A' fiú gyermek el hólt, a' leány gyermek pedig életben maradt, 's e' ſzerént, kérjük, ne terheltessenek meg jobbítani a' December 1-sö napján költ árkusunk 730 dik óldalán esett hibánkat.

Az ide való Universitás Rectorává a' múlt hólnap 30-dik napján válaſztódott itten, Fő Tiſztelendő Höck Ferentz Nagy Tudományú 's Érdemü Hazánkfia, Kácsi Apátur, a' ſzelíd és a' Philosophiai Tudományoknak Doctora, nem külömben az ide való Cs. Kir. Napkeleti Nyelvek Akadémiának Directora. Elébb a' négy Nemzetek, úgymint az Austriai, a' Rajna mellyéki, a' Magyar, és a' Száſz Nemzetek Procurátorai válaſztódtak. A' Magyar Nemzet Procurátorává

lett Sonleithner Ignátz Úr, a' Törvények Doctora, 's Udvari Fiscális, a' kinél tehát jelenteni kell magokat, azon itt tanúló Magyar iffjaknak, a' kik az Oláh Stipendiumát, vagy más a' Magyarok számára is ki járó pénzbeli segíttségeket el akarják nyerni tanúlások folytatására nézve.

A' Szegényeknek számára itt Bétsben felállíttatott haſznos Intézetről illyen nevezetes előadást olvasunk a' Bétsi Udv. Újságnak Dec. 9 dikén kólt darabjában. — A' közelebb múlt elztendő Nov. 1-sö napjától fogva gyült bé a' szegények Institútuma Kaſzszájába a' jóltévők önként való adakozásaiból mindöſzsze 160226 forint és 26 krajtzár. Ebből a' summából kioſztatott azólta 5774 szegények között 122702 forint és 5 kr. más házi szegények és szerentsétlenek között 24997 forint; interesre kiadódott 233 for. Hálaadó tiſztelettel olvastuk a' Jóltévők száma között, hogy Ő Felsége a' Csáſzár ezen haſznos Intézetnek legelső Jóltévője, úgy mint a' ki a' múlt 1800 dik eſztendő Dec. hónapjában 4000 forintot, 2801-ben Februáriusban a' békesség szerentsés helyre állásakor 10000 forintot, Aprilisben pedig a' Felséges Csáſzárné szerentsés szűlése alkalmotosságával ismét 4000 forintot ajánlott a' Kaſzszába. A' nagyobb méltóságú jóltévők között, kik summásan ajánlottak segedelmet az Institútum nemes tzéljára, sokan nem nevezték ki magokat, az az, név eltitkolva küldöttek annak Fő Gondviselőjéhez 700, 1000, 's több forintokból álló summákat is. Annyira meg gyült már a' számos nagy lelkű adakozók bökezűsége által ezen Intézet

pénze, hogy a' jelenvaló töke pénze 548420 fo-rintra és 21 kr—ra tétetik.

Magyar Orſzág.

Poson Nóv. 5 dikén. Nagy örömmel 's hálá-datossággal vettem, a' mit az Urak Hírmondójok által közlöttek December 1-sö napján költ árkusokban, t. i. a' Moskaui Èrsek az Oroſz Csáſzár előtt mondott, velös igazságokkal telyes beſzédjét. Sokat tanúlhatunk abból, de tanúlhatnak főképpen azok, a' kiknek kötelességekben áll, hogy az igazat ne hímezzék hámozzák, hanem egéſz illendőséggel s' tiſztelettel meg mondják a' hol kell, 's hol a' köz jó úgy kívánnja. De írásomnak nem éppen ez a' fő tzélja. Én is oda jártam Hedervárra. Meg-néztem a' nyomtató és ſzóró új malmot. Meg-érdemli, hogy a' birtokossabb Földes Urak hasonló malmot tsináltassanak. Jó vólna, ha egy Hazánkbéli Mechánikus jól meg-néznè azt, hogy inkább az gazdagodna annak kéſzítésével, mint talám valami idegen. Ezen malom mellett sok más épületei 's aklai vannak Gróf Vitzainak, a' mellyek a' Svájtzer fajtajú bikák és tehenek tartására és ſzaporítására építtettek. A' ſzínek mind egy forma, setét vereses (röt) ſzebb marhát ennél soha se láttam. A' borjuk nagyon ſzaparodnak, 's két három eſztendö múlva már kaphat az ember pénzen két 's több darabot is belölök. Láttam a' Gróf régi pénzes Gyüsteményét, melly áll a' Hedervári kastélyában sok meg betsülhetetlen régi ritkaságokkal egygyütt, olly nagy ſzámmal, hogy ha majd egéſzſzen rendbe ſzedödnek 4 's öt nagy ſzobát is bé-tölthetnek ve-

lek. Most rakja azokat rendbe a' Régísekben gyönyörködő Mélt. Gróf egy Tudós Olaſz Pappal, kit erre a' végre hozatott ki nem régen Olaſz Orſzágból. Engemet mindenek felett a' Magyar régi pénzek, 's egyéb a' Nemzetemet illető ritkaságok, tsak nem az el-ragadtatásig gyönyörködtettek. Mi lenne Nemzetemből, gondolám magamban, ha tehesőbb Gazdáink pénzeket inkább az illyen 's egyéb köz haſznú dolgokra fordítanák, mint sem ollyan valamire veſztegetik, quod dicere nolo, a' mint mondja Juvenális. Az illyen gyűjteményhez mindenkor tiſztelettel, 's háládatossággal fog a' késő maradék viseltettni, midőn azoknak költségeit bámúlás nélkül elmé-jében nem forgathatja.

Olaſz Orſzág.

Rómából Nov. 14-dikén. Ezen hónapnak 9-dikén indúlt útnak innét Béts felé Severoli Ö Excja, kit Pápa Ö ſzge Fő-Követ vagy Nuncius fővel küld a' Csáſzári Udvarhoz. Nov. 10-dikén ment itt kereſztül Murat Fr. Cenerálisnak egy Adjutánsa, Nápoly Orſzágba igyekezik, 's azt a' paranttolatot viſzi magával, hogy onnan minden Frantzia seregek viſzſza takarodjanak hazájokba, mivel hogy nem ſzükséges többé ezen Orſzágot az Anglusok és Törökök kiſzállása ellen óltalmazni.

Roverédóból. Nov. 24-dikén. A' múlt éjjel útazott itt kereſztül Gr. Sz. Marsan a' Szárdíniai Királynak egy meghitt Ministere, sietö útját Amiensfelé folytatván, a' hová az ott tartandó Congressusra meghívatott.

Majlandból Nóv. 24 dikén. Mint bizonyos dolgot úgy beſzéllik, hogy 6000 Lengyel és 3000 Helvétzia katonaság fogna a' Cisalpínai Respublika zsóldjába állani. — Ki-válaſztattak már a' Kórmányſzék által a' Követek, kik a' Cisalpínai Nemzeti Gyűlésre Lyonba fognak útazni. A' Mediolánumi Püspök úgy nyilatkoztatta ki magát, hogy ámbár nagy idejü ember létére (80 eſztendös) a' hegyeken teendő útazás terhes legyen is reá nézve, de azért el nem múlatja, hogy ezen Gyűlésen ſzemély ſzerént meg ne jelenjen.

Frantzia Orſzág.

Párisból Nov. 24 dikén. Egy idevaló Újság kiadója, a' kinek közelebb van ſzerentséje a' Fő Konzul egy két meg hitt embereivel társalkodni, ezt iktatta bé legközelebb Újság levelébe Bonapárte mostani élete módja felöl. Ö reggel jókor fel-kél, egéſz délig a' Státus dolgainak elintézésében foglalatoskodik. Legtöbbet dolgoznak vele egygyütt Talleyrand a' külsö, és Fouché a' politziára ügyelö Ministerek, 's mostanában Chaptal a' belsö dolgokra ügyelő Minister, noha ezek az ö nagy plánumainak tsak eſzközei. Az elsö a' revolutzió előtt nemesi rangban ſzületvén 's Prélátus lévén, jól esméri mind a' Nemesek mind a' papok állapotját 's gondolkózások módját, 's ez által e' Fő Konzulnak sokat haſznál. Fouché, az előtt Jakobínus lévén, öket és az ö princzípiumaikat világosan tudja, a' honnan már sokſzor semmivé tette ſzándékjokat. Chaptal a' Respublika tartományit ſzorossan esméri:

á' polgárok belsőképpen való boldogításának kútfejeit leg jobban felfedezte, a' köz jót felette ſzereti, a' honnan a' Fő Konzul előtt különösen kedvességben van. Bonapárte igen keveset beszéll, a' tekintete komoly (sérieux)'s azt mutatja hogy ſzüntelen mély gondolatokban van merülve; a' maga viselete inkább tiſzteletet mint ſzeretetet önt ſzemélye eránt az emberbe. Mindenek, a' kik vele egygyütt dolgoznak, álmélkodással beſzéllenek megfoghatatlan tálentomairól, arról a' hirtelenségről, mellyel akar melly nehéz dolgot ſzörnyű sebességgel által lát, 's megítél. Ebédjére ritkán fordít több időt fél óránál.

A' Törvényhozó Tanátsnak Nóv. 29-dikén tartott ülésében mutatták bé Portalis, Berlier és Boulay Státus Tanátsosok a' tzélban lévő Törvény-könyvnek Titulussát és első kezdetét. Ugyan ekkor Gregoire nevű tagja a' Tanátsnak a' Fő Konzul köſzöntésére küldetvén, eleibe terjeſztette a' Gyülésnek követtsége ki-menetelét. Az első Konzul Gregoire-nak adott feleletjében ezek legnevezetesebbek. „A' Kórmányſzék betsüli a' Törvényhozó Tanáts lépéseit, és igen hajlandó arra a' mit a' Polgár Tanátsos most annak nevében mondott. A' Törvényhozó Tanáts utólsó Gyülésében mutatott maga viselete és tselekedetei, igen nagyon segítették a' Kórmányſzéknek lépéseit, és mostani állapotunkra való jutásunkat. Reménylem, hogy a' közelebb tartandó ülésekben hasonló módon fogja magát a' Törvényhozó Tanáts viselni. — Egyedül ez a' tsalhatatlan mód, a' Frantzia Nemzet boldogságának megſzerzésére, melly minnyájunk-

nak Feje. Ö ítéli meg minden munkáinkat; és azokat, kik nékie egyenes és buzgó ſzívvel ſzolgálnak, még akkor is betsülni és tiſztelni fogják polgár társai, midőn közönséges hivataljokból a' magános életre viſzſza térnek."

A' Törvényhozó Gyűlés II dik Ülésében a' Fr. Respublikának utolsó eſztendőbéli állapotja adódott elő igen hoſzſzasan. Nevezetessebb réſzeit az Előadásnak mi is közöljük Írásunkban: „Frantzia Orſzágnak déli és Napnyúgoti ſzegeleteiben, a' haramiák még itt amott lappangó tsoportyai, kik az útazókat foſztogatták, puſztításokat vittek véghez, 's az emberi társaságok ostori vóltak, a' Kórmányſzéktől e' végre ki-nevezett Ítelőſzékek hathatós eſzközei által, gonoſzságok áldozatjaivá tétettek; 's a' Nemzet tellyes bátorságban helyheztetett. Ki-hirdette a' Kórmányſzék mindjárt foglalatosságinak kezdetével, hogy a' gondolkozásnak és lelkiesméretnek terméſzeti tökélletes ſzabadsága soha meg nem háboríttatik. Azólta jelentette azt is, hogy a' vallásbeli egyenetlenségeknek 's viſzſzavonásoknak vége ſzakadt; és hogy e' végre a' Kathólika Vallás Fejével a' Pápával egygyességre is lépett azon eſzközöknek meg-határozására nézve, mellyek által a' meghasonlott de egy hitet valló Feleket, ismét egygyesíttse. Ugyan akkor különös Tiſztviselőket rendelt, az Isteni tiſztelet módjának 's a' papság jussainak elintézésére. Öſzve ſzedetett a' Protestáns papoktól minden ſzükséges megvilágosító tudósításokat, hogy az őket és vallásokat illető ſzabadságnak talpkövét megvethesse. — A' ſzárazon kötött békesség által, még a' tétovázó elmék-

be 's a kitsiny ſzívekbe is bizodalmat és álhatatosságot gerjeſztett. — Egy, valaha Frantzia Orſzágon Uralkodott Fejedelem véréből ſzármazott Hertzeg, Respublikánk tartományain kereſztűl útazott, fő-városunkban múlatott, 's Kórmányſzékünktől fogadta el a' koronával való meg tiſztteltetést; Polgároktól azt a' tiſzteletet, mellyel egy Nemzet más Nemzetnek tartozik, annak ſzemélye által, a' kit ez maga kórmányozójának válaſztott. — Hadi népünk hazájába lett viſzſza térését ſzüntelen egymás után következő innep napok és győzödelmi pompák követték. Ezek az ütközetekben rettenetes győzödelmeskedők, közinkbe érkezvén úgy néztek bennünket mint attyokfiait 's barátjaikat; egyedül a' köz jóban találván fel boldogságokat, kevéjség nélkül örvendeztek a' háláadatosságnak, mellyel erántok méltán viseltettünk, megbizonyítván azt, hogy a' ſzoros katonai fenyíték érdemessé tette őket a' győzedelemre. — Felkívántatván seregeink a' tengeren való tusakodásra, Angliának sokſzorta nagyobb erejével is bátran megmérkeztek és hartzoltak a' közép tengeren. — Igaz az, hogy a' Napkeleti Ármádia seregei Égyiptomban elnyomattak; de, inkább a' környülállások, mint a' Törökök és Anglusok ereje által nyomattattak ők el; a' miut hogy egygyesített erővel bizonnyal is győzödelmeskedtek vólna. Végtére, viſzſza térnek ezek hazájokba; viſzſza térnek pedig, négy eſztendők alatt bátor tusakodások és fáradozásaik által ſzerzett ditsösséggel, örök emlékezeteket hagyván magok után Égyiptomban, mellyet még ott vala-

ha, a' mesterségek 's más emberi társaságban ſziikségek intézetek fel éleſztenek. Legalább a' történet írók el nem hallgatják, a' mit a' Frantziák a' végre tselekedtek, hogy azon Tartományban az Európai pallérozott rendtartásokat és es. méreteket elterjeſzſzék: elő fogják azok beſzélleni, minémű erővel és bátorsággal tettek ſzert ezen tartományra, melly okossággal 's rendtartással tudták magokat abban megféſzkelni; és talám meg-fogják síratni annak elveſztését, mint az emberi nemzet egy réſzének ſzerentsétlen sorsát. Huſzonnyóltz ezer Frantziák ſzállottak ki Ègyiptomba hogy ezt elfoglalják; többen is küldettek oda azoltától fogva külömbb külömbb idő ſzakaſzokban; de tsaknem annyin tértek viſzſza másfelől hazájokba. Huſzon három ezeren ſzállíttatnak haza Frantzia Orſzágba, által engedvén ezen Tartományt az Törököknek és Ànglusoknak, ide nem ſzámlálván az idegeneket, a' kik ſzerentséjeket köztünk keresik. Ès így, négy eſztendei táborozás, ſzámos ütközetek, és a' betegségek, egy ötöd réſzét sem puſztították el Napkeleti Armádiánknak. — Obsitot kaptak, minden ſzemély válaſztás nélkül azok a' katonák leg előſzſzör is, a' kik a' Respublika törvényei eránt viseltető engedelmességből minden idő halogatás nélkül fegyvert fogtak Hazájok védelmezésére.

„Minden Ministerek egéſzen elmerülve vagynak, a' reájok bízott tárgyakat illető nagy munkában. — A' Respublikának legdrágább tulajdona, a' Nemzeti erdők, különös gondviselőkre vagynak bízva, hogy annál ſzorossabb vígyázással és mélyebb bé-látással őrízhessék ezen kin-

tse. — A' mi a' köz-népnek taníttatását illeti, erre nézve is vagynak már némely lépések téve Párisban és némely igen kevés ſzámú Oſztályokban: a' több Oſztályok ezen dolgokra nézve, magoktól vagy igen keveset vagy semmit se tettek. Ha ki nem térünk abból az útból, a' mellyen most járunk, nem sokára tsak itt ott tsillámlik még világosság, egyébütt pedig setéttségben 's tudatlanságban botorkázik a' Nemzet nagy réſze. Erre nézve maga kéſzített a' Kórmányſzék Nemzetünknek 's általjában a' közönségnek taníttatására egy plánumot, mellyben mind az elsö mind a' második rangú Oskolák felállításának módját; mind azokban a' Tanítokra és Tanúlókra nézve ſzükséges rendtartásokat meghatározza. Harmintz Fö Oskolákat fog a' Kórmányſzék Lyceum név alatt felállíttatni, azokban a' városokban, mellyek mind terméſzeti helyheztetésekre, mind a' város lakosinak erköltseire nézve leg alkalmatosabbak a' tudományok gyakorlására. Ezekben fognak taníttatni a' tudós Nyelvek, Geographia, História, Logika, Phisika, Terméſzeti História, Geometria, és Mathésis; némellyekben pedig az élö ſzükséges Nyelvek is. Hat ezer Hazai (Frantzia ſzületésü) Tanítványok fognak ezen 30 Fö-Oskolákra fel-oſztattni, és ezek a' Respublika költségén fognak tartattni és taníttattni. Három ezeren leſznek közzülök ollyan Katonák és más Tiſztviselök gyermekei, a' kik híven ſzolgáltak a' Hazának; három ezeren pedig a' második rangú Oskolákból válaſztattnak a' közönséges Próbatételek (Exámenek) alkalmatosságával. Az ekként válaſztott Oskola-

béli ifjak, bé fognak hívattatni a' belső Lyceumokba, 's ott formálják magokat a' mi ſzokásaink és erköltseink ſzerént, ottan tápláltattnak a' mi princzípiumainkal 's végre viſzſza-térvén ſzületett földjökre, úgy ſzerettetik meg házok népeivel 's hazájok fiaival törvényeinket 's rendeléseinket. Nem külömben más Tanítványok is, a' kik ſzüléik költségén fognak tartattni, bé fogadtattnak ezen Oskolákba. Eſztendönként 3 millió forint fog rendeltettni ezen Nevelő házak fenn-tartására és jobbítására; a' Hazabéli Tanítványok tartására és taníttatására, és végre a' Professorok, Oskola-Igazgatók 's minden ide tartozó ſzeméllyek fizetésére." Folytatása következik.

Anglia.

Londonból Nóv. 14-dikén. A' Parlamentomnak tegnapi ülésében az Oroſz Udvarral kötött tengeri ſzabad hajókázást és kereskedést illető Egygyeséget hányták vetettek meg annak tagjai, a' melly igen sokáig tartott. Vóltak, a' kik azt károsnak, az Anglus Nemzet tengeren való hatalmával és magának ſzerzett jussaival ellenkezőnek állították, de ezeket tsak ugyan elnyomták azok, a' kik annak védelmezésére felállottak. Lord Nelson is egy vólt ezek közzül. En, úgy mond ő, igen nagyon helyben hagyom ezen Egygyességet. Ez által határoztatott meg végre, hogy mi legyen ezen princzípiumnak: A' ſzabad hajónak ſzabad a' portékája, igaz értelme. Olly princzípium vala az eddig, melly magában rettenetesnek a' Nemzetek jussai-

val ellenkezőnek, és ezen Orſzág tengeren való ſzabadságával öſzſze ſzött-fontnak tartatott; úgy annyira, hogy ha e' mellett kellett vólna maradnunk, mi soha más Hatalmasságokkal békességet nem köthettünk vólna, valamíg egy hajós legényünk, egy sillingünk 's egy tsep vérünk lett vólna. — Melly teméntelen haſznot hajtson bé Angliának tsak egyedűl a' tzethal halászása eſztendönként, meg tetſzik abból, hogy most eltelvén már az ideje a' fogásnak, midőn a' hajók ſzálingóznak viſzſza az éſzaki tengerekről, tsak egyſzerre 11 hajók vetödtek be, olly gazdagon megrakodva hal-zsírral, hogy öſzſzeséggel a' terhek 484 ezer forintra betsültetett. Hasonló jövedelme vagyon még a' heringek halászásából is, melly az idén kiváltképpen dívattyában vólt. — A' Királynak két fiai úgy mint Adolf és Augustus közzűl az első Sussexi, a' második Cambridei Hertzeggé, Lord Kaith és Hutchinson Generális pedig Orſzág Bárójvá neveztettek. A' két utolsó ſzámára igen gazdag kéſzűletű kardokat tsináltat London városa, mellyekkel öket ha Egyiptomból viſzſza érkeznek megtiſztelje. — A mi Újság leveleink azt erössítik, hogy a' Frantzia Kórmányſzék 100 új elsö rangú vagy lienea hajókat, és 200 második nagyságú hajókat vagy fregátokat ſzándékozik kéſzíttetni. — Lord Hawkesbury igen gyönyörű és drága pixist nyert ajándékban Sándor Oroſz Csáſzártól, a' mellyet a' maga képe ékesít; 's 16000 ezer forintra betsültetik.

Török Orſzág.

Konstántzinápolyból Nóv. 2-dikán. A'

Kapitán Basa Hajósseregének egy része viſzſza érkezett ide Egyiptomból, hozott magával egynehány ſzáz Frantzia foglyokat is, a' kik innen fognak hazájokba ſzállíttatni. Azon törik most a' Díván tagjai fejeket, hogy mi módon állítthassák jó lábra Egyiptomot. Azt ugyan már elvégezték, hogy a' Bey-k és Mammeluk-ok uralkodásának vége ſzakadjon 's hogy ezentúl úgy nézze Egyiptomot a' Fényes Porta, mint a' Török Birodalomhoz kaptsoltt Tartományt, melly egy Fő Basa által igazgattasson. Kairóban pestis támadván, melly által egynehány napok alatt 30 ezer lakosok, és az Anglusok közzül is ſzámosan haltak meg; az a' vélekedés terjedett el a' Nép között, hogy ez a' tsapás egyenesen abból ſzármazott, mivel ök, a' Frantziákat nem védelmezték, és segítették elégé ellenségeik ellen. Igaz az, hogy a' Frantziáknak 's nevezetesen a' Bonapárte bölts intézeteinek lehet azt tulajdonítani, hogy Égyiptomból a' pestis négy eſztendők alatt ki írtatott, mivel az, ezen Tartományban eddig is éppen idegen nyavalya vólt 's tsak más Orſzágokból jött pestises nyavalyájú emberekről ragadt el az ide való lakosokra, a' honnan, Veſzteglő házak (Kontumátz-házak) felállítása által elejét lehetett annak venni, de ezen haſznos intézetek, a' háború elterjedvén Égyiptomban, mind el romlottak. — Azt irják némelly Kairói levelek, hogy a' pestis dühösködése által, kiváltképpen fel-indúltak a' Nép Papjai, 's ezek ſzerte ſzéllyel járván a' városban, ezt hirdették. Nem betsültétek meg az égnek áldását, mellyet erövel rátok tukmált, el árúltátok legjobb bará-

titokat:: méltán ostoroztatunk. De mind ezeket, a' kik illy nagy szabadságot vettek magoknak, 's a' népet így ámították, az Anglusok és Törökök példásan megfenyítették. — Az idevaló Anglus Nagy Követ Lord Elgin útnak készül, 's viszsza útaz innen Londonba. De még elősször által hajókázik Égyiptomba, hogy ott az Alexándriai erősséget és annak környékeit megszemlélje. Úgy foly a' híre, hogy a' Londoni Udvarnak azon hasznos segíttség tételéért, mellyet Égyiptom viszsza szerzésében a' Fényes Portának nyújtott, Alexándriát is kész vólna a' Török Császár által engedni az Anglusoknak bizonyos feltételek alatt.

Elegyes Levelek.

A' Petersburgi Nóv. 6-dikán költ tudósítások szerént 24 órával későbben támodott azon a' környéken az a' rettenetes napnyugoti szélvész, melly Dániában, Svécziában, Prusz'ziának tengerrel határos részeiben és még Frantzia Ország északi tsuttsán is Nóv. 3-dikán dühösködött 's teméntelen károkat tett, úgy hogy még eddig is tele vagynak az északi újságok azon szerentsétlenségeknek elő számlálásával, mellyeket ez az orkán mind a' tengeren, mind a' szárazon okozott. Petersburg városa is érzette a' sujját ezen kegyetlen tsapasnak, mivel, néki fekűvén az orkán a' Néva vizének minden felé kinyomta azt a' partokon felyül 's számtalan marha beleffíladt az árvízbe, söt a' városnak is nagy része víz alá vólt borítva. A' Néván számtalan apróbb 's nagyobb

eleséggel liſztel fával terhelt hajók süjjedtek el, 's a' t. a' kár megbetsülhetetlen.

Koppenhágából Nov. 21-dikén. Az a' Lars Bagge nevű hajós, a' kiről a' minap írtuk vólt, hogy a' Nov. 3-dikán támadott dühös orkán által elsüllyeſztett hajóról az embereket meg ſzabadította, a' Királytól egy arany emlékeztető pénzel tiſzteltetett meg, 's ezen kivűl eſztendönként 50 forint penziója fog járni. Annak a' nemes ſzívű kereskedönek pedig a' (Stahlbogen a' neve) a' ki 150 forintot 's minden kimentett ſzémelyért harmintz harmintz forint jutalmat igért a' ſzabadítónak, különös levele által köſzönte meg a' Kiraly ezen nagy lelkű tselekedetét.

A' Frantzia nyelvet tanúlni kívánó Magyar Ifjúság igyekezete fel-segéllésére D. Gedike Fridik Úrnak oly sok ki-adásokkal meg-ditsértetett Frantzia Olvasó Könyvetskéjét, Magyar Frantzia kis Grammatikátskával, Frantzia Magyar Szó-tárral, és a' Frantzia textus alá ragaſztott világosító magyar nótákkal ki adtam. A' Könyvetske már kéſzen vagyon, téſzen mind öſzve 19 árkusokat. Ki-jött jó pappirossan Posoni Könyv-áros Wéber Simon Péter Úrnak esméretes ſzép betüivel. Egy Exemplárnak árra 45 kr. Találhatni a' Könyvet.

Bétsben T. Dr. Sándórfi J. Úrnál. Posonyban Wéber Simon Péter Úrnál. Pesten Kiss István Könyváros Úrnál. Debretzenben T. T. Prof. Búdai Esaiás Úrnál. Kolosvárt a' ki-adónál ifj. Prof. Szathmárinál. M. Vásárhelyt T. T. Prof. Köteles Úrnál. S. Patakon T. T. Prof. Beregſzáſzi Pál Úrnál. Nagy Enyeden T. T. Prof. Benkö Ferentz Úrnál.

A'

CSÁSZÁRI ÈS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 48.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Decembernek) 15-dik napján 1801-dik Eſztendóben.

Bétsből.

A' meg-ſzünt háborúk alatt, a' Regementek Tiſztelendő Atyái (Káplánnyai) sok érdemeket ſzerzettek magoknak; réſzſzerént a' haldokló 's egyéb beteg katonák körül tett nehéz ſzolgálatjokkal, réſzſzerént az ütközet helyen mutatott példás vitézségekkel: amazokat tehát, a' mejjeken viselendő kis arany kereſztel, mellyen ezen ſzók olvastattnak: Piis Meritis, méltóztatott meg-jutalmozni Ő Felsége; ezeket pedig azon arany érdem-pénzel, mellyet II dik Jó'sef Csá-ſzár hozott a' katonaság közzé, rendkivül való

bátorságoknak meg-jutalmaztatására. Illyen arany érdem pénzt kapott a' Nemes Nassau Vasas Regementjének mostani Káplánnya, Tiſztetendö Nagy Pongrátz Erdély Orſzági Hazafi, ki is látván, hogy seregünket nagy ſzámmal körül vette az ellenség Olaſz Orſzágban, tüstént le-ugrott a' lováról, 's hogy a' Frantziák éſzre ne vegyék, hason máſzott a' ſzomſzéd erdőig, annak meg-vi'sgálása végett. Mihelyest látta, hogy onnan jó vólna meg támadni az ellenség nagy ſzámát, lóra kapott, 's a' dolog mi-vóltát Báró Wenkheim Generálisunknak tudtára adta, a' kitől hevenyében azt a' parantsolatot vette, hogy mennyen maga az erdőbe egy sereg lovassággal. Ezekkel tekát a' Tiſztelendö Úr az ellenség óldalának esett, a' hol a' Frantziákat erösen meg zavarta. Ezen váratlan tsata réműlésbe hozta az ellenséget, melly talám úgy vélekedett, hogy még sokkal nagyobb erőnk vólna el dugva az erdö táján: azért ámbár húſz ezer emberből állott is, még is el-lódúlt, 's négy ágyút hagyott T. Nagy Pongrántz Úr kezeiben, két sebbel egygyütt, mellyet a' Vitéz Pap a' jobb karján kapott a' vagdalkozó Frantzia Lovas Vadáſzoktól.

Magyar Orſzág.

Pestről December hónap 4-dikén. Mái napon temettük-el a' Magyar Litteráturának egygyik ſzíves eſzközlöjét, a' ki élete leg ſzebb korában áldozatjává leve édes Anyanyelvünk mellett tett fáradhatatlan törekedéseinek — Vályi Úr ez — harmintz eſztendeig tsak azért élt, — 's azon vólt,

hogy a' ditsősség Templomában ſzámára Magyar borostyán viríttson. Hány érző ſzívet érdeklett ezen ſzomorú eset! — mert ugyan is — a' gyászos sirnál:

A' Kegyes Ifjúság keseregvén Vályi halálán,
Tsak bús hangot adott ſzép Buda Vára felé.
Bértzei Gellertnek jajſzót jajſzókra riadtak,
Melly gyáſzt sejdítvén a' Duna, ezt zajoga;
„El ő, — mit sírtok? törekedjetek hóltan is élni,
Nints mért sósíttsák könnyeitek vizemet.“
Sirja körül terjedj mindég zöld földi borostyán,
Fürtöztesd Vályink' sirja körül levelid'
Nyöljetek itt ſzép rózsabokrok, 's értt ſzikragerezdű
Töke fedezd ernyős boltozatiddal ez helyt.
Mert e' drága Magyar ki itt nyugſzik mézajakú vólt,
'S édes, kedveztek Grátzia, — Múzsa néki.

Nemescsói Sztrokai Antal.

Simontornyáról (Tolna Várm.) Nóv. 29-dén. Sok réſzeit bé-jártam az öſzön Magyar Orſzágnak, a' jövő tavaſzon más ſzegeleteit ſzándékozom meg tekinteni; tudom kedvét találom mind az Uraknak, mind Èrd. Olvasóinak, ha tapaſztalásaimat levelenként közleni fogom. Ez úttal egy két ménes le-írásával kedveskedem. Meg néztem mind Hertzeg Eſzterházy, mind Gróf Vitzai híres ménesseit. Amaz Ozorán vagyon, ez pedig Iregen, mind a' kettő Tólna Vármegyében. Az Ozorai négy ménesből áll, úgymint az úgy nevezett Tsödör-ménes, anya-ménes, meddő-ménes, és tsikó-ménesből. Mind a' négy a' Tóln

puſztán jár, közel Ozorához. Ha erős hideg kezd lenni, bé-hajtják azokat az Ozorai ménes házba, m lly álmélkodásra méltó nagy épület. Egygyik ménes itt is külön van ſzakaſztva a' máſiktól, 's ſzabadon jár mindenik a' roppant nagyságú ſzínekben. A' tsödörök közzül némellyek Angliából ſzakadtak ide. Egy erős tsödörre harmintz kantza van bízva; de ha most kezd hívatalához, tsak tízre vagy húſzra botsátják az első eſztendőkben: máskép hamar meg-romlanának. Ez elött egy igen híres Eklips nevű Ànglus tsödör vólt itt, de már el-eklipſzelt. Két gyönyörű tsikóját láttam, az egygyiket az Iregi ménesben, a' másikat Mező Komáromon, Holzmeister Udvari Tanátsos Úr, és az Ö Felsége Familia Jóſzágai Igazgatójának istállójában Gróf Vitzai ménesse, melly némi-némű tekintetben az Ozora eleibe hágott, igen sokat köſzönhet ezen Eklipſi tsödör tsikójának, mellyet tsak két ſzáz forinton vettek vólt az Ozorai kótyávetyén, de a' minap két ezer aranyért sem akarta oda engedni a' Gróf, egy Berlini nagy tekintetü Útazónak. Van most az Ozorai ménesnél egy Rojál Zsorzs nevü ſzép nagy Ànglus tsödör, melly a' tavaſzon harmintz hét kantzának vólt ſzolgálatjára. — Négy eſztendős korokban bé hajtják a' tsikókat a' puſztáról, 's istállóra kezdik fogni, 's lassan lassan ahoz ſzoktatják, hogy a' kötő-féket, a' kantánrt, a' hevedert, végre a' nyerget vagy a' hámot magán el-ſzenvedhesse. Azután vagy a' ló oskolában taníttatnak, ha paripa válik belölök, vagy pedig bé-fogják, 's úgy tanítgatják. Végre ha

az oskolákat ki tanúlták, vagy a' Hertzeg ſzámára fel küldödnek Kis-Martonba, vagy pedig eladódnak.

Örvendettem, midőn láthattam, melly seb sen a' nyakába vetette a' tsikós a' hurkos kötelet (árkányt) a' négy eſztendős vad tsikónak, 's azt hirtelen ki.fogta a' ménesből. A' többi tsikós tüstént meg ragadta az erős lovat, 's a' földre le-türkölte, a' hol kantárt húztak a' fejébe 's hamar meg nyergelték, hogy azzal mulatságot ſzerezzenek a' nézőknek. De a' vad ló, mellyhez soha még kötél se ért, most a' kantár, de kivált a' heveder 's a' nyereg ſzijjai által ſzorongattatván, fel-ſzökött a' földről, 's irtóztató módra ugrált és hánkódott. Újra kézre kerítik a' tsikósok, kik közzül az egygyik, mint a' nyíl, a' hátára ſzökik, 's nyargalni kezd rajta. De a' vad ló ágoskodott, ſzökdösött, falnak fának ſzaladt, hanem a' lagényt még se tudta le-vetni. Végre a' földhöz tsapta magát Megént reá ült a' tsikós, de a' kit megént a' földhöz tsap a' vad tsikó. Harmadſzor is reá ül, 's minekutánna a' ló semmi módon le nem vethette, mérgében ismét a' földhöz tsapta magát, 's úgy a' lábára esett a' tsikósnak, hogy ſzintúgy meg nyekkent belé a' legény. Mingyárt oda ugrottam: No ötsém, mondám neki, most bezzeg meg ütötted a' lábod! Erre fel ugrik, mondván: Uram tsak a' tsizmámat nyomta meg a' mendergős lova. — De láttam tsak ugyan, hogy sántikált a' tsikós, kit azután mindnyájan meg ajándékoztunk.

Olaſz Orſzág.

Rómából Nov. 20 dikán. Azon fájdalmasan eső kárnak, mellyet Bologna, Ferrára, és Romagna tartományinak a' Cisalpínai Respublika réſzére lett által engedése által vallott a' Római Státus, némi némű réſzben leendő kipótolására, azt rendelte Pápa Ő Szentsége, hogy a' ſzántás vetés 's egyáltaljában a' földmivelés minden ágainak elömozdítása, ſzorgalmatos gyakorlása és tökélletesítése által kell a' népnek magát és a' Státust is jobb jobb állapotba helyheztettni. Azon is igyekeſzik a' Sz. Atya, hogy a' Nagyokat tulajdon példás élete módja által ſzoktassa el a' pompás és nagy költséggel járó élés módjától, a' honnan minden tekintetben ſzoros takarékosság uralkodik Udvarában. Szolgálatjára tsak kevés és ſzükséges ſzemélyeket tart maga körül, aſztalán pedig kevés ſzámú és nem mesterséges eledelek jelennek meg.

Páduából Nóv. 3 dikán. Verónában a' ſzoros neutrálitásnak sok bizonyságait lehet tapaſztalni. Ezen városnak nagyobb réſze, a' mint tudva vagyon, a' Cisalpíniai Respublikához tartozik, egy kis réſze pedig az Austriai birodalomhoz. Az Ets vize válaſztja el a' két birtokot, 's a' rajta lévő hídnak fele Austriai, fele Cisalpínai. Ezen hídnak közepette, éppen a' mostani határ líneán üldögélt régtől fogva egy fél lábú koldús, és az által járók alamizsnálkodásából tengödött. A' városnak véletlen sorsa, sok más koldust hasonló állapotban megháboríthatott vólna: de ez

valóságos koldúsi tálentommal bírván, megmaradott ugyan azon ülő helyében 's tüstént tudta magát a' környülállásokhoz alkalmaztatni. Régtől fogva való űlő poltzának, melly éppen a' határ líneára esett kereſztül, az Austriai Veróna felől való óldalát annak rendi ſzerént sárga és fekete színekkel tsíkosan bémázoltatta, a' Cisalpínai Veróna felöl való óldalát pedig a' három Respublikai ſzínekkel, úgymint, veressel, kékkel és fejérrel. A' kalapjának is két óldalára kétféle jelt tett ki, úgymint egy felöl fekete sárga forgót, más felöl veres-kék-fejér kokárdát. Söt hogy a' ſzoros Neutrálitásnak mindenben eleget tegyen, az előtte fel 's alá járókat sem egy forma kéregető ſzóval ſzóllítja meg, mert az Austriai réſzről közelítőket a' kereſztyéni felebaráti ſzeretet által indítja a' könyörületességre, a' Respublikából jövőket pedig Citadínó knak (polgároknak) ſzóllítván, respublikánusi nagy lelkűségekre kéri hogy adakozzanak.

Frantzia Orſzág.

Folytatása a' Respublika állapotja előadásának.

„Nagy ſzámmal vagynak már az ollyan Oſztályok, mellyekből a' kólduskodások egéſzen kiírtattak. Az Ispotályok is abból az elhagyatott állapotjokból, mellyben eddig a' Nemzet gyalázatjára és a' Kórmányſzék fájdalmára sínlődtek, lassan lassan emelkednek: kezdenek gazdagodni, némelly magános emberek jótéteményei és ada-

kozásai által, a' melly világos jele annak, hogy ismét viſzſza tér közinkbe a' felebaráti ſzeretet. — Mindenek felett; Az Orſzág útak 's általjában a' kereskedésre minden ſzükséges útak, réſzſzerént meg vagynak jobbítva, réſzſzerént nem sokára megjobbíttattnak. Egy olly Tsatorna is ásatott a' közönséges költségen melly minden eddig kéſzíttetett kanálisok között leg-nevezetesebb 's leghaſznosabb."

„A' mi illeti a' külsö Hatalmasságokkal való öſzſzeköttetésünket; erre nézve a' Kórmányſzék egyenes politikája ebben áll: Hívséggel viseltessünk ſzövettséges Társaink eránt, tiſztelettel azoknak függetlenségekhez, egyenességgel ellenségeink ellen. Bataviának Konstitutzióját a' Fr. Respublika helyben hagyta; Helvétzia egy eſztendö ólta a' réſzre hajlás veſzedelme között hányattatik. Több ízben megkérték a' Helvétusok a' Fö Konzult, hogy ö adjon eleikbe egy plánumot, a' melly ſzerént magoknak valamelly Alkotmányt kéſzíttsenek Respublikájok kórmányozására: Ö ezt felelte: „Emlékezzen meg a' Helvétziai Nemzet eleinek bátor tetteiröl 's virtusiról: kéſzíttsen az magának ollyan Konstitutziót, a' mely ſzokásainak, 's erköltseinek egygyüggyüségével megegygyezzen. Szükség, hogy az ö Intézete a' vallására és nyelvére külömbözö Nemzethez alkalmaztasson. Föképpen azon igyekezzen Helvétzia, hogy ſzabadságát és függetlenségét, más Nemzetek példájára fenn tartsa." De ez a' tanáts adás hideg vérrel fogadtatott. Helvétzia a' ſzélveſzek közepette Kórmányozó nélkül hagyat-

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

tatott. — A' Cisalpínai és Ligúriai Respublikák felállítandó Kórmányſzékének Konſtitutziója elkéſzült. — A' Luccai Respublika is azon munkálodik, hogy végre magának Konſtitútziót kéſzíttsen, minekutánna a' helytartó Kórmányſzék által eléggé megbüntette magát azért, hogy a' Frantzia Nemzetet megbántotta. A' Toskánai Király, tsendességben ülvén thrónusában, már a' nagy Hatalmasságok által Királynak esmértetik, 's nem sokára mindenek ezt fogják tselekedni. Négy ezer Frantzia katonák maradnak addig Livornóban örizeten míg ez a' Hatalmasság Nemzeti erőt állíthat ki örízetre. Pedemontzium 27dik katonai Frantzia Oſztályjá formáltatott, 's kezdi felejteni ſzelid kórmányozásunk módja alatt, hoſzſzas árvaságából ſzármazott ſzerentsétlenségeit. — A' ſzent Atya, Róma Feje, egéſz épségekben bírja ismét Státusait. Pesaro, Fano, és Caſtell-Leone, viſzſza adattak a' Cisalpina Respublika által birtokaiba. — A' Lünevillei békeség után egéſz erejét Nápoly Orſzág ellen fordíthatta vólna Frantzia Orſzág, 's elégtételt vehetett vólna magának a' sok ízben megsértetett Respublika; de inkább ſzerette a' békességet, megelégedvén azzal hogy Otranto ki kötőhelyeit őrízettel megrakta. I-ső Pál Oroſz Csáſzár ſzerette Frantzia Orſzágot, kívánta Európában a' békességet, és a' tengeren való ſzabadságot. Örvendett győzödelmeinken, a' honnan barátja vólt Respublikánknak. Nyoltz ezer Oroſz katonák valának fogságunkban. Az akkori, Angliát igazgató Minister (Pitt) nem állott reá, hogy ezek An-

gliában ſzenvedő Frantzia foglyokkal fel tseréltessenek. Frantzia Orſzág nagy lelkűségből, ſzabadon viſzſza botsátotta ezen derék katonákat hazájokba. Itt kezdődött a' ſzorossabb egygyességünk Oroſz Orſzággal. — Négy éſzaki Natalmasságok, Oroſz Orſzág, Dánia, Svéczia és Pruſzſzia hirtelen ſzövettségre lépnek, hogy a' tengeren való ſzabadságot fenn tartsák. Hannoverát Pruſzſzia el foglalja, nagy plánumok kéſzíttetnek: de Pál Csáſzár hírtelen oda leſzſz. — Sietve megújjította Bavária Frantzia Orſzággal az Egygyességet. Ez a' mi haſznos ſzövetséges Társunk, a' Rajna bal partján birtokaiból sokat veſztett. A' köz haſzon és a' Respublika azt kívánják, hogy ezen Natalmasság veſztesége a' Rajna jobb pártján illendően és egéſzen megtéríttessen. — Regensburgban nagy tanátskozások kezdődtek a' Lünevillei békesség tzikkelyeinek bétöltése eránt. Ezek Frantzia Orſzágra közvetetlenül nem tartoznak. Tsak annyiban ſzükség azokba avatkoznunk, a' mennyiben a' nevezett békesség-kötés 7-dik tzikkelyének bétöltetését magunkra válloltuk, és a' mennyiben Német Orſzágban az illendő egygyarányúságot fenn tartani igyekezünk. — A' békesség Oroſz Orſzággal helyre állott. — A' Fényes Porta ismét feltalálta Frantzia Orſzágban hajdani hív ſzövettséges Társát. — Amérikában az Éſzaki ſzabad Státusok és Respublikánk között minden zűrzavarok el-enyéſztek. — Anglia réſzéről a' békesség elöl járó tzikkelyei helyben hagyattak. Angliát többnyire minden ſzövetséges

Társai oda hagyták. Hannovera a' Pruſzſzusok kezében vólt. — A' Török Birodalom, seregeinknek az Adriai tengert fenyegető és nyughatatlankodtató fekvése által, megrettentetvén, Kórmányſzékünkel alkudozásba ereſzkedett. — Portugallia vólt még hátra, ez az Orſzág melly sok tekintetben már tsak ollyan vólt, mint valamelly Nagy Brittanniához tartozó Tartomány. Spanyol Orſzág Trinidád, Napnyúgoti Indiai ſzigeténck elveſztése által vallott káráért, Portugalliában keresett elégtévő kipótolást. A' Spanyol seregek Portugallia felé nyomultak, egy Frantzia tábor is kéſzen állott annak határ ſzélein a' segedelemre. De tsak hamar azután hogy az ellenségeskedések el-kezdödtek, egynehányſzori öſzſzetsapás után, békességet kötött Spanyol Orſzág Portugalliával. Ez napságtól fogva úgy nézte Anglia is Trinidád ſzigetét, mint örökös tulajdonát. Állhatatosanel tökéllette magában, hogy azt, valamint Ceylon ſzigetét is kezei között megtartsa. — Mindazáltal, elég eſzközökre talál a' Batáviai Respublika viſzſza nyert ſzámos Kolóniáiban, mellyek által kereskedését és tengeri erejét helyre állíthatja. Éppen olly ſzívesen munkalódta Frantzia Orſzág ſzövetségeseinek javát, mint tulajdon elömenetelét. — Most már a' földnek minden réſzeiben tsak barátokat és ſzövettségeseket esmér a' Frantzia Respublika. Á' gyülölség, a' hatalom féltés kiírtattak, és tsak a' nemes vetélkedés máradt meg a' kereskedésre és nagy próbatételek re nézve minden Nemzetek között. Betsületre

vágyó vólt a' Fr. Kórmányſzék annyiban, hogy a' Respublikát minden Nemzetekkel a' legjobb terméſzeti állapotba helyheztette; ſzerentsésnek fogja magát tartani, ha munkájának állandóságát fenn tarthatja, és azt a' békességet örökössé teheti, a' melly mind tulajdon, mind az egéſz emberiség boldogságára eſzköz léſzen."

Alá írta magát.

Fő Konzul
Bonapárte.

Párisból Nóv. 28-dikán. Az Amiensi Tanátskozások December elején minden bizonnyal el-kezdődnek, és a' mint a' környülállások mutatják hoſzſzabb ideig fognak tartani, mint eleinte a' híre folyt. — A' Fő Konzul, a' belső és külsö Orſzági dolgokra ügyelő Ministerek társaságokban fog Lyonba elútazni. — Moreau vólt Fr. Fővezér béjött legközelebb Mezei Majorjából Párisba, hogy abban a' vendéségben, mellyet a' hadi Minister Berthier, Marquis Cornwallis, megtiſztelésére adott, Massena Generálissal egygyütt megjelennjen. Ezen alkalmatossággal ajánlotta Moreau, ki maga Református, Státus Tanátsos Portális-nak a' protestánsok dolgának jó elintézését. Különös hajlandóságának jeleit mutatta az említett Státus Tanátsos a' Protestánsok Deputátusai eránt, a' kik t. i. nékie Felekezeteinek kívánságait eleibe terjeſztették, az által, hogy őket magához hívatván előre elolvasta előttök, az ő kéréseikre tett és a' Fő Konzulnak kiadandó Jegyzéseit, jelentvén egyſzersmind azt is, hogy ha még ezekre nézve valamelly éſzre

vételeket közölnének vele, azokat is meghallgatná. — Azt hirdette ki legközelebb, egy itt lakó Olasz Mekhánikus, hogy egy figyelmetességet érdemlő mesterséget talált fel, melly abban áll, hogy mi módon mehet el valaki egy nap 60 órányi járó földet; melly végre maga készít az útanyi járó földet; melly végre maga készít az útazóknak rugó erejű talpal és magos sarkal, gyalogzóknak rugó erejű talpal és magos sarkal, gyalogló bakkantsokat, 's azt ígéri, hogy így egy egész kengyelfutó ármádiát is kész a' szaladásra ki állítani.

Párisból Nóv. 30-dikán. A' hivatalbeli Újság (a' Monitör) ki-hirdette ma szóról szóra annak a' Hadi Tanátsnak okoskodásait és végezését, mellyet Menou Fr. Fővezér Alexándriában tartatott, minekelőtte az őrízö sereg ezen erősséget által adta. Menou Fővezér a' maga gondolatját ekként adta elő. „A' Kairói őrízet fel adván maegát, ámbár a' mi őrízö seregeink attól nem függhet, már el múlhatatlanúl szükségessé tette Alexándriának feladását. Kairót, még leg alább is harmadfél hónapig nem kelle vala fel-adni. Minthogy erősségünkbe eleséget nem szállíthatunk, a' romladozott vár falakat nem jobbíthatjuk, 's a' betegség ellenségeink táborát nem pusztítja, a' Frantziák Égyiptomot meg nem tarthatják."

Egy más, Journal du Commerce nevü Párisi Újság ezen levelét közli Menou Fr. Fővezérnek, mellyet az Alexándriából Sept. 21-dikén írt a' testvérjéhez Párisba. „A' hadi szerentse meg-fordúlt ellenem. A' szárazon 40 ezer Anglus, Török, és Indiai Cipay-ok agyarkodnak ellenem; száz hadi hajóknál pedig többen a' tán-

ger felől. Prédáúl vagyunk ki-tétetve az éhségnek, ſzomjúságnak és mindenféle betegségeknek. Nem lévén több talpon álló népem 1800 embernél, kik többnyire skorbutosok, kik lovaikat, ſzamaraikat és tevéiket egy lábig megeméſztették; kéntelen vóltam Alexándriát fel-adni, minekutánna illy borzaſztó környülállások között is kéttségbe esettek módjára viaskodtunk az ellenséggel. Nyóltzvan ágyúk mozsarak és bombák lévén a' ſzáraz földről, több 2000 efféléknél a' tengerről ellenünk ſzegezve, semmivé tettek vólna bennünket. Hat egéſz hólnapig állottuk ki az ostromot. Ha ſzinte kéntelenek vóltunk is a' földön és tengeren egygyesült nagy erőnek engedni; betsületünket megtartottuk. Egy katonát se viſzek viſzſza Frantzia Orſzágba a' ki sebet ne kapott vólna; sokan közülök tizenöt sebekkel is jelesek. Indúlok Frantzia Orſzág felé, azzal a' meggyőzödéssel, hogy Hazám eránt viseltető indúlatomból mindent véghez vittem, a' mire a' betsület és igasság ſzeretete öſztönözött.

Anglia.

A' Londoni hívatalbeli Újság ekként adja elő, azoknak az ellenséges hajóknak ſzámát, mellyek a' most múlt háború alatt az Anglus hajók által elvétettek, elrontattak vagy elsüllyeſztettek: 1. Az első rangú hajók közzül, az 56 ágyúsoktól ſzámlálva 120 ágyús hajókig, veſztett az ellenség 81-gyet, mellyek között 45 Frantzia, 25 Hollandus és 11 Spanyol hajó vólt. 2. Második rangú hajók közzül, meg foſztatott az ellenség 184

fregáttól. Ezek között 133 Frantzia, 31 Hollandus, 20 pedig Spanyol hajó vólt. 3. Apróbb hadi hajókat mind öſzſze 298-at vettünk vagy rontottunk el. u. m. 191-et a' Frantziáké, 52 öt a' Hollandusoké és 55 öt a' Spanyoloké közzül. Ezen kívül a' rabló hajókból kezünkbe esett 943. a' kereskedö hajók közzül végre 5453. A' mit a' föld más részeiben seregeink mostanában nyerhettek azokat ide nem ſzámlálhatjuk.

Azt írják az Egyiptomi levelek, hogy ottan a' Török seregek minnyájan ſzent álmélkodással teltek el, midön egyſzerre a' Cipay-ok táborát (az Anglusok által Napkeleti Indiából Égyiptomba hozott katonákat) közelíteni ſzemlélték. Még inkább tsudálták pedig azt, midön ezek a' Török ſzokás ſzerént felsö köntöseiket elhányva mentek bé az ö Metseljeikbe 's ugyan azon vallásbeli czeremóniák ſzerént ábrándoztak mint ök. Azt gondolták az egygyügyüek, hogy ezt a' Nílus vizén lefelé úſzö ármádiát, egyenesen a' Nagy Próféta küldi tsudaképpen segíttségekre, a' Frantziák ellen. — A' Krókodilusok, eddig a' Nílus vízének igen közönséges állati, nagyon meg ritkúltak. Az Anglusok ſzáz mértföldnyire eljárván a' Nílus partjait tsak egygyet láthattak.

Elegyes Levelek.

Konstántzinápolyból Nov. 2 dikán. Nagy örömére az ide való közönségnek, már is ſzámos hajók érkeztek Égyiptomból Arábiai kávéval, riskásával és egyébféle élettel megterhelve. E' ſzerént reménylyük, hogy ma hónap megfordúl ezen

tekintetben a' kereskedés útja, 's a' helyett hogy eddig hozzánk Angliából, Német Orſzágon kereſztül ſzállíttatott a' kávé, ezután mi fogunk ismét a' régi útján éſzak és napnyúgot felé kávéval kereskedni. — A' Török Csáſzár 800 fél hóld vitéz Rend tzímereit küldötte Egyiptomba, hogy oſztassanak ki azok, az ollyan Anglus Tiſztek között, kik magokat különösen me külömböztették.

Belgrádba a' tsendesség egéſzen helyre állott. Azok a' 3000 főből, (feleségeikkel és gyermekeikkel egygyütt pedig 11, 000 főből) álló Jantsárok, kik utolsó Török háború végével az alatt a' ſzín alatt küldettek el Belgrádból, hogy ezen várat a' megbóldogúlt Laudon ostromlása ellen 1789 dik eſzt-ben roſzſzúl védelmezték; most újra viſzſza hívattak ezen erősségbe. Azok pedig kik az Austriai Házzal kötött békesség ólta abban őrízeten vóltak, mivel Pasman Oglúval, a' mint gyanakodik a' Porta, egygyet értettek, Romélíába küldettek. A' Belgrádi Basa régi ſzabadságába és méltóságába viſzſza helyheztetett.

Dillenburg. Nov. 27 dikén. A' mi Örökös Urunk az Oráníai Hertzeg, Hollandiának Vólt-Fő-Igazgatója, minden órán ide váratik a' Braunschweigi Hertzegségből. Az Oraniensteini kis erősség, a' hol lakóhelyet válaſztott magának a' Hertzeg, siettséggel kéſzíttetik és jobbítgattatik. A' Hertzeg még soha sem látta Német Orſzági Birtokait, mellyeknek lokosi 66000 lélekre tétettnek. A' Hitvese Fejedelmünknek, ki a' meghólt Pruſzſziai Királynak testvére, még Angliában múlat a' jövő tavaſzig.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 49.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Decembèrnek) 18-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bétsből.

Az ügyefogyott ſzegények sorsát minden módon jobb karba kíváván helyheztettni Ő Felsége, egynehány Nagy Erdemű ſzemélyekből álló Udvari Kommiſzſziót nevezett ki, mellynek Feje és Főigazgatója Gróf Colloredo Státus és Conferentziális Minister Ő Excja. Ezen Kommiſzſziónak fő tzélja az, hogy egy jól kidolgozott és annak idejében Ő Felsége eleibe terjeſztendő Plánum ſzerént, az idevaló ſzegények tartására felállíttatott haſznos intézetet tökélletesebb

rendbe ſzedje, és a' dolgozó-nevelő-és orvosló-Intézetekkel egygyesíttse, úgy hogy idővel, a' több Cs. Kir. Tartományokban is elterjedhessenek az illyen módon felállítandó felette haſznos Intézetek. Minthogy pedig Hamburg városa különösen megkülömbözteti magát a' ſzegények ſzamára fel-állított igen alkalmatos kéſzületei által, mellynek egygyik elintézöje Dániai Kir. Tanátsos Vogt Úr vólt, ki most éppen Bétsben múlat; meghivatott Felséges Úrunk által, hogy ebbéli tapaſztalásait, a' Cs. Kir. Státusok javára, az Ő Felsége által ki-nevezett Kommiſzſzióval közlené, a' ki ezen eránta mutatott kegyelmes bizodalmát Ő Felségének örömmel el-fogadta, és a' Kommiſzſziónak minden Üléseiben meg jelenik. — Tapaſztalt dolog, hogy a' házról házra járó 's kéregetö ſzegényeket, kiknek nagyobb réſzét a' dolog kerülés kénſzeríti a' ſzemtelen koldúlásra, leg könnyebb az által a' háztól el-ſzoktattni, hogy az ember dologgal kínálja meg-őket illendő meg-jutalmaztatásért; éppen ez az oka, hogy midön más Orſzágokban a' ſzegények házai a' dolgozó-házakkal egygyesíttettek, azonnal elfogytak a' ſzegények, 's tsak valóságos ügyefogyottakat kellett a' jóltévők adakozásaiból táplálni; a' többek eloſzolván, inkább ſzerettek tsak kézi munkájok után elősködni, mint ſzegények maradni és még is dolgozni.

Az eltünt tallérok hellyett, a' mint éſzrevétetett, némelly hamis Frantzia koſzorús tallérok kóvalyognak imitt amott. Ezeket az ezüst lárvába öltöztetett pénz darabokat, noha a' jó

Frantzia tallérokhoz igen hasonlók, meglehet esmerni barnás ſzínekről, siket és nem ezüst pengésekről; legjobban pedig úgy, ha reſzelővel egygyet ketőt tatzit a' ſzéleken az ember, mert akkor a' reſzelő nyomán elpirúlnak.

Már emlékeztünk arról rövideden, Nóv. 24-dikén költ árkusunk 699-dik oldalán, hogy a' F. Római Csáſzár tud ára adatta Követe által a' Pruſzſziai Király Ö Felségének, Fő Hertzeg Antal Testvérének Colóniai Electorrá lett válaſztódását. Egyſzersmind arról is tétetett jelentést Csáſzár Ö Felsége, hogy Fő Hertzeg Antalnak a' Monastériumi (Münsteri) Pü pöké, és Colóniai Electorrá lett válaſztódása éppen nints ellenére annak, hogy a' Lünevillei békesség által megkárosított Fejedelmek papi jóſzágok által elégítessenek ki: és hogy Ö Felsége ſzoros kötelességének tartja a' Német Birodalmi Konstitutziónak fenn-tartását, 's azért el nem lehet állani Ö Felségének, a' három Papi Electo ságoknak (Válaſztó Hertzegségeknek) további fenn maradásoktól.

A' Pruſzſziai Királynak erre tett feleletjére, a' Csáſz. Királyi Udvar következendő értelmű ki-nyilatkoztatását küldötte a' Berlini Udvarhoz. „Ö Felsége a' Csáſzár nagy gyönyörüséggel értette meg azt, hogy a' Király, az Ö gondolkodását igazságosnak lenni meg-esmérte: Mint Német Orſzágnak Feje és az Anyaſzentegyháznak Óltalmazója, nem is viselhette magát másképpen a' Münsteri és Arensbergi válaſztásokra nézve. Magok az ottan ki-nevezett Tiſztségek egy ol-

lyan kötelességet hárítnak Császár Ö Felségére, a' mellytől soha el nem térhet. A' Lünevillei Békesség-kötésnek 5 dik és 7-dik tzikkelyeiben a' vallott károknak meg térítéséről vagyon szó. Amaz, a' Toskánai Nagy Hertzeg kárainak kipótolását, ez pedig a' Világi Hertzegeket illeti. Ezen ki pótolások, tsak az úgy nevezett seculárizátziók által történhetnek meg, a' mint már ez a' dolog a' Rastadti Gyülésben is meg vólt határozva. De az igazság azt kívánnya, hogy senki is többet ne vegyen, mint a' mennyit el veszttett. E' szerént tehát nem szükséges hogy a' seculárizátzióra nézve, egy közönséges mód szabasson ki; a' mellyről a' Lünevillei Egygyezésben semmi emlékezet sintsen. A' seculárizátziót tehát az apróbb Káptalanokkal él lehet kezdeni, és így nem leszen szükséges az Egyházi Válaszító Fejedelemségekhez nyúlni, a' mellyeknek meg-tartása a' Birodalombéli egyarányúságon, és a' Westpháliai Kötésen fundáltatott Német Konstitútziónak fenn-tartásával egybe van köttetve. Mind a' Toskánai Nagy-Hertzeg kielégíttésére, mind a' Lünevillei kötésre nézve, egy időben ajánlotta a' Király a' maga tettszését, 's helyben hagyását; de az Orániai Hertzegnek ki elégíttése ebben a' Kötésben nintsen meg-határozva, ha külömben az igasság mellett akarunk meg-maradni. De arra a' baráttságra való tekintetből, melly a' Császár és a' Pr. Király között fenn áll, ajánlja magát Ö Császári Felsége, hogy azokra nézve a' kikért a' Király magát közben vetni fogná, mindent a' mi le-

hettséges el fog követni, hogy tudnillik ezen kárt vallott Hertzegek illendöen ki-elégíttessenek. Végtére, hogy Ő Felsége hizelkedik magának azzal a' reménységgel, hogy az ő közötte és a' Király közt fenn álló baráttság, a' ſzóban forgó dolgoknak kívánt ki-menetelt fognak ſzerezni.

Magyar Orſzág.

Ungvárról Dec. 3-dikán. A' még be sem böródzött sebet nem akarván hírtelen bizgatni, mind eddig halaſztottam, azon ſzomorító és gyáſzos cupressus felöl Bétsbe teendő ſzomorú híradást, mellyet Ttts Ns Vármegyénk sírva függeſztett ama ritka tulajdonságairól eléggé esmeretes, Néhai Mgs Kir. Tanátsos és Első Vice Ispány Palótzi Horváth Pál Úr hólt tetemei felibe. Ez a' nagy tapaſztalású és tudományú emberſzerető, betsülő, nagy lelkű, már (óh fajdalom) néhai drága Úr, ezen Ttss Vármegyének meg-sirathatatlan kárára, életének 62-dik eſztendejében a' múlt Sz. András havának 10-dik napján meghalálozván; minekutánna Ungváron minden Vallásúak által nyoltzſzori ſzomorú harangſzóval megtiſzteltetett vólna; Úri pompával temettetett Tibán, a' maga jóſzágában Nóv. 15-dikén. Exequiát tartott FőTiſzt. Esperest Rádai Úr, halotti tanítást tett holt tetemei felett Tiſztelendő P. Sándrovits Úr. — Ez a' másoknak való világoſításban elfogyott gyertya, a' megboldogúlt Úr, 37 eſztendők elforgása alatt minden Vármegyebéli Tiſztségeken lépésenként ment által. A' Vármegye ſzolgálatjába lépett mint Vice Fiscális,

majd ſzolgált mint Első (Ordinárius) Fiscális; azután mint Fő Notárius; mint Második Vice Ispány 4; és végre mint Első Vice Ispány 12 eſztendeig. Orſzág Gyűlésében háromſzor viselt dítséreteseh Követséget — Éljenek! 's élnek is az ő érdemei, míg élők leſznek ebben a' Vármegyében.

Ezen tetemes hijjánosság, a' nevezett Úr halála után tsak hamar, Mgs Gróf és Fő-Ispány Urunk Ö Nga elölűlése alatt tartatott közönséges Gyűlésben úgy pótoltatott ki; hogy Első Vice-Ispányságra lépett 2 eſztendei Masodik Vice-Ispánysága után Tek. Bernátfalvi Bernáth 'Sigmond Úr. Második V. Ispánnyá tétetett Fő Notárius T. Palágyi Kárner Láſzló Úr. Fő-Notáriussa T. Dióſzegi Pál Úr. — Éljenek ezek, és több, Megyénk Fő Oſzlopi!

Pestről Dec 5 dikén. Kétség kívűl hírül adatott eddig á' Magyar Hírmondót kiadó társaságnak, a' Magyar Nyelv és Literátúra ide való Univerzitá beli Nagy érdemű Professorának Váli András Úrnak halála, a' ki életének legſzebb virágában, az emberi kornak első kezdetébe, tsak 36 eſztendős lévén még, áldozatja leve a Haza javá a mtézett munkás fáradozásainak; de talám még inkább a' magat kémélleni nem tudó heve tulajdonságinak, mellyel vezéri lévén, az élet ideieiből folyto, folyó néha bajoknak, néha gyönyörüségeknek nevezhető foglalatosságokat tüzes elevenséggel tette ſzakadatlan tárgyául. Ha ſzinte tehát hírül adatott vólna is már ezen ſzomorú hír az Uraknak; tudom hogy

nem fogják Érdemes Olvasóikkal egygyütt ezen Hazánkfia felöl a' következendö tudósítást hideg vérrel olvasni. — A' meg boldogúlt Úrnak Magyar Orſzág Leírása nevü Munkája esmeretes a' két Haza elött. A' ki itéletet tud arról tenni, azt is tudja, hogy, ha valaha egy illyen Munka, sok utánna való járás után tökélletességre mehetne, hozzá tévén ekkor az Urak által kiadatott és kiadandó Vármegyék Mappáit, olly haſznos és olly gyönyörü kintsel bírna a' két Haza, a' mellyel valóban sok más Nemzetek felett is kevélykedve ditsekedhetne. Maga megvallotta azt több ízben a' Magyar Orſzág Leírásának néhai Öſzveſzedője 's Kiadója, hogy ezen elsö kiadás, elsö munka lévén, tellyes hijjánosságokkal, mellynek oka föképpen, a' levelezökre és tudósítókra hárúl; de már tsak ez az egy is ditséretet érdemlö 's ritka bélyeg az Auktorokban. Sokat lehete vala tehát még a' boldogúlt Úrtól reménylenünk; mivel az idén ismét béjárta Magyar Orſzágnak egy réſzét, 's ugyan ezt tselekedte vólna minden eſztendöben Munkájának tökélletesítésére nézve, ha az egek életének kedveztek vólna. Gyakorta emlegette elöttem a' megboldogúlt, midön Octoberben az útazásból viſzſza érkezett, melly ſzíves baráttsággal fogadták mindenfelé ſzeméllyét, a' minden jóért buzgó Magyarok, nem győzte eléggé dítsérni azt a' ſzínmutatás nélkül való nemes indúlatot, mellyel Hazánkfiai a' közöttök megfordúló idegen földieik eránt viseltetnek, kiváltha azokban a' köz jóra törekedö ſzándékot éſzre veſzik. — Szép gyüjteményel és Munkája

ökélletes ítésére tartozó fontos Jegyzésekkel gazdagon megrakodva tért viſzſza a' néhai Vályi Úr az idén is közinkbe. Örökös kár hogy azoknak haſznokat nem vehette, 's hogy kiadott Munkáját olly ügyefogyott árvaságban hagyta, a' mellyben, akadhat e' hirtelen valamelly munkás derék Hazafiban pártfogóra és ſzükséges apolgatóra — bizonytalan!

Károly-fejérvárról Dec. 3-dikán. A' minap meg-hólt nálunk gutta ütésben, életének 66 dik eſztendejébe Cantor-Kánonok Béla József Úr, a' ki az egéſz Erdélyben esmeretes vólt ſzélesen ki-terjedő, és ritka tudományáról, 's mint valóságos nagy Tudós mindenektől tiſztelteteti. Igen jól tudta a' Görög, Zsidó nyelvet, a' honnan jó Szentíras magyarázó, Poéta, Rhetor, Philosophus, Mathematikus, Canonista, Világi 's Hazai Törvénytudó vólt, még is meg-hólt; mert itt nints állandó Városunk. — Nálunk az egéſz nyár és öſz ſzáraz vólt: Octóber végén és Nóvemberben esot adván az Isten, úgy vehettek a' Gazdák: most is December elején éppen öſzi kedves, hideg nélkül való idő jár; az aratás közepſzerű, a' ſzüret némely hellyeken jobb, másutt a' jégeső sok kárt tévén, igen tsekély vólt; általjában a' borunk savanyú, ki-vévén azokat, a' kik Octóber végin ſzürtek. Az egéſz Országban kevés a' ſzéna: de ha lágy telünk léſz, a' mint kezdődött, ez által nagy segíttsége fog lenni a' Marhásgazdáknak.

Olaſz Orſzág.

Rómából Nov. 23-dikán. A' Tegnapi, igen

vevezetes napja vala Róma városának, a' mellyen tudnillik Pápa Ő Szentsége, minden felől le-tsendesedve és tellyes bátorságba helyheztetve látván mind Státusait, mind a' több Európai Orſzágokat, Pápai Méltóságába a' ſzokott nagy pompák és fényes tzeremóniák között bélépett. Ezen alkalmatossággal minden Kárdinálisok kéztsókolásra járúltak a' ſzent Atyához. Mindenek ſzívét buzgó érzékenység fogta el, midőn Ő Szge a' Népet igen ſzívre ható kifejezésekkel 's a' legtiſztább ſzeretetnek tüzétől fel hevült indúlattal megáldotta. Tizenöt ezer forint árra kenyér oſztatott ki ez nap az ide való ſzámos ſzegény lakosok között. — A' Frantziák egéſzen oda hagyták már az Ankónai kikötöhelyet, és tsak a' városban hagytak 2000 emberből álló őrizetet.

Anglia.

Londonból Nov. 15-dikén. Az ide való Ujságok azt hirdetik hogy Pitt Vólt Minister Európának némely Orſzágát bé akarja járni.

London Nóv. 20-án. Tegnap előtt jött bé a' Király Windsor-ból, kinek is udvarlására vólt a' nem régen Egyiptomból ide érkezett Sir Sidney Smith. A' beſzélgetés után viſzſza-tért a' Király a' Windsori mezei palotájába.

Sir Sidney Smith rendkívül-való okosságú 's bátorságú Vitéz. Midőn a' háborúnak első eſztendeiben a' Frantziák fogságába esett, Párisban raboskodott, az úgy nevezett Templom épületben. Eleget fáradozott Anglia ki-váltásában, maga is sok ízben rimánkodott hajdani ſzabad-

ságáért, de a' Frantzia Elől-járók vitézségétől való féltekben haza nem ereſztették. Végre maga magát ſzabadította meg Sidney Smith, midőn ki-lopózott a' Templom fogházból, egy Filippo nevű jó barátja furtsasága által. — Meg is mutatta nem sokára, melly tetemes kárára vólt ö a' Frantziáknak, midőn 1799-dik eſztendőben el-fogta Bonapárténak ágyúkkal meg rakodt hajóit, a' mellyeket Égyiptomból Syriába küldött előre, maga pedig ármádiájával a' sivatag puſztákon ment kereſztül egéſz Acre városáig, mellyet olly derekasan védelmezett Sidney Smith Bonapárte ellen, hogy nem tsak semmire se mehetett itt a' győzni ſzokott Bonapárte, hanem seregeinek ſzínét is el-veſztette, 's némi-némű rémülések között tért viſzſza Égyiptomba. Sidney Smith gátolta meg tehát Bonapártét halhatatlan nagy ſzándékában, melly, mint már most tudva vagyon, abból állott, hogy Syrián, 's Nátolián kereſztül vigye győzedelmes seregeit, 's napkelet felől essen Konſtántzinápolynak, mellynek napnyúgott felöl más Frantzia seregek jöttek vólna segítségére, Corfu ſzigetéből 's más — honnan.

Egy Londonban költ magános levelünkből még ezeket közölhetjik: „Sir Sidney Smithel ide érkezett a' na híres Hammer iffjú Tudós, a' kiről azzal a' vélekedéssel vóltak Európában, hogy az Egyiptomi partoknál a' tengerbe veſzett, némelly Nemes Anglusokkal, a' kik valósággal el is merültek. Hammer a' Bétsi Orientális Académiában nevekedett, 's onnan küldödött Kon-

ſtántinápolyba a' Cs. Kir. Követ mellé. Mikor az Anglusok a' Törökökkel Egyiptomba hajókáztak az ott meg-telepedett Frantziák ellen, Hammert ki-kérték magoknak a' Cs. K. Udvartól, mivel a' Török, Arabs, Persa 's a' t nyelveken tökélletesen ír és beſzél. Egyiptomban sok ritka Arabs, Persa 's Coptus írásokat ſzerzett öſzſze, a' mellyeket már el is küldött Bétsbe. Az Arabs írások között van az a' könyv is Arabs nyelven, melly Frantziául jött elöſzör a' világra, 's mellyet a' Németek is fordítottak Tausend und eine Nacht titulus alatt. Az Anglusok most állítanak fel itt (Londonban) egy ollyan Oskolát, mellyben a' napkeleti nyelvek fognak tanítódni a' Bétsi Orientális Académiának példájára, 's örömest meg akarnák itt Hammer Urat maraſztani."

Nem régen négy Testvérek vendégeskedtek egygyütt Londonban, kiknek Thanas a' vezeték nevek, 's Lincolns híres városában ſzülettek. Már mind a' négyen olly vének, hogy az eſztendők ſzáma, a' mellyet eddig éltek, egygyüvé ſzámlálva 310 eſztendöre megyen. Mind a' négyen még jó erőben vagynak. Az öregebbik már a' nyóltzadik feleségével él. — Proficiát!

Elegyes Levelek.

Hágából Nov. 27-dikén. A' mi Respublikánk is lassan lassan egéſzen békességes formát veſz magára. Kikötőhelyeinkben a' katonaság helyett minden felé csak a' kereskedők bizsegnek; ezeknek ſzerentséjektől függ, hogy lehet

e' még valaha Batávia olly virágzó állapotban, 's el jutha e' hajdani gazdagságinak bírására, vagy soha sem. Némelly Országok hasonlók az ollyan mezei gazdához, a' kinek kertjeiben és szántóföldjein minden, familiájának élelmére szükséges dolgok olly bőven teremnek, hogy azoknak egy részét eladván, ruházatját és egyéb szükségeit is pótolhatja háza népének; de az illyeneknek boldogságok bizonytalan fundamentomon épült, 's tellyes viszontagságokkal. Egy két mostoha esztendőnek szárazsága vagy nedvessége, minden javaitól megfoszthatja, sokszor kínos szükségre juttathatja. A' mi Respublikánk ollyan mint egy városi mesterember, a' kinek minden eleségét a' piatzról kell meg-szerezni. Az egy gazdagság helyheztethet minket jó állapotba, hogy idegen Nemzetektől, élelmünkre szükséges dolgokat szerezhessünk, a' Nemzet gazdagításának tsak egy útját találjuk, melly a' kereskedés.

A' katonaság tartása felette sokba kerül; ezen okból tsak 16 ezeret tart meg szolgálatban a' Kormányszék, a' többek végképpen elbotsáttatnak: hanem a' Nemzeti katonaság, melly mintegy 70 ezer emberre megy, meg-marad elébbeni állapotjában; és szorgalmatosan gyakoroltatik a' fegyverben, valamint a' valóságos tábori katonaság.

Bernából Dec. 3-dikén. Azt a' hírt hozták ide legközelebb a' Helvétziai Respublika déli részéből érkezett posták, hogy Wallisser nevű Tartományunkat véletlenül Frantzia Seregek foglalták el. Kevés reménységek vagyon az oda

váló lakosoknak, hogy többé Helvétusok maradjának; mivel minden készületek és eddig tett intézetek arra mutatnak, hogy ez a' Tartomány a' szomszédságában esö Pedemontziummal egygyütt Frantzia Országhoz fog kaptsoltattni. — A' Respublika legközelebb választatott Fö igazgatója (Landammanja) Reding Párisba útazik, hogy személy szerént beszéllhessen a' Fö Konzullal, 's megkérje, ha talám még változás eshetne, ezén, a' mint látszik már régen kitsináltt plánumában a' Fr. Kórmányszéknek, de úgy látszik, hogy nehezen leszsz valami sikere útazásának, mivel az itt mulató Fr. Követ Verninacnem jó szívvel vette, Reding polgár szándékát, 's tüstént is Kurírt indított Páris felé ezen dologra nézve. — Mihelyt a' Fr. Generális Türreau, a' Walliseri Tartományba seregeivel megérkezett, azonnal azt a' parantsolatot adta ki, hogy a' közönséges Kaszszákból semmi pénz akár melly név alatt, Tisztviselök fizetésére 's a' t. ki ne adasson, hanem a' Kaszszák jelenvaló állapotjáról minden azok mellett szolgáló Tisztek szoros szám.adásra készüljenek.

Regensburgban egy illyen tzímü könyvetske adatott ki mostanában a' Saxengothai követtség Udvari Titokmokja által: Das Deutsche Reich vor der Französischen Revolutzion, und nach dem Lüneviller Frieden, Német Ország lerajzolása a' Frantzia Revolutzió elött, és a' Lűnevillei békesség után. Azon nevezetes idö-szakasz elött Német Ország tartományinak nagysága Slézia kivével tett minda

ölszsze 11500 □ mértföldet, ezekben számláltatnak 2300 városok, 3000 mezővárosok, 95000 helységek 's faluk, 30000 várak, erősségek, 's kástélyok 's legalább is 28 millió lakosok. A' közelebb múlt háború által a' békességkötésben veszt ez az Ország 1200 □ mértföldnyi tartományt, mintegy 4 millió lakost; és így nagyságának szinte kilentzed részét, és lakosinak heted részét.

Jelentések.

Jelentetik minden Papi Renden lévő Érdemes Uraknak, hogy a' közel lévő 1801-dik esztendőben jött világosságra a' Haldoklók körül forgolódó Lelki Pásztorok segítségére egy illyetén tzímű Könyvetske: Lelki Kalaúz, a' ki a' terméfzet szerént való nyavalyában haldokló betegeket; vagy a' törvényesen halálra ítéltetett Rabokat az örökkévalóságnak boldog úttyára elkészíti, 's el vezeti. Írta Negyedes Pál Győri Püspökségbeli Egyházi Pap. Találtatik Pesten: T. Sidó Jósef Prokátor Úrnál, és Győrben magánál a' Szerzőnél, 20. kr. az Előfizetők részére.

Tévelyedésből esett, hogy a' meg-ígért negyedik mappa, úgymint Gömör Vármegye és a' kis Honthi kerület mappája még le nem küldődött ez ideig: de minden bizonnyal

le küldödik, fele Karátson előtt, fele pedig mingyárt Karátson után, az első postán.

Következendő czímü Könyv érkezett hozzánk Londonból: Jos. Hager Univ. Pap. Doctoris de Vár, Hunnorum pariter atque Hungarorum Disquisitio: adversus Paulum Beregſzáſzy, Philos. Profess. Patakiensem. Londini, e Typographïa Orientali Wilson, Anno M. DCCC. Ezen kis munka in quarto (negyed rétben) van nyomtatva gyönyörü betükkel, igen ſzép papirosra.

Magyar Orſzágnak Orvosaihoz és Seborvosaihoz.

Minden Orvosnak, és Seborvosnak, a' ki tudománnyának elö-menetelét esmérni óhajtja, kedves léſzen ezen jelentés; hogy a' Salisburgi (Salzburgi) Orvosi, és Seborvosi újság (die Salzburger Medicinisch-chirurgische Zeitung) 1802-dik Eſztendőre is Pestről minden hónapban Magyar Orſzág Orvosainak, és Seborvosainak el-küldetik. Ebben a' tudós Újságban tudósítás adatik minden

Német, és külső Országi új Könyvekről; mellyek közelebb, vagy távolabb az Orvosi, és Seborvosi tudománynak akár mely részihez tartoznak; ezen kívül, minden tudós Orvosi társaságoktól jutalomra fel tett kérdésekről (Preisfragen) új találmányokról, rendelésekről, híradásokról, Orvosoknak, és Seborvosoknak előmozdításokról, és halálokról. Minden hónapban 9 — 10 Árkus jelen meg. Egy esztendőre fizettetik előre 10 fl. A' pénz, és a' levelek küldettetnek Pestre Dr. Bene Ferentz Úrhoz az Orvosi tudomány Korrepetitorához. Minden új előre fizető meg kapja az 1800, és 1801-dik esztendőbéli újságokat ingyen; mellyek 8 kötetből állanak és eddig 20 forinton keltek, tsak az ide szállításért fizet egy forintot. Az Orvos, és Seb-orvos Urak kérettetnek, hogy minél előbb által küldjék Bene Orvosnak az előre fizetendő pénzt.

☞ Küldjük, az Orvosi, és Gazdasági Tudósítások' Eredetének, és Tárgyainak summás előadását, egy árkuson.

A'

CSASZARI ÈS KIRÀLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 50.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Decemberneк)
22-dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bét s.

Valamint a' gyapjúnak finomabbá való tételében már régtöl fogva fáradozott Ő Felsége, az által tudni illik, hogy a' jóféle Spanyol kosokat ſzaporíttatta a' Holitsi — Nyitra Vármegyében fekvő, 's egyéb Família jóſzágaiban, 's azokat közönségessé tette az el-adogatás által: úgy ſzinte gyarapodott a' jó lovaknak tartása is nem tsak a' Família jóſzágaihoz tartozó Koptsányi — Holits mellett fekvő, igen ſzép ménesse által, hanem a' Bábolnai (Komárom Vármegyében) és a' Mező-hegyesi — Csanád Vármegyében fenn-álló

híres ménesei, és a' Község ſzámára ki-adott sok ſzámos tsödörök által. Még nagyobb tökélletességre ſzándékozik vinni Ő Felsége a' méneseket, minthogy minden órán, némelly Katonatiſzteket, Lovász-mestereket, kovátsokat (a' lovak orvoslásához értő embereket) küld nem tsak Spanyol Orſzágba, hanem Arábiába is, hogy onnan jóféle Spanyol 's Arabs tsödöröket (ménlovakat) hozzanak ide magokkal.

Egy Volange nevű Frantzia jádzik most itt Komédiákat a' Nagy Urak palotáiban. Száz egynehány víg játékokat tud könyv nélkül, 's ezeket ö a' ſzámos Halgatók előtt el beſzélli, — el beſzélli pedig igen nagy kellemetességgel, hol egy, hol más ſzemélyt vévén magára: mivel sokſzor hat 's többféle képpen is fel öltözik bámulásra való nagy sebességgel, 's hol Frantziául, de tsak törve beſzéllő Olaſzokat, hol Angluſokat képzel jádzásával igen igen terméſzetesen. Volange tsak maga egyedül jádzik, ollykor ollykor jádzik vele a' felesége is. Egy ízben való jádzásáért 150 forintot, 's többet is kap, azon meg-tiſzteltetésén kívül, hogy a' Nagy Urak aſztalokhoz ültetik, de a' hól vége hoſzſza nints a' beſzélgetésének, minthogy a' ſzüntelen való jádzása által nagyon terméſzetté vált már a' sok beſzéd.

Nem régen Párisból érkezett ide egy Gertrude nevü polgárné, sok ſzáz új módi köntösökkel. Tsak hamar tudtára esett az ide való Aſzſzonyságoknak a' Párisi módik Bétsbe való érkezése. Noſza vásárt ütnek, 's Gertrude kevés idő alatt el-adta a' sok módis köntösseit,

jólehet derekasan fel-verte is ő portékáinak az árrát. Tsak egy köntösse maradt vólt még a' napokban el-adni való, melly fínom tsipkékből kéſzült, 's négy ſzáz arányért tartja. Kéſzül viſzſza Párisba, a' honnan minden órán ſzekerekkel hozatja ki a' megént kapóssá lett Párisi módikat — —!

Leybach, Atád (Somogy Vármegyében) Péts, és Zimon (Semlin) Városokból az a' ſzomorú hír érkezett ide, hogy Carinthiának 's Magyar Orſzágnak azon réſzeiben nagy föld indúlás vólt a' napokban. Laybach (Labacum) várossában egy Vendég fogadó el-süllyedt, 's most víz áll előbbeni helyén.

Magyar Orſzág.

Simontornya Dec. 8-dikán. A' ménesekről írt jegyzéseimhez tartozik még az az igen nevezetes tapaſztalásom is, hogy t. i. mikor a' Farkas arra veti fejét, hogy a' kis tsikókat el vígye a' ménesből, a' kantzák, éſzre vévén a' farkast, tüstént körül-fogják a' tsikót, 's irtóztató módra rugdozódnak a' farkas ellen: sőt öt, 's hat meddő kantza öſzſze áll, rugdossa, 's üzőbe veſzi a' meg-rémült farkast, 's vágja, rugja, ha el-érheti. Nevezetes, hogy a' tsödörök nem mutatják kéſzségeket a' tsikók védelmezésében. Az is nevezetes, hogy az anya kantzák a' tsikók mellett maradnak, 's tsak a' meddő-kantzák kergetik a' farkasokat. — Augustus vége felé ide le lévén Hertzeg Eſzterházy Ő Nagy Mgá, négy napi vadáſzatot adott Tólna Vármegyében. Én is hívatalos vóltam. Első nap a' Dalmandi

Szép Puszták vadásztunk, a' három utólsó nap pedig a' Tamási vadas kertben közel két százig való szarvast, özöt, 's vad-disznót löttünk. A' Magyar Természeti Históriában gyönyörködő Hazafiaknak jó azt tudni, hogy sehol az Országban, 's azon kívül is igen ritkán találhatunk olly nagy szarvasokat, mint itt a' Kapos vize mentiben. A' leg nagyobb szarvas bikának, mellyet ez úttal löttünk, 18 ágú szarva vólt, 's tíz font híjjával, hat mázsát nyomott. En is löttem egygyet, mellynek 14 ágú szarva vólt, 's öt mázsát, és 54 fontot nyomott. Igen szép nézni, mikór az illyen nagy állatok a' Puskás les helye felé jönnek az erdöben. A' sok ágú szarv, mint valamelly terebélyes fa, úgy áll a' fején igen nagy ékességére. A' magos bik és tölgy-fák között, eleint tsak lépdes a' szarvas nagy méltóságossággal, 's ha messzéről puska-szót, vagy a' hajtók zajját hallja az erdöben, meg meg áll, 's hallgatózik. Ha a' puska közelről ropog, sebesebben lép, 's sokszor szaladni kezd, még a' sürü erdöben is, a' hol sok ágú szarvait, már nagyon a' háta felé tartja, hogy annál könnyebben ki-vergödhessék a' sürüségből. Messze meg-hallik, hogy jön nagy tsörtetéssel 's zúgással a' sürü erdöben, midön bokros szarvai az útját el-álló fiatal fákkal erösen küszködnek. Ha reá lő valaki, 's hallja, hogy süvölt a' feje körül a' golyóbis, igen nagyot szökik, 's elze-veszetten szalad hol elöre, hol pedig hirtelen félre tsap, 's el-rejtezik.

Frantzia Orfzág.

Párisból Dec. 2-dikán. A' Törvényhozó Tanátsnak Nóv. 30-dikán tartatott Ülésében eleibe terjeſztetett a' Tanátsnak Státus Tanátsos Defermont által a' Fr. Respublika és Portugallia között kéſzült békességkötés. Ezen alkalmatossággal hoſzſzasan előbeszéllte a' ſzóſzólló, melly jó baráttságban élt hajdan az a' két Hatalmasság, hogy ſzakadt ez félbe 14 dik Lajos Unokájának a' Portugalliai Királyi ſzékre le t ki hívattatásakor, midőn az az Anglusokkal ſzövettségre lépett. — Előhordotta továbbá azt is, mennyi kárát vallotta Portugal ia az ólta az Anglusokkal ſzerzett ſzövettségének, hogy ſzegényedett ſzemlátomást, hogy gyávúlt el ez a' derék Nemzet, miképpen és miért veſztette el Nemzeti méréſz béllyegét, 's a' t. és végre, hogy juttatott vólna ugyan ezen ſzöttettség által végső veſzedelemre; ha a' Fr. Respublika Kórmányſzékét nagy lelkűsége viſzſza nem tartóztatta vólna, hogy Portugallián a' sok rendbeli megbántásért boſzſzút álljon. Mivel pedig Spanyol Orfzág nem egygyet értve bánt Frantzia Orfzággal mint ſzövettséges társával, a' Portugallusok megfenyítésére tett plánumnak végre hajtásában, hanem az egygyezésnek értelme ellen, melly abban állott, hogy ezen két hatalmasság seregei Portugallia negyed réſzét foglalják el, egy két öſzſze tsapás után Badajózban mindjárt békességet kötött, mellyet a' Fő Konzul helybe nem hagyhatott; egyenesen tudtára adatott a' Spanyol Udvarnak, hogy ha a' Badajózi kötés mellett meg marad, méltán tarthat

tölle, hogy Trinidad ſzigetét el fogja veſzteni 's a' t. — Ugyan ezen napon terjeſztette eleibe Státus Tanátsos Fleurien a' Törvényhozó Tanátsnak, a' Fr. Respublika és az Oroſz Csáſzár között kötött Békességet. Hoſſzasan elő adta Fleurien is, mitsoda ſzoros baráttság uralkodott II dik Katalín és Fr. Orſzág között, annyira, hogy ezt még akkor sem ſzakaſztotta félben a' Nagy Csáſzárné, midön majd egéſz Európa ſzövettségre lépett Fr. Orſzág ellen, és Ő is ezen ſzövettségbe való lépésre meghívatott. Elöbeſzéllette azon okokat is, mellyek Pál Csáſzárt, elöſzör ugyan a' Frantziák ellen való fegyverfogásra indították; de azután a' baráttság meg újjítására kénſzerítették; annyira, hogy végre ſzemélyes levelezés állott fel a' Csáſzár és a' Fő Konzul között a' közjónak elömozdítására. Mindazáltal fenn maradt Attyának nagy lelküsége Sándor Csáſzárban; a' ki elvégezé mind azt, a' mit az Attya kezdett, 's tökélletesen viſzſza helyheztette, kezet fogva a' Fr. Kórmányſzékkel, a' két Nemzetet minden viſzſzonos kereskedésbeli jussaiba és ſzabadságaiba.

Párisból Dec. 4-dikén. Pedemontziumnak mostani belső elintézése és kórmányozásának módja egyenesen azt mutatják, hogy ez a' Tartomány rövid idön egygyesíttetik a' Frantzia Respublikával. Sieyes az a' nevezetes ember, ſzinte olly nagy Philosophus mint Politikus, a' ki az egéſz Revolutzió alatt olly éles bélátással tudta intézni a' Respublika Kórmányſzékébe való fontos béfolyását, hogy soha meg nem botlott sem

meg nem bukott; még mind ez ideig láttatott kételkedni, ha vallyon Hazája jelenvaló politikos egybeſzerkeztetésének tartós talpköve lehet e' a' mostani Kórmányſzék 's annak törvénnyei; de a' napokban, ezen maga kinyilatkoztatása által, hogy már ő világi politikos pállya futását a' Respublikára nézve elvégezte, nyilván kimondotta azt is, hogy a' Fr. Respublika állandó fenn maradását annak mostani Kórmányſzéké helyes alkotmánnyából maga is reményli. — Magánosságban kíván ezentúl élni Sieyes Versáliai gyönyörü kertjében, mellyet a' hozzá tartozó nem annyira pompás mint fínom ízlésü épületekkel egygyütt, a' Kórmányſzéktöl nyert ajándékban, Hazája eránt mutatott fontos ſzolgálatjának némi némü jutalmáúl; a' melly t. i. a' revolutzió előtt igen híres Királyi múlató Vadas kert vólt. — A' Fő Konzul vígyázása alatt és hathatós előmozdítása által, egy igen nagy és pompás Munkának kiadásához fogtak némelly kiválaſztott Frantzia Tudósok, mellynek tzímje ez. Az Egyiptomi Expedítziónak Históriája, a' Próbatételeknek és Tapaſztalásoknak Leírása: Bonapárte Fővezérsége alatt. Felette sok drága rézmettzések kéſzülnek a' könyvhöz, mellyeken ezen nevezetes Tartománynak Régiségei, a' sok hajdani pompás Épületek, Oſzlopok maradványnyai, a' lakosok ruházkodások v. viseletek módja, 's a' t. igen elevenen le vagynak ábrázolva. — Minelelőtte az Anglus Minister Lord Kornwallis Amiensbe elúztazott, már itt előre minden nehézségeket elígazított ő a' külsö dolgokra ügyelő Ministerrel

mellyek a' közönséges békesség helyre állását illették; melly meg lévén, tüstént kuríroK küldettek mind a' Kórmányszék, mind az Anglus Minister által London felé. — Málta szigetére nézve azt a' hírt rebesgetik itt némellyek, hogy abban a' Johanníták Rendje helyre állíttatván, a' Pápa Ő Szentsége pártfogása alá fogna adattattni.

Minthogy Párisban a' Nemzeti Tudós Társaság (Nationale Institutum) a' háború folyása alatt állíttatott fel, és az akkori környülállások nem engedték, hogy az, maga közibe, külső Országi Tudósokból is Tagokat választhatott vólna; most tehát a' Társaságnak mind a' három Klaszisa három három külső Országi Tudósokat nevezett ki, a' kik közzül Dec. 26-dikán fog az Insti útum egygyet egygyet kiválasztani. A' Mathésisre és Physikára ügyelő Klaszisba az előre kinevezett Tagok ezek: Banks, Masklyne, és Herschel híres Anglus Tsillagvizsgáló. Az erköltsi tudományra és a' Politikára ügyelő Klaszis választotta Jefferson-t, az Amérikai egygyesült Státusok Praesesét, Major Rennel-t és Gróf Rumford-ot. A' szép tudományokra és mesterségekre ügyelő Klaszis végre nevezte ki a' Munkáiról híres Haydn t, a' ki Muzsika Director Hertzeg Eszterházy nál. Klopfstok nagy Poétát, és Scheridán Parlamentomi szószóllót Angliában. — Az itt előszámlált Tagokat sok már jegyzésben vólt Tudósok közzül választotta mindenik Klaszis, ezek között vóltak p. o. Kant, Herder, Fox, Heyne, Priestley, Pallás, 's több igen esmeretes Tudósok.

Párisból Dec. 8-dikán. A' Revolutzió ideje alatt ſzokássá vált büntetéseket u. m. a' terhesebb bűnösökre nézve a' hoſzſzas fogságot, és vas hordást 's a' t. egéſzen elakarja most a' Kórmányſzék törleni, minthogy az illyen ſzemélyek nem dolgozhatnak, 's e' mellett a' tartások sok pénzbe kerül. Azt a' módot akarják tehát felvenni, a' mit az Anglusok már egy darab idő ólta követnek, hogy t. i. az efféle ártalmas ſzemélyeket, a' föld valamelyik kietlen réſzébe elhordassák. Illyen hely az Anglus rabokra nézve Új Hollandiában (a' föld ötödik réſzében) Botany-Bay, a' hol az Anglusok tapaſztalása után, még a' leg elfajúltabb terméſzetü embereket is jámbor és ſzelid erköltsüekké tette a' munka, 's kinek kinek tulajdon élete fenn tartása módja felől való aggódásai. Illyen leſz ezentúl a' Frantzia gonoſztévőknek Guyana déli Amerikának egy Tartománnya. — Desgenetes Polgár a' ki az Égyiptomi Frantzia Armádiánál Fő Orvos vólt, viſzſza érkezett Párisba. Meg jegyzésre méltó erről a' derék Orvosról az, hogy midőn éſzre vette a' Frantzia katonák között, mennyire iſzonyodjanak ezek, a' pestisnek béoltásától, mellyet annak ki-irtására nézve bé akart vinni közikbe, 's látta hogy nem is akarnák magokat arra elſzánni; maga magába óltotta bé az ő ſzemek láttára a' pestist, 's ő megſzabadulván, úgy kapatta bé közikbe ezen haſznos mesterséget. — Portális Státus Tanátsost olly véggel küldi a' Párisi Kórmányſzék az Amiensi Kongreſzſzusra, hogy mint Feje a' Fr. Papi Departementomnak, a' Fő Kon-

zul, és a' Pápa Ő Szge nevében, vesse közben magát a' Hiberniai Kathólikusok javokért és Vallásbéli tellyes szabadságokért. — Különös figyelmetességét fordítván a' Kormányszék Fr. Ország tengeri erejének öregbítésére, azt bízta Lemot híres képfaragóra, hogy faragja ki Bart Jánosnak képét, a' ki XIV Lajos Fr. Király alatt igen elhíresedett derék Tengeri Hajós volt. Született Bart 1651-ben Dünkirchen városában. Az Attya halász volt, 's olly tökélletességre vitte tsupán tsak tapasztalásai által a' tengeren való hajókázás mesterségét, hogy ámbár sem írni, sem olvasni nem tudott, még is egy egész Hajóssereg nek vezéréve tétetett, a' mellyet mindenkor rendkívül való szerentsével is vezérlett.

Brestből Nov. 25-dikén. A' melly hadi hajós sereg kikötő-helyünkben katonasággal megrakodott, Sz. Domingó felé fog 8 napok alatt kiindúlni. A' seregek Fővezére Leclerc Generális a' Fő Konzul sógora. Igen sok Fő Tisztek, és Aszszonyságok szállottak már bé a' hajókra, más külömbkülömbféle sorsú és rangú személyekkel egygyütt, kiknek nagy részét a' tapasztalás kívánsága indította az oda való útazásra. Már a' száraz földel való közösülés egészen félbeszakasztatott, melly jele annak, hogy mihelyt kedvező szele lesz a' hajósoknak, azonnal kiindúlnak.

Brüsselből Dec. 4-dikén. Ezen hónapnak első napján érkezett ide Lord Kornwallis, a' kit különösen kimutatott nagy tisztelettel, ágyú ropogások, katonai parádék által fogadott az ide

való Örző-sereg. — A' Város részéről pedig minden harangok meghúzásával kívánták a' lakosok örömöket jelenteni. 's a' t. Most tehát egész Európa Amiensre függesztette szemeit!

Anglia.

Londonból Dec. 1sö napján. A' Parlamentomnak mostanában tartott ülésében semmi olly nevezetes dolgok nem fordúltak elő, mellyek a' külsö Országiak figyelmetességére méltók lehetnének. Úgy látszik azon okból, ne hogy a' Ministérium az Amiensi Kongreszszusra függesztett figyelmetességében, fontos dolgok elővétele által meg háborittasson. — Mind a' Király, mind a' Királyné betegen feküsznek. — A' Máttridi magános levelekből azt olvassuk, hogy a' Spanyol Udvarnak, eleinte igen nehezen esett, hogy még tsak hírül sem adódott nékie előre, Trinidádnak az Anglusok birtokába lett által engedése, hanem tsak a' midön már bé is tétetett az a' békesség tzikkelyei közzé. Mindazáltal a' békesség tzikkelyei már Madrittban is ki vagynak hirdettve. — Kevésbe múlt, hogy Kanadában, a' melly északi Amérikában fekvő nagy Tartomány az Anglusoké, nagy támadás nem ütötte ki magát, még pedig ollyan tzéllal, hogy örökre kiszabadítsák magokat annak lakosi Nagy Brittannia hatalma alól. — Nem titok többé Londonban is, hogy Hannóvera Tartománnya minden bizonnyal revolutziót szenvedett volna a' háború utolsó esztendejében, a' mellyre már minden szükséges készületek meg voltak téve Angliának

ellenségei által; ha azt a' Prufzfzus seregek jó idején el nem foglalták vólna. Ezeknek köfzönheti tehát mind Anglia, mind Hannóvera, hogy ott a' Kórmányfzék fel nem fordúlt, és el nem töröltetett. — Azt rebesgetik itt, hogy a' legközelebb tartandó Parlamentom ülésében egy általjában meg fogna tiltatni az ollyan alattomban való levelezés Frantzia Orfzággal, melly azon Respublika Kórmányfzékének veszedelmére tzéloznna; és hogy e' meglévén, a' fzabad levelezés is egéfzen helyre áll a' két Orfzág között; mert még eddig tsak azoknak vólt fzabad leveleket küldeni Frantzia Orfzágba, a' kiknek arra a' Kórmányfzéktől különös engedelem vólt adva.

Nagyon fzeretnék a' Politikusok, azon hirtelen való fontos rendelésnek okáit kikurkáfzni, hogy egyfzerre olly felette sok első rangú 's többnyire harom fedelű hajók gyülytettnek öfzfze Irlandiának Bantry nevű tágas kikötőhelyébe. Meg inkább nevelik pedig a' figyelmetességet azok a' környülállások, a' mellyek között ezen hajók a' Plymouthi kikötőhelyből ki indúltak. Ez a' hajós-sereg vasmatskákon feküdt Plymouthnál egéfz tsendességben, midőn véletlen olly hallatlan rendelés érkezett hozzá, hogy tsak egy fzempillantásig se halogatván, tüsténd indúljon ki onnan Bantry felé. Négy óra múlva valósággal ki is indúlt, még pedig rettenetes fzélvéfz között. Olly ellenkező fzél és rofzfz időbe esett a' hajókázás, hogy míg Beerhaven-ig által verekedhettek nyóltz nap telt belé. (Mind a' Bantry Bay (Öböl) mind Plymouth ki van téve a' meg-küldött Nagy Britan-

nlai Mappánkon, Bantry Irlandiának alsó tsútsán, Plymouth pedig Angliának alsó tsútsához nem meízize esik). — A' későbbi tudósítások éppen nem rémítök ezen mozgásokra nézve.

A' múlt eſztendő végén küldötte el az Angliai Kórmányſzék Popham Admirálist valamelly titkos expedítzióra, 's mind eddig senki sem tudott a' felől bizonyost, hova lett és mitsoda kimetetellel járt ez az Admirális. A' leg újjabb tudósítások ſzerént ezeket közlik felölle az Újság levelek. Popham Adm. sok viſzontagságokat ſzenvedvén a' múlt télen, tsak ugyan elvereke-dett Mártziusban a' Jó-reménység Fokáig. Itt hajóit meg jobbítgatván 's el törödött népét is ki nyugtatván, Májusba ismét útnak indúlt Arábiának Mokka nevü kikötöhelye felé. Oda ſzerentsésen meg is érkezett, 's Jul. 7-dikén a' veres tengerre fel hajókázott Égyiptomig, a' hol seregei Koszeirnél a' ſzárazra kiſzállottak. Itt öſzſze találkozván az Indiából jött Cipájokkal, mint egy 6000 ren útnak indúltak, a' sivatag puſztákon keresztül Kairó felé. Tsak hamar éſzre vették azonban a' katonák, hogy a' víz nélkül való puſztákon kezdett útazások, minden eddig kiállott tengeri nyomorúságokat felyül haladja. Hét napig kelle ſzegényeknek elepedve a' ſzomjúság miatt ezen forró meleg rartomány égető homokjaiban bujdosni. Sokan kéſzebbek vóltak az elaléit és lerogyott katonák közzül azon helyen maradni és meghalni, mint tovább menni a' többekkel egygyütt. De még itt sem vólt vége inségeknek, mert éjjel a' hegyek közzül reájok ro-

hanó Beduinusok és kóborló Arabsok, sokakat levágtak vagy elrablottak közzülok, elégtelenek lévén bádjadtságok miatt, a' magok óltalmazására. — Melly keservesen eshetett tehát ezeknek az illy sok nyomorúságon kereſztül esett seregeknek, midön Alexándria alá meg-érkezvén tudtokra esett, hogy az Erősség harmad nappal az elött már kapitulált, és hogy ök e' ſzerént, Égyiptomnak viſzſza vételére nézve tett kínos útjoknak legkissebb haſznát sem vehetik. (Koſzir ki van téve Ègyiptomi Mappánkon, a' veres tenger partján.)

Török Orſzág.

Konstántzinápolyból Nóv. 10 dikén. Egéſzſzen elfogta az öröm a' Nagy Úr ſzívét, midön a' Párisi kurír a' békességkötésnek ſzerentsés végbe menése hírével megérkezett, 's annak elöljáró tzikkelyeit a' ſzokott czeremóniával által adta. Az Anglus Követ is vette már a' tudósítást a' felöl, hogy a' Frantzia Respublikával kötött békesség elöljáró tzikkelyei helyben hagyattak a' Nagy Brittanniai Udvar által, 's tüstént Kurírt is küldött ezen fontos híreknek vétele után a' Török Csáſzár Ègyiptomba. — Midön a' napokban Alexándriának kültsait, egy Tiſztje a' Kapitány Basának nagy pompával által adta Török Csáſzár Ö Nagy Uraságának; meg nem állhatta a' Csáſzár hogy ki ne nyilatkoztassa, menyire kívánná, ha az Alexándriai lakosok a' Franziáktól reájok ragadt ſzokásokat egéſzen elhagynák, 's viſzſza térnének hajdani magok viſelések-

nek módjára, a' mellyet, ezt veté utánna a' Csá-
ſzár, reménysége ſzerént, tsak az Ő ſzeméllye
eránt való tiszteletből, 's az ő kedve bétöltésére
is bizonnyal meg fognak tselekedni.

Elegyes Levelek.

Párisban a' Siket-némák és vakok ez előtt a' közönséges költségből tanittattak, tartattak és ruháztattak, de semmi különös dolog tételre nem ſzorittattak. A' mostani Kórmányſzéknek rendeléséből, a' siketnémák, minekutánna a' nevelő Oskolában bizonyos ideig lakván, az ő tulajdon integető nyelveket, és a' ſzükséges erköltsi tudomány reguláit 's a' t. megtanúlták, ſzéllyel oſztattnak a' Nemzeti Könyvnyomtató műhelyekbe és a' Tobák fábrikákba, a' vakok pedig a' poſztó Fábrikákba, 's munkájok által kéntelenittetnek élelmeket és ruházatjokat keresni. Azt irja a' Monitör nevü Újság, hogy miólta ez a' haſznos rendelés folyamatban vagyon, sokkal alkalmatosabbaknak, serényebbeknek mutatták magokat ezek mindenre, mint annakelötte; az erköltsökre nézve is sokkal ſzelidebbek, nyájasabb a' magok viselete, 's gondoskodnak tulajdon ſzeméllyek felöl. Ugyan ezt fogják más illyen Intézetekben is, mindenek tapaſztalni, főképpen a' Siket-némák körül. — Szép igasság az, a' mit egy nevezetes Iró mond ezen tekintetben: „Soha sem kellene valamelly Nemzetnek ſzerentsés és boldog állapotja felől olly ſzorgosan gondoskodni, sőt még arról sem, hogy mitsoda virtusokat kellene abba béóltani; hanem inkább arról, hogy mitsoda

foglalatosságokat szükség az eleibe rendelni. Tapasztalásból folyó igasság az, hogy a' ki hasznos dologban, munkában foglalatoskodik, soha sem vetemedik arra, hogy gonosz úton módon keresse élelmét, valamint az is, hogy a' hívalkodók a' társaságoknak legveszedelmesebb tagjai."

A' Hágai Dec. 3-dikán költ levelek, nagyon panaszolkodnak, hogy hat napokig, olly rettenetes szélvész uralkodott azon a' tájjon és a' tengeren, mellyhez hasonlóra a' most élő leg idősbb emberek is alig emlékeznek. Alig szünt meg ez az irtóztató tsapás, mindjárt hírül hozták a' halász bárkák, hogy tsak itt körül belől 33 Anglus Hollandus és Dánus hajók lettek a' torony magosságnyira hánykódott habok prédáiva. Borzadva szemlélték sokan, a' mint a' tenger partok mellől irják, midön némelly hajókat erőszakkal a' parthoz vervén a' szél, olly kegyetlenül vágtak a' habok a' part oldalához, hogy azok tüstént szre porra szakadtak 's a' rajtok lévő embereket lehetetlen vólt a' halál torkából kiragadni. — Egy, már megrongálva lévö hajónak árbotzfájára 12 emberek másztak vólt fel, abban helyheztettvén még utolsó vizodalmokat, hogy talám a' körültöl kóvájgó halász hajók kimenthetik öket a' szemeik elött forgó veszedelemből, eleget is törekedtek azok, hogy a' hajó mellé férkezhessenek, de lehetetlen vólt; a' midön egyszerre a' dühös szél mintegy belé tsimpajgódzván az árbotzfába kirantotta azt a' hajó közepiből, 's a' habok méllységébe temette.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 51.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Decembernek) 25 dik napján 1801-dik Eſztendőben.

Bécs.

Heydn-nek az Eſztendő négy réſzéről írt igen gyönyörű muzsikáját, már a' Teátromban is elő adták, most két estve egymás után. Temérdek sok nép gyűlekezett hallására, jóllehet két annyit kelletett is fizetni a' bé-menetelért, mint ſzoktak közönségesen fizetni. A' mi a' Kaſſzába gyült, gyült pedig közel négy ezer forint, az a' Mu'sikusok', özvegységben maradandó hítves társaira fog fordíttattni.

Egy ide való Szappanosné, nem régen pompásan akarta el-temettetni a' testvér öttsét, ki

26 eſztendős korában meg-hólt az ispotályban. Szokás, hogy a' kik el halnak az ispotályban, mind egy kamarába hordják; a' hol tehát többen is feküſznek a' temetés idejéig egy más mellett. A' 26 eſztendős hóltnak ép, és igen ſzép fogai lévén, valaki titkon ki verte, hogy jó áron el-adhassa, — talám azok ſzámára, kik éppen nem a' józan élet módja által már jókor elhullatták fogaikat. Midön a' ſzappanosné meglátta, a' temetés végett ki-terített hólt testet, elkiáltja magát: „ez, úgymond, nem az én testvérem. Már ez nagy Istentelenség, hogy a' testvéremet el-tserélik, 's más hólt testet adnak helyébe a' kamarából. Temesse el ezt, a' kinek tetſzik, én ugyan érette egy pénzt se fizetek. Hát az én testvérem hova lett?“ — Nagy ügygyel bajjal tehették biyonyossá az el-keseredett Szappanosnét, hogy azon halott, valósággal az ő testvére, 's tsak azért reá nem esmert még akkor, mivel a' fogai ki vannak verve.

Magyar Orſzág.

Pozsonból Dec. 15-dikén. Nem régen oda jártam Győr Vármegyébe a' Sz. Márton hegyének (Sacer Mons Pannoniae) meg tekintésére. Ezen a' magos hegyen áll a' Benediktínusok roppant nagyságú Klastroma. Itt lakott a' Fő-Apáturok, (Archiabbas) míg 15 eſztendővel ez előtt, vége ſzakadt ennek a' Szerzetnek is, sok más Szerzetekkel egygyüt. Ez a' pompás Klastrom bástyával van körül-véve, 's hídon 's kapukon kell belé menni. Mind a' templom, mind a' Klastrom külömb kü-

lömbféle eſztendökben épült. A' leg régibb épület benne Geiza kis temploma, mellynek alatson bólthajtása, apró Gothusi oſzlopokon fekſzik. Az óltár ellenében való falba van tsinálva Sz. István elsö Kereſztyén Királyunk ſzéke, veres márványból. Itt ſzokott vólt ülni ez a' Sz. Fejedelem, midön meg jelent az Isteni ſzolgálatokon. Magam is belé ültem. Leg alább is nyóltz ſzáz eſztendeje tehát, hogy áll ez a' kis templom, mellynél kevés régibb épületünk van az Orſzágban. Nagy tiſzteletet önt ez a' régiség az emberbe. Akaratja ellen is gondolkozásba merül itt akárki is, el-járván elméjével a' régi idöknek viſzontagságait. Új tárgyak tünnek ſzemünkbe az elme futtatásra, ha ki-nézünk innen Buda, Eſztergom, Nyitra, Nagy-Szombat, Po'sony, Báts, Sopron, Veſzprém, 's Fejérvár vidékeire. Ezen meſzſze esö városoknak hegyei igen jól látſzanak ide, a' mint t. i. el-kanyarodnak a' Mosonyi, Györi, 's Kotsi máromi térségnek ſzélein, mellynél a' Ketskeméti térségen kívül, nints nagyobb a' Hazában. Ennél kiesebb fekvésü épületeket ritkán láttam életemben. A' Geiza kis temploma benn áll a' nagy templomban, melly is késöbben épült, igen felségesen. A' Klastromnak leg régibb részei közzül való az kétség kívül, mellyet Mátyás Király épittetett, 's mellynek folyasóján most is látſzik a' 1486-dik eſztendö; ha tsak ugyan jól olvashattam azt alkanyodáskor. Újra tehát a' Sz. Benedictus Szerzetebéliek kezébe jön ez a' Klastrom, mint már tudva vagyon: valamint ſzinte a' Bakonybéli (Weſzprém) Dömölki (Vas) Tihanyi (Szala) Vármegyében.

Bajáról Dec. 10-dikén. A' napokban tartatott itt a' Miklós napi Orſzágos vásár. Nevezetes az kiváltképpen a' sertés marhára nézve. Több mint 30 ezer darab adódott ebből itt az idén el, 's mivel az idén igen sok kukoritza termett, tehát nagyon jó árra vólt; úgy hogy tsak a' fél-hízott sertésnek is párja el kelt, az utolsó napjaiban a' vásárnak 60 forintokon. A' ſzarvas marhának is hasonlóképpen nagy árra vólt, ámbár ebből is elég nagy ſzámmal hajtódott bé a' vásárra. Az essős idők itten most is még mindenütt járnak, melly miatt az útak irtóztató módon elromlottak, 's nagy kínnal lehet tsak rövid útat is tenni.

Frantzia Orſzág.

Páris December 4-dikén. Polgár Beauchamp a' Párisi Nemzeti Tudós Társaságnak Tagja, és Arábiában fekvő Marcate Várossában Kereskedő Társaságnak Komiſzáriusa, a' Fő Konzul által Konstántzinápolyba küldetett, az ott lévő Frantzia foglyoknak ki tserélése, és az ő sorsoknak megjobbítása végett; a' honnétvaló viſzſza jövetelében, Nizza Várossában Nov. 17-dikén hirtelen meg halt (Marcate Várossa Arábiában fekſzik, a' hol sok eſztendőkig lakott Beauchamp, ez a' híres Astronomus).

Párisból Dec. 8-dikán. Bámúlásra méltók azok a' fejedelmi házi kéſzületek, mellyek Lord Kornwalis ſzámára érkeztek Angliából Amiensbe; olly gyönyörüen is ki vannak ſzobái éke-sítve, hogy akarmelly pompázó Fejedelem el-

lakhatna bennek. A' több drágaságai között a' Lordnak egy rendbéli aranyos aſztali kéſzülete nagyon ſzembe tünö, mivel ez maga egyedül 260 ezer forint árú tsitsós portéka. — Egy Nápolyi levélből azt olvassuk, hogy nem olly nagy mesterség 's nehéz dolog már a' tüz okádó Vesuvius tsútsáig fel menni söt a' tsúttsán lévő üregbe is leereſzkedni — miólta azon nyóltz Frantziák, kikről a' minap emlékeztünk, meg tették a' próbát; söt hogy még némelly kénnyen nevelt Napolyi Dámak is örömest megtennék tapaſztalásból ezen útat — Frantzia kalaúzok után. — A' Portugallusok ellen ki rendelt Fr. Seregek, többnyire mind viſzſza tértek már Spanyol Orſzágból a' Respublika Tartományiba. — Mind a' Tribunátus, mind a' Törvényhozó Tanáts mostanában választott Elölülöt (Presidens t) magának. Elölülövé lett a' Tribunátusban Chabaud Latour, a' ki ugyan Protestáns és hitsorsosinak a' jelen való környül állások között igen buzgó pártfogója; de ſzinte olly tiſztelettel viseltetik a' más Vallásúak eránt is, és általjában minden Vallásnak tellyes ſzabadságát kívánja helyre állítva ſzemlélni. A' Törvényhozó Tanáts Elölülöjévé lett Dupuis, ki magát a' többek között, a' Tudós világ elött is igen esmeretessé tette, egy, az Isteni tiſztelet külömböző módjainak eredetekről írott munkája által.

Párisból Dec. 9 dikán. Ezen hónapnak 6dikán mutatta és ajánlotta bé Gróf Cobenzl Filep az elsö Konzulnak Westpháli Grófot, a' melly

nap 160 ſzemélyre vólt a' Konzulnál aſztal terítve, 's annál az idegen Hatalmasságok Követjein és a' Ministereken kivül, sok érdem kardal és flintával megtiſzteltt derék katonák vóltak jelen. — Egynehány nap ólta tartattnak már a' tanátskozások, a' Polgári Törvénykönyv kéſzítése módja felől, melly tanátskozásokban még eddig mindenkor maga vólt a' Fő Konzul Elölülő. — Az Egyiptomból viſzſza érkezett Fr. tábor, kitöltvén 40 napot a' Márſiliai veſzteglő-házban (kontumátz-házban) ſzéllyel oſzlott a' Respublika Departementomiban. — Menou Fővezér is viſzſza jött Fr. Orſzágba, 23 napig tartott hajókázása után.

Az alsó Alpesi Oſztálynak Labatíc Moeusaleon nevü városſához nem meſzſze, egy régi Római Városnak maradványi találtattak; de a' mely városnak nevéről a' Históriákban semmi emlékezet sints. Azomban a' nagy, és hoſzſzan tartó ép falak, az úgy nevezett mozaika, és más fényes épületeknek drága maradványi, némely pénz darabok, a' mellyek között Constantinus Csáſzárnak egy arany pénze is találkozik, elég tanúbizonyságok, a' város ott léte felől. Talám majd a' további ki ásás által nagyobb világosságra lehet jutni, ezen városnak nevére, és sorsára nézve.

Strasburgból Dec. 12-dikén. A' híres természet vizsgáló Dolomieu Frantzia Orſzágnak déli réſzében meghalálozott. Ez a' nagy tapaſztalású és tudományú Ember, Egyiptomból sok ſzenvedése után, (mivel haza felé való útjában

az Anglusoktól elfogattván sokáig fogságban vólt) haza verekedvén, ismét hozzá fogott Hazája Tartományi ritkaságainak kitanúlásához és ſzorgalmatos feljegyzéséhez. Meg-járta az öſzön a' Simplon hegyét, több Helvétzia és Pedemontzium határiban fekvő nevezetes hegyekkel együtt, és éppen ezen terhes útazásiból ſzármazott hideglelése okozta halálát.

Anglia.

Londonból Dec. 2-dikán. A' tengeri dolgokra ügyelő Minister és az Admirálitásnak első Lordja Sz. Vincent egynehány hét ólta terhes betegségben fekſzik. Kevés reménység van életéhez, a' honnan már arról is gondolkozik a' Ministérium, hogy kit helyheztessen utánna, ezen fényes hívatalba. Úgy van elvégezve, hogy a' Király harmadik fija William Henry Clarencei Hertzeg legyen Ministerré és az Admirálitás Fejévé. Ez a' Királyi Hertzeg különösen megkülömböztette magát eleitől fogva ſzámos testvérei között. A' Parlamentomban nevezetessé tette magát, abban igen gyakran tartott fontos beſzédjei által, esmeretes arról is, hogy a' munkásságot valamint maga különösen ſzereti, úgy másokban is nagyon betsüli, foglalatosságaiban ſzoros rendet tart, és a' tengeri dolgokra nézve nagy tapaſztalással bír. Jelen vólt az Amérikai ſzabad Státusokkal tartott háborúban, a' hol a' nagy nevü Admirális Rodney alatt Kapitányi rangban ſzolgált, 's valamint itt, úgy ſzinte 1780-ban is Kadix előtt, a' Spanyolokkal tartott

nevezetes tengeri tsatában, jeles és bátor maga viselete által különös figyelmetességet vont magára. Mindenek azt vallották a' Hertzeg felöl, hogy a' Spanyolokon vett tökélletes győzödelemre igen sokat tett; 's méréfz maga viselete által annyira néki buzdította a' katonáit, hogy 12 első rangú Spanyol hajót öfzve rontottak és elnyertek, magát pedig Don Juan Admirálist fogságra ejtették. — Azólta pedig, a' most múlt háborúnak kiütése előtt, két ízben járta meg a' Hertzeg Amérikát, a' hol még kívülötte, egy Anglus Királyi Hertzeg sem fordúlt meg. — Valóságos érdemet fzerzett magának a' Konstántzinápolyban lévő Anglus Követ Lord Elgin az egéfz Tudós Világ előtt az által, hogy midőn látta, melly nagy mértékben megnyerte a' Fényes Portának mind fzeméllye, mind általjában az Anglus Nemzet eránt való bízodalmát: ezen fzerentséjét igen fzép módon tudta köz hafznra fordítani. Meg nyerte t. i. a' Nagy Úrtól, hogy egynehány Anglus Tudósokat küldhessen, még pedig határ nélkül való engedelemmel, a' régi Világ legelső Városába Athénébe. Ezek tehát, élvén a' jó alkalmatossággal, mihelyt Athénébe meg-érkeztek, elkezdették ásatni a' Théseus, Minerva és több nevezetes Templomok maradványi között a' földet, 's tsak hamar akadtak az omladékok alatt igen gyönyörű emlékeztető márvány táblákra, régi írásokra, faragott bálvány ofzlopokra, 's a' t. mellyek már Anglia felé útnak is indíttattak.

Londonból Dec. 3-dikán. A' derék Admirál Warren vifzfza érkezett hozzánk a' közép

tengerről. Ezen bátor tengeri vitéz sok kintset gyüjtött magának a' közelebb múlt háborúban, valamint a' több Nemzetünkbeli nevezetes Admirálisok is, az által, hogy Nagy Britannia ellenségeit ſzámos hadi és kereskedő hajóitól megfoſztották. Nem ritkák a' nevezett Admirálisnak még a' hajós köz legénnyei között is az ollyanok, kiknek 40 ezer 60 ezer, sőt ſzáz ezer forintra is felmegy a' háború alatt gyüjtött keresmények.

Az Anglusok között egéſz Nemezeti bélyeggé vált már a' fogadás, úgy annyira, hogy némelly Atyák tsak azért ſzoktatják gyermekeiket kitsinységektől fogva ez vagy amaz testi tulajdonságokra, hogy felnevekedvén, a' fogadás által gazdagságot ſzerezhessenek magoknak. Legközelebb két rendbeli fogadók tették magokat Angliában nevezetesekké: úgymint két úſzó, és egy gyalogló. A' két úſzó legények kis gyermek koroktól fogva gyakorolták magokat az úſzásban, 's tsak történetből esett, hogy egymással az úſzás gyakorlása közben megesmerkedtek. Azóltától fogva tehát mindenik ſzeretett vólna fogadásból a' másikkal verset úſzni; de mivel mind ketten ſzegények vóltak nem sülhetett el a' ſzándékjok. Keresett tehát mindenik magának egynehány gazdag pártfogó Anglus ifjakat, 's ez a' két Fél fogadott oſztán abban, hogy a' mellyik Félnek úſzója tovább győzi az úſzást annak fizessen a' másik Fél 60 ezer forintot, mellynek fele az úſzóé legyen. — A' próba tétel úgy esett meg, hogy egy tsónak késérte a' vizen a' két verset úſzó ifjat, arra nézve, hogy ha valamelyik hanyatlik, és tovább

nem győzné az úſzást mindjárt bévehessék a' tsónakba. Négy óráig győzték mind ketten egyenlő elevenséggel az úſzást, hol rend ſzerént hason, hol hanyatt, hol pedig állva a' vízbe, a' midőn az egyik, ideje sem lévén hogy jelt adjon, annak jelentésére, hogy már nem győzi tovább, egyſzerre tsak a' víz alá bukott. Mindjárt éſzre vették a' tsónakban lévők, 's mivel lármáztak, a' másik úſzó is éſzre vette mi esett, 's lebukván a' másik után, ſzerentsésen fel hozta fúldokló bajtársát a' víz alól, üstökön ragadván ötet, 's által adta a' tsónakban lévőknek, 's azután maga is bé máſzott abba. E' ſzerént, 30 ezer forintot keresett. A' másik nevezetessé lett fogadó legény Barcley nevü Skótus. Ez abba fogadott, hogy ö 22 óra alatt elgyalogol egy húzomba 90 Anglus mértföldet, melly a' közönséges Magyar mértföldek ſzerént éppen 17 mértföldet téſzen (mintegy 21 Német mértföldet) hozzá tévén azt, hogy 6 ízben egy egy fertály óráig kinyúgoſzſza magát az útban. Huſzon kettődfél óra alatt ért el a' kirendelt helyre, 's nyert 50 ezer forintot. Valahányſzor Barcley magát kinyúgodta, mind annyiſzor evett valami keveset, és azután talpig tiſzta ruhát vett magára.

Elegyes Levelek.

Párisban némelly most ott múlató Német Orſzági Tudósok ki-nyerték a' Fő Konzultól, hogy minden nap béjárhassanak abba a' Palotába, a' mellyben az Égyiptomi ritkaságok mind egygyütt vagynak. Ugyan ezen Palota ſzobáiba hordattak bé az Égyiptomban vólt Frantzia Tudósok

munkái, rajzolatjai 's a' t. 's ezekben dolgoznak azok a' tanúlt Frantziák is, kikre, a' mint az utolsó Ujság árkusunkba írtuk, azt bízta a' Kormányszék, hogy készítenék el az Egyiptomba tett Expeditziónak és azon nevezetes Tartományban tett Próba-tételeknek tökélletes Históriáját Leírását 's a' t. Ugyantsak egy illyen forma munkában fáradoznak az említett Német Országi Tudósok is, 's e' végre kérték magoknak a' Palotába való szabad béjárhatásra az engedelmet. — Valaki ezen Tudósok közzül, igen elevenen leírta levelében, mellyet Saxóniába útasított egy jó barátjához, azoknak az álmélkodásra méltó ritkaságoknak számát, és a' régiségek nyomozásában gyönyörködöket egészen elragadó szépségeket. — Egy Ujság levél, melly ezen levélnek summáját elő adja, illyen jegyzéseket botsát annak eleibe. A' közelebb múlt háborúnak legnevezetesebb 's tsudákkal határos történetei közzé számlálhatjuk az Egyiptomi Expedítziót. Alig kezdett ezen méretz Próba-tételnek Európában híre futamodni, 's már a' dolog munkába vétetett 's bámúlásra méltó hirtelenséggel és szerentsével véghez is vitetett. Alig találkoztak Európában hellyel hellyel emberek, kik ezen igyekezetnek jó fundamentomból hitelt adhattak. Még magok az Anglusok is, kiket a' dolog közelebbről érdeklett, késön serkentek fel, 's tsak akkor vették észre hogy veszedelemben forognak napkeleti Indiai birtokaik, midőn már az ellentállásról gondoskodni késő vólt. Olly érzékeny tsapás vólt az Angliai Ministériumra nézve, annak hallása, hogy Bonaparte 40 ezer

válogatott Katonákból álló seregével Égyiptomba ki-ſzállott, a' mellyhez hasonlót, akarmelly nagy tengeri ütközetnek ſzerentsétlen elveſztésébol nem érzett vólna sullyosabban. Mindjárt által láta ekkor a' Ministérium melly irtóztató Plánumot vet maga eleibe a' Frantzia Kórmányſzék, annak végbe vitelére, hogy' Anglia napkeleti kereskedésének nyakát ſzeghesse. Kéſzebb is vólt sok 100 millió költsön felvett forintokat feláldozni, mint a' mi már megesett, elnézni, 's annak kimenetelére várakozni. Már a' régi világ is nagy betsben tartotta Égyiptom Tartományit, úgy nézvén azokat, mint a' ſzomſzédjában esö Orſzágok élés kamaráit. Tudta Nagy Sándor is mennyire lehessen ennek terméſzeti fekvését betsülni, 's azért épittette oda Alexándriát a' Kriſztus ſzületése elött 350 eſztendövel, minekutánna Tyras el-törölte-tett. Egyenesen a' vólt az ö tzélja, hogy ezen erösséget és várost a' kereskedésnek Európa, Ásia és Afrika között középpontjává tegye. Még ma is úgy nézi a' Fényes Porta Egyiptomot, mint Konstántzinápolynak élés-házát. — Ha a' ſzerentse más réſzről Tippo Saib megbuktatása által, nem kedvezett vólna az Anglusoknak', bizonyosan másképpen ütött vólna ki a' Frantziák Egyiptom eránt vetett nagy Plánumok 's a' t.

Némelly, Berlíni hiteles tudósítások ſzerént, tsak nem minden Újság levelek azt hírlelik, hogy a' Német Birodalmi Gyülés Deputátziója nem fogja addig az üléseket elkezdeni, míg Amiensben a' békességkötések végképpen el nem kéſzülnek; annyival inkább hogy ott világosabban is meg fog

még határoztattni, hogy a' birtokaiban megkárosodott, vagy azoktól egéſzen elesett Fejedelmek, honnan és hol elégíttessenek ki.

Frankfurtból Dec. 8-dikán. A Máltai Vitéz Rendnek két eſztendővel ez előtt ſzéllyel oſzlott tagjai Heitersheimba gyülekeztek öſzſze, 's ott fognak addig maradni, míg az Amiensi Kongreſzſzusban, egéſzen elválik Málta ſzigetének jövendő állapotja, a' mellyről az Anglia és Frantzia Orſzág között ſzereztetett békesség előljáró tzikkelyei már annyit meghatároztak, hogy az a' Johanníták Rendjének viſzſza adattasson. Leg-közelebb Báró Hompesch, a' Rendnek hajdani Nagy-Mestere, megkérte ezen egybegyülekezett Rend Tagjait, az eránt, hogy elébbeni Rangját viſzſza nyerhesse; de illyen válaſzt nyert, hogy mivel az Oroſz Csáſzár Ő Fge, mint a' Rend Pártfogója már az ellen protestált, és el-végezte, hogy valakik Málta ſzigetének Kapitulátziójában megegygyeztek, azok a' Rendbe többé fel ne vétessenek, erre nézve, a' Rend öſzve gyülekezve lévő Tagjai ſzorossan ezen kinyilatkoztatáshoz tartják magokat.

Hannóverából Dec. 4-dikén. Már egéſzen ide hagyták Tartományunkat a' Pruſziziai seregek; kiknek dítséretekre meg kell vallanunk, hogy a' ſzoros katonai rendtartásban különö-en kimutatták magokat. A' Hannóverai katonaság ismét viſzſza tért közinkbe, kiket a' Nép mindenütt öröm kiabálások között fogadott.

A' Sváb Kerületből Dec. 4-dikén. Nevezetes dolog, hogy a' Német Orſzági Papi Fundá-

ziók, a' Kolóniai Válaſztó Fejedelemség és a' Münsteri Püspökség példája ſzerént, mihelyt azoknak Papi Fejei kihalnak, azonnal új Főt válaſztanak magoknak, még pedig minden Kabala és idö halaſztás nélkül, tudományjokról nevezetes embereket.

Cisalpinai Veronából. Dec. 8-dikán. Minekutánna minden intézetek azt mutatják, hogy Pedemontzium Frantzia Orſzághoz fog kaptsoltattni: tellyességgel nem lehet által látni, hogy mi módon elégíttetik ki a' Szárdíniai Király ezen derék Tartománnyáért: hanem ha hitelt adunk némelly Párisi magános leveleknek, a' mellyek azt állítjak, hogy ezen 3, hajdan a' Római Státushoz tartozott Tartománykák u. m. Ferrára, Romagna, és Bologna fogna-e' végre fordíttattni: ezek helyett pedig a' Ligúriai Respublika Cisalpiniához kaptsoltatna. — A' Szárdíniai Király még mind eddig Nápolyban él, minden Fejedelmi pompa nélkül való magánosságban.

Egy köz haſznra intézett rövid értekezés akadt kevés idővel ez előtt a' kezünkbe; tzímje ez: Az Oltalmazó Himlőről, írta a' Komáromi Nép megvilágosítására különösen, Nagy Sámuel az Orvosi Tudományoknak Doctora és több Tudós Társaságok tagja 's a' t. Egy árkuson. — Ezen értekezésnek Érdemes Szerzője, 1500 nyomtatványt oſztogatott ebből ſzéllyel Komáromba és ott körül belől; 's mi is kinyertük 200-at, hogy azzal leg alább, a' távolabb lévő Érdemes Olvasóinknak kedveskedhessünk. — Igen elmésen

elöszámlálja az a' Szerző az ártalmas himlözésböl származó veszedelmeket; vetegeti a' szerentsétlenek iszonyú sokaságát, kiket ez a' ragadó nyavalya vagy életektöl vagy ép tagjaitól megfoszt, és hóltig nyomorékokká tészen; és ezeket elevenen terjesztvén az olvasók eleibe, úgy mutogatja fundamentomosan, a' himlő kiirtásának lehetöségét, 's buzdítja a' Népet az Oltalmazó himlönek terjesztésére. — Az Olvasóhoz intézett elöljáró beszédjét ezen kis írásnak ide iktatjuk.

„Régen gondolkoznak már azon az Orvosok, nevezetesen a' mostan elmúlt nehány esztendök alatt; hogy miképpen kellessen a' himlöt ki irtani Európából: azonban az Isteni gondviselés egy együgyü eszközt mutatott nékünk, melly ha közönségesen bé vétetödne 's véghez vitetödne, nem tsak a' Gazdag, hanem még a' legszegényebb gyermekeken is: úgy, 3 esztendök alatt, egész Európából ki lehetne azt irtani. Ez az eszköz az oltalmazó himlö, és ez olly együgyü, hogy ahoz egyéb nem kívántatik meg, hanem tsak az akarat. Lehet is reményleni, hogy a' midön mostan Európának minden Igazgató Fejedelmi azon igyekeznek, hogy ez a' nagy találmány Országaikban haszonra fordíttassék; hogy a' himlök ki fognak bölts rendelések által irtódni. A' míg pedig az lenne; szükség, hogy a' nép efféle írások által meg világosíttassék és készíttessék. Különösen eszközölhetik pedig e' részben a' közjót a' Földes, Plébánus és Prédikátor Urak, mind példa adásokkal, mind pedig tanításaikkal is. "

Rövid igyekeztem lenni ezen irásk[illegible]an; de

igyekezni fogok, a' mennyire foglalatosságim engedik, rövid idön hoſzſzabb munkátskát írni, ezen mátériáról és valami tsak oda tartozik; a' mellyben haſználni fogom már eddig is ſzámos tapaſztalásimat. Addig is pedig, ha valamelly falusi Chirurgus Urak meg keresnek, mind mátériával örömest fogok ſzolgálni nékiek, ming pedig a' bé oltásnak módjára is ſzívessen meg tanítom, 's ha valamelly paraſzt gyermekek fognak hozzám küldetni, azokat is örömmel bé fogom oltani ingyen, egy pénz jutalom nélkül.

Restitutio Ordinis Religiosi Benedictinorum, Cisterciensium et Praemonstratensium decrata.

Anno MDCCCI.

Pugnatum satis est; iam nunc Ancilia restant,
Palladiumque suis restituenda locis.
Hoc facit AUCUSTUS, qui non sine Numine Diuum
Claustra Sacris reddit Religiosa Viris.
Hic mihi Palladium est; hic sunt Ancilia Martis,
Quae Solium, et Populum, totaque Regna tegunt.
Nunc mihi nec Martis Clypeum pia Roma loquatur,
Nec Simulacra suae Troia Deae memoret.
Quae DOMINI Pietas Regnis Munimina condit,
Exsuperant Scutum, Palladiumque vetus.
Ille, quod Acta iubent sperare, et dicere: Regno
Hungariae STEPHANUS, si valet, alter erit.
Alter erit STEPHANUS; Coniux erit altera GISLA,
Firmabuntque suum Religione Thronum.

G. A. S.

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'

ENGEDELMÉVEL.

Nro 52.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Decembernek) 29-dik napján 1801-dik Esztendőben.

Bétsből.

Karátson második napján nagy pompával mentek Csáſzár és Csáſzárné Ő Felségek a' Sz. István templomába, úgymint elől lovaglottak két kalpagos Magyar, és négy más Nemzetbéli Kamarás Urak, azután jöttek négy Fő Hertzegek két hat hat lovas gazdag hintóban. Ő Felségek egy rendkívűl való pompás hintóban űltek; kíséretőül lovagoltak mingyárt a' hintó után a' Testőrzők Kapitánnyai, es a' Német és Magyar Testőrzők hoſzſzú igen kellemetes sorokban. Temér-

dek sok nép állott minden úttzákon, és piatzokon, az ablakok is rakva vóltak mindenfelöl.

Egy nagy Orosslánt, két tígrist, két Leopárdot, egy párdutzt, két tzébrát, nyóltz majmot, egy Madegaskari, és Új-Hollandiai ritka négy lábú állatot, sok apró és szajkó forma Amérikai, Chínai, Botani-bayi 's a' t. gyönyörü madarakat hoztak ide Londonból három igen nagy szekereken. A' kereskedő örömöst el-adná azokat a' Fels. Udvarnak, de harmintz hat ezer forinton tartja.

Tegnap itt egy kereskedönél két ifjú, meglátván egy új piſztolyt, mind ketten kívánták vólna azt nézegettni, 's meg nem gondolván, hogy az töltve lehet, midön húzogatnák egymás kezéből, hirtelen olly szerentsétlenül sült el, hogy az egygyiknek éppen a' vekonyába menvén a' töltés tüstént lerogyott, és egynehány óra múlva keserves kinok között meghólt. Annyiba még is szerentsés vólt a' másik szerentsétlen ifjú, hogy a' megsebesedett, elbeszéllhette még a' Politzia előtt, hogy mint történt a' dolog, kölömben mivel tsak ketten vóltak a' szobában, könyen veszedelmes gyanúba eshetett vólna. Bár rémítő példák lehetnének az efféle szerentsétlen történetek az ifjúság előtt, hogy a' töltött fegyverhez szükségtelenül soha se nyulnának.

Magyar Orszag.

Körmötz-Bányáról Nóv. 26-dikán. Midön a' tegnapi Napot úgymint N. Királyi Városunknak Pátronája D. Sz. Katalin Innepe Napját ágyúk-

nak durrogásai közt szentelnénk; ezen Inneplésnek pompáját különösen nevelte az ide való Bányák Praefectusa, Nemes és Nagy érdemü Fail Benedek Úr, ki a' kórmányozása alatt lévő számos Bányászokat, tulajdon inneplő ruháikban szép rendel az Isten Házába vezette, és a' népnek nagy lelkiépületére azokkal az Isteni szolgálat alatt buzgóan esedezett, bányáink boldogabb állapotjokért. — Ezen nagy lelkü Úrról méltó említeni, hogy ötet Felséges Urunk nem tsak a' N. Város bányái körül tett hasznos, és érdemes tselekedeteire nézve, hanem a' Bányászságot illető szép tudománya végett is, mellyel a' Felséges Austriai Háznak jövedelmét gyarapította, mind a' két renden lévő Hozzá tartozandóival, és jövendő maradékival együtt minden Taksa nélkül Magyar Nemesi Rangra méltóztatott emelni. — Nálunk már egy hete, hogy a' Posták se nem jöhetnek, se nem mehetnek a' sok esőzésből származott nagy árvizek miatt, mellyek a' Hídakat miat halljuk, széltében el hordták, a' Városunkban sok tetemes kárt tettek azoknak kiket érdekeltek.

Olasz Ország.

Majlandból Dec. 11-dikén. Murat Fr. Generális Dec. 9-dikén útázott el innen Lion felé. E útazása előtt következendő értelmű levelet útasított a' Majlandi Kórmányszékhez. „Polgár Kormányozók! Vettem azon levelet, mellyben jelentitek, hogy a' folyó esztendőben szükséges költségre 3,202,013 forint summát határoztatok meg. Örömmel nyilatkoztatom ki azon való

megelégedésemet, hogy olly hajlandók vóltatok, az én kívánságomnak bétöltésére, a' mellyet seregeim ſzükségeinek kipótolására nézve, kéntelen vóltam elötökbe terjeſzteni. Én egynehány nap múlva Lionba útazok. Azt írja nékem a' külsö dolgokra ügyelö Minister, hogy a' Fö Konzúl is oda útazik: ö is helyben hagyja, minden értelmes emberekkel egygyütt, a' mit gondoltatok, hogy tudniillik a' Republika határán kívül tartsatok Nemzeti gyülést, 's így vegyétek elejét a' réſzre hajlásoknak és meghasonlásnak. Ez a' gondolat bizonsága annak, hogy Nemzetetek javát elömozdítani igyekeztek. 's a' t.

Majlandból Dec. 14 dikén. Négy ſzázan indúltak innen Deputátus fövel a' Lyonban tartandó Gyülésre, kik között Mediolánum városa réſzéröl 16-tan vagynak. Azt jegyzik meg a' Követekröl, hogy azok többnyire mind gazdag Polgárok, és hogy a' ſzegényebb Cisalpínai Nép ſzeméllyében senki se fog azon a' gazdag Nemzeti gyülésen megjelenni. — A Mántuai hírek igen ſzomorítók. Az a' minapi árvizek képtelen károkat tettek tsak ebben az egy városban is: húſz ház omlott öſzve, egéſz a' fundamentomig, ſzinte 200 pedig felette meg-rongálódott. Tizenöt millió forintra betsülik tsak felsö Olaſz Orſzágban a' kárt, mellyet ez a' rettentö vízáradás okozott, oda nem értvén pedig azokat a' ſzámíthatatlan károkat, mellyek a' ſzántó földekben és ſzölökben estek. Ugyan erröl a' tsapásról panaſzolkodnak a' Marsiliai és más, a' tengerpartokon fekvö Fr. városokból jött tudósítások, a' hol a' ſzelek és sürü esözések után a' tenger kiöntvén,

teméntelen puſztításokat tettek az árvizek. — A' Hetrúriai Király igen betegeskedő állapotban van már egynehány hetek ólta.

Frantzia Orſzág.

A' törvény hozó Gyűlésnek Dec. 9-dikén tartott ülésében egy oda küldött nevezetes levele olvasódott fel Bonapárte 1-sö Konsulnak, ki is eleint arról tudosítja a' Gyűlést, hogy nem régen, midön az Oroſz Csáſzár és Frantzia Orſzág között való békesség kötésről vólt a' ſzó a' gyülésben, az hozódott fel tévelyedésből, mintha a' Frantzia Kórmányſzék egygyesüléseknek zálogául azt kívánta vólna I sö Pál Oroſz Csáſzártól, hogy a' Birodalmába hítt, 's hatalmas pártfogása alatt élősködő 18-dik Lajos úgy nevezett Frantzia Királyt, az Angulani Királyi Hertzeggel, Hitvessével, 's egyéb ki költözött Frantzia Méltóságokkal egygyütt küldené ki birtokaiból; a' mint valósággal ki is küldödtek, 's Mitauból, Varsó városába költöztek a' Pruſzſziai Király mostani földjére. De úgy mond Bonapárte „a' midön az Oroſz Csáſzár el tökélette magában, hogy egygyességre lép a' Frantzia Respublikával, a' Csáſzár önként, saját indúlatjából, minden kéſztetés nélkül meg-ſzünt a' Burbon Familiabéliek pártfogásától."

Még nevezetesebb a' mit világ hallottára ſgér Bonapárte, a' mindenfelől helyre állott Békességnek tartós vóltára nézve, a' mellyről sokan másképpen gondolkodtak eddig, főképpen a' Frantziák és az Anglusok között va-

jó békességkötésnek olvasása után, melly szerént ezeknek Máltát, a' Jó Reménység fokát 's egyéb a' háború alatt el-vett nagy birtokokat viszsza kelletik adni elöbbeni birtokossainak, holott amazok a' másoktól el-vett tartományoknak nagyobb részét magokévá tették, és azon sok erös városon kívül, mellyek a' régi Frantzia Országnak határainak védelmezésére szolgálnak; széles és mély folyóvizeket, 's irtóztató magos bértzeket választottak az új Frantzia Országnak határául, miden az Ellenkező-feleknek ő feléjek eső váraikat földig le-rontatták. De lám biztatja a' világot Bonaparte a' hosszas békességgel, egyszersmind következendőképpen fejezi ki magát a' feljebb említett írásában: „A' Frantzia Nép minden külömbség nélkül tisztel, betsül akármelly Országlás formájú (t. i. Monarchai, Aristocratai 's a' t.) Státusokat, 's óhajtja, hogy azok épségekben fennmaradjanak, 's boldogok legyenek, és ezt nem azon érzésből tselekeszi, hogy ez által más Nemzetekbe maga eránt hasonló indúlatokat gerjesszen; hanem azért, mivel őtet valóságos philosophia, és az emberiség szeretete lelkesítik. A' Revolutziók felforgatják az Országokat; szükségesképpen magok után vonván mind a' belső, mind a' külső háborút. Eljött végre az az idő, a' mellyben Európának minden lakosi, és még Amérikában is azok, kik egygyütt értenek és éreznek (t. i. az Amérikai szabad Státusok) a' földnek ezen első részével, jobban megvilágosíttatván a' felól, hogy miben álljon az ő valóságos javok, ugyan azon értelem által lelkesíttetvén, egy enlő

akarattal kívánnyák, hogy a' békesség tartós és állandó légyen. A' legszerentsésebb hadakozás, bár melly nagy győzödelmekkel ditsekedhessen is az; vajmi sok áldozatokba, vajmi számos könyhullatásokba kerül, még a' győzőnek is, a' népek pedig, éppen legdrágább, legszentebb kintseiket kéntelenek házok népe szerentséjében 's gyermekeik vérében feláldozni. Nintsen, valóban, nints Frantzia Országban tsak egy ember is, a' ki, ha érez, ha a' népet fejének lenni megesméri 's annak akaratját tudja, tsupán tsak az egyenlőség és szabadság hivalkodó képzelődései által elragadtatván, a' Nemzetek között újra ellenségeskedéseket és vérontásokat kívánna támasztani, ha pedig van valaki; annak gyermekei nintsenek. Szerentsés a' most kezdödött század, mellynek elevenen emlékezetébe foroghatnak a' közelebb múltnak tapasztalásai, és mivel mind a' déli, mind az északi Nemzetek egyenlő békesség szerető indúlatok által lelkesíttetnek. — Legalább, a' Frantzia Nemzet így gondolkozik, 's azt kívánnja, hogy az ő Kórmányszéke is úgy érezzen a' mint ő: nem akar az, 's nem is fog többé fegyverhez nyúlni, tsak hogy valaki birtokaihoz ellenség módra ne közelíttsen, vagy a' Nemzetet betsületében, melly előtte még amannál is drágább, meg ne sértse: külömben, ismét ollyan rémségeket tselekszik a' világ láttára, mint már, derék katonáinak vitéz magok viselete által tselekedett, 's ismét visszza szerzi a' békességet."

Párisból Dec. 12-dikén. „Egy nevezetes könyv, melly ez előtt kevés idővel jött ki, és

a' Fő Konzul Bonapárte életének históriáját foglalja magában, gyermekségétől fogva az Angliával kötött békességig; olly nagy kedvességet nyert a' Párisi Nép előtt, hogy valakinek tsak módja van benne, megſzerzi magának ezt a' könyvet; a' honnan alig győzi már azt annak kiadója nyomtattatni. Teméntelen nyomtatvány kelt el belőlle igen rövid idő alatt. Sokan írtak már a' Bonapárte életéről; de a' tudósok ítélete ſzerént, senki az ő viselt dolgait, életének környülállásait 's a' t. olly igazán, elő nem adta mint ezen munkának Anonymus ſzerzője. — Tsudálni lehet hogy már ezen Munka Német nyelvre is le fordittatott és Lipsiába kijött 2 réſzben illyen tzím alatt. Geschichte des ersten Konzuls Bonaparte's von seiner Geburt an, bis zum Frieden mit England, mit Portrait und 2 Karten. 2 Theile.

Párisból Dec. 13-dikán. A' napokban egy Kolóniából való könyváros érkezett ide Német könyvekkel, mellyeknek mostanában igen nagy kelete kezdett lenni Párisban, 's a' többek között egy illyen tzímű könyvet is árúlt, Das verdeckte Körbchen: A' befedett kosárka. A' nyomtatás helyéül Béts van ugyan feltéve, de a' könyv valósággal nem ott nyomtatódott. — Ezt a' könyvet a' Polítzia mind le-tartóztatta, mivel egy helyen a' hol az Európai uralkodó Házakat elöl-ſzámlálja, Frantzia Orſzág alá ezeket iktattá bé. Ezen Orſzágnak rendſzerént való Királya vólna, hogy ha itt valamelly uralkodás formája bévétetődne, Lajos

(Stanislaus Xaverius) Provence-i Gróf. — Két Amérikából Bourdeauxhoz érkezett 's gazdagon megterhelt hajók süllyedtek el közel a' partokhoz, az utolsó kegyetlen szélveszek dühösködései miatt, 's tsak egynehany embereknek lehetett megtartani életeket. — Minden Frantzia kikötőhelyekben kihirdettette a' Kórmányszék, hogy a' kereskedők idegen Országbeli hajókat készen ne vegyenek, hanem inkább újjakat tsináltassanak a' Respublika kikötő-helyeiben, a' melly igyekezetekben minden módon kész őket a' Kórmányszék is elő-segéllenî, tsak azért, hogy a' pénz az Országban maradjon, és tsak az ollyan dolgokért adasson az ki, a' mellyek az Országba éppen nem találtattnak.

Párisból Dec. 14-dikén. Még máig se lehet végire járni, hogy mitsoda Egygyességre léphetett a' Fr. Kórmányszék, Concordát név alatt, Pápa Ő Szentségével; mivel arról még eddig sem a' Törvényhozó Tanátsban, sem a' Tribunátusban semmi emlékezet nem tétetett. — Az Amiensi Tanátskozásoknak folyamatjáról is nehéz lesz valami bizonyost hallani, valamig azok tökélletességre nem mennek, a' mint ki tetszik abból, hogy egy Kongresszusi Újságlevélnek kiadását Amiensben tellyességgel meg nem engedte a' Kórmányszék. A' jótéteménnyeiről nevezetes Anglus, Német Birodalmi Gróf Rumford, nyóltz ezer forintot ajándékozott a' Philadelphiai (Észáki Amérikában) Tudományok és Mesterségek gyarapítására öszsze állott Tudós Társaságnak, olly tzéllal, hogy annak interesse minden esztendő-

ben oſztasson ki jutalmúl azoknak a' Tudósoknak, kik a' Melegség és Világosság felöl legfontosabb új találmányokat, tapaſztalásokat, és vizsgálódásokat teſznek közönségessé. Ez az emberſzerető Gróf találta ez elött egynehány eſztendövel azt a' Nevéről nevezteiett eröadó levest, (Rumford levest) mellynek feltalálása és közhaſzonra lett fordítása által sok ezer, a' képtelen drágaság miatt inségre jutott famíliákkal és ſzegényekkel ki mondhatatlan nagy jót tett ö, mind Angliában, mind már három eſztendö ólta Frantzia Orſzágban; és a' melly mostanában más Orſzágokban is kezd közönségessé tétetni.

Oroſz Birodalom.

Petersburgból Nóv. 27-dikén. A' most uralkodó Oroſz Csáſzár, mingyárt Orſzáglásának kezdetével el törlötte azt a' ſzokást, mellyet a' m. b. Pál Csáſzár állított fel: tudni illik, hogy a' Csáſzári Familiából való ſzeméllyekkel öſſze találkozó hintóknak megkellett állani, 's az azokban ülö ſzeméllyeknek a' térdhajtás végett kiſzállani. Annak megbizonyítására, hogy a' mostan uralkodó Csáſzár illy eránta való tiſztelet tételre senkit kénſzerítni nem kíván, ſzokása mind magának, mind a' Csáſzárnénak, hogy nem Udvari pompával, hanem tsak közönséges hintón ſzoktak ki-kotsizni. Azonban az a' nagy tiſztelet, mellyel a' Nép Sándor Csáſzárhoz igaz ſzeretetböl viseltetik, nem engedte hogy ezt a' ſzokást egyſzerre félbe ſzakaſzthassa; a' honnan egy kü-

lönösen e' végre kiadott parantsolat által tiltotta meg a' Csáſzár az emlitett ſzokást. — Sok Oroſz Birodalombéli Gubernátorok kértek már a' Csáſzártól engedelmet arra, hogy hadd állíthassanak eránta való tiſzteleteknek és háláadatosságoknak jeléül emlékeztető-oſzlopot, illy kedves és népének javát igazán kívánó Fejedelmeknek örök emlékezetére: de a' Csáſzár illy örök emlékezetet érdemlő felelettel válaſzolt a' Tartomány Igazgatóinak. Meg nem engedhetem az emlékeztető Oſzlopok ſzemélyem tiſzteletére leendő emeléseit, mivel gondolom, hogy még semmit se tselekedhettem eddig ollyat, a' mi Oſzlopot érdemlene, és minthogy egyéb emlékeztető Oſzlopra nem is vágyok, hanem a' mellyeket hív jobbágyaim ſzívekbe magam emelhetek magamnak. — Új rendeléseket tétetett Sándor Csáſzár arra nézve is, hogy az a' Törvényhozó Kommiſzſzió, mellyet még II. Katalin Csáſzárné állított fel, hogy az Oroſz Birodalom ſzámára egy Törvény könyvet kéſzíttsen, de mind eddig sok akadályok miatt semmire se mehetett, ismét felállíttasson, 's minden idejét és tehettségét egy tökélletes Törvény-könyv kéſzítésére fordíttsa. Erre nézve így nyilatkoztatta ki magát a' Csáſzár a' Kommiſzſzió Feje előtt, hogy jó leſz ugyan ſzorossan megvizsgálni a' régi Oroſz Törvényeket, még pedig azoknak megrázogatásokban vóltaképpen tekintetbe venni az ollyanokat, a' mellyek sok perlekedésekre adtak és adhatnak alkalmatosságot, 's azok helyébe, a' terméſzet törvényén fundált helyes törvényeket állítni fel;

mivel amazok, nem tsak a' népnek nyomorúságára vagynak, hanem a' Kórmányſzék minden ágazatainak is felette terhesek. Tellyességgel nem kell tehát a' régi törvényekhez ragaſzkodni, mellyek, az ő idejekben a' népeknek akkori állapotjok és gondolkozásokhoz képest jók lehettek, most ellenben haſzon vehetetlenek, sőt károsok lehetnek. Ha a' Nemzet régi eleinek, nem a' terméſzeti igasságokon épült törvényeihez mód nélkül ragaſzkodik, jeleit adja annak, hogy a' politikos tudományokban nem akar világosodni 's a' tökélletesedő világgal előre haladni.

Török Orſzág.

Konstántzinápolyból Dec. 1-ő napján. Abdul Achmet rendeltetett innen a' Bétsi Udvarhoz első rangú Követnek, a' ki az utolsó Török háborúban, mint három lófarkú Basa, 30 ezer embert vezérlett Suwarow Oroſz Fővezér ellen. Égviptomba is jelesen kimutatta magát, de sebet kapván, jókor viſzſza tért Konstántzinápolyba, a' hol tsak ugyan ſzerentsésen ki is gyógyúlt a' sebjéből. Nagy betsben tartatott itt Abdul Achmet mindenektől, különös ember ſzerető és nagy ſzívűségéért, mellyről közönségesen esmeretes. Negyvennégy ſzeméllyeket viſz magával Bétsbe, kik réſzszerént a' Követtséghez tartoznak, réſzſzerént tselédek.

Jelentések.

Tegnap előtt vettük Pestről, **Karats Ferentz** Réz metszőnek hozzánk útasított levelét, mellyben sajnálkodva teſz említést arról, hogy

az általunk, a' Magyar Hírmondóban meg ígért Magyar, Horvát, Tót, és Erdély Orſzág Mappája, mellyen a' posta-útak, és Státziók is ki-tétetödnek, igen nagy kárára léſzen az ő Posta Mappájának, mellyet minden órán világ eleibe botsát a' F. Helytartó Tanáts rendeléséből. Mi a' dolgot gondolóra vettük, föképpen egy illyen Derék, már általunk máſzſzor is meg ditsért Magyar Mettzönek hazafiúi igyekezetére nézve, mellynek mi, nem tsak, hogy kárára soha sem akarunk lenni, hanem inkább, a' mennyiben tölünk ki telhetik, igyekezünk, hogy a' Nemzet díſzére tzélozó gyönyörű mettzésének érdemlett jutalmát vehesse a' Publicumtól. Arra nézve mi a' meg ígért Mappánkat kilentz vagy tíz hónap előtt le nem küldjük Hírmondónk mellett, reménylvén, hogy az alatt haſznát láthatja Karats Úr mind fáradságának, mind költségeinek. A' jövő fél eſztendöre tehát a' meg ígért Mappánk helyett, a' következendö négy Mappákkal kedveskedünk Érdemes Olvasóinknak, úgymint Tólna, Verötze, Torontál és Krassó Vármegyék Mappáival: a' meg ígért Magyar, Horvát, Tót, és Erdély Orſzág Mappáját pedig a' jövő (1802 dik) eſztendönek második felére küldjük le, a' mellyben már akkor fel-leſznek jegyezve mind azok a' változások, és új Státziók is, mellyek némelly Vármegyékben állítódnak fel, de a' mellyek tsak fél eſztendő múlva mehetnek tökélletességre. Ezen hiteles tudósításunk sem árthat Karats Úr ditséretes fáradozásainak, minthogy az új Státziókat a' más egyéb változásokkal egygyütt

á' Mappáján ki-metzheti, 's újra is világ eleibe botsáthatja. — Közöljük Karats Úrnak hozzank küldött Jelentését:

„A' Felséges Magyar Helytartó Tanáts rendeléséből kéſzíttetett és ugyan az által helyben is hagyattatott Magyar Orſzág Posta mappájának rézbe való mettzése ezen titulus alatt: Mappa Postális Inclyti Regni Hungariae Partiumque eidem adnexarum etc. Szinte kéſzen lévén már nállam akartam ki hirdettetni, hogy a' kiknek ezen külömben is igen ſzükséges és haſznos mappát kedvek vólna meg ſzerzeni, ha nem salynálnak Francon tudósíttani utólsó Januáriusig ezen titulus alatt (Réz mettző Karacs Ferentzhez Pesten a' belső városban az újj világ úttzában Nro 523.) 30 krokon megſzerezhetik; a' kik pédig 10 vevőt fognak ſzerezni a' 11-diket ingyen fogják venni. A' Mappa vagyon Posta kerületekre, és egyſzersmind Vármegyékre is oſztva. A kerületek ſzínekkel is megfognak külömböztetve lenni. A mettzés tiſzta és Nagy Svajzer Regál papirosra léſzen ſzépen nyomtatva. A kik a' fellyebb írt napig nem fognak francon. tudósíttani, azokra nézve az árra leſzſz egyenként leg alább is 40. kr.“

Közöljük az általunk ki-botsátott Mappák Laistromát is, melly mind öſzſze 37 Mappából áll, úgymint: a' Jegyek Magyarázatjából, Bács Vármegye, Baranya Várm. Bereg V. Fejér V. Gömör Vármegye és a' Kis Honti Kerület. Heves és Külső Szólnok törvényesen egygyesült Vármegyék. Krasso V. Máramaros V. Moson V. Pest,

Pilis, és Sólt törvényesen egygyesült Vármegyék, és a' Jáfzság, a' Nagy és a' Kis Kunság. Somogy Várm. Sopron V. Szabólts Vármegye, és a' Hajdú Városok Kerűlete. Szathmár V. Szala V. Szerem V. Thurótz V. Tólna V. Torontál V. Vas V. Veröcze V. Veszprém V. Az után Európa, A'sia, Afrika és Ausztrália. Egyiptom. Syria. Olasz Ország. Helvétzia. Sváb Ország. Ausztriai Fő-Hertzegség. Stájer Ország. Nagy-Britannia mappáiból. Most jöttek ki Po'sega, Ugotsa, Liptó és Csongrád V-gyék mappái, Carniolia mappájával. Po'sega 's Ugotsa V. mappáival le vannak már küldve az alább meg nevezendő helyekre. Liptó és Csongrád Vármegyék mappái, Carnioliával le-küldódnek Januárius közepe tájáig.

Találtatnak Pozsonyban Wéber Simon Péter, és Schwaiger András Könyvárosoknál. Sopronban T. Rajts Péter Professor Úrnál. Györben Streibig József Könyvnyomtatónál. Pesten Kilián, és Weingand Könyvárosok bóltjaiban. Egerben Tisztelendő Horváth Eusebius Professor Úrnál. Kolosváratt T. Márkos Mihály Úrnál, N. M. Gróf Bánffy Gubernátor Ő Exja Erd. Titoknokjánál. Januárius végéig küldődnek Kőszegre Ludvig Sándor Könyvkötőhöz; Csetnekre, Gömör Vármegyében, T. Raisz Úrhoz, azon N. V-gye Ingenieurjéhez; Pestre, Kiss István Könyvároshoz. Ha más Városbéli Könyvárosok is magokra akarják vállalni a' Mappák el adogatását, ne terheltessenek tudósítani bennünket.

A' tavaszig leg alább is a' következendő hat mappákat szándékozunk el-készíteni, úgymint Bihar, Csanád, Békés, Pozsony, Temes Várme-

gyék, és Európa mappáját, melly az Országoknak az utólsó Békesség-kötések ſzerént való felosztásokat foglalja magában.

Jobbítások.

A' 4-dik ſzámú árkusnak 59-dik oldalán, Dömjén helyett olvastassék Domin József; és Professor Pray helyett, Pray Kánonok.

A' 12-dik ſzámú árkus után való Tóldalék' 205-dik oldalán, a' módikat helyett, módokat.

A' 15-dik ſzámú árkusnak 257-dik oldalán, 's több következendő leveleken Bologna helyett, olvastassék Boulogne.

A' 21-dik ſzámú árkus után következő Tóldalék végén, tévelyedésből esett Rajts Péter Prof. Úr nevének azon versek alá írattatása: mivel azon verseknek más valaki a' ſzerzője.

A' 29 dik ſzámú árkus 492-dik old. a' 2-dik sorban: ſzigetben helyett, ligetben.

A' 47.dik ſz. árk. 787-dik old. az utólsó sorban, ollyan Oskola, iffiakról van a' ſzó, kik Belgiumban, 's a' Rajna bal partján ſzületek, az új Departementekben.

A' 50 dik árk. 831-dik old. Sieyes Versaliának azon réſzét kapta ajándékban, melly ez előtt a' vadas kert vólt.

A' 51 dik árk. 843 dik old. a' 16-dik sorban: Páts helyet, Béts.

A' múlt postán le-hüldöttük Gömör Vármegye és a' kis Honti kerület mappáját, minden Krd. Előfizetőink ſzámára.

Vége a' 20-dik Szakaſznak.

G. TELEKIEK' ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA' KÖNYVTÁRA
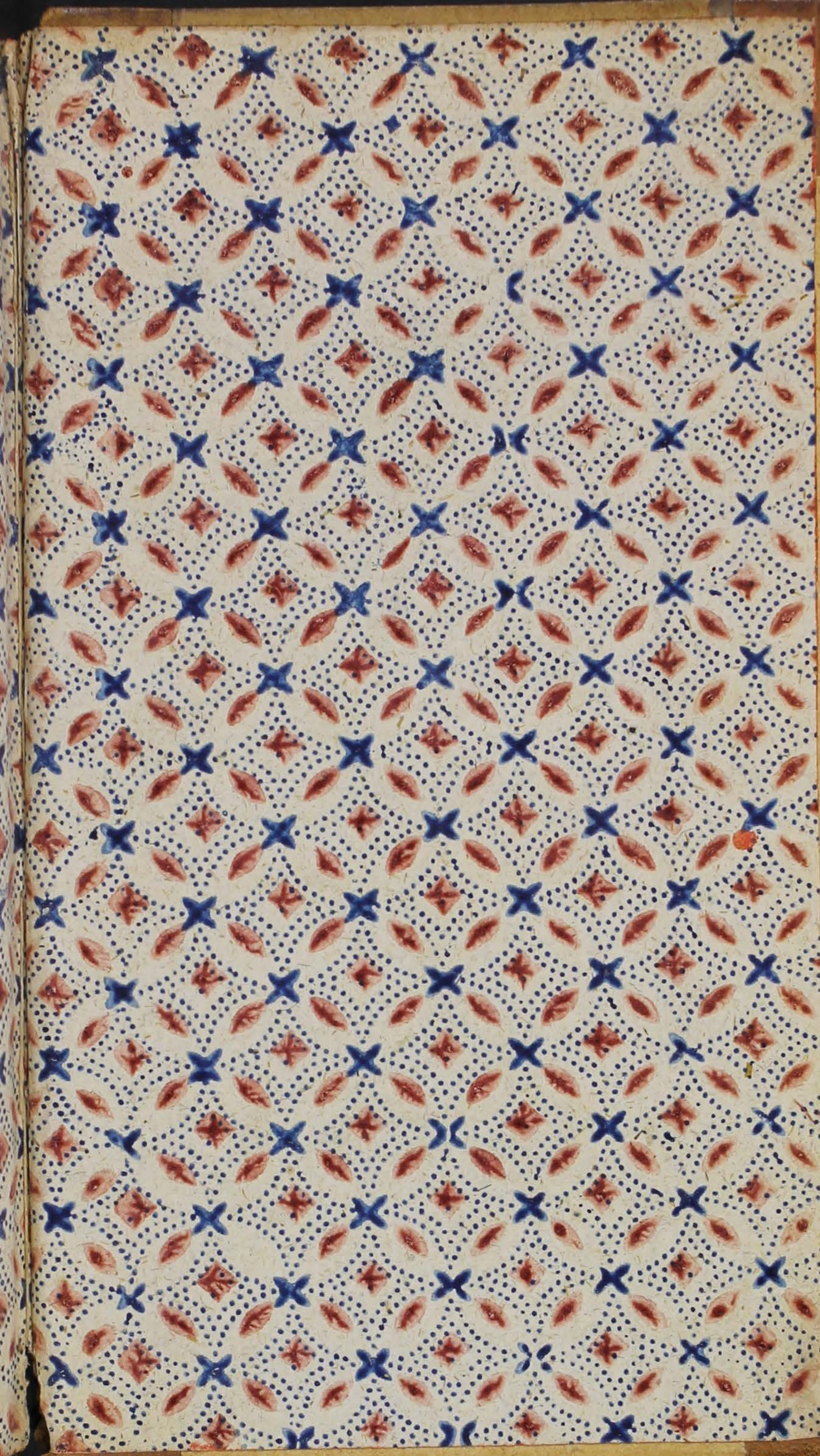
MTA
1826 K